DEMOSTHENIS

ORATIONES PHILIPPICAE NOVEM.

DEMOSTHENIS

ORATIONES PHILIPPICAE

NOVEM.

IN USUM SCHOLARUM

DENUO EDIDIT

FRIDERICUS FRANKE.

LIPSIAE

SUMPTIBUS FR. BRANDSTETTERI.

1850.

Quum praeter exspectationem meam accidisset, ut has Philippicas quas ante octo annos edideram iterum typis exscribi vellet librarius eamque rem cito fieri cuperet, id unum agendum esse putavi, ut et emendarem quae in adnotationibus peccata esse viderentur, et ipsa verba oratoris quam fieri posset maxime ad pristinam integritatem revocarem. Quam quidem ad rem quantum codex Parisinus (Σ) momentum habeat, satis inter omnes constat. Itaque quod neque I. Bekkerus eum codicem satis accurate inspexisse videbatur et qui novissime eum excusserant Fr. Dübnerum et Io. Th. Voemelium haud paucis locis inter se discrepare percrebuerat, non prius ad retractandum Demosthenem manus admoveri posse ratus, quam quid in illo codice scriptum haberetur, certo scirem, Voemelium precibus adii, ut sua in me beneficia cumulare eiusque collationis quam ipse in suum usum confecerat copiam mihi facere vellet. Quod vir ille doctissimus, qua est humanitate, tantum abfuit ut recusaret, ut, si ad se venissem, non solum se quae ex cod. Parisino enotata haberet, sed totum apparatum suum criticum mecum communicaturum esse polliceretur. Neque solum pollicitus est, sed, ut illuc veni, admirabili et plane singulari liberalitate thesauros suos omnes mihi

aperuit iussitque me quicquid vellem inde sumere in meosque usus convertere. At enim muneris officiorumque meorum ratio, quum vix duos dies Francofurti commoratus essem, domum me retraxit fecitque, ut quasi quidam Tantalus in summa omnium rerum abundantia ieiunium egisse viderer. Sic satis habui codicis Parisini lectiones descripsisse; de ceteris quidem codicibus sane et multis et bonis quorum accuratam notitiam Voemelius sibi comparavit, praeter Vindobonenses CI (3) et CV (4) et, quo in una Philippica tertia usus sum, LXX (2) nihil quicquam in mea horrea colligere poteram. Verumtamen id quod maxime volueram assequutus sum, ut hae novem Demosthenis orationes quo modo in praestantissimo codice exhiberentur certo cognoscerem. Tam diligenter enim Voemelius tamque religiose versatus est in notandis illius codicis lectionibus, ut non solum omnia quae ille propria haberet, etiam quae cuipiam levia possent ac futilia videri, accuratissime describeret, sed multis etiam de locis, de quibus postea Duebnerum aliter retulisse vidisset, Pillonem Parisiensem, virum doctissimum, per literas percontaretur, ut ne de scriptura codicis ulla esse dubitatio posset. Hanc ego codicis Parisini scripturam ita in hoc libro repraesentavi, ut, quicquid ille haberet quod in textum quem vocant recipi non posse mihi persuasissem, id in notis criticis afferrem. Qua in re sedulo curavi, ut, sicubi Voemelius et Duebnerus de scriptura codicis inter se dissentirent aut, id quod multo saepius usu venit, alter enotasset ex illo codice quod ab altero praetermissum esset, ubique, utram ego auctorita-

tem sequerer, intelligi posset (Σ^{ν}, Σ^{ι}). Ceterum nihil in textum recepi, quin fontem unde fluxit indicarem, uno apostropho excepto, quem ubicunque optimus codex praeberet tacitus admisi, librarios ad negligendum apostrophum quam ad servandum proniores fuisse existimans. Eorum autem codicum, qui secundum Parisinum optimi esse iudicantur, de quibus vid. Bekkeri et Dindorfii praeff., et Gothani (G), cuius lectionum varietatem in priore editione adieceram, non feci mentionem, nisi ubi eam quam ex Parisino receperam lectionem sustentarent ac confirmarent, aut erroris quadam communitate cum illo coniuncti essent. De I. Bekkeri editionibus unam eam quae Berolini anno 1824 in lucem prodiit commemoravi, non quo nescirem Bekkerum alio tempore aliter versatum esse in deligendis codicum lectionibus, sed id unum agebam, ut quot locis Demosthenes Parisini codicis ope emendari posset demonstrarem, in eamque rem satis esse videbatur unam illam Bekkeri editionem adhibuisse.

In adnotationibus conscribendis quod consilium in priore editione secutus eram multisque viris doctis et intelligentibus probasse videbar, idem etiam nunc tenendum esse putavi, ut adolescentuli, qui primum ad Demosthenis lectionem accederent, satis haberent subsidii, quo recte usi, etiamsi nulla magistri ope adiuvarentur, intelligere verba oratoris et in mentem eius penetrare, magistri autem quicquid ea re temporis lucrifacerent, id omne et in explicanda arte oratoris consumere et ad enarrandam historiam illius aetatis conferre possent. Qua in re si quibus modum excessisse videbor, aequo animo

istam largitatis reprehensionem feram, modo ne inutilia esse ea quae adnotavi aut nullam vim in instituendis excolendisque ingeniis adolescentium vel in alendo adiuvandoque harum literarum studio habere existimentur. Nam quae nunc quidem admodum placuit in explicandis scriptoribus veteribus parsimonia, dum anxie cavet, ne quidquam adnotetur quod non ab ipsa necessitate quasi expressum extortumque esse videatur, persaepe committit, ut ne necessaria quidem adnotentur, adolescentulosque, quorum studiis consultum velle videtur, dubios saepe consiliique inopes esse patitur.

Scr. in Afraneo ad Misenam mense Maio.

1.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ὄλυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θρᾴκης, Ἑλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ
p. 7. *Χαλκὶς Ἀθηναίων ἄποικος. πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὀλύνθου· Ἀθηναίοις τε γὰρ ἐπολέμησεν ἄρχουσι τῶν Ἑλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ αὖθις Λακεδαιμονίοις. χρόνῳ τε εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆρχεν· ἦν γὰρ ἐπὶ Θρᾴκης πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ* 2
τῷ Μακεδόνων βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὀλύνθιοι ποιησάμενοι καὶ πολεμοῦντες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχὰς καὶ τοῦτο μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμφισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὀλυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτίδαιαν, ἣν Ἀθηναίων ἐχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος Ὀλυνθίοις παρέδωκεν, ὕστερον ὑποπτεύειν ἤρξαντο τὸν βασιλέα ὁρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρήσαντες αὐτὸν πέμψαντες 3
πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς πρὸς Φίλιππον·

ΥΠΟΘ. Libanius sophista anno 314. p. Chr. natus, illustris illius aetatis rhetor, rogante Montio proconsule vitam Demosthenis et argumenta orationum eiusdem conscripsit. — §. **1**. ταύτῃ τῶν ἐνοικ.] sic, non τῶν ταύτῃ ἐνοικούντων, scripsit Libanius, ut ceteris Thraciae partibus Olynthum opponeret. — Ἀθηναίοις] inde ab Ol. 87, 4. — Λακεδαιμονίοις] Ol. 99, 2. — 100, 1. — τε γὰρ] ne idem quod καὶ γὰρ (etenim) esse credas, τε refertur ad καὶ quod sequitur (et-et). — §. **2**. τὸ κατ' ἀρχάς] principio (Ol. 105, 4.), non multo post quam Philippus regno potitus est (Ol. 105, 1.); opponitur ὕστερον (Ol. 106, 4.) — §. **3**. ἀποδημοῦντα] in Thessalia Ol. 106, 4. —

συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς Ἀθηναίους, κἂν ἄλλο τι δόξῃ, κοινῇ σπείσασθαι. ὁ δὲ Φίλιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ᾽ αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ ταύτην λαβών, ὡς τὰς συνθήκας παραβεβηκόσι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυ-
4 *τοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις πόλεμον ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἷς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις. καί φησι τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν τῶν Ἀθηναίων εἶναι· σωζομένων γὰρ τῶν Ὀλυνθίων οὐδέποτε ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἐξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν κἀκεῖ ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον· εἰ δὲ ὑπὸ Φιλίππῳ γέ-* 8
νοιτο ἡ πόλις αὕτη, ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους ὁδὸν τῷ βασιλεῖ. φησὶ δὲ δύσμαχον εἶναι τὸν Φίλιππον οὐχ ὡς ὑπείληπται, θαρσύνων ἐπ᾽ αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.

5 *Διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων ποιῆσαι αὐτὰ στρατιωτικὰ ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὄν, ᾧ ἐχρῶντο οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ᾽ αὐτοῖς, ἀλλὰ*

---

§. 4, 4. εἶναι τῶν Ἀθηναίων *Bekk.* ex Y. — 9. οὐχ ὡς Felicianus, οὕτως libri.

---

§. 4. καί φησι] §. 15. 25. — ἀνεῖσθαι] λελύσθαι, solutam i. e. apertam esse. — οὐχ ὡς ὑπείληπται] non transposita negativa, sed omissa enunciatio est, quae verbis θαρσύνων — Ἀθηναίους quodammodo compensatur; dicit autem difficilem victu esse Philippum, non quo modo vulgo existimetur, sed ita, ut tamen spes sit victoriae. Respicitur §. 21.— §. 5. διείλεκται] egit, antique dictum de oratore, ut apud Aeschinem 1, 25. 92. 2, 12. 18. al. Respicitur §. 19 sqq. — ἰκρίων] ἴκρια s. tabulata, unde fabulae Athenis spectabantur ante Ol. 70., quo tempore theatrum Bacchi saxis exstrui coeptum est. — που] wohl, rei non certo cognitae, sed probabiliter coniectatae index. — καταβαλόντα] persolvere. — δοκῶσιν] soloece pro δοκοίησαν dictum, qui soloecismus cadentis Graecitatis est. — ἐτάχθη] Pericle auctore. — §. 6. εἰς τοῦτο] i. e. εἰς τοὺς τόπους s. εἰς τὰς θεωρίας. — ἁπλῶς] prorsus, geradezu. — πάντα] non accurate. Nam non omnis pecunia publica, sed quod supererat e reditibus annuis, distribui solebat. — περὶ τὰς στρατ.] circa expeditiones i. e. in expeditionibus segnes. Nonnihil differt πρὸς τὰς στρ. i. e. ad obeundas expeditiones. — μισθὸν] «stipendium (μισθὸν) varium variis temporibus accipiebant; praeter frumentum et cibaria (σιτηρέσιον, σῖτος, τροφή) miles gravis armaturae plerumque binos in diem obolos, eques duplum quadruplumque, sed plerumque triplum, duces duplum, impe-

ξυλίνων συμπηγνυμένων ἰκρίων, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπευδόντων, πληγαί τε ἐγίνοντο καί που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουληθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων ὠνητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἕκαστον ἔδει διδόναι δύο ὀβολοὺς καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πένητες τῷ ἀναλώματι λυπεῖσθαι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἕκαστον ἐτάχθη τοὺς δύο ὀβολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν 6
τὸ ἔθος ἤρξατο, προῆλθε δὲ εἰς τοῦτο, ὥστε οὐκ εἰς τοῦτο μόνον ἐλάμβανον, ἀλλὰ ἁπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας ὀκνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γὰρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἑορταῖς οἴκοι μένοντες διενέμοντο τὰ χρήματα. οὐκέτι οὖν ἤθελον ἐξιέναι καὶ κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράψαντι μετατεθῆναι ταῦτα εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὸ 7
ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἅπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς, καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτόν, ὅτι σὺ γράφεις ταῦτα εἶναι

---

§. 5, 9. καταβαλόντα Felic., βάλλοντα BF, βαλόντα ceteri. — §. 6, 2. οὐκ εἰς τοῦτο μόνον] οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνους Vind. 4., οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον Υ (*Bk.*), οὐχ ἕνεκα τούτου μόνον cod. U *Augerii.*

---

rator quadruplum, classiarius plerumque quaternos obolos.» VOEM. — ἐν ταῖς θ. καὶ ταῖς ἑορτ.] haec verba ad διενέμοντο, non ad οἴκοι μένοντες referenda sunt. Recte enim ii, quos ad spectacula festaque pecuniam publicam partitos esse constat (cf. 1, 20. ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς), in spectaculis atque festis, h. e. dum ludi eduntur festique dies aguntur, partiri dicuntur. — νόμον ἔθεντο] Ol. 106, 3. auctore Eubulo, Demosthenis in republica administranda adversario, ut Ulpianus ad h. l. et Gregorius Corinth. in *Walzi* rhett. 7. p. 1199. tradunt. Certe non veterem aliquam legem, sed recens datam, cuius auctores etiamtum viverent, dici ex or. 3, 12. intelligitur. — θάνατον] si non capitalem, at gravissimam tamen poenam illa lege constitutam esse apparet ex 3, 10 sqq. Quamquam quum Apollodorus senator illam pecuniam ad belli usus, cui rei olim destinata erat (cf. 59, 4.), revocare conatus esset (Ol. 106, 3.), non incredibile est, plebem, ne quid iterum novaretur, ipsa poenae atrocitate cavere voluisse. Ceterum illa lex ipso Demosthene auctore Ol. 110, 2. abrogata est. Vd. *K. F. Hermanni* antiqq. 1. §. 171. — γράψαντι] ei, qui (si quis) scripsisset. Non deest ἄν. Lex minitabatur θανεῖσθαι, ὅστις γράψειεν. Cf. argum. or. 3. p. 28. — §. 7. εὐλαβῶς] §. 19 sq. — ὑπερωτήσας] i. e. prius interro-

στρατιωτικά; ἐπιφέρει, μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. τοσαῦτα μὲν 9
περὶ τῶν θεωρικῶν.

Διείλεκται δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως, ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι καὶ μὴ διὰ ξένων, ὥσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν· τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναί φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

---

gare, ut ὑπειπεῖν praefari. Cf. tamen *Weber* ad 23, 53. — τοσαῦτα μὲν] scil. εἰρήσθω. — πολιτικῆς δυν.] *Carthaginiensi nihil civilis roboris est, mercede paratos milites habent.* Liv. 28, 44. — αὐτοὺς] ut ipsi in bellum proficiscantur, non mercenarios mittant. — τὰ πράγμ. ἀπόλλ.] rem male geri.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

Ol. CVII, 2. a. Chr. 350.

Ἀντὶ πολλῶν ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρημάτων ὑμᾶς ἑλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν τῇ πόλει περὶ ὧν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ᾽ οὕτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον εἴ τι χρήσιμον ἐσκεμμένος ἥκει τις, τοῦτ᾽ ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἂν ἐπελθεῖν εἰπεῖν, ὥστ᾽ ἐξ ἁπάντων ῥᾳδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἵρεσιν γενέσθαι.

Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 2
μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων

---

§. 1, 1. ἄν om. Σ. — 3. ὅτε] ε in ι mutatum a manu recenti in Σ. — 6. τοῦτο Σ^ν.

---

§. 1. συνοίσειν] cf. 6, 27. 9, 1. *Buttm.* 137, *not.* 11. *Matth.* 498, *d.* *Krüg.* 53, 8. — περὶ ὧν] i. e. περὶ τούτων, περὶ ὧν (cf. 4, 1.), non περὶ τούτων ἅ. Nam σκοπεῖν τι (spectare s. considerare aliquid, cf. 2, 2.) et σκοπεῖν περί του (deliberare de aliqua re, cf. 3, 18.) differunt. Ceterum prius περί est quod attinet ad, ut ἁμαρτάνειν περί του 20, 143. — ὅτε, quandoquidem. Cf. *Matth.* 624, 2. *Kr.* 54, 16, 3. — προσ. προθ.] παρίσωσιν κατὰ συλλαβὴν s. κατ᾽ ἀρχὴν vocant rhetores. — ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων, non βούλεσθαι ἀκούειν τῶν ἐθελόντων, nam ἐθέλειν velle (einen Entschluss haben, ἐθελῆσαι einen Entschluss fassen, §. 6.) est eorum, quibus sententia stat aliquid facere, βούλεσθαι est cupientium s. eorum, quibus animus est facere aliquid. Cf. 2, 22. 3, 14. 4, 13. 8, 22. ad 3, 3. ὃ γὰρ βούλεται, τοῦθ᾽ ἕκαστος καὶ οἴεται 3, 19. De forma verbi θέλειν vid. ad 2, 20. — εἰ ἥκει, ἂν λάβοιτε] cf. ad §. 26. — τῆς ὑμ. τύχης ὑπολ. scil. εἶναι. De fortuna Atheniensium cf. 2, 22. 4, 12. — πολλὰ — ἂν ἐπ. εἰπ.] multa, si forte, in mentem veniat dicere. Schaef. — ἁπάντων] i. e. τῶν τε ἐσκεμμένων καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἐπελθόντος λεχθέντων. — §. 2. μόνον οὐχὶ λ. φ. ἀ.] tantum non voce loquitur. Adiectis verbis μόνον οὐχὶ lenitur prosopopoeiae, quae est in vv. λέγει φωνὴν ἀφιείς, insolentia. — τῶν πρ. ἐκείνων] i. e. τῶν ἐν Ὀλύνθῳ πραγμάτων, rerum, quae illic (in Chalcidica propter Olynthum) geruntur. —

ὑμῖν ἐκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστὶν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δ᾽ οὐκ οἶδ᾽ ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἔστι δὴ τά γ᾽ ἐμοὶ δοκοῦντα ψηφίσασθαι μὲν ἤδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσετε καὶ μὴ πάθητε ταὐτὸν, ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἥτις ταῦτ᾽ ἐρεῖ καὶ πα-
3 *ρέσται τοῖς πράγμασιν· ὡς ἔστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὢν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασι χρῆσθαι τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκα ἂν τύχῃ, τὰ δ᾽ ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δ᾽ ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δ᾽ ἡμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν τρέψηται*

---

§. **2**, 4. αὑτῶν *B.* — δ᾽ οὐκ evanuit in Σ. — 8. βοηθήσετε *Bk.*] βοηθήσητε codd. praeter Palatinum. Cf. 3, 2. 8, 53. 9, 51. 69. — §. **3**, 2. ἅνθρωπος *Bk.*, ἄνθρωπος codd. hic et §. 23. 4, 50. 8, 16. et (praeter Σ) 3, 16. 4, 9. — §. **3**, 4. ἀξιόπιστος] γρ. ἀξιόπιστα *BF* et a

---

αὐτοῖς] ipsis, non per alios (per mercenarios). — εἴπερ-φροντ.] i. e. si quidem servari Olynthios vultis. — ἡμεῖς δ᾽] orator quum dicere vellet ὑμεῖς δὲ πάνυ ὀλιγώρως ἔχειν δοκεῖτε πρὸς αὐτὰ (v. Lucian. Jup. trag. c. 15.), offensionis evitandae caussa et ἡμεῖς dixit et periploce s. involutione usus est: «nos vero nescio quomodo mihi esse videmur erga illas animati.» Wolf. — ἔστι δή] δή est colligentis: est igitur. — τά γ᾽ ἐμοὶ δ.] quae quidem mihi videantur, τὰ ἔμοιγε δοκοῦντα quae mihi quidem videantur. Cf. 9, 29. *Weber* ad 23, 19. — ἤδη] statim, ἐν ταύτῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, μηδὲν ἀναβαλλομένους. Wolf. — ἐνθένδε] «hinc mittendis civibus, non alibi mercenario milite conscribendo.» Wolf. — ὅπερ καὶ πρότερον] quum rex in Thracia versabatur, Ol. 107, 1. Cf. 3, 4 sqq. — ταῦτ᾽ ἐρεῖ] quae Olynthios de plebiscito Atheniensium certiores faciat (cf. 2, 11. 4, 19.) i. q. τὴν ταῦτ᾽ ἐροῦσαν (cf. 8, 76. 9, 71.). — παρέσται τοῖς πρ.] quae rebus gerendis intersit, i. e. res quae illic geruntur inspiciat vigiletque, ne prius, quam auxilia Atheniensium advenerint, ea fiant quae statim §. 3. dicuntur. — §. **3**. ὡς h. l. est caussale. — δεινὸς πρ. χρῆσθαι (i. e. Umstände zu benutzen, cf. 2, 3.) adiectum est non ad molliendam vocis πανοῦργος asperitatem, sed ut, quanam in re illa πανουργία regis posita esset, intelligeretur. — ἡνίκα ἂν τύχῃ] scil. εἴκων, personaliter dictum, ut 2, 10. 4, 46. 9, 54. 15, 16.: partim cedendo, ubi res ita tulerit ut cedendum esse putet. — τρέψηται καὶ παρασπ.] ne quid summae rei sibi (ad se) vertat et nobis eripiat. Cf. ad §. 14.

καὶ παρασπάσηταί τι τῶν ὅλων πραγμάτων. οὐ μὴν 4
ἀλλ' ἐπιεικῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὃ δυσμα-
χώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλ-
τιστον ὑμῖν· τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἕνα ὄντα
κύριον καὶ ῥητῶν καὶ ἀπορρήτων καὶ ἅμα στρατηγὸν
καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν καὶ πανταχοῦ αὐτὸν πα-
ρεῖναι τῷ στρατεύματι πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολέμου
ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῷ προέχει,
πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς, ἃς ἂν ἐκεῖνος ποιήσαιτο
ἄσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει. δῆλον γάρ 5
ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδ' ὑπὲρ
μέρους χώρας πολεμοῦσιν, ἀλλ' ἀναστάσεως καὶ

---

manu recentiore Σ. — 5. τρέψηται] τρέψητε cod. Victorii, τρέψῃ τε de coni. *Wolfii Dindorfius*. — §. **4**, 7. τὸ om. *B*Σ. — 9. ποιήσαιτο γρ. *F*] ποιήσηται ceteri.

τὰ ὅλα πράγματα s. τὰ ὅλα summae res s. summa salus reipublicae Atheniensium dicuntur, cuius quasi pars est urbium Chalcidicarum incolumitas. Cf. 2, 31. 9, 64. 18, 28. — §. **4**. οὐ μὴν ἀλλὰ] verum enim vero, ex ellipsi ortum: οὐ μὴν γενήσεται τοῦτο, ἀλλ' κτλ. Cf. 2, 22. 4, 38. 5, 2. 8, 8. 38. 49. *Kr.* 67, 14, 2. — ἐπιεικῶς, propemodum, so ziemlich. — καὶ βέλτ. ὑμῖν scil. ὑπάρχει. Simile σχῆμα παρὰ προσδοκίαν vid. 4, 2. 9, 5. — τὸ τὰ τοῦ] cf. 3, 11. De re vd. 19, 185. ἐν ἐκείναις μὲν γὰρ οἶμαι ταῖς πολιτείαις πάντ' ἐξ ἐπιτάγματος ὀξέως γίγνεται· ὑμῖν δὲ πρῶτον μὲν τὴν βουλὴν ἀκοῦσαι περὶ πάντων καὶ προβουλεῦσαι δεῖ, καὶ τοῦθ' ὅταν ᾖ κήρυξι καὶ πρεσβείαις προγεγραμμένον, οὐκ ἀεί, εἶτ' ἐκκλησίαν ποιῆσαι, καὶ ταύτην ὅταν ἐκ τῶν νόμων καθήκῃ. εἶτα κρατῆσαι καὶ περιγενέσθαι δεῖ τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας τῶν ἢ δι' ἄγνοιαν ἢ διὰ μοχθηρίαν ἀντιλεγόντων. ἐφ' ἅπασι δὲ τούτοις, ἐπειδὰν καὶ δεδογμένον ᾖ καὶ συμφέρον ἤδη φαίνηται, χρόνον δεῖ δοθῆναι τῇ τῶν πολλῶν ἀδυναμίᾳ, ἐν ᾧ καὶ ποριοῦνται ταῦθ' ὧν ἂν δέωνται, ὅπως τὰ δόξαντα καὶ δυνηθῶσι ποιῆσαι. Cf. 18, 235. Xen. Anab. 5, 9, 18 sqq. — §. **5**. δῆλον — ὅτι] *Versus saepe in oratione per imprudentiam dicimus*. Cic. or. 56. Cf. infra 4, 6. 6, 2. *Taylor* ad 59, 1. *Fabri* ad Liv. 22, 50, 10. — ἀλλ'] scil. ὑπέρ. Nam post ἀλλά, ἤ, ὡς, ὥσπερ, καί, οὐδέ, alias particulas praepositio haud raro omittitur. Cf. 5, 14. 16. 18. 9, 2. 15. 19. 49. 63. 72. Ceterum ὑπὲρ ἀναστάσεως — τῆς πατρίδος πολεμεῖν (super excidio patriae pugnare) paullo insolentius dicuntur, qui hujus excidii avertendi caussa pugnant. Nimirum pro excidio patriae, id ne hosti permittatur prodaturque, pugnant.

ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἴσασιν ἅ τ' Ἀμφιπολιτῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυδναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ ὅλως ἄπιστον, οἶμαι, ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννὶς, ἄλλως τε
6 *κἂν ὅμορον χώραν ἔχωσι. ταῦτ' οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ τἄλλ' ἃ προσήκει πάντα ἐνθυμουμένους φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι καὶ παροξυνθῆναι καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν, εἴπερ ποτὲ, καὶ νῦν, χρήματα εἰσφέροντας προθύμως καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας καὶ μηδὲν ἐλλείποντας. οὐδὲ γὰρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ἔθ' ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν ὑπολεί-*
7 *πεται. νυνὶ γὰρ, ὃ πάντες ἐθρυλεῖτε, ὡς Ὀλυνθίους*

---

§. 5, 5. αὐτῷ ΣΩ] αὑτῷ *Bk.* — §. 6, 2. τἄλλ' ἃ] τἆλλα Σ. — §. 7, 1. ἐθρυλεῖτε ὡς *F*ΣΥ] γρ. ἐθρύλλουν τε mg. *BF*Σ, ἐθρύλλουν τέως Paris. 8. et Harl. *Reiskii*, ἐθρυλλεῖτε ὡς ceteri. Cf. 3, 7. — 2. ἐκπολεμῆσαι Vind. 1. et pr. Σ, ἐκπολεμῶσαι rec. corr. Σ cum ceteris codd. (*Bk.*) Illud in Atticianis exemplaribus fuisse testatur Harpocratio s. v. Cf. 3, 7. Xenoph. Hell. 5, 4, 20. — δεῖ] δεῖν Σ et (ν alia manu addito) Ω.

Interest enim nonnihil inter περί et ὑπέρ, etiam ubi vel maxime idem significare videantur (cf. *Maetzn.* ad Lyc. 7. *Scheib.* vindicc. Lys. p. 13.), ut apud Aeschin. 3, 10. ὥστε ἠναγκάζοντο τὴν ψῆφον φέρειν οἱ δικασταὶ οὐ περὶ τοῦ παρόντος ἀδικήματος, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς αἰσχύνης τοῦ δήμου, i. e. sententiam ferre non de crimine delato, sed pro dedecore populi, id ut contegeretur et celaretur. Demosth. 19, 214. ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἀγωνίζεται, περὶ τούτων ἀναγκάζετε ἀπολογεῖσθαι, i. e. pro quibus rebus (scil. defendendis) certat, in iis ut defensio eius sese contineat, curate. Cf. infra 16. 2, 1. 3. 4, 10. 43. 6, 35. 9, 31. *Weber* ad 23, 1. — ἅ τ' Ἀμφιπ. cave pro ἃ Ἀμφιπ. τε dictum putes, sed ad insequens καὶ repete: καὶ ἃ ἐποίησε. — αὐτῷ] qui ei urbem tradiderant; αὑτῷ: qui sibi urbem tradidissent (quos urbem sibi tradidisse sciret, *Spp.*). Cf. 2, 4. 7. — ἄπιστον] cf. 2, 20. 6, 25. 9, 69. — ταῖς πολιτείαις] ἰδίως εἰώθασιν οἱ ῥήτορες τῷ ὀνόματι χρῆσθαι ἐπὶ τῆς δημοκρατίας. Harpocr. Cf. 4, 48. 6, 21. 8, 40. — ἄλλως τε καί] *B.* 150. p. 467. *M.* 597. *Kr.* 69, 5. — §. 6. ἃ προσήκει] scil. ἐνθυμεῖσθαι. «Gloria maiorum, Graeciae principatus, oppressis opitulandi consuetudo, grassationes et iniuriae Philippi, periculi magnitudo.» Wolf. — παροξυνθῆναι, excitari, impelli ad bellandum, ut 24. 2, 11. 6, 18. *Amersfoordt.* ad 14, 16. Ceterum hic infinitivus et qui sequitur προσέχειν ex v. ἐθελῆσαι pendent. — καὶ μηδὲν] καί etiam tum usur-

11 ἐκπολεμῆσαι δεῖ Φιλίππῳ, γέγονεν αὐτόματον, καὶ ταῦθ᾽ ὡς ἂν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ᾽ ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι του ταῦτ᾽ ἂν ἐγνωκότες ἦσαν ἴσως· ἐπειδὴ δ᾽ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσιν, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον, 8
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι οὐδὲ παθεῖν ταὐτὸ, ὅπερ ἤδη πολλάκις πρότερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ, ὅθ᾽ ἥκομεν Εὐβοεῦσι βεβοηθηκότες καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ἱέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ

§. 7, 3. ταῦτα Σ$^{\nu}$. — 6. δὲ Σ$^{\nu}$. — §. 8, 1. δεῖ δὴ pr. Σ, δὴ δεῖ Υ et m. antiq. corr. Σ. — 3. ταὐτὸ *Β*Σ] ταὐτὸν *Bk.* Cf. 5, 14. εἰς ταὐτὸ ὡς 22, 2. — 4. εὐβοεῦσιν pr. Σ$^{\nu}$, ut videtur. — 6. ἡμᾶς Υ] ὑμᾶς Σ cum ceteris codd.

patur, si re per partes singulas persequenda fatigatus, quo brevi praecidas, commune quoddam verbum in fine apponis. Fritzsch. quaestt. Luc. p. 67. Verte: denique (und überhaupt). — οὐδὲ γὰρ λ. οὐδὲ σκ.] ne caussa quidem neque praetextus. Λόγος autem et σκῆψις (Ausrede und Vorwand) h. l. pro synonymis ponuntur. — §. 7. καὶ ταῦθ᾽] cf. 18, 200. νῦν μέν γε ἀποτυχεῖν δοκεῖ τῶν πραγμάτων, ὃ πᾶσι κοινόν ἐστιν ἀνθρώποις, ὅταν τῷ θεῷ ταῦτα (i. e. τὸ ἀποτυχεῖν) δοκῇ. V. ad 2, 25. — ὡς] ea ratione, qua. Quae ratio sequentibus vv. describitur. — μέχρι του] ad tempus, aliquamdiu, ut ἕως τινος, opposita est βεβαία ἐχθρά duratura inimicitia. Ceterum in his et similibus locutionibus non magis supplendum est quicquam, quam quum nos dicimus ex quo (seit dem). Vulgo χρόνου supplent. Cf. §. 27. — ταῦτ᾽ i. e. τὸ πολεμεῖν. — ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλ.] «propter offensiones, quibus ipsi ab eo laesi sunt aut quae ab eo ad se profectae sunt.» Reisk. Ἔγκλημα dicitur id, quod quis criminatur aut conqueritur (Beschwerdegrund). Ἐκ τῶν ἐγκλ. autem, quo modo origo ac quasi fons unde odium illud manarit indicatur, non multum differt a διὰ τὰ ἐγκλήματα (5, 14.). Cf. 2, 9. 3, 3. 4, 3. 46. 6, 27. 9, 9. — ὑπὲρ ὧν (propter ea, quae) etiam hoc loco proprie dictum est; nam inimicitia agitur et pro his, quae metuunt (scil. ut sibi servent), et pro iis, quae perpessi sunt (ut ulciscantur). — §. 8. ὅθ᾽ ἥκομεν] quum venissemus scil. domum s. huc, i. e. quum redissemus, Olymp. 105, 3. Cf. 3, 1. 5, 9. — παρῆσαν ἐπὶ τουτὶ τὸ β.] quum ad huncce suggestum adessent i. e. ve-

παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμεθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν, ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἴχετ' ἂν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ἂν ἦτε ἀπηλλαγμένοι
9 *πραγμάτων. καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα, Ποτίδαια, Μεθώνη, Παγασαί, τἆλλα, ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενα ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἑνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκεν ἐβοηθήσαμεν αὐτοί, ῥᾴονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἂν ἐχρώμεθα τῷ Φιλίππῳ. νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματ' οἰόμενοι*

§. 9, 2. Παγασαί rec. corr. Σ, πάγασαι pr. Σ. — 4. ἑνὶ τῷ πρώτῳ] ἑνί τῳ πρῶτον Υ, ἑνί τῳ πρώτῳ *Bk.* — 5. ῥάονι Σ^ν. — 7. αἰεὶ *BΩ*, non Σ. — αὐτόματα Σ^ν. — 9. ἡλίκος] γρ. ἡλικοῦτος mg. Σ^ν (a manu seculi 14.). — 10. πω] πώ ποτε Υ et γρ. *BFΣ*. Cf. 2, 16.

nissent et ibi essent. Cf. 2, 8. 8, 11. Aesch. 3, 71. παρῆμεν τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Xen. Anab. 7, 4, 6. παρῆσαν ἐπὶ τὰς κώμας. Non potuit nostro loco παρῄεσαν scribi, ut est apud Aeschinem 1, 64.: ὡς δὲ παρῄει ἐπὶ τὸ βῆμα τὸ ὑμέτερον ὁ Ἡγήσανδρος i. e. accedere solebat. — τὴν πόλιν] Amphipolin. — εἴχετ' ἂν] habuissetis. 21, 27. τοῦτ' εὖ οἶδ' ὅτι πάντ' ἂν ἔλεγεν οὗτος τότε. Cf. 3, 17. 6, 29. *B.* 139. A. 29. *M.* 508. c. *Kr.* 54, 10, 3. De Latinis vid. *Zumpt.* gr. §. 525. — πραγμάτων] negotiorum s. molestiarum, quas bellum de recuperanda Amphipoli cum Philippo gestum iis facessebat. Cf. 8, 31. — §. 9. Πύδνα Ol. 105, 3., Ποτίδαια Ol. 105, 4., Μεθώνη, Παγασαί Ol. 106, 4. Cf. ad 9, 26. — τἆλλα] ut Pheras, Magnesiam, Thracicas aliquot urbes (§. 13.). Ceterum quod τἆλλα dixit ἀσυνδέτως, non καὶ τἆλλα, *figuram efficit, quae dissolutio vocatur, apta, quum quid instantius dicimus. nam et singula inculcantur et quasi plura fiunt.* Quintil. 9, 3, 50. Cf. ad 8, 25. — ἑνὶ τῷ πρώτῳ] dem ersten dem besten, ut apud Isaeum 8, 33. πρὸς ἕνα δὲ τὸν πρῶτον τῶν συγγενῶν προσάξων. — προθύμως-αὐτοί] nam et segniter opem tulerunt, ita ut auxilia sero venirent (4, 35.), neque civilem exercitum, sed mercenarios miserunt. — ῥᾴονι κτλ.] «faciliore debellatu et multo debiliore nunc uteremur Philippo: ne de animo Philippi intelligas.» SCHAEF. Τοῦτο σημαντικόν ἐστι τῆς Φιλίππου δεινότητος· καθ' ὧν γὰρ ἐξουσίαν ἔχομεν ὅ τι βουλόμεθα πράττειν, κατὰ τούτων τὸ χρῆσθαι λέγομεν. SCHOL. — νῦν δὲ] nunc, nunc vero, nunc autem (cf. *Fabri* ad Liv. 21, 40, 3. *Forbig.* ad Virg. E. 10, 44.), non temporis praesentis, sed oppositionis index est. Eodem sensu, sed paullo rarius νυνὶ δὲ dicitur. Cf. 21, 129. 23, 7.

σχήσειν καλῶς, ηὐξήσαμεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονε Μακεδονίας. νῦν ἤδη καιρὸς ἥκει τις οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων αὐτόματος τῇ πόλει, ὃς οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν πρότερον ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἄν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δίκαιος
12 λογιστὴς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστάς, καίπερ οὐκ ἐχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, ὅμως μεγάλην ἂν ἔχειν αὐτοῖς χάριν, εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πολλὰ ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἄν τις θείη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι

5, 5. — 10. νῦν ἤδη Σ] νυνὶ δὴ *Bk.* ex *BF*, νυνὶ δὲ ceteri. — 12. πρότερον Σ] προτέρων *Bk.* Cf. 2, 26. 6, 20. contra 7, 25. V. *Kr.* 50, 8, 10. — §. **10**, 2. ὑπηργμένων] ὑπηρετημένων *F*Σ, γρ. ὑπηργμένων rec. mg. Σ. — 5. κατὰ τὸν] κατὰ Σ*G*. Havn. Vind. 4. Cf. 27. 2, 28. —

34, 15. 40, 32. 55, 13. — ἀεί i. q. ἑκάστοτε. cf. 2, 30. — σχήσειν hac significatione rarior futuri forma pro ἕξειν. Schaef. Cf. 5, 18. 18, 45. 23, 128. οὐχ ἐπὶ τούτων μόνον οὕτως ἐσχήκατε 18, 99. βέλτιον ἴσχειν Plat. Lach. 5. — νῦν ἤδη] plerique post τις (*Bekkerus* post οὗτος, ut est in pr. Σν.) et Ὀλυνθίων incidunt, qua incisione flumen orationis intempestive interrumpitur. Subjectum orationis est οὗτος ὁ τῶν Ὀλυνθίων (scil. καιρός). Nempe praesens status Olynthiorum, qui occasionem urbi offerret Philippi debellandi, per attractionem quandam opportunitas dicitur. — οὐδενός ἐστιν ἐλάττων i. e. οὐκ ἔστιν ἐλάττων τινός (οὐδενός). Cf. §. 27. 2, 17. 8, 4. οὐδενὸς μεῖζον φθεγγομένου ἐμοῦ 19, 208. καὶ τούτῳ γε εἰ μηδενὸς τῶν ἄλλων (ἔλαττον προσήκει φρονεῖν), ἐμοῦ γε ἔλαττον 45, 82. — §. **10**. δοκεῖ τις ἄν] ἂν h. l. positum est, ut statim ab initio quae ratio esset huius enunciati audientibus appareret, idemque infra perspicuitatis caussa repetitum est. Cf. 6, 16. *B.* 139. 5. not. 5. *M.* §. 600. *Kr.* 69, 17, 3. — λογιστής aestimator. — ὑπηργμένων] eorum bonorum, quae deorum beneficio nobis suppetunt. Cf. 19, 280. διὰ τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑπῆρξαν εἰς ὑμᾶς. Aesch. 2, 26. τὰς εὐεργεσίας, ἃς ὑμεῖς ὑπήρξατε Ἀμύντᾳ. 3, 109. τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὑπηργμένας εἰς Φίλιππον αὐτῷ. Ceterum ne quis ὑπηρετημένων a Demosthene scriptum esse opinetur, ὑπηρετεῖν est ministrare, etiam ubi nihil aliud nisi suppeditandi notionem habere videtur (einem womit dienen), ut 43, 13. 49, 3. Xen. Anab. 3, 5, 8. cett. Deos autem ne Athenienses quidem cum ministris hominum compararunt. — ἀπολωλεκέναι] scil. ἡμᾶς. — κατὰ τὸν πόλεμον] Bellum Amphipolitanum dicit. Vd. ad 2, 25. — θείη] ponat (ansetzen, in Rechnung

τοῦτο πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τινα ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἂν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρ' ἐκείνων εὐνοίας εὐεργέτημ' ἂν ἔγωγε θείην·
11 *ἀλλ', οἶμαι, παρόμοιόν ἐστιν, ὅπερ καὶ περὶ τῆς τῶν χρημάτων κτήσεως· ἂν μὲν γάρ, ὅσα ἄν τις λάβῃ, καὶ σώσῃ, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἂν δ' ἀναλώσας λάθῃ, συνανάλωσε καὶ τὸ μεμνῆσθαι τὴν χάριν· καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως οἱ μὴ χρησάμενοι τοῖς καιροῖς ὀρθῶς, οὐδ' εἰ συνέβη τι παρὰ τῶν θεῶν χρηστὸν μνημονεύουσι· πρὸς γὰρ τὸ τελευταῖον ἐκβὰν ἕκαστον τῶν προϋπαρξάντων κρίνεται. διὸ καὶ σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ἡμᾶς, ὦ*

§. **11**, 4. συνανήλωσε (sed α rec. supra scripto) ΣΩ. — τὸ] sic pr. Σ', alia manus mutavit in τῷ, cui denuo alia superscripsit τὸ. — μεμνῆσθαι] μεμνῆσθαι τῇ τύχῃ *BFYΩ* Vind. 4., γρ. τῇ τύχῃ rec. mg. Σ. — 8. προϋπαρξάντων] πρὶν ὑπαρξάντων Σ Havn. Vind. 4., ὑπαρξάντων Υ. — κρίνεται pr. *B*Σ Vind. 4. Havn., rhett. Walz. 4, 758.

stellen), proprie dictum, quia logistarum est calculis rationes computare, i. e. tribuat, assignet, acceptum referat. Τῆς ἡμ. ἀμ. genitivus est, qui dicitur possessivus. Ceterum animum adverte, quam prudenter orator hoc loco ἄν τις θείη, infra ἂν ἔγωγε θείην dixerit. cf. 2, 6. — ἀντίρροπον] ἰσόρροπον (Thuc. 2, 42, 1.), i. e. tanti, quanti res amissae, ita ut iactura illa reparari possit. — §. **11**. παρόμοιον] παρ' ὀλίγον ὅμοιον. Pollux. — ὅπερ καὶ] scil. γίγνεται: id quod fit in paranda pecunia. Quibus verbis subiectum enunciationis continetur. Περί est quod attinet ad. — συνανάλωσε] scil. τοῖς χρήμασι. De aoristo cf. 15. 2, 9. 10. 21. 4, 36. cett. *B*. 137. not. 5. *M*. 502, 3. *Kr*. 53, 10, 2. Ceterum alii h. l. συνανήλωσε fortasse rectius scribunt, ut 18, 140 (Σ). 19, 155. 24, 184. cett. Quamquam in aoristo (cf. 50, 67.) magis fluctuant codices, quam in perfecto, quod quidem augmento instructum esse solet. Cf. 3, 28. 7, 28. 8, 12 (praeter Σ). 18, 9. 66 (bis). 19, 8. 24, 165. cett. V. ad Aesch. 1, 57. — περί absolute positum: quod attinet ad res gerendas (in Betreff der Staatsangelegenheiten). V. §. 19. — οὕτως] olim post οὕτως interpungebatur, ita ut ἔχει supplendum esset, sed sic ὡσαύτως, non οὕτως dicendum erat. — οὐδ' εἰ συνέβη μνημ. i. e. καὶ εἰ συνέβη, οὐ μνημ. Cf. ad 4, 2. — πρὸς γὰρ τὸ] ultimus eventus rerum quasi regula est, ad quam iudicium hominum dirigitur. Nos dicimus ex eventu iudicare. — τῶν προϋπαρξ.] ut supra τῶν ὑπηργμένων. Occasiones rerum gerendarum dicit. — διὸ] non ad proxima

ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φροντίσαι, ἵνα ταῦτ᾽ ἐπανορθωσάμενοι τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 12
καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώπους, εἶτ᾽ Ὄλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω τις ἐμοί, τί τὸ κωλῦον ἔτ᾽ αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι βούλεται. ἆρα λογίζεταί τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι᾽ ὃν μέγας γέγονεν ἀσθενὴς ὢν τὸ κατ᾽ ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμφίπολιν λαβών, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτίδαιαν, Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φεράς, Παγασάς, Μα- 13
13 *γνησίαν, πάνθ᾽ ὃν ἐβούλετο εὐτρεπίσας τρόπον ᾤχετ᾽*

7, 365., ὡς τα πολλα κρίνεται *Bk.* In Σ ως τα πολλα super κρίνεται a m. recentissima scriptum est. — 9. ὑμᾶς *BFGΣΩ.* — §. **12**, 3. κωλῦον] sic Σ. — 4. ἆρα Σ] ἆρά γε *Bk.* Cf. ad 3, 27. — §. **13**, 1. φέρας, παγάσας pr. Σ. — 2. ἐβούλετο] sic etiam Σ. Cf. ad 5, 22. —

πρὸς γὰρ τὸ κτλ., sed ad superiora νῦν ἤδη καιρός κτλ. referendum est: propterea quod nunc tam praeclara nobis deorum beneficio oblata occasio est. — τῶν λοιπῶν] eorum quae restant nobis facienda, si recte uti hac occasione volumus. Restabat autem, ut bellum adversus Philippum strenue gererent. — ταῦτ᾽ ἐπανορθ.] his rectius administratis, nam ταῦτα ad τὰ λοιπά referendum est, ἐπανορθοῦσθαι autem, ut 14, 5. οἱ δὲ τοὺς ἰδίους πολέμους ἐπανορθώσασθαι βουλόμενοι, de bello, quod segniter geritur, quasi corrigendo i. e. acrius atque ut decet gerendo dictum est. — ἐπί] ne idem quod διά significare credas, infamia dicitur in rebus gestis posita esse. — ἀποτριψώμεθα a nobis deteramus. Ἀπὸ μεταφορᾶς τῆς κηλῖδος, τῆς γενομένης ἀκαθαρσίας περὶ τὴν ἐσθῆτα. Schol. — §. **12**. τούτους τοὺς ἀνθρ.] Olynthios, quorum legati in concione aderant. — ὅποι βούλεται] i. e. δεῦρο. Cf. §. 15. 25. Ἔμφασις δέ ἐστιν, ὅταν μὴ αὐτό τις λέγῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ δι᾽ ἑτέρων ἐμφαίνῃ, οἷον τί τὸ κωλῦον — βούλεται; ἐμφαίνει γὰρ ὅτι κωλύειν αὐτὸν οὐδενὸς βουλομένου τῆς Ἀττικῆς ἐπιβῆναι δυνήσεται. Tiber. Walz. 8, 543. — λογίζεται καὶ θεωρεῖ] amat hanc verborum cumulationem in re graviore Demosthenes. Cf. σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεωρήσατε 18, 252. 23, 29. σκέψασθε καὶ λογίσασθε πρὸς ὑμᾶς αὐτούς 20, 163. εἰ σκέψαισθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, ὦ ἄ. Ἀ., καὶ λογίσαισθε 19, 4. σκοπεῖτε καὶ λογίσασθε ἐν ὑμῖν αὐτοῖς 20, 87. Cf. ad 2, 6. 6, 29. 33. 8, 18. — δι᾽ ὃν] τὸν τρόπον Philippi consuetudinem agendi dicit, propter quam (cuius opera, cf. 5, 22.

εἰς Θρᾴκην· εἶτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν ἐκβαλών, τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἠσθένησεν· πάλιν ῥᾴσας οὐκ ἐπὶ τὸ ῥᾳθυμεῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ' εὐθὺς Ὀλυνθίοις ἐπεχείρησε. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἂν εἴποι παραλείπω στρατείας.

14 Τί οὖν τις ἂν εἴποι ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα γνῶτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ αἴσθησθε ἀμφότερα, καὶ τὸ προΐεσθαι καθ' ἕκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς ἀλυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην, ᾗ

---

3. ἐς Σ. — 4. ἠσθένησεν Σ[r]] ἠσθένησε *Bk.* — 7. ἀρυββαν pr. Σ, m. recentior correxit ἀρυμβαν, recens accentum addidit *(Vöm.)*, ἀρύββαν (sed μ super prius β posito) *BF*, Ἀρύμβαν *Bk.* — 8. στρατιάς pr. Σ, sed m. antiqua correxit *(Vöm.)*. — §. **14**, 3 et 7. αἰεί *BΣΩ*. —

Dissen. ad 18, 94.) magnus evaserit, τὴν φιλοπραγμοσύνην. Cf. 14. 4, 9.— Θεσσαλίας Ol. 106, 4. — §. **13**. πάνθ'] denique omnia. Vd. ad §. 6. Alii deleta post v. Μαγνησίαν incisione illud pron. ad v. τρόπον referunt. — εἰς Θρᾴκην Ol. 107, 1. — τοὺς μὲν Cersobleptem, τοὺς δὲ Amadocum et Berisadem. — ἠσθένησεν in morbum incidit. Cf. 3, 5. 4, 10. — ῥαΐσας] ἀντὶ τοῦ ῥᾷον ἔχων ἐκ τῆς νόσου. Ceterum attende παρήχησιν s. παρονομασίαν, quae est in vv. ῥαΐσας ῥᾳθ. Cf. 3, 19. — Ἰλλυρ. καὶ Π. Ol. 106, 1. Cf. Plut. Alex. c. 3. extr. — Ἀρύββαν] Arybbas (sic idem etiam in inscriptione attica appellatur, de qua vid. *Saupp.* inscriptt. maced. quatuor p. 17 sqq.), filius Alcetae, regis Molossorum, mortuo Neoptolemo fratre, quocum regnum paternum partitus erat, tutor liberorum eius, Olympiadis, quam Philippus Ol. 105, 4. in matrimonium duxit, et Alexandri (cf. 7, 82.), fuit. Eum Philippus Ol. 107, 1. Alexandro fratris filio regnum tradere coegit. Justin. 7, 6. 8, 6. — ὅποι τις ἂν εἴποι] quo quis dixerit (dicere possit) scil. eum arma tulisse. Cf., ne εἴπῃ scribendum esse putes, 2, 3. 3, 16. — §. **14**. τις ἂν εἴποι] alii ἄν τις εἴποι, ut §. 19. Sive hoc, sive illud scripsit Demosthenes, certum est verba τί οὖν — νῦν uno tenore vocis pronuntiata esse, ut neque post οὖν neque post εἴποι interpungi debuerit. Cf. 44, 55. ὅτι νὴ Δί' ἂν εἴποι τοῦτον εἰσπεποίηκα υἱόν. Plat. Phaed. p. 87. B. τί οὖν ἂν φαίη ὁ λόγος ἔτι ἀπιστεῖς; Similia sunt ἤδη δέ τις εἶπεν ὦ Ἀθηναῖοί που λέγων 13, 12. ξένε δ' εἶπε συγχάρηθι Anacr. — ἵνα γνῶτε καὶ αἴσθησθε] 4, 3. 8, 46. ἵν' εἰδῆθ' ὑμεῖς, ὦ ἄ. Ἀ., καὶ γνῶθ' ὅτι κτλ. 20, 143. — καθ' ἕκαστον] singulatim (eins nach dem andern). Cf. 8, 38. — τῶν πραγμ.] res publicas (Staatsangelegenheiten, Staatsinteressen)

χρῆται καὶ συζῇ Φίλιππος, ὑφ' ἧς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μέν, ὡς ἀεί τι μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν, ἐγνωκὼς ἔσται, ὑμεῖς δέ, ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρρωμένως τῶν πραγμάτων, σκοπεῖσθε, εἰς τί ποτ' ἐλπὶς ταῦτα τελευτῆσαι. πρὸς θεῶν, τίς οὕτως εὐήθης 15
ἐστὶν ὑμῶν, ὅστις ἀγνοεῖ τὸν ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρο ἥξοντα, ἂν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ῥᾳδίως ἐπὶ τοῖς με-

8. ἡμεῖς *ΒΩ* Vind. 3. et Σ[d]. — 9. σκοπεῖσθε] literas σθ in rasura habet Σ. «Fuit igitur σκοπεῖτε, quod est in Υ.» *Dind.* — ποτε Σ[ν].

---

dicit occasiones integritatem et dignitatem civitatis adversus Philippi iniurias atque contumelias fortiter defendendi, ut quum ille Amphipolin expugnabat, Pydnam cett. Quibus occasionibus non recte usi Athenienses res publicas proiecere i. e. suas vel sociorum urbes in Philippi potestatem venire passi sunt. Ceterum Demosthenes, ut τὸ προΐεσθαι ὡς ἀλυσιτελὲς sc. ἐστι dixit, ita ad alterum obiectum (τὴν φιλοπραγμοσύνην) ὅση ἐστί additurus fuit, ni id ipsum explanatius dicere maluisset his verbis: ὑφ' ἧς - σχήσει. — συζῇ] «cum qua vivit, quae individua eius comes est, in qua omne suum studium et aetatem consumsit.» Wolf. — ὑφ' ἧς] prae qua. — ἀγαπήσας i. q. ἀρκεσθείς zufrieden gestellt, ἀγαπῶν zufrieden. Cf. 3, 31. — τῶν ὑπαρχόντων] i. e. τῶν ἤδη πεπραγμένων αὐτῷ. — εἰς τί ποτ' κτλ.] «quem tandem harum rerum exitum fore sit sperandum.» Wolf. Ἐλπίς enim et ἐλπίζω etiam ad exspectationem malorum referuntur. Cf. 19, 240. δῆλον ὅτι δεινὸν ἄν τι παθεῖν σαυτὸν ἤλπιζες, εἰ πύθοινθ' οὗτοι τὰ πεπραγμένα σοι. 23, 106. ἂν ἡμᾶς ἀδικῇ Κερσοβλέπτης, ὃ μᾶλλον ἐλπὶς ἢ μὴ δυνηθέντα ποιῆσαι. — τελευτῆσαι] qui finis sperari debeat (nam infinitivus aoristi quum post verba sperandi ponitur, non tam temporis quo quid fit, quam ipsius rei quae geritur ratio habetur), τελευτῆσαι ἂν quo evadere posse, τελευτήσειν quo aliquando evasura esse, τελευτᾶν quo iam evadere spes sit. V. *Herm.* ad Eurip. Med. 750. *Baiter.* ad Isocr. Panegyr. 59, 6. *Maetzn.* ad Lyc. 60. — §. **15.** ὅστις] Cf. 8, 44. — τὸν ἐκεῖθεν π.] i. e. τὸν ἐκεῖ πόλεμον ἐκεῖθεν δεῦρο ἥκοντα. Cf. 4, 21. 39. 7, 15. 8, 42. 9, 15. *Buttm.* 151. I, 8. *Kr.* 50, 8, 15. — τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ — οὕτω] eandem verborum copiam vide 4, 39. Aesch. 1, 146. Ne ὥσπερ pro ὅνπερ offensioni sit, cf. 4, 21. 6, 5. 8, 14. 18. 9, 30. 33. ἔστω ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ αὐτὴ τιμωρία, καθάπερ ἂν τὸν Ἀθηναῖον ἀποκτείνῃ 23, 89. — ῥᾳδίως h. l. de levitate animi dictum est eorum, qui aes

γάλοις τόκοις μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὕστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρραθυμηκότες, καὶ ἅπαντα πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες πολλὰ καὶ χαλεπὰ ὧν οὐκ ἠβουλόμεθα ὕστερον εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

16 *Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἴσως φήσαι τις ἂν ῥᾴδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δ' ὑπὲρ τῶν παρόντων ὅ τι δεῖ πράττειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ' εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦθ', ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἰτίους, ἀλλὰ τοὺς* 14 *ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας ἐν ὀργῇ ποιεῖσθε, ἄν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῇ· οὐ μὴν*

---

§. **15**, 7. οὕτως *ΒΣ*. — ἐπὶ *Dobr.*] ἂν ἐπὶ libri.

---

alienum magnis illis usuris (ἐπὶ τοῖς μεγ. τ. i. e. iis usuris quae Athenis non inauditae neque insolitae erant) contrahunt. — τῶν ἀρχ. ἀπέστ.] bonis cedunt, nam τἀρχαῖα h. l. non caput s. sors, unde usurae exiguntur, sed τὰ ἀρχῆθεν ὄντα s. τὰ πατρῷα (bona avita) dicuntur, quae creditoribus pro pignore pecuniae mutuo datae erant, ut aedes, agri, vasa, supellex. Cf. 36, 41. οὐδὲ πολλοστὸν μέρος τῶν προσόδων, μὴ ὅτι τῶν ἀρχαίων εἰς τὰς λειτουργίας (ἀνηλωκώς). De aor. cf. §. 11. — ἐπὶ πολλῷ κτλ.] nos magno foenere (ἐπὶ πολλῷ scil. τόκῳ, ut 19, 96. ἣν (εἰρήνην) — δέδοικα μὴ λελήθαμεν ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ἐπὶ πολλῷ ἄγοντες, cf. 8, 53.) i. e. cum magno detrimento nostro socordes fuisse. Enimvero Atheniensibus magno constitit brevis illa voluptas otii, quam quum iactura tot urbium sociarum quasi mutuati a Philippo i. e. ad tempus nacti essent, verendum erat, ne postea soli relicti de salute sua periclitarentur. — ὧν «pendet a πολλά quamvis remotiore. καὶ χαλεπὰ (eaque gravia) cum vi quadam interposita, plane ut in Philostr. Epist. p. 940. ταῦτα κοινὰ καὶ ῥᾴδια θήλεος παντός.» JACOBS. — εἰς ἀνάγκην ἔλθωμεν ποιεῖν i. e. ἀναγκασθῶμεν ποιεῖν, ne genitivum (τοῦ ποιεῖν) desideres. Cf. 9, 75. 19, 341. εἴτε γὰρ ἥξει ποτὲ εἰς ἀνάγκην τῶν δικαίων τι ποιεῖν τῇ πόλει. 37, 26. πῶς οὖν εἰς ἀνάγκην ἦλθε ταῦθ' οὕτω γράψαι; Sallust. Jug. 102, 5. *simul nobis demeres acerbam necessitudinem pariter te errantem et illum sceleratissimum persequi* i. e. nos non cogeres. Sed v. ad 7, 15. — §. **16**. ὑπέρ] v. ad §. 5. — τοῦθ'] 2, 6. — ἐν ὀργῇ ποιεῖσθαί τινα i. q. ὀργίζεσθαί τινι. De re cf. 6, 24. — τὴν ἰδ. ἀσφάλ.] nam

οἶμαι δεῖν τὴν ἰδίαν ἀσφάλειαν σκοποῦνθ' ὑπο-
στείλασθαι περὶ ὧν ὑμῖν συμφέρειν ἡγοῦμαι. φημὶ 17
δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑμῖν, τῷ
τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σώζειν καὶ τοὺς τοῦτο
ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν καὶ τῷ τὴν ἐκείνου
χώραν κακῶς ποιεῖν καὶ τριήρεσι καὶ στρατιώταις
ἑτέροις· εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὀκνῶ,
μὴ μάταιος ὑμῖν ἡ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν 18
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων ὑπομείνας τοῦτο Ὄλυν-
θον παραστήσεται, ῥᾳδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν
ἀμυνεῖται· εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὄλυν-
θον ἀκινδύνως ὁρῶν ἔχοντα τὰ οἴκοι προσκαθε-
δεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ

---

§. **16**, 8. οἶμαι] οἴομαί γε Y, οἶμαί γε Vind. 3., οἴομαι *Reiskius (Bk.)*. — §. **17**, 3. σώιζειν Σ$^{\nu}$. — καί in rasura habet Σ a m. recentissima. — 7. ὑμῖν Paris. 8. et Aug. 2., ἡμῖν ceteri. — στρατιὰ *BF* et pr. Σ, in quo super ι m. antiqua scripserat ει, quod recens denuo in ι mutavit *(Vöm.)*. — §. **18**, 4. ἀμῦναι pr. Σ$^{\nu}$ (ἀμύνεται pr. Σ').

---

quia consilia hominum plerumque ex eventu, non ex voluntate probantur, saepe factum est, ut, si quod consilium eventum non habuisset, auctorem, non fortunam criminarentur atque ab illo poenam repeterent. — ὑποστείλασθαι] vela contrahere improprie dicuntur oratores, qui ingruentis irae populi quasi tempestatis providi cautionem adhibent in dicendo reticentque, si quae iram populi excitare posse videantur, neque audent animi sententiam libere eloqui. Cf. 4, 51. 19, 237. ἀνάγκη δὲ μετὰ παρρησίας διαλεχθῆναι μηδὲν ὑποστελλόμενον. — περὶ ὧν] de iis (in iis dicendis), quae cett. — §. **17**. βοηθητέον εἶναι τοῖς πρ. i. q. ἀντιληπτέον εἶναι τῶν πραγμάτων §. 2. τὰ πράγματα dicuntur res Olynthiorum, in quibus simul salus reipublicae Atheniensium agitur. — τὰς πόλεις] τὰς ἐν τῇ Χαλκιδικῇ (19, 266.), duas et triginta numero (9, 26.), quas Philippus exeunte Ol. 107, 4. in suam potestatem redegerat. Vid *Boehneck.* quaestt. de oratt. att. p. 154 sqq. — ἑτέροις] aliis, non iisdem illis militibus, quos in Chalcidicen mittendos dixerat. — ὀκνῶ i. q. δέδοικα, ut 18, 129. ἀλλὰ νὴ τὸν Δία καὶ τοὺς θεοὺς ὀκνῶ, μὴ — δόξω. — §. **18**. παραστήσεται] in potestatem suam rediget, subiget. — προσκαθ. καὶ προσεδρ.] metaphora ab obsidione urbium sumpta. Ceterum orator duobus verbis idem significantibus usus est, quo magis assiduitatem Philippi in consiliis suis exsequendis et perseverantiam efferret. —

χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.

19 *Καὶ περὶ μὲν τῆς βοηθείας ταῦτα γιγνώσκω· περὶ δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, χρήματα ὑμῖν, ἔστιν ὅσα οὐδενὶ τῶν ἄλλων ἀνθρώπων στρατιωτικά· ταῦτα δὲ ὑμεῖς οὕτως ὡς βούλεσθε λαμβάνετε. εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μή, προσδεῖ, μᾶλλον δ' ἅπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. τί οὖν ἄν τις εἴποι σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι σρατιωτικά;*

20 *μὰ Δί' οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δὲ οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων ταῦτα*

---

§. **19**, 1. γινώσκω Σ¹. — 3. οὐδενί] οὐδέσι *Dind.* de coni. — §. **20**, 2. post κατασκευασθῆναι codd. addunt καὶ ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά. Delevit *Dobreeus* ut e vv. superioribus male repetita. — 5. λαμ-

---

§. **19**. περὶ δὲ χρ. π.] περί, ut ὑπέρ (cf. 19, 7.), εἰς, *de*, absolute positum (v. ad §. 11.). Cf. 7, 14. 18. 8, 75. Cic. ad famil. 2, 17, 2. *de rationibus referendis, non erat incommodum te nullas referre.* — ἔστιν — ἔστιν] epanalepsis s. epizeuxis est, qua figura orator utitur ad rem audientium animis gravius inculcandam. Quare fere cum allocutione coniuncta solet esse. Cf. 2, 10. 4, 10. 8, 28. ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθ. 3, 33. 9, 36. Sed cf. 8, 61. 77. Ceterum h. l. non universos reditus publicos, sed pecuniam militarem, quae theatralis facta erat (τὰ θεωρικά), dicit, qua quidem Athenienses, si minus omnibus hominibus (τῶν ἄλλων ἀνθρώπων), at certe ceteris Graecis praestabant. Cf. 4, 40. 14, 25. — οὕτως ὡς βούλ. λαμβ.] ita ut lubet, non ut decet. «Mitius hic in introitu de re coronae iniucunda auditu: mox (§. 20.) acerbius: οὕτω πως ἄνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς, postquam praemiserat quae vituperationem excusarent.» Schaef. — προσδεῖ] «cum deest summae iam paratae et praesenti nonnihil ad complementum, ἐνδεῖ, cum prorsus nihil est in parato.» Reisk. Cf. §. 27. 6, 24. — ἄν τις εἴποι] §. 14. — §. **20**. σύνταξιν i. q. τάξιν (v. 3, 34. 35.): eundem ordinem esse debere et accipiendi et faciendi quae oporteat, i. e. rem ita esse ordinandam, ut, qui pecuniam ex aerario accipiant, iidem faciant quae oporteat, coniunctumque cum stipendio militari officium militandi habeatur. — ὑμεῖς δὲ scil. ἡγεῖσθε δεῖν. — λαμβάνειν utroque loco ad id refertur, de quo h. l. agitur, τὰ στρατιωτικὰ χρήματα. — οὕτω πως] sic,

λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν, οἶμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἂν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἂν ὀλίγων, ὀλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἄνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσι δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὧν ἕλεσθε ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ ἕως ἐστὶ καιρὸς, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.

Ἄξιον δ᾽ ἐνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πρά- 21
γματα, ἐν ᾧ καθέστηκε νυνὶ, τὰ Φιλίππου. οὔτε γὰρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἂν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδ᾽ ὡς ἂν κάλλιστ᾽ αὐτῷ τὰ παρόντ᾽ ἔχει· οὔτ᾽ ἂν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν ᾠήθη δεήσειν αὐτὸν, ἀλλ᾽ ὡς ἐπιὼν ἅπαντα τότε ἤλπιζε τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, κᾆτα

βάνειν *FΣ* et *B*] λαμβάνετε *Bk.* — §. **21**, 4. κάλλιστα Σ^v. — ἔχει pr. Ω et pr. Aug. 3.] ἔχοι *G* et rec. Ω, ut videtur (*Bk.*), ἔχῃ ceteri.

ut facitis (nam οὕτω etiam h. l. vim demonstrativam habet, ut supra §. 19.), nempe ἄνευ πραγμάτων i. e. οὐ ποιοῦντες τὰ δέοντα. Cf. 3, 11. 4, 11. 8, 55. 9, 22. 44. οὑτωσὶ φανερῶς 23, 85. Πως autem (nescio quomodo) adiecit orator, ut miram esse hanc agendi rationem significaret. — πάντας εἰσφ.] scil. ἀφ᾽ ὅσων ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον (2, 31). Omnes quum dicit orator, per se patet eos dici, qui habeant unde tributa conferant, excipi eos, quos lex Caesarea tuetur, nihilque in hoc loco sarcasmi inest, sed orator, quod res est, dicit. — ἂν πολλῶν δέῃ] propter incertos belli eventus. — πόρους] 3, 19. — §. **21**. ἐνθυμ. καὶ λογίσ.] §. 12. — ἐν ᾧ καθέστηκε] quo in loco (in welcher Lage) nunc sint res Philippi. Cf. 2, 8. 9, 65. De re cf. 4, 8 sqq. — εὐτρεπῶς] commode (bequem) interpretantur. Negat orator potentiam Philippi satis instructam et paratam esse ad sustinenda tanti belli pericula. — ὡς ἂν κάλλιστ᾽] scil. ἔχοι. Cf. 6, 8. 8, 71. 18, 291. οὐχ ὡς ἂν εὔνους καὶ δίκαιος πολίτης (scil. ἔχοι) ἔσχε τὴν γνώμην. 21, 14. καὶ θόρυβον καὶ κρότον τοιοῦτον ὡς ἂν ἐπαινοῦντές τε καὶ συνησθέντες ἐποιήσατε. Cf. *Weber* ad 23, 118. 154. Plene: οὔτε ποιήσας καὶ στέρξας, ὡς ἂν υἱόν τις στέρξαι, πάλιν κτλ. 39, 22. — ἐξήνεγκε] ectulisset sc. e Macedonia in Chalcidicen, i. e. suscepisset, intulisset (ἐπήνεγκε). Cf. 14, 35. — ὡς ἐπιών] wie im Anlauf, ὡς ἐξ ἐφόδου, primo statim impetu. Poterat id etiam adiecto ἂν dici: ὡς ἂν ἐπιὼν (ἀνέλοιτό τις). Cf. 9, 22. — ἅπαντα τὰ πρ. ἀναιρ.] omnes res Olynthiorum (i. e. totam Chalcidicen) se

διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονὸς καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέ-
22 χει, εἶτα τὰ τῶν Θετταλῶν. ταῦτα γὰρ ἄπιστα μὲν ἦν δήπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κομιδῇ δ', ὥσπερ ἦν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γὰρ Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίζειν. ἤκουον δ' ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ Φίλιππον λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερηθήσεται τῶν χρημάτων, εἰς στενὸν

---

§. 22, 2. αἰεὶ *ΒΣΩ*. — 3. παγάσας pr. Σ.

---

arrepturum. — τὰ τῶν Θεττ.] «res Thessalorum s. quae in Thessalia geruntur.» Schaef. — §. 22. ταῦτα γὰρ ἄπ.] Thessalos dicit, quorum perfidia in proverbium abierat: ἀεὶ τὰ Θεσσαλῶν ἄπιστα. Cf. 23, 112. ὑμεῖς μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδένα προὐδώκατε πώποτε τῶν φίλων, Θετταλοὶ δὲ οὐδένα πώποθ' ὅντιν' οὔ. Neutrum genus de hominibus usurpatur ita, ut simul aut quidquid ad eos pertineat, velut conditionem vitae, ingenium et mores, dicta facta, complectatur (cf. *Seyffert.* ad Cic. Lael. §. 52 extr.) aut genera vel ordines hominum indicet. Cf. 4, 8. 8, 41. καταλαβεῖν τὰ μὲν εὔπορα ὑφ' ἑτέρων προεξειλεγμένα, τὰ δ' ἄπορα ὑπόλοιπα. 50, 9. *Si omnia quae aut amisi aut ex necessariis adversa facta sunt, incolumia manerent, tamen vos implorarem.* Sall. Jug. 14, 16. Ceterum ἄπιστα μὲν ἦν — πᾶσιν ἀνθρ. dictum est, quasi subiiceretur ἄπιστα δ' ἐστὶ νῦν τούτῳ. — φύσ. κ. ἀεί] «et natura et consuetudine.» Saupp. — Παγασάς Ol. 106, 4. Cf. 2, 7. 11. 6, 22. — κεκωλύκασι] non vi, sed verbis, de iure disceptantes (2, 11). — ἤκουον] 2, 17. — τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς] portus suos et fora (nundinaria), quorum usum et fructum (τὸν καρπόν), i. e. vectigalia e portibus et nundinis redeuntia, Thessali post eiectos tyrannos Philippo concessisse narrantur. — ἀπὸ τούτων] 3, 34. 4, 29. 34. — δέοι] denn man müsse. De hoc optativo, cuius non alia ratio est quam quae solet esse praemissa particula ὅτι, v. *B.* 139, 70. *M.* 529, 3. *Kr.* 54, 5, 4. Dem. 50, 44. ᾔδειν οὖν, ὅτι οὗτος μὲν — κακῶς ἤμελλε τριηραρχήσειν· οὔτε γὰρ τῷ τριηραρχήματι οὔτε τοῖς ἐμβάταις — χρήσοιτο· οὐδεὶς γὰρ αὐτῷ παραμενοῖ. Cf. Cic. Lael. 10, 35. *quod qui recusarent, quamvis honeste id facerent, ius tamen amicitiae deserere arguerentur ab iis, quibus obsequi nollent.*

κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ξένοις αὐτῷ καταστήσεται.
ἀλλὰ μὴν τόν γε Παίονα καὶ τὸν Ἰλλυριὸν καὶ ἁπλῶς 23
τούτους ἅπαντας ἡγεῖσθαι χρὴ αὐτονόμους ἥδιον ἂν
καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι· καὶ γὰρ ἀήθεις τοῦ
κατακούειν τινός εἰσι, καὶ ἅνθρωπος ὑβριστὴς, ὥς φα-
16 σιν. καὶ μὰ Δί᾽ οὐδὲν ἄπιστον ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράτ-
τειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ κακῶς φρονεῖν τοῖς
ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλάκις δοκεῖ τὸ φυλάξαι
τἀγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώτερον εἶναι. δεῖ τοίνυν 24
ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν ἀκαιρίαν τὴν ἐκείνου
καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας ἑτοίμως συνάρασθαι τὰ

---

§. **23**, 3. τοῦ καταχ.] literas τοῦ κατα in rasura habet rec. Σ. — 4. ἄνθρωπος libri. Vd. §. 3. — §. **24**, 3. ἡμέτερον *AFΣ* Vind. 3. et su-

---

Δεῖ autem persaepe absolute ponitur. Cf. 2, 2. 27. 30. 4, 8. 16. 32. 36. 6, 2. 8, 53. 76. Cic. de fin. 1, 9, 30. *quorum nihil oportere exquisitis rationibus confirmare.* — εἰ — ἀποστερηθήσεται] si privabitur (nam futurum passivi ad momentum actionis refertur), εἰ ἀποστερήσεται si privatus erit h. e. si carebit (nam futurum medii rem durantem indicat). Sic τιμηθήσομαι honore afficiar, τιμήσομαι in honore ero (ich werde mich geehrt sehen). Cf. ad §. 27. — τὰ τῆς τροφῆς] ea, quae ad alendos milites pertinent, imprimis comparatio stipendiorum, ne pro ἡ τροφή positum putes. — τοῖς ξένοις] cf. 3, 20. 4, 21. 53, 29. καὶ τροφὰς μητρὶ λέγοντες. 52, 26. εἰς τὰς-δωρεὰς τῇ πόλει. Cic. de legg. 1, 15. *iustitia est obtemperatio legibus.* — §. **23**. ἀλλὰ μὴν — γε atqui certe. — ἁπλῶς omnino. — τούτους] Thraces (§. 13.) ceterosque, quos Philippus vi armorum subegit. — αὐτον. καὶ ἐλ. εἶναι] suis legibus vivere nullique domino parere. Generalior notio libertatis τὴν αὐτονομίαν complectitur. Cf. 4, 4. 7, 30. 32. 18, 305. ἐλεύθεροι καὶ αὐτόνομοι.— ἴσως] proprie pariter, inde consentaneum, εἰκότως, wohl, modeste in certa re positum. Cf. 3, 2. 21. 6, 4. — παρὰ τὴν ἀξίαν praeter meritum, contra dignitatem. Cf. 2, 8. ὑπὲρ τὴν ἀξίαν supra dignitatem. Cf. 2, 3. 6, 14. 8, 76. — διόπερ κτλ.] cf. 2, 26. 20, 50. τῶν γὰρ ἀνθρώπων οἱ πλεῖστοι κτῶνται μὲν τἀγαθὰ τῷ καλῶς βουλεύεσθαι καὶ μηδενὸς καταφρονεῖν, φυλάττειν δ᾽ οὐκ ἐθέλουσι τοῖς αὐτοῖς τούτοις. Cf. Thuc. 3, 39, 4. — §. **24**. τὴν ἀκαιρίαν] quae §. 21—23 descripta est. — συνάρ. τὰ πρ.] i. e. συνεπιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων, «simul cum aliis (Olynthios puta) res gerendas (bellum) suscipere. Simile ductum de onere, quod multi simul apprehensum in humeros

πράγματα, καὶ πρεσβευομένους ἐφ' ἃ δεῖ καὶ στρατευομένους αὐτοὺς καὶ παροξύνοντας τοὺς ἄλλους ἅπαντας, λογιζομένους, εἰ Φίλιππος λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἂν αὐτὸν οἴεσθε ἑτοίμως ἐφ' ὑμᾶς ἐλθεῖν; εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἄν, εἰ δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολμήσετε;

25 *Ἔτι τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερ' ὑμᾶς ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ*

---

perscr. ὑ *BΩ*. — 7. τὴν χώραν, ut videtur, pr. Σ. — 9. μηδὲ Σ$^{\nu}$. — §. **25**, 7. αὐτὸν *BFΣ* Vind. 4. et rhett. *Walz.* 2. p. 679. 4. p. 739. 7. p. 604., αὐτὸν ἔτι *Bk.* — §. **26**, 1. μὴ — εἰπεῖν ἢ] οἳ, εἰ μὴ — εἰπεῖν *Dind.* — 3. βοηθήσητε Σ$^{\nu}$. — 4. ὦ τᾶν Σ. Vid.

---

attollunt sibique imponunt.» Reisk. — ἐφ' ἃ δεῖ] «ad negotia curanda, quae curari oportet.» Schaef., ea maxime, quae §. 2. extr. exposita sunt. Cf. 2, 11. — παροξ.] §. 6. — τοὺς ἄλλους ἅπ.] non solum Thessalos atque Paeones Illyriosque, verum etiam reliquos Graecos. — πρὸς τῇ χώρᾳ] sc. ἡμῶν, in vicinia Atticae, ut nunc illic prope a Macedonia bellatur. Cf. 4, 32. — πῶς ἂν κτλ.] cf. 6, 20. Orator quum post λογιζομένους sic pergere deberet: ὡς ἑτοίμως ἐφ' ἡμᾶς ἂν ἔλθοι (quam cupide invasurus sit, cf. 20, 87.), fecit animi commotio, ut in directam interrogationem transiret, qua anacoluthia imago Philippi talem occasionem cupidissime arrepturi vividius repraesentatur. Cf. 21, 209. ἐνθυμεῖσθ', εἰ γένοιντο —, τίνος συγγνώμης — τυχεῖν ἂν οἴεσθε; — εἶτ'] εἶτα, quod est proprie tum s. ea rerum conditione (rebus sic se habentibus), solet interrogationibus cum indignatione prolatis praefigi (ergo). Cf. 2, 26. 4, 43. 6, 25. 8, 20. 9, 18. — οὐ τολμήσετε] «quod οὐ ante τολμήσετε legitur, additum est propterea, quia intercapedo inter εἰ μηδ' et τολμήσετε vim huius conditionis negantem nonnihil obscuravit.» Schaef. At tum, credo, μὴ τολμήσετε dixisset. Itaque quum οὐ et codicum et rhetorum auctoritate (cf. t. 3. p. 152. 155. 7. p. 25. 1024. 9. p. 608.) satis defensum non videatur interpolatori tribui posse, etiam haec ἀνακολούθως dicta sunt. «Nam orator dicere poterat vel ita: εἶτ' οὐκ αἰσχύνεσθε, εἰ μηδ' ἃ πάθοιτ' ἂν τολμήσαιτε; vel ita: εἶτ' ἃ πάθοιτ' ἄν, ταῦτ' οὐ τολμήσετε; Priore modo dicere incepit, sed v. ταῦτα inductus a via deflexit et ad alterum dicendi genus transiit.» (Saupp.) Non absimile est illud Lysiae (12, 36.): οὐκ οὖν δεινὸν, εἰ τοὺς μὲν στρατηγοὺς — θανάτῳ ἐζημιώσατε, τούτους δὲ δὴ — οὐκ ἄρα χρὴ αὐτοὺς καὶ τοὺς παῖδας — κο-

ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυνθίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν
οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἂν δ᾽ ἐκεῖνα
Φίλιππος λάβῃ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζειν;
Θηβαῖοι; μὴ λίαν πικρὸν εἰπεῖν ᾖ, καὶ συνεισβαλοῦ- 26
σιν ἑτοίμως. ἀλλὰ Φωκεῖς; οἱ τὴν οἰκείαν οὐχ οἷοί τε
ὄντες φυλάττειν, ἐὰν μὴ βοηθήσηθ᾽ ὑμεῖς; ἢ ἄλλος
τις; ἀλλ᾽, ὦταν, οὐχὶ βουλήσεται. τῶν ἀτοπωτάτων
μέντἂν εἴη, εἰ, ἃ νῦν ἄνοιαν ὀφλισκάνων ὅμως ἐκλαλεῖ,
ταῦτα δυνηθεὶς μὴ πράξει. ἀλλὰ μὴν ἡλίκα γ᾽ ἐστὶ τὰ 27

Mehlhorn gr. gr. §. 216, 9. — 5. μέντἂν] μεντ᾽ ἂν Σ^v, μέντ᾽ ἂν *Bk.*, μέν τἂν *Schaef.* p. 96, 25., μεντἂν *Buttm.* §. 22. not. 22. — 6. πράξῃ *AΣG.* — §. **27**, 1. ἐστὶν (ν rec. deleto) Σ^v. —

λάζεσθαι; cf. Thuc. 1, 121, 4. — §. **25**. τοίνυν iam, iam vero, h. l. non est συλλογιστικὸν, sed μεταβατικόν. Cf. *Weber* ad 23, 76. — ἀντέχῃ intransitive dictum i. q. ὑπομονητικῶς ἔχῃ: si res (opes) Olynthiorum resistent (impetum Philippi sustinebunt). Cf. 2, 10. — τὴν ὑπάρχ.-ταύτην] hanc terram, quam a patribus acceptam habetis, i. e. Atticam. 6, 21. τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι. 9, 27. ἡ βάρβαρος. — ἀδεῶς secure, quia timor abest, ne Philippus in Atticam invadat. — ἐκεῖνα] i. e. τὰ ἐπὶ Θρᾴκης, τὰ τῶν Ὀλυνθίων. — §. **26**. μὴ λίαν π. ᾖ εἰπ.] cave quidquam ad integritatem sententiae deesse credas. Orator brevitate quadam loquendi usus hoc dicit: ne nimis acerbum sit dictu, etiam una irrumpent, i. e. ne nimis acerbe loqui videar, nihil aliud dicam, quam illos etiam una irrupturos esse. Acerbius vero erat dicere, quod res erat, Thebanos Philippo etiam auctores suasoresque impressionis in Atticam faciundae futuros nihilque, quo homini stimulos adiicere possent, neglecturos esse. — ὦταν (ortum, ut videtur, e vv. ὦ ἔταν) «est blande obiicientis, vel, ut grammatici dicunt, ἑταιρικὴ ἐκφώνησις.» SCHAEF. Cf. 3, 29. — τῶν ἀτοπ.] 2, 2. Quod optativum sequitur εἰ πράξει, non εἰ πράξειε, saepe fit, ut res quamvis certa eventum habeat minus certum: si Philippus, quod nunc etiam cum stultitiae reprehensione tamen effutit, id data potestate non faciet, haud scio an absurdissimus haberi debeat. 34, 47. πῶς δ᾽ οὐκ ἂν εἴη ἄτοπον, εἰ — ψηφιεῖσθε. 38, 27. οὐ τοίνυν θαυμάσαιμ᾽ ἄν, εἰ — πειρῶνται. Cf. §. 1. 8, 71. 40, 46. 44, 53. 55, 18. 20. *Stallb.* ad Plat. Apol. c. 12. *Maetzn.* ad Antiph. 2, 1, 10. — ἐκλαλεῖ «vertunt eloquitur: parum recte. Est effutit, deblaterat. Aliud enim λαλεῖν, aliud λέγειν. Quare

διάφορα ἐνθάδε ἢ 'κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν
ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκοντα ἡμέ-
ρας μόνας ἔξω γενέσθαι καὶ ὅσα ἀνάγκη στρατοπέδῳ
χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄν- 17
τος ἐν αὐτῇ πολεμίου λέγω, πλέον ἂν οἶμαι ζημιωθῆ-
ναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν ἢ ὅσα εἰς ἅπαντα τὸν
πρὸ τοῦ πόλεμον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις
ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσεσθ'
ἡ ὕβρις καὶ ἔτι ἡ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδε-
μιᾶς ἐλάττων ζημίας τοῖς γε σώφροσιν.

---

2. ἢ 'κεῖ] ἥκει pr. Σ[d], ἢ 'κεῖ rec. Σ, ἢ ἐκεῖ *Bk.* — 7. ἡμῶν *AΣΩG* Vind. 3. 4. et (superscripto ὑ) *BF.* — 8. προτοῦ Σ[ν]. — 9. πρόσεσθ' *G* et pr. Σ] προσέσθ' corr. Σ (*Bk.*) — 11. ζημία Vind. 3. 4. pr. Ω et rec.

---

additum est ἄνοιαν ὀφλισκάνων.» Schaef. — §. **27**. προσδεῖν] adeo res ipsa per se perspicua est, ut ne verbum quidem addi opus sit. Cf. §. 19. — τριάκ. ἡμ.] sic vulgo pro μῆνα. — ἔξω γενέσθαι] i. e. ἔξω τῆς πόλεως στρατοπεδεύεσθαι, non ἔξω τῆς 'Αττικῆς. — καὶ ὅσα κτλ.] i. e. καὶ λαμβάνειν τῶν ἐκ τῆς χώρας (τοσαῦτα) ὅσα ἀνάγκη ἐστὶ λαμβάνειν στρατοπέδῳ χρωμένους (i. e. στρατοπεδεύοντας, eos, qui in castris versantur). Genitivus τῶν ἐκ τῆς χώρας (sumere ex iis quae e terra proveniunt, e proventibus terrae Atticae) partitivus est. Ceterum adverte infinitivum praesentis λαμβάνειν post infinitivum aoristi γενέσθαι illatum. — λέγω] i. e. καὶ ταῦτα, idque, in appositione, quae gravioris est momenti. Vid. ad 8, 24. — πλέον ἂν ζημιωθῆναι (i. e. ὅτι πλέον ἂν ζημιωθείητε) s. πλέον ζημιωθήσεσθαι, maiorem iacturam facturos esse, quae res est unius momenti, contra quod sequitur πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι rem durantem indicat: quanta existimate vos incommoda habituros esse. Cf. §. 22. Ζημία autem h. l. detrimentum rei familiaris dicitur. Cf. 3, 13. 4, 38. — τοὺς γεωργ. ὑμῶν] οὐχ ἁπλῶς τοὺς σκάπτοντας τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τοὺς κεκτημένους ἀγρούς. Schol. — τὸν πρὸ τοῦ πόλ.] den bisherigen Krieg. Bellum Amphipolitanum dicit inde ab Ol. 105, 3. per decem annos gestum, in quod Athenienses amplius MD talenta impendisse perhibentur (3, 28). — πρόσεσθ'] praesens, ut saepe, de re certo futura. Sic 21, 41. ἔνεστ' (*AΣ*), ubi alii ἐνέσται scripserunt. Quare h. l. *Bekkerum* sequi nolui, etiam propterea quod diphthongi αι elisio apud Demosthenem admodum dubia est. Nam adhuc unus locus inventus est, quo quod in omnibus codd. scriptum est ἔσθ' non possit pro praesente haberi, 24, 99. Cf. 8, 33. 41. 60. — καὶ ἔτι ἡ τῶν πρ. αἰσχ.] «atque insuper rerum pudor i. e. rei male gestae atque ignaviae et socordiae dedecus.» Wolf. Τὴν ὑπὲρ τῶν πεπραγμένων αἰσχύνην dicit 4, 10. —

Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἅπαντας βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν' ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὧν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι μικρὰ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται ἀδεῶς, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν' αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυναι ῥᾴδιαι γένωνται, ὡς ὁποῖ' ἄττ' ἂν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη παντὸς εἵνεκα. 28

---

*F*Σ[d], itemque (sed ας rec. superscripto) *B*. Cf. *Krüg*. gr. 47, 27. 3. — §. 28, 8. εὔθυναι] εὐθῦναι *Bk*., εὐθύναι (rec. accentu) Σ[ν]. — 10. αὐτοῖς rec. Σ[1]. — 11. δὲ Σ[ν]. — ἕνεκα *Dind*. Vid. ad 5, 6. *Weber* ad 23, 137.

οὐδεμιᾶς ἑλ. ζ.] §. 9. — §. 28. καλῶς ποιοῦντες] «deorum benignitate.» Wolf. «Quorum de possessione iis congratulor.» Reisk. Qua formula exprobrationis et invidiae suspicio removetur: «indicatur enim his verbis, facere aliquem id, quod aut sibi ipsi commodum est aut quod is qui loquitur fieri optat et gaudet.» Herm. ad Viger. p. 779. Cf. 18, 231. 20, 110. ὅτε δ' ὑμεῖς καλῶς ποιοῦντες — ἄμεινον ἐκείνων πράττετε i. e. quandoquidem vos deorum beneficio meliore, quam illi, fortuna utimini. 23, 163. τὸν μὲν γὰρ Κότυν εὖ ποιῶν ἀποκτίννυσιν ὁ Πύθων. Ibid. §. 143. τοῦτο τοίνυν ἐπ' ἐκείνου μὲν εὖ ποιοῦν οὐ συνέβη φενακισθεῖσιν ὑμῖν αἰσχύνην ὀφλεῖν i. e. hoc igitur in Philisci negotio, quae vestra fuit felicitas, non accidit, ut fraude circumventi infamiam contraheretis. 21, 212. εἰσὶ μὲν εἰς τὰ μάλιστα αὐτοὶ πλούσιοι καὶ καλῶς ποιοῦσι i. e. neque iis invideo. — ἡλικίᾳ] i. e. τῇ στρατιωτικῇ s. στρατευσίμῳ. Cf. 3, 34. 4, 7. ad 3, 4. — ἀκεραίου] per praesumptionem s. πρόληψιν adiectum: ut incolumis sit. Cf. 2, 5. 4, 8. 32. 36. 9, 21. — τοὺς δὲ λέγοντας i. q. τοὺς ῥήτορας, τοὺς πολιτευομένους. V. ad 3, 21. Aesch. 3, 17. ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει — οὐδείς ἐστιν ἀνυπεύθυνος τῶν καὶ ὁπωσοῦν πρὸς τὰ κοινὰ προσεληλυθότων. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 147. 154. — ὁποῖ' ἄττ'] cf. 3, 32. 5, 13. πόλλ' ἄττα 37, 33. Cf. 6, 30. — ὑμᾶς] cf. 3, 8. καὶ κακῶν Ἰλιὰς περιειστήκει Θηβαίους 19, 148., contra 19, 340. πηλίκα τῇ πόλει περιέστηκε πράγματα. — καὶ τῶν πεπρ.] i. e. καὶ τῶν πεπολιτευμένων. Scilicet oratorum consilia (τὰ πεπρ.), quibus illi rempublicam regunt, ex eventu rerum (τὰ πράγματα) iudicari solent. Itaque qualis eventus rerum fuerit, talia etiam consilia oratorum fuisse videbuntur. — χρηστὰ δ' εἴη scil. τὰ πράγματα. Cf. 4, 51. extr. — παντός] masculinum est: optat, quae singulis omnibus profutura sint.

2.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. *Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖοι καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν ἔξοδον καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου ὄντος τοῦ Φιλίππου παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θαρσύνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὕποπτον αὐτὸν εἶναί φησι καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν οὐκ ἰσχυρόν· τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ᾽ ἑαυτούς.*

---

1 *Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἰδεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,* 18
δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι

ΥΠΟΘ. μέλλουσι — δεδιόσι] Vid. *Buttm.* §. 133, 2, 7. *Kr.* 48, 4., ne dativum ad participium παρελθών referas. Quum consuetudo et usus linguae flagitaret, ut genitivi ponerentur, paullo liberius et insolentius hic sophista dativum posuit: Atheniensibus, dum cunctantur, Demosthenes populum confirmavit. — ἰδίαν] ut quae unius Philippi propria esset. Ipse orator (§. 13.) οἰκείαν (domesticam) vocat, quo vocabulo paternum Philippi regnum per se solum, non auctum illud quidem sociorum opibus, significatur.

---

§. **1**. γιγνομένην, non γενομένην dixit, nam «hoc praedicat ut rem fieri solitam, quae et antea facta sit et nunc fiat et post futura sit.» Schaef. — τὸ γὰρ τοὺς κτλ.] subiectum infinitivi continetur verbis τοὺς πολεμήσοντας (*B.* 124, 3, 3. *M.* 268. *Kr.* 50, 4, 3.): quod enim exstiterunt, qui bellum cum Philippo gesturi sint (iique tales), qui cett. — τινα i. e. magnam. Cf. 14. 3, 7. 6, 12. ἵνα δὲ μηδ᾽ οἴησθε εἶναί τι ταῦτα 38, 24. — τὸ μέγιστον] cf. 3, 31. 6, 31. ad 9, 11. — ὑπέρ] 1, 5. — διαλλαγὰς (cf. 3, 7.) i. q. καταλλαγάς (1, 4.). Quas cur ἀπίστους dicat, docent 1, 4. sq. — πρῶτον μὲν — εἶτα] 4, 3. — τὰς διαλλ. νομίζειν ἀνάστασιν] non erat, cur εἶναι adderetur. Vid. §. 6. 3, 19. 5, 23. 7, 30. 8, 66. 68. 14, 1. *Kr.* ad Thuc. 2, 44, 3. — δαιμονίᾳ καὶ θείᾳ] coeleste quoddam ac divinum beneficium videtur esse. Nam duo vocabula

πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν ὅμορον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μέγιστον ἁπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὥστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀνάστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν, ὦ ἄνδρες 2
Ἀθηναῖοι, τοῦτ' ἤδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτοὺς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων ὧν ἦμέν ποτε κύριοι φαίνεσθαι προϊεμένους, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

Τὸ μὲν οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν Φιλίππου 3
ῥώμην διεξιέναι καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν

---

§. 1, 9. ἀνάστασιν Σ et Vind. 4.] ἀνάστασιν εἶναι *Bk.* — §. 2, 2. αὐτοὺς — αὐτοὺς] αὑτοὺς — αὑτοὺς Σ[d]. — 3. δόξωμεν *ΛBGΣΩ.* Cf. 1, 2.

---

posuit, ut significantius diceret. Cf. §. 13. Si discrimen quaeris, θεῖα dicuntur, quaecunque ab ipsis diis profecta sunt, δαιμόνια, quae supra hominum vires esse videntur miraculorumque instar habentur. — §. 2. σκοπ. αὐτοὺς] «τῇ δαιμονίᾳ εὐεργεσίᾳ opponitur id, quod Athenienses ipsos facere oporteat, ut mox ἡμᾶς αὐτοὺς et τῶν ὑπαρχόντων.» Funckh. — ὅπως μὴ — δόξομεν i. e. ὅτῳ τρόπῳ μὴ δόξομεν (3, 2.). «Nam ὅπως proprie non finem, ut quid fiat, sed rationem, qua quid fieri possit vel futurum sit, significat.» Schaef. Cf. §. 12. 3, 1. 5, 13. 8, 40. 46. 9, 1. 51. 56. 59. 75. — τῶν ὑπαρχόντων] τὰ ὑπάρχοντα (quae nobis deorum beneficio suppetunt, cf. ad 8, 49.) praesentem rerum statum i. e. occasionem Philippi debellandi divinitus oblatam dicit; quam si neglexerint, ipsi in se deteriores esse i. e. ipsi sibi minus consulere, quam fortuna, videbuntur. — τῶν αἰσχρῶν i. q. ἕν τι τῶν αἰσχρῶν. Cf. 1, 26. 5, 4. — μᾶλλον δὲ imo, atque adeo (*Zumpt.* gr. lat. §. 737.). Est ἐπιδιόρθωσις s. ἐπανόρθωσις, ut §. 22. 3, 14. 9, 24. 48. 57. — πόλεων] 1, 12. 4, 4. — τόπων «i. e. χωρίων, λιμένων, ὁρμητηρίων τοῦ πολέμου.» Wolf. Genitivus autem pendet e verbo προϊεμένους, quod ad exemplum verborum μεθίεσθαι et ἀφίεσθαι (cf. 56, 29.) usurpatum esse videtur (*Matth.* 332.); alias enim accusativum adsciscit (cf. 1, 9. 9, 73.). — §. 3. τὸ μὲν οὖν] non sequitur τὸ δὲ, sed post repetitam particulam μὲν (ταῦτα μὲν οὖν §. 4. ὧν μὲν

τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ᾽, ὅσ᾽ ἂν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἐκείνῳ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἡμῖν δ᾽ οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσῳ πλείονα ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὑτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσι νομίζεται· ὑμεῖς δὲ ὅσῳ χεῖρον ἢ προσῆκε κέχρησθε τοῖς πράγμασιν, τοσούτῳ πλείονα αἰσχύνην ὠφλήκατε.
4 ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ᾽ ἀληθείας 19
τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, σκοποῖτο, ἐνθένδ᾽ ἂν αὐτὸν ἴδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ᾽ αὑτοῦ. ὧν οὖν ἐκεῖνος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσήκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν. ἃ δὲ καὶ χωρὶς τούτων

---

§. **3**, 5. ἔχειν φιλοτιμίαν pr. Σ et Vind. 4.] τινὰ ἔχειν φιλοτιμίαν *AYG*, ἔχειν φιλοτιμίαν τινὰ *Bk*. — 8. προσῆκεν Σ$^{\nu}$. — §. **4**, 4. αυτοῦ Σ,

---

οὖν ibid.) infertur ἃ δὲ καὶ χωρὶς κτλ. §. 4. — εἴποι] 1, 13. — ὑπέρ] 1, 5. Pronomen τούτων non ad ῥώμην, quo debebat, sed universe ad res, quibus auctus est Philippus, relatum est. Cf. Isocr. epp. 7, 6. τὴν μὲν γὰρ εὐπορίαν — ὁ πατήρ σοι καταλέλοιπε, τὸ δὲ χρῆσθαι τούτοις (i. e. τοῖς χρήμασι) καλῶς καὶ φιλανθρώπως ἐπὶ σοὶ γέγονεν. — ἔχειν φιλοτιμίαν i. q. δόξαν: laudem, decus habere i. e. attulisse. Cf. §. 16. — ἡμῖν δ᾽ οὐχὶ κ. πεπρᾶχθαι] «εὐφήμως ἀντὶ τοῦ ἀτιμίαν καὶ ἀδοξίαν ἡμῖν προξενῆσαι.» Wolf. Infinitivus pendet a verbo δοκεῖ: «quia quicquid ea de re dixeris, id — a nobis non praeclare administratum esse videatur.» Wolf. — ὑπὲρ τὴν ἀξίαν] plura ac majora, quam a tali rege exspectari possent. Cf. ad 1, 23. — τοῖς πράγμασιν rebus i. e. opportunitatibus rerum gerendarum. Cf. 1, 3. 3, 8. 4, 3. 8. cett. — §. **4**. ἐνθένδ᾽ «hinc i. e. ἐκ τοῦ βήματος καὶ τῆς ἐκκλησίας. Nostrae contiones eius opes auxerunt: mercenariis oratoribus et oscitantibus atque ignavis auditoribus acceptam referre debet potentiam tantam, non suae virtuti atque industriae.» Wolf. — ὧν (quarum rerum) pendet a vv. χάριν et δίκην. — λαβεῖν sc. παρ᾽ αὐτῶν. In seqq. quod olim scripsi: τούτων οὐχὶ κτλ. i. e. horum non video opportunitatem dicendi, ita ut genitivus τούτων a vv. τὸν καιρὸν τοῦ λέγειν penderet, quae quasi in unam notionem coaluerunt (*Herm.* ad Soph. Trach. 57. *Fritzsch.* qu. Luc. p. 111 sq. *Kritz.* ad Sallust. C. 31.): nunc video, si hunc locum ita interpretamur: quae ille — *debeat,* non videtur nunc op-

ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηκοέναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατ᾽ ἐκείνου φαίνοιτ᾽ ἂν ὀνείδη βουλομένοις ὀρθῶς δοκιμάζειν, ταῦτ᾽ εἰπεῖν πειράσομαι.

Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον καλεῖν ἄνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι λοιδορίαν εἶναί τις ἂν φήσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ᾽ ὅσα πώποτ᾽ ἔπραξε διεξιόντα ἐφ᾽ ἅπασι τούτοις ἐλέγχειν καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι καὶ δυοῖν ἕνεκα ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ᾽ ἐκεῖνον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φαῦλον φαίνεσθαι καὶ τοῦ τοὺς ὑπερεκπεπληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον ἰδεῖν, ὅτι πάντα διεξελήλυθεν, οἷς πρότερον παρακρουόμενος

αὐτοῦ *Bk.* Cf. 1, 5. — 5. οὐχί pr. Σ, ὑπὲρ τούτων οὐχὶ *ABFY*, τούτων οὐχὶ rec. Σ (*Bk.*). — §. **5**, 3. πάντα — πώποτε Σ$^{\gamma}$. — 7. τοῦ om. Σ. —

---

portunum esse dicere, pronomen demonstrativum necessarium non esse. — τούτων] «τῶν περὶ τῶν φιλιππιζόντων ῥητόρων.» Wolf. Neutrum, non masculinum esse τούτων nemo opinor non vidit. — ἔνι] «rarior usus huius ἔνι, quo orator utitur etiam §. 23. 4, 23.» Schaef. Cf. 8, 47. 18, 27. 37, 20. 35, 9. cett. ἔνι inest vid. 2, 10. 4, 8. — βέλτιον] διὰ τὸ ἀναθαρρῆσαι δήπου καὶ τὸν φόβον ἐκβάλλειν ὑμᾶς. Wolf. — ἀκηκοέναι audivisse i. e. scire, ne perfectum pro praesente positum putes. — ὀνείδη] nempe ἐπιορκία καὶ ἀπιστία. — §. **5**. ὅσα πώποτ᾽] cf. 4, 50. *Kr.* ad Xen. Anab. 5, 4, 6. — διεξιόντα ad subjectum τινά, quod in infinitivo ἐλέγχειν inest, refertur. Cf. §. 10. 23. 8, 64. 9, 67. — ἐλέγχειν scil. αὐτὸν ἐπίορκον καὶ ἄπιστον ὄντα. — διεξελήλυθεν] οὐδεμίαν ἔτι εὑρίσκει μηχανὴν, πάσας γὰρ διῆλθε. Schol. Nam et hic et 11, 3: ἔπειθ᾽ οἷς πρότερον ηὐξήθη φενακίζων ἀεί τινας καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενος εὐεργετήσειν, ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν ἤδη καὶ γιγνώσκεται μὲν (sc. ὁ Φίλιππος) κτλ., dubitari vix potest, quin hoc verbum transitive, ut solet, positum sit: omnia (omnes artes et machinas et fallacias), quibus ante auctus est, iam percurrit (i. e. consumpsit), ut iam nihil supersit quo decipere alios et potentiam suam augere queat. Intransitive positum est 21, 84. πάντα δ᾽ ἤδη διεξεληλύθει τάκ τῶν νόμων, ὑπωμοσίαι καὶ παραγραφαὶ, καὶ οὐδὲν ἔτ᾽ ἦν ὑπόλοιπον. — πρότερον non ad παρακρουόμενος, sed ad ηὐξήθη referendum est, cui verbo adjectivum μέγας proleptice additum est: ita crevit, ut magnus esset. Cf. §. 8.

μέγας ηὐξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν
6 *τὰ πράγματ᾽ αὐτοῦ. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,*
σφόδρ᾽ ἂν ἡγούμην καὶ αὐτὸς φοβερὸν τὸν Φίλιππον
καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια πράττοντα ἑώρων ηὐξη-
μένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω τὴν μὲν
ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ᾽ ἀρχάς, ὅτε Ὀλυνθίους
ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆ-
ναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ
θρυλούμενόν ποτε ἀπόρρητον ἐκεῖνο κατασκευάσαι,
7 *τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δ᾽ Ὀλυνθίων φιλίαν*
μετὰ ταῦτα τῷ Ποτίδαιαν οὖσαν ὑμετέραν ἐξελεῖν

---

11. αὐτοῦ ΣΩ Havn. Vind. 3. 4. et (suprascripto ῷ) *BF*, αὐτῷ *Bk.* — §. **6**, 1. ἐγὼ *ABFΣY* et pr. *G*] ἐγὼ μὲν *Bk.* — 2. σφόδρα Σ[v]. — 3. ἑώρων *BFΣ*] ἑώρων αὐτὸν *Bk.* — 6. ὑμῖν *ABFΣΩ* Vind. 3. 4.]

9, 21. ad 1, 28. — καὶ πρὸς κτλ.] «i. e. ὅτι ἡ ἐπιορκία καὶ ἡ ἀπιστία αὐτοῦ οὐδένα ἂν ἔτι παρακρούσαιτο καὶ ἐξαπατήσειε.» Wolf. — §. **6**. σφόδρ᾽] refer ad vv. φοβερὸν καὶ θαυμαστόν. — πράττοντα i. e. agendo. — νῦν δὲ] 1, 9. — θεωρῶν καὶ σκοπῶν] illud est contemplantis, hoc circumspicientis et inquirentis. 38, 11. σκοπῶν καὶ θεωρῶν. Cf. ad 1, 14. — εὑρίσκω] ordo verborum: εὑρίσκω (τὸν Φίλιππον) προσαγαγόμενον τὴν μὲν ἡμ. εὐήθειαν τῷ — κατασκευάσαι, τὴν δ᾽ Ὀλ. φιλίαν τῷ — ἐκείνοις. — εὐήθειαν] simplicitatem (Gutmüthigkeit, gutmüthige Einfalt), ut 19, 103. διὰ τὴν ὑμετέραν εὐήθειαν καὶ πραότητα. Cf. 5, 25. 9, 47. 51. 73. — τινες] eos dicit, qui Ol. 105, 3. in contione populi, ne legati Olynthiorum admitterentur, suasere. — ἐνθένδε i. e. hoc foro. — ὑμῖν] cf. 1, 10. «Modeste arbitrium eius rei penes populum esse dicit; modeste idem antea ἡμετέραν dicendo partem illius simplicitatis et temeritatis in se recipit.» Saupp. — τὸ θρυλούμ. ἀπόρρ.] arcanum illud olim vulgi rumoribus iactatum quodnam fuerit, Theopompus docet, cuius haec verba a Photio p. 588. ed. *Pors.* servata sunt: καὶ πέμπει (scil. ὁ δῆμος) πρὸς Φίλιππον πρεσβευτὰς Ἀντιφῶντα καὶ Χαρίδημον πράξοντας καὶ περὶ φιλίας. οἳ παραγενόμενοι συμπείθειν αὐτὸν ἐπεχείρουν ἐν ἀπορρήτῳ συμπράττειν Ἀθηναίοις, ὅπως ἂν λάβωσιν Ἀμφίπολιν, ὑπισχνούμενοι Πύδναν. οἱ δὲ πρέσβεις οἱ τῶν Ἀθηναίων εἰς μὲν τὸν δῆμον οὐδὲν ἀπήγγελλον, βουλόμενοι λανθάνειν τοὺς Πυδναίους ἐκδιδόναι μέλλοντες αὐτούς· ἐν ἀπορρήτῳ δὲ μετὰ τῆς βουλῆς ἔπραττον. «Hoc arcanum cuiusmodi esset, cum vulgus Atheniensium ignoraret, sciret tamen, novi quid strui, alius aliter de eo ἐθρύλει, ἐλάλει, fabulabatur.» Schaef. — κατασκευάσαι] «est verbum fraudis et subdolae molitionis, ut struere Latinum et machinari.» Voem. Cf. ad 8, 13.

20 καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ὑμᾶς ἀδικῆσαι,
παραδοῦναι δὲ ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευ-
ταῖα τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι καὶ τὸν
Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἀναδέ-
ξασθαι. ὅλως δὲ οὐδείς ἐστιν ὅντιν᾽ οὐ πεφενάκι-
κεν ἐκεῖνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἑκάστων
ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἐξαπατῶν καὶ
προσλαμβάνων οὕτως ηὐξήθη. ὥσπερ οὖν διὰ τού- 8
των ἤρθη μέγας, ἡνίκα ἕκαστοι συμφέρον αὐτὸν
ἑαυτοῖς ᾤοντό τι πράξειν, οὕτως ὀφείλει διὰ τῶν
αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ᾽

ἡμῖν *Bk.* — §. 7, 1. δὲ Σ$^{\nu}$. — 7. ὅντινα Σ$^{\nu}$. — 8. αὐτῷ *Bk.* Vid. 1, 5. — 9. αἰεὶ *BGΣ.* — αὔτὸν *Bk.*

Sententia: illexit nos eo, quod dicebat se nobis Amphipolin traditurum et ita celebre illud arcanum struxit. Nam etiamsi Theopompo credas legatos Atheniensium primos huius arcani auctores et molitores fuisse, tamen Philippus, quum eam rem probare et Atheniensibus obtemperare velle videretur, recte dicitur ipse hanc fraudem struxisse. Sed cf. 23, 116. et 7, 27. — τούτῳ] post τῷ φάσκειν additum est, ut animi audientium ad artes, quibus Philippus usus esset, attenderentur. Cf. 1, 16. 6, 22. 8, 56. 9, 5. 17. 18. — §. 7. ἐξελεῖν] expugnasse, ut 8, 44. 23, 115. ὅτε — τὰ χωρία ὑμῶν ἐξεῖλεν. Res accidit Ol. 105, 4. Cf. 6, 20. 8, 62. — τοὺς μὲν πρ. συμμ. ὑμᾶς] Cf. §. 14. Quod sequi debebat: ἐκείνους δὲ ὠφελῆσαι, id sic profert orator, ut ad rem potius quam ad verbum respexisse videatur, quasi dixerit: ἀφελέσθαι μὲν ὑμῶν, παραδοῦναι δὲ ἐκ. — Θετταλοὺς δὲ] Ol. 106, 4. Reddita est Thessalis Magnesia Ol. 108, 3. Cf. 6, 22. «Ut intelligas vim accusativi Θετταλοὺς, compara cum his, quae de Atheniensibus et Olynthiis dicta sunt. Philippus abusus est Atheniensium simplicitate, Olynthiorum amicitia. Num qua re Thessalorum abusus est? Imo vero ipsis Thessalis, quippe δεδουλωμένοις (§. 8.).» Schaef. — νῦν τὰ τελ.] τὸ τελευταῖον δὲ νυνί 23, 186. 42, 3. τὰ τελ. νυνί 23, 191. τὰ τελ. δ᾽ ἔναγχος 19, 200. «Illud ad tempus, hoc ad ordinem rerum pertinet.» Rued. Cf. 4, 17. — ἐξαπατῶν καὶ προσλαμβ.] decipiens atque ita adsciscens (sc. πρὸς τὸ αὐξηθῆναι i. e. ad opes suas augendas adhibens, zu Hülfe nehmend). «Cf. 19, 238. βιάσονται — τὸ συγγνώμη ἀδελφῷ προσειληφότες. Aesch. 3, 126. ἐκφέρεται προβούλευμα — προσλαβὼν τὴν τοῦ γράψαντος ἀπειρίαν.» Saupp. — οὕτως] 3, 17. — §. 8. διὰ τούτων] per haec i. e. per has artes, per hanc perfidiam (durch diese Mittel). — καθαιρεθῆναι]

ἕνεκα ἑαυτοῦ ποιῶν ἐξελήλεγκται. καιροῦ μὲν δή, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππῳ τὰ πράγματα· ἢ παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δὲ ὑμῖν δειξάτω, ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐγὼ λέγω ἢ ὡς οἱ τὰ πρῶτα ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν ἢ ὡς οἱ παρὰ τὴν αὑτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἂν ἐλεύθεροι γένοιντο ἄσμενοι.

9 *Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἡγεῖται, οἴεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὀρθῶς οἴεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ' εὐνοίας τὰ πράγματα συστῇ καὶ πᾶσι ταὐτὰ συμφέρῃ τοῖς με-*

---

§. 8, 5. ἐξελήλεκται *BΣ* et *Ω*ᵛ. — 9. πιστεύσουσιν *BFΣ*] πιστεύσουσιν αὐτῷ *Bk*. — 10. αὑτῶν] αὐτῶν ΣΩ Vind. 3. 4.

---

deiici de alto loco, ad quem evectus est (μέγας ἤρθη). — καιροῦ] de hoc genitivo cf. 3, 3. 4, 37. 9, 54. Sententia est: τὰ παρόντα πράγματα Φιλίππῳ ἐν τοιούτῳ καιρῷ (in eo loco, ea conditione) ἐστίν. De ἀκαιρίᾳ Philippi cf. 1, 24. — πάρεστι] 1, 8. — ἢ παρ. — δειξάτω] aut doceat i. q. εἰ δὲ μή, δειξάτω, ut est 18, 139. εἰ δέ φησι, νῦν δειξάτω ἐν τῷ ἐμῷ ὕδατι. Cf. 3, 28. 8, 8. 24. *Kr.* ad Thuc. 1, 78, 3. De v. παρελθεῖν v. 4, 1. — μᾶλλον δὲ] §. 2. — παρὰ τὴν αὑτῶν ἀξίαν] indigne, inique. V. ad 1, 23. Ceterum hyperbole est, quod Thessali a Philippo in servitutem redacti esse dicuntur. Cf. 1, 22. 5, 23. 18, 146. — §. 9. καὶ μὴν] et vero, et sane, transitum ad rem graviorem facit. Cf. 8, 16. 60. 9, 10. 12. 30. 68. «Postquam ostendit socios ceterosque Graecos male velle Philippo, refutat opinionem de vi et potentia, sumpto argumento a natura et ingeniis hominum, maxime Graecorum.» Wolf. — τὰ πράγματα] i. e. potentiam s. imperium. — τὰ χωρία] oppida munita s. castella (Plätze) ea, quae sciebant omnes a Philippo sibi erepta esse (vid. 1, 9.). Cf. 3, 16. 4, 4. 7, 36. — τὰ τοιαῦτα] supra 1, 22 οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς ἀγοράς. — προειληφέναι praeripere, praeoccupare. Cf. 3, 16. 4, 31. 42. «Dum Graeci deliberabant aut classem parabant, Macedo, qui bella non indicebat, velut morbus inexspectatus, media saepe hieme iam ceperat urbes improvisus; quod alii facturi videbantur, ille facere occupabat.» Voem. — ὑπ' εὐνοίας] ὑπὸ positum, quia συστῇ passive dicitur: quum imperium benevolentia hominum conflatum est. Cf. 26. ad 3, 12. — συμπονεῖν καὶ φέρειν] vim praepositionis σύν etiam ad alterum verbum pertinere, id

τέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μένειν ἐθέλουσιν ἄνθρωποι· ὅταν δ᾽ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἰσχύσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταῖσμα ἅπαντα ἀνεχαίτισε καὶ διέλυσεν. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καὶ ἐπιορκοῦντα καὶ
21 *ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἅπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἂν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὑτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας, οἶμαι, καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ,*

---

§. 9, 7. ἅνθρωποι Havn., ἄνθρωποι *ABFGYΩΣ* Vind. 4., οἱ ἄνθρωποι *Bk.* — 9. ἀνεχαίτισεν Σ^ν.

---

ut iam idem significaret ac συμφέρειν, antehac statui *Schaeferum* secutus. Sed recte *Sauppius*, quidni, inquit, socii labores partiri et, quidquid calamitatum sibi evenerit, ferre eodem iure dicantur, quam labores et calamitates partiri? Ceterum πονεῖν ad labores et molestias, φέρειν ad casus et calamitates belli refertur. — ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας] i. e. ἀδικῶν καὶ ἐπιορκῶν καὶ ψευδόμενος §. 10. — ἀνεχαίτισε] evertit. ἀντὶ τοῦ ἀνέκοψεν ἢ ἀνέτρεψεν. Harpocr. «Proprie deiicit, decutit, metaphora sumpta ab equo, qui erectus in pedes iubam retro agit et sessorem excutit (ἐκτραχηλίζει).» Voem. Cf. 9, 51. De aor. vid. ad 1, 11. — §. 10. οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστιν] 1, 19. — τὰ τοιαῦτα] his malis artibus parta potentia. — εἰς μὲν ἅπαξ] für ein Mal. εἰς τὸ ἅπαξ Lucian. Tim. 19. Sic infra §. 20. εἰς μακράν. 14, 24. εἰς τότε. Aesch. 3, 99. εἰς ὁπότε. — ἀντέχει intransitive dictum, ut 1, 25: durant, impetum aliorum sustinent. — καὶ σφόδρα γε ἤνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπ.] adeoque valde efflorescunt interdum eo, quod magnas de se spes excitant. Spes aliorum quasi fundamentum est, quo illa regna nitantur. — ἂν τύχῃ] sc. ἀνθοῦντα, si fors tulerit. V. ad 1, 3. — φωρᾶται] deprehenduntur i. e. quam infirma et caduca sint, cognoscitur. Cf. §. 20. — περὶ αὑτὰ καταρρεῖ] circa se ipsa defluunt tamquam flosculi, qui aruerunt, ultro corruunt. — τὰ κάτωθεν] die Theile von unten, non τὰ κάτω dixit, ex imo omnia solida esse oportere censens. Τινὲς ἐπιλαμβάνονται τοῦ ῥήτορος ἐνταῦθα, λέγοντες, ὅτι κάτω ἔδει εἰπεῖν, καὶ οὐ κάτωθεν. ἀλλ᾽ ἠγνόησαν τὸ ἀκόλουθον· κάτωθεν γὰρ εἶπεν, ἐπειδὴ κάτωθεν ἀπὸ θεμελίων

οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππῳ.

11 *Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὀλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει κάλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλοὺς πρεσβείαν πέμπειν, ἣ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι Παγασὰς ἀπαιτεῖν καὶ*
12 *περὶ Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσι μόνον οἱ παρ' ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἕξουσιν ἐξεληλυθότων ὑμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὄντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἅπας μὲν*

---

§. **11**, 1. ἡμᾶς ΣΩ Havn. Vind. 3. et (suprascr. ῦ) *BF*. — τοῖς Σ] ἅμα τοῖς *Bk*. — 5. παγάσας Σ, παγάσάς Ω. — §. **12**, 2. ἐροῦσιν Σν. — 4. ὑμῶν ΣΥΩG Vind. 3.] ἡμῶν *Bk*. — 5. πράγμασι Σν.

ἐπὶ τὰ ἄνω οἰκοδομεῖται ὁ οἶκος, ὁμοίως καὶ ναῦς ἀπὸ τῆς τρόπιδος. Schol. Cf. 9, 41. 22, 72. κάτωθεν γεγραμμένα. 23, 28. ὁ κάτωθεν νόμος. — §. **11**. ὅπως — τάχιστα] scil. βοηθεῖν: quam quis optime et celerrime auxiliandi rationem suaserit, ea mihi probatur, s. οὕτως ἀρέσκει μοι βοηθεῖν τοῖς Ὀλυνθίοις, ὅπως κάλλιστα καὶ τάχιστα. — διδάξει] 1, 2. — ταῦτα] «quae modo docui, de fidei et veracitatis praestantia fraudisque pestifero exitu, item de Philippi moribus.» Schaef. Nam εἰς δύο μερίζει τοὺς Θετταλούς, εἰς ἀγνοοῦντας τὸν Φίλιππον καὶ εἰδότας μέν, δεδιότας δέ. Schol. — παροξυνεῖ] 1, 6. — Παγασάς] 1, 22. — λόγους ποιεῖσθαι] verba facere, quod fere oratorum est (cf. 3, 3. 8, 1.), h. l. est verbis disceptare sive agere per oratores de recuperanda Magnesia (§. 7.). Λόγον ποιεῖν (6, 32. *Weber* ad 23, 81.) i. q. λόγον διδόναι, de quo vid. §. 29. — §. **12**. ἐπὶ τοῖς πράγμασιν εἶναι] in re gerenda (h. l. in bello gerendo) versari i. e. bello intentum esse s. operam dare. V. 9, 2. — ὅσῳ ἑτοιμότατ' — τοσούτῳ μᾶλλον] superlativum posuit orator, ut Athenienses omnium promptissimos ad dicendum et expeditissimos esse significaret; subjecit comparativum, ut crescere ea re diffidentiam Graecorum et augeri indicaret neve loquentiae Atheniensium diffidentiam ceterorum Graecorum aequalem et parem esse diceret: τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ὑμῖν, ὅσῳ πάντων διαφέρετε ἐπὶ τῷ ἑτοίμως λέγειν (sie misstrauen euch um so mehr, als ihr die fertig-

λόγος, ἂν ἀπῇ τὰ πράγματα, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δ' ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως· ὅσῳ γὰρ ἑτοιμότατ' αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ 13
τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δεικτέον τὴν μεταβολήν, εἰσφέροντας, ἐξιόντας, ἅπαντα ποιοῦντας ἑτοίμως, εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν. κἂν ταῦτα ἐθελήσητε ὡς προσήκει καὶ δεῖ περαίνειν, οὐ μόνον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ συμμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ
22 *ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οἰκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντα ἐξελεγχθήσεται.*

Ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις καὶ ἀρχὴ 14

---

§. **13**, 5. δεῖ] In Σ^d a pr. manu ἡ superscriptum est. — περαίνειν] παραινεῖν *F*Ω et pr. Σ, περαίνειν mg. Ω et rec. corr. Σ. —

---

sten Redner seid). 50, 15. ὅσῳ γὰρ φιλοτιμούμενος ἄμεινον ἐπληρωσάμην τὴν ναῦν ἐρετῶν ἀγαθῶν, τοσούτῳ μοι πλείστη ἀπόλειψις ἐγένετο τῶν ἄλλων τριηράρχων. Cic. Lael. 5, 19: *sic enim mihi perspicere videor ita natos esse nos, ut inter omnes esset societas quaedam: maior autem, ut quisque proxime accederet.* — δοκοῦμεν] videmur i. e. existimamur, iudicamur. — §. **13**. μετάστασιν — μεταβολήν] orator, ut solet, binis vocabulis ad unam eandemque rem graviter significandam utitur, quae ita inter se differunt, ut μεταβολὴ mutatio (Veränderung) in universum dicatur, μετάστασις autem rerum conversio sive in alium statum transitus (Umgestaltung). Cf. Thuc. 6, 20, 1. πόλεις οὔτε δεομένας μεταβολῆς, ᾗ ἂν ἐκ βιαίου τις δουλείας ἄσμενος ἐς ῥᾴω μετάστασιν χωροίη. *Kr.* ad Thuc. 4, 74, 4. — εἰσφέροντας] scil. ὑμᾶς. V. ad 1, 22. De accusativo vid. *B.* 134. adn. 4. *M.* 447, 4. *Kr.* 56, 18, 3. — εἴπερ τις ὑμῖν προσέξει τὸν νοῦν] si quis vobis obtemperaturus est (wenn Jemand auf euch achten soll. Jac.). Scilicet factam esse istam mutationem oportet, si quis ad vos se applicet; nemo vestram caussam sequetur, nisi istam mutationem ostenderitis. Cf. Plat. Civ. 2. p. 375 a. καὶ μὴν ἀνδρεῖόν γε (δεῖ εἶναι ἑκάτερον αὐτοῖν), εἴπερ εὖ μαχεῖται. Xenoph. Cyrop. 1, 6, 17. Cic. finn. 2, 26: *me igitur ipsum ames oportet, si veri amici futuri sumus.* De re cf. 4, 6. — προσ. καὶ δεῖ] 1, 12. *Dindorfius* scripsit πρ. καὶ δὴ (v. ad 4, 13.). At illa tanta mutatio non potuit fieri extemplo. — κακῶς ἔχοντα] v. § 15 sqq. —

ἐν μὲν προσθήκης μέρει ἐστί τις οὐ μικρά, οἷον ὑπῆρξέ ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους· πάλιν αὖ πρὸς Ποτίδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον· νυνὶ Θετταλοῖς στασιάζουσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησε, καὶ ὅποι τις ἄν, οἶμαι, προσθῇ κἂν μικρὰν δύναμιν, πάντ' ὠφελεῖ. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτὴν ἀσθενὴς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστὶ μεστή. καὶ γὰρ οὗτος ἅπασι τούτοις, οἷς ἄν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσαιτο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἔτ' ἐπισφαλεστέραν ἢ ὑπῆρχε φύσει κατεσκεύακεν αὑτῷ. μὴ γὰρ οἴεσθε,

---

§. **14**, 2. προσθήκης μέρει] προσθήκη· μερὶς *FΣ* et rec. mg. *BG*. — ἐστίν Σ$^{\nu}$. — μικρὰ *AΣYG*] σμικρὰ *Bk*. — 3. ὑπῆρξεν Σ$^{\nu}$. — 5. νυνὶ pr. Σ] νυνὶ δὲ a manu recentiore Σ *(Bk.)*. — 6. οἰκίαν] οἰκείαν (sed ί rec. suprascripto) Σ. — ἐβοήθησαν Vind. 3. 4. et pr. Σ^{d}, qui ἐβοήθησε a m. recentissima habet. — 7. καὶ a m. rec. in rasura habet rec. Σ. —

---

§. **14**. ἐν μὲν προσθ. μ.] i. e. προστεθεῖσα μὲν τῇ ἑτέρᾳ δυνάμει, quum pro additamento est, opp. αὐτὴ δὲ καθ' αὑτήν. Cf. 18, 3, 31. 21, 166. τοῦτ' ἐν εὐεργεσίας ἀριθμήσει μέρει i. q. εἰς εὐεργεσίας μέρος καταθήσεται (23, 17.): in beneficii parte numerabit (Cic. Phil. 11, 1.). Cf. *Weber* ad 23, 56. Imitatus est hunc locum is qui orationem 11. conscripsit §. 8., eundemque etiam Lucianus in Zeuxide c. 2. (ἀλλὰ τὴν μὲν καινότητα ὥσπερ ἐν προσθήκης μοίρᾳ συνεπικοσμεῖν τι ἠξίουν) recordatus esse videtur. — οἷον] ne οἷα scribendum fuisse opineris, referendum est ad μέρος. — ὑπῆρξε] praesto fuit, adfuit, quod infra dicit ἐβοήθησε. — ἐπὶ Τιμοθέου] Timotheo duce, qui Ol. 101, 3. expeditionem in Chalcidicen fecit et ab Amynta adiutus non quidem Olynthios subegisse, ut est apud Corn. Nep. Tim. c. 1., sed tamen rem bene gessisse videtur. — πρὸς Ποτίδ. Ol. 105, 3. — τι] i. e. οὐ μικρόν. V. ad §. 1. — τοῦτο συναμφότερον] i. e. ἥ τε Μακεδόνων δύναμις καὶ ἡ Ὀλυνθίων εἰς ταὐτὸν συνελθοῦσαι. — ἐπὶ τὴν τυρ. οἰκ.] adversus tyrannos Pheraeorum Ol. 106, 4. — πάντ' ὠφελεῖ] πάντα accusativus est: omni ex parte, omnino prodest, cui contrarium est οὐδὲν ὠφελεῖ. V. *B*. 131. adn. 4. *M*. 425. *Kr*. 46, 5, 5. — §. **15**. καὶ γὰρ] καί (etiam) non ad proximum voc. οὗτος (cf. 3, 21.), sed ad totam sententiam refer: accedit, ut iste illas opes, quae per se infirmae sunt, etiam infirmiores reddiderit. 8, 24. καὶ γὰρ οὐδ' ἂν ἄλλως δυναίμην (denn ich könnte auch nicht einmal anders). Cf. 9, 14. καὶ γὰρ ἄν (nam etiamsi) 4, 11. 9, 4. καὶ γὰρ – καὶ (nam et – et) 3, 15. 33. 4, 40.

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὁ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτο ἐζήλωκεν, καὶ προήρηται πράττων καὶ κινδυνεύων, ἂν συμβῇ τι, παθεῖν, τὴν τοῦ δια- 16
πράξασθαι ταῦτα, ἃ μηδεὶς πώποτε ἄλλος Μακεδόνων βασιλεὺς, δόξαν ἀντὶ τοῦ ζῆν ἀσφαλῶς ᾑρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστιν, κοπτόμενοι δὲ ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἄνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὔτ' ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὔθ' ὅσ' ἂν ποιήσωσιν οὕτως, ὅπως

§. **15**, 3. ἐπισφαλεστέραν Σ, Havn. Vind. 4., ἐπισφαλεστέραν αὐτὴν (ut *Dübnero* teste a m. antiqua corr. Σ habet) *Bk.* Cf. §. 6. 28. — 4. αὑτῷ Σ] αὐτῷ Vind. 4., ἑαυτῷ *Bk.* — 7. ἐζήλωκεν (ν rec. deleto) Σ^ν. — §. **16**, 4. μέτεστιν (sed ν rec. deleto) Σ^ν. — 5. αἰεὶ Σ. — 6. ἄνω κάτω] καὶ a m. rec. suprascriptum habet Σ^ν. — 8. οὔτε Σ. — ποιήσωσιν *BFΣ*] πορίσωσιν *Bk.* —

5, 16. — τοῦτο ad δόξαν refertur. Cf. §. 3. 3, 11. 22, 30. ἄξιον — θεάσασθαι, ὅσην πρόνοιαν ἐποιεῖτο ἐν ἅπασιν οἷς ἐτίθει νόμοις τῆς πολιτείας καὶ ὅσῳ περὶ τούτου μᾶλλον ἐσπούδαζεν ἢ περὶ τοῦ πράγματος αὐτοῦ οὗ τιθείη τὸν νόμον. — ἐζήλωκεν] in ea re studium suum posuit positumque habet. — ἂν συμβῇ τι, παθεῖν] i. e. mortem subire. Eodem euphemismo 4, 11. ἂν οὗτός τι πάθῃ, si quid huic acciderit. — §. **16**. τὴν τοῦ κτλ.] καθ' ὑπέρθεσιν s. κατ' ἀναστροφήν hanc verborum collocationem rhetores appellant. Cf. 6, 2. 29. 7, 5. 19, 1. τοὺς ὅτε ἐκληροῦσθε ἐνοχλοῦντας. *Web.* ad 23, 85. — ἃ μηδεὶς] scil. διεπράξατο. Μηδεὶς posuit orator, quia haec tamquam a Philippo cogitata proferuntur: ea se perfecisse, quae nemo perfecerit. Cf. 4, 31. — φιλοτιμίας] §. 3. — κοπτόμενοι] «vexati eorum instar, in quos ictus et plagae undecunque cadunt.» Voem. — ταύταις] quas omnes nostis. — ἄνω κάτω] sursum deorsum, ut Philippus in suscipiendis illis expeditionibus nullam militum suorum rationem aut curam habuisse videatur. Cf. 4, 41. 21, 91. ἄνω καὶ κάτω 9, 36. 18, 111. 19, 261. 23, 178. — ταλαιπωροῦσιν] i. q. ταλαιπωροῦνται τῷ πολέμῳ 18, 19. 19, 141. — ἔργοις — διατρίβειν] ἔργα (negotia) non solum opus rusticum h. l. dici, sed etiam ceteras artes et operas, quibus quis victum quaerat, etiam mercaturam complecti *Sauppius* adnotavit. Quod autem vv. οὔτ' (οὐδ'?) ἐπὶ τοῖς αὑτῶν ἰδίοις (i. e. in iis quae quisque propria habet) adiecta sunt, amplificatur notio vocabuli τοῖς ἔργοις: nemini in negotiis suisque rebus agendis versari licet. — ὅσ' ἂν ποιήσωσιν] was sie erbaut haben. 42, 31. ὅταν οἱ πλούσιοι – πολὺν καὶ σῖτον καὶ οἶνον

ἂν δύνωνται, ταῦτ᾿ ἔχοντες διαθέσθαι κεκλειμένων
τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ διὰ τὸν πόλεμον.
17 *οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πῶς ἔχουσι Φιλίππῳ,*
ἐκ τούτων ἄν τις σκέψαιτο οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ 23
περὶ αὐτὸν ὄντες ξένοι καὶ πεζέταιροι δόξαν μὲν
ἔχουσιν, ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ
τοῦ πολέμου, ὡς δ᾿ ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γε-
γενημένων τινὸς ἤκουον, ἀνδρὸς οὐδαμῶς οἵου τε
18 *ψεύδεσθαι, οὐδένων εἰσὶ βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις*
ἀνήρ ἐστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ
ἀγώνων, τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν

---

9. κεκλειμένων *Bk.* ex *BF.*] κεκλεισμένων Σ, ut est 26, 11. 54, 12. Sed cf. 19, 315. 25, 28. — §. **17**, 3. πεζέτεροι ΥΩ, πεζίτεροι pr. Σ^{d},

---

ποιοῦντες καὶ τοῦτον τριπλασίας τιμῆς ἢ πρότερον διατιθέμενοι πλεονεκτῶσι παρ᾿ ὑμῶν. Cf. *Schaef.* ib. §. 20. — οὕτως ὅπως ἂν δύν.] i. e. «misere, aerumnose, quantum quidem licet per stipendia continua.» Schaef. Cf. 40, 4. δέομαι οὖν ἁπάντων ὑμῶν — μετ᾿ εὐνοίας τέ μου ἀκοῦσαι οὕτως ὅπως ἂν δύνωμαι λέγοντος. — διαθέσθαι divendere (absetzen), ut §. 34. 9, 36. 56, 8. cett. — διὰ τὸν πόλεμον] φοβουμένων τῶν ἐμπόρων, μὴ λησταῖς περιπεσόντες καὶ περὶ τῶν σωμάτων κινδυνεύσωσι. Wolf. Cf. 19, 315. — §. **17**. πῶς ἔχουσι] scil. γνώμης i. e. πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον (11, 10). Cf. 3, 8. 8, 73. 9, 46. Πῶς autem in interrogatione obliqua dictum pro ὅπως, ut τί pro ὅτι 9, 4. Cf. 3, 12. — ξένοι] mercenarii. — πεζέταιροι] i. e. pedites sodales, quibus οἱ ἑταῖροι ἱππεῖς (ἡ ἵππος ἡ ἑταιρική, ἡ τῶν ἑταίρων ἵππος) opponuntur, milites erant gravis armaturae s. phalangitae. Anaxim. apud Phot. p. 405.: Ἀλέξανδρος τοὺς μὲν ἐνδοξοτάτους ἱππεύειν συνεθίσας ἑταίρους προσηγόρευσεν, τοὺς δὲ πλείστους καὶ τοὺς πεζοὺς εἰς λόχους καὶ δεκάδας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς διελὼν πεζεταίρους ὠνόμασεν, ὅπως ἑκάτεροι μετέχοντες τῆς βασιλικῆς ἑταιρείας προθυμότατοι διατελῶσιν ὄντες. — συγκεκροτ.] i. e. γεγυμνασμένοι, ἠσκημένοι, exercitati rebus bellicis. Verbum improprie usurpatur de re ita componenda et instruenda, ut partes omnes conspirent et quasi conflatae sint. Thuc. 8, 95. ἀξυγκρότητα πληρώματα. — τῶν — γεγεν.] «e quodam in Macedonia nato.» Wolf. Imo e quodam eorum, qui illic versati (peregrinati) sunt. — οὐδένων] v. ad 1, 9. — §. **18**. οἷος ἔμπειρος] i. e. τοιοῦτος οἷός ἐστιν ἔμπ. — τούτους μὲν] de plurali cf. 5, 4. 8, 53. *Matth.* 434, 2, b. *Kr.* 58, 4, 5. De repetito μὲν cf. 8, 44. 24, 112. εἰ μέν τις ἀγορανόμος — ἑάλωκεν, τούτῳ μὲν τὴν δεκαπλασίαν εἶναι· εἰ δέ τινες κτλ. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. 4, 2, 1.

αὐτὸν ἔφη, βουλόμενον πάντα αὑτοῦ δοκεῖν εἶναι τὰ ἔργα· πρὸς γὰρ αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι· εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει τὸν τοιοῦτον.
λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λῃστὰς καὶ κόλακας 19
καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἵους μεθυσθέντας ὀρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἷα ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ. καὶ γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὡς πολὺ τῶν θαυ-

---

πεζαίτεροι *B* et (αι a m. antiqua super erasum ι (?) posito) Σ. — §. **18**, 5. φιλοτιμίαν *BF*Σ] φιλοτιμίαν τἀνδρὸς *Bk.* — 6. δίκαιος, ἄλλως τε τὴν *Dind.* de coni. *Döderleini.* — §. **19**, 2. καὶ τοιούτους]

Sic δὲ repetitur 7, 32. — φιλοτιμίᾳ] i. q. φιλοδοξίᾳ. — εἰ δέ τις σώφρ. ἢ δίκ. ἄλλως] sc. ἐστὶν ἐν αὐτοῖς. «si quis autem modestus aut alioqui vir bonus.» Wolf. Recte, nam et temperantia pars est iustitiae. Quare hae virtutes saepe componuntur: ἄνδρα — πρὸς δικαιοσύνην καὶ ἐγκράτειαν διαφέροντα Aeschin. 1, 181. ἀνδρὶ συνηγόρῳ δικαίῳ καὶ σώφρονι id. 3, 197. — οὐ δυνάμενος] i. q. ἀδυνατῶν. — ἐν οὐδενὸς εἶναι μέρει] proprie in nullius parte esse (vid. ad §. 14.) h. e. pro nullo haberi. Despicit istos Philippus, quasi omnino non adessent. — §. **19**. λῃστάς] οἱονεὶ ἅρπαγάς τινας στρατιώτας. Schol. latrones. Cf. 23, 162. «Scilicet Philippus a se amovit ἐμπείρους πολέμου καὶ ἀγώνων, qui solius gloriae cupidi arma sumerent: contempsit σώφρονας καὶ δικαίους, homines frugi, qui vitia aulae Macedonicae abominarentur. In illorum locum successerunt λῃσταί, quibus unus bellandi praetextus esset cupido rapinarum; in horum κόλακες similisque homunciones farinae, vilissimi plagipatidae, si ventrem explere possent.» Schaef. Theopompus apud Athenaeum 10. p. 435. C. ὧν γὰρ φιλοπότης ὁ Φίλιππος καὶ τὸν τρόπον ἀκόλαστος καὶ βωμολόχους εἶχε περὶ αὐτὸν συχνοὺς καὶ τῶν περὶ τὴν μουσικὴν ὄντων καὶ τῶν τὰ γελοῖα λεγόντων. — οἵους] ut Agathocles, de quo idem Theopompus (Ath. 6. p. 260. A.): Ἀγαθοκλέα δοῦλον γενόμενον καὶ τῶν ἐκ Θετταλίας πενεστῶν Φίλιππος μέγα παρ' αὐτῷ δυνάμενον διὰ τὴν κολακείαν καὶ ὅτι ἐν τοῖς συμποσίοις συνὼν αὐτῷ ὠρχεῖτο καὶ γέλωτα παρεσκεύαζεν, ἀπέστειλε διαφθεροῦντα Περραιβοὺς καὶ τῶν ἐκεῖ πραγμάτων ἐπιμελησόμενον. De constr. cf. ad 7, 33. — τοιαῦτα] i. e. τοιαύτας ὀρχήσεις. Cf. ad 3, 3. — πάντες ἀπήλαυνον] «qui omnium consensu pellebantur.» Bremi. Imperfectum posuit de re saepius facta. — τῶν θαυμα-

ματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἐκεῖνον τὸν δημόσιον καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, μίμους γελοίων καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ᾀσμάτων, ὧν εἰς τοὺς συνόντας ποιοῦσιν ἕνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους
20 *ἀγαπᾷ καὶ περὶ αὑτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ εἰ μικρά τις ἡγεῖται, μεγάλα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείγματα τῆς ἐκείνου γνώμης καὶ κακοδαιμονίας ἐστὶ τοῖς εὖ φρονοῦσιν. ἀλλ', οἶμαι, νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ κατορθοῦν· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ*

καὶ om. Vind. 4., pr. *G* et (in quo ab eadem manu post insertum est) pr. Σ. — §. **20**, 1. καὶ εἰ *Α*Σ] εἰ καὶ *Bk*. Cf. ad 9, 4. — 6. συγκρύψαι] συσκιάσαι *F* et γρ. mg. Σ. — 7. τότε – ταῦτα Σ[v].

τοποιῶν] τῶν τὰ θαύματα δυναμένων ποιεῖν Xenoph. sympos. 2, 1. (cf. 7, 2.), praestigiatorum, quorum «ars fuit diverso modo corpus inflectere et per ignes rotasque laxandis intorquendisque membris et similibus nugis popelli animos admiratione defigere.» Voem. — τὸν δημόσιον] publicum i. e. τὸν δημόσιον οἰκέτην τῆς πόλεως (Aesch. 1, 54). Cf. 8, 47. 19, 129. 22, 70. His servis publicis magistratus apparitoribus, maxime scribis, utebantur. — τοὺς συνόντας] sc. αὐτοῖς, qui lascivis vel obscoenis carminibus eos, quibuscum sunt, perstringere solent. — §. **20**. κακοδαιμονίας] quum explicando vocabulo γνώμης inserviat, h. l. idem est quod ἀνοίας, ἀφροσύνης, summa mentis pravitas atque perversitas, profecta illa quidem a malo genio ipsaque miseria miserior. Cf. 3, 21. 8, 16. ad 9, 54. — ἐπισκοτεῖ] quasi σκότος ἐπάγει, tenebras offundit. Idcirco cum dativo iungitur. Cf. 21, 158. — τὸ κατορθοῦν] sc. αὐτόν, ut est 11, 13., ne quis participium esse credat. — αὐτοῦ] pendet a v. ταῦτα. Cf. 7, 9. 4, 2. — ἐξετασθήσεται] scil. τοιαῦτα ὄντα s. διακαλυφθήσεται (11, 13.). Cf. §. 10. — δοκεῖ] recte *Sauppius* Philippum subjectum esse negavit comparavitque quod est apud Aristophanem Vesp. 988. δείξειν ἔοικε i. e. res (eventus rerum) ostensura videtur esse. Sic δείξει δὴ τάχα id. Ran. 1261. δηλώσει δέ Lys. 10, 20. ἐδήλωσε δέ Xen. Memor. 1, 2, 32. Cf. infra 4, 41. Plenius dicitur αὐτὸ δηλώσει (res ipsa declarabit) Dem. 19, 157. αὐτὸ τὸ ἔργον (πρᾶγμα) ἔδειξεν 21, 110. 35, 17. 56, 13. Aesch. 1, 40. 2, 13. 3, 62. Cf. 7, 32. — θέλωσι — βούλησθε] v. ad 1, 1. 19, 23. καὶ οὔτ' ἀκούειν ἠθέλετε οὔτε πιστεύειν ἠβούλεσθε. Cf. 20, 111. 23, 84. Plat. Civ. 4, 437. B. διψῆν καὶ πεινῆν καὶ ὅλως τὰς ἐπιθυμίας, καὶ αὖ τὸ ἐθέλειν καὶ τὸ βούλεσθαι, οὐ πάντα ταῦτα κτλ. Ceterum quod docent scriptores atticos post literas consonas ponere ἐθέλειν, post vocales θέλειν, id non omni ex

συγκρύψαι τὰ τοιαῦτα ὀνείδη· εἰ δέ τι πταίσει,
24 τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ ταῦτ' ἐξετασθήσεται. δοκεῖ
δ' ἔμοιγε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δείξειν οὐκ εἰς μακρὰν, ἂν οἵ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε.
ὥσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἂν ἐρρωμέ- 21
νος ᾖ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δὲ ἀρρώστημά τι συμβῇ, πάντα κινεῖται, κἂν ῥῆγμα κἂν στρέμμα κἂν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων σαθρὸν ᾖ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ τῶν τυράννων, ἕως μὲν ἂν ἔξω

---

§. **21**, 1. σώμασιν *ΑΣΥ* Havn. Vind. 4. et pr. *G* et Stob. floril. 100, 9.] σώμασιν ἡμῶν *Bk.* — 2. ἐπαισθάνεται pr. Σ] ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἕκαστα σαθρῶν rec. Σ *(Bk.)*. Cf. 11, 13 sq. — 4. σαθρῶν (litera ῶ in rasura scripta, *Dübn.*) Σ, sed ό ab eadem manu supra ῶ positum est.

---

parte verum est. Certe apud Demosthenem θέλειν etiam post vocales rarum est, ut εἰ θέλετε 24, 167. οὐ θ. 43, 14. ὀμόσαι θ. 52, 27. (μή με θέλειν 45, 11. correxit *Dind.*), si unam particulam μή exceperis, quam θέλειν solet sequi (7, 44. 8, 48. 54. 10, 24. 16, 15. 27 (Σ). 23, 157. 24, 171. 45, 15 (Σ). 47, 14 (Σ). 48, 58. 52, 11. 15. 53, 8 (Σ). prooem. 10. 34. 47.), rarius sequitur ἐθέλειν (16, 24. 28. 45, 12.). Quominus autem μὴ 'θέλειν scribatur, ut est 7, 54 in Σ, impedit quod θέλειν etiam post consonas interdum scriptum reperitur: εἰ γὰρ θέλετ' 22, 51. 24, 163. ὅ τι ἂν θέλῃ 23, 140. In his vero formulis quae sunt ἐὰν θεὸς θέλῃ vel ἐὰν οἱ θεοὶ θέλωσιν (cf. *Scheibii* vindicc. lys. p. 64 sq.) usitatius est θέλειν (cf. 4, 7. 25, 2.) quam ἐθέλειν (cf. Plat. Phaed. p. 69 D. p. 80 D.). — §. **21**. τέως] Ionum more pro ἕως usurpatum esse a Demosthene testantur et grammatici veteres et codices. Cf. 14. 36. 19, 326. 20, 91. 21, 16. 23, 108. 56, 14. praeterea cf. 24, 63. 80. 81. 25, 70. — ἐπαισθάνεται] subiectum e secundaria enuntiatione (τις) repetendum est. — κινεῖται] «videtur haec vox ad motus periculosos referri, qui et corporis sunt et civitatis; mala enim, quae in utriusque quasi medulla recondita iacent, iam erumpunt: 18, 198. ὥσπερ τὰ ῥήγματα καὶ τὰ σπάσματα, ὅταν τι κακὸν τὸ σῶμα λάβῃ, τότε κινεῖται.» Rvedig. — ῥῆγμα] «ruptum, proprie quaeque solutio continui, ut carnis, vasis s. venae et arteriae, musculi alicuius; plerumque interna scissura, abscessus, intro qui rumpitur, ut tuberculum et ulcus in pulmone. στρέμμα luxatum, articuli vel ossis emotio.» Voem. — σαθρόν] putre dicitur quidquid male affectum, corruptum, vitiosum, ruinosum est. Cf. 4, 44. 18. 227. θεάσασθε τοίνυν, ὡς σαθρὸν — ἐστὶ φύσει πᾶν ὅ τι ἂν μὴ δικαίως ᾖ πεπραγμένον. —

πολεμῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστιν, ἐπειδὰν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ, πάντα ἐποίησεν ἔκδηλα.

22 *Εἰ δέ τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν Φίλιππον εὐτυχοῦντα ὁρῶν ταύτῃ φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει, σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται· μεγάλη γὰρ ῥοπή, μᾶλλον δὲ ὅλον ἡ τύχη παρὰ πάντ᾽ ἐστὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγε, εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἂν ἑλοίμην, ἐθελόντων ἃ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν αὐτῶν καὶ κατὰ μικρόν, ἢ τὴν ἐκείνου· πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν παρὰ*

---

§. **22**, 4. ὅλον] τὸ ὅλον *Bk.* ex Υ. — 6. δοίη] δωιη Σ et (suprascripto οι) *BF.* Idem vitium 28, 17. 29, 3. reperitur. — 10. ὑμῖν

συμπλακῇ] verbum a luctantibus s. manus conserentibus ad bellum translatum. Cf. 9, 51. — ἐποίησεν] de aor. v. 1, 11. — ἔκδηλα] quasi e tenebris (ἐκ τοῦ ἀφανοῦς) in lucem protracta. — §. **22**. εἰ δέ τις] v. ad 4, 4. «Ademit Philippo fidem sociorum et Macedonum, ademit bellicosos milites, ademit sobrietatem et sanam mentem, sola fortuna relicta. Quae quum et ipsa vel una terreat Athenienses, primum concessione utitur; deinde suorum civium fortunam Philippicae opponit, et ignaviam, quae illis obstet, repudiare eos iubet, vel hostis exemplo, non tam fortunati, quam laboriosi et industrii.» Wolf. — ταύτῃ] i. e. κατὰ τοῦτο (in dieser Hinsicht) differt a τούτῳ (ea re, dadurch). — ὅλον ἐστί] insolenter quidem, sed non minus recte quam πάντα ἐστίν (cf. *Matth.* §. 438. *Kr.* 43, 4, 14.) dictum videtur. Articulum habet Polybius 5, 25, 5. (τὸ δὲ ὅλον αὐτοῖς ἦν καὶ τὸ πᾶν Ἀπελλῆς), quem unum locum *Sauppius* recte comparavit; ceteri loci (μᾶλλον δ᾽ ὅλον ἐστὶν ἀπόνοια ἡ τούτου πολιτεία 25, 32. cett.), quibus ὅλον fere idem atque ὅλως s. δι᾽ ὅλου (omnino, ganz und gar, *Schaef.* ad p. 1110, 17.) significat, non debebant comparari. — παρὰ πάντ᾽] παρά propter (neben) i. e. dum res geruntur (während, bei), ut apud Aesch. 3, 170. ἵνα μὴ παρὰ τὰ δεινὰ καὶ τοὺς κινδύνους ἐγκαταλίπῃ τὸν δῆμον. Cf. 4, 33. 19, 174. τί τούτῳ πέπρακται παρὰ ταῦτα, quid hic fecerit, dum illa geruntur (während dem). 37, 2. ἁπάντων δ᾽ ἀνθρώπων εἰωθότων παρ᾽ αὐτὰ τἀδικήματα μᾶλλον ἢ χρόνων ἐγγεγενημένων ἀγανακτεῖν. — οὐ μὴν ἀλλὰ] 1, 4. — ἑλοίμην ἂν — ἢ] αἱρεῖσθαι sumere praegnanter dictum est pro προαιρεῖσθαι (praeoptare), id quod h. l.

τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν ὁρῶ ἡμῖν ἐνούσας ἢ 'κείνῳ.
ἀλλ', οἶμαι, καθήμεθα οὐδὲν ποιοῦντες· οὐκ ἔνι 23
δ' αὐτὸν ἀργοῦντα οὐδὲ τοῖς φίλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ
αὑτοῦ τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ τοῖς θεοῖς. οὐ δὴ θαυ-
μαστόν ἐστιν, εἰ στρατευόμενος καὶ πονῶν ἐκεῖνος
αὐτὸς καὶ παρὼν ἐφ' ἅπασι καὶ μηδένα καιρὸν
μηδ' ὥραν παραλείπων ἡμῶν μελλόντων καὶ ψηφι-
ζομένων καὶ πυνθανομένων περιγίγνεται. οὐδὲ θαυ-
μάζω τοῦτ' ἐγώ· τοὐναντίον γὰρ ἂν ἦν θαυμαστὸν,
εἰ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς ὧν τοῖς πολεμοῦσι προσή-
κει, τοῦ πάντα ποιοῦντος περιῆμεν. ἀλλ' ἐκεῖνο 24
θαυμάζω, εἰ Λακεδαιμονίοις μέν ποτε, ὦ ἄνδρες

FΣYG. — ἢ 'κείνῳ *Dindorfius* (cf. 4, 4.), ἢ ἐκείνῳ *Bk.* — §. **23**, 3. αὐτοῦ Ω et rec. corr. Σ^{ν}. — 5. μηδένα] μὴ δὲ *BFΣ*. — 7. περιγίνεται Σ^{ν}. — οὐδὲ] οὐ δὴ *ΩG* et γρ. Σ^{Π} (γρ. οὐδὲν rec. Σ^{ν}). — 8. τοῦτο Σ^{ν}. — 10. ποιοῦντος pr. Σ] ποιοῦντος ἃ δεῖ rec. Σ *(Bk.)*. —

---

post vv. εἴ τις αἵρεσίν μοι δοίη facilius fieri poterat. De simili usu Latinorum v. *Kritz.* ad Sall. C. 8, 1. — ὑμῶν αὐτῶν] «cur αὐτῶν addiderit, apparet ex iis quae sequuntur §. 23.: οὐκ ἔνι δ' αὐτὸν ἀργοῦντα κτλ.» Saupp. — καὶ κατὰ μικρόν] etiam (vel) paullulum. — ἀφορμάς] instrumenta ad obtinendam deorum benivolentiam. «Ἴσως διὰ τὴν καλοκαγαθίαν καὶ εὐορκίαν, ἢ τοὺς καιροὺς καὶ συμμάχους ἀφορμὰς λέγει.» Wolf. Priorem explicationem veram esse demonstrat v. ἐνούσας. — §. **23**. οἶμαι] credo, nimirum, cum irrisione dictum. — καθήμεθα] ut latinum sedere, de desidibus. Cf. 24. 4, 9. 44. 8, 77. Similiter καθεύδειν 19, 303. De sententia cf. 4, 44. Euripides Temenid. frgm. 3.: Αὐτός τι νῦν δρᾶ χοὔτω δαίμονας κάλει· Τῷ γὰρ πονοῦντι χὼ θεὸς συλλαμβάνει. Sallust. Catil. 52, 27. — μή τι γε δή] multo minus, nedum. Sic μή τι-γε 8, 27. μή τι γε 19, 137. 21, 148. 22, 45. 53. «Phrasis est proprie elliptica: μή τι γε δὴ ὑπολάμβανε ἐξεῖναι τοῖς θεοῖς ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὑτοῦ τι ποιεῖν.» Bremi. — παρὼν ἐφ' ἅπασι] i. e. πανταχοῦ παρὼν τῷ στρατεύματι 1, 4. — ὥραν] v. 4, 31. 8, 17 sq. — πυνθανομένων] cf. 3, 35. 4, 10. 48. — οὐδὲ θαυμ. τοῦτ' ἐγώ] attende pronomen cum vi additum (neque ego hoc miror), ne nihil aliud quam οὐ δὴ θαυμαστόν ἐστιν hic repeti credas. — §. **24**. ἐκεῖνο] relatum ad id quod proxime sequitur. Cf. 3, 3. 4, 50. 5, 24. 7, 37. 9, 30. 68. ad 7, 14. — εἰ] cf. 3, 19. 4, 43. 6, 26. 8, 55. — μὲν] vid. ad 6, 12. Bellum Boeotium dicit Demosthenes (cf. 4, 3.) Ol. 100, 3.

Ἀθηναῖοι, ὑπὲρ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων ἀντήρατε, καὶ πολλὰ ἰδίᾳ πλεονεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἐξὸν οὐκ ἠθελήσατε, ἀλλ', ἵν' οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν ἀνηλίσκετε εἰσφέροντες καὶ προεκινδυνεύετε στρατευόμενοι, νυνὶ δ' ὀκνεῖτε ἐξιέναι καὶ μέλλετε εἰσφέρειν ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον ἐν μέρει, τὰ δ' ὑμέτερ' αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε. ταῦτα θαυμάζω, καὶ ἔτι πρὸς τούτοις, εἰ μηδεὶς ὑμῶν,

---

§. **24**, 3. Ἑλληνικῶν uncis inclusit *Bk.* Cf. 4, 3. — 4. ἡμῖν pr. Σ[1]. — 5. ἵνα Σ^ν. — 6. ὑμέτερα Σ^ν. — 10. καὶ et ἕκαστον om. Σ. Cf.

---

susceptum, ut Lacedaemonii servata pace Antalcidea (Olymp. 98, 3.) reliquos Graecos liberos suique iuris esse (haec sunt τὰ Ἑλληνικὰ δίκαια sive τὰ κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων 6, 10. cf. 15, 29. Isocr. 8, 67 sqq.) sinerent. — ἀντήρατε] ἀνταίρειν ἀντανίστασθαι Δημοσθένης. *Bekk.* Anecdd. Cf. 6, 5. Αἴρειν enim, ut βάλλειν, στρέφειν, multa alia, per se et transitivum est (tollere) et intransitivum (surgere), ne quis, quum ὅπλα sive χεῖρας ἀνταίρεσθαι dici audit, protenus ad ellipsin confugiat. Ceterum adverte, quam recte hos aoristos (ἀντήρατε — οὐκ ἠθελήσατε) imperfecta sequantur. — ἐξόν] Cf. 3, 9. 6, 11. δέον 3, 18. 27. 6, 3. — τύχωσι] exspectaveris τύχοιεν, sed coniunctivo eventus e natura actionis praeteritae necessario consecutus significatur. Verte: dass ihr eure eigne Habe zusetztet, auf dass die andern zu ihren Rechten *kommen.* Erat enim haec illorum certaminum natura, ut iura Graecorum tuerentur et sustentarent (cf. *Zimmerm.* Zeitschr. für Alterth. 1839. p. 1245 sq.). — καὶ τοὺς μὲν cett.] pendent etiam haec a coniunctione εἰ. — πάντας] bellis Persicis. — καθ' ἕνα αὐτῶν ἕκαστον] i. e. ἕκαστον αὐτῶν καθ' ἕνα unumquemque eorum singulatim, ut 5, 25. πρὸς ἑκάστους καθ' ἕνα. 9, 35. ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται. 25, 41. τούτων καθ' ἕνα ὑμῶν παρ' ἑκάστου δίκην λαμβάνει. Xen. Hell. 1, 7, 20. καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες κολάσεσθε — καὶ ἅμα πάντας καὶ καθ' ἕνα ἕκαστον. Contra 25, 99. οὐ γὰρ δήπου [εἷς] καθ' ἕνα ὑμῶν ἕκαστος — πορεύσεται. Cf. ad 1, 14. 4, 20. De re cf. Isocr. epist. 2, 19. ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων καὶ μίαν ἑκάστην τῶν πόλεων καὶ σύμπασαν τὴν Ἑλλάδα πολλάκις ἤδη σέσωκεν. Scilicet servatas ab Atheniensibus dicit, quas illi suae reipublicae rationibus ducti vel a Lacedaemoniis vel a The-

ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε χρόνον Φιλίππῳ καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος διελήλυθεν οὗτος. ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι μελλόντων αὐτῶν, ἑτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων ἀλλήλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταὐτὰ ἅπερ νυνὶ ποιούντων ἅπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἶθ' οὕτως ἀγνωμόνως 26
ἔχετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥστε δι' ὧν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονεν, διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν πράξεων ἐκ φαύλων αὐτὰ

9, 22. — §. **25**, 2. μηδεὶς *BGΣ* Havn.] μηδὲ εἷς *Bk.* — 5. ὁ χρόνος Σ] ὁ χρόνος ἅπας *Bk.* — 8. ταῦτα *BFΣΥΩ.* — §. **26**, 3. γέγονεν pr. Σ[ν]] γέγονε *Bk.*

---

banis vel a Philippo defenderant. — τὰ δ' ὑμέτερα] Amphipolin, Pydnam, Potidaeam, Methonen. — §. **25**. ταῦτα] supra τοῦτο §. 23. et ἐκεῖνο §. 24. Pluralis saepe ad simplicem enuntiationem (cf. 18, 253. ἐγὼ τὴν μὲν τῆς πόλεως τύχην ἀγαθὴν ἡγοῦμαι καὶ ταῦθ' ὁρῶ τὸν Δία — μαντευόμενον), etiam facilius ad compositam, ut h. l., refertur. Cf. 1, 7. 5. 24. 6, 12. 22. 7, 37. 8, 8. 20. 9, 8. *Weber* ad 23, 7. — δύναται] cave pro ἐθέλει positum esse credas: nam sic multo gravius et efficacius Athenienses obiurgat, quum eos id, quod noluerunt reputare, quum tamen deberent, non posse reputare dicit. Cf. 4, 39. 8, 21. — λογίσασθαι] non λογίζεσθαι dicit, quia non de ducenda ratione, sed de subducta summa agitur. — πόσον — χρόνον] per octo annos: nam exortum est bellum propter captam Amphipolin Ol. 105, 3. V. 4, 34. Aesch. 2, 70. — τί ποιούντων κτλ.] et quid facientibus vobis hoc tempus praeterierit. Sic saepe interrogatio cum participio iuncta est. Nam «Graecis non solum liberas enuntiationes, sed etiam aliunde pendentes, i. e. finales, temporales, conditionales et relativas, interrogative efferre licet.» Krveg. Cf. 4, 3. 18, 51. ἐγώ σοι ξενίαν Ἀλεξάνδρου (ὀνειδίζω); πόθεν λαβόντι ἢ πῶς ἀξιωθέντι; 98. οὐδ' ὑπὲρ οἷα πεποιηκότων ἀνθρώπων κινδυνεύσετε λογισάμενοι. Cf. 128. 19, 75. 20, 176. 21, 44. — δήπου] scilicet, opinor (doch wohl). Cf. 5, 20. 22. 6, 36. al. δήπουθεν 8, 8. — ἑτέρους] οἷον τοὺς ξένους καὶ Χάρητα καὶ Χαρίδημον. Schol. Cf. 4, 7. 24. — κρινόντων] cf. 4, 47. Inprimis Charetem spectat, qui non semel accusatus est. — πάλιν] «repetitio verborum πάλιν ἐλπιζόντων levitatem Atheniensium luculenter significat. Cf. simile verborum artificium 4, 36.» Saupp. — §. **26**. εἶθ'] cf. ad 1, 24. —

χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ᾽ οὔτ᾽ εὔλογον οὔτ᾽ ἔχον ἐστὶ φύσιν τοῦτό γε· πολὺ γὰρ ῥᾷον ἔχοντας φυλάττειν ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νῦν δὲ ὅ τι μὲν φυλάξομεν, οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρότερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν
27 *ἡμῶν ἔργον τοῦτ᾽ ἤδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἐξιέναι προθύμως, μηδέν᾽ αἰτιᾶσθαι, πρὶν ἂν τῶν πραγμάτων κρατήσητε, τηνικαῦτα δ᾽ ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔργων κρίναντας τοὺς μὲν ἀξίους* 26
ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ᾽ ἀδικοῦντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ᾽ ἀφελεῖν καὶ τὰ καθ᾽ ὑμᾶς ἐλλείμματα· οὐ γάρ ἔστι πικρῶς ἐξετάσαι, τί πέπρακται τοῖς ἄλλοις, ἂν μὴ παρ᾽ ὑμῶν αὐτῶν πρῶτον ὑπάρξῃ
28 *τὰ δέοντα. τίνος γὰρ ἕνεκα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον πάντας*

---

§. **26**, 7. νῦν *BFGΣΥΩ* Vind. 3. 4., νυνί *Bk.* — §. **28**, 5. ἐστιν Σν. — 6. ἂν *Bk.* cum *H. Wolfio*, κἂν codd. — 7. ὑμεῖς *BΣ*] γρ. καὶ αὐτὴν

οὔτ᾽ εὔλογόν ἐστι] mitius dictum pro ἄλογόν ἐστι sive λόγον οὐκ ἔχει, quapropter pergit οὔτ᾽ ἔχον ἐστὶ φύσιν i. e. neque convenit naturae rei s. contra naturam est, οὐ πέφυκεν οὕτως (3, 19.). Ἔχον ἐστί, non ἔχει dixit, ut membra huius sententiae aequabiliter formata inter se concinerent. Ad rem enim plane nihil interest, utrum φύσιν ἔχει an φύσιν ἔχον ἐστίν dicatur: neutrum enim id, quod temporis aliquo momento exsistat, sed quod in natura rei positum perduret, significat. Cf. 18, 13. οὔτε μὰ τοὺς θεοὺς ὀρθῶς ἔχον οὔτε πολιτικὸν οὔτε δίκαιόν ἐστι. 21, 119. τοῦτο οὐκ ἔχον ἐστὶν ὑπερβολὴν ἀκαθαρσίας; 23, 73. ὀρθῶς ἐστιν ἔχον. Cf. 3, 16. 24. 26. — πολὺ γὰρ ῥᾷον] v. 1, 23. Ceterum, ne tu quoque pluralem ῥᾴω poni debuisse opinere, ῥᾷον h. l. pro adverbio est: πάντα πέφυκεν (οὕτως, ὥστε) πολὺ ῥᾷον φυλάττειν (τοὺς) ἔχοντας ἢ κτήσασθαι (τοὺς μὴ ἔχοντας). — οὐδέν ἐστιν ὑπὸ τ. π. λοιπόν] i. e. οὐδὲν ὑπολέλειπται ὑπὸ τοῦ π.: nihil reliqui fecit bellum. Cf. §. 9. — §. **27**. δεῖν] sc. ὑμᾶς (§. 11). V. ad 1, 22. — πρὶν ἂν τῶν πρ. κρατ.] priusquam rebus potiti sitis i. e. priusquam devicto Philippo servatisque Olynthiis pristinum imperium recuperaveritis. — ἀπ᾽ αὐτῶν τῶν ἔ.] ex ipsis factis, non e rumoribus falsisque criminationibus facto iudicio. Cf. 4, 46. — τὰς προφάσεις δ᾽ ἀφελεῖν] scil. τῶν στρατηγῶν (4, 25), praetextus, quibus usi imperatores bellum adversus Philippum deseruerunt. Praetexebant autem τὰ κατ᾽ Ἀθηναίους

ὅσους ἂν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἰδίους δ' εὑρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν ὄντων καὶ περὶ τῶν στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθα μέν ἐστι τὰ ἆθλα, ὑπὲρ ὧν ἐστιν ὁ πόλεμος, ὑμέτερα· Ἀμφίπολις ἂν ληφθῇ, παραχρῆμα ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ' οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἐφεστηκότων καὶ τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖα, ἃ συλῶσιν. ἐπ' οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὑτοῖς ἕκαστοι χωροῦσιν. ὑμεῖς δέ, ὅταν μὲν εἰς τὰ πράγ- 29
ματα ἀποβλέψητε φαύλως ἔχοντα, τοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, ὅταν δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἐρίζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δ' ἔχειν φαύλως. πρότερον

ὑμεῖς supra versum habet *B*, αὐτὴν ὑμεῖς *Bk*. Cf. §. 15. — 10. σίγιον Σ. — §. **29**, 4. περίεστιν pr. Σ$^{\nu}$. — ὑμῖν *G*, ἡμῖν (suprascripto ὑ) *BF*, ἡμῖν ceteri.

ἐλλείμματα, quod stipendia militibus non solvebantur. — §. **28**. τοῦτον μὲν τὸν π.] bellum Amphipolitanum. Cf. 1, 10. 27. — πάντας] inprimis Charetem, qui ad Artabazum transiit Ol. 106, 1. Cf. 4, 24. — ἰδίους] ἰδίους λέγει οὓς αὐτοὶ ποιοῦνται ἐκτὸς τῆς πόλεως. Schol. — εὑρίσκειν] «non forte oblata, sed studio quaesita: i. q. ἐξευρίσκειν.» Schaef. Cf. 6, 12. 14, 14. 21, 196. — τὰ ἆθλα] «ἆθλα (Kampfpreis) sunt praemia belli honesti, λήμματα (Profit) quaestus belli inhonesti (τῆς λῃστείας). λῆμμα enim fere dicitur sensu deteriore.» Schaef. Cf. ad 4, 5. — Ἀμφίπολις ἂν] ad 4, 29. — κομιεῖσθε] recuperabitis. Cf. 4, 7. 5, 21. 8, 36. 15, 15. 16, 16. 22. cett. — ἐκεῖ δέ] in iis bellis, quae suopte arbitrio susceperunt adversus Persas aut insulanos latrocinantes. Cf. 4, 24. — τὰ πλοῖα] 8, 24 sq. — §. **29**. τὰ πράγματα] statum rerum i. e. belli, quo male gesto fit ut respublica (τὰ κοινὰ) male habeat. — τοὺς ἐφεστ.] imperatores dicit. Cf. ad 4, 47. — δόντες λόγον] postquam iis potestatem dicendi (caussae dicendae) fecistis. Cf. §. 31. 20, 167. 24, 65. — τὰς ἀνάγκας ταύτας] has, de quibus supra (§. 28.) dictum est, necessitates, i. e. has caussas, quibus illi coacti sunt, ut bellum male gererent (inopiam stipendiorum dicit). — πρότερον μὲν κτλ.] de symmoriis vid. *Boeckh.* Oecon. publ. Athen. T. 2. p. 63 sqq. *K. F. Herm.* an-

μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰσεφέρετε κατὰ συμμορίας, νυνὶ δὲ πολιτεύεσθε κατὰ συμμορίας· ῥήτωρ ἡγεμὼν ἑκατέρων καὶ στρατηγὸς ὑπὸ τούτῳ καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι, οἱ δ' ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἐκείνους. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους κοινὸν καὶ τὸ βουλεύεσθαι καὶ τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάττειν ἀποδώσετε, τοῖς δ' ἀναγκά- 27
ζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, στρατεύεσθαι, τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνων, ἄλλο δὲ μηδ'

---

§. **29**, 10. τριακόσιοι codd. (etiam Σ), οἱ τριακόσιοι *Bk.* Cf. 13, 20. — §. **30**, 3. καὶ τὸ β. καὶ τὸ λ. Σ] καὶ τὸ λ. καὶ τὸ β. *Bk.* — 5 et 7. ἀναγκάζεσθε — ψηφίζεσθε (sed αι a m. secunda suprascripto) Σ. —

---

tiqq. 1. §. 161 sq. Acerbe Demosthenes perversitatem civium, qui in contionibus non quod salus patriae postularet, sed quod factionum principes iuberent, decernebant, cum ea ratione comparat, qua tributa ad belli usum (εἰσφοραί) conferebantur. Ad eam rem cives, quos quidem tributa conferre oporteret (cf. 1, 20.), in viginti collegia s. symmorias sexagenorum hominum distributi sunt ita, ut trecenti ditissimi per singulas symmorias dispertiti pecuniam, qua opus esset, repraesentarent (προεισέφερον), post a ceteris pro portione repeterent et colligerent. Ita fieri non potuit quin divites illi in sua quisque symmoria magnam nacti auctoritatem quasi regnarent. Iam Demosthenes «duas quasi symmorias contionantium animo informat. Uti in quavis symmoria magister (ἡγεμών) est, sub eo curator (ἐπιμελητής), deinde tredecim sodales ii, qui praeter duos quos dixi ad numerum trecentorum pertinent, denique ceteri sodales, sed qui quindecim opulentissimorum arbitrio regantur nec quidquam ipsi valeant: sic in contionibus cives quasi in symmorias dividi solent. Orator cuiusvis magister est, imperator curatoris locum tenet, caeca multitudo clamantium et vociferantium numero sunt trecentorum, cives ceteri, ut reliqui illi sodales, nullo ipsi sunt numero, sed facere eos oportet quicquid iubentur. Duas vero contionantium symmorias esse fingit, quod antea de altercationibus duarum partium dixerat (ἀλλήλοις — ταῦτα).» Saupp. — ῥήτωρ — στρατηγός] de oratorum et imperatorum coniunctione vid. *Weber* aristocr. p. XLI sq. «Plut. de am. frat. p. 486. D.: καὶ συνεργοῦσιν ἀλλήλοις μᾶλλον, ὡς Δημοσθένης καὶ Χάρης, καὶ πάλιν Αἰσχίνης [καὶ Φωκίων], καὶ Εὔβουλος [καὶ Διοπείθης], καὶ Ὑπερείδης καὶ Λεωσθένης, οἱ μὲν λέγοντες ἐν τῷ δήμῳ

ὁτιοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ὑμῖν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἠδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἶθ᾽ ὑμῖν τούτους κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἐξέσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ᾽ 31
ὅσων ἕκαστος ἔχει τὸ ἴσον· πάντας ἐξιέναι κατὰ μέρος, ἕως ἂν ἅπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτιστα ὧν ἂν ἀκούσητε αἱρεῖσθαι, μὴ ἃ ἂν ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα εἴπῃ. κἂν ταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν ὅλων πραγμάτων ὑμῖν ἐχόντων.

---

9. αἰεὶ *ΒΩ* et pr. *G.* — 11. ἐξέσται *ΒFΣΩ*] γρ. περιέσται *Β* et rec. Σ *(Bk.)*.

καὶ γράφοντες, οἱ δὲ στρατηγοῦντες καὶ πράττοντες.» SAUPP. — καὶ οἱ βοησ.] et, qui clamabant, trecenti (trecentorum illorum instar) sunt. Clamorem dicit contionalem, quo principes utriusque factionis et quasi antesignani suorum consilia oratorum comprobabant. — §. **30**. ὑμῶν αὐτῶν γενομένους] vestri iuris factos, ita ut ab istis, quibus attributi estis (προσνενέμησθε), qui ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ἐπιτάττουσι, pendere desinatis. Cf. 4, 7. — τὸ βουλ. – τὸ λέγ.] 18, 94. σύμβουλον λέγω καὶ ῥήτορα. Contra λέγειν καὶ βουλεύεσθαι 61, 41. Cf. 5, 3. 9, 6. 76. — ποιῆσαι] 3, 15. — ὑμῶν] genitivus a substantivo τυραννίδος pendet: quasi imperium in vos habeant, ut 18, 66. τί τὴν πόλιν προσῆκε ποιεῖν ἀρχὴν καὶ τυραννίδα τῶν Ἑλλήνων ὁρῶσαν ἑαυτῷ κατασκευαζόμενον Φίλιππον; Ἐπιτάττειν autem absolute positum est, ut Aesch. 1, 70. οὐκ οἴεσθε τὸν Ἡγήσανδρον — ὑπερήφανα τὰ ἐπιτάγματα ἐπιτάττειν; — ἀποδώσετε] i. q. ἀπονεμεῖτε, tribuetis, permittetis. — ἀεί] 1, 9. — ἐλλείψει] i. e. οὐ ποιήσει τὰ δέοντα. — §. **31**. λέγω] i. e. κελεύω. — κεφάλαιον] i. q. ἐν κεφαλαίῳ, summatim, in summa. Cf. 3, 23. — τὸ ἴσον] «aequum, iustum, quod quemque par est pendere pro modo facultatum.» SCHAEF. — ὁ δεῖνα ἢ ὁ δεῖνα] «de homine certo, sed quem nominare aut non possumus aut nolumus. Compares cum τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τὸ et similibus. 21, 141. τὰ καὶ τὰ πεπονθὼς ὁ δεῖνα. Nihil in talibus incerti: quod ipse articulus indicat. Erraret si quis ὁ δεῖνα cum τὶς compararet.» SCHAEF. Cf. ὁ δεῖνα 3, 35. 4, 43. 6, 33. βοήθησον ὁ δεῖνα 58, 70. ὁ δεῖνα καὶ ὁ δ. 19, 168. — τῶν ὅλων πρ.] 1, 3.

3.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ἔπεμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι καί τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτα αὐτοῖς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρὴς, οἵ τε ῥήτορες παρακαλοῦσιν ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης, μὴ θαρσήσαντες ὡς τὰ πάντα νενικηκότες καὶ ἱκανὴν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις τῶν λοιπῶν ὀλιγωρήσωσι. διὰ τοῦτο παρελθὼν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἶναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμάχων σωτηρίας. οἶδε γὰρ, ὅτι καὶ 28
Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσθαι ποιοῦνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους
2 *ἧττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἅπτεται καὶ ἀξιοῖ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιθέντας ζημίαν τοῖς γράψασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικὰ, ἵν' ἀδεὲς ᾖ τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνων ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ κέχρηται κατὰ τοῦ δήμου τε ὡς ἐκλελυμένου καὶ τῶν δημαγωγῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.*

ΥΠΟΘ. 2, 4. ἵν' ἀδεὲς ᾖ τὸ e coni. *Bk.*] ἵνα δεήσῃ τὸ *BF*, ἵνα δειχθῇ τὸ ceteri codd., ἵν' ἄδεια ᾖ τοῦ *Reisk.*

ΥΠΟΘ.] §. **1**. ἔπεμψαν βοήθ.] etiamsi haec non tam certis historiae monumentis confirmata, quam ex ipso exordio aliisque locis huius orationis (§ 35. 36.) collecta videantur, tamen verisimile est ante, quam haec oratio haberetur, Charetem sive quis alius fuit mercenariis militibus in illa regione aliquid bene gessisse. Vid. *Böhneckii* quaestt. oratt. I. p. 214 sq. — περιχαρής] sc. ἐστί. — ἐπικόπτει] praecidit i. e. retundit. — ἄλλοι πού τινες] που, quod est coniectantis, urbane in re satis certa additum: und wohl manche andere. Plerique enim prius, ut sua tueantur, quam ut ulciscantur adversarios, laborant. — §. **2**. φανερώτερον ἅπτεται] scil. quam 1, 19 sqq. Cf. §. 11 sqq. — παραινεῖ] §. 23 sqq. — ἐπιτιμήσει] §. 30 sqq.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

Ol. CVII, 3. a. Chr. 350.

Οὐχὶ ταὐτὰ παρίσταταί μοι γιγνώσκειν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τ' εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω· τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον ὁρῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥστε, ὅπως μὴ πεισόμεθα αὐτοὶ πρότερον κακῶς, σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα λέγοντες ἢ τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἧς βουλεύεσθε, οὐχὶ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἁμαρτάνειν. ἐγὼ δ' ὅτι μέν ποτ' ἐξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ 2 *αὑτῆς ἔχειν ἀσφαλῶς καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι,*

---

§. 1, 6. πεισώμεθα pr. Σ. Cf. ad 2, 2. — §. 2, 1. δὲ Σ^v. — 2. αὐτῆς Σ^v.

---

§. 1. οὐχὶ ταὐτὰ παρίστ.] M. Cato ap. Sall. Cat. 52, 2. *Longe mihi alia mens est, patres conscripti, quum res atque pericula nostra considero, et quum sententias nonnullorum mecum ipse reputo. Illi mihi disseruisse videntur de poena eorum, qui patriae, parentibus, aris atque focis suis bellum paravere; res autem monet cavere ab illis, quam quid in illis statuamus consultare.* — παρίσταται i. q. in mentem venit, me subit. Cf. 4, 17. 6, 6. — εἰς τὰ πρ. — πρὸς τοὺς λ.] quum ἀποβλέπειν εἴς τι (2, 29. 18, 210. 19, 29. 21, 2.) et πρός τι (cf. 54, 38.) nullo ad sententiam discrimine dicatur, variata est oratio h. l., ut apud Aeschin. 3, 168. ἐὰν μὲν τοίνυν πρὸς τὴν εὐφημίαν τῶν λόγων αὐτοῦ ἀποβλέπητε, ἐξαπατηθήσεσθε, ὥσπερ καὶ πρότερον· ἐὰν δ' εἰς τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν, οὐκ ἐξαπατηθήσεσθε. Cf. 6, 35. 9, 52. — ὁρῶ] cave pro ἀκούω positum credas. Ὁρᾶν videre, ut solet, ad mentem translatum est. Cf. §. 8. 4, 5. 43. 8, 67. cett. — προήκοντα] i. q. προεληλυθότα (§. 3.). — δέον] scil. εἶναι s. ἐστί. Cf. ad 2, 26. — οὐδὲν οὖν ἄλλο] scil. ποιεῖν. 45, 23. τί ἄλλο ἢ σφῶν αὐτῶν κατήγοροι γεγόνασι; 29, 11. ᾠήθην δεῖν μηδὲν ἄλλο τούτου πρότερον ἢ τοῦτον προκαλούμενος ἐλέγξαι. Contra οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ καθιστᾶσιν 8, 10. οὐδὲν ἄλλο εἶχον ποιῆσαι πλὴν ὑπολαμβάνειν 45, 58. Cf. 8, 27. 9, 2. *Maetzner* ad Lyc. §. 92. Sic Latini *nihil (quid) aliud quam* s. *nisi*, et *nihil aliud agere* s. *facere, quam (nisi)*. Cf. *Halm.* ad Cic. Sull. 12, 35. — οὐχὶ τὴν οὖσαν] i. e. οὐχὶ τὴν ἀληθῆ. «Erat autem ἡ οὖσα, ut Olynthii iuvarentur: quo clamosi oratores omisso ad Philippum ulciscendum hortabantur.» Wolf. — §. 2. ποτ'] eo tempore, quod supra

καὶ μάλα ἀκριβῶς οἶδα· ἐπ' ἐμοῦ γάρ, οὐ πάλαι, γέγονε ταῦτα ἀμφότερα· νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθ'
ἱκανὸν προλαβεῖν ἡμῖν εἶναι τὴν πρώτην, ὅπως τοὺς 29
συμμάχους σώσομεν. ἐὰν γὰρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα τιμωρήσεταί τις ἐκεῖνον τρόπον ἐξέσται σκοπεῖν· πρὶν δὲ τὴν ἀρχὴν ὀρθῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἡγοῦμαι περὶ τῆς τελευτῆς ὁντινοῦν ποιεῖσθαι λόγον.

3 *Ὁ μὲν οὖν παρὼν καιρός, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ποτέ, πολλῆς φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅ τι χρὴ περὶ τῶν παρόντων συμβουλεῦσαι*

---

§. **2**, 3. οὐ Σ et (suprascripto οὐχὶ) *BF*, οὐχὶ *Bk*. — 6. σώισωμεν (sed eraso ι) Σ. Cf. 1, 2. — 7. τίνα τιμ. τις ἐκ. τρόπον Vind. 3.] τίνα τιμ. τις καὶ ὃν τρόπον *BF*Σ, τίνα τιμ. τις ἐκ. τὸν

1, 8. sq. et infra §. 4. sq. descriptum est, Ol. 105, 3. — καὶ μάλα ἀκριβῶς] gar sehr genau, proprie: accurate idque admodum. Ita factum, ut καὶ intendendae adverbii notioni inserviret. Cf. 8, 48. καὶ πάνυ 5, 15. — ἐπ' ἐμοῦ] mea aetate, mea memoria. Cf. §. 21. 23. — γέγονε ταῦτα ἀμφ.] scil. ut et nostra tueri et Philippum ulcisci possemus. — μέντοι] verum tamen, ad μὲν relatum gravius est, quam δέ. Cf. 4, 4. 8, 40. 9, 20. 18, 58. 21, 141. 153. cett. οὐ μέντοι γε 4, 49. 7, 26. — τοῦθ' ἱκανόν] ordo verborum est: τοῦτο (sc. ὅπως — σώσομεν) ἱκανὸν ἡμῖν εἶναι προλαβεῖν. Προλαβεῖν antecapere i. q. κατεργάσασθαι πρὸ τοῦ τιμωρήσασθαι. — τὴν πρώτην] vorerst, vor der Hand, ut 4, 23., adverbii instar est, ut τὴν ταχίστην (1, 2.), μακράν, alia huius generis. — περὶ τοῦ τίνα cett.] 4, 37. 9, 7. Cf. *B*. 125, 8, 2. *Kr*. 50, 6, 10. — τίνα - τρόπον] numerose et cum vi collocatum est v. τρόπον. Cf. 1, 2. Quod qui non intelligerent, aut τρόπον post τίνα posuisse aut articulum τὸν addidisse, ut vv. ἐκεῖνον τὸν τρόπον cohaererent, aut satis inepte καὶ ὃν pro ἐκεῖνον scripsisse videntur. — τις] man i. e. vos. — ὑποθέσθαι] quia initium rei (ἡ τῶν συμμάχων σωτηρία) quasi fundamentum est, quo recte posito reliqua tuto superstruuntur. Cf. 2, 20. — τῆς τελευτῆς] i. e. τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον. — §. **3**. ἐκεῖν' ἀπορῶ i. e. ταύτην τὴν ἀπορίαν ἀπορῶ. Cf. 29. 2, 19. De pr. ἐκεῖνο v. ad 2, 24. — τίνα χρὴ τρόπον] «praeparat auditores ad audienda quae maxime ipsi detestabantur, ut θεωρικὰ impendant belli necessitatibus.» Br. — παρὼν καὶ ἀκούων] i. e. καὶ παρ' ἄλλων ἀκούων καὶ εἰδὼς αὐτός (4, 3.); illud enim ad ea spectat, quae ipse in contionibus audivit et vidit, hoc ad ea, quae fando cognovit. — σύνοιδα] scil. ὑμῖν. «Ex naturali

χαλεπώτατον ἡγοῦμαι, ἀλλ' ἐκεῖν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρὸς ὑμᾶς περὶ αὐτῶν εἰπεῖν. πέπεισμαι γὰρ ἐξ ὧν παρὼν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω τῶν πραγμάτων ὑμᾶς ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι τὰ δέοντα ποιεῖν ἢ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν μετὰ παρρησίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν, τοῦτο θεωροῦντας, εἰ τἀληθῆ λέγω καὶ διὰ τοῦτο, ἵνα τὰ λοιπὰ βελτίω γένηται· ὁρᾶτε γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς χάριν δημηγορεῖν ἐνίους εἰς πᾶν προελήλυθε μοχθηρίας τὰ παρόντα.

Ἀναγκαῖον δ' ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημέ- 4

τρόπον Ω$^{\nu}$, τίνα τρόπον τιμ. τις ἐκ. *Bk.* — §. **3**, 1. ὦ ἄνδρες Ἀθ. om. Σ. — 4. ἐκεῖνο Σ$^{\nu}$. — 5. ἡμᾶς Σ et (superscr. ὑ) *BF.* — 8. ἢ Σ.] γρ. οὐ rec. mg. Σ$^{\nu}$, οὐ *Bk.* — 13. εἰς πᾶν] εἰς πόσον *G,* εἰς ὅσον suprascr. rec. Σ$^{\nu}$.

---

huius verbi vi, qua significat, c o n s c i u m e s s e, peculiaris graecae linguae usus fluxit, quo etiam simpliciter significat s c i r e d e a l i q u o; proprie quidem ita, ut simul significetur, illum, de quo aliquid scio, ipsum quoque id scire, meque illi aut etiam contra illum eius rei testem fieri posse. Qua loquendi forma per figuram quandam aliquis de se ipso quoque uti potest (fere ut nos: i c h k a n n m i r d a s Z e u g n i s s g e b e n).» Bᴜᴛᴛᴍ. Cf. 6, 34. — τὰ πλείω τῶν πρ.] m a i o r e m p a r t e m r e r u m, ut τὰ πολλὰ τῶν πρ. p l e r a s q u e, τὰ πλεῖστα τῶν πρ. p l u r i m a s. Τὰ πράγματα autem s. r e s g e r e n d a e h. l. sumpta a venatione metaphora ἐκπεφευγέναι τοὺς Ἀθηναίους s. e l a p s a e d i c u n t u r, quia illi opportunitatibus rerum prospere gerendarum parum strenue fortiterque usi sunt. Cf. 5, 2. 14, 15. 18, 33. 19, 122. Similem sententiam vide 23, 145.: πολλὰ γιγνώσκοντες ὀρθῶς ὑμεῖς οὐ διὰ τέλους αὐτοῖς χρῆσθε. — τῷ μὴ βούλεσθαι] eo quod vobis animus deest (d a s s i h r k e i n e L u s t h a b t). Cf. §. 11. 9, 4. Supra (1, 6.): τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθέλειν i. e. quominus ea quae oportet facere v e l i t i s i. e. vobis proponatis s. decernatis. Cf. 3, 33. 4, 50. 8, 23. 50. 9, 52. 66. 73. ad 1, 1. — συνιέναι] scil. ὅ τι χρὴ ποιεῖν. — ποιῶμαι] 2, 11. — ἐκ τοῦ πρὸς χάρ. δημ.] ad voluptatem audientium contionari quid sit, vid. §. 22. 4, 38. Cf. 8, 1. 34. 69. De praep. ἐκ cf. ad 1, 7. — εἰς πᾶν μοχθηρίας] i n o m n e g e n u s m i s e r i a e i. q. εἰς πᾶσαν μοχθηρίαν (34, 8.), i n e x t r e m a m m i s e r i a m. Cf. ad 2, 8. *Valck.* ad Herod. 7, 118. — §. **4**. τῶν γεγεν.] genitivus ex v. ὑπομνῆσαι pendet, μικρὰ autem pro adverbio est (μικρὰν ὑπόμνησιν ποιεῖσθαι). Cf. 5, 4. Xen. Anab. 4, 3, 2.: πολλὰ τῶν παρεληλυθό-

νων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτ' ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θρᾴκῃ τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τουτὶ Ἡραῖον τεῖχος πολιορκῶν. τότε τοίνυν μὴν μὲν ἦν Μαιμακτηριών· πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν ἐψηφίσασθε τετταράκοντα τριήρεις καθέλκειν καὶ τοὺς μέχρι πέντε καὶ τετταράκοντα ἐτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν καὶ τάλαντα ἑξήκοντα εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ τούτου Ἑκατομβαιών,

---

§. 5, 3. μόλις ex *GΩ Dindorfius*, μόγις (ut Σ 54, 9. 29, 20.) *Bk.* Illud in optt. codd. est 24, 196., in omnibus 33, 12. 34, 22. 26. 37, 38.

των πόνων μνημονεύοντες. — μέμνησθε — ὅτ' ἀπηγγέλθη] meministis, quum nuntiatus est (cf. Cic. ad famil. 7, 28.), i. e. μέμνησθε τοῦ χρόνου, ὅτε ἀπ. Nempe orator Atheniensibus non hoc in memoriam vult revocare, nuntiatum quondam esse Philippum castellum Iunonium oppugnare (ὅτι ἀπηγγέλθη), sed memoriam illius temporis excitat, ut ipsi, quid tum fecerint, recordentur. Cf. *Herm.* ad Eurip. Hec. 108. — τρίτον ἢ τέτ. ἔτος τουτί] sc. ἐστιν (cf. ad 4, 3.): tertio vel quarto abhinc anno. Cf. 21, 13. 56, 4. 34. ἔτος τουτὶ τρίτον 54, 3. omisso v. τουτί 33, 5. 23. 56, 45. Ceterum Demosthenes ita loquitur, non quo annum ignoraret, sed quia quartus annus nondum exactus fuisse videtur: es ist seitdem das dritte oder wenn ihr wollt das vierte Jahr (*Seebeck* in *Zimmerm.* Zeitschr. 1838. p. 778 sq.). — Μαιμακτηριών] «menses attici illius anni (Ol. 107, 1.), qui intercalaris fuit, ita sese excipiebant: Hecatombaeon (3 Iul. — 1 Aug. 352 ante Chr.). Metageitnion (2 Aug. — 31 Aug.). Boedromion (1 Sept. — 29 Sept.). Pyanepsion (30 Sept. — 29 Oct.). Maemacterion (30 Oct. — 27 Nov.). Posideon I. (28 Nov. — 27 Dec.). Posideon II. s. mensis intercalaris (28 Dec. 352 — 25 Ian. 351). Gamelion (26 Ian. — 24 Febr.). Anthesterion (25 Febr. — 25 Mart.). Elaphebolion (26 Mart. — 24 Apr.). Munychion (25 Apr. — 23 Mai.). Thargelion (24 Mai. — 22 Iun.). Scirophorion (23 Iun. — 21 Iul.).» Voem. — γιγνομένου] non γενομένου scripsit Demosthenes, ut Athenienses inter multas orationes multumque tumultum decrevisse diceret. De singulari cf. 9, 57. Aeschin. 2, 138. 3, 19. *Maetzn.* ad Lycurg. 79. — τοὺς μέχρι — ἐτῶν] «militum numerum et aetatem contio, quotiescunque expeditio erat decreta, iubebat et definiebat (cf. 4, 21.); militiae vero foris sustinendae Athenienses erant obnoxii per 40 annos (οἱ ἐν τῷ καταλόγῳ) ab aetatis anno vicesimo ad sexagesimum: sexagenariis demum vacatio dabatur (ἦσαν ὑπὲρ τὸν κατάλογον s. ἔξω τῆς ἡλικίας §. 34. i. e. aetatis militaris, cf. 1, 28.).» Voem. Cf. *K. F. Herm.*

Μεταγειτνιών, Βοηδρομιών· τούτου τοῦ μηνὸς μόλις μετὰ τὰ μυστήρια δέκα ναῦς ἀπεστείλατε ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε τάλαντα ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἠγγέλθη Φίλιππος ἀσθενῶν ἢ τεθνεώς (ἦλθε γὰρ ἀμφότερα), οὐκέτι καιρὸν οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες ἀφεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν ἀπόστολον. ἦν δ᾽ οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός· εἰ γὰρ τότε ἐκεῖσε ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προθύμως, οὐκ ἂν ἠνώχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθείς.

49, 10. Cf. *Kr.* ad Xen. Anab. 5, 8, 14 (ed. 1826.). — 6. ἦλθεν Σν. — 8. ἀφεῖτε *Bk.* ex *AY*, ἀφίετε *BFΣ* (cf. 5, 13.), ἀφήκατε rec. mg. Σ. Cf. ad 6, 20. — 11. ἐνώχλει (sed ω in rasura posito) Σ^{d}. Sic idem cod. 35, 30. ἐνωχλοῦμεν cum *F*; 21, 15. ἠνόχλησεν a pr. manu; ceteris locis nihil a vulgata discrepat. Cf. 18, 50. 43, 20. 44, 16. 48, 19.

---

antiqq. I. §. 152. — τάλ. ἑξήκ.] «=86860 thal. =156349 flor.» Voem.— §. 5. διελθ.] 5, 5. — Ἑκατομβαιών] anni Ol. 107, 2. = 22 Iul. — 20 Aug. 351. — Μεταγειτνιών] 21 Aug — 18 Sept. — Βοηδρομιών] 19 Sept. — 18 Oct. — μετὰ τὰ μυστ.] itaque post diem 27 Boedromionis, nam Eleusinia magna, quae h. l. memorantur, quotannis inde a die 15. vel 14. Boedromionis usque ad diem 27. agebantur. Vid. *K. F. Herm.* l. l. 2. §. 55. — δέκα ναῦς] haec vv. cur hoc loco collocata sint, caussam quaere in oppositionis natura; κενάς autem eo loco posuit orator, quo maximam vim habiturum esset. Nudas dicit naves i. e. πολιτικῆς δυνάμεως κενάς. Cf. 4, 43. «Nam cives Athenienses, quum Philippum vel aegrotum vel mortuum audissent, periculo iam se defunctos rati et propterea conscendere ipsi nolentes, naves Charidemo militibus alibi complendas tradiderunt.» Seager. — Χαρίδημον] Oritam, de quo v. Dem. 23, 152 sqq. — πέντε τάλαντα ἀργυρίου] = 7238 thal. = 13029 flor. — ἀσθενῶν] vid. 1, 13. 4, 10 sq. — ἦλθε] «raro usu de nuntiis.» Schaef. Cf. Xenoph. Agesil. 1, 36. 7, 5. 8, 3. — ἀφεῖτε τὸν ἀπ.] «namque illam exiguam Charidemi expeditionem nullam fuisse existimat orator. ἀπόστολος autem i. q. expeditio maritima, apparatus classis.» Voem. ad h. l. et ad 4, 35. 45. Ceterum aoristum revocavi, quod imperfectum ferri non posse videretur. Aiunt quidem imperfectum pertinere ad cunctationis diuturnitatem. At profecto neque cunctati sunt in dimittendo apparatu Athenienses, et, si cunctati essent, ea res laudem haberet, reprehensione careret. Neque illud h. l. recte dixeris, oratorem imperfecti ope audientium animos in illa dimissione intuenda retinere et quasi figere voluisse. Non enim tanti illa res aut tanta fuit. — ἦν δ᾽ οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός] τότε μάλιστα ἐπιτήδειος καιρὸς ἦν, ἐν ᾧ κακῶς διέκειτο Φίλιππος. Schol. Explica: ὁ καιρὸς αὐτὸς ἦν οὗτος (es war

6 *Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντα οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι· νῦν δ᾽ ἑτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει τις, δι᾽ ὃν καὶ περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταὐτὰ πάθητε. τί δὴ χρησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοηθήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθε, ὃν τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντα ἔσεσθε*
7 *ὑπὲρ Φιλίππου. ὑπῆρχον Ὀλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέκειθ᾽ οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τούτους οὔθ᾽ οὗτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κἀκεῖνοι πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην· ἦν*

---

§. **6**, 2. τις] τις οὗτος Ω*G*. Cf. 1, 9. — 4. εἰ] ἂν Ω. — 5. βοηθήσετε] βοηθήσητε ΣΩ.

---

dies die Gelegenheit selbst). — §. **6**. οὐκ ἂν ἄλλως ἔχοι] οὐ γὰρ ἂν τό γε πραχθὲν ἀγένητον θείη οὐδείς. Plato. Cf. 4, 14. — περὶ τούτων] περὶ τῶν ἐν τῇ βουλῇ ῥηθέντων μνησθῆναι 19, 19. μνησθεὶς ὑπὲρ τῆς εἰρήνης 18, 21. — ἵνα μὴ ταὐτὰ π.] scil. ἅπερ καὶ τότε. Coniunctivus autem h. l. aoristum (ἐμνήσθην), non optativus sequitur, quia omnis haec res ad futurum tempus refertur. Cf. 7, 32. 9, 26. — τί δὴ χρησόμεθα] cf. 4, 33. 8, 74. *B*. 131, 7. *M*. 409, 6. *Kr*. 46, 5, 9. Coniunctivus χρησώμεθα, qui est deliberantis, quid fieri debeat, simul indicat nesciri aut dubitari, numquid fieri debeat; indicativus autem χρησόμεθα, quum sit interrogantis, quid futurum sit, simul indicat certo sciri aliquid futurum esse. Quapropter γάρ sequitur ad id ipsum quod futurum esse significatur relatum. De hoc elliptico usu particulae γάρ cf. 8, 33. 9, 15. extr. 17. — παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυν.] nihil hic abundat: omni vi, quantum (qua) quidem poteritis. — ἐστρατ. πάντα ἔσ. ὑπὲρ Φ.] i. e. totum bellum a vobis e Philippi commodo, quasi eius duces essetis, administratum erit. Cf. §. 17. — §. **7**. ὑπῆρχον κτλ.] his imperfectis describitur status rerum, qui adhuc erat, priusquam illud bellum ortum est (τοῦτο πέπρακται νυνί). De asyndeto cf. ad 4, 14. — δύν. τινα] 2, 1. — ἐθάρρει] differunt θαρρεῖν τινα et θαρρεῖν τινι: illud est securum esse ab aliquo, nihil mali ab aliquo metuere, hoc confidere alicui s. fretum esse aliquo. — ἐπράξαμεν] egimus, ut pax fieret, pacem confecimus (durch Unterhandlungen zu Stande bringen). Cf. 18, 162. πρᾶξαι ταύτην τὴν φιλίαν. 311. τίς γὰρ συμμαχία σοῦ πράξαντος γέγονε τῇ πόλει; cf. 4, 48. Aliud est ποιεῖσθαι εἰρήνην. — ἡμεῖς] scil. πρὸς ἐκείνους. — τοῦτο] τὸ πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν κτλ. — ὥσπερ ἐμπ. τι] gleichsam eine Art von

τοῦτο ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ Φιλίππῳ καὶ δυσχε-
ρὲς, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς
διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῆσαι δεῖν ᾠόμεθα
τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου· καὶ ὃ πάντες
ἐθρύλουν, τοῦτο πέπρακται νυνὶ ὁπωσδήποτε. τί οὖν 8
ὑπόλοιπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν βοηθεῖν ἐρρω-
μένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὁρῶ· χωρὶς γὰρ
τῆς περιστάσης ἂν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ καθυφείμεθά
τι τῶν πραγμάτων, οὐδὲ τὸν φόβον, ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, μικρὸν ὁρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα, ἐχόντων

---

§. **7**, 7. ἐκπολεμῆσαι (sed ῶ a m. antiqua suprascripto) Σ, ἐκπολεμῶσαι *Bk.* Cf. 1, 7. — 8. ὃ πάντες] ἃ πάντες vel, ut est apud *Dindorfium*, ἅπαντες pr. Σ, qui ὃ πάντες a m. recentissima habet. — 9. ἐθρύλουν *FΣ*] ἐθρύλουν τέως *Bk.* — τοῦτο rec. del. Σ$^{\nu}$. — νυνὶ] νυνὶ τοῦτο Σ et, ut videtur, pr. *F.* — §. **8**, 6. τῶν om. *ABFGY*, uncis

---

Hinderniss. Ὥσπερ addidit, non quo tropice dici impedimentum indicaret, sed quia illud revera non impedimentum, sed potius δυσχέρειά τις erat. Errant autem, si qui καὶ δυσχερές interpretantur idque molestum. — ἐφορμεῖν] i. q. ἐφεδρεύειν (cf. 5, 15. 8, 42. καιροφυλακεῖν ἑαυτόν 23, 173.), nisi quod alterum militiae navalis est, alterum pedestris: quasi ex statione (propter propinquitatem loci) tempora Philippi aucupari, i. e. speculari, si quod rex incommodum accipiat, ut ea occasione in Macedoniam invadendi utatur. — ὁπωσδήποτε] «hoc nunc factum est ratione, quam commemorare non attinet.» Schaef. Cf. 1, 7. — §. **8**. ἐγὼ μὲν] non sequitur quod respondeat particulae μέν: ἄλλοι δ' ἂν ἴσως ὁρῷεν. Cf. 4, 10. 51. 6, 16. 8, 15. 18. 38. 16, 14. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τοὐναντίον. 22, 71. ἐγὼ μὲν οἶμαι. 24, 153. *Weber* ad 23, 137. — χωρίς] praeter (abgesehen), ut χωρὶς δὲ τούτων 18, 24. 20, 25. — περιστάσης ἂν] i. e. ἣ περιέστη ἄν. Cf. 27. 4, 12. 6, 36. 8, 71. 9, 25. — ἡμᾶς] 1, 28. — καθυφείμεθα] si quid rerum nobis gerendarum per ignaviam mollitiemve prodidissemus. Patet autem, cur Demosthenes h. l. medium, non, ut solet (16, 18. 18, 107. 19, 6. al.), activum posuerit. — οὐδὲ τὸν φ. μικρὸν ὁρῶ] i. e. καὶ τὸν φ. — οὐ μικρὸν ὁρῶ. Cf. ad 4, 2. — τὸν τῶν μετὰ τ.] i. q. τὸν ἀπὸ (ἐκ) τῶν μετὰ ταῦτα: metum eorum, quae post futura sunt, magnum video esse, i. e. ea quae futura sunt magnum excitant metum s. valde metuenda sunt. — ἐχόντων μὲν ὡς ἔχουσι] nempe οὐχ ἡδέως (5, 15.) s. ἀπεχθῶς (5, 18.). Sed Demosthenes in re notissima, de qua iam 1, 26. mentionem fecerat, ea formula utitur, quam usurpare solent qui rem diser-

μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων δὲ χρήμασι Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὄντος Φιλίππῳ τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτα
9 ἐπικλῖναι τὰ πράγματα. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς 31
τοῦτο ἀναβάλλεται ποιήσειν τὰ δέοντα, ἰδεῖν ἐγγύθεν βούλεται τὰ δεινά, ἐξὸν ἀκούειν ἄλλοθι γιγνόμενα, καὶ βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἐξὸν νῦν ἑτέροις αὐτὸν βοηθεῖν· ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἴσμεν ἅπαντες δήπου.

---

inclusit *Bk.* — 8. δ'] δὲ Σ^γ. — §. **10**, 4. καθίσατε *Bk.*, καθιστᾶτε Σ

---

tius eloqui aut nolunt aut nequeunt. Cf. *Weber* ad 23, 182. — χρήμασι] pecuniae inopia, nam exhaustae iam opes erant, quas e templo Delphico abstulerant. — μηδενὸς — πράγμ.] cf. 1, 12. 25. Sensus: si nihil impedit, quominus Philippus iis rebus, quibus nunc occupatus tenetur (i. e. Olynthiis), subactis ad has res (i. e. ad hanc Atticam infestandam) se convertat. — §. **9**. ἀναβάλλεται] ἀναβάλλεσθαί τι differre, prorogare aliquid (4, 38.), ἀναβάλλειν τινά remorari aliquem (8, 52. 9, 14.). Cf. tamen 4, 14. — ποιήσειν] «ποιεῖν vel ποιῆσαι scriptum malit, qui parum calleat consuetudinem Graecorum proprie utendi infinitivis futurorum, ubi lingua et latina et vernacula infinitivis praesentium utitur: qua in re illi rationis temporum multo sunt observantiores, quam aut latinae aut vernaculae linguae ingenium patitur.» Schaef. Cf. 8, 14. 9, 67. Aesch. 3, 152. ἐπιχειρήσειν ἐθελήσεις. Xen. Anab. 1, 7, 19. ἀπεγνωκέναι τοῦ μαχεῖσθαι. Cf. *Matth.* §. 506. *Kr.* 53, 7, 11. — τὰ δεινὰ] pericula belli. — ἐξόν] 2, 24. — ἄλλοθι] in finibus Olynthiorum aut in Macedonia. — εἰς τοῦτο περιστ. τὰ πρ.] res nostras mutato suo loco in hunc statum esse deventuras. 18, 201. εἰ τὰ μὲν πράγματ' εἰς ὅπερ νῦν περιέστη. 37, 10. ὁρῶν τὸ πρᾶγμά μοι περιεστηκὸς εἰς ἄτοπον. — δήπου] 2, 25. — §. **10**. ἀλλ'] «hactenus opem ferendam esse Olynthiis, quia sit et necessarium ad vitandum dedecus et utile ad incolumitatem Atticae, docuit. Nunc ad locum facultatis (τὸ δυνατόν) transit. Nam voluntas quidem adversandi Philippo non deerat Atheniensibus; sed deerat nervus belli, pecunia, quam vulgus in spectaculis consumebat.» Voem. — τὸ δὲ ὅπως] cf. ad §. 25. τὸ δ' ὅπως ὑμεῖς σκοπεῖτε 37, 34. — μὴ τοίνυν] «egregia oratio, qua praeparat (προδιόρθωσιν vocant rhetores) ad audienda longe alia quam Athenienses opinabantur. Hi exspectabant, magnos oratorem belli apparatus esse flagitatu-

Ἀλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴποι τις ἄν, πάντες 10
ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν· τὸ δὲ ὅπως, τοῦτο λέγε.
μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαυμάσητε, ἂν πα-
ράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς. νομοθέτας καθίσατε.
ἐν δὲ τούτοις τοῖς νομοθέταις μὴ θῆσθε νόμον μηδένα
(εἰσὶ γὰρ ἱκανοὶ ὑμῖν), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν
βλάπτοντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω τοὺς περὶ τῶν θεω- 11
ρικῶν σαφῶς οὑτωσὶ καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευο-
μένων ἐνίους, ὧν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οἴκοι
μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦν-

Vind. 1., καθίστατε ceteri. — §. **11**, 1. λέγω Σ] λέγω δὴ YG, λέγω

---

rum, eosque studiose charta quidem decrevissent. Sed orator patriae amantissimus Athenienses eo vocat, unde fons publicae calamitatis manabat, ad voluptatum omnis generis cupidinem, coniunctam cum vanitate et magniloquentia, ad humilem sentiendi rationem, cuncta vel turpissima tolerandi, dum illum finem assequerentur. Huc pertinebant ea, quae vocabantur θεωρικά.» Br. Cf. Liban. argum. 1, 5 sq. — νομοθέτας καθίσατε] extra ordinem, ut leges theatrales abrogentur; ordinarii enim quotannis initio anni ex heliastarum numero sorte ducebantur. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 131. Ceterum etsi καθιστάναι de nomothetis pro καθίζειν, quod proprium in ea re verbum est, non minus recte dici potuisse videtur, quam interdum pro eo quod proprie dicitur καθίζειν δικαστάς s. δικαστήριον etiam καθιστάναι usurpatum reperitur: tamen huic loco, id quod *Sauppius* animadvertit, aoristi imperativus, non praesentis convenit. — ἐν δὲ τούτοις] «in consessu s. concilio horum legislatorum.» Schaef. (ad 24, 33.). Nam lex erat τῶν νόμων τῶν κειμένων μὴ ἐξεῖναι λῦσαι μηδένα, ἐὰν μὴ ἐν νομοθέταις (24, 23.) i. e. apud nomothetas, apud quos leges disceptabantur. — §. **11**. σαφῶς οὑτωσί] sic, ut nunc ipsum facio (cf. ad 1, 20.), aperte, claris verbis, non tecte aut per ambages, quibus quis minus audax in re tam invidiosa et periculis plena utatur. — τοὺς - ἐνίους] leges quasdam de militantibus, non omnes, sed, ut videtur, eas, quae de vacatione latae erant, abrogari voluit. Ideo ne nimium poscere videretur, explicationis caussa addidit ἐνίους. Cf. 27, 23. ὅσα ἔνια. 18, 12. περὶ ὧν ἐνίων. Xen. An. 6, 4, 34. περὶ ὑμῶν ἐνίων. Thuc. 1, 6, 4. ἐν τοῖς βαρβάροις ἔστιν οἷς. *Herm.* ad Soph. Oed. R. 107. — τοὺς ἀτακτοῦντας] h. e. qui militiam detrectabant. Legitimam militiae vacationem praeter invalidos habebant senatores, publicani, mercatores. Vid

τας ἀθῴους καθιστᾶσιν, εἶτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδὰν δὲ ταῦτα λύσητε καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχητε ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράψοντα,
12 *ἃ πάντες ἴστε ὅτι συμφέρει, ζητεῖτε. πρὶν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε, τίς εἰπὼν τὰ βέλτιστα ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ᾽ ὑμῶν ἀπολέσθαι βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε, ἄλλως τε καὶ τούτου μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν τὸν ταῦτ᾽ εἰπόντα καὶ γράψαντα, μηδὲν δὲ ὠφελῆσαι τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ λοιπὸν μᾶλλον ἔτι ἢ νῦν τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερώτερον ποιῆσαι. καὶ λύειν γε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους δεῖ τούτους*
13 *τοὺς αὐτοὺς ἀξιοῦν, οἵπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἐστι δίκαιον τὴν μὲν χάριν, ἣ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν* 32
πόλιν, τοῖς τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δ᾽ ἀπέχθειαν, δι᾽ ἧς ἂν ἅπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ

δὲ *Bk.* — 8. γράψοντα] γράψαντα Ω et pr. Σ[d]. — §. **12**, 5. τοῦ παθεῖν *ABFGYΩ* Vind. 3. 4. et rec. Σ[d]. — §. **13**, 2. ἔβλαπτε *B*Σ[d] et

---

K. F. Herm. antiqq. 1. §. 152, 15. — ἀθῴους] i. e. ἀζημίους. Cf. *Weber* ad 23, 55. — ταῦτα] τοὺς νόμους. Vid. ad 2, 15. Cf. Xenoph. Hell. 6, 1. 16. καὶ μὴν ἐγκρατέστατός γε ἐστὶν ὧν ἐγὼ οἶδα τῶν περὶ τὸ σῶμα ἡδονῶν· ὥστε οὐδὲ διὰ ταῦτα (i. e. τὰς ἡδονὰς) ἀσχολίαν ἔχει εἰς τὸ μὴ πράττειν ἀεὶ τὸ δέον. — ἃ – συμφέρει] vid. §. 33. — §. **12**. τίς] 2, 17. — ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ᾽ ὑμῶν] ita efficit orator, ut perversitas populi clarius eluceat (*Spp.*). Cf. 4, 50. — ὑφ᾽ ὑμ. ἀπολ.] i. e. a vobis interfici. Sic θανόντες ὡσπερεὶ πρὸς τῶν φίλων Aeschyl. Ag. 1190. *Bl.* τούτου θανεῖν χρῆν αὐτὸν οὕνεχ᾽ ἐκ σέθεν; Soph. El. 578. *Br.* *Nihilque referre, ab hoste in acie an in foro sub creditoribus caderet.* Suet. Oth. c. 5. Cf. 2, 9. 4, 33. 6, 21. 9, 40. *Maetzn.* ad Lyc. 93. — περιγίγν.] praesertim quum hoc solum ei reliquum futurum sit, ut cett. Cf. 8, 53. *Kr.* ad Thuc. 1, 144, 4. — παθεῖν] i. q. τοῦ παθεῖν. Cf. 6, 3. ad 7, 14. — τὰ πράγματα] rempublicam s. statum reipublicae. «Delectatur hoc nomine Demosthenes γενικῷ ὄντι ἀντὶ τῶν εἰδικῶν.» Wolf. — μᾶλλον — φοβερώτερον] sic orta est haec abundantia: φοβερώτερον ποιῆσαι, μᾶλλον ἔτι (scil. φοβερὸν) ἢ νῦν. Cf. 43, 22. ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι τὸν υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα οἰκειότερον εἶναι ἑκάστῳ ἡμῶν μᾶλλον ἢ τὸν ἀδελφιδοῦν. Cf. *Matth.*

βέλτιστα εἰπόντι ζημίαν γενέσθαι. πρὶν δὲ ταῦτα εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μηδέν᾽ ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι παρ᾽ ὑμῖν, ὥστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ δοῦναι δίκην, μηδ᾽ οὕτως ἀνόητον, ὥστε εἰς προὖπτον κακὸν αὑτὸν ἐμβαλεῖν.

Οὐ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνό γ᾽ ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὦ ἄν- 14
δρες Ἀθηναῖοι, ὅτι ψήφισμα οὐδενὸς ἄξιόν ἐστιν, ἂν μὴ προσγένηται τὸ ποιεῖν ἐθέλειν τά γε δόξαντα προθύμως ὑμᾶς. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματα ἦν ἢ ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἃ προσήκει πράττειν ἢ περὶ ὧν ἂν γραφῇ διαπράξασθαι, οὔτ᾽ ἂν ὑμεῖς πολλὰ ψηφιζόμενοι μικρὰ, μᾶλλον δ᾽ οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιππος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον· πάλαι γὰρ ἂν ἕνεκά γε ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ᾽ οὐχ 15
οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει· τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνά-

---

(superscripto ψ) *F.* — 7. ὑμῖν rec. corr. Σ, ἡμῖν pr. Σ. — §. **14**. 6. ἂν γραφῇ *AYG*, corr. *BF* et in eraso rec. Σ, γράφει ἤ, ut *Dübnerus*, vel

---

§. 458. *Kr.* 49, 7, 5. *Stallb.* ad Plat. Hipp. mai. p. 285. A. — καὶ λύειν γε] et abrogare quidem: nam tacite opponit τὸ γράψαι ἃ πάντες ἴσασιν ὅτι συμφέρει (§. 11.). Ceterum construe: καὶ δεῖ (ὑμᾶς) ἀξιοῦν τοὺς αὐτούς, οἵπερ καὶ τεθείκασιν (Eubulum dicit, vid. Liban. argum. 1. §. 7.), λύειν τοὺς νόμους τούτους. — §. **13**. ἔβλαπτε] identidem nocebat inde ab eo tempore, quo primum lata est. — δι᾽ ἧς — πράξ.] per quod meliore omnes rerum fortuna utemur. Cf. 20, 41. εἴ τις ἄλλος εὖ μὲν ἐποίησεν ὑμᾶς εὖ πράττων. «Frequentissima sunt πράττειν εὖ, εὐτυχῶς, καλῶς, εὐδαιμόνως, πράττειν κακῶς, ἀθλίως, ταπεινῶς, similia.» F. A. Wolf. (ad 20, 110.) — ζημίαν] «i. e. αἰτίαν ζημίας.» Reisk. Cf. ad 1, 27. — ἀξιοῦτε] non velitis, sed existimate. — τηλικοῦτον] tam potentem, ut §. 28. — §. **14**. τά γε δόξαντα] certe ea, quae visa i. e. decreta sunt. Προθύμως refer ad ποιεῖν. Ceterum cf. 2, 12. 4, 19. 5, 3. — περὶ ὧν] i. e. ταῦτα, περὶ ὧν. — μᾶλλον δ᾽] 2, 2. — ἕνεκά γε ψηφισμ.] propter decreta i. e. si per decreta staret, si res ex decretis penderet. Cf. 24, 65. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἕνεκ᾽ ἀναιδείας ὁ τοιοῦτος δοκεῖ πᾶν ἂν ἑτοίμως ἔργον ποιῆσαι. *Matth.* 576. *Kr.* 68, 19, 2. — §. **15**. τὸ γὰρ πράττειν κτλ.] agere, quam deliberare, ordine (i. e. tempore) poste-

μει καὶ κρεῖττόν ἐστιν. τοῦτ᾽ οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δ᾽ ἄλλα ὑπάρχει· καὶ γὰρ εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ᾽ ὑμῖν εἰσιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυνάμενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς ὀξύτατοι τὰ ῥηθέντα, καὶ
16 πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὀρθῶς ποιῆτε. τίνα γὰρ χρόνον ἢ τίνα καιρόν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἢ πότε ἃ δεῖ πράξετε, εἰ

γραφείη vel γραφθῇ, ut *Vömelius* refert, pr. Σ. — §. **15**, 6. εἰσιν a manu rec. in mg. add. Σ.

---

rius, vi atque efficientia prius et potius est. Orator quum πρότερον propter oppositum ὕστερον diceret, ne illud ad tempus referretur, et τῇ δυνάμει et κρεῖσσον addidit. Sall. Jug. 85, 12. *atque ego scio, Quirites, qui, postquam consules facti sunt, acta maiorum et Graecorum militaria praecepta legere coeperint; praeposteri homines; nam gerere quam fieri tempore posterius, re atque usu prius est.* — τὰ δ᾽ ἄλλα] scil. αἵ τε συμβουλαὶ καὶ χειροτονίαι. — καὶ γὰρ] 2, 15. — καὶ-δὲ] proprie et — autem (aber auch, und auch, et — etiam, et — quoque, cf. *Fabri* ad Liv. 21, 54, 3.), non infrequens est apud Demosthenem, quum novum quid et gravius additur (v. *Herm.* ad Soph. Phil. 1004.). Cf. 7, 5. 9, 70. 18, 215. καὶ τὰ παρ᾽ αὑτοῖς καὶ παρὰ πᾶσι δ᾽ ἐν πλείστῃ φυλακῇ. *Weber* ad 23, 51. — πρᾶξαι-ποιῆτε] «et vero nunc poteritis rem perficere, siquidem recte agatis.» Schaef. At enim πράττειν est agere (rem gerere), ποιεῖν facere («πράττειν ist die geschäftige, ποιεῖν die schaffende Thätigkeit.» Krueg.). Hinc ποίημα carmen, ποιητής poeta dicitur, non πρᾶγμα, πράκτωρ; hinc πράττειν absolute dicitur (§. 33. 4, 7. 37. 9, 1. πράττειν Φιλίππῳ geschäftig sein für Ph. 9, 59. τὸν τοῦ πράττειν χρόνον i. e. rerum gerendarum opportunitatem), πράττειν τι moliri aliquid (§. 7. 7, 5. 8, 20. 9, 18.) sive πράττειν ὅπως id agere, ut (8, 13. 46. 9, 56. 59. 61.); contra ποιεῖν facere, efficere: ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε (non πράξετε) 4, 11. ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ τι βούλεται 9, 52. τὰ δίκαια ποιῆσαι τοῖς εὐεργέταις 20, 12. (v. *Voem.* ad 7, 44.). Cf. 2, 30. 4, 20. 49. 5, 24. 9, 15. 17. 19, 270., quibus locis non potest alterum verbum pro altero poni, quin sententia pervertatur. Quamquam est etiam ubi illa verba inter se permutari possint, ut ποιεῖν τὰ ἑαυτοῦ et πράττειν dicitur (9, 22. 23. Plat. Charmid. p. 163. A.), ποιεῖν τὰ προσήκοντα (4, 13. 50. cf. 2, 22. 9, 77. τὰ δέοντα 3, 3. 11. 4, 2. 8, 48. 50. 9, 4. cf. 9, 52. 66. τὰ κελευόμενα 5, 24.) et πράττειν (infra §. 16. 4, 2. 6. 10. 9, 47.), ideoque non-

μὴ νῦν; οὐχ ἅπαντα μὲν ἡμῶν προείληφε τὰ χωρία
ἄνθρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γε-
νήσεται, πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα; οὐχ οὓς, εἰ
33 πολεμήσαιεν, ἑτοίμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὗτοι
νῦν πολεμοῦσιν; οὐκ ἐχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ἡμέτερα;
οὐ βάρβαρος; οὐχ ὅ τι ἂν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς 17
θεῶν, πάντα ἐάσαντες καὶ μόνον οὐχὶ συγκατα-

---

§. **16**, 5. ἄνθρωπος Σ] cf. 1, 3. — 8. πολεμοῦσιν] sic *B* (superscripto οῦνται) et pr. Σ, in quo σιν a m. rec. in νται correctum est, πολεμοῦνται *Bk.* — 9. οὐχ ὅ τι ἄν] οὐ vel, ut *Dübnerus* refert, οὐκ pr. Σ, cetera a m. rec. in eraso posita sunt. — §. **17**, 2. πάντα ἐάσ.] πάντα vel, ut *Dübn.* refert, πάντες omisso verbo ἐάσ. pr. Σ, ἅπαντ' ἐάσ. rec. Σ.

---

numquam ab oratoribus ut synonyma iunguntur. Cf. 4, 5. 7. 8, 2. 9, 5. 17. 18, 62. τί προσῆκον ἦν ἑλέσθαι πράττειν καὶ ποιεῖν τὴν πόλιν; 19, 102. ὅτι πράξει ταῦτα καὶ ποιήσει. Dinarch. 1, 40. οἳ πεποιήκασι μὲν οὐδὲν οὐδὲ πράξουσιν ἀγαθὸν ὑπὲρ τῆς πόλεως. — §. **16**. χρόνον — καιρόν] «quando et qua occasione contra Philippum bellum facietis? Nimis diu enim iam exspectavistis (cf. 2, 25.) et occasio nunc cum maxime opportuna est (§. 6.).» Saupp. Cf. *Weber* ad 23, 141. — τὰ χωρία] v. 1, 9. 2, 9. — ταύτης] huius, de qua nunc agimus et deliberamus, Chalcidicae. Cf. §. 24. Ceterum particula οὐχ ad hanc quoque sententiam pertinet. Cf. 9, 32. — εἰ πολεμήσαιεν] scil. πρὸς Φίλιππον, i. e. εἰ τὸν πόλεμον ἀνέλοιντο πρὸς Φίλιππον οὓς ἐκπολεμῆσαι δεῖν ᾠόμεθα αὐτῷ (1, 7.). Nonne, quibus, si bellum gererent cum Philippo, strenue nos opitulaturos pollicebamur, hi nunc bellum gerunt? Dicit id factum esse, quod si factum esset, auxilium se missuros esse promiserint, ut iam nulla honesta ratio sit non mittendi auxilii. Sed quod σώσειν dicit, non βοηθήσειν aut συμμαχεῖσθαι, Atheniensium gratia paullo magnificentius loquitur. — ἔχων] 2, 26. — οὐ βάρβαρος] cf. 24. 9, 31. Invidiose: nam ut Macedoniae incolae mixti e barbaris atque Graecis fuerint, tamen reges ab Hercule Graeco oriundi esse existimabantur. Cf. Herod. 8, 137. 9, 45. Isocr. 5, 32. Thuc. 2, 99. 5, 80. Liv. 37, 30. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 15, 5. — οὐχ ὅ τι ἂν εἴποι τις] scil. αὐτόν. «Pressae, altera alteram pellentes interrogationes, quarum singulae singulas in Philippum acerbitates exprimunt, magnam vim habent.» Br. De opt. v. 1, 13. — §. **17**. πάντα] scil. ea, quae Philippus nobis erepta tenet aut nunc aggreditur. Ἐάσαντες interpretantur ἀμελήσαντες coll. 9, 7. Nimirum ἐᾶν hic quoque est missa facere. — συγκατασκ.] per desidiam nostram et socordiam. —

σκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους οἵτινες τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοί γ' αἴτιοι φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἐγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων οὐδεὶς ἑαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλησίον καὶ πάντων μᾶλλον, ἥττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας τοὺς φυγόντας δήπου· μένειν γὰρ ἐξῆν τῷ κατηγοροῦντι τῶν ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἄν.
18 καὶ νῦν οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα· ἀναστὰς ἄλλος εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἕτερος λέγει τις βελτίω· ταῦτα ποιεῖτε ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἡδέα ταῦτα·

---

§. 17, 3. οἵτινες Σ] οἵτινές εἰσι *Bk.* — 4. αὐτοί] αὐτοῖς pr. Σ, sed a m. antiqua corr. αὐτοί, αὐτοῖς *B* et (suprascr. οί) *F*.

τότε] tum, tum vero post participia cum gravitate illatum flumen orationis parumper inhibet, ut auditores, quale tandem illud tempus sit, secum considerent. Cf. 5, 13. 9, 73. 21, 125. Sic οὕτως (2, 7.), οὕτω δή, οὕτως ἤδη (sic tandem) post participia illatum ad modum et rationem rei gestae aut gerendae, ἔπειτα ad tempus, quo aliud alio posterius est, refertur, εἶτα et κᾆτα simul ad consequentiam factorum spectat adiunctamque habet admirationis aut indignationis notionem, ἔνθα δή, ἐνταῦθα δή ad locum aut ad rationes temporum (Umstände) refertur. Cf. *B.* 144. *adn.* 6. *Kr.* 56, 10, 3. *Engelh.* ad Plat. Lach. p. 52 sq. — οἵτινες] omissio verbi substantivi facit, ut voc. οἵτινες maiorem vim habeat. Cf. §. 25. 4, 29. 36. 20, 20. σκεψώμεθα δή, τί τοῦτο τῇ πόλει (sc. ἔσται). 20, 55. τῶν θεμένων τὸν νόμον, οἵ παρὰ μὲν τὰς χρείας οὕτω φιλάνθρωποι καὶ πάντα ποιοῦντες, ἐπειδὴ δ' ἐπράξαμεν, οὕτως ἀχάριστοι καὶ κακοὶ (sc. ἐσμὲν), ὥστε κτλ. — τῶν πλησίον] i. e. τῶν παραστατῶν. — πάντων μᾶλλον] quosvis potius scil. quam semet ipsos. — ἥττηνται] scil. οἱ ἡττηθέντες. — διὰ πάντας] ne cum *Reiskio* πάντες διὰ scribi posse opinere, «opponuntur inter se τῶν φυγόντων οὐδεὶς et πάντας τοὺς φυγόντας: nemo eorum, qui fugerunt, se ipsum incusat, omnes tamen culpam cladis sustinent.» Schaef. — εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἕκαστος, ἐνίκων ἂν] quod si fecissent singuli, universi vicissent (that das Jeder, dann siegten sie). Cf. ad 1, 9. Qui verterunt: quod si facerent singuli, universi vincerent, ii non cogitarunt et ἥττηνται (non ἡττῶνται) et ἐξῆν (non ἔξεστι) scriptum esse, ita ut certum sit rei factae imaginem h. l. repraesentari. — §. 18. καὶ νῦν] nunc

οὐκέτι τοῦθ᾽ ὁ λέγων ἀδικεῖ, πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι παραλείπει. εὔξασθαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ῥᾴδιον, εἰς ταὐτὸ πάνθ᾽ ὅσα βούλεταί τις ἁθροίσαντα ἐν ὀλίγῳ· ἑλέσθαι δέ, ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῇ σκοπεῖν, οὐκέθ᾽ ὁμοίως εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστα ἀντὶ τῶν ἡδέων, ἂν μὴ συναμφότερα ἐξῇ, λαμβάνειν. εἰ δέ τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἐᾶν 19
καὶ πόρους ἑτέρους λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος κρείττων; εἴποι τις ἄν. φήμ᾽ ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· ἀλλὰ θαυμάζω, εἴ τῳ ποτὲ ἀνθρώπων ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται, ἂν τὰ παρόντα

---

§. **18**, 1. τὰ βέλτιστα] post hoc v., ut infra post βελτίω et post ταῦτα, signum interrogationis habet *Bk.* — 5. μὲν ΣΥ] μὲν γὰρ *Bk.* — 6. ἁθροίσαντα *F* et Σ, qui aliis locis aut lenem spiritum (ut 14, 30. 20, 138. 21, 135. 22, 68.) aut neutrum habet (19, 228. 20, 131.).

---

quoque i. e. ita nunc quoque (οὕτω καὶ νῦν). Cf. 5, 25. 9, 70. *Kr.* 69, 32, 8. Orator hoc dicit: nolite ad exemplum eorum, qui quum ipsi ex acie fugerint, postea culpam cladis in alios conferant, eum, qui provinciam optima suadendi deseruerit, secuti post, ubi res male cesserint, tamquam auctorem malorum accusare, sed si quis non optima suaserit, alius vestrum exsurgat et meliora proponat. — οὐ λέγει τις] i. e. εἰ μὴ λέγει τις. Cf. 34. *Dissen.* ad 18, 117. *Matth.* 510, 7. 630. d. *Kr.* 54, 1, 1. — οὐκέτι] non iam dicentis haec iniuria est: οὐκέτι refertur ad vv. οὐ λέγει τις τὰ β., quae quidem est dicentis iniuria. — πλὴν κτλ.] satis acerbe: nisi forte votis rem vestram agendam esse creditis. Iucunda enim facile optari possunt. Cf. 2, 23. Cato ap. Sall. Cat. 52, 29: *non votis neque suppliciis muliebribus auxilia deorum parantur; vigilando, agendo, bene consulendo prospera omnia cedunt; ubi socordiae te atque ignaviae tradideris, nequicquam deos implores; irati infestique sunt.* — δέον] 2, 24. — παραλείπει] scil. τὸ εὔξασθαι. — ἑλέσθαι] eligere id quod faciundum est; solent enim diversa ab oratoribus suaderi. Cf. 1, 1. — προτεθῇ] scil. a proedris, quorum erat rem, de qua in contione ageretur, constituere sive proponere (προτιθέναι λόγον s. λέγειν, προτιθέναι γνώμας s. διαγνώμην). Cf. 4, 1. — §. **19**. εἰ δέ τις] «ὑποφορὰ de alia ratione sumptuum exquirenda.» Wolf. — πόρους στρατιωτικούς] rationes pecuniae militaris comparandae. Cf. 1, 20. — ἢ γέγονεν ἢ γενήσεται] aut contigit aut continget. Cf. Xen. Cyrop. 6, 3, 11. ἀλλ᾽, ὦ Ζεῦ μέγιστε, λαβεῖν μοι γένοιτο αὐτόν. —

ἀναλώσῃ πρὸς ἃ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι πρὸς ἃ δεῖ. ἀλλ', οἶμαι, μέγα τοῖς τοιούτοις ὑπάρχει λόγοις ἡ παρ' ἑκάστου βούλησις. διόπερ ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶν αὑτὸν ἐξαπατῆσαι· ὃ γὰρ βούλεται, 34
τοῦθ' ἕκαστος καὶ οἴεται, τὰ δὲ πράγματα πολλάκις οὐχ οὕτω πέφυκεν.
20 ὁρᾶτε οὖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται, καὶ δυνήσεσθε ἐξιέναι καὶ μισθὸν ἕξετε. οὔ τοι σωφρόνων οὐδὲ γενναίων ἐστὶν ἀνθρώπων ἐλλείποντάς τι δι' ἔνδειαν χρημάτων τῶν τοῦ πολέμου εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη φέρειν, οὐδ' ἐπὶ

---

§. **20**, 4. λείποντας Σ.

μὴ] ut in sententia generali. — τῶν ἀπόντων εὐπορῆσαι] i. e. ἐν τοῖς ἀποῦσι τοὺς πόρους ἔχειν: ut ea, quae non habet, suppeditent. — μέγα ὑπάρχει] proprie: magnum quid subest huiusmodi sermonibus uniuscuiusque voluntas, h. e. magnum iis praesidium est ex uniuscuiusque voluntate s. multum valet in iis voluntas. — λόγοις] eorum, si qui sunt, qui aliunde posse stipendia comparari dicunt. — διόπερ] quamobrem, ut solet. Cf. 1, 23. Quia enim istiusmodi consilia optatissima sunt, facillime fit, ut semet ipsi fallant homines et bona fide, dum reipublicae consuli volunt, non quod effici possit, sed quod ipsi cupiant vel optent, decernant. — καὶ οἴεται] sc. εἶναι vel ἔσεσθαι. Cf. ad 2, 1. 18, 229. ἀντὶ μὲν τοῦ Θηβαίους μετὰ Φιλίππου συνεμβαλεῖν εἰς τὴν χώραν, ὃ πάντες ᾤοντο. — πέφυκεν] 2, 26. — §. **20**. ὁρᾶτε — καὶ δυνήσεσθε] considerate iam haec ita, ut status rerum permittit: poteritis expeditionem capessere nec deerit vobis stipendium, multo confidentius dictum quam ἐὰν οὖν θεάσησθε, δυνήσεσθε. Cf. 18, 112. εἰ δέ φησιν οὗτος, δειξάτω κἀγὼ στέρξω καὶ σιωπήσομαι. Ταῦτα dicit ea, quae de stipendio cogendo disceptavit. Nam si, quid status rerum postulet, secum reputaverint, intelligent theorica ad belli usus revocanda esse. Id si intellexerint, habebunt unde bellum gerant faciantque id quod est σωφρόνων καὶ γενναίων ἀνθρώπων. — τι — τῶν τοῦ π.] i. e., ne credas τῶν omitti potuisse, aliquid rerum bellicarum h. e. aliquid eorum, quae in bello fieri debent. — εὐχερῶς] «non est i. q. εὐκόλως, sed fere i. q. κούφως, socorditer, adiuncta notione vituperationis.» Schaef. — τὰ τοιαῦτα ὀν.] «ut dicamini propter pecuniarum penuriam bello iusto et necessario deesse, atque culpa vestra committere, ut socii vestri pereant.» Reisk. Cf. §. 8. — ἐπὶ

μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἁρπάσαντας τὰ ὅπλα πορεύεσθαι, Φίλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν 21 *ἄλλως προῄρημαι λέγειν· οὐ γὰρ οὕτως ἄφρων οὐδ' ἀτυχής εἰμι ἐγώ, ὥστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων· ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἱρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ ἴσως καὶ ὑμεῖς, οὓς*

---

§. **21**, 1. τὴνάλλως Σ (in quo prior accentus erasus est) et Ω^r, ceteri libri τηνάλως vel τηνάλλως. — 2. οὐδὲ Σ^r. — 6. γὰρ om. Σ^r. — 7. ἀκούων pr. Σ (ν erasum est).

μὲν Κορ.] de p. μὲν vid. ad 6, 12. Expeditio adversus Corinthios Ol. 80, 3., altera Ol. 83, 1. facta est. Ceterum quod dicunt sic loqui Demosthenem, ut aequales eius illa bella gessisse videantur, scilicet non quod homines, sed quod cives, quod rempublicam, quae semper una eademque est, deceat, exponit. — ἁρπάσαντας] ut rapere s. arripere arma. — ἐφοδίων] proprie i. q. σιτηρεσίων cibariorum, quae militibus praeter stipendia (τὸν μισθόν) dabantur (cf. 4, 28. sq. 50, 19. τούτῳ μὲν οὖν ἀποδοὺς τὸν μισθὸν καὶ ἐφόδια προσθεὶς ἀπέπεμψα οἴκαδε), h. l. stipendium et frumentum complectitur. De dativo v. ad 1, 22. — §. **21**. καὶ ταῦτ' κτλ.] ἐντεῦθεν μεταβέβηκεν ἐπὶ τὸ τρίτον τοῦ λόγου μέρος, ἐπιλογικὸν μὲν εἶναι δοκοῦν, ἔχον δὲ καταδρομὴν τοῦ νόμου τοῦ περὶ τῶν θεωρικῶν. Schol. — τισιν] iis, qui τὰ θεωρικὰ sibi eripi aegre ferunt. — τὴν ἄλλως] temere, nullo consilio, h. e. μηδὲν ὠφελεῖν νομίζων. Cf. 19, 181. 136. ὡς ἄλλως 6, 32. — ἀτυχής] «neque tam sum diis natus iratis et astris infaustis.» Reisk. V. 2, 20. 19, 173. οὐ γὰρ ἔγωγ' οὕτως ἦν ἄθλιος οὐδ' ἄφρων. — δικαίου] i. e. talis, qualem eum esse oportet. — τῶν πραγμάτων] reipublicae. — τῆς ἐν τῷ λ. χ. i. q. τῆς τῶν λόγων χάριτος, de qua vid. 4, 38. — τοὺς ἐπὶ (vid. ad §. 2.) τῶν προγ. ἡμῶν λέγοντας i. e. δημηγοροῦντας, oratores s. contionatores. Cf. 24. 1, 28. 4, 44. 7, 22. 9, 38. — ἀκούω] «audio: hoc praesens saepe legimus apud veteres, ubi sermo est de re, quae non semel tantum audita sit, sed fama quoque ac plurium sermone scriptisve celebretur (ita ut quotidie audiri possit).» Heusing. ad Cic. de offic. 1, 6, 5. Cf. 4, 3. 23. 6, 11. 9, 48. — ἴσως] 1, 23. — οὓς] cave ad voc. τῶν προγόνων referas. Priscos illos oratores laudabant, ut Aeschines 1, 25

ἐπαινοῦσι μὲν οἱ παριόντες ἅπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν
22 *ὁμώνυμον ἐμαυτῷ, τὸν Περικλέα. ἐξ οὗ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήνασι ῥήτορες, «τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ὑμῖν χαρίσωμαι;» προπέποται τῆς παραυτίκα χάριτος τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα*
23 *καλῶς ἔχει, τὰ δ' ὑμέτερα αἰσχρῶς. καίτοι σκέψασθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἅ τις ἂν κεφάλαια εἰπεῖν ἔχοι*

§. **22**, 3. χαρίσωμαι Υ et mg. *F*, χαρίσομαι ceteri (etiam Σ).

sqq. — οὐ πάνυ] non admodum, haud sane (nicht sonderlich), h. e., si mentem oratoris spectas, οὐδαμῶς, haudquaquam. Cf. 8, 2. *Schaef.* ad 19, 332. *Weber* ad 23, 104. — τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ] hac consuetudine et ratione (i. e. hac consueta ratione) in republica administranda utebantur. — §. **22**. οὗτοι] quos nostis. — προπέποται] h. l. i. q. προδέδοται. Quum illo tempore moris esset convivantium, ut alter alteri, cui quidem amorem suum significare vellet, suum poculum, quod ipse exhauserat, porrigeret, ut ex eodem ille biberet poculo (φιλοτησίαν προπίνειν 19, 128.), saepeque fieret, ut ei, cui propinaret, simul vel ipsum poculum vel alias res donaret (19, 139. μετὰ ταῦτα ἐν θυσίᾳ τινὶ καὶ δείπνῳ πίνων καὶ φιλανθρωπευόμενος πρὸς αὐτοὺς ὁ Φίλιππος ἄλλα τε δὴ πολλά, οἷον αἰχμάλωτα καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ τελευτῶν ἐκπώματ' ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ προὔπινεν αὐτοῖς. Xenoph. Anab. 7, 3, 26. προπίνω σοι, ὦ Σεύθη, καὶ τὸν ἵππον τοῦτον δωροῦμαι.), verbum quod est προπίνειν condonandi et prodendi notionem assumpsit. Cf. 18, 296. ἄνθρωποι μιαροὶ καὶ κόλακες καὶ ἀλάστορες, ἠκρωτηριασμένοι τὰς ἑαυτῶν ἕκαστοι πατρίδας, τὴν ἐλευθερίαν προπεπωκότες πρότερον Φιλίππῳ, νῦν δ' Ἀλεξάνδρῳ. — τῆς παρ. — χάρ.] gratia, quam populares isti oratores in praesens colligunt; nam ubi consilia eorum eventum habere coeperint, nulla erit. Cf. 6, 27. ad 8, 70. τὴν ἤδη χάριν 23, 34. De genitivo cf. 6, 10. 8, 70. 9, 9. 48. — τὰ τῆς πόλ. πρ.] salus reipublicae (die Interessen des Staats). — τοιαυτί] qualia nunc ipsum videtis, haec rerum nostrarum conditio. — τούτων] τῶν ῥητόρων τῶν τὰ τῆς πόλεως πράγματα προπεπωκότων. Cf. §. 29. — §. **23**. τῶν — ἔργων] genitivus pendet a voc. κεφάλαια: quae capita rerum — gestarum, nam summatim (ἐπὶ κεφαλαίων) eas recensere instituit. — βραχύς] *Sunt et illa excitandis ad audiendum non inutilia, si nos neque diu moraturos neque extra caussam dicturos existiment.* Quinct. 4, 1, 34. Cf. 6, 6. — γὰρ refer ad γνώριμος: nota vobis erit oratio,

τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ὑμῶν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν ὁ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἷς οὐκ ἐχαρίζονθ' οἱ λέγον- 24 τες οὐδ' ἐφίλουν αὐτοὺς ὥσπερ ὑμᾶς οὗτοι νῦν, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἦρξαν ἑκόντων, πλείω δ' ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουε δὲ ὁ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἐστὶ προσῆκον βάρ-

---

§. **24**, 5. συνήγαγον ΩG Vind. 3. 4. et rec. mg. Σ. — ὑπήκουεν

---

quia domestica exempla sunt, quae imitando vobis felicibus esse liceat. — §. **24**. οὐδ' ἐφίλουν κτλ.] neque eos ita amabant, ut vos isti, qui prae nimio scilicet vestri amore nihil, nisi quod gratum vobis sit et iucundum, dicere audent. — αὐτούς] poterat omitti, ut οὓς suppleretur (cf. *Matth.* 428, 2.), «sed perpetuus prope hic est graecae linguae mos a pronomine relativo orationem ad demonstrativum aut determinativum deflectendi.» Heindorf. ad Plat. Hipp. mai. p. 145. Cf. 9, 47. *Weber* ad 23, 111. *M.* 472, 3. *Kr.* 59, 2, 6. De Latinis v. *Zumpt.* gr. §. 805. — πέντε καὶ τετταράκ.] inde a bello persico secundo (Ol. 75, 3. 477 a Chr.) usque ad bellum peloponnesiacum (Ol. 87, 1. 432.); tamdiu enim Athenienses volentibus sociis imperasse dicas. Contra 9, 23. anni 73 numerantur annis belli peloponnesiaci 28 (usque ad Ol. 93, 4. 405.) additis. Cf. *Voem.* ad h. l. — μύρια] i. e. 14,476810 thal. = 26,058270 flor. Etenim in opisthodomo Parthenonis, quo e communi sociorum aerario et e publicis Atheniensium reditibus quod superabat referebatur (ἀνήγαγον sive ἀνήνεγκαν), Periclis tempore, antequam bellum peloponnesiacum exarsisset, 9700 talenta signati argenti reposita erant; praeterea in acropoli 500 talenta non signati auri argentique (donaria et publica et privata, vasa sacra, alia eius generis) servabantur, denique 40 talenta auri (plus quam 400 tal. argenti), quo statua Minervae Poliadis ornata erat, in summa 10600 talenta argenti. V. Thuc. 2, 13. Isocr. 15, 234. Περικλῆς εἰς τὴν ἀκρόπολιν οὐκ ἐλάττω μυρίων ταλάντων ἀνήνεγκεν. 8, 126. εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγεν ὀκτακισχίλια τάλαντα χωρὶς τῶν ἱερῶν. — ταύτην τὴν χ.] Macedoniam (v. ad §. 16.), quam tunc Perdiccas II., Alexandri I. Philhellenis filius, propatruus Amyntae II, obtinebat. Qui quum a societate Atheniensium defecisset, Ol. 90, 4. ab Atheniensibus male pressus est (Thuc. 5, 83.); num tributarius factus sit, num Macedonia umquam Atheniensibus vectigalis fuerit (cf. 7, 12. Justin. 8, 4.), iure dubitatur. — ὥσπερ — Ἕλλ.] Eurip. Iph.

βαρον Ἕλλησι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ
ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαια αὐτοὶ στρατευόμε-
νοι, μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν ἐπὶ τοῖς ἔρ-
25 *γοις δόξαν τῶν φθονούντων κατέλιπον. ἐπὶ μὲν δὴ*
τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ τὴν
πόλιν αὐτὴν θεάσασθε ὁποῖοι, ἔν τε τοῖς κοινοῖς
καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομή-
ματα καὶ κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν
ἡμῖν ἱερῶν καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε
μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι·
26 *ἰδίᾳ δ' οὕτω σώφρονες ἦσαν καὶ σφόδρα ἐν τῷ τῆς*
πολιτείας ἤθει μένοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ

---

pr. Σ^ν (ν a m. rec. deleto), ὑπήκουσεν anecdd. *Bekk.* p. 176, 17.

A. 1406. *H.* Βαρβάρων δ' Ἕλληνας ἄρχειν εἰκὸς, ἀλλ' οὐ βαρβάρους, Μῆτερ, Ἑλλήνων· τὸ μὲν γὰρ δοῦλον, οἳ δ' ἐλεύθεροι. — πεζῇ] proeliis terrestribus, nam ἡ πεζὴ sive πεζικὴ (v. *Maetzn.* ad Lyc. 70.) δύναμις classi (τῷ ναυτικῷ) opponitur. — αὐτοί] «πολιτικῇ δυνάμει, non, ut nunc fit, ξένοις.» SCHAEF. — κρείττω τῶν φθ.] «maiorem, illustriorem, quam quae invidorum obtrectationi obnoxia sit.» SCHAEF. Cave credas τοῦ φθόνου supplendum esse (§. 32.). Gloria invidis hominibus fortior sive superior est eosque ita supprimit, ut emergere non possint. — ἐπί] nam gloria in rebus gestis posita est, rebus gestis nititur. — §. **25**. ἐπὶ τῶν Ἑλλην.] in rebus Graeciam spectantibus (in ihren Verhältnissen oder Beziehungen zu den Griechen). Opp. τὰ κατὰ τὴν πόλιν. Cf. Aesch. 1, 64. περὶ τῶν Ἑλληνικῶν συμβουλεύειν. — ὁποῖοι] scil. ἦσαν. Cf. §. 10. ὡς δὲ, φράσω 24, 96. 16, 24. πῶς δὲ, οὐ προσέγραψεν 32, 4. ὃν δὲ τρόπον, ἐπιδείξω Aesch. 1, 1. 3, 94. Dem. 45, 3. ἐξ ὧν δὲ, ἀκούσεσθε 54, 3. οὗ δ' ἕνεκα, γνώσεσθε Antiph. 5, 10. ὁ γὰρ ἐπιτροπεῦσαι κατὰ διαθήκας μαρτυρῶν δῆλον ὅτι καθ' ὁποίας ἂν εἰδείη. — καὶ ἐν] poterat ἐν omitti (23, 29. ἔν τε τῷ προτέρῳ νόμῳ καὶ τούτῳ. 170. πρός τε ὑμᾶς καὶ τοὺς βασιλέας.), sed additum efficit, ut publica vita et privata accurate distinguatur separeturque. — οἰκοδομήματα] προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοαί, Πειραιεύς, τἆλλα, οἷς κατεσκευασμένην ὁρᾶτε τὴν πόλιν 23, 206. Cf. 22, 76. Plut. Pericl. c. 13. — κάλλη ἱερῶν] tot decora templorum i. e. κάλλιστα ἱερά, ut Parthenonem, Erechtheum, alia. — §. **26**. ἐν τῷ τῆς π. ἤθ.] ἤγουν τῷ δημοκρατικῷ, ἐν ᾧ αἱ ἰσότητες εὐδαιμονοῦσιν. WOLF. Omnis respublica temperantia civium (τῇ σωφροσύνῃ) continetur, quae facit, ut nulla in re alii aliis plus pollere (πλεονεκτεῖν) studeant, sed aequalitatem (τὴν ἰσότητα) servent. Quare De-

τὴν Μιλτιάδου καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρα οἶδεν ὑμῶν ὁποία ποτ᾽ ἐστὶν, ὁρᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν οὖσαν· οὐ γὰρ εἰς περιουσίαν ἐπράττετο αὑτοῖς τὰ τῆς πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἕκαστος ᾤετο δεῖν. ἐκ δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δ᾽ ἐν αὑτοῖς ἴσως διοικεῖν μεγάλην εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον τὸν τρό- 27
πον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χρωμένοις οἷς εἶπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χρηστῶν
36 τῶν νῦν τὰ πράγματα ἔχει; ἆρά γ᾽ ὁμοίως καὶ παραπλησίως; καὶ τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλ᾽ ἂν

§. **26**, 1. ἐν om. *F*Σ. — 4. ἆρα Σ*ν*. — 9. αὑτοῖς Σ*ν*. — §. **27**, 3. ἡμῖν *B*ΣΩ Vind. 3. et (ὑ suprascripto) *F*, ὑμῖν *Bk*. — 5. καὶ *AGY*

mosthenes, quia cum temperantia coniuncta est ex eaque proficiscitur illa in instituto maiorum mansio, μένοντες ponit ad ἦσαν relatum, non ἔμενον. Cf. ad 2, 26. De partic. καί v. ad 1, 6. — τῶν τότε λαμπρῶν] «ut Themistoclis, Cimonis, aliorum. Plut. Glor. Ath. T. VII. p. 348, 26. *R*. ἡ Θεμιστοκλέους δεινότης ἐτείχισε τὴν πόλιν, ἡ Περικλέους ἐπιμέλεια τὴν ἄκραν ἐκόσμησε, Μιλτιάδης ἠλευθέρωσε, Κίμων προῆγεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν.» Voem. — εἴ τις ἄρα] si quis forte. Nihil quidem particula ἄρα vel acerbitatis vel ironiae habet, sed hoc ipsum acerbum est, dubitari, num quisquam civium illas domos noverit. — εἰς περιουσίαν] scil. τὴν αὑτῶν ἰδίαν. «Non eo rempublicam gerebant, quo ipsi inde ditescerent.» Reisk. — ἀλλὰ τὸ κοινόν] Cic. pro Flacco 12, 28. *Haec enim ratio ac magnitudo animorum in maioribus nostris fuit, ut, quum in privatis rebus suisque sumptibus minimo contenti tenuissimo cultu viverent, in imperio atque in publica dignitate omnia ad gloriam splendoremque revocarent.* — πιστῶς] «ita, ut Graeci iis fidem haberent. Cf. §. 24. ἦρξαν ἑκόντων.» Saupp. — ἴσως] aequo iure. — §. **27**. ἐκείνοις] maioribus nostris. — ὑπὸ τῶν χρ.] de praep. ὑπὸ v. ad §. 12. Cf. 49, 50.: τῷ μὲν Βοιωτίῳ ναυάρχῳ οὐδεὶς κίνδυνος ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἦν. Χρηστοί autem ironice dicuntur mali isti oratores, de quibus v. §. 22. — ἆρά γε] quod particulam γε addit, ita interrogat ironice, ac si illud quidem pro certo habeat, hunc reipublicae statum pristino similem esse. Haec enim vis est particularum ἆρά γε, ut «significetur nos, etiamsi de ceteris rebus exquirere iam nolimus, tamen de hac quidem re, de qua quaerimus et quam maxime urgemus, velle nobis affirmari.» *Klotz*. Devar. 2. p. 192 sq. — ὁμ. καὶ παραπλ.] ut 19, 196. εἰ παραπλήσιον τούτῳ καὶ ὅμοιον. 58, 32. τοιαῦτα καὶ παραπλήσια. Contra ἆρά γε ὅμοια ἢ παραπλήσια; 19, 63. 307. — καὶ τὰ μὲν ἄλλα] quae de hac rerum nostrarum

ἔχων εἰπεῖν· ἀλλ᾽ ὅσης ἅπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι καὶ Λακεδαιμονίων μὲν ἀπολωλότων, Θηβαίων δ᾽ ἀσχόλων ὄντων, τῶν δ᾽ ἄλλων οὐδενὸς ὄντος ἀξιόχρεω περὶ τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἐξὸν ἡμῖν καὶ τὰ ἡμέτερ᾽ αὐτῶν ἀσφαλῶς
28 *ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δίκαια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας, πλείω δ᾽ ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δ᾽ ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτησάμεθα, εἰ-*

Vind. 4.] οἷς *Bk.* ex *FΣΩ*, sed in Ω punctis notatum et καὶ in mg. adscriptum est (*Vöm.*); ceteri omittunt. — 10. ἐξὸν Dionys. p. 1018, 2.

---

conditione dici possint. De constructione cf. 21, 182. καὶ τούτους μὲν ἐάσω· ἀλλὰ Πύρρον κτλ. 25, 37. τί γὰρ οὐκ ἐξελήλεγκται τούτων ἐπὶ πάντων πολλάκις; καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐάσω· ἀλλ᾽ etc. Cf. ib. §. 9. et ad 8, 52. Quod alii h. l. pro καὶ receperunt οἷς, id ut ad vv. τῶν χρηστῶν τῶν νῦν referretur (cf. Arist. Ran. 1145. ἐγὼ σιωπῶ τῷδε; Dem. 47, 30. περὶ τὴν εἴσπραξιν ἐπέσχον ἂν τούτῳ): Demosthenes non is erat, qui malorum hominum gratia aut taceret quidquam, quod ad rem pertinere putaret, aut tacere se simularet. — ὅσης κτλ.] i. e. ἐπειλημμένοι (τοσαύτης) ἐρημίας, ὅσην ἅπαντες ὁρᾶτε. «Sed quantam omnes videtis solitudinem nacti. Solitudinem i. e. absentiam aemulorum.» Auger. — καὶ Λακεδ.] ne mirere genitivos absolutos per καὶ adiungi, cf. 19, 17. ἀλλ᾽ ἐπειδὴ πάλιν ἥκομεν — πάντ᾽ ἐξαπατηθέντες καὶ τούτων παρὰ τὸ ψήφισμα πεπρεσβευκότων, προσῆμεν τῇ βουλῇ. Cf. 24, 73. Aesch. 3, 90. *Krüg.* gr. 56, 14, 2. 59, 2, 3. — ἀπολωλότων] ad Leuctra Ol. 102, 2. s. 371 a. Chr. et ad Mantineam Ol. 104, 2. s. 362. vires Lacedaemoniorum fractae sunt. — ἀσχόλων] propter bellum sacrum, quod cum Phocensibus gerebant. — ἐξόν] 2, 24. Particula δέ, quae vulgo post ἐξόν illata erat, recte est a *Dindorfio* eiecta: in tanta solitudine aemulorum, quum nobis liceat Graecorum arbitris esse, privati sumus cett. Itaque huius participii alia ratio est ac superiorum, quibus caussa, cur liceat, indicatur. — τὰ τῶν ἄ. δ. βραβεύειν] i. q. τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικεῖν (4, 10. cf. 18, 68.), i. e. principatum in Graecia et imperium exercere; βραβεύειν autem («ex arbitrio diiudicare, constituere, administrare» Voem.) aliquanto plus est quam διοικεῖν. Cf. 51, 11. καὶ ποῦ τὸ πάντας ἔχειν ἴσον καὶ δημοκρατεῖσθαι φανεῖται, τοῦτον τὸν τρόπον ὑμῶν ταῦτα βραβευόντων; — §. **28**. χώρας οἰκ.] Amphipolin puta. — χίλια καὶ πεντ. τ.] i. e. 2,171521 thal. = 3,908740 flor., quae in bellum frustra (εἰς οὐδὲν δέον 4, 40.) insumpta sunt. Vid. 1, 27. — ἀνηλώκ.] 1, 11. — ἐν τῷ

ρήνης οὔσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἐχθρὸν δ' ἐφ' ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἠσκήκαμεν. ἢ φρασάτω τις ἐμοὶ παρελθών, πόθεν ἄλλοθεν ἰσχυρὸς γέγονεν ἢ παρ' ἡμῶν αὐτῶν Φίλιππος. ἀλλ', ὦταν, εἰ ταῦτα φαύ- 29
λως, τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ τί ἂν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις, ἃς κονιῶμεν, καὶ τὰς ὁδούς, ἃς ἐπισκευάζομεν, καὶ κρήνας καὶ λήρους; ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὧν οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν,

---

et *Bekk.* anecdd. p. 136, 1., ἐξὸν [δ'] *Bk.* cum *Reiskio*, ἐξὸν δ' codd. — τὰ ἡμέτερα αυτῶν Σ^{v}. — §. **29**, 3. ἔχηι Σ. — κονίομεν (litera ο in

---

πολέμῳ] eo bello, quod Athenienses cum Thebanis adversus Lacedaemonios Ol. 100, 2. s. 379. susceperant. — ἐκτησάμεθα] per Timotheum, Cononis filium, qui praeter alias multas urbes et insulas Pydnam, Potidaeam, Methonen (4, 4.) in societatem Atheniensium redegit (εἰς τὸ συνέδριον κατέστησεν Aesch. 2, 70.). Cf. Isocr. 15, 107. — εἰρήνης οὔσ.] Philippus enim non indicto bello sed pacem simulans hostiliter fecit. — οὗτοι] οἱ χρηστοὶ οἱ νῦν. — ἠσκήκαμεν] vocabulum de palaestra sumptum est: exercuimus eum, ut tantus (tam potens) evaderet. Scilicet socordia Atheniensium, qui urbes socias a Philippo expugnari sinerent, fecit, ut Philippus haberet quo vires suas exerceret et augeret. Cf. 1, 9. 2, 4. 4, 11. — ἢ φρασ.] 2, 8. — παρελθ.] 4, 1. — §. **29**. ἀλλ' ὦταν] 1, 26. Subiectio adversarii s. ὑποφορά. — φαύλως] scil. ἔχει. Cf. ad 4, 12. «Hactenus τὰ Ἑλληνικά, in quibus recensendis et Graeciae principatum amissum, provinciam amissam, pecuniam inutiliter insumptam conquestus, ad extremum Philippi incrementa non prohibita, sed aucta, magistratibus obiicit. Nunc ad τὰ πολιτικά transit, iisque extenuatis et contemptis invidiam conflat tribunis plebis, qui populi ignavia ad suas opes augendas abutantur: eaque occasione ad rem gerendam eum incitat et ad pristinam libertatem et dignitatem recuperandam.» Wolf. — τὰς ἐπάλξεις κτλ.] Eubuli futilem administrationem hic tangi narrant. — καὶ λήρους] «und solches Geschwätz.» Jac. Cum acerba irrisione dicitur, quod 23, 208. absque irrisione ita dictum est: δημοσίᾳ δ' ὑμεῖς ἃ μὲν οἰκοδομεῖτε καὶ κονιᾶτε, ὡς μικρὰ καὶ γλίσχρα, αἰσχύνη λέγειν. Nam λῆρος, φλυαρία, φλήναφος, μωρία, alia huiusmodi saepe post factam rerum futilium enumerationem adiiciuntur, ut illac derideantur. Cf. Plat. Georg. p. 490. C. περὶ σιτία λέγεις καὶ ποτὰ καὶ ἰατροὺς καὶ φλυαρίας. Luc. vitt. auct. 11. οὐ γάρ σοι δεήσει παιδείας καὶ λόγων καὶ λήρων. — ταῦτα] i. e. ταύτην τὴν πολιτείαν. Cf. §. 3. ad 5, 12. — οἱ μέν] αἰνίττεται τοὺς περὶ τὸν Δημάδην, Εὔβουλον,

οἱ δ' ἐξ ἀδόξων ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἰδίας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι, ὅσῳ δὲ τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονεν, τοσούτῳ τὰ τούτων ηὔξηται.

30 *Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δή ποτε ἅπαντ' εἶχε καλῶς τότε καὶ νῦν οὐκ ὀρθῶς; ὅτι τὸ μὲν πρῶτον καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς ὁ δῆμος δεσπότης τῶν πολιτευομένων ἦν καὶ κύριος αὐτὸς ἁπάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων ἑκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς*
31 *καὶ ἀγαθοῦ τινος μεταλαβεῖν. νῦν δὲ τοὐναντίον* 37

---

eraso ω posita) Σ. — 9. γεγονεν pr. Σ^ν, γέγονε rec. corr. Σ (*Bk.*). — 10. ηὔξηκεν Σ et (ται suprascr.) *BF*. Cf. 4, 11. — §. **30**, 4. ἦν] ἦ pr. Σ^ν, sed eadem manu corr. ἦν. — §. **31**, 3. δὲ Σ^ν. — 4. καὶ (ante

---

Φρύνωνα, Φιλοκράτην, καὶ εἴ τινες ἕτεροι. Schol. Cf. 8, 66. 23, 209. — οἱ δέ] ut Aeschines. — οἰκοδομημάτων] «οἰκοδόμημα aedificium augustum et magnificum, inprimis usibus publicis destinatum. Cf. §. 25 sq.» Schaef. — §. **30**. καὶ νῦν] sc. ἔχει. V. ad 6, 12. — τὸ μὲν πρῶτον] «ab initio quidem, olim quidem. Opponitur νῦν δέ §. 31.» Schaef. Sic nos: zuerst, erst. Cf. Lycurg. 41. τὸν δῆμον, ὃς πρῶτον ἐπὶ τῷ αὐτόχθων εἶναι — ἐσεμνύνετο. Xenoph. Hell. 5, 4, 1. Λακεδαιμόνιοί τε γὰρ — ἐκολάσθησαν, πρῶτον οὐδ' ὑφ' ἑνὸς — κρατηθέντες. Adde quos locos *Sauppius* attulit Isaei 12, 10. et Aesch. 3, 25. Vulgo superlativum pro comparativo (πρότερον) positum narrant. — καὶ στρατεύεσθαι] i. e., ne καὶ ad v. δεσπότης referendum esse credas, οὐ μόνον τὰ ἄλλα τὰ δέοντα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ στρ. — τολμῶν] audens i. q. a se impetrans, ut faceret quod esset cum periculis aut certe cum incommodis coniunctum. Cf. 7, 43. 8, 21. — τῶν ἀγαθῶν] ut τιμῆς καὶ ἀρχῆς. — τῶν ἄλλων ἑκάστῳ] dativus pendet e vv. ἀγαπητὸν ἦν: praeclare secum agi putabant ceteri, si cett. Cf. 9, 74. Οἱ ἄλλοι autem, qui opponuntur populo, sunt οἱ πολιτευόμενοι s. οἱ τοῦ δήμου προεστῶτες. — §. **31**. ὑμεῖς δ' ὁ δῆμος] τὸ δ' ὑμεῖς ὅταν λέγω, τὴν πόλιν λέγω 18, 88. ὑμῶν, πόλεως τηλικαυτησί 43, 72. Cf. 8, 1. — ἐκνενευρισμένοι] recte Hermogenes aliique rhetores de nervis reipublicae exsectis intellexerunt, ita ut quae continuo sequuntur interpretationis caussa (εἰς σαφήνειαν) addita sint. Nervi enim reipublicae s. τὰ νεῦρα τῶν πραγμάτων (Aesch. 3, 166.) sunt χρήματα καὶ σύμμαχοι. Cf. 1, 20. Cic. de imp. Pomp. 7, 17. — περιῃρημένοι] «nudati, spoliati pecuniis et sociis.» Voem. Cf. *B.* 134, 6. *Kr.* 52, 4, 6. — ἐν μέρει] 2, 14. Cf. 23, 210. ἡ πόλις εἰς ὑπηρέτου

κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἅπαντα πράττεται, ὑμεῖς δ᾽ ὁ δῆμος ἐκνενευρισμένοι καὶ περιῃρημένοι χρήματα καὶ συμμάχους ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει γεγένησθε, ἀγαπῶντες, ἐὰν μεταδιδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ τὸ πάντων ἀνδρειότατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν προσοφείλετε. οἱ δ᾽ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες ὑμᾶς ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα καὶ τιθασεύουσι χειροήθεις αὑτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δ᾽ οὐδέποτ᾽, οἶμαι, μέγα καὶ νεανικὸν 32
φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας·

συμμ.) om. *BFΣΩ* Vind. 3. 4. et rhett. *Walz*. 2. p. 232. 3. p. 205. 234. — 6. βοηδρόμια *BFΣΩ* Vind. 3.] γρ. βοΐδια m. recentissima mg. Σ, βοΐδια *Bk*. — 7. ἀνδρειότατον Σ] γρ. ἀνδρειότατον εἰρωνικῶς *BF*, γρ. ἀνανδρότατον rec. mg. Σ, ἀνανδρότατον ceteri (*Bk*.). — 8. προσοφείλετε rec. corr. Σ^v.] προσωφείλετε pr. Σ. — 9. ἡμᾶς ΣΩ.

σχῆμα καὶ τάξιν προελήλυθε. — ἀγαπῶντες] 1, 14. — βοηδρόμια π.] i. e. βοηδρομίοις τὰς πομπὰς πέμψωσιν (4, 26.). Boedromiis, quae Boedromione mense Apollini agebantur, illo tempore praeter consuetudinem factum esse, ut pompa nescio a quo institueretur, etiam aoristus πέμψωσιν indicium facit (*Saupp*.). Qui autem h. l. βοΐδια scripsere (buculos, «armselige Rinder,» Jac., non quod macri et annis confecti essent, sed quia ridiculum et turpe erat bovum dono sat vili contentos in paucorum potestatem concessisse), de κρεωδαισίαις cogitarunt. — τὸ πάντων ἀνδρ.] 2, 1. — τῶν ὑμετέρων αὐτῶν] i. e. τῶν θεωρικῶν. «Cum ea vobis dantur, vestra quae sunt, gratiam etiam habetis, quasi beneficia in vos conferantur.» Wolf. — προσοφ.] 5, 5. Fuerunt qui talia scribendo disiungi vellent: πρὸς ὀφλεῖν. Cf. *Weber* ad 23, 89. Sed uno tenore pronunciata esse vel unum illud Demosthenis (39, 41.) κατὰ τὴν τούτου προσομολογίαν (sic confessionem in cumulum additam dicit) ostendit. — καθείρξαντες] οἱονεὶ συγκλείσαντες καὶ μὴ ἐῶντες πολεμεῖν. εἶπε δὲ ὡς ἐπὶ δεδεσμωμένων θηρίων τὴν λέξιν. διὸ ἐπάγει καὶ τὸ τιθασεύουσι καὶ τὸ χειροήθεις καὶ τὸ ἐπάγουσι cett. Schol. — ἐπάγουσιν ἐπὶ ταῦτα] adducunt sive assuefaciunt ad haec (i. e. ut muneribus et pompis deleniti domi sedeatis illosque rem vestram pro arbitrio administrare sinatis). Cf. 5, 10. — §. **32**. νεανικόν] «generosum. Cic. Lael. 9, 32. *nihil enim altum, nihil magnificum ac divinum suspicere possunt, qui suas omnes cogitationes abiecerunt in rem tam humilem tamque contemptam.*» Voem. — μικρὰ καὶ φ.] i. e. μικρὰ καὶ εὐκαταφρόνητα. Cf. 18, 255. 23, 1.

ὁποῖ' ἄττα γὰρ ἂν τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ᾖ, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν. ταῦτα μὰ τὴν Δήμητρα οὐκ ἂν θαυμάσαιμι, εἰ μείζων εἰπόντι ἐμοὶ γένοιτο παρ' ὑμῶν βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ παρρησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἐστιν, ἀλλ' ἔγωγε ὅτι καὶ νῦν γέγονε θαυμάζω.

33 Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων τῶν ἐθῶν ἐθελήσητε στρατεύεσθαί τε καὶ πράττειν ἀξίως ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι ταύταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τὰ ἔξω τῶν ἀγαθῶν χρήσησθε,

---

§. **32**, 6. τῶν] ἢ τῶν *FΣ*. — 8. αεί Σ, αἰεί *Bk.*, ut idem etiam aliis locis scripsit, velut 44, 23. 48, 41. — ἡμῖν *GΣY*.

μικρὰν ἢ φαύλην πρόνοιαν 23, 62. — ταῦτα] subiectum est verborum quae sequuntur μείζ. βλ. γένοιτο, sed per anticipationem quam dicunt (*B.* 151. I, 6. *Kr.* 61, 6.) ad v. θαυμάζω relatum Dicit autem hunc rerum statum, de quo exposuit, eodemque quod infra sequitur αὐτά spectat. Similem sententiam v. 4, 51. De asyndeto autem *Sauppius* recte adnotavit commotiorem oratoris animum fecisse videri, ut hoc abrupto genere dicendi uteretur. — τῶν πεποιηκότων] i. e. ἢ τοῖς πεποιηκόσι. Cf. 9, 40. 20, 135. ὅσῳ δ' ὑμῖν αἴσχιον τῶν ἄλλων. Aeschin. 3, 47. ἵνα κηρυττόμενος μείζω χάριν εἰδῇ τῶν στεφανούντων ὑμῖν. — παρρησία] cf. 9, 3. Isocr. 8, 14. ἐγὼ δ' οἶδα μὲν, ὅτι πρόσαντές ἐστιν ἐναντιοῦσθαι ταῖς ὑμετέραις διανοίαις καὶ ὅτι δημοκρατίας οὔσης οὐκ ἔστι παρρησία. Saupp. — §. **33**. ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ'] «oppositionis formula e contextu supplenda. II. l. supple: ἐὰν οὖν, ἐπειδὴ οὐ πρότερον, ἀλλὰ νῦν γ' cett. 18, 191. ἐπειδὴ δ' οὐ τότε, ἀλλὰ νῦν δεῖξον.» Voem. Cf. 4, 7. Lys. 10, 15. ἄν πως ἀλλὰ νῦν — παιδευθῇ. — ταῖς περιουσίαις ταῖς οἴκοι] τὰ θεωρικὰ dicit, ut quibus domi neque ad vitam sustentandam neque ad civitatem administrandam opus habeant. His eos tamquam instrumentis (cf. 2, 22.) uti iubet ad externa bona comparanda, i. e. ad recuperanda ea quae amissa sunt, ad devincendum Philippum, ad restituendum pristinum civitatis splendorem et principatum, id quod est τέλειον καὶ μέγα ἀγαθόν. — ἴσως ἂν, ἴσως] cf. ad 1, 19. — ἴσως ἂν — κτήσαισθε] cf. 40, 56. τὴν δ' ἡλικίαν αὐτῆς ἢν ἴδητε, οὐκ ἂν θυγατέρα μου, ἀλλ' ἀδελφὴν εἶναι νομίσαιτε. V. *B.* 139. A. 5. *Kr.* 54, 12, 1. — τῶν τοιούτων λημμ.] lucellis

ἴσως ἄν, ἴσως, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τέλειόν τι καὶ μέγα κτήσαισθε ἀγαθὸν καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλαγείητε, ἃ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν σιτίοις διδομένοις ἔοικεν. καὶ γὰρ ἐκεῖνα οὔτ᾽ ἰσχὺν ἐντίθησιν οὔτ᾽ ἀποθνήσκειν ἐᾷ· καὶ ταῦτα, ἃ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς, οὔτε τοσαῦτά ἐστιν, ὥστε ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ, οὔτ᾽ ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἐᾷ, ἀλλ᾽ ἔστι ταῦτα τὴν ἑκάστου ῥαθυ-
38 *μίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ μισθοφορὰν* 34
λέγεις; φήσει τις· καὶ παραχρῆμά γε τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα

---

§. **33**, 6. κτήσησθε Σ. — 8. ἐκεῖνα hoc loco *ABGΣ* Vind. 4., post ἰσχύν ceteri (*Bk.*). Cf. prooem. 53. p. 1460, 3. Stob. p. 102, 7. — οὔτε — οὔτε Σ^{ν}. — 13. ἡμῶν Σ. — §. **34**, 3. ἁπάντων] ἀπ᾽ αὐτῶν $F\Sigma^{d}$ et (addito γρ. ἁπάντων) *B*.

---

istis, quae vide §. 31. — ἃ τοῖς ἀσθεν.] construe: ἃ ἔοικε σιτίοις διδομένοις τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ἰατρῶν. Praeposuit autem voc. τοῖς ἀσθενοῦσι, ut Athenienses ne intelligere morarentur se ipsos aegrotis comparari. — καὶ γάρ] 2, 15. *Parvis nutrimentis quamquam a morte defendimur, nihil tamen ad robustam valetudinem promovemur.* Symmach. apud *Voem.* — ἃ νέμεσθε] quae percipitis (was ihr zu euch nehmt). Nam hoc verbum quum proprie ad τὰ σιτία accommodatum sit, tamen recte etiam ad lucella ista (§. 31.) refertur. — ἀπογνόντας] aufgeben h. l. non de desperatione, ut solet (cf. 4, 42. 6, 16.), sed de contemptu dictum i. q. ἀποδοκιμάσαντας, καταφρονήσαντας: neque vos ipsum contemnere et aliud quid agere sinit i. e. neque tamen adeo nihil est, ut eo facile careatis. — ἔστι - ἐπαυξ.] 2, 16. — §. **34**. οὐκοῦν - λέγεις] «ergo tu stipendium facere iubes ex pecuniis theatralibus?» Auger. Nam illo tempore etiam civibus qui in bellum proficiscerentur stipendia dabantur (ἐκ γὰρ τῶν κοινῶν συντάξεων ἡ μισθοφορία ἦν τῷ στρατεύματι 49, 50.). Vid. §. 20. — καὶ παραχρῆμά γε] «i. e. οὐ μόνον μισθοφορὰν λέγω, ἀλλὰ καὶ παραχρῆμα τὴν αὐτὴν σύνταξιν ἁπάντων. Haec vis est particularum καὶ - γε.» Schaef. «Allerdings und zwar sogleich.» Jac. — σύνταξιν] eundem esse ordinem omnium, ut omnes pariter et accipiant ex aerario pecuniam et suo in rempublicam officio fungantur. V. §. 35. 1, 20. μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα. Animadverte autem, qua arte orator provideat, ne populo illas

τῶν κοινῶν ἕκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιτο ἡ πόλις, τοῦθ' ὑπάρχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἡσυχίαν· οἴκοι μένων βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκῃ τι ποιεῖν αἰσχρὸν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον, οἷον καὶ τὰ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἐστὶ δίκαιον ὑπὲρ τῆς πατρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ἡμῶν· ὅσα οὗτος ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τάξει λαμβάνων πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἃ

---

§. **34**, 5. τοῦθ' ὑπάρχοι *BFΣ* (*Bk.*), εἰς τοῦτο ἕτοιμος ὑπάρχῃ *YG* et (qui ὑπάρχοι habet) *A* et rec. mg. Σ, εἰς τοῦθ' ἑτοίμως χρήσιμον ἑαυτὸν παρέχοι Ω Vind. 3. 4. et corr. *BF*. Cf. 4, 7. — 6. βελτίων *BF* et pr. Σ] εἶ βελτίων *Bk.* — 10. ἡμῶν *ABFΣΩ* Vind. 3.] ὑμῶν *Bk.* — 11. οὐκ ὠφελεῖται *FΣ*, γρ. οὐκ ὠφελεῖ rec. mg. Σ. — 12. λαμβάνων *BFΣ*] λαμβανέτω *Bk.* — §. **35**, 2. πλὴν μικρῶν *AG* Vind.

---

sportulas eripere velle videatur. — ἵν' ἕκαστος — τοῦθ' ὑπάρχοι] ut quisque id sit (eum se praebeat), quo respublica opus habeat. Opus est autem reipublicae in pace bonis civibus, in bello fortibus ac strenuis, praeterea iis civibus, qui quam longo vitae usu paratam habent rerum peritiam ac prudentiam in administranda republica collocent. Haec tria quasi genera civium Demosthenes his verbis quae sequuntur: βελτίων — στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων — πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν, distinguit, quae verba ad pronomen τοῦτο referenda sunt eiusque epexegesin continent. Hunc fere in modum primus *Funkhänel* h. l. interpretatus est. — τῶν κοινῶν] i. e. τῶν θεωρικῶν, quae iam στρατιωτικά facta erunt. — τὸ μέρος] i. e. eam partem, quae cuique convenit, suam partem. — ὑπάρχοι] exspectaveris: ὅτου ἂν δέηται, τοῦθ' ὑπάρχῃ. Sed optativum dum ponit, non tam λέγω quam ἔλεγον cogitavit. V. *Schoem.* ad Is. 3, 21. — ἔξεστιν] §. 18. — οἴκ. μ. βελτίων] in pace, quum domi manet, melior erit propterea, quod illa portiuncula sublevat inopiam prohibetque, quominus quidquam propter egestatem turpiter faciat (οὐδὲν δι' ἔνδειαν ποιῶν ὧν οὐ χρή 45, 54.). — ἀπό] 1, 22. — ἡλικίας] §. 4. — ἀτάκτως] sine ordine, quia hunc demum ordinem esse dicit, ut, qui pecuniam accipiat, is et faciat quod suum est. — ἐν ἴσῃ τάξει] eodem ordine, quo illi, qui militant; nam ut illi in bellum proficiscuntur, sic hi id, quod iis per senectutem licet (res domesticas), curanto, senatui, contionibus, iudiciis intersunto, ne nihil pro salute reipublicae facientes stipendia ex aerario accipiant. — λαμβάνων πάντ' ἐφορῶν] ut, dum accipit, inspiciat. Quia v. ἐφορῶν ad vv. τοῦθ' ὑπάρχοι referendum est, non item v. λαμβάνων, quo con-

χρὴ πράττεσθαι. ὅλως δὲ οὔτ᾽ ἀφελὼν οὔτε προσθεὶς πλὴν μικρῶν, τὴν ἀταξίαν ἀνελὼν εἰς τάξιν ἤγαγον τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικάζειν, τοῦ ποιεῖν τοῦθ᾽ ὅ τι καθ᾽ ἡλικίαν ἕκαστος ἔχοι καὶ ὅτου καιρὸς εἴη, τάξιν ποιήσας. οὐκ ἔστιν ὅπου μηδὲν ἐγὼ ποιοῦσι τὰ τῶν ποιησόντων εἶπον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδ᾽ αὐτοὺς μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν καὶ ἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα 35

---

3. et pr. Ω et a prima manu corr. Σ$^{\nu}$] πλὴν μικρὸν *Bk.* idque ad seqq. trahens. — 6. μηδὲν] τοῖς μηδὲν *ABGYΩ*; in Σ τοῖς, ut *Dübnerus* refert, a m. antiq., ut *Voemelio* visum est, a rec. insertum est. — ἐγὼ ποιοῦσι *BFΣΩ* Vind. 3.] ποιοῦσιν ἐγὼ *Bk.* — 7. ποιησόντων in rasura a m. rec. habet Σ, cuius de prima scriptura quattuor tantum literae apparent: ποιη..., ita ut pr. Σ non videatur a plerisque codd. discrepuisse; ποιούντων *AYG.* — 9. νικῶσιν Σ$^{\nu}$.

---

ditio eius, qui inspector futurus sit, indicatur (λαμβάνων ἐφορᾷ), comma post v. λαμβ. positum *Sauppio* auctore sustuli. — §. **35**. οὔτ᾽ ἀφελών] scil. τῶν παρόντων πραγμάτων s. τῶν νῦν ὑπαρχόντων. Nam eum rerum statum, qui tum erat, ut singulis civibus ex aerario stipendia solverentur, immutatum reliquit, nisi quod cum pecuniae pensione officia quaedam et munera coniungeret. Revera autem exigua sunt, quae mutata vult; nam hoc unum est, ut, quum bellum conflagravit, τὰ θεωρικὰ pro militari stipendio habeant; in pace autem suam quemque portionem vel ad ludos spectandos vel ad sublevandas vitae necessitates accipere iubet neque ceteros, qui mercedem ex aerario accipiant, dum suis officiis satisfaciant, ea privari vult. Hac mutatione illud effici posse speravit, ut quae tum esset in distribuenda pecunia publica perversitas (ἡ ἀταξία) non paullulum (πλὴν μικρὸν) corrigeretur, sed tota tolleretur. — ἤγαγον] supra, quum τὰ θεωρικὰ nemini nisi ei, qui suum faceret, pendi iubebam. Sic mox: οὐκ ἔστιν ὅπου — εἶπον. — ἔχοι] scil. ποιεῖν. — οὐκ ἔστιν κτλ.] «est urbana et faceta oratio; negat se usquam dixisse ignavis esse largiendum, hoc est, se censere nunc nullam eorum habendam esse rationem.» Wolf. — τὰ τῶν π.] i. e. ἃ δεῖ νέμειν τοῖς ποιήσουσιν. — ἀργεῖν] ad militiam (στρατ. αὐτὸς ὑπ. §. 34. cf. §. 11.), σχολάζειν ad reipublicae administrationem (πάντ᾽ ἐφ. καὶ διοικ. §. 34.) spectare videtur. — ἀπορεῖν] i. e. λαμβάνειν τοὺς δύο ὀβολοὺς (τὰ θεωρικά), ἐξὸν πλουτεῖν ἀπὸ τοῦ πολέμου. Schol. — τοῦ δεῖνος] Charetis, ut scholiasta narrat, vel Charidemi Oritae (§. 5.), ut aliis placet. Cf. ad Liban. arg. §. 1. — πυνθά-

36 *γὰρ νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν ἀξιῶ πράττειν ταῦτα, ἐφ᾽ οἷς ἑτέρους τιμᾶτε, καὶ μὴ παραχωρεῖν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς τάξεως, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν κινδύνων κτησάμενοι κατέλιπον. σχεδὸν εἴρηκα, ἃ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δ᾽ ἕλοισθε, ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἅπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.*

---

§. **36**, 8. δὲ Σ[ν].

νεσθαι] 2, 23. — §. **36**. οὐχὶ μέμφομαι] monet orator haec a se dici non odio mercenariorum militum, sed Atheniensium studio. Cf. 4, 27. — τῆς ἀρετῆς] ad ἣν referendum. Τὴν τάξιν τῆς ἀρετῆς dicit similitudine a re militari petita (den Posten der Tugend). Cf. 9, 75. 13, 34. αἰσχρὸν λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. 15, 33. 18, 173. Hor. Ep. 1, 16, 67. *perdidit arma, locum virtutis deseruit qui* cett. — ἕλοισθε] cf. 4. extr. 9. extr.

4.

39 ## *ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.*

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι φερόμενοι συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν ῥήτωρ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι θαυμαστὸν, εἰ ῥᾳθυμοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσηγεῖται, πῶς ἂν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὴ δύο δυνάμεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μείζω, πολιτικὴν, ἥτις οἴκοι μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρείας ἕτοιμος ὑπάρξει, ἑτέραν δὲ ἐλάττω, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμεμιγμένων δὲ καὶ πολιτῶν, κελεύει μὴ Ἀθήνησι μένειν μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας, ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδιαλείπτως, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιππος ἢ καὶ τὸν χειμῶνα, ἡνίκα Ἀθήνηθεν εἰς Μακεδονίαν πλεῖν οὐ δυνατὸν, ἐπιχειρῇ τοῖς πράγμασι καὶ παρὰ τὴν ἀπουσίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἁπάντων κρατῇ, ἀλλ' ἐγγὺς ἡ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχῃ.

Hoc argumentum habet Σ, a manu seculi, ut videtur, undecimi. *Dübn.*

ΥΠΟΘ. 5. δὴ ΣΥ*G*] δὲ *Bk.* — 7. κατὰ καιρὸν Σ] ἐπὶ καιρῶν Υ, τῶν ἐπικαίρων *Bk.* — 8. ἐλάττω Σ] ἐλάττονα *Bk.* — 9. καὶ om. *BF*Σ. — πολιτῶν addidit *Schaeferus.* — κελεύει] κελεύει τὴν δύναμιν codices.

ΥΠΟΘ. κακῶς φέρεσθαι, «infeliciter rem gerere.» Rued. — ἐν τῷ πολέμῳ] bello Amphipolitano. — προσενεχθεῖεν] «προσφέρεσθαι, uti aliquo, rarius refertur ad ipsas res, quam ad homines. Herodian. 5, 4. ῥᾳθυμότερον προσεφέροντο τῷ ἔργῳ (i. e. τῇ μάχῃ).» Rued. — κελεύει δή] «quod quidem et in prima Olynthiaca suadet. Sed illic iubet et Olynthum defendi et Macedoniam vastari: hic et emissarias copias Athenis ali et alias comparari, quae Philippum continenter oppugnent.» Wolf. — πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρ.] «i. e. in omnem eventum paratae.» Wolf. — ἐτησίας] vid. ad §. 31. — τοῖς πράγμασι] «id omne, de quo agitur et super quo certatur.» Reisk. Puta ea, quae Athenienses in Thracia etiamtum possidebant. — παρὰ τὴν ἀπ.] propter. Vid. ad §. 11. — ἁπάντων] scil. τῶν πραγμάτων.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

Olymp. CVII, 4. a. Chr. 348.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προὐτίθετο, 40 *ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λέγειν, ἐπισχὼν ἄν, ἕως οἱ πλεῖστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἤρεσκέ τι μοι τῶν ὑπὸ τούτων ῥηθέντων, ἡσυχίαν ἂν ἦγον, εἰ δὲ μή, τότ᾽ ἂν αὐτὸς ἐπειρώμην ἃ γιγνώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δ᾽ ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι πρότερον, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἡγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἂν συγγνώ-*

---

§. **1**, 6. γινώσκω Σ^v^. — ὑπὲρ *ΑΣΥG*] περὶ *Bk.*

---

§. **1**. προὐτίθετο] 3, 18. Exspectaveris προὐτέθη vel προὔκειτο. «At prytanes non eo tantum temporis momento, quo praeconem edicere iuberent „τίς ἀγορεύειν βούλεται", dicendi potestatem dabant, sed idem iure dicebantur facere per tempus omne, quo de ea re deliberaretur, donec plebiscitum factum esset.» Saupp. — ἐπισχὼν ἄν] i. e. ἐπέσχον ἂν καὶ —. Cf. 3, 8. — τῶν εἰωθότων] scil. γνώμην ἀποφήνασθαι sive, ut Isocr. 6, 2. dicit, τῶν εἰθισμένων ἐν ὑμῖν ἀγορεύειν. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 129. «Eorum qui tunc temporis apud Athenienses de rebus publicis verba facere solebant. Hos Demosthenes cum similia atque antea, i. e. reipublicae perniciosa in medium prolaturos esse praevideret, non exspectandum duxit, donec illi perorassent: quod se facturum fuisse significat, si de re nova ageretur, de qua illos nullisdum praeconceptis opinionibus, nulla lucri spe ductos fortasse vera et salutaria suasuros esse sperari liceret.» Krveg. — ἀπεφήναντο] dum dixissent, nam etiam ad hoc verbum pertinet vis particulae ἄν. Plat. Gorg. p. 506. B. ἡδέως ἂν — διελεγόμην, ἕως — ἀπέδωκα. Cf. 6, 8. Ceterum ἀποφαίνεσθαι γνώμην (eine Meinung von sich geben s. sich erklären) vel etiam ἀποφαίνεσθαι solum per se, non ἀποφαίνεσθαι τὴν γνώμην dici solet. Cf. *Krüg.* ad Xenoph. Anab. 1, 6, 9. *Maetzn.* ad Lyc. 11. — ὑπὲρ ὧν] i. e. ὑπὲρ τούτων ὑπὲρ ὧν. Cf. ad 1, 1. De praep. ὑπέρ cf. ad 1, 5. 2, 3. — καὶ πρῶτος] vel (adeo) primus. — ἀναστάς] «sedebant enim in contionibus Athenienses. Itaque, qui verba facturus erat, ἀνέστη et παρήει s. παρῆλθεν ἐπὶ τὸ βῆμα vel ἀνέβη.» Krveg. Cf. 5, 6. παρελθὼν εἰς

μης τυγχάνειν. εἰ γὰρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι συνεβούλευσαν, οὐδὲν ἂν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 2
ναῖοι, τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδ' εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἐστι χείριστον αὐτῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ὅτι οὐδέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, ἐπεί τοι, εἰ πάνθ' ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδ' ἂν ἐλπὶς
ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι. ἔπειτα ἐνθυμητέον καὶ 3
παρ' ἄλλων ἀκούουσι καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀνα-

---

§. **2**, 7. ἐπεί τοι εἰ *Bk.*, cf. 9, 5., ἐπεὶ εἴ τοι *BFΣ*, ἐπεί τοί γε εἰ ceteri. — §. **3**, 2. ἀκούουσιν Σ$^{\nu}$.

ὑμᾶς. 19, 45. ἀναστὰς καὶ παρελθών. Plut. Themist. 4, 1. παρελθὼν εἰς τὸν δῆμον. Cf. Dem. 2, 8. 3, 28. 6, 3. 8, 23. — ἐκ τοῦ παρ. χρ.] inde a superiore tempore, ut §. 2. Potuit orator etiam ἐν τῷ παρεληλυθότι χρόνῳ scribere, ut est 9, 5., si nihil aliud nisi tempus, quo ceteri oratores non recte suasissent, indicare voluisset; nunc vero, dum decursum temporis describit, simul illos id, quod usque a praeterito tempore fecisse arguit, per illud tempus fecisse ostendit. Cf. 24, 90. περὶ τῶν ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου κριθέντων. *Maetzn.* ad Din. 2, 22. — ἂν ἔδει] §. 27. — §. **2**. τοῖς παροῦσι πράγμασιν] hoc qui nunc est rerum nostrarum statu, qui infra describitur §. 4 sqq. — οὐδ' εἰ κτλ.] i. e. οὐκ ἀθυμητέον, καὶ εἰ — δοκεῖ. Cf. 1, 11. 3, 8. 8, 37. — ὃ γάρ ἐστι κτλ.] σχῆμα παρὰ προσδοκίαν, repetitum 9, 5. — Genitivus αὐτῶν ad pronomen ὃ referendum. 38, 25. ὃ μὲν χρήσιμον τῇ πόλει τοῦ πράγματός ἐστιν. Cf. 2, 20. — τί οὖν ἐστι τοῦτο] «ad gravissimam sententiam ut magis animos attendant Athenienses, se ipse interrogat: τί οὖν ἐστι τοῦτο; qua ratione nihil apud Demosthenem frequentius est. Cf. 6, 24. 8, 7. 9, 22. 37.» Krveg. — ὅτι οὐδὲν κτλ.] est *sibi ipsi responsio* (Cic. de or. 3, 54, 207.). De re cf. 2, 22 sq. 9, 5. extr. — §. **3**. ἔπειτα vocibus πρῶτον μὲν respondet. Nam et Demosthenes ἔπειτα sive εἶτα sine δέ post πρῶτον μέν inferre solet, ut 34. 2, 1. 6, 3. 9, 9. Cf. ad 5, 5. — ἐνθυμητέον] scil. ὑμῖν: «deinde considerare vos oportet, et ab aliis audientes, et qui ipsi nostis, in memoriam revocantes.» Schaef. «Orator sic incepit,

μιμνησκομένοις, ἡλίκην ποτ᾽ ἐχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἐξ οὗ χρόνος οὐ πολύς, ὡς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ᾽ ὑπεμείναθ᾽ ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν πρὸς ἐκείνους πόλεμον. τίνος οὖν ἕνεκα ταῦτα λέγω; ἵν᾽ 41
εἰδῆτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ θεάσησθε, ὅτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἐστι φοβερὸν οὔτ᾽, ἂν ὀλιγωρῆτε, τοιοῦτον, οἷον ἂν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ῥώμῃ τῶν Λακεδαιμονίων, ἧς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὕβρει τούτου, δι᾽ ἣν ταραττόμεθα ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἐχρῆν.
4 *εἰ δέ*

---

§. **3**, 6. τῶν δικαίων] τῶν ἑλληνικῶν δικαίων *AYG*, γρ. *BFΩ*ʳ. Cf. 2, 24. 6, 35. — 10. βούλοισθε *Dobr.*, βούλησθε codd. Cf. 6, 30. 8, 20.

---

ac si vv. τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς omnino non subiecturus esset. Concinnitatem si sectatus esset, sic fere loqui debebat: ἐνθυμητέον τοῖς μὲν νεωτέροις παρ᾽ ἄλλων ἀκούουσι, τοῖς δ᾽ εἰδόσιν αὐτοῖς (i. e. τοῖς πρεσβυτέροις) ἀναμιμνησκομένοις.» Kr. «Isocr. 8, 12. θαυμάζω δὲ τῶν πρεσβυτέρων, εἰ μηκέτι μνημονεύουσι, καὶ τῶν νεωτέρων, εἰ μηδενὸς ἀκηκόασιν.» Saupp. De v. ἀκούειν vid. ad 3, 21. — ἡλίκην — ὡς καλῶς] «quanta potentia instructis Lacedaemoniis quam pulchre cett.» Kr. Non raro et Graeci et Latini hac ratione duo relativa aut interrogativa iungunt. Cf. §. 36. 2, 25. 19, 61. ἵν᾽ εἰδῆτε οἵων ὑπαρχόντων αὐτοῖς παρ᾽ ὑμῶν οἵων ἔτυχον. ib. 63. σκοπεῖτε, τί πιστεύσαντες τί ἔπαθον. 23, 107. οἳ τί πεποιηκότος αὐτοῖς Φιλίππου πῶς αὐτῷ χρῶνται; Vid. *Weber* h. l. et ad §. 160. De Latinis cf. Cic. offic. 2, 19, 67.: *sed tamen videmus, quibus exstinctis oratoribus quam in paucis spes, quanto in paucioribus facultas, quam in multis sit audacia. Kritz* ad Sall. Cat. 47, 1. — ἐξ οὗ χρ. οὐ π.] scil. ἐστιν, i. q. non ita pridem. Isocr. 5, 47. οὗτοι γὰρ ἄρχοντες τῶν Ἑλλήνων οὐ πολὺς χρόνος ἐξ οὗ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰς τοσαύτην μεταβολὴν ἦλθον. Addito verbo substantivo 49, 67. οὔπω τοίνυν πολὺς χρόνος ἐστὶν ἐξ ὅτου – διωμόσατο. Vid. *Lob.* ad Soph. Aj. 601. interprr. ad Thuc. 1, 6. Ceterum bellum Boeotium dicit (cf. ad 2, 24.), 28 annis ante quam haec oratio habita est susceptum. — προσηκόντως] ut qui semper suum esse crediderint iura et libertatem ceterorum Graecorum ab iniuriis potentiorum defendere. Cf. 6, 8 sq. 8, 41 sq. 9, 45. — ἵν᾽ εἰδῆτε καὶ θεάσησθε] ut sciatis et quasi oculis videatis, i. e. ut clare intelligatis. Cf. 18, 248. εἰδὼς καὶ ἑωρακώς. 19, 154. ἐγνώκειν

τις ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντα ἀπολωλέναι τῇ πόλει, ὀρθῶς μὲν οἴεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ᾽, ὅτι εἴχομέν ποτε ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Πύδναν καὶ Ποτίδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ᾽ ἐκείνου νῦν ὄντων ἐθνῶν αὐτονομούμενα καὶ ἐλεύθερ᾽ ὑπῆρχε καὶ μᾶλλον ἡμῖν ἐβούλετ᾽ ἔχειν οἰκείως ἢ ᾽κείνῳ. εἰ τοίνυν ὁ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἐστιν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτα ἐπιτειχίσματα

§. **4**, 4. τὸ] τῷ *B* Vind. 4., τῶι *F* et pr. Σ^ν, τὸ rec. corr. Σ. — 6. τοῦτο Σ^ν. — 10. ὑπῆρχεν pr. Σ^ν, sed ν ab eadem m. deletum. — ὑμῖν *ABFΣY*. — 11. ἢ ᾽κείνῳ] ἠκείνωι Σ, ἢ ἐκείνῳ ceteri. Cf. 8, 15. 9, 41.

καὶ προεωρώμην. 20, 118. ἐνθυμεῖσθαι καὶ ὁρᾶν. Cf. ad 1, 14. — τοῖς πράγμασι] rebus, quae tum gerebantur. Cf. §. 50. — τούτου] tacuit nomen Philippi non per contemptum, sed quod omnes quem diceret scirent. Ceterum, ne τῇ τούτου scribendum fuisse credas, cf. 21, 80. τὰ μὲν δὴ τότε ὑβρίσματα τούτων. 44, 17. ὁ δὲ Μειδυλίδης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ πάππος δὲ τουτουί. 52, 2. οὐκ ἐλάττων ἡ μετὰ ταῦτ᾽ ἀσέλγειά ἐστι τουτουί. Cf. 21, 158. 35, 30. 43, 15. 44, 17. 45, 64. 47, 80. 53, 7. *Maetzn.* ad Din. 1, 79, 1. — ἐκ] 1, 7. — §. **4**. εἰ δέ τις — ὀρθῶς μὲν οἴεται] similem orationis formam vide infra §. 29. 2, 22. 8, 48. — τὰ χωρία (2, 9.) quae statim nominantur. — μέντοι] 3, 2. — καὶ Ποτίδ. κτλ.] animadverte polysyndeton. — οἰκεῖον] ad εἴχομεν referendum est, κύκλῳ autem, quod ad vv. πάντα τὸν τόπον (omnem circa tractum, cf. §. 9.) pertinet, ita collocatum est, ut accentus vocis in voc. οἰκεῖον cadat. — τῶν μετ᾽ ἐκ. νῦν ὄντ.] Illyriorum, Paeonum, Thessalorum. «Nam μετά τινος εἶναι non raro dicuntur, qui alicuius imperio subiecti sunt. Cf. §. 8.» Kr. — αὐτον.] 1, 23. — ᾽κείνῳ] Platonem, Isocratem, Demosthenem, hoc est prosae orationis scriptores Atticos eos, quorum codices optimi et exstant et accurate collati sunt, forma ionica, quae est κεῖνος, diligenter vitata vel ἐκεῖνος vel ᾽κεῖνος scripsisse *Sauppius* ad h. l. adnotavit. — §. **5**. ἐπιτειχίσματα] i. q. ὁρμητήρια (19, 219. coll. 8, 66.), munimenta s. castella, unde in Macedoniam irrumpere eamque populari possent. Genitivus τῆς χώρας obiectivus est (cf. *Kr*. 47, 7, 5.), ut 15, 12. ἡγεῖσθαι τὴν νῆσον ταύτην (Rhodum), ὅπερ ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν ἂν

τῆς αὑτοῦ χώρας ἔρημον ὄντα συμμάχων, οὐδὲν ἂν ὧν νυνὶ πεποίηκεν ἔπραξεν οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο καλῶς ἐκεῖνος, ὅτι ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα τὰ χωρία ἆθλα τοῦ πολέμου κείμενα ἐν μέσῳ, φύσει δ' ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων καὶ τοῖς ἐθέλουσι
6 *πονεῖν καὶ κινδυνεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτῃ χρησάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται καὶ ἔχει, τὰ μὲν ὡς ἂν ἑλών τις ἔχοι πολέμῳ, τὰ δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος· καὶ γὰρ συμ-* 42
μαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν

15, 12. — §. **5**, 4. αὑτοῦ m. antiqua corr. Σ^{ν}, αὐτῶι pr. Σ^{ν}, αὐτῶν *G*, αὑτοῦ (sed ῶν a corr. suprascr.) Ω^{ν}, αὐτοῦ Vind. 3. et mg. Ω^{ν}, ἑαυτοῦ Hermog. *Walzi* 3. p. 753. — ἔρημον ὄντα] sic pr. Σ^{ν} et pr. Ω, ἔρημος ὢν τάτε rec. corr. Σ, ἔρημος ὢν Υ et corr. Ω^{ν}.

εἶναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδ' ὁτιοῦν παρακινεῖν. Idem et ἐπὶ τὴν αὑτοῦ χώραν, ut 18, 71., et τῇ αὑτοῦ χώρᾳ, ut Thuc. 1, 122, 1., dici potuit. — πεποίηκεν — ἔπραξεν] 3, 15. — εἶδεν] i. e. intellexit. Cf. 3, 1. 6, 8. — κείμ. ἐν μ.] «praemia dicuntur κεῖσθαι, proposita esse, ob consuetudinem antiquitus in certaminibus receptam, de qua v. Hom. Il. 18, 507. 23, 273. coll. 259.» Saupp. Cf. 2, 28. Xen. Anab. 3, 1, 21. ἐν μέσῳ γὰρ ἤδη κεῖται ταῦτα τὰ ἀγαθὰ ἆθλα, ὁπότεροι ἂν ἡμῶν ἄνδρες ἀμείνονες ὦσιν. — ὑπάρχει — ἀπόντων] «cave ad locorum situm referas. Nam ita orator diceret: par est Philippum habere quae suis terris vicina, a nostra urbe remota sunt: quo quid potuisset ineptius? Itaque, ut ipsius verbis utamur, sensus est: τοῦ ἐφ' ἅπασι παρόντος τῷ στρατεύματι φύσει ὑπάρχει τὰ τῶν ἀπηρτημένων καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.» Krveg. — §. **6**. καὶ γάρ τοι] etenim profecto. Cf. 8, 66. 9, 58. *Weber* ad 23, 104. — χρησάμενος] quod usus est (quod ita sensit, scil. iam prius quam omnia subigeret), χρώμενος quod utebatur (sc. dum subigebat). — τὰ δέ] maxime Thessalos et Olynthios (Ol. 105, 4.). — καὶ προσέχειν — ἅπαντες] hexameter est. V. ad 1, 5. De verbo προσέχειν v. ad 2, 13. — §. **7**. ἂν τοίνυν κτλ.] «si vos quoque talem quali Philippum usum dixi sentiendi rationem pectore amplexi eritis.» Kr. Nam aliud est γενέσθαι ἐπὶ γνώμης (amplecti, capessere aliquam sententiam), aliud εἶναι ἐπὶ γνώμης (21, 213.). — νῦν] cf. §. 44. — ἐπειδήπερ] quoniam, quandoquidem, de caussa certa et indubitata et ab audientibus concessa. Cf. 8, 22. — οὗ] ἐν ᾧ καιρῷ καὶ

ἅπαντες, οὓς ἂν ὁρῶσι παρεσκευασμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἃ χρή. ἂν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθη- 7
ναῖοι, καὶ ὑμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἕκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτ' ἂν παρασχεῖν αὑτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς τὴν εἰρωνείαν ἕτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, ὁ μὲν χρήματ' ἔχων εἰσφέρειν, ὁ δ' ἐν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, συνελόντι δ' ἁπλῶς ἢν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι καὶ παύσησθε αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἕκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὑτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέ-

---

§. 7, 5. ἕτοιμος] ἑτοίμως *G* Vind. 3. 4., pr. Ω$^{\nu}$ et (suprascr. ο) *F*Σ. — 6. χρήματα Σ$^{\nu}$. — 10. ὑμέτερα Σ$^{\nu}$.

τόπῳ. Wolf. — δεῖ καὶ δύναιτ' ἄν] ubi debet (nam officium non pendet e conditione) et (si velit) possit utilem se praebere patriae. Multi autem, quum voluntas desit, virium defectum simulant (εἰρωνεύονται) suique partes officii in alios conferre volunt (τὸ μὲν γὰρ πλείω προσποιεῖσθαι τῶν ὑπαρχόντων ἔχειν ἀλαζονείας, τὸ δὲ ἐλάττω εἰρωνείας. Aristot.). Hanc εἰρωνείαν (§. 37.) vel tergiversationem orator omitti iubet. — πράττειν] handeln, absolute (cf. ad 3, 15.), quia, quidnam rerum fieri velit, proximis verbis declarat. Cf. §. 9. — ὁ μὲν κτλ.] 1, 28. 2, 27 sq. — ἡλικίᾳ] 3, 4. — συνελόντι δ' ἁπλῶς] sc. εἰπεῖν, i. e. ἵνα δὲ συνελὼν τὸν λόγον ἁπλῶς (i. e. ingenue, μετὰ παρρησίας καὶ μηδὲν ὑποστειλάμενος, cf. §. 51.) εἴπω. Cf. interprr. ad Xen. Memor. 3, 8, 10. *B.* 140. adn. 5. *M.* 545. *Kr.* 48, 5, 2. — ὑμῶν αὐτῶν γενέσθαι] «e vobismet ipsis, non ex aliis pendere.» Schaef. Cf. 2, 30. 9, 56. Non referuntur haec ad vanam Atheniensium spem, qua alios populos pro ipsis propugnaturos esse exspectabant, quae spes (cf. 9, 35. 74.) nescio an tum nulla fuerit, sed explicantur iis verbis quae subsequuntur. Monet enim orator, ut desinant, dum alter alterum pro se facturum quae oportet exspectat, nihil agere, iubetque sibi quemque confidere suisque viribus ad debellandum regem uti (wenn ihr nur Herr eurer selbst werden, zu euch kommen, euch ermannen wollt). 14, 15. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι, ὅσα μὲν πώποθ' ἅπαντες ὑμεῖς ἠβουλήθητε καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς ἕκαστος ἑαυτῷ προσήκειν ἡγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς ἐξέφυγεν, ὅσα δ' ἠβουλήθητε μέν, μετὰ ταῦτα δ' ἀποβλέψατε πρὸς ἀλλήλους ὡς αὐτὸς μὲν ἕκαστος οὐ ποιήσων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποθ' ὑμῖν ἐγένετο. — οὐδέν] exspectaveris μηδέν propter ἤν. Sed ut recte dicitur δεινόν, εἰ αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἐλπίζει, τὸν δὲ πλ. ἐλπίζει (v. ad 6, 12.),

*τερ᾽ αὐτῶν κομιεῖσθε, ἂν θεὸς θέλῃ, καὶ τὰ κατερ-
ραθυμημένα πάλιν ἀναλήψεσθε κἀκεῖνον τιμωρή-*
8 *σεσθε. μὴ γὰρ ὡς θεῷ νομίζετ᾽ ἐκείνῳ τὰ παρόντα
πεπηγέναι πράγματα ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις
ἐκεῖνον καὶ δέδιεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ φθονεῖ,
καὶ τῶν πάνυ νῦν δοκούντων οἰκείως ἔχειν. καὶ
ἅπανθ᾽, ὅσα περ καὶ ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις
ἔνι, ταῦτα κἀν τοῖς μετ᾽ ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι.
κατέπτηχε μέντοι πάντα ταῦτα νῦν, οὐκ ἔχοντ᾽ ἀπο-
στροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυτῆτα καὶ ῥαθυ-*

---

§. 7, 11. θέλῃ] ἐθέλῃ *Bk.* ex *F.* Cf. 2, 20. — §. 8, 4. ἔχειν Σ] ἔχειν αὐτῷ *Bk.* — 7. ἔχοντα Σν.

---

sic h. l. vis particulae conditionalis maxime ad posteriorem huius enuntiati partem pertinere videtur: si desieritis, dum se quisque nihil acturum speret, alterum pro vobis acturum sperare. — κομιεῖσθε] 2, 28. — κατερρᾳθυμημένα] i. e. διὰ ῥᾳθυμίας προειμένα ὑφ᾽ ὑμῶν καὶ ἀπολωλότα. Wolf. Cf. καταπολιτεύονται 8, 52. — πάλιν ἀναλήψεσθε] rursus recipietis. Parallelismum vocant. Cf. ad §. 14. 6, 18. De Latinis v. *Mützell* ad Curt. 3, 27, 14. — τιμωρήσεσθε] cf. 43. 3, 2. 14. — §. 8. πράγματα] cf. 44. ad 2, 9. — ἀθάνατα] per prolepsin additum: ut aeterna sint. V. ad 2, 5. — ἀλλὰ καὶ μισεῖ] τὶς hic est nostrum mancher. «Nimirum quod multi faciunt, id exempli caussa dicitur unus aliquis facere.» Saupp. De re cf. 1, 21 sqq. 2, 15 sqq. 8, 41. Significantur maxime Illyrii, Paeones, fortasse et Thessali, omnino quicunque aut socii Philippi erant aut imperio eius subiecti (cf. 2, 16 sqq.). Cave autem verba μισεῖ, δέδιεν et φθονεῖ ad singula populorum aut hominum genera relata putes, quasi orator ὁ μὲν μισεῖ, ὁ δὲ δέδιεν cett. dixerit, nam odium quidem non minus cum metu quam cum invidia coniunctum solet esse. — ὅσα περ καὶ — ταῦτα κἀν] cf. 21, 1. ἐγὼ δ᾽ ὅπερ ἂν καὶ ὑμῶν ἕκαστος — προείλετο, τοῦτο καὶ αὐτὸς ἐποίησα. V. *Krüger.* ad Xen. Anab. 2, 1, 22. *Stallb.* ad Plat. Euthyphr. p. 84. Apolog. p. 31. — ἐν ἄλλοις τισίν] ne crede Athenienses carpi: quaecunque in aliquibus hominibus insunt (talia dicit, qualia sunt metus, odium, invidia, ergo cupiditates, animi vitia), eadem in Philippi sociis deprehenduntur. — ἔνι] 2, 4. — πάντα ταῦτα] 1, 22. Cf. Xen. Oecon. 6, 13. τοὺς μὲν γὰρ ἀγαθοὺς τέκτονας, χαλκέας ἀγαθούς, ζωγράφους ἀγαθούς, ἀνδριαντοποιοὺς καὶ τὰ ἄλλα τὰ τοιαῦτα. — ἀποστροφήν] i. e. καταφυγήν, perfugium. — §. 9. οἱ ἀσελγείας] quo petulantiae. Cf. ad 2, 8. 9, 54. 21, 17. οὐδ᾽ ἐνταῦθ᾽ ἔστη τῆς ὕβρεως.

μίαν, ἣν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἤδη. ὁρᾶτε γάρ, ὦ 9
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ πρᾶγμα, οἷ προελήλυθεν ἀσελ-
γείας ἄνθρωπος, ὃς οὐδ᾽ αἵρεσιν ὑμῖν δίδωσι τοῦ
πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν, ἀλλ᾽ ἀπειλεῖ καὶ λόγους
ὑπερηφάνους, ὥς φασι, λέγει, καὶ οὐχ οἷός ἐστιν
ἔχων ἃ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ᾽ ἀεί
43 τι προσπεριβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῆ μέλλοντας
ἡμᾶς καὶ καθημένους περιστοιχίζεται. πότ᾽ οὖν, ὦ 10
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πότε ἃ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί
γένηται; ἐπειδὰν νὴ Δί᾽ ἀνάγκη ᾖ. νῦν δὲ τί χρὴ

---

§. **9**, 3. ἄνθρωπος *Bk.* ex Σ, ἄνθρωπος ceteri. Cf. 1, 3. — 7. τι in rasura habet Σ, τω vel τοι, ut videtur, pr. Σ. — §. **10**, 3. δία Σ r. — ἀνάγκη Σ] ἀνάγκη τις *Bk.* Cf. 8, 51. 10, 27.

23, 156. αἰσθόμενος δ᾽ οὗ ἦν κακοῦ. — μένειν ἐπὶ τούτων] proprie dictum, ut 8, 47: manere in his, quae occupavit, non ulterius progredi, idem denique est quam ἀγαπᾶν τούτοις (1, 14.). Cf. §. 42. Contra 18, 307. μένειν ἐπὶ τούτων dicitur perseverare in ea re. Cf. 8, 14. — προσπεριβ.] insuper sibi assumit s. acquirit. Cf. ad 3, 31. — κύκλῳ πανταχῇ] circum undique. Xen. Anab. 3, 1, 2. κύκλῳ δ᾽ αὐτοῖς πάντη πολλὰ καὶ ἔθνη καὶ πόλεις πολέμιαι ἦσαν. — καθημένους] 2, 23. — περιστοιχίζεται] indagine cingit, circumretit (Cic. Verr. 5, 58, 150.), vocabulo a re venatoria translato. Κατὰ τὰς ἐκδρομὰς τῶν θηρίων ὀρθὰ ξύλα ἱστᾶσιν (οἱ κυνηγέται), ἃ καλοῦσι στίχους ἢ στοίχους, καταπεταννύντες αὐτῶν δίκτυα, ἵν᾽ ἐὰν αὐτοὺς ἐκφύγῃ τὰ θηρία εἰς τὰ δίκτυα ἐμπέσῃ. Harpocr. Cf. 6, 27. — §. **10**. πότ᾽ οὖν — πότε] 1, 19. Cf. 8, 50 sq. — ἐπειδὰν τί γένηται] «sensus est: quid fieri oportebit, ut quae opus sunt faciatis? Cf. Plat. Alcib. 1, 8, b. p. 107.: ὅταν οὖν περὶ τίνος βουλεύωνται (ἀναστήσει αὐτοῖς συμβουλεύσων);» Krveg. Cf. *Matth.* §. 488. extr. *Kr.* 51, 17, 7. Similiter nos: wenn was denn geschehen sein wird? Scilicet Demosthenes, ut non habere videretur, quod factum oportere diceret, orationem subito in interrogationem convertit. Cf. 18, 209. ἐμὲ δὲ — τὸ τίνος φρόνημα λαβόντ᾽ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ βῆμα ἔδει; Cf. infra §. 20. 34. Liv. 44, 39.: *sine ulla sede vagi dimicassemus, ut quo nos victores reciperemus?* — ἐπειδὰν κτλ.] «formula νὴ Δία cum Demosthenes hac ratione, ubi sibi vel responderi aliquid vel obiici fingit, uti soleat cum ironia quadam, recte Bekkerus post ᾖ interrogandi signum puncto permutavit.» Krveg. Cf. ad argum. 7, 4. — νῦν] quod ad τὰ γιγνόμενα referendum erat, hoc loco collocavit propter vim oppositionis (ἐπειδὰν τί γέν.): nunc autem quid

τὰ γιγνόμενα ἡγεῖσθαι; ἐγὼ μὲν γὰρ οἴομαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην τὴν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ἢ βούλεσθε, εἰπέ μοι, περιιόντες αὑτῶν πυνθάνεσθαι· «λέγεταί τι καινόν;» γένοιτο γὰρ ἄν τι καινότερον ἢ Μακεδὼν ἀνὴρ Ἀθηναίους
11 *καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων διοικῶν; «τέθνηκε Φίλιππος;» «οὐ μὰ Δί', ἀλλ' ἀσθενεῖ.» τί δ' ὑμῖν διαφέρει; καὶ γὰρ ἂν οὗτός τι πάθῃ, ταχέως ὑμεῖς ἕτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἄνπερ οὕτω προσέχητε*

---

§. **10**, 6. περιιόντες] περιόντες *FG* et pr. Σ, in quo alterum ι m. antiq. additum est. — 7. αὑτῶν Σ$^{\nu}$. — πυνθάνεσθαι *F*Σ] πυνθάνεσθαι [κατὰ τὴν ἀγορὰν] *Bk.* Verba κατὰ τὴν ἀγορὰν in mg. habet *B* et rec. Σ. — §. **11**, 2. δία Σ^{1}. — ἀσθενεῖ] ἀσθενεῖ; *Bk.* — 6. αὐτοῦ

---

ea quae fiunt esse dicas? Cf. 6, 12. Quippe non quaerit, quaenam eae res sint, quae fiant (τίνα χρ. τὰ γ. ἡγ.), sed quaenam earum rerum quae fiunt vis atque natura sit. Cf. 19, 217. τί οὖν ἐστι ταῦτα; ib. 287. καὶ τί ταῦτα; ib. 288. τί τὰ τῶν Ἀρκάδων; 37, 36. ταῦτα τί ἐστιν; 55, 5. τί ταῦτα ποιεῖς; 36, 28. 54, 13. τί ποτ' ἐστὶν ἅ cett. Ceterum, ne τί pro τί ἄλλο positum putes, cogitatione supplendum est: εἰ μὴ ἀνάγκην. Idcirco deinceps γὰρ positum est (v. ad 3, 6.). Cf. 19, 66. τίν' ἂν οὖν οἴεσθε — τοὺς προγόνους ὑμῶν, εἰ λάβοιεν αἴσθησιν, ψῆφον ἢ γνώμην θέσθαι περὶ τῶν αἰτίων τοῦ τούτων ὀλέθρου; ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι κτλ. — μέν] ad omissam sententiam (quid alii existiment, non curo) relatum est. Cf. ad 3, 8. — εἰπέ μοι] orator unum aliquem e numero audientium sibi adversarium fingit (cf. §. 44.), quem appellat. Sic efficit, ut, dum se quisque appellatum putat, omnes attentius audiant, quam si εἴποιτέ μοι dixisset. Cf. 8, 74. 19, 312. 23, 106. 24, 57. — περιιόντες] cf. §. 48. 6, 14. 18, 158. 19, 242. 21, 36., additis verbis κατὰ τὴν ἀγοράν 18, 323. 21, 104. Ceterum vide, quam graviter Demosthenes Athenienses castiget 19, 288.: πρότερον μὲν γάρ, τί παρ' ὑμῖν ἐψήφισται, τοῦτ' ἐπετήρουν οἱ ἄλλοι πάντες Ἕλληνες· νῦν δ' ἤδη περιερχόμεθ' ἡμεῖς, τί δέδοκται τοῖς ἄλλοις, σκοποῦντες, καὶ ὠτακουστοῦντες, τί τὰ τῶν Ἀρκάδων, τί τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων, ποῖ πάρεισι Φίλιππος, ζῇ ἢ τέθνηκεν. — αὑτῶν] i. e. ἀλλήλων. Cf. 9, 21. 58, 20. προσήκει τοὺς ἀντιδίκους, ὅπως ἂν αὑτοὺς πείθωσι, διοικεῖσθαι πρὸς ἀλλήλους coll. 59, 46. ἐὰν δὲ καὶ ἄλλως πως ἀλλήλους πείθωσι, ταῦτα κύρια εἶναι. Cf. 39, 23. 40, 29. 48, 7. — γέν. γάρ] ad 9, 68. — Μακεδὼν ἀνήρ] contemptim. V. ad 3, 16. — διοικῶν] 3, 27. — §. **11**. ἀσθενεῖ] cf. 1, 13. 3, 5. «Crebriores tum Athenas perlati esse rumores videntur; saepius enim vulneratus (18, 67.) et multis laboribus fatigatus fortasse tum aegrotabat Philippus, et quod sperabant, facile credebant

τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν· οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν αὑτοῦ ῥώμην τοσοῦτον ἐπηύξηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο· εἴ τι πάθοι, 12
καὶ τὰ τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ᾽ ἐξεργάσαιτο, ἴσθ᾽ ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἅπασιν ἂν τοῖς πράγμασι τεταραγμένοις ἐπιστάντες ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετε, οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ᾽ ἄν,

---

Σ^{ν}. — ἐπηύξηκεν Σ. Cf. 3, 29. — §. **12**, 1. τι] τοι *BF*, om. *G* Vind. 3. 4., erasum est in Σ. Deesse posse docent 23, 125. 166. 51, 15. — 2. ἡμῖν Σ] ἡμῖν ὑπάρξει *AY* Vind. 3. 4., ἡμῖν ὑπάρξοι *G* et (αι suprascr.) Ω, ἡμῖν ὑπάρξῃ *BF*, ἡμῖν ὑπάρξαι *Bk*. Ὑπάρξαι in mg. habet rec. Σ. — 3. τοῦτο Σ^{ν}. — 6. διοικήσεσθε *B*ΣΩ Vind. 3. 4., διοικήσετε *AGY*. — 7. δύνεσθ᾽ pr. Σ, δύναισθ᾽ rec. corr. Σ, δυνήσεσθ᾽ Υ.

---

levissimi (3, 19.).» Voem. — καὶ γάρ] 2, 15. — ἄνπερ] siquidem. Cf. ad §. 6. — οὕτω] si rebus sic, ut facitis (v. ad 1, 20.), i. e. tam parum intenti eritis. — οὐδὲ γὰρ οὗτος] nam ne hic quidem. Nempe opponitur alter ille Philippus, quem Atheniensium socordia excitatura est. — παρά] propter, proprie iuxta, ita ut potentia Philippi iuxta socordiam Atheniensium aucta esse dicatur (das Wachsen der Macht geht parallel mit der Sorglosigkeit der Athener). Sic factum est ut παρὰ caussam indicaret. Cf. 18, 232. πάνυ γὰρ παρὰ τοῦτο — γέγονε τὰ τῶν Ἑλλήνων, εἰ — δευρὶ τὴν χεῖρα, ἀλλὰ μὴ δευρὶ παρήνεγκα: *negat in eo positas esse fortunas Graeciae, huc an illuc manus porrexerit* (Cic. Or. 8, 27.). Cf. 9, 2. *Weber* ad 23, 205. — §. **12**. καίτοι καὶ τοῦτο] quamquam ut etiam hoc afferam vel afferatur. Nam, nominativus sit τοῦτο an accusativus, incertum est. Pro nominativo habet *Krüger*. gr. 62, 10, 3. Cf. 18, 123. Sic καὶ γὰρ τοῦτο 19, 314. 56, 40. καὶ γὰρ αὖ τοῦτο 21, 167. ἐπεὶ κἀκεῖνο 44, 55. — βέλτιον] scil. ἐπιμελεῖται ἡμῶν. Cf. 3, 29. Thuc. 1, 82, 2. ὅσοι ὥσπερ καὶ ἡμεῖς ὑπ᾽ Ἀθηναίων ἐπιβουλευόμεθα. — καὶ τοῦτ᾽] etiam hoc i. e. τὸ παθεῖν τι Φίλιππον. — ἅπασιν ἂν κτλ.] explica: ἅπασιν ἂν — ἐπισταίητε καὶ διοικήσαισθε. Sic intelligis, cur ἄν non iam inter verba πλησίον μὲν ὄντες (i. e. εἰ μὲν πλησίον εἴητε) interseri potuerit. Τεταραγμένοις si perturbata erunt, quod futurum esse, si quid Philippo humanitus acciderit, verisimile est. Ἐπιστάντες autem proprie dicitur: adstare i. e. praesto esse, ut quavis rerum gerendarum opportunitate uti possint. — ὅπως βούλεσθε] i. e. pro arbitrio (nach Wunsch), ne indicativum sollicites. — διδόντων] v. *Buttm*. §. 137. adn. 10. *Kr*. 53, 1, 7. —

ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

13 *Ὡς μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας*
ὑπάρχειν ἅπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ
πεπεισμένων παύομαι λέγων· τὸν δὲ τρόπον τῆς πα-
ρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι ἂν τῶν τοιούτων πραγμά-
των ἡμᾶς οἴομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους
οὕστινας χρημάτων, καὶ τἆλλα ὡς ἄν μοι βέλτιστα
καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειρά- 44
σομαι λέγειν, δεηθεὶς ὑμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
14 *τοσοῦτον· ἐπειδὰν ἅπαντα ἀκούσητε, κρίνατε, μὴ*

---

§. **13**, 2. ἑτοίμους *AGYΩ*ᵛ et corr. Σ, qui μους in eraso habet ab eadem manu *(Vöm.)*. — 5. ἡμᾶς *BΣ* et (ὑ suprascr.) *F*] ὑμᾶς *Bk.* — οἴομαι *BFΣ*] ἡγοῦμαι *Bk.* — 7. δοκῆι Σ*G.* — §. **14**, 3. ἀναβάλλεσθαι

ἀπηρτημένοι] i. e. οὐ παρόντες, κεχωρισμένοι τῶν πραγμάτων: disiuncti s. remoti a rebus (in Macedonia gerendis). Nam et exercitum in vicinia Macedoniae paratum habere et rebus intenti esse (προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασιν §. 11. i. e. καὶ ταῖς γνώμαις μὴ ἀπηρτῆσθαι τῶν πραγμάτων) iubentur. — §. **13**. ὡς μέν] construe: ὡς μὲν οὖν δεῖ (ὑμᾶς) ἅπαντας ὑπάρχειν ἐθέλοντας ποιεῖν ἑτοίμως τὰ προσήκοντα. Ceterum ἅπαντας ἑτοίμως graviter in fine enuntiationis collocata sunt, ut hoc ipsum animis audientium inculcetur, et omnes oportere officium suum facere, et parato promptoque animo. — ὡς ἐγνωκότων] quia vos intellexisse credo (cf. 7, 22. vid. *B.* 145. adn. 5. *M.* 568. *Kr.* 69, 63. 3.), scil. ὡς δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν, id quod usque adhuc docuit orator. Inepte scholiasta: τοιοῦτός ὁ Δημοσθένης, τὰ ἀμφιβαλλόμενα λαμβάνων ὡς ὁμολογούμενα. — ἀπαλλάξαι ἄν] cf. §. 42. 6, 10. 8, 23. 35. 9, 1. 76. — τῶν τοιούτων πραγμ.] hoc tali rerum statu. Cf. 1, 8. — τὸ πλῆθος] sc. τῶν στρατευομένων. — ὅσον — οὕστινας] sc. ἀπαλλάξαι ἂν οἴομαι. — καὶ δή] protenus, statim. Cf. 5, 9. *Weber* ad 23, 77. — §. **14**. ἐπειδάν] legitimum asyndeton, «quum res ante vel universe vel obscurius indicata explicatur accuratius.» Herm. ad Hom. hymn. 3, 177. Cf. 3, 7. 6, 4. 17. 7, 35. 8, 14. 73. 76. 9, 1. 3. 43. — πρότερον προλαμβ.] de hoc parallelismo vid. ad §. 7. Cf. Thuc. 6, 57. ἐβούλοντο πρότερον εἰ δύναιντο προτιμωρήσασθαι. Sensus est: ne prius antevertite (sc. iudicio, quod est e verbo κρίνατε supplendum), quam omnia audiveritis, i. e. ne occupate iudicare. Ceterum cum imperativo aoristi κρίνατε (i. e. iudicium facitote, ubi ad finem perducta oratio erit) recte iunxit praesentis imperativum μὴ προλαμβάνετε, quo vetat,

πρότερον προλαμβάνετε· μηδ᾽ ἂν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγματα ἡγείσθω· οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστα εἰς δέον λέγουσιν· οὐ γὰρ ἂν τά γε ἤδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κωλῦσαι δυνη-
θείημεν· ἀλλ᾽ ὃς ἂν δείξῃ, τίς πορισθεῖσα παρα- 15
σκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν διαμεῖναι δυνήσεται, ἕως ἂν ἢ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον ἢ περιγενώμεθα τῶν ἐχθρῶν· οὕτω γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἂν κακῶς. οἶμαι τοίνυν ἐγὼ ταῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων, εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεταί τι.

ΥΩ*G* Vind. 3. 4. et γρ. *B*, γρ. καὶ ἀναβαλέσθαι rec. Σ. — §. **15**, 1. ὃς] ὡς Σ, sed cum obelo (*Vöm.*). — 6. κωλύων] καταλύων Σ.

---

ne, dum ipse in dicendo versetur, ceteri ex singulis rebus praeiudicium faciant. Cf. *Matth.* §. 501. — καινήν] deprecatur orator, ne se, quod novum apparatum (§. 16.) suadeat, qualem adhuc nullum instruxerint, differre res gerendas et procrastinare suspicentur. Quippe verendum erat, ne cui in novo apparatu instituendo multum temporis consumi, vetere autem, quo consueti erant, multo celerius res geri posse videretur. Quapropter pergit οὐ γὰρ οἱ ταχὺ κτλ., h. e. non enim ii, qui rem geri iubent citissime, salutariter suadent, sed qui provident, quo modo bellum tamdiu sustineri ab Atheniensibus possit, ἕως ἂν ἢ διαλ. κτλ. §. 15. — εἰς δέον] in rem vestram, e re vestra. Cf. §. 40. 20, 26. τὰς εὐπορίας — εἰς δέον ὑμῖν γιγνομένας. ib. 41. εἰς δέον δὲ νῦν γέγονεν αὐτῷ τὸ παρ᾽ ὑμῶν λαβεῖν τότε τὴν ἀτέλειαν. — §. **15**. τίς ποριςθ. παρασκ.] scil. διαμεῖναι δυνήσεται. Demosthenes enim id maxime agit, ut exercitus qui durare possit conscribatur: huc tria illa, quae in conscribendo exercitu spectari vult (genus militum, numerus et stipendia), referuntur: τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν (τὸ τῶν χρημάτων λέγει, §. 28.) πορισθήσεται ὥστε διαμεῖναι δύνασθαι. Cf. 14, 2. — πεισθέντες] ergo aequis conditionibus. — τοῦ λοιποῦ] postero tempore. Cf. *Herm.* ad Vig. p. 706. — μὴ κωλύων] non οὐ κωλύων dixit propter infinitivum ἔχειν, quicum illa verba arctissime coniungenda sunt: ita me dicere posse, ut non impediam. — ἐπαγγέλλεται] ὑπισχνεῖται κυρίως τις τὸ ἀξιωθὲν διδόναι, ἐπαγγέλλεται δὲ ὁ δίχα ἀξιώσεως παρέχειν βουλόμενος. Thom. Mag. Cf. 6, 26. «Utrumque coniunctum 19, 178. ὑμᾶς ταῖς ὑποσχέσεσι καὶ τοῖς ἐπαγγέλμασι τοῖς τούτου καταληφθέντας τότε. In nostro loco illa differentia non magis urgenda quam ποιήσειν et πράξειν supra §. 7.» Voem. Nimirum et Demosthenis ἐπάγγελμα, non ὑπό-

ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὕτω μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἤδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δ' ὑμεῖς ἔσεσθε.
16 Πρῶτον μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τριήρεις πεντήκοντα παρασκευάσασθαί φημι δεῖν, εἶτ' αὐτοὺς οὕτω τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, ἐάν τι δέῃ, πλευστέον εἰς ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων ἱππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖα
17 ἱκανὰ εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν ἐπὶ τὰς ἐξαίφνης ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χερρόνησον καὶ

---

§. **17**, 5. παραστῆσαι Σ, παρεῖναι Vind. 3. — 7. πρώην Σ. —

σχεσις erat. — οὕτω μεγ.] quantam esse dixi. — τὸ δὲ πρᾶγμα] res (i. e. expositio consilii, quae iam sequitur) probationem dabit i. e. ostendet, num promissum praestiterim. Cf. 22, 22. αἰτία μὲν γάρ ἐστιν, ὅταν τις ψιλῷ χρησάμενος λόγῳ μὴ παράσχηται πίστιν ὧν λέγει, ἔλεγχος δὲ, ὅταν ὧν ἂν εἴπῃ τις καὶ τἀληθὲς ὁμοῦ δείξῃ. — §. **16**. πεντήκ.] «modicum numerum, quum Athenienses etiam Demosthenis aetate 300 — 400 triremes instruere possent.» Voem. ad 3, 5. Cf. 14, 13. Hoc loco τριήρεις στρατιώτιδες s. ὁπλιταγωγοί i. e. τοὺς στρατιώτας τοὺς πεζομαχήσοντας ἄγουσαι (schol. Thuc. 6, 43.) dicuntur. — δεῖν] 1, 22. — οὕτω τὰς γν. ἔχ., ὡς πλευστέον] ad 8, 61. — ἐάν τι δέῃ] cf. 9, 71. εἴ τι δέοι τῷ χορῷ Antiph. 6, 12. — τοῖς ἡμίσεσι τῶν ἱππέων] i. e. quingentis. Mille enim equites erant, e singulis tribubus centeni. Vid. *Boeckh.* oecon. Ath. I. p. 283 sq. De constr. cf. Xen. Cyrop. 2, 3, 17. τοὺς ἡμίσεις τῶν ἀνδρῶν. id. Anab. 4, 2, 9. τῶν ὀπισθοφυλάκων τοὺς ἡμίσεις. Dem. 20, 8. τὸν ἥμισυν τοῦ χρόνου. Cf. ad 9, 52. — ἱππαγωγοὺς τριήρ.] τριήρεις s. νῆες ἱππαγωγοί s. ἱππηγοί (Kavallerieprahmen), quae primum Pericle auctore Ol. 87, 2. e vetustis navibus factae sunt (Thuc. 2, 56.), triremes dicuntur, quibus equites et equi vehebantur. Ab his et ὁπλιταγωγοὶ τρ., de quibus supra, et τριήρεις ταχεῖαι (§. 22.), naves longae, quarum in pugna navali usus erat, distinguendae sunt. — πλοῖα] sc. τὰ φέροντα τὰ ἐπιτήδεια καὶ ὑπηρετικά. Schol. — ἱκανά] de numero dictum. — §. **17**. ἐπί] adversus. — ταύτας] i. e. «bene vobis notas, nam paulo antea (Ol. 107, 1.) factae erant.» Voem. Cf. 1, 13. — ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν] scil. ὡρμήσατε (Ol. 105, 3.). De re vid. 1, 8. 8, 74. 16, 14. 18, 96. 19, 75. 23, 191. — φασίν, ut §. 23. ἀκούω, additum de re ante, quam Demosthenes natus esset, facta (Ol. 96, 2. s. 395.). Cf. Xen. Hell. 3, 5, 16 sqq. — τὰ τελ. πρῴην] cf. ad 2, 7.

Ὄλυνθον καὶ ὅποι βούλεται· δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτο ἐν τῇ γνώμῃ παραστῆναι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν, ὥσπερ εἰς Εὔβοιαν καὶ πρότερόν ποτέ φασιν εἰς Ἁλίαρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρῴην εἰς Πύλας, ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε. οὔτοι παντελῶς 18
οὐδ᾽ εἰ μὴ ποιήσαιτ᾽ ἂν τοῦτο, ὡς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητόν ἐστιν, ἵν᾽ ἢ διὰ τὸν φόβον εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς (εἴσεται γὰρ ἀκριβῶς· εἰσὶ γάρ, εἰσὶν οἱ πάντ᾽ ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ παρ᾽ ἡμῶν αὐτῶν, πλείους τοῦ δέοντος) ἡσυχίαν ἔχῃ, ἢ παριδὼν ταῦτα

---

8. ὁρμήσετε (sed η supra ε posito) Σ. — §. 18, 2. ποιήσετ᾽ Σ et Ω'; ποιήσητ᾽ *GY*. — 4. εἰσὶ] εἰσὶν pr. Σ'.

τὸ τελευταῖον πρῴην 19, 209. Πρῴην nuper, id est ante quattuor annos. 22, 14. i. q. ante tres annos. — ἴσως ἂν ὁρμήσαιτε] quod *Reiskius* post ἴσως ἂν interseri voluit: καὶ ἐπ᾽ αὐτόν, id ipsum in pronomine ταύτης inest: vos ex hac socordia, qua nunc eum vestra vobis eripere sinitis, experrectos erupturos esse. — §. 18. οὔτοι παντελῶς] «sane prorsus non.» Schaef. — εἰ μὴ ποιήσαιτ᾽ ἂν τοῦτο] auch wenn ihr das eintretenden Falls nicht thun solltet. «Recte additur ἄν, cum enuntiatio per se, h. e. nulla ratione habita antegressae particulae εἰ, sit hypothetica: etiamsi forte (εἰ τύχοι) hoc non faciatis. Ut autem conditio nostro in loco latet involuta, sic expressa est in Xenoph. Cyrop. 1, 6, 41. εἰ τοιαῦτα ἐθελήσαις καὶ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους μηχανᾶσθαι, οὐκ οἶδ᾽ ἔγωγε, εἴ τινα λίποις ἂν τῶν πολεμίων.» Schaef. Cf. 20, 62. οὐκοῦν αἰσχρόν, εἰ μέλλοντες μὲν εὖ πάσχειν συκοφάντην ἂν τὸν ταῦτα λέγοντα (i. e. εἴ τις ταῦτα λέγοι) ἡγοῖσθε. Cf. 24, 154. 45, 23. 50, 2. 57, 3. *Weber* ad 23, 144. — τοῦτο] τὸ ὁρμῆσαι ὥσπερ πρότερον. — εὐκαταφρόνητον] «non tamen in ea re parum momenti erit.» Wolf. Subiectum ex vv. superioribus repetendum est: id, quod suasi, s. talis apparatus. — εἰσὶ γάρ, εἰσίν] 1, 19. «Proditores, quos multos cum ubique tum Athenis alebat aurum et gratia Philippi, hic Demosthenes significat, fortasse Aristodemum et Neoptolemum histriones, qui iidem postea fuerunt pacis auctores, neque vero iam cogitandum est h. l. de Aeschine post primam demum legationem (de pace) corrupto a Philippo.» Voem. — ἐξαγγέλλ.] i. e. τὰ ἐκ τῆς πόλεως ἀγγέλλοντες. Nam ἐξάγγελος dicitur ἄγγελος ὁ τὰ ἔσω γεγονότα τοῖς ἔξω ἀγγέλλων. Ceterum subiectum est οἱ πάντ᾽ ἐξαγγ. Post αὐτῶν interpunxi, nam epizeuxis argumento est hoc dici: sunt (inveniuntur) apud nos, qui nuntient, idque

ἀφύλακτος ληφθῇ, μηδενὸς ὄντος ἐμποδὼν πλεῖν
19 *ἐπὶ τὴν ἐκείνου χώραν ὑμῖν, ἂν ἐνδῷ καιρόν. ταῦτα*
μέν ἐστιν, ἃ πᾶσι δεδόχθαι φημὶ δεῖν καὶ παρε-
σκευάσθαι προσήκειν οἴομαι· πρὸ δὲ τούτων δύνα-
μίν τινα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, φημὶ προχειρίσασθαι
δεῖν ὑμᾶς, ἣ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον
ποιήσει. μή μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους
μηδὲ τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλ' ἣ
τῆς πόλεως ἔσται, καὶ κἂν ὑμεῖς ἕνα κἂν πλείους
κἂν τὸν δεῖνα κἂν ὁντινοῦν χειροτονήσητε στρατη-

---

§. **19**, 2. παρεσκευάσθαι *F* et a m. antiq. corr. Σ, παρασκευάσθαι pr. Σ, παρασκευάσασθαι vulg. — 3. οἴομαι *A* et Σ^{ν}] οἶμαι *Bk.* — πρὸ δὲ τούτων *BF*Σ Vind. 3.] πρὸς δὲ τούτοις *Bk.* — 5. ἡμᾶς *ABF*ΣΩ Vind. 3. — 7. ἣ *G* et *H. Wolf*, ἢ *Bk.* — 8. καὶ κἂν] καὶ om. codd. et editt. — 9. ὁντινοῦν] τινοῦν Σ, ὅτινοῦν pr. Ω.

---

iusto plures, non: ii, qui — nuntiant, iusto plures sunt. — ἀφύλακτος ληφθῇ] incautus (i. q. μὴ φυλαττόμενος) opprimatur. — μηδενός] nihil, non nemo. Cf. §. 31 sq. Non posuit οὐδενὸς propter ἵνα. — ἐνδῷ] Philippus. — §. **19**. δεδόχθαι] ἐμφατικῶς ad tollendam cunctationem: quae decreta esse oportet, ut summa in exsequendo hoc consilio celeritate opus esse intelligant. Cf. 5, 12. 8, 3. 15. 14, 17. καὶ τὰ μὲν σώματα οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι. *Matth.* 500. *Kr.* 53, 3, 4. — πρὸ δὲ τούτων] quum quinquaginta triremes (§. 16.) instructas paratasque haberi iubeat, ut Philippo, si quam subito expeditionem fecerit, occurrere et obsistere possint, tamen ante omnia copias (§. 21.) mitti vult, quae in vicinia Macedoniae collocatae (§. 32.) regem vexent eaque re domi suae detineant. — προχειρίσασθαι] i. e. προχείρους ποιήσασθαι, parare copias, quibus cum velis uti possis (in Bereitschaft halten, Iac.). Cf. 7, 33. — πολεμήσει] 1, 2. — ἐκεῖνον] v. 8, 17. — μή μοι] scil. εἴπῃς sive λεγέτω τις. Cf. Aristoph. Ach. 344. ἀλλὰ μή μοι πρόφασιν. *Erfurdt.* ad Soph. Antig. 573. *Kr.* 62, 3, 12. — ἐπιστολιμαίους] i. e. τὰς ἐν ἐπιστολαῖς γραφομένας μόνον δυνάμεις, ἔργῳ δὲ ἢ ἐν πολέμῳ μὴ θεωρουμένας. Anecdd. *Bekk.* Cf. §. 30. «Epistolis enim spem ducum foris agentium alebant Athenienses, fore ut submitterentur copiae, quae quidem decretae erant, nec vero mittebantur. Cf. §. 30. 43. 45. 3, 14.» Voem. — ταύτας] §. 17. — ἀλλ' ἥ] sed eas (tales) copias, quae — futurae sint. «Haec enim pariter atque ea quae praecedunt ἣ συνεχῶς — ποιήσει et quae sequuntur καὶ ἀκολουθήσει substantivum δύνα-

γὸν, τούτῳ πείσεται καὶ ἀκολουθήσει. καὶ τροφὴν
ταύτῃ πορίσαι κελεύω. ἔσται δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις 20
καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τροφὴν ἕξει, καὶ πῶς
ταῦτ' ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω, καθ' ἕκαστον
τούτων διεξιὼν χωρίς. ξένους μὲν λέγω, καὶ ὅπως
μὴ ποιήσετε, ὃ πολλάκις ὑμᾶς ἔβλαψεν· πάντ' ἐλάττω
νομίζοντες εἶναι τοῦ δέοντος καὶ τὰ μέγιστ' ἐν τοῖς
ψηφίσμασιν αἱρούμενοι ἐπὶ τῷ πράττειν οὐδὲ τὰ
μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες καὶ πορί-
σαντες, τούτοις προστίθετε, ἂν ἐλάττω φαίνηται·

---

§. **20**, 3. ἐθελήσει Σ] ἐθελήσετε *Bk.* — 5. ποιήσητε codd.

μίν τινα definiunt et determinant.» Saupp. Civitatis autem exercitum (cf. §. 27.) dicit, quem partim e civibus constare vult (cf. §. 22.), quia sic cautum iri sperat, ne exercitus vel invito imperatore sua, non Atheniensium bella gerat. Cf. §. 24. 25. 2, 28. — καὶ κἂν] recte *H. Wolfius* voc. καί addendum esse vidit, ut coniungerentur quae neque disiuncta esse neque per se constare possent: ἀλλ' ἢ — ἔσται καὶ — πείσεται. Quod qui recte factum esse negant, scilicet quod κἂν h. l. non sit i. q. etiamsi, sed et si (v. ad §. 50.), demonstrare debebant aut ἂν-κἂν pro κἂν-κἂν aut κἂν pro καὶ κἂν dici potuisse. — τροφήν] commeatum sine stipendio. Vid. §. 23. 28 sq. — §. **20**. τίς] §. 10. — ἐθελήσει] volet, ne dubitent, num possit. Cf. ad 2, 25. *Nitzsch.* ad Hom. Od. γ', 121. Ceterum «ταῦτ' non ad proxima (τροφὴν ἕξει) pertinet, sed ad ea, quae §. 19. dicta sunt: ἀλλ' ἢ τῆς πόλεως ἔσται καὶ — ἀκολουθήσει. Quomodo effici posset, ut milites mercenarii rem urbis strenue agerent neque suo tantum commodo servirent, hoc exposuit orator §. 23 sqq.» Saupp. — καθ' ἕκαστον τούτων] singula horum, nam καθ' ἕκαστον pro uno verbo est. Cf. 9, 22. 64. 18, 17. βούλομαι δὲ καὶ καθ' ἓν ἕκαστον αὐτῶν ἐξετάσαι. — ξένους μὲν λέγω] «coepit orator benevolentiam captaturus de mercenario milite docere; interim longam sive parenthesin sive ἐπεμβολὴν interponit; tum quasi oblitus incepti sermonis ad universum exercitum pedestrem describendum transgreditur.» Voem. — ὅπως] 8, 38. — πάντ'-δέοντος] dass euch immer Nichts gross genug scheint. Iac. Scilicet quum deliberant, nihil tam magnum tantaeque contentionis videtur esse, quod non in se recipiant. De asyndeto v. ad §. 14. — ἐπὶ τῷ πράττ.] in agendo, i. e. quum ad agendum ventum est, ne parva quidem facitis s. efficitis. V. ad 3, 15. — πορίσαντες] de stipendiis militum cogitat, ne forte me-

21 λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισχιλίους, τούτων δὲ Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἧς ἄν τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ' ὅσον ἂν δοκῇ καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλοις· τοὺς 46
δ' ἄλλους ξένους εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἱππέας διακοσίους, καὶ τούτων πεντήκοντα Ἀθηναίους τοὐλάχιστον, ὥσπερ τοὺς πεζούς, τὸν αὐτὸν τρόπον
22 στρατευομένους, καὶ ἱππαγωγοὺς τούτοις. εἶεν· τί πρὸς τούτοις ἔτι; ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γάρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυτικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἡ δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται; ἐγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δείξω,

§. **22**, 3. τριηρῶν *BFΣY* Vind. 4., τριήρεων Ω. Cf. 8, 45. 74. *Göttl.* de acc. p. 257.

dium poni debuisse credas. Cf. §. 29. — §. **21**. δή] «igitur, inquam, post parenthesin frequentissime orationem interruptam redintegrat. Cf. *Stallb.* ad Plat. Apol. p. 21. A.» Voem. Cf. 9, 71. — τοὺς πάντας στρ.] die sämmtlichen S. Στρατιῶται i. q. pedites, nam equitibus opponuntur. Cf. §. 28. 33. Liv. 22, 37, 7. *milite atque equite scire, nisi Romani Latinique nominis, non uti populum Romanum.* — ἐξ ἧς ἄν τ.] 3, 4. — μὴ μακρὸν κτλ.] «vide, quam leni passu oratori incedendum sit, ut Atheniensibus, τοῖς πάλαι ποτ' ἀλκίμοις, rem longe invisissimam probet.» Schaef. — ἐκ διαδ., ut κατὰ διαδοχὴν Thuc. 4, 8, 7. 7, 28, 2. κατὰ διαδοχὴν χρόνου 7, 27, 2., h. e. ita, ut alteri alteris succedant (ablösungsweise). Cf. Aesch. 2, 168. καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐκ διαδοχῆς ἐξόδους — ἐξῆλθον. De dativo, quem et verbum διαδέχεσθαι et adi. διάδοχος asciscunt, vid. ad 1, 22. — διακοσίους] «ducenti equites pro pedestrium numero, qui quidem vulgo erant deni pro singulis equitibus.» Voem. — ὥσπερ] 1, 15. — §. **22**. εἶεν] gut, esto, haec hactenus, ταῦτα μὲν δὴ οὕτως. Timaeus: συγκατάθεσις μὲν τῶν εἰρημένων, συναφὴ δὲ πρὸς τὰ μέλλοντα. Cf. 19, 6. 20, 22. 22, 14. — καὶ ταχειῶν] i. e. οὐ μόνον τῶν ἱππαγωγῶν (§. 16.), ἀλλὰ καὶ ταχειῶν, ne quis καὶ ad ἡμῖν pertinere opinetur. — τηλικαύτην] ut §. 23. τοσαύτην, tantam (cf. *Herzog.* ad Caes. G. 6, 35.), sensu diminutivo i. e. tantillam. Cf. 47, 54. ᾤοντο μὲν γὰρ οὐ τοσαῦτα μόνον λήψεσθαι, ἀλλὰ πολλῷ πλείω. Isocr. 12, 70. ἡμῖν μὲν γὰρ συνέπεσε περὶ νησύδρια τοιαῦτα καὶ τηλικαῦτα τὸ μέγεθος ἐξαμαρτεῖν, ἃ πολλοὶ τῶν Ἑλλήνων οὐδ' ἴσασιν. — πολίτας τοὺς στρ. εἶναι] si vv. τοὺς στρατευομένους pro subiecto (cf. 2, 1.), πολίτας εἶναι pro praedicato ha-

ἐπειδὰν, διότι τηλικαύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.

Τοσαύτην μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, διὰ ταῦτα, ὅτι 23 *οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην. οὐ τοίνυν ὑπέρογκον αὐτὴν (οὐ γάρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφὴ) οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεῖναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν ποτ᾽ ἀκούω ξενικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν, οὗ Πολύστρατος ἡγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαβρίας καὶ ἄλλοι τινὲς, καὶ αὐτοὺς*

---

§. **23**, 9. Πολύστρατος] πολὺ στρατὸς Σ[r], ita ut inter literas ύ et σ aliquid deletum sit (πολὺς στρατὸς pr. Σ). — 10. αὐτοὺς ὑμᾶς

---

betur (cur eos, qui militent, cives esse iubeam), merito offendit, quod Demosthenes ita loquitur, ac si omnes milites cives esse iubeat. Nempe quartam tantum partem exercitus civilem esse voluit. Itaque διότι πολίτας συστρατεύεσθαι s. παρεῖναι (§. 23.) κελεύω dicendum fuit. Sed vv. πολίτας τοὺς στρατ. pro subiecto verbi εἶναι habenda sunt: cur cives eos qui militent esse (adesse) iubeam. Sic denique nihil aliud dicit, nisi διότι πολίτας στρατεύεσθαι κελεύω. — §. **23**. τοσαύτην μέν] sc. ἀποχρῆν οἶμαι. — ἔνι] 2, 4. — ἐκείνῳ] i. e. τῇ ἐκείνου δυνάμει. Aesch. 3, 128. μήθ᾽ αἱ συμφοραὶ παραπλήσιοι γένοιντο αὐτῆς μηδενὶ τῶν Ἑλλήνων. Ib. 228. ἀφομοιοῖ γάρ μου τὴν φύσιν ταῖς Σειρῆσιν. Cf. interprr. ad 21, 181. De Latinis vid. *Halm.* ad Cic. Sall. 26, 72. in Vatin. 17, 41. *Fabri* ad Liv. 21, 11, 2. — παραταξομένην] cf., ne medium genus esse neges, 18, 208. τοὺς ἐν Πλαταιαῖς παραταξαμένους. Copias dicit, quae iusta acie instructa cum Macedonibus manus conserant non sine spe victoriae, i. e. quae pares sint Philippi copiis. — ληστεύειν] cum praedatoria manu bellum gerere (den kleinen Krieg führen). «Latronum sive militum grassantium modo bellum gerere, quibus frumentum quidem, nec vero stipendium sit solvendum, sed praeda libere vivendum (cf. §. 29. 2, 19.); qui in fines Macedoniae excurrerent populabundi magis quam iusti more belli; non castris positis, non exspectato hostium exercitu raptam ex agris praedam portantes redirent (Liv. 1, 15.). Cf. §. 32.» Voem. — τὴν πρώτην] 3, 2. — πρότερον] de re cf. §. 17. *Schneid.* ad Xen. Hellen. 4, 4, 14. *Weber* prolegg. aristocr. p. XXXIII. — ἀκούω] 3, 21. — τρέφειν] i. e. ὅτι ἔτρεφεν ἡ πόλις, ne praesens

24 *ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἶδα ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παραταττόμενοι μεθ᾽ ὑμῶν ἐνίκων οὗτοι οἱ ξένοι καὶ ὑμεῖς μετ᾽ ἐκείνων. ἐξ οὗ δ᾽ αὐτὰ καθ᾽ αὑτὰ τὰ ξενικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς φίλους νικᾷ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ᾽ ἐχθροὶ μείζους τοῦ δέοντος γεγόνασι. καὶ παρακύψαντα ἐπὶ τὸν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχεται πλέοντα, ὁ δὲ στρατηγὸς ἀκολουθεῖ,* 47 *εἰκότως· οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν.*
25 *τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαν-*

ΑΣΥG] ὑμᾶς αὐτοὺς vulg. Cf. §. 50. 5, 7. 8, 49. 57. cett., contra cf. ibid. 28. 29. 75. 9, 14. 20. 25. — §. **24**, 4. τὰ m. antiqua superscr. in Σ. — 7. πανταχοῖ Σ] πανταχοῦ vulg.

---

pro aoristo esse credas. Cf. ad 6, 20. — §. **24**. παραταττόμενοι ἐνίκων] pluries. Vid. Xenoph. Hellen. 4, 5, 11 sqq. 8, 35 sqq. 5, 1, 10 sqq. — οἱ δ᾽ ἐχθροί] maxime Philippus, praeterea Thebani, Chii, Rhodii, Coi, Byzantii, alii. — παρακύψαντα] «παρακύπτειν proprie est cervicibus paullulum inflexis caput protendere ad aliquid obiter inspiciendum, deinde leviter aliquid tractare. Luc. Pisc. 30. κἀπειδὴ μόνον παρέκυψα ἐς τὰ ὑμέτερα.» Saupp. De re cf. 2, 28. — πανταχοῖ] sic hoc loco et aliis (cf. 8, 76. 19, 10. 23, 166.) ex optimo codice pro πανταχοῦ scriptum est. Differunt haec, ut ποῖ et ποῦ: ποῦ est quo loco? ποῖ ad quem locum? πῇ denique vel qua via, qua ratione, vel, qua notione in prosa non usurpatur, in quem locum? Vid. *Stallb.* ad Plat. Euthyphr. p. 94 sqq. *Herm.* ad Eurip. Herc. fur. 1236. ad Aristoph. Nub. 890. Cf. infra ad §. 41. — μᾶλλον] scil. ἢ ἐφ᾽ οὓς ἂν ἐκπεμφθῇ. — εἰκότως] neque id mirum est. Cf. *Kr.* 66, 1, 8. — §. **25**. τὰς προφάσεις] 2, 27. — ἐπόπτας] inspectores, exquisite dictum; nam sic ii, qui magnis mysteriis initiati erant, appellabantur. Infra §. 47. μάρτυρας dicit. — τῶν στρατηγουμένων] non militantium sive eorum, qui sub imperatore sunt, ut est apud Aristot. Polit. 3, 2. p. 78, 13. *G.*: ταύτην γὰρ λέγομεν εἶναι τὴν πολιτικὴν ἀρχήν, ἣν δεῖν τὸν ἄρχοντα ἀρχόμενον μαθεῖν, οἷον ἱππαρχεῖν ἱππαρχηθέντα, στρατηγεῖν στρατηγηθέντα καὶ ταξιαρχήσαντα καὶ λοχαγήσαντα, cf. infra §. 41., sed i. q. τῶν παρὰ τὴν στρατηγίαν πραττομένων, ut §. 47. Sic et aliorum intransitivorum passiva usurpantur: τὰ σοὶ κἀμοὶ βεβιωμένα 18, 265. τῶν σεσωφρονημένων ἐν τῷ βίῳ Aesch. 2, 4. — παρακαταστ.] scil. τῷ στρατηγῷ καὶ τοῖς ξένοις. — γέλως] i. q. γελοῖον. 19, 72. ἔστι δὲ ταῦτα γέλως, μᾶλλον

τας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν στρατηγουμένων παρακαταστήσαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθ᾽ ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτό τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί᾽ οὐχ ἡμεῖς γε, εἴποιτ᾽ ἂν, ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἐχειροτονεῖτε δ᾽ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν 26 δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς καὶ φυλάρχους καὶ ἱππάρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν; πλὴν ἑνὸς ἀνδρὸς, ὃν ἂν ἐκπέμψητε ἐπὶ τὸν πόλεμον, οἱ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑμῖν μετὰ τῶν ἱεροποιῶν· ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους

---

§ 26, 1. οὐκ ἐχειρ.] οὐκέ χειρ.' Σ^ν (ἐ rec. add.). — 3. ποιοῦσι Σ^ν.

δ' ἀναισχυντία δεινή. ibid. 232. κομιδῇ γέλως ἐστὶ κατηγορεῖν ἐκείνου τουτονί. Cf. *Schaef.* ad 14, 27. — τοῖς πράγμ.] wie wir die Sache betreiben. Iac. Bellum dicit. — §. 26. οὐκ ἐχειροτονεῖτε] haec finito dialogo ipse orator loquitur: nonne creabatis (sc. nuper s. hoc quoque anno) decem praetores? hi quid faciunt? praeter unum, quemcunque ad bellum miseritis, reliqui domi pompas ducunt. Ergo in forum creatis (χειροτονεῖτε i. e. creare soletis) cett. Ὃν ἂν ἐκπέμψητε, non ὃν ἐξεπέμψατε dicit, quia non de praetore in bellum profecto, sed, quum visum fuerit, profecturo loquitur. Bellum autem cum Philippo tum habuisse Athenienses nequidquam a quibusdam negatur. Cf. §. 31. 43. 2, 25. — στρατηγούς] imperatores s. praetores deni quotannis populi suffragiis creabantur (χειροτονητοί, non κληρωτοί), qui summum imperium in pedites habebant; his proximi dignitate deni taxiarchi e singulis tribubus singuli electi, qui suis quisque tribulibus in bello praeerant; equitatui praeerant bini hipparchi (v. ad §. 27.) item a populo creati, et qui proximum ab illis locum habebant, deni phylarchi. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 152, 7 sq. — τὰς πομπ.] i. e. pompas, quae institui solent. — τῶν ἱεροποιῶν] ἱεροποιοὶ (sacrificuli) κληρωτοὶ ἄρχοντες· εἰσὶ δὲ δέκα τὸν ἀριθμὸν, οἵ τά τε μαντεύματα ἱεροθυτοῦσι, κἄν τι καλλιερῆσαι δέῃ, καλλιεροῦσι μετὰ τῶν μάντεων, καὶ θυσίας τὰς νομιζομένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πενταετηρίδας ἁπάσας διοικοῦσι πλὴν τῶν Παναθηναίων. Anecdd. *Bekk.* p. 265, 22. Cf. *K. F. Herm.* l. c. §. 150, 1. — τοὺς πηλίνους] scil. ταξιάρχους καὶ φυλάρχους, quales apud nos non πηλοπλάθοι sive figuli ex argilla confectos, sed κασσιτεροχόοι sive stannarii e plumbo albo fusos in foro venales proponere solent. Lucian. Lexiph. c. 22. ἐλελήθεις σαυτὸν τοῖς ὑπὸ τῶν

εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς
27 *φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τον πόλεμον. οὐ γὰρ ἐχρῆν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ταξιάρχους παρ' ὑμῶν, ἵππαρχον παρ' ὑμῶν ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν' ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ' εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ' ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δ' ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαον ἱππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ' ὑφ' ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἂν ᾖ.*

§. **27**, 2. ἵππαρχον Σ] ἱππάρχους *Bk.*

κοροπλάθων εἰς τὴν ἀγορὰν πλαττομένοις ἐοικώς, κεχρωσμένος μὲν τῇ μίλτῳ καὶ τῷ κυάνῳ, τὸ δ' ἔνδοθεν πήλινός τε καὶ εὔθρυπτος ὤν. — εἰς τὴν ἀγοράν] ad pompas per forum ducendas. 21, 171. ἐχειροτονήσατε τοῦτον — ἵππαρχον ὀχεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς ταῖς πομπαῖς οὐ δυνάμενον. Ib. 174. ἱππαρχῶν τοίνυν — ἵππον οὐκ ἐτόλμησεν ὁ λαμπρὸς καὶ πλούσιος οὗτος πρίασθαι, ἀλλ' ἐπ' ἀλλοτρίου τας πομπὰς ἡγεῖτο. «Is enim fori situs fuit, ut nullam pompam ad illustrius aliquod Graeciae ipsiusve Atticae delubrum ex urbe missum non per forum duci oportuerit.» Saupp. Ceterum haec verba etiam ad v. πλάττοντες referenda sunt. — §. **27**. οὐ γὰρ ἐχρῆν] de p. γάρ v. ad 9, 68. Sensus est: oportebat duces e vestro numero (cives) esse, non peregrinos, a quibus nunc, dum illi domi sedent, res vestra geritur. Ἐχρῆν εἶναι oportebat esse, at non sunt; ἐχρῆν ἂν εἶναι oporteret esse, at non oportet (§. 1.). Cf. 8, 1. 6, 28. ad 9, 6. — παρ' ὑμῶν] cf. Din. 1, 56. τὸν παρ' αὐτῶν i. e. hominem ex ipsorum numero. — ἵππαρχον, non ἱππάρχους dixit, quia, quum hipparchis dierum festorum pomparumque ducendarum cura mandata esset, non poterat uterque domo abesse, sed si quando expeditio fieret, cui equites interessent, alter profectus est, alter in urbe mansit. Taxiarchi autem quin vel omnes apud exercitum essent, nihil impediebat (*Spp.*). — ἄρχοντας οἰκείους] heimische Führer. Iac. i. q. ἄρχοντας παρ' ὑμῶν, sed additum eadem de caussa, qua παρ' ὑμῶν bis posuit (epanaphora), ut Athenienses, quantum ea res in bello recte gerendo momentum haberet, graviter admonerentur. — ἀλλ' εἰς κτλ.] at nimirum in Lemnum (ad pompam ducendam) civem ducem mitti oportet (i. e. oportere rati misistis), ubi autem salus vestra agitur, peregrinum hominem ducem esse. «Lemnum quotannis lustratam eosque dies magno et splendido apparatu celebratos esse narrat Philostr. heroic. 19, 14. Iam cum Lemni cives atticos multos semper fuisse constet eaque insula partem quasi Atticae ipsius efficeret, quid mirum, hipparchum alterum ad pompam ducendam eo missum esse?»

Ἴσως δὲ ταῦτα μὲν ὀρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, 28
τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μά-
λιστα ποθεῖτε ἀκοῦσαι. τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρή-
ματα τοίνυν, ἔστι μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον
τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντα ἐνενήκοντα καὶ μι-
κρόν τι πρός, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείαις τετταρά-
48 κοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν μναῖ τοῦ
μηνὸς ἑκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦθ᾽
ἕτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς ὁ στρατιώτης δραχμὰς

---

§. 28, 4. ἔστιν pr. Σ^{v}. — 7. μνᾶ pr. Σ^{d}, μνᾶς Ω. — 8. τοσαῦτα Σ^{v}.

Saupp. — Μενέλαον] Amyntas ex Gygaea tres filios habuit, Archelaum, Arrhidaeum s. Errhidaeum, Menelaum (Justin. 7, 4, 5. cf. 8, 3, 10 sq.). Hunc Menelaum, Philippi regis fratrem uterinum, h. l. dici Harpocratio auctor est. Eum *Boehneckius* suspicatur post occisum a Philippo fratrem unum cum altero Olynthum confugisse (Ol. 107, 3.) ibique a Charidemo mercenariorum duce equitatui Atheniensium, qui sine hipparcho ex Euboea in Chalcidicen traiecerat (21, 197.), ducem praefectum esse. — ὑφ᾽ ὑμῶν κεχ.] a vobis creatum, unde patet civem esse. «Ab Atheniensibus enim non poterat χειροτονεῖσθαι nisi qui ipse esset Atheniensis.» Schaef. Hoc unum autem reprehendit Demosthenes, quod peregrinus homo isque ne a populo quidem creatus militibus in bello praesit, non unus alterve ex eorum numero, quos populus exercitui praefecerit. — §. 28. καὶ περαίνω] «uti cupitis audire, sic etiam dicendo exsequor.» Saupp. — χρήματα] nominativus est, complectens ea, quae deinceps per partes explicantur: τάλαντα ἐνεν. κτλ. — σιτηρ. μόνον] addita sunt, ne v. τροφή etiam ad stipendia pertinere videretur. Cf. ad 1, 22. — καὶ μικρόν τι πρός] efficitur enim summa 92 talentorum (= 133186 thal. = 259753 flor.). Ceterum πρός eodem modo usurpatur 22, 60. δραχμὰς ἑβδομήκοντα καὶ μικρόν τι πρός. Similiter πρὸς δέ 20, 112. καὶ πρός 27, 68. — εἴκοσιν — μναῖ] «20 minae per mensem × 12 menses = 240 × 10 naves = 2400 minae sive 40 talenta; porro 10 drachmae per mensem × 2000 pedites = 20000 drachmae × 12 menses = 240000 dr. sive 40 talenta; denique 30 drachmae per mensem × 200 equites = 6000 drachmae × 12 menses = 72000 drachmae sive 12 talenta. Pedites igitur et classiarios, qui in singulis triremibus duceni esse solebant, binos quotidie obolos, equites singulas drachmas accipere iubet, quod sane minimum erat.» Voem. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 152, 16. — στρατιώταις] §. 21. — τοσαῦθ᾽ ἕτερα] i. e. τετταράκοντα ἕτερα (cf. 57, 6.), totidem, alterum tantum. Cf. 27, 31. Liv. 1, 36 extr. *numero* (equitum) *alterum tantum adiecit, ut mille ac*

σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἱππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἕκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός,
29 δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφορμὴν εἶναι σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὀρθῶς ἔγνωκεν· ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς, ὅτι, τοῦτ' ἂν γένηται, προσποριεῖ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμα ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστ' ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. ἐγὼ συμπλέων ἐθελοντὴς πάσχειν ὁτιοῦν ἕτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὕτως ἔχῃ. πόθεν οὖν ὁ πόρος τῶν χρημάτων, ἃ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτ' ἤδη λέξω.

---

§. 28, 11. τριάκοντα] ἑκατὸν suprascr. habet rec. Σ. — §. 29, 1. ἀφορμὴν εἶναι *F*Σ] ἀφορμὴν *Bk.* — 8. ταῦτα Σ*ν*.

---

ducenti equites in tribus centuriis essent. Aliis locis est i. q. bis tantum (noch einmal soviel), ut Isocr. 4, 153. Cf. Liv. 10, 46 extr.: *militibus ex praeda centenos binos asses et alterum tantum centurionibus atque equitibus divisit.* — §. **29**. σιτηρέσιον] non τὸ σιτηρέσιον positum, «quia Demosthenes non de eo commeatu, quem modo per partes descripsit, sed in universum loquitur.» Rued. — τοῦτ' ἂν] cf. ad §. 43. 2, 28. 5, 16. 6, 16. 9, 44. νῦν ἐάν 23, 94. ὄντως ἂν ἄρα τοῦτο γένηται 23, 42. δύ' ἂν ὦσι 39, 36. — προσποριεῖ] comparabit (aufbringen — herbeischaffen wird). Non dicit προσποριεῖται (cf. 8, 22.), sive quia id, quod satis per se apparebat, sibi haec comparaturum exercitum esse, verbo dici nil attinebat, ut apud Menandrum (Stob. III. p. 244. *Gaisf.*): ἡμεῖς δὲ χωρὶς τῶν ἀναγκαίων κακῶν Αὐτοὶ παρ' αὐτῶν ἕτερα προσπορίζομεν, cf. 7, 21. 8, 26., sive quia totus exercitus a singulis militibus, ut quibus stipendia comparet, diversus cogitatur. Cf. 8, 10. — τὰ λοιπά] quae deerant, ut μισθός esset ἐντελής. Vid. ad Libanii argum. I, §. 6. — ἀπὸ τοῦ πολέμου] i. e. ἐκ τῆς λείας καὶ τῶν λαφύρων. Wolf. De pr. ἀπό cf. ad 1, 22. — ἕτοιμος] cf. 9, 4. — πόθεν οὖν] sc. ἔσται. Vid. ad 3, 17. — §. **30**. ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔ.] «Talentis 92 opus fore dixit, quae, uti probabile est, populus conquiri iussit a quaestoribus, qui ratione inita exposuerunt, unde ea pecunia petenda esset. Catalogus autem de scripto, ut apparet, recitatus hic praetermissus est, ut et leges et decreta et testimonia et alia scripta complura.» Wolf. — ἃ μὲν] ne ἃ μὲν

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ. 30

Ἃ μὲν ἡμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δεδυνήμεθα εὑρεῖν, ταῦτ᾽ ἐστίν. ἐπειδὰν δ᾽ ἐπιχειροτονῆτε τὰς γνώμας, ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ, χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμῆτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.

Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἂν περὶ τοῦ πολέμου 31 *καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεύσασθαι, εἰ τὸν τόπον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῆς χώρας, πρὸς ἣν πολεμεῖτε, ἐνθυμηθείητε, καὶ λογίσαισθε, ὅτι τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάξας τοὺς ἐτησίας*

---

§. **30**, 1. πόροι Ωᵛ. — 4. χειροτονήσετε *F* et (α m. rec. supra ε posito) *BΣ*, χειροτονήσατε *Bk*. Cf. 9, 70. — 5. ἐν om. *AYG*, delet Ω, uncis incl. *Bk*. — καὶ] sic, non καὶ ἐν, Σ. — 6. καὶ τοῖς] καὶ ἐν τοῖς Σᵛ. — §. **31**, 2. τὸν om. Σ.

οὖν desideres, cf. §. 33. 38. — ἡμεῖς] quum Demosthenes se unum dicens ἐγώ, non ἡμεῖς ponere soleat, suspicatus est *Seebeckius* eum τὴν τοῦ πόρου ἀπόδειξιν non solum per se, sed adhibito in consilium quaestore sive quo alio, cuius nomen in scripto referretur, confecisse (*Zimmerm.* Zeitschr. 1838. p. 767.). Cf. 7, 1. — ἵνα μὴ κτλ.] non ad unum χειροτονήσετε, sed ad ἃ ἂν ὑμῖν ἀρέσκῃ χειροτονήσετε refer; haec enim sententia huius loci est: cum de diversis sententiis sive rogationibus suffragia feretis, curabitis, ut id, quod vobis placeat, quicquid illud est, decernatis, non gratia ulla aut auctoritate moti quidquam, quod vobis ingratum sit et displiceat, amplectamini, quia, quod probantes volentesque decreveritis, id sperare licet vos etiam re et facto exsequuturos esse. De indic. fut. pro imperativo posito cf. 6, 6. *Matth.* 498, c, β. *Kr.* 53, 7, 4. — ἐπιστολαῖς] §. 19. — §. **31**. τὸν τόπον] «situm s. regionem i. q. τὴν τοποθεσίαν τῆς χώρας, quomodo scriptores temporum posteriorum.» Schaef. Cf. 23, 182. — τὰ πολλὰ προλ. διαπ.] pleraque (sc. eorum quae peragit) praeripiens s. antevertens peragit. Cf. ad 2, 9. 8, 11. — φυλάξας] i. q. ἐπιτηρήσας. — τοὺς ἐτησίας] ventos anniversarios (Passatwinde). Cf. 8, 14. «Quotannis enim ab occasu solstitiali (nordwestlich) octo ante caniculae exortum diebus (circa diem 12. Iulii) Prodromi qui appellabantur antecedunt, et post biduum eiusdem exortus iidem venti, Etesiae dicti, diebus canicularibus constantius perflant aestatem quidem frangentes, sed septentriones versus naviganti-

ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἡνίκ' ἂν ἡμεῖς μὴ δυ-
32 *ναίμεθα ἐκεῖσε ἀφικέσθαι. δεῖ τοίνυν ταῦτ' ἐν-*
θυμουμένους μὴ βοηθείαις πολεμεῖν (ὑστεριοῦμεν 49
γὰρ ἁπάντων), ἀλλὰ παρασκευῇ συνεχεῖ καὶ δυνά-
μει. ὑπάρχει δ' ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάθῳ καὶ ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καὶ ἃ χρὴ στρατεύματι πάνθ' ὑπάρχει. τὴν δ' ὥραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι ῥᾴδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασι ῥᾳδίως ἔσται.

---

§. **32**, 1. ταῦτα Σ^ν.

---

bus adversissimi valdeque reflantes.» Voem. — ἐπιχειρεῖ] scil. αὐτοῖς i. e. τοῖς πολλοῖς οἷς διαπράττεται. — ἡνίκ' ἂν ἡ. μὴ δυναίμεθα] «dictum ex mente Philippi: multa conatur Philippus eo tempore, quo nos illuc pervenire non posse opinatur.» Engelh. Cf. 2, 16. — §. **32**. βοηθείαις] zusammengeraffte Heere. Iac. *Subitarii milites: ita tum repentina auxilia appellabant.* Liv. 3, 4. Tumultuario exercitui, qui, simul atque aliquid periculi imminere visum est, subito conscribitur, opponitur deinde παρασκευὴ συνεχής i. e. ἣ διαμένει, ἕως ἂν διαλυσώμεθα — ἢ περιγενώμεθα §. 15. et δύναμις συνεχής i. e. ἣ συνεχῶς πολεμήσει καὶ κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει §. 19. (*Spp.*). Cf. §. 40 sq. 8, 47. — ὑστεριοῦμεν] i. e. sero veniemus, ita ut nulla opportunitate recte uti possimus. Cf. §. 35. 38. — χειμαδίῳ] i. e. τόπῳ, ἐφ' οὗ ἄν τις δύναιτο χειμῶνος ἐγκαθορμίσασθαι (Etymol. M.). Hibernis, quibus hic exercitus utatur (τῇ δυνάμει dativus commodi est), Lemno — licet uti. Ceterum Lemnus (§. 27. 34.), Thasus, Sciathus (cf. 8, 36.), aliae in illa regione insulae, ut Scopelus, Halonnesus, Peparethus, eo tempore in potestate Atheniensium erant. — τῷ τόπῳ] regione s. tractu. 20, 59. τὸν περὶ Θρᾴκην τόπον. — ἃ χρή] scil. ὑπάρχειν. — τὴν δ' ὥραν — ἔσται] scil. ἡ δύναμις: per eam anni tempestatem (aestatem dicit, cf. 8, 18. 9, 48. *Kr.* ad Thuc. 2, 52, 1.), quum et ad terram appellere facile est et a ventis nihil periculi, exercitus (qui in vicinia Macedoniae hibernavit) facile erit (ῥᾳδίως ἔσται i. e. facile commorabitur s. stationem habebit) ad ipsam oram Macedoniae et emporiorum ostia (πρός, cf. 1, 24.), ita ut, quum res tulerit, et in terram egressi praedari et naves, quae in portus invehantur aut ex iis proficiscantur, diripere (κλείειν τὰ ἐμπορία 2, 16.) eoque modo et Philippum vexare

33 Ἃ μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν ὁ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ᾿ ὑμῶν βουλεύσεται· ἃ δ᾿ ὑπάρξαι δεῖ παρ᾿ ὑμῶν, ταῦτ᾿ ἐστὶν ἃ ᾿γὼ γέγραφα. ἂν ταῦτα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πορίσητε τὰ χρήματα πρῶτον ἃ λέγω, εἶτα καὶ τἆλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας, ἐντελῆ, πᾶσαν τὴν δύναμιν νόμῳ κατακλείσητε ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ

---

§. **33**, 4. ἃ ᾿γὼ Σ, ἃ ἐγὼ *Bk.* — 5. ἃ om. Σ. — 10. γινόμενοι Σ[ν],

---

et sibi ipsis stipendia comparare possint. — §. **33**. ἃ — χρήσεται] 3, 16.: quas ad res — utatur scil. ὁ τούτων κύριος. — παρὰ τὸν καιρόν] dum occasio aderit. 20, 44. παρὰ τοὺς μεγίστους καιρούς. Vid. ad 2, 22. — ὑφ᾿ ὑμ.] 3, 12. — γέγραφα] scripto rogavi. Nam Demosthenes quae §. 16 sqq. suadet, ea decreti formula complexus populo ad sciscendum proposuerat. — ἂν ταῦτα] ordo verborum: ἂν πρῶτον πορίσ. ταῦτα τὰ χρήματα ἃ λέγω. Dicit eam pecuniam, de qua in τῇ τοῦ πόρου ἀποδείξει §. 30. expositum est. — τἆλλα] τοὺς στρατιώτας, τὰς τριήρεις, τοὺς ἱππέας. Construendum: παρασκευάσαντες τἆλλα — ἐντελῆ i. e. si reliqua paraveritis ita, ut nihil desit (v. ad 1, 28.), non ἐντελῆ πᾶσαν, quod, sive integras omnes copias (Avger.) sive copias plane universas (Manvt.) interpretare, graecum non est. Neque facile est intellectu, quomodo nuper aliquis haec ita interpretari potuerit: «si cetera, milites, triremes, equites, omnem denique expeditionem, ita apparaveritis, ut nihil desit.» Sic enim, ne quaeram, quaenam ista omnis expeditio sit, voc. ἐντελῆ inepte collocatum esse apparet. — νόμῳ κατακλ.] lege adstrinxeritis, ut in bello gerendo perseverent. Aesch. 2, 43. εἰς συνθήκην τινὰ ἡμᾶς κατέκλεισεν ὑπὲρ τοῦ ταῦτ᾿ ἐρεῖν. — ταμίαι καὶ πορισταί] administratores et quaestores. Πορισταί scholiasta Aristoph. Ran. 1501. *Br.* teste sunt οἱ περὶ πόρου χρημάτων εἰσηγούμενοι. Vid. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 151, 12. Iam etsi τὸ πορίζειν τὰ χρήματα per se prius est quam τὸ ταμιεύεσθαι, tamen vocabulum ταμίαι ut nomen generale, quo et alterum illud continetur, praepositum est. Iubet orator Athenienses ipsos eam pecuniam, qua ad alendas copias opus est, comparare et per ταμίας imperatori additos (cf. 8, 47.) administrare, non eam rem, ut solebant, imperatori procurandam relinquere. — γιγνόμενοι] i. q. τῷ γίγνεσθαι (κατακλείσητε). Sermo est de 92 illis talentis, quae singulis annis ad alendum exercitum conferri

τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ᾽ ἀεὶ περὶ τῶν αὐτῶν
34 βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες, καὶ ἔτι πρὸς
τούτῳ πρῶτον μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μέγιστον
τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δ᾽ οὗτος τίς;
ἀπὸ τῶν ὑμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ
φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς
τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε,
οὐχ ὥσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον εἰς Λῆμνον καὶ
Ἴμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους
ᾤχετ᾽ ἔχων, πρὸς τῷ Γεραιστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν
ἀμύθητα χρήματ᾽ ἐξέλεξεν, τὰ τελευταῖα εἰς Μαρα-

γενόμενοι *G*. — 11. παύσεσθε αἰὲν Σ. — §. **34**, 9. γεραστῷ *BGΣΩ* Vind. 3. Cf. *Kramer* ad Strab. 10, 1, 2. — 12. δύνασθε *AGΣY* et pr. Ω] ἐδύνασθε Vind. 1., ἠδύνασθε *Bk*. — 13. προθῆσθε Σ c. aliis] πρόθησθε

---

iusserat. Hinc praesens γιγνόμενοι (non aoristus γενόμενοι) poni debuit. — τὸν λόγον] rationes, quas imperator munere suo defunctus reddere debet. — §. **34**. πρῶτ. μὲν — ἔπειτα] §. 3. — ἀπὸ τῶν — συμμ.] opibus sociorum vestrorum s. pecuniis, quas sociis vestris rapit. Socii autem Atheniensium (insulani) fere mercaturae exercendae dediti mare navigabant. — ἄγων καὶ φέρων] rapere et ferre i. e. diripere (cum accus. vel rei vel personae vel loci). Proprie ἄγεσθαι animantes, φέρεσθαι res inanimae dicuntur. Cf. 9, 52. 18, 230. ἀντὶ τοῦ τοὺς λῃστὰς ἡμᾶς φέρειν καὶ ἄγειν ἐκ τῆς Εὐβοίας. 51, 13. πάντας ἀνθρώπους ἄγει καὶ φέρει. — τοῦ πάσχειν — ἔξω γενήσ.] dictum, ut ἔξω βελῶν γενέσθαι, ἔξω τοῦ δεινοῦ γ. (Xen. Anab. 2, 6, 11.). — οὐχ ὥσπερ] non quemadmodum - abduxit, scil. ita et in posterum abducet (οἰχήσεται ἔχων); sic porro ἐκλέξει et ἀποβήσεται supplendum est. 21, 218. οὐ γὰρ ἐκ πολιτικῆς αἰτίας οὐδ᾽ ὥσπερ Ἀριστοφῶν - ἔλυσε τὴν προβολὴν (sc. οὕτω λύων), ἀλλ᾽ ἐξ ὕβρεως - κρίνεται. Vid. *Kr.* gr. 69, 64, 2. *Stallb.* ad Plat. Symp. p. 179. E. — τὸν παρ. χρόνον] quo anno Philippus Lemnum et Imbrum (Scyrum addit Aesch. 2, 72.) aggressus sit ceteraque quae h. l. commemorantur hostiliter fecerit, non constat. Probabile est autem sub finem belli amphipolitani non multo ante quam haec oratio haberetur facta esse (Ol. 107, 3.). Vid. *Boehn.* quaestt. oratt. p. 25. p. 252 sqq. — ᾤχετ᾽ ἔχων] secum abduxit. Quod haec vv. paullo post repetuntur, ne quid in oratore offensionis habere videatur, cf. 8, 64. λέγειν - λέγειν. *Weber* ad 23, 53. — Γεραιστῷ] «promontorium australe et oppidum Euboeae cum portu peropportuno iis, qui ex Asia Athenas traiicerent.» Saupp. — τὰ πλοῖα] articulus ut de re nota. — ἐξέλεξεν] a mercatoribus, quorum navigia interceperat. — τὴν ἱερὰν τριήρη] Paralum. Vid. Harpocr. s.

50 θῶνα ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ᾤχετ' ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δ' οὔτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους, οὓς ἂν προθῆσθε, βοηθεῖν. καίτοι τί δήποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νομίζετε τὴν 35
μὲν τῶν Παναθηναίων ἑορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἄν τε δεινοὶ λάχωσιν ἄν τε ἰδιῶται οἱ τούτων ἑκατέρων ἐπιμελούμενοι, εἰς ἃ τοσαῦτ' ἀναλίσκετε χρήματα, ὅσα οὐδ' εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦτον ὄχλον καὶ παρασκευήν, ὅσην οὐκ οἶδ' εἴ τι τῶν ἁπάντων ἔχει, τοὺς δ' ἀποστόλους πάντας ὑμῖν

BF. Vid. ad 8, 49. — §. **35**, 5. τοσαῦτα Σ$^{\nu}$. — ἀναλίσκεται *AGΣ*. — 7. καὶ pr. omissum ab eadem manu insertum habet Σ. — παρασκευὴν *AGΣΥ*] τοσαύτην παρασκευὴν *Bk.* Cf. 5, 10. — τι *AGΣ* et Ω$^{\nu}$] τις

---

v. ἱερὰ τριήρης. Duae olim triremes sacrae erant, praeter Paralum Salaminia, quae quia ad Deliacam theoriam destinata erat, et Delia et Theoris dicta est. Utraque autem cum in aliis theoriis mittendis, tum ad belli usum (cf. 21, 174.), ad praetores, si opus esset, e bello revocandos (8, 29.), ad legatos vel praecones ac nuntios ablegandos, pecuniam publicam transportandam, plebiscita perferenda, omnino ad munera publica celeriter obeunda adhibebatur (*Vöm.*). Cf. *Boeckh.* oecon. Ath. I. p. 258. de re nav. p. 76 sqq. — δύνασθε] sic ex optimis codd. scribendum esse arguunt verba οὓς ἂν προθῆσθε (quocunque tempore constitueritis); nam si ἠδύνασθε scripsisset Demosthenes, debebat infra scribi οὓς πρόθοισθε. Hoc dicit orator: vos autem (ut nunc quidem res se habet) neque haec (i. e. talia) impedire neque opportuno tempore auxilium ferre potestis. — εἰς τοὺς χρ.] 2, 10. — §. **35**. Παναθηναίων] διττὰ Παναθήναια ἤγετο Ἀθήνησι, τὰ μὲν καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν, τὰ δὲ διὰ πεντετηρίδος, ἅπερ καὶ μεγάλα ἐκάλουν. Harpocr. Utraque Hecatombaeone mense et magna quidem per quattuor dies (25 — 28 Hecat.) agebantur. Vid. *K. F. Herm.* antiqq. 2. §. 54. — Διονυσίων] Dionysia Athenis quotannis celebrabantur quattuor mensibus contiguis: ruralia s. parva vindemiae tempore Posideone; Lenaea in Lenaeo urbano Gamelione; Anthesteria 11., 12. et 13. diebus Anthesterionis; Dionysia urbana sive magna in urbe Elaphebolionis diebus 9 — 15. Vid. *K. F. Herm.* antiqq. 2. §. 57 sqq. — δεινοί] οἱ μὲν δεινοὶ ἐνταῦθα οἱ ἔμπειροι τῆς διαθέσεως τῶν ἑορτῶν, οἱ δὲ ἰδιῶται οἱ ἄπειροι τῶν τοιούτων. Wolf. — ἀποστόλων] 3, 5. — ὄχλον multitudinem hominum, παρασκευὴν apparatum, ut vasa pretiosissima, vestimenta, alia. — ὅσην — ἔχει] quantum (apparatum) nescio an

ὑστερίζειν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς
36 *Παγασὰς, τὸν εἰς Ποτίδαιαν; ὅτι ἐκεῖνα μὲν ἅπαντα νόμῳ τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἕκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς χορηγὸς ἢ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ τοῦ καὶ τίνα λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον οὐδ' ἀόριστον ἐν τούτοις ἠμέληται, ἐν δὲ τοῖς περὶ τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ ἄτακτα, ἀδιόρθωτα, ἀόριστα ἅπαντα. τοιγαροῦν ἅμα ἀκηκόαμέν τι καὶ τριηράρχους καθίσταμεν καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιούμεθα καὶ περὶ*

---

vulg. — 9. τὸν - τὸν - τὸν] τῶν - τῶν - τῶν *ΣG*. — 10. παγάσας *BFΣ*. — §. **36**, 2. προοῖδεν ΣΩν Vind. 3. 4., προεῖδεν *B*. — 4. τίνα Σ] τί *Bk*. —

---

n i h i l o m n i n o h a b e a t i. e. quantus ad nullam aliam rem impendi mihi videtur. Quanti illi sumptus fuerint, vel ex uno exemplo, quod *Sauppius* commemoravit, existimari potest. Olymp. enim 92, 3. athlothetis ex thesauro Minervae Poliadis ad Panathenaea magna celebranda quinque talenta et mille drachmae erogata sunt. — Μεϑ.] 1, 9. — §. **36**. τίς — φυλῆς] scil. ἔσται. V. ad 3, 17. «Choregia et gymnasiarchia λειτουργίαι ἐγκύκλιοι (munera solemnia, stata, ordinaria) erant; χορηγός a tribu sua ex ordine editus sumptum praebebat choris instruendis et adornandis vel scenicis vel ἀνδρικοῖς, παιδικοῖς, πυρριχιστῶν, reliquis, de victoria certaturus. Alterum (γυμν.) pertinet ad ludos gymnicos apparandos, quorum commissiones in Panathenaeis, Hephaesteis, Prometheis, aliis solemnibus publice fiebant. Extraordinarium munus erat trierarchi, cuius omnino erat triremem publico sumptu aedificatam instruere, quam resp. nautis complebat, eademque iis stipendium commeatumque praebebat. Instruentibus trierarchis naves erant non solum adornandae, sed etiam conservandae et saepissime reficiendae; nautae, remiges et classiarii, quos resp. prodebat, conscribendi, stipendium et commeatus nonnunquam temporibus cogentibus augendus vel solvendus.» Voem. Cf. *K. F. Herm.* l. c. 1. §. 161. — τίνα λαβόντα (scil. αὐτὸν) τί δεῖ π.] 2, 25. — ἠμέληται] exspectaveris λέλειπται, sed v. ad 1, 28. — ἅμα - καί] s i m u l a t q u e a l i q u i d a u d i v i m u s, t r i e r a r c h o s c o n s t i t u i m u s, s. ἐπειδὰν πυϑώμεϑά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα παρασκευαζόμεϑα (8, 11.). Cf. 23, 209. ὑμῖν δὲ οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἐφόδιά ἐστιν ἐν τῷ κοινῷ, ἀλλ' ἅμα δεῖ τι ποιεῖν καὶ πόϑεν οὐκ ἔχετε. — τούτοις ἀντιδόσεις π.] his actionem de permutanda re familiari damus s. in horum gratiam permutationes facultatum instituimus. «Qui ad onus aliquod publicum designatus erat,

χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ ταῦτα ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς οἰκοῦντας, εἶτ᾽ αὐτοὺς πάλιν, εἶτ᾽ ἀντεμβιβάζειν, εἶτ᾽ ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπόλωλε τὸ ἐφ᾽ ὃ 37
ἂν ἐκπλέωμεν· τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευάζεσθαι ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσι καιροὶ τὴν ἡμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἃς δὲ τὸν μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθ᾽ ἡμῖν ὑπάρχειν, οὐδὲν οἷαί τ᾽ οὖσαι ποι-
51 *εῖν ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται. ὁ δ᾽ εἰς*

---

11. ἔδοξεν Σν. — 12. εἶτ᾽ ἀντεμβ. Σ] ἀντεμβ. *Bk.* — §. **37**, 1. μέλλεται Σ] μέλλετε *Bk.* — τὸ ἐφ᾽ ὃ Σ] ἐφ᾽ ἃ *Bk.* — 4. οὐ μένουσι καιροὶ Σ] καιροὶ οὐ μένουσι *Bk.*

---

si quem praetermissum esse opulentiorem putabat, poterat e Solonis instituto eum nominare ab eoque petere, ut aut ipse onus reciperet aut secum facultates permutaret, unde actio dicebatur ἀντίδοσις.» Voem. — τοὺς μετ.] nullam enim militiae vacationem metoeci habebant. Vid. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 115, 12. — ἔδοξε] 1, 11. — τοὺς χωρὶς οἰκ.] *Bekk.* anecdd. p. 316, 11.: χωρὶς οἰκοῦντες: οἱ ἀπελεύθεροι, ἐπεὶ χωρὶς οἰκοῦσι τῶν ἀπελευθερωσάντων. ἢ δοῦλοι χωρὶς οἰκοῦντες τῶν δεσποτῶν. Cf. *Boeckh.* oecon. Athen. 1. p. 281. Libertinos dicit. Cf. 47, 72. ἀφεῖτο γὰρ ὑπὸ τοῦ πατρὸς τοῦ ἐμοῦ ἐλευθέρα καὶ χωρὶς ᾤκει καὶ ἄνδρα ἔσχεν. Omnino χωρὶς οἰκεῖν vel καθ᾽ ἑαυτοὺς εἶναι (seine eigne Haushaltung haben) dicuntur, quicunque seorsum vel a fratribus vel a parentibus habitant suumque ipsi negotium gerunt. 47, 35. ἀποκριναμένου δέ μοι Εὐέργου, ὅτι νενεμημένος εἴη καὶ χωρὶς οἰκοίη ὁ Θεόφημος, αὐτὸς δὲ παρὰ τῷ πατρί, πυθόμενος κτλ. Cf. 36, 4. 43, 19. 47, 35. — εἶτ᾽ αὐτοὺς πάλιν] sc. ἐμβαίνειν. Πάλιν ad ἔδοξε sive ad mutatam consilii rationem spectat. — εἶτ᾽ ἀντεμβ.] i. e. εἶτ᾽ ἄλλους ἀνθ᾽ ἡμῶν ἐμβιβάζειν. — μέλλεται] v. *Krüger* ad Xen. An. 3, 1, 47. — §. **37**. τὸ ἐφ᾽ ὅ] cf. 8, 12. Thuc. 6, 3, 9. κατασχεῖν, ἐφ᾽ ἃ ὥρμησθε. Xen. An. 1, 1, 2. εἰ καλῶς καταπράξειεν, ἐφ᾽ ἃ ἐστρατεύετο. De artic. v. *B.* 125. adn. 6. *M.* §. 287. *Kr.* 50, 6, 11. — εἰρωνείαν] §. 7. — τὸν μεταξὺ χρ.] cum v. ὑπάρχειν coniungendum: quas autem copias per intermedium tempus (scil. dum maior exercitus paratur) nobis esse putamus (quibus Philippus impediri saltem et, usque dum maior noster exercitus illuc venerit, retardari posse videatur), hae ipsis occasionibus (quibus uti nesciunt) arguuntur nihil efficere posse. Verba ἐπ᾽ αὐτῶν τῶν καιρῶν ἐξελέγχονται coniungenda sunt. Cf. 18, 21. τούτων τοιούτων ὄντων καὶ ἐπ᾽ αὐτῆς τῆς ἀληθείας δεικνυμένων. — εἰς

τοῦθ᾽ ὕβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ᾽ ἐπιστέλλειν Εὐβοεῦσιν ἤδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

38 *ΕΠΙΣΤΟΛΗ.*

Τούτων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν ἀνεγνωσμένων ἀληθῆ μέν ἐστι τὰ πολλὰ, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἴσως οὐχ ἡδέα ἀκούειν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν, ὅσα ἄν τις ὑπερβῇ τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματα ὑπερβήσεται, δεῖ πρὸς ἡδονὴν δημηγορεῖν· εἰ δ᾽ ἡ τῶν λόγων χάρις, ἂν ᾖ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημία γίγνεται, αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτοὺς, καὶ ἅπαντ᾽ ἀναβαλλομένους, ἃ ἂν ᾖ δυσχερῆ, πάντων

---

§. **38**, 1. ΕΠΙΣΤΟΛΗ *G*] ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ cod. Σ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ *Bk.* — 8. ἐστι Σ Vind. 4.] ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι *Bk.* — 9. ἃ ἂν Σ] ὅσα ἂν *Bk.*

τοῦθ᾽] 2, 8. — τοιαύτας] «tales, qualis est quae vobis recitabitur.» Schaef. — §. **38**. ΕΠΙΣΤ.] ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστολῆς ἐστιν οὗτος· ὁ Φίλιππος ἐπέστειλεν Εὐβοεῦσιν συμβουλεύων μὴ δεῖν ἐλπίζειν εἰς τὴν Ἀθηναίων συμμαχίαν, ὅτι οὐδὲ αὐτοὺς δύνανται σώζειν. Schol. — τούτων] ne τούτων οὖν desideres, cf. 30. — οὐ μὴν ἀλλ᾽] 1, 4. — καὶ τὰ πράγματα ὑπερβ.] haec ego cum ceteris ita interpretatus eram: si, quaecunque quis oratione praeterierit, ea et re et facto praeteribunt, i. e. non evenient. At neque credibile est v. ὑπερβήσεται aliter dictum esse quam v. ὑπερβῇ, neque omnino, id quod *Sauppius* ad h. l. adnotavit, v. ὑπερβαίνειν intransitive usurpatum esse videtur. Cf. 8, 7. Itaque iam ita haec interpretanda sunt: si quis, quae dicendo transierit, ea ipsa transierit (darüber hinwegkommen) h. e. effecerit, ut nihil habeant molesti. Pro eo autem, quod quis exspectaverit ταῦτα καὶ τῷ ὄντι ὑπερβήσεται, paullo quidem insolentius καὶ τὰ πράγματα ὑπερβ. posuit, ac si antea non ὅσα ἄν τις κτλ., sed ἐάν τις κτλ. dixisset, sed effecit tamen, ut res (facta) et verba gravius inter se opponerentur. De re cf. 3, 18. 9, 4. — ἂν ᾖ μὴ πρ.] «quo non pertinet.» Wolf. Nam est ubi iucunditatem orationis et plausum multitudinis recte et honeste secteris. — ζημία] 1, 27. — §. **39**. δύνασθαι] 2, 25. — οὐκ ἀκολουθεῖν] οὐκ ad δεῖ referendum est (*B.* 148. 2. h. *Kr.* 67, 7, 3.): non sequi res, sed ipsos anteire (den Ereignissen nicht nachgehen, sondern ihnen voraus eilen), h. e. paratos ad omnes casus belli curare, ne quid improviso

ὑστερεῖν τῶν ἔργων, καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μα- 39
θεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς ὀρθῶς πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν, ἀλλ' αὐτοὺς ἔμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειέ τις ἂν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων τοὺς βουλευομένους, ἵν', ἃ ἂν ἐκείνοις δοκῇ, ταῦτα πράττηται
καὶ μὴ τὰ συμβάντα ἀναγκάζωνται διώκειν. ὑμεῖς 40
δὲ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλείστην δύναμιν ἁπάντων ἔχοντες, τριήρεις, ὁπλίτας, ἱππέας, χρημάτων πρόσοδον, τούτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε εἰς δέον τι κέχρησθε, οὐδὲν δ' ἀπο-

---

§. **39**, 1. ὑστερεῖν Σ] ὑστερίζειν *Bk.* Cf. 8, 3. 12. 19, 332. — 5. ἀξιώσειέ τις ἂν *AΣYG* Vind. 4.] ἀξιώσειεν ἄν τις *Bk.* Cf. 6, 37.— 6. βουλευομένους Σ] εὖ βουλευομένους *Bk.* — §. **40**, 5. εἰς δέον τι *BFΣ*] ἐν δέοντι *Bk.* — οὐδὲν e conj. *Dobreei,* οὐδενὸς codd. — ἀπο-

---

fiat, antevenire consilia hostium, mala quae immineant praecavere et quamvis occasionem rei bene gerendae occupare. Cf. Liv. 9, 18. *at hercle reges, non liberi solum impedimentis omnibus, sed domini rerum temporumque, trahunt consiliis cuncta, non sequuntur.* — ὥσπερ] 1, 15. — τῶν πραγμ.] scil. ἡγεῖσθαι. Cic. pro Balbo 4, 9. *quum etiam ipse casus eventusque rerum non duces, sed comites eius consiliorum fuerint.* — ἐκείνοις] ad proximum τοὺς βουλευομ. refertur. Ἐκείνοις, non αὐτοῖς posuit, quia opponit τὰ συμβάντα (casus eventusque rerum). Alia exempla pronominis ἐκεῖνος pro αὐτός positi ex oratoribus collegerunt *Maetzn.* ad Antiph. 1, 16. et *Strange* in *Iahn.* Annal. 4. Suppl. p. 350*. — τὰ συμβάντα διώκειν] i. q. ὄπισθεν εἶναι τῶν πραγμάτων s. ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν. Cf. Herod. 7, 49. μάθε, ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρχουσι καὶ οὐχὶ ἄνθρωποι τῶν συμφορέων. — §. **40**. πλείστην δύναμιν] 24, 216. ἔσθ' ὅ τι κωλύει τὴν πόλιν μεγίστην εἶναι; οὐ τριήρεις, ὅσας οὐδεμία πόλις ἑλληνὶς, κέκτηται; οὐχ ὁπλίτας; οὐ προσόδους; οὐ τόπους; οὐ λιμένας; 14, 13. ὁρῶν ὑμῖν χιλίους μὲν ἱππέας, ὁπλίτας δὲ ὅσους ἂν ἐθέλῃ τις, ναῦς δὲ τριακοσίας. ib. 30. ἡμῖν δὲ τὸ τῆς χώρας τίμημα ὑπάρχον ἀφορμὴν ἑξακισχίλια τάλαντα ἀκούσεται. Saupp. — εἰς δέον τι] cf. 14. 3, 28. — οὐδὲν δ' κτλ.] «nihil reliquum facitis, quin, ut barbari luctantur, sic cum Philippo bellum geratis. Cf. Plat. Phaed. p. 69. D. ὧν δὴ καὶ ἔγωγε — οὐδὲν ἀπέλιπον — γενέσθαι.» Saupp. Thuc. 7, 70, 4. βραχὺ γὰρ ἀπέλιπον

λείπετε, ὥσπερ οἱ βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππῳ. καὶ γὰρ ἐκείνων ὁ πληγεὶς ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, κἂν ἑτέρωσε πατάξῃς, ἐκεῖσέ εἰσιν αἱ χεῖρες, προβάλλεσθαι δ' ἢ βλέπειν ἐναντίον
41 *οὔτ' οἶδεν οὔτ' ἐθέλει. καὶ ὑμεῖς, ἂν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φίλιππον, ἐκεῖσε βοηθεῖν ψηφίζεσθε, ἐὰν* 52
ἐν Πύλαις, ἐκεῖσε, ἐὰν ἄλλοθί που, συμπαραθεῖτε ἄνω κάτω καὶ στρατηγεῖσθ' ὑπ' ἐκείνου, βεβούλευσθε δ' οὐδὲν αὐτοὶ συμφέρον περὶ τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτε οὐδέν, πρὶν ἂν ἢ γεγενημένον ἢ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα δ' ἴσως πρότερον μὲν ἐνῆν· νῦν δ' ἐπ' αὐτὴν ἥκει τὴν ἀκμήν,
42 *ὥστ' οὐκέτ' ἐγχωρεῖ. δοκεῖ δέ μοι θεῶν τις, ὦ ἄν-*

λείπετε Σ] ἀπολείπεσθε *Bk.* — 6. ὥσπερ pr. Σ] ὥσπερ δὲ *Bk.* In Σ m. rec. δὲ addidit. — πολεμεῖν pr. Σ, in quo litera ν m. rec. deleta est, πολεμεῖτε *Bk.* — 7. αἰεὶ Σ. — 8. πατάξῃς Σ] πατάξῃ τις *Bk.* Cf. 21, 33. — §. **41**, 1. ἂν *G*Σ Vind. 4.] ἐὰν *Bk.* — 3. ποι Σ Vind. 4., πη *GY*. — 4. στρατηγεῖσθ' Σ] στρατηγεῖσθε μὲν *Bk.* — 5. δὲ Σ*r*.

(i. e. ὀλίγου ἐδέησαν) ξυναμφότεραι διακόσιαι γενέσθαι. — οἱ βάρβαροι] utpote pugilatus imperiti. — καὶ γάρ] 2, 15. — τῆς πλ. ἔχεται] non praecavet ictum, sed accepta plaga manum admovet ei parti corporis, quae ictu percussa est (er greift jedes Mal nach der Stelle, auf welche der Schlag gefallen ist. Rost.). — ἐκεῖσε] illuc sunt i. e. moventur (so sind die Hände dorthin). «Poeta apud Plut. de garrul. p. 513. E. ὅπου τις ἀλγεῖ, κεῖσε καὶ τὴν χεῖρ' ἔχει.» Saupp. Cf. *Krüg.* ad Xen. An. 1, 2, 7. — προβάλλεσθαι] sc. manus, ut ictum adversarii a corpore suo avertat (sich decken). Cf. Xen. Cyr. 2, 3, 10. — §. **41**. ἄλλοθί που] non iam defendi posse id quod in optimo libro scriptum est ἄλλοθί ποι, sed librarii errori tribuendum esse arbitror. Saepe in eo genere erratum est a librariis, ut, quod 34, 37. in omnibus libris est εἴ τις οἰκῶν Ἀθήνησιν ἄλλοθί που σιτηγήσειεν ἢ εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον, apparet ex 35, 50. 51. Lycurg. 27. scribendum esse ἄλλοσέ ποι. Sic ἄλλοσε Xen. Hell. 2, 2, 2., ποῖ — ἄλλοσε Antiph. 1, 4. Aristoph. Eq. 953., μηδαμοῖ Dem. 56, 11., οὐδαμοῖ id. epist. p. 1471, 15., ποῖ id. 59, 108. Din. 1, 8. Antiph. 2, 4, 8., ὅπου 35, 41. 59, 33. Andoc. 2, 16 scriptum fuisse arbitror. Cf. ad 6, 30. — ἄνω κάτω] 2, 16. — στρατηγεῖσθ'] quia militum instar dicto imperatoris audientium, quo Philippus praei-

δρες Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς πόλεως
αἰσχυνόμενος τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην ἐμβαλεῖν
Φιλίππῳ. εἰ γὰρ ἔχων ἃ κατέστραπται καὶ προείλη-
φεν ἡσυχίαν ἔχειν ἤθελε καὶ μηδὲν ἔπραττεν ἔτι,
ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ ὧν αἰσχύνην
καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἴσχιστα ὠφληκότες
ἂν ἦμεν δημοσίᾳ· νῦν δ' ἐπιχειρῶν ἀεί τινι καὶ τοῦ
πλείονος ὀρεγόμενος ἴσως ἂν ἐκκαλέσαιθ' ὑμᾶς, εἴ-
περ μὴ παντάπασιν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δ' ἔγωγε, 43
εἰ μηδεὶς ὑμῶν μήτ' ἐνθυμεῖται μήτ' ὀργίζεται,
ὁρῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πο-
λέμου γεγενημένην περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιπ-
πον, τὴν δὲ τελευτὴν οὖσαν ἤδη ὑπὲρ τοῦ μὴ πα-

---

§. **42**, 5. ἤθελεν pr. Σ^{ν} (ν rec. del.). — 6. δοκῆι *ABFYΩ* et Σ^{d}. — 8. αἰεί Σ. — §. **43**, 2. μήτ' ὀργ.] μήτε ὀργ. Σ^{ν}.

---

verit, eo proficiscuntur. Cf. §. 25. 3, 6. — πρὸ τῶν πρ.] 5, 2. Haec verba (vor den Ereignissen) explicantur iis, quae sequuntur: πρὶν — πύθησθε: nihil eorum, quae geruntur, prius videtis et curatis, quam gestum esse aut geri audiveritis. — πρότερον] ante hoc tempus, priusquam ad summum discrimen (ἐπὶ τὴν ἀκμήν, cf. interprr. ad Herod. 6, 11.) ventum est. — ἥκει] scil. res (es). Cf. *Kr.* 61, 5, 6. — ἐγχωρεῖ] «scil. ταῦτα.» Reisk. — §. **42.** ἔχων] v. ad §. 9. — ἀποχρῆν ἂν — δοκεῖ] sc. ταῦτα: acquiescerent, opinor, nonnulli vestrum in his (quae Philippus adhuc fecit), quae reipublicae summum dedecus afferrent (scil. si iis acquiesceremus s. si ea non aegre ferremus). — δημοσίᾳ] publice: non singuli cives, sed ipsa civitas ignaviae damnata foret i. e. ignaviae crimen contraheret. Cf. 2, 3. — τοῦ πλείονος] id quod plus est (plura) affectans. Cf. Soph. Oed. C. 36. πρὶν νῦν τὰ πλείον' ἱστορεῖν. — ἐκκαλέσαιθ'] excitet ex otio et ad bellum strenue gerendum provocet. Cf. Aesch. 2, 3. τὴν ὑμετέραν ὀργὴν ἐκκαλέσασθαι. — ἀπεγνώκ.] wo anders ihr es nicht gänzlich aufgegeben habt (scil. id, quo de agitur, debellare Philippum). Cf. ad 3, 33. — §. **43**. εἰ] 2, 24. *Miraris, cum tu argento post omnia ponas, Si nemo praestet quem non merearis amorem?* Hor. Sat. 1, 1, 86. — τὴν μὲν ἀρχήν] inde ab Ol. 105, 3. — περὶ — ὑπέρ] initium belli spectasse ad poenam Philippi, nunc geri pro avertendis malis (ὑπέρ i. e. eo

θεῖν κακῶς ὑπὸ Φιλίππου. ἀλλὰ μὴν ὅτι γε οὐ στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κωλύσει. εἶτα τοῦτ᾽ ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἂν ἀποστείλητε, πάντ᾽ ἔχειν οἴεσθε
44 καλῶς; οὐκ ἐμβησόμεθα; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; «ποῖ οὖν προσορμιούμεθα;» ἤρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρά, ὦ ἄνδρες 53
Ἀθηναῖοι, τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς ὁ πόλεμος, ἂν ἐπιχειρῶμεν· ἂν μέντοι καθώμεθα οἴκοι, λοιδορουμένων ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων, οὐδέποτ᾽ οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται τῶν
45 δεόντων. ὅποι μὲν γὰρ ἄν, οἶμαι, μέρος τι τῆς πό-

---

§. **43**, 7. κωλύσει] κωλύσῃ Σ, αὐτὸν κωλύσῃ *BF* Vind. 4., αὐτὸν κωλύσει *A*ΥΩ. — τοῦτο Σ^{r}. — 9. ἂν *G*Σ Vind. 4.] ἐὰν *Bk*. — §. **44**, 3. πλευσόμεθα Υ*G* et pr. Σ] πλευσούμεθα m. antiq. corr. Σ et ceteri (*Bk*.). Cf. 7, 15. 19, 250. 34, 9. 50, 36. 49. 50. — 8. μὴ *AG*Υ Vind. 4.] οὐ μὴ *Bk*. Οὐ pr. m. in Σ omisit, sed postmodum addidit. Cf. *Herm*. ad Eur. Iph. T. 886.

---

consilio, ut τὸ μὴ παθεῖν assequamur). V. ad 1, 5. — ὅτι γε] 7, 11. — οὐ στήσεται] cf. §. 9. 50. 1, 15. 25. — εἶτα] 1, 24. — κενάς] 3, 5. — ἐλπίδας] cf. 45. τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας. Vid. §. 46. De collocatione particulae ἐάν vid. §. 29. 51, 19. ὥστ᾽ οἴονται, τὸν ἅπαξ εἰρηκότα ἂν καλῶσιν ἀναιδῆ, σφᾶς αὐτοὺς πάντα τὸν βίον καλοὺς κἀγαθοὺς νομίζεσθαι. Cf. 27, 5. 34, 51. 36, 31. 49. 40, 56. 53, 28. — §. **44**. νῦν] vid. §. 6. — ἤρετό τις] inquit (v. *Bentl*. ad Hor. Sat. 1, 4, 78.). Demosthenes fingit aliquem sic interrogasse, sive in ipsa contione, sive antea in familiari de eadem re sermone. Cf. ad §. 10. — εὑρήσει] cf. 2, 21. *Aperiet et recludet contecta et tumescentia victricium partium vulnera bellum ipsum*. Tac. Histor. 2, 77. — ἐπιχειρῶμεν] ut nos: wenn wir nur Hand anlegen. — καθώμεθα] 1, 23. — τῶν λεγόντων] 3, 21. — οὐδέποτ᾽ οὐδὲν ἡμῖν μὴ γένηται] cf. 6, 24. 9, 75. 22, 39. δίκην οὐδεὶς οὐδεμίαν μὴ δῷ. 23, 179. ὅτι τῶν πρὸς ὑμᾶς οὐδὲν μὴ δυνηθῇ πρότερον λῦσαι. *B*. 148, adn. 6. *M*. 517. *Kr*. 53, 7, 6. — §. **45**. τῆς πόλεως] i. e. στρατιωτῶν οἰκείων (§. 44.) sive τῆς πολιτικῆς δυνάμεως. — κἂν μὴ πᾶσα] scil. ἀποσταλῇ. — εὐμενές] sc. ἐστιν αὐτῇ (τῇ πόλει). — ψήφισμα κενόν i. e. decretos, non item conscriptos milites (ἕνα ἄνδρα §. 46.). — ἀπὸ τοῦ β.] §. 43. Andoc. 1, 150. μὴ τοίνυν μήθ᾽ ὑμᾶς αὐτοὺς τῶν

λεως συναποσταλῇ, κἂν μὴ πᾶσα, καὶ τὸ τῶν θεῶν εὐμενὲς καὶ τὸ τῆς τύχης συναγωνίζεται· ὅποι δ' ἂν στρατηγὸν καὶ ψήφισμα κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκπέμψητε, οὐδὲν ὑμῖν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλ' οἱ μὲν ἐχθροὶ καταγελῶσιν, οἱ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι τῷ δέει τοὺς τοιούτους ἀποστόλους. οὐ γάρ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἕνα ἄνδρα δυνη- 46
θῆναί ποτε ταῦθ' ὑμῖν πρᾶξαι πάνθ', ὅσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν δεῖνα αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖνα ἔστιν. τὰ δὲ πράγματα ἐκ τούτων ἀπόλωλεν. ὅταν γὰρ ἡγῆται μὲν ὁ στρατηγὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἱ δ' ὑπὲρ ὧν ἂν ἐκεῖνος πράξῃ πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ῥαδίως ἐν-

---

§. **45**, 2. πᾶσα Σ] πᾶσα παρῇ *Bk.* — 3. συναγωνίζεται Σ] ἡμῖν συναγωνίζεται *Bk.* Cf. 8, 20. — 5. ἡμῖν pr. Σ. — §. **46**, 2. πάντα Σ, ἅπανθ' ceteri. — 4. ἔστιν pr. Σ] ἔστι rec. corr. Σ (*Bk.*). — 5. ἡγῆται] sic, non ἡττῆται, Σ. — 7. πράξῃ ΒΣ] ἐκεῖ πράξῃ *Bk.* —

ἀπ' ἐμοῦ ἐλπίδων ἀποστερήσητε μήτ' ἐμὲ τῶν εἰς ὑμᾶς. — καταγελῶσιν] sc. τῶν τοιούτων ἀποστόλων. — τεθνᾶσι τῷ δέει] timore enecti sunt, quia, sententiam si spectas, nihil aliud est quam ὑπερφοβοῦνται, recte sequitur accusativus. Cf. 9, 24. 19, 81. ὥστε — τεθνάναι τῷ φόβῳ Θηβαίους. Soph. Oed. C. 223. δέος ἴσχετε μηδὲν ὅσ' αὐδῶ. Cf. *Matth.* 423. adn. *Kr.* 46, 10, 2. — §. **46**. ἕνα ἄνδρα] i. e. ducem solum sine exercitu civili (hinc ψήφισμα κενόν §. 45.). — δυνηθῆναί ποτε] potuisse umquam, de re et facto, ne ἄν desideres. — ὑποσχέσθαι] temere polliceri maxime Chares solebat. Hinc proverbium ortum est: αἱ Χάρητος ὑποσχέσεις. — τὰ δὲ πρ.] i. e. τὸ ἐφ' ὃ ἂν ἐκπλέωμεν (§. 37.), ea, quae ducibus servanda aut recuperanda mandaverant. — ἀθλίων ἀπομίσθων] non ἀθλίων καὶ ἀπομίσθων: nam miseri dicuntur eo quod sunt ἀπόμισθοι h. e. quod iis debita stipendia non solvuntur (alias exauctorati s. emeriti ἀπόμισθοι vocantur, cf. 23, 154.). De re cf. §. 24. 2, 28. — ὑπέρ] ψεύδεσθαι ὑπέρ του mentiri super aliqua re, etsi raro, tamen non minus recte dicitur, quam ψεύδεσθαι περί του (Xen. Anab. 7, 6, 15.), ἐγκαλεῖν περί του, alia. — ῥαδίως] cum ψευδόμενοι, non cum ἐνθάδ' ὦσι coniungendum. Ceterum scholiasta auctor est Cephisodotum Cerameensem h. l. respici, caussidicum illius aetatis celebrem (20, 146.), a quo Chares propter male administratum bellum Olynthiacum accusatus esse videtur. Vid. Aristot. Rhet. 3, 10. —

θάδ' ὦσιν, ὑμεῖς δ' ἐξ ὧν ἂν ἀκούσητε ὅ τι ἂν τύχητε ψηφίζησθε, τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;

47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρτυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλθόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς τὰ ὑμέτερ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας ὁρᾶν. νῦν δ' εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρατηγῶν ἕκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρ' ὑμῖν περὶ θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἐχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἅπαξ αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ

---

8. ἂν (ante ἀκούσητε) om. Σ, ut saepe in hoc genere dicendi. Cf. 5, 2.

τύχητε] sc. ψηφιζόμενοι. Cf. ad 1, 3. — τί καί] τί χρὴ προσδοκᾶν qui dicit, is quid exspectari, non simul an aliquid exspectari debeat, quaerit, sed qui τί χρὴ καὶ προσδοκᾶν (quid vel exspectari oportet: plene: τί χρὴ οὐ μόνον πράττεσθαι ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ ἀλλὰ καὶ προσδοκᾶν;) vel τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν (quid vel oportet exspectari, i. e. τί οὐ μόνον ἔξεστι sive δύναιτ' ἄν τις προσδοκᾶν, ἀλλὰ καὶ χρὴ πρ.), is non solum quid, sed etiam an aliquid exspectandum sit, quaerit. Vid. *Herm.* ad Viger. p. 837. *Weber* ad 23, 136. — §. **47**. πῶς] ne offendas, quum sequatur ὅταν, poterat sane Demosthenes aut h. l. πότε aut infra εἰ — ἀποδείξετε scribere, sed illud praetulit, quia non tam id quaeritur, quando haec finem habitura sint, quam qua ratione (agendi), quam quidem rationem ingressi erunt, quum ipsi in bellum exierint. Cf. 25, 68. ὁ δ' ἀναιδὴς ἐκ τίνος ὠνομάσθη τῶν ἄλλων ἀλλ' ἢ ὅταν τὰ μήτε ὄντα μήτ' ἂν γενόμενα ταῦτα τολμᾷ λέγειν δι' ἀναισχυντίαν; — τῶν στρατηγουμένων] vid. ad §. 25. — εὐθυνῶν] 1, 28. — ὑμᾶς — παρόντας] illud omissum, huius loco παρόντες scriptum velles. At illi Athenienses, qui cives in bellum mittunt (ὅταν ὑμεῖς — ἀποδείξητε, i. e. populus), diversi cogitantur ab his Atheniensibus, qui in bellum mittuntur. — εἰς τοῦθ'] 2, 8. — τῶν στρατηγῶν] praeter Charetem (Aesch. 2, 71.), quem non semel accusatum esse constat, *Sauppius* Autoclem (23, 104.), Cephisodotum (23, 153 sqq.), Leosthenem (Diod. 15, 95.), Callisthenem (Aesch. 2, 30.) commemorat. — περὶ θανάτου] capitis accusatur, nam in iudicio iure disceptatur de morte s. de poena mortis. Cf. Aesch. 2, 165. τῷ περὶ τοῦ σώματος κρίνοντι Φορμίωνα. Xenoph. Hellen. 7, 3, 6. ἡμεῖς τουτουσὶ — διώκομεν περὶ θανάτου. — ἐχθρούς] «ἐχθρὸς plerumque ut Latinorum inimicus ad sentiendi rationem refertur, nec tamen raro etiam pro πολέμιος dicitur, quatenus, qui

θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ
54 *λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον αἱροῦνται τοῦ προσή-*
κοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι κριθέντ᾽ ἀποθα-
νεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πολεμίοις. ἡμῶν 48
δ᾽ οἱ μὲν περιιόντες μετὰ Λακεδαιμονίων φασὶ Φί-
λιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν καὶ τὰς
πολιτείας διασπᾶν, οἱ δ᾽ ὡς πρέσβεις πέπομφεν ὡς
βασιλέα, οἱ δ᾽ ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ δὲ
λόγους πλάττοντες ἕκαστος περιερχόμεθα. ἐγὼ δ᾽ οἴ- 49
μαι μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, νὴ τοὺς θεούς, ἐκεῖ-
νον μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ

37, 20. 48, 41. 61, 20. — §. **47**, 12. κριθέντα Σ^{ν}. — §. **48**, 1. ἡμῶν Σ] ὑμῶν *Bk*. — 2. περιόντες *BF*Σ. — §. **49**, 1. δὲ Σ^{ν}.

---

hostes sunt, etiam inimicis animis affecti esse solent.» Krveg. Cf. 8, 33. 61. 9, 43. 53. — ἀνδραποδιστῶν] cf. 9, 22. Xen. Memorab. 1, 2, 62. κατὰ γὰρ τοὺς νόμους ἐάν τις φανερὸς γένηται κλέπτων ἢ λωποδυτῶν ἢ βαλαντιοτομῶν ἢ τοιχωρυχῶν ἢ ἀνδραποδιζόμενος ἢ ἱεροσυλῶν, τούτοις θάνατός ἐστιν ἡ ζημία. — §. **48**. περιιόντες] v. §. 10. 6, 14. 21, 198. scil. in foro, quae erat τῶν λογοποιούντων (§. 49.) ambulatio. Hic otiosi inter se fabulantes ea alucinabantur, quibus ipsi sibi persuaderent a Philippo aliis curis distento nihil iam sibi periculi futurum. — τὴν Θηβαίων κατάλυσιν] i. e. principatus sive dominatus, quem tum Thebani in Boeotos exercebant, eversionem. Cf. 5, 10. Ceterum non prorsus falsum illud commentum fuisse ex 19, 76. et Aesch. 2, 133. apparet, ubi Lacedaemonii Ol. 108, 2., quo tempore pax cum Atheniensibus facta est, invitati a Philippo cum exercitu Archidamo duce in Phocidem venisse narrantur. Cf. Diod. 16, 58 sq. — καὶ τὰς πολιτείας (vid. ad 1, 5.) διασπᾶν] «ἢ ὀλιγαρχίας ἢ τυραννίδας ἐγκαθιστάντα ταῖς πόλεσι. Nam fuit haec Graecorum ratio: reges urbes gubernari a singulis, oligarchici, ut Lacedaemonii (cf. Thuc. 1, 19.), a paucis, democratici, ut Athenienses, a multis, hoc est, a plebe voluerunt.» Wolf. Infinitivus διασπᾶν, i. e. evertere, tollere, ex v. φασί, non ex v. πράττειν pendet. Saepe, quod quis molitur, in eo occupatus esse dicitur. — τειχίζειν] Philippus, ante quam Olynthum aggressus est, *per regna mittit et opulentissimas civitates, qui opinionem sererent regem Philippum magna pecunia locare et muros per civitates et fana et templa facienda, et ut per praecones susceptores sollicitarent. Qui quum in Macedoniam venissent, variis dilationibus frustrati vim regiae maiestatis timentes taciti proficiscebantur.* Justin. 8, 3, 7 sqq. De Illyriis v. ad 1, 13. — πλάττοντες ἕκαστος] 9, 29. *Matth.* 302. a. — §. **49**. μεθύειν] οὐ μόνον ἐπὶ οἴνου τὸ μεθύω λέ-

*τοιαῦτα ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τήν τ' ἐρημίαν
τῶν κωλυσόντων ὁρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις
ἐπηρμένον, οὐ μέντοι γε μὰ Δί' οὕτω προαιρεῖσθαι
πράττειν, ὥστε τους ἀνοητοτάτους τῶν παρ' ἡμῖν
εἰδέναι, τί μέλλει ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ
50 εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες. ἀλλ' ἂν ἀφέντες ταῦτ' ἐκεῖνο
εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἅνθρωπος καὶ τὰ ἡμέτερα ἡμᾶς
ἀποστερεῖ καὶ χρόνον πολὺν ὕβρικεν, καὶ ἅπανθ',
ὅσα πώποτ' ἠλπίσαμέν τινα πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν,
καθ' ἡμῶν εὕρηται, καὶ τὰ λοιπὰ ἐν αὐτοῖς ἡμῖν
ἐστι, κἂν μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ,
ἐνθάδ' ἴσως ἀναγκασθησόμεθα τοῦτο ποιεῖν, ἂν
ταῦτ' εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθα ἐγνωκότες καὶ*

---

§. **49**, 6. οὕτω] οὑτῶι vel *Voemelio* teste οὕτωι pr. Σ. — §. **50**, 1. ἂν Σ] ἐὰν *Bk.* — ταῦτα Σν. — 2. ἅνθρωπος] ανθρωπος Σ. V. 1, 3. — 6. ἐστι erasum in Σ. — πολεμεῖν] supra εῖ a m. rec. ο positum est in Σ[d]. —

γουσιν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ ἁπλῶς ὑβρίζειν καὶ μὴ ἐθέλειν σωφρονεῖν ὑπό τινος τυχὸν ἐξουσίας ἢ πλούτου ἢ τοιούτου τινὸς ἄλλου. Thom. Mag. Cf. *Orelli* ad Hor. Carm. 1, 37, 12. — ὀνειροπολεῖν] κοινὸν γάρ ἐστι τῶν μεθυόντων τὸ ὀνειροπολεῖν. Hermog. — τήν τ' ἐρημίαν] 3, 27. — οὐ μέντοι γε] non tamen certe, scil. οἶμαι. Cf. ad 3, 2. Dicitur etiam οὐ μέντοι — γε, ubi γε ad praecedens vocabulum pertinet (*Herm.* ad Vig. p. 842.): καὶ διέφθειρεν, οὐ μέντοι πᾶσάν γε 21, 16. Cf. 55, 24. *Herbst.* ad Xen. Sympos. 6, 10. — προαιρεῖσθαι] sibi proponere solere, ne προῃρῆσθαι (2, 15. 3, 21.) dicendum fuisse opinere. — §. **50**. ἀφέντες ταῦτ'] missis his, scil. quae Philippum moliri fabulantur. — ἐκεῖνο] ad sequentia relatum, ut 19, 68. ἀλλ' ἐκεῖνο ἴδιον — εὐτύχημα. τὸ ποῖον; τὸ κτλ. Vid. ad 2, 24. — ἀποστερεῖ] i. e. pergit nostra rapere. — πώποτ'] 2, 5. — τινα] ut Charidemum Oritam: «is enim, qui Atheniensibus se favere simulabat magnasque spes Chersonesi recuperandae excitaverat, Philippo fidem obtulit Ol. 106, 4. s. 353 a Chr.» Voem. — καθ' ἡμῶν εὕρηται] subaudi πράξας. 25, 7. ὃ μηδεὶς μὲν ἂν αὐτὸς πεποιηκέναι φήσειεν, ἐν δὲ ταῖς ψήφοις εὑρεθήσεται sc. πεποιηκώς. Verba ὑπὲρ ἡμῶν καθ' ἡμῶν ita posuit, ut, quantopere decepti essent, magis attenderent. Cf. 3, 12. — ἐν] i. e. penes. v. *Matth.* 577. 6. *Kr.* 68, 12, 6. — κἂν] i. e. καί, ἐάν. «Vox pronuntiantis particulam hic non acuenda.» Schaef. Cf. 8, 3. 9, 32. — ἐσόμεθα ἐγνωκ.] i. e. quae opus sunt (facto), intellexerimus. De futuro exacto cf. *Matth.* 498. *Kr.* 53, 9, 3. coll. *Zumpti* gr. lat. §. 511. — οὐ γάρ - σκοπεῖν] id quod faciunt οἱ λογοποιοῦντες. —

λόγων ματαίων ἀπηλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἅττα ποτ᾽ ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ᾽ ὅτι φαῦλ᾽, ἐὰν μὴ προσέχητε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητ᾽, εὖ εἰδέναι.

Ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ᾽ ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν 51
εἱλόμην λέγειν, ὅ τι ἂν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὦ, νῦν τε ἃ γιγνώσκω πάνθ᾽ ἁπλῶς, οὐδὲν ὑποστειλάμενος, πεπαρρησίασμαι. ἐβουλόμην δ᾽ ἄν, ὥσπερ ὅτι ὑμῖν συμφέρει τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὕτως εἰδέναι συνοῖσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι· πολλῷ γὰρ ἂν ἥδιον εἶπον. νῦν δ᾽ ἐπ᾽ ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἂν πράξητε, ταῦτα πεπεῖσθαι λέγειν αἱροῦμαι. νικῴη δ᾽ ὅ τι πᾶσιν ὑμῖν μέλλει συνοίσειν.

---

10. φαῦλα Σ″. — ἐὰν *BF*Σ Vind. 3.] ἂν *Bk.* — προσέχητε Σ] προσέχητε τοῖς πράγμασι *Bk.* — 11. ἐθέλητε Σ″. — §. **51**, 2. συνοίσειν Σ] συνοίσειν ὑμῖν *Bk.* — 6. συνοίσων Σ. — 7. εἶχον Σ, sed γρ. εἶπον rec. mg. Σ. Cf. 9, 63. — οὖσιν Σ″. — 9. ὑμῖν etiam in Σ est. — ἂν *G*Σ Vind. 4.] ἐὰν *Bk.* — 10. πᾶσιν ὑμῖν] πᾶσιν (sed ν rec. deleto) Σ. Cf. 3, 36.

---

§. **51**. ἐγὼ μέν] tacite opponit alios oratores. V. ad 3, 8. Similiter Nicias apud Thuc. 6, 9, 2. οὔτε ἐν τῷ πρότερον χρόνῳ διὰ τὸ προτιμᾶσθαι εἶπον παρὰ γνώμην οὔτε νῦν, ἀλλ᾽ ᾗ ἂν γιγνώσκω βέλτιστα, ἐρῶ. — ἄλλοτε] ante Philippicam 1. Demosthenes in caussa publica has orationes, quod quidem sciamus, habuit: in Leptinem Olymp. 106, 2., in Androtionem eodem anno, de symmoriis Ol. 106, 3., pro Megalopolitanis Ol. 106, 4., in Timocratem eodem anno, in Aristocratem Ol. 107, 1., de Rhodiorum libertate eodem anno, Olynthiacas tres. — ὅ τι ἂν — ὦ] exspectaveris ὅ τι εἴην, sed cf. *Buttm.* ad §. 139. not. 1. *Kr.* 54, 17, 4. — οὔτε — τε] neque — et (*Kritz.* ad Sall. Jug. 1.). Rarius dicitur οὔτε — καί, sed num etiam τε — οὔτε dixerint, iure dubitatur. Cf. *G. Herm.* ad Eur. Iph. T. 685. *Krüg.* ad Thuc. 1, 37, 2. — ὑποστειλ.] 1, 16. — συνοῖσον] de participio v. 5, 4. 7, 5. Supple: τὸ τὰ βέλτιστα εἰπεῖν. «Damnum se timere pro libera oratione Demosthenes et alibi dicit. Cf. 1, 16. 3, 32.» Voem. — ἐπ᾽ ἀδήλοις οὖσι τοῖς — γενησομένοις] i. q. ἐπὶ τῇ ἀδηλίᾳ τῶν — γενησομένων (bei der Ungewissheit der Folgen). Quod sequitur ὅμως, facit ut haec verti possint: quamquam incerta sunt cett. Sic Thuc. 8, 97. ἐπὶ δ᾽ οὖν τοῖς ἠγγελμένοις οἱ Ἀθηναῖοι ναῦς τε εἴκοσιν ὅμως ἐπλήρουν κτλ. Contra verbis seqq. ἐπὶ τῷ πεπεῖσθαι (ut nos saepe dicimus: bei der Ueberzeugung pro wegen der Ueberzeugung) caussa indicatur: quia persuasus sum. Cf. 18, 273. οὐ γὰρ ἐπ᾽ εὐνοίᾳ γ᾽ ἐμοὶ παρεχώρεις ἐλπίδων.

5.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Μηκυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως εἰρήνης ἐπεθύμησαν ὅ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, ὁ δὲ Φίλιππος βουλόμενος ἃ ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις Ὀρχομενὸν παραδώσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν
2 *καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων· καὶ γὰρ πρότερον βουληθεὶς εἰσβαλεῖν εἰς τὴν Φωκίδα τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλουμένας Πύλας, ὑπ' ἐνίων δὲ Θερμοπύλας, ἀπεκωλύθη*
3 *τῆς εἰσόδου. νῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους μηδενὸς κωλύσαντος παρελθὼν εἴσω Πυλῶν τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν Φωκέων ἐν τοῖς Ἀμφικτύοσι χώραν καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ ψήφους παρὰ*
4 *τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴληφε. πέπομφε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους* 56
πρέσβεις ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχωρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πράγματι συνιστάμενος ὡς ὀρθῶς

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ codd. *ΒΣ*, ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ *Bk.*
§. **2**, 4. ἀπεκρούσθη *Bk.* ex Υ.

ΥΠΟΘ. §. **1**. μηκυνομένου] ab Ol. 105, 3. usque ad Ol. 108, 2.— κακῶς — φερ.] v. argum. 4. pr. — Ὀρχομενόν] 5, 21. Phocenses enim Orchomeno, Coronea et Corsiis, Boeotiae oppidis, potiti hinc reliquam Boeotiam depopulabantur. Cf. Diodor. 16, 58. — §. **2**. πρότερον] Ol. 107, 1. — §. **3**. νῦν] pro τότε, ut perfecta quae sequuntur pro aoristis soloece. — μηδενὸς κωλ.] quod nemo s. nihil impediverat. Μηδενός soloece positum pro οὐδενός. — ἀνάστατον πεπ.] i. q. ἀνεῖλε (argum. 2.), evertit, fecit, ut civitas esse desineret. Aesch. 3, 80. ὡς γὰρ τάχιστα εἴσω Πυλῶν Φίλιππος παρῆλθε καὶ τάς τε ἐν Φωκεῦσι πόλεις παραδόξως ἀναστάτους ἐποίησε κτλ. — χώραν] locum (Platz), quem Phocenses in concilio Amphictyonum (ἐν τῷ συνεδρίῳ) tenuerant. — τὰς ψήφους] δύο γὰρ ψήφους ἕκαστον φέρει ἔθνος. Aesch. 2, 116. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 14. — §. **4**. συνιστάμενος] «συνίσταμαι h. l. i. q. adstipulor. Opponitur ἐνίσταμαι, ἀνθίσταμαι, repugno, renitor.» Voem. — λέγων] «non haec ipsa quidem verba Demosthenes dixit, sed sententiam Libanius recte paucis repetiit. V. orat. §. 13—19.» Voem. — §. **5**. προσκεχρουκέναι] scil. αὐτούς (τοὺς Ἕλληνας). — φησί] §. 19. et in fine. — κοινὴν αἰτίαν ταύ-

ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων, μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας ἔχειν. προσκεκρου- 5
κέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθηναίους ἄλλους δι᾽ ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὲ κοινῇ πολεμήσειν, εἰ αὐτοῖς δώσομεν, φησὶ, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ᾽ ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτυόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φιλίππου παρεληλυθότος εἴσω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένου τῇ Ἀττικῇ, ἢ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι.

Οὗτος δὲ ὁ λόγος παρεσκευάσθαι μὲν, οὐ μὴν εἰρῆσθαί μοι 6
δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ῥήτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτύονα εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτο εἰσηγήσα-
σθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδεστάτου. οὐκ ἂν οὖν 7
αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβουλευκὼς τὸν Αἰσχίνην ἐπ᾽ αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπόνοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βασιλέως πεισθεὶς τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι, ἐπεὶ καὶ ἐν τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τινὰ ὑπόνοιαν ἱστάμενος φαίνεται, συνιστὰς ἑαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

---

§. 5, 3. δέ] δὴ *Bk.* ex Y. — πολ., εἰ αὐτοῖς δώσ. app. Francof.] πολ. αὐτούς· δώσ. libri, πολ. αὐτοῖς· δώσ. *Bk.* — §. 6, 1. παρεσκευάσθαι pr. *G* et coni. *Wolf*, παρεσκευάσθη *Bk.* — §. 7, 6. ἐνιστάμενος *G.* Cf. *Poppo* ad Thuc. 5, 104.

την] i. e. ταύτην τὴν αἰτίαν (ὅτι — δόγμασιν) κοινὴν αἰτίαν δώσομεν. — §. 6. κατηγορῶν] Ol. 109, 2., quum caussam de falsa legatione agebat. Cf. 19, 111. — μετὰ τῶν ἄλλων] i. e. inter reliqua, quae ei obiecit. — αὐτοῦ] genitivus pendet a τοῦτο. — μηδενός] potest e mente Demosthenis dictum esse: quod non alius ausus esset. Cf. ad 2, 16. Quamquam illius aetatis scriptores discrimen quod est inter μή et οὔ ita negligunt, ut saepe μή pro οὔ, non item οὔ pro μή dicant. — §. 7. οὐκ ἂν κτλ.] i. e. εἰ συμβεβουλεύκει (hac oratione de pace), οὐκ ἂν διέβαλλε (ea oratione, quae est de falsa legatione). — ἀλλὰ δῆλον] «his verbis ostendere vult Libanius, cur orationem hanc de pace non egerit Demosthenes.» Seager. — δόξῃ] coniunctivus pro optativo post verba timendi etiam apud probatos scriptores frequens. — ἐν τῷ λόγῳ] §. 12.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ.

Olymp. CVIII, 3. a. Chr. $\frac{346}{345}$.

Ὁρῶ μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ παρόντα 57
πράγματα πολλὴν δυσκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχὴν οὐ μόνον τῷ πολλὰ προέσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προὔργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταὐτὰ μηδὲ καθ᾿ ἓν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι, ἀλλὰ τοῖς μὲν ὡδὶ, τοῖς δὲ ἑτέ-
2 *ρως δοκεῖν· δυσκόλου δ᾿ ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· οἱ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἄνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πρά-*

---

§. **1**, 3. προέσθαι pr. Σ] προεῖσθαι rec. Σ (*Bk.*). — 4. καὶ ΑΣ] καὶ τῷ *Bk.*

---

§. **1**. ὁρῶ μέν] oppos. οὐ μὴν ἀλλὰ §. 3. Cf. ad 1, 4. — τῷ πολλὰ προέσθαι] eo quod multa per incuriam amissa sunt. Cf. 6, 13. De infin. aor. v. quae ad 9, 26. dicta sunt. — ἀλλὰ καί] quod Demosthenes optimo codice teste non ἀλλὰ καὶ τῷ — ἡγεῖσθαι scripsit, apparet eum haec vv. non iam ad partic. ἔχοντα retulisse, sed ex ipso verbo ὁρῶ pendere voluisse. Quod genus anacoluthiae haud ita rarum est. Cf. 23, 125. εἰ γάρ ἐστί τῳ δοτέον τι τοιοῦτον, πρῶτον μὲν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι πώποτε, δεύτερον δὲ μηδ᾿ ἂν ἀδικεῖν βούληται δυνησομένῳ, ubi sic continuavit orationem, quasi hoc modo inchoavisset: τῷ πρῶτον μὲν μηδὲν ἠδικ. 48, 55. ἐπειδὰν ὁρῶσι τὴν μὲν τούτου ἑταίραν - ἔχουσαν, αὑταὶ δὲ - ἔχωσιν. Cf. ad 6, 6. — κατὰ ταὐτὰ — ἡγεῖσθαι] «i. q. ὁμογνωμονεῖν, συμψήφους εἶναι, consentire de eo, quod futurum sit e republica.» Wolf. Cave, μὴ ante κατὰ ταὐτὰ supplendum credas: eodem modo ne in una quidem re omnes id, quod conducat reipublicae, iudicant. — §. **2**. δυσκόλου καὶ χαλεποῦ] duo vocabula posuit ad rem graviter significandam (v. ad 1, 14.), priore loco improprium δυσκόλου (verdriesslich), secundo proprium et in ea re usitatum χαλεποῦ. Similiter Cicero in Caecil. 11.: *intelligo, quam scopuloso difficilique in loco verser.* — πρὸ τῶν πρ.] prius quam agendum sit. Cf. ad 2, 3. — παρά] 2, 22. — καὶ περὶ ὧν] particula καὶ, quae *Wolfio* redundare, *Schaefero* augere (adeoque), *Reutero* explicare (id est) visa est, nihil aliud quam

γματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ὃν οἶδ᾽ ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἂν ἁμάρτητε ἐπιτιμῶντα εὐδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθε ἐκφεύγειν ὑμᾶς.
3 οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἐχόντων οἴομαι καὶ πεπεικὼς ἐμαυτὸν ἀνέστηκα, ἂν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονεικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ὡς ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἕξειν καὶ λέγειν καὶ συμβουλεύειν, δι᾽ ὧν καὶ τὰ παρόντ᾽ ἔσται βελτίω καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται.

4 Ἀκριβῶς δ᾽ εἰδώς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἶπέ τις καὶ περὶ αὑτοῦ παρ᾽ ὑμῖν ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὄν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, ὥστ᾽ ἀνάγκην

---

§. **2**, 7. οἶδα Σ^v. — ἂν om. Σ. Cf. 4, 46. — 8. εὖ λέγειν] εὐλογεῖν (accentu fere eraso) pr. Σ, sed ε supra ο a m. antiq. positum est. — 9. ἡμᾶς pr. Σ. — §. **3**, 1. καίπερ] καὶ περὶ pr. Σ. — οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — 5. ἕξειν] ἐξεῖναι rec. corr. Σ^d. — 6. προειμένα] προειρημένα corr. Σ, syllaba ρη a m. rec. in eraso posita. Quid pr. Σ habuerit, incertum est. — §. **4**, 3. αἰεὶ Σ.

---

coniungit: occasiones rerum gerendarum et (eoque s. simulque) ea, de quibus (vel defendendis vel occupandis) deliberatis, perditis. — ἐκφεύγ.] 3, 3. — §. **3**. τοῦ θορυβ. — ἀποστ.] i. e. ἄνευ θορύβου καὶ φιλονεικίας. Θορυβεῖν autem h. l. de tumultu indignantium (obstrepere) dictum est, ut §. 15. v. *Schaef.* ad 13, 3., alibi de assentientium plausu usurpatum, ut 6, 26. 8, 31. 77. Eodem modo clamorem dixerunt Latini. Cf. *Ellendt.* ad Cic. de or. 1, 33, 152. — ὑπὲρ πόλεως] «πόλις et ἀκρόπολις saepe sine articulo dici, ubi cives de sua urbe loquuntur, satis constat.» Funkh. ad 22, 64. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. 5, 47. Vide ad 9, 41. — ἕξειν ad οἶμαι et πεπεικὼς ἐμαυτὸν refer. — τὰ προειμένα σωθήσεται] amissa servantur, quum recuperantur. Cf. 6, 15. 8, 3. 19, 6. ὃν (καιρὸν) ἐάν τις ἑκὼν καθυφῇ τοῖς ἐναντίοις καὶ προδῷ, οὐδ᾽ ἂν ὁτιοῦν ποιῇ πάλιν οἷός τ᾽ ἔσται σῶσαι. Cf. ib. 143. et 252. Ceterum ne plus polliceri oratorem quam praestare putes, hoc dicit, si Athenienses nunc quiescant, fore ut rerum in meliorem statum conversio etiam amissa olim restituat (Schaef.). Vid. §. 25. — §. **4**. εἰδώς] i. q. καίπερ εἰδώς. — τῶν π. λυσιτ.] 2, 2. — τοῖς τολμῶσιν] scil. λέγειν περὶ κτλ. De plurali vid. ad 2, 18. — ὂν] 4, 51. —

οὖσαν ὁρῶν ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δ' ἄμεινον ἂν 58 *ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἐρῶ κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερόν ποτε ῥηθέντων ὑπ' ἐμοῦ μνημονεύσαντας. ἐγὼ γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πρῶτον μέν, ἡνίκ' ἔπειθον ὑμᾶς τῶν ἐν Εὐβοίᾳ πραγμάτων ταραττομένων βοηθεῖν Πλουτάρχῳ καὶ πόλεμον ἄδοξον καὶ δαπανηρὸν ἄρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον καὶ μόνον οὐ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασι πολλὰ καὶ μεγάλα ὑμᾶς ἁμαρτάνειν πεισάντων· καὶ χρόνου βραχέος διελθόντος μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ παθεῖν οἷα τῶν ὄντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πεπόνθασιν ὑπὸ τούτων οἷς ἐβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς ἔγνωτε τήν τε τῶν τότε ταῦτα πεισάντων κακίαν καὶ τὰ βέλτιστα εἰ-*

---

§. 5, 2. ἔπιθον Σ et corr. *G.* — 3. ὑμᾶς pr. Σ] τινὲς ὑμᾶς *Bk.*, τινὲς a m. rec. suprascriptum habet Σ. — 4. ἄδοξον] καὶ ἄδοξον (sed καὶ punctis a m. rec. notato) Σ. — 5. πρῶτος] μόνος pr. Σ, sed m. rec. delevit et πρῶτος suprascripsit (*Vöm.*). — 7. ὑμᾶς ἁμαρτάνειν] ἁμάρτάνειν ὑμᾶς Σ. Lineolis ab eadem manu, quae codicem scripsit, corrigitur error librarii, qui vocabula transposuit. *Dind.* — 9. προσόφλειν Σ. — 12. τότε ταῦτα Σ] ταῦτα *Bk.* — καὶ Σ] καὶ τὸν

μικρά] 3, 4. — §. 5. ἐγὼ γάρ] γὰρ est explicativum (nemlich). Cf. 8, 28. — πρῶτον μέν] respondet v. πάλιν (hinwiederum, ferner) §. 6. Cf. 4, 3. 9, 24. *Weber* ad 23, 202. — ἔπειθον] imprimis, ut videtur, Midias, Plutarchi amicus et hospes, Demosthenis adversarius, Ol. 107, 3. — πρῶτος καὶ μόνος] frequens formula, qua quis unus solusque fuisse significaretur. 19, 302. καὶ μόνος καὶ πρῶτος ἰδών. — ἐπὶ μικρ. λήμμ.] «parvi lucelli caussa.» Wolf. Intellige lucrum τῶν πεισάντων, non τῶν ἁμαρτανόντων. — χρ. βρ. διελθόντος] interiecto spatio, de intervallo temporis. 20, 86. ἐπειδὰν δὲ χρόνος διέλθῃ βραχύς. Cf. 3, 5. — μετὰ τοῦ κτλ.] proprie: una cum contracto dedecore et acceptis iniuriis cognovistis horum improbitatem, i. e. cognovistis eam ita, ut simul ignominiam contraheretis cett. — προσοφλεῖν] cf. 3, 31. Ceterum hoc verbum raro in codd. eum quem debet accentum habet, ut ὀφλεῖν (pr. Σ) 31, 12. ὀφλόντος (pr. Σ) 30, 8.; plerumque praesentis instar (etiam a *Bekkero*) scribitur, ut ὄφλειν et ὄφλων 29, 34. cett. Vd. *Schaef.* app. crit. 4. p. 205. *Maetzn.* ad Antiph. 5, 13. — τῶν ὄντων ἀνθ.] non: eorum, qui homines sunt, sed hominum, qui (quotquot) sunt (vivunt). Cf. 6, 15. 8, 17. 58. 9, 56.—

ρηκότα ἐμέ. πάλιν τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατι- 6
δὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτὴν τῷ μὲν τῆς τέχνης προσχήματι τυγχάνοντ' ἀδείας, κακὰ δ' ἐργαζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν καὶ τὰ παρ' ὑμῶν διοικοῦντα Φιλίππῳ καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἶπον εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς ἰδίας οὔτ' ἔχθρας οὔτε συκοφαντίας ἕνεκεν, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἔργων γέ-
γονε δῆλον. καὶ οὐκέτ' ἐν τούτοις αἰτιάσομαι τοὺς 7
ὑπὲρ Νεοπτολέμου λέγοντας (οὐδὲ εἷς γὰρ ἦν), ἀλλ' αὐτοὺς ὑμᾶς· εἰ γὰρ ἐν Διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεάσασθε, ἀλλὰ μὴ περὶ σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἂν οὕτως οὔτ' ἐκείνου πρὸς χάριν οὔτ' ἐμοῦ πρὸς ἀπέχθειαν ἠκούσατε.
καίτοι τοῦτό γε ὑμᾶς οἶμαι νῦν ἅπαντας ᾐσθῆσθαι, 8

Bk. — §. 6, 4. ὑμῶν Σ] ὑμῖν Bk. — §. 7, 4. ἐθεάσασθε ΒΥΩ Vind. 3.] ἐθεᾶ σθε Σ duabus literis erasis et circumflexo a m. rec. posito, ut etiam pr. Σ ἐθεάσασθε habuisse videatur, ἐθεᾶσθε Bk. Cf. 4, 1.

---

§. 6. τὸν ὑποκριτήν] histrionem Neoptolemum et poetam tragicum fuisse colligas ex 19, 10. Ἴσχανδρον τὸν Νεοπτολέμου δευτεραγωνιστήν. — ἀδείας] scil. τοῦ ἰέναι ὅποι βούλοιτο. In Macedoniam autem ad Philippum cum Aristodemo profectus erat (§. 8.) indeque reversus Atheniensibus inprimis auctor legationis ad Philippum de pace mittendae fuerat. — διοικοῦντα Φιλίππῳ] i. q. πολιτευόμενον ὑπὲρ Φιλίππου (2, 4.). — πρυτανεύοντα] i. e. χρηματίζοντα, πράττοντα. Πάντα γὰρ ὑπὸ τῶν πρυτανέων διεπράττετο. Schol. ad Aristoph. Ach. 60. Satis invidiose dictum de histrione. Cf. 9, 60. 15, 3. — εἶπον] sc. ea, quae de Neoptolemo dici oportere putabam. — εἰς ὑμᾶς] coniunge cum v. παρελθών. V. ad 4, 1. — ἕνεκεν] eadem forma vid. 6, 13. 23, 16. 41, 5 (Σ). 45, 14. 57, 6 (bis). — §. 7. οὐκέτ'] non iam: in hac re non iam faciam id, quod supra feci. Nam supra non ipsum populum, sed eos, qui pro Plutarcho contenderant, ut populo de bello suscipiendo persuaderent, vituperavit. — οὐδὲ εἷς] «ne unus quidem, οὐδείς nullus, οὐχ εἷς non unus, sed plures.» Voem. Cf. §. 11. 17. 7, 8. 8, 40. 70. Neoptolemus caussam suam ipse egit. — ἐν Διονύσου] sc. ἱερῷ i. e. ἐν τῷ θεάτρῳ. — ὁ λόγος] articulus de certa re positus: wenn die Rede nicht gewesen wäre, i. e. si non de salute civitatis actum esset. Nam non unam Demosthenis orationem, quam de clandestinis Neoptolemi machinationibus habuit, sed etiam Neoptolemi intelligendam esse proxima verba arguunt. — §. 8. τοῦτό γε]

ὅτι τὴν τότ' ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιήσατο
ὑπὲρ τοῦ τἀκεῖ χρήματ' ὀφειλόμενα, ὡς ἔφη, κομί- 59
σας δεῦρο λειτουργεῖν, καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ
χρησάμενος, ὡς δεινόν, εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν
ἐνθάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰ-
ρήνην ἀδείας ἔτυχεν, ἣν ἐνθάδ' ἐκέκτητο οὐσίαν
φανερὰν, ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκεῖνον ἀπάγων
9 οἴχεται. δύο μὲν δὴ ταῦτα ὧν προεῖπον ἐγώ, μαρ-
τυρεῖ τοῖς γεγενημένοις λόγοις, ὀρθῶς καὶ δικαίως,
οἷά περ ἦν, ἀποφανθέντα ὑπ' ἐμοῦ. τὸ τρίτον δ',
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ μόνον ἓν τοῦτ' εἰπὼν ἔτι
καὶ δὴ περὶ ὧν παρελήλυθα ἐρῶ, ἡνίκα τοὺς ὅρκους

---

§. **8**, 2. ἐποιήσατο a pr. Σ omissum addidit manus, ut videtur, seculi 12. — 3. τἀκεῖ pr. Σ, τὰ ἐκεῖ *B*Ω^{ν} et rec. Σ. — 4. λειτουργεῖν] ν in eraso rec. Σ^{ν}. — 7. ἐνθάδε Σ^{ν}. — 9. οἴχεται Σ] ᾤχετο rec. mg. Σ^{ν} (*Bk.*). — §. **9**, 2. γεγενημένοις Vind. 3. et pr. Σ] προγεγενημένοις *BF*, τότε γεγενημένοις ΥΩ et a m. recentissima Σ. — 3. τὸ τρίτον Σ] τρίτον *Bk.* — 5. ἐρῶ, ἡνίκα] ἐρῶ. ἡνίκα *Bk.*

---

scil. ὅτι – ἐποιήσατο. Cf. ad 6, 19. — τὴν ἄφ. – ἐποιήσατο] i. e. ἀπῆλθεν. — τἀκεῖ χρήμ. ὀφ.] numerose collocata pro τἀκεῖ ὀφειλόμενα (scil. αὐτῷ) χρήματα. — λειτουργεῖν] 4, 36. — τὰς εὐπορίας] opes suas. 20, 26. τὰς εὐπορίας, ἃς – εὐπορήσειν οὗτοι φήσουσιν. De plur. cf. ad 8, 71. — ἀδείας] scil. τοῦ ἐξαργυρίζειν κτλ.: «quum primum autem facta pace tuto id facere potuit.» Wolf. — φανεράν] «ἀφανὴς οὐσία pecunia sive domi recondita sive apud mensarios collocata sive in negotiationem collocata, φανερὰ (i. q. ἔγγειος) aedes, fundi, praedia, domesticum instrumentum.» Wolf. Hinc ἀφανίζειν τὴν οὐσίαν (Aesch. 1, 103.) i. q. ἐξαργυρίζειν. Cf. *K. Fr. Herm.* antiqq. 1. §. 162, 4. — §. **9**. δύο μέν] duo haec ex iis, quae ego praedixi (de expeditione in Euboeam suscepta et de Neoptolemi proditione), quia recte et iuste, qualia erant (i. e. veritati congruenter), a me declarata sunt, testantur pro orationibus a me habitis. — δικαίως] i. e. eo modo, quo decuit virum iustum et patriae amantem. — τὸ τρίτον δ'] construe: τὸ τρίτον δέ, ἡνίκα — ἥκομεν, φανήσομαι — προειπών, ut supra §. 5.: πρῶτον μέν, ἡνίκ' ἔπειθον, ἀντεῖπον. — καὶ δὴ ἐρῶ] «protenus dicam, de quibus ut dicerem, ad vos prodii.» Schaef. Cf. ad 4, 13. — ἥκομεν] 1, 8. Altera illa legatio (ἡ πρεσβεία ἡ ἐπὶ τοὺς ὅρκους, cf. 6, 29.). Athenas rediit Scirophorionis die 13. Olymp. 108, 2. — §. **10**. τινων] Aeschines inprimis et Philocrates. Cf. 6, 30. 19, 112. οὗτος (Aeschines) μὲν γὰρ ἔφη Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς αὐτὸν τειχιεῖν καὶ τοὺς μὲν Φωκέας

τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ἀπειληφότες ἥκομεν οἱ πρέσβεις, τότε Θεσπιάς τινων καὶ Πλαταιὰς ὑπισχνουμένων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἂν γένηται κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικιεῖν, καὶ τὸν Ὠρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὔβοιαν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθήσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμούς, οἷς ἐπαχθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἴσως οὔτε καλῶς προεῖσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἐξαπατήσας οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ὡς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτα οὔτ' οἶδα οὔτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.

---

§. **10**, 1. θεσπίας pr. Σ. — τινων καὶ] καί τινων καὶ Σ, sed prius καὶ punctis notatum et paene erasum, alterum a m. secunda additum est (*Vöm.*). — πλαταίας pr. Σ. Cf. 6, 30. — 4. διοικιεῖν *G* et pr. Υ et corr. Ω[ν]] διοικεῖν ceteri codd. — 7. ἐπαχθέντες Σ] ὑπαχθέντες vulg. — οὔτε (ante καλῶς) a pr. Σ omissum m. antiqua addidit (*Vöm.*). — 8. προεῖσθε] εῖ in eraso habet rec. Σ, προΐεσθε pr. Σ. — 9. προεῖπον rec. corr. Σ. — 10. οὔτ' in Σ a m. secunda in rasura trium literarum additum est (*Vöm.*).

οὐκ ἀπολεῖν, τὴν δὲ Θηβαίων ὕβριν καταλύσειν· ὁ δὲ (Philippus) τοὺς μὲν Θηβαίους μείζους ἢ προσῆκε πεποίηκε, τοὺς δὲ Φωκέας ἄρδην ἀπολώλεκε, καὶ τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ Πλαταιὰς οὐ τετείχικε, τὸν δὲ Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν προσεξηνδραπόδισται. — οἰκισθήσεσθαι] nam Thebani eas civibus expulsis diruerant Ol. 101, 3. — κύριος] sc. τῶν πραγμάτων: si res in suum arbitrium venissent. — Θηβαίων] 4, 48. — διοικιεῖν] «dissipaturum, in pagos redacturum.» Wolf. Διοικιεῖν ἀντὶ τοῦ διαιρήσειν, ὥστε μὴ ἐν ταὐτῷ πάντας οἰκεῖν, ἀλλὰ χωρὶς καὶ κατὰ μέρος. Harpocr. Cf. 19, 325. ἀντὶ τοῦ τὰς Θήβας ταπεινὰς γενέσθαι καὶ περιαιρεθῆναι τὴν ὕβριν καὶ τὸ φρόνημ' αὐτῶν τὰ τῶν συμμάχων τῶν ὑμετέρων Φωκέων τείχη κατεσκάπτετο· Θηβαῖοι δ' ἦσαν οἱ κατασκάπτοντες, οἱ διοικισθέντες ὑπ' Αἰσχίνου τῷ λόγῳ. — Ὠρωπόν] quae urbs Ol. 103, 3. in Thebanorum potestatem venerat. Cf. §. 16. — καὶ τοιαύτας ἐλπ. καὶ φ.] hi accusativi per zeugma ad v. ὑπισχνουμένων referuntur. — ἐπαχθέντες] ἐπάγεσθαι est adduci ad aliquid (cf. 3, 31. 8, 62.), ὑπάγεσθαι sensim vel inscium duci (cf. 6, 31.). — ἴσως] Phocenses socios prodi neque utile neque aequum neque honestum erat. — οὐδέν] nihil i. e. nulla in re. — οὔτ' ἐξαπ. — φανήσομαι] «i. e. οὔτ' αὐτὸς λέγων ἐξηπάτησα οὔτε λεγόντων ἄλλων ἐσίγησα καὶ οὕτως εἴασα ὑμᾶς ἐξαπατηθῆναι.» Reisk. Futurum ne offendas, mente adde: si memoriam illius temporis repetetis. — οἶδ' ὅτι] cf. 6, 29. 30. 9, 1. *Amersfoordt.* ad 14, 2. —

11 *Ταῦτα τοίνυν ἅπανθ᾽, ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν
ἄλλων προορῶν, οὐδ᾽ εἰς μίαν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
οὔτε δεινότητα οὔτ᾽ ἀλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ
προσποιήσομαι δι᾽ οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν καὶ προ-
αισθάνεσθαι, πλὴν δι᾽ ἃ ἂν ὑμῖν εἴπω, δύο· ἓν
μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δι᾽ εὐτυχίαν, ἣν συμπά-
σης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὔσης δεινότητος καὶ* 60
12 *σοφίας ὁρῶ κρατοῦσαν, ἕτερον δέ, προῖκα τὰ πράγ-
ματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδὲν λῆμμ᾽ ἂν
οὐδεὶς ἔχοι πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι καὶ λέγω
δεῖξαι προσηρτημένον. ὀρθὸν οὖν, ὅ τι ἄν ποτ᾽ ἀπ᾽
αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρον φαί-
νεταί μοι. ὅταν δ᾽ ἐπὶ θάτερα ὥσπερ εἰς τρυτάνην*

---

§. **11**, 1. ἅπαντα Σ''. — 3. οὐδὲ] οὔτε Σ. — 4. γινώσκειν Σ''. — 5. εἴπω, δύο·] εἴπω δύο· *Bk.* — §. **12**, 1. προῖκα Σ] ὅτι προῖκα *Bk.* — 3. πρὸς οὓς rec. corr. Σ''. — 8. ἐπ᾽ αὐτὸ rec. corr. Σ. — §. **13**, 2. ἄλλο

---

§. **11**. ταῦτα — ἐπανοίσω] haec omnia ne ad ullam quidem vel prudentiam vel iactantiam meam referam, i. e. non quo me singulari quadam prudentia praeditum esse credam aut eam iactem, illa a me praevisa esse dicam. — φαίνομαι - προορῶν] i. e. δῆλόν ἐστιν ὅτι - προεώρων. Infra §. 24. 6, 8. προορώμενοι. Cf. 9, 68. *Weber* ad 23, 134. — πλὴν δι᾽ — δύο] «nisi ob duas caussas, quas vobis exponam.» Wolf. Sed id potius sic dicendum erat: πλὴν δι᾽ ἃ ὑμῖν ἐρῶ δύο, sive non admissa attractione πλὴν διὰ δύο, ἃ ὑμῖν ἐρῶ. Nunc hoc dicit orator: nisi ob (ea) quaecunque vobis dicam, quae duo sunt. — §. **12**. ἕτερον δέ, προῖκα] ne particulam ὅτι desideres, cf. 41, 7 sq. ἓν μὲν τοίνυν, ὦ ἄνδρες δικασταί, τοῦτ᾽ ἐστίν —. ἕτερον δ᾽, ὦ ἄνδρες δικασταί, δύο μὲν 'μνᾶς ἐμαρτύρησεν κτλ. — προῖκα] i. e. οὐ δωροδοκῶν. — οὐδεὶς κτλ.] i. e. οὐδεὶς ἂν ἔχοι δεῖξαι οὐδὲν λῆμμα προσηρτημένον πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολίτευμαι (i. e. προσηρτημένον τῇ ἐμῇ πολιτείᾳ s. coniunctum cum mea reipublicae administratione). De constructione verbi πολιτεύεσθαι v. ad 3, 29. 20, 133. τοῖς τὰ τοιαῦτα πολιτευομένοις i. e. qui ad istum modum rempublicam administrant. 18, 4. ἂν δ᾽ ἐφ᾽ ἃ καὶ πεποίηκα καὶ πεπολίτευμαι βαδίζω. — ὀρθὸν κτλ.] iunge τὸ συμφέρον, ὅ τι — πραγμάτων, ὀρθὸν φαίνεταί μοι: rectum mihi apparet commodum publicum i. e. non transversum aut inclinatum lucelli (argenti) pondere et depressum (καθειλκυσμένον), ita ut totum ego cernere et quale sit clare cognoscere possim. — ἐπὶ θάτερα] in alteram partem, quasi in alteram lancem librae. In altera enim ὁ λογισμός sive τὸ κρίνειν καὶ λογίζεσθαι τὰ πράγματα positum cogita-

ἀργύριον προσενέγκῃς, οἴχεται φέρον καὶ καθείλκυκε τὸν λογισμὸν ἐφ᾽ αὑτὸ, καὶ οὐκ ἂν ἔτ᾽ ὀρθῶς οὐδ᾽ ὑγιῶς ὁ τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λογίσαιτο.

Ἓν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, 13 *ὅπως, εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ᾽ ἄλλο βούλεταί τις κατασκευάζειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσει, οὐχ ὡς θαυμαστὴν οὐδ᾽ ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν, ἀλλ᾽ ὁποία τίς ποτ᾽ ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἶχε τοῖς πράγμασι καιρὸν ἢ γεγενημένη νῦν δι᾽ ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προείμεθα, ὧν ὑπαρχόντων τότ᾽ ἂν ἢ νῦν ἀσφαλέστερος καὶ ῥᾴων ἦν ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον* 14 *δὲ, ὁρᾶν, ὅπως μὴ προαξόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,*

AΣG] ἄλλο τι *Bk.* — 7. γεγενημένη *ABFΣΩ*] γεγενημένην *Bk.* — 8. προϊέμεθα Σ. — §. **14**, 2. προαξόμεθα ΥΩ et corr. Σ] προαξώμεθα

---

tur. — οἴχεται φέρον] scil. τὸν λογισμόν: iudicium hominis abstulit et ad se detraxit. Cf. 18, 298. οὐδ᾽ — ὥσπερ ἂν εἰ ἐν τρυτάνῃ ῥέπων ἐπὶ τὸ λῆμμα (quasi in trutina inclinans ad lucrum) συμβεβούλευκα. De perfecto καθείλκ. vid. ad 4, 19. — ὁ τοῦτο ποιήσας] «id est ὁ προσενέγκας ἀργύριον πρὸς τὸν τῶν πραγμάτων λογισμὸν καὶ διαχειρισμόν.» Reisk. — §. **13**. ὑπάρχειν] i. e. certum esse, stare. — σύνταξιν] «tributum indicere.» Wolf. Ἔλεγον ἑκάστους φόρους συντάξεις, ἐπειδὴ χαλεπῶς ἔφερον οἱ Ἕλληνες τὸ τῶν φόρων ὄνομα. Harpocr. — ἄλλο] i. q. ἄλλο τι. Cf. 8, 44. 9, 67. ὡς ἄτοπον ποιῶ 45, 51. Cf. *Maetzn.* ad Lyc. 70. ad Din. 2, 15. — ὁποία τις] 1, 28. 3, 32. — μᾶλλον εἶχε καιρόν] subiectum est ἡ εἰρήνη. Nempe pro eo, quod nos dicimus μᾶλλον ἐν καιρῷ s. εὐκαιρότερον ἐν τοῖς πράγμασι (τὸ) μὴ γενέσθαι τὴν εἰρήνην ἢ γεγενημένην λυθῆναι, i. e. opportunius erat rebus (reipublicae) omnino non fieri pacem quam factam solvi, Graeci per attractionem quandam sic loquuntur: ἡ εἰρήνη εἶχε καιρὸν μᾶλλον μὴ γενέσθαι ἢ γεγενημένη (καιρὸν ἔχει) λυθῆναι. Cf. Plut. Erot. c. 18.: ὃ τοίνυν ἐν ἀρχῇ καιρὸν εἶχε ῥηθῆναι μᾶλλον. Simile illud genus dicendi est, de quo *Lobeckius* ad Soph. Ai. 634. et *Weber* ad 23, 64. dixerunt: ὅμως δ᾽ ἀκούοντες αὐτῶν βελτίους ἔσεσθε 59, 89. i. e. βέλτιον ἔσται ὑμᾶς ἀκούειν αὐτῶν. — δι᾽ ἡμᾶς] nostra culpa. — ὧν ὑπαρχόντων] i. e. εἰ ταῦτα ὑπῆρχεν. Cf. 6, 20. 9, 45. — τότ᾽] 3, 17. — §. **14**. δεύτερον δέ] sc. φημι δεῖν. — προαξόμεθα] producemus s. propellemus i. e. adducemus. Cf. §. 23. 8, 1. 18, 298. ἐμὲ — οὐδὲν ἐπῆρεν οὐδὲ προηγάγετο — προδοῦναι. ib. 269. οὐ δὴ

τοὺς συνεληλυθότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ἡμᾶς. ἐγὼ γάρ, εἰ γένοιθ᾽ ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλεμος δι᾽ Ἀμφίπολιν ἤ τι τοιοῦτο ἔγκλημα ἴδιον, οὗ μὴ μετέχουσι Θετταλοὶ μηδ᾽ Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ ἂν ἡμῖν οἴομαι τούτων οὐδένα πολεμῆσαι, καὶ πάντων ἥκιστα (καί μοι μὴ θορυβήσῃ μηδείς, πρὶν ἀκοῦσαι) Θηβαίους, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδ᾽ ὡς οὐκ ἂν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ᾽ ἴσασιν ἀκριβῶς, εἰ καὶ πάνυ φησί τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι, εἰ γενήσε- 61
ται πόλεμος πρὸς ὑμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ πάνθ᾽

---

pr. Σ cum ceteris. — 3. ἀμφικτυόνας Σ. — 5. ἡμᾶς ΣYG Vind. 4.] ὑμᾶς *Bk.* — γένοιτο Σ^{ν}. — 7. τοιοῦτο Σ] τοιοῦτον *Bk.* Cf. 1, 8. — 8. ὑμῖν Σ. — §. **15**, 3. οὐκ om. pr. Σ, οὐ add. m. rec. — 5. φησὶν Σ, φήσει *AGY* Vind 4., φήσειέ *Bk.* — 6. αὐτοῖς] αὐτοὺς *BFΣΩG* Vind. 3., γρ. αὐτοῖς rec.

ποιήσω τοιούτων οὐδὲν οὐδὲ προαχθήσομαι. — φάσκοντας] «asseverantes. Falso autem asseverabant iustum convenisse concilium Amphictyonicum, namque Athenienses aliique aberant, Phocenses eiecti erant, aderant Thessali olim a Phocensibus eiecti, maximeque barbarus, qualis ab oratore perhibetur Philippus, praeerat concilio. Cf. 19, 327.» Voem. — ἤ -- ἴδιον] aut ob aliam aliquam privatam controversiam. Cf. §. 17. ad 1, 7. — οὗ μὴ μετέχουσι] patet, cur neque οὗ οὐ μετέχουσι neque οὗ μὴ μετέχοιεν scriptum sit. — Ἀργεῖοι] vid. §. 18. — §. **15**. καί μοι μὴ θορ.] «προδιόρθωσις, qua figura utuntur, si quid invidiosum et iniucundum auditoribus dicturi sunt.» Web. ad 23, 144. Cf. 8, 32. 13, 3. καί μοι μὴ θορυβήσητε ἐφ᾽ ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ᾽ ἀκούσαντες κρίνατε. 57, 50. καί μοι πρὸς Διὸς καὶ θεῶν μηδεὶς θορυβήσῃ μηδ᾽ ἐφ᾽ ᾧ μέλλω λέγειν ἀχθεσθῇ. — εἰ καὶ πάνυ φησί τις] si quis vel maxime contendit. V. ad 3, 2. — ἀναισθήτους] cf. 6, 19. 18, 43. οἱ μὲν κατάπτυστοι Θετταλοὶ καὶ ἀναίσθητοι Θηβαῖοι φίλον εὐεργέτην σωτῆρα τὸν Φίλιππον ἡγοῦντο. Stupor Boeotorum in proverbium abiit. Cf. Pind. Olymp. 6, 151 (89). Hor. Epist. 1, 244. — ἐφεδρεύων] ἔφεδρος gladiator subsidiarius sive tertiarius, qui certantibus aliis spectator sedebat, postremo congressurus cum victore fatigato, vigens ipse atque integer viribus (Avger.). V. ad 3, 7. Schol. Aristoph. Ran. 800 (791.). *Wunder.* ad Soph. Ai. 600. — ἕτερος] Philippus. — πρόοιντ᾽] optativi haec forma in optimis codicibus et h. l. est et 18, 254. 21, 212. κατάθοιτο 61, 2. Cf. 6, 8. 12. — εἰς τοῦτο] i. e. εἰς τὸ πολεμεῖν. — §. **16**.

ἕξουσιν αὐτοί, τοῖς δ' ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἕτερος καθεδεῖται. οὔκουν πρόοιντ' ἂν αὑτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὔσης τοῦ πολέμου. οὐδέ γ' εἰ πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολε- 16
μήσαιμεν δι' Ὠρωπὸν ἤ τι τῶν ἰδίων, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς παθεῖν ἡγοῦμαι· καὶ γὰρ ἡμῖν κἀκείνοις τοὺς βοηθοῦντας ἂν οἶμαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἴ τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὧν καὶ φροντίσειεν ἄν τις, καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐκ ἄχρι τῆς ἴσης ἕκαστός ἐστιν εὔνους 17
οὔθ' ἡμῖν οὔτε Θηβαίοις, σῶς τ' εἶναι καὶ κρατεῖν τῶν

---

mg. Σ^v. — 8. πρόοιντ' *ABFΣG*] προεῖντ' *Bk.* — αὑτοὺς Σ] ἑαυτοὺς *Bk.* — §. **16**, 4. βοηθοῦντας Σ] βοηθήσοντας *Bk.* — §. **17**, 2. σῶς τ' εἶναι *Reiskius*] ὥστ' εἶναι libri, ὥστε βούλεσθαι εἶναι ind. *Lambini*, ὥστε σῶς τε βούλεσθαι εἶναι *Schaeferus*, [σῶς τε — ἄλλων] *Din-*

οὐδέ γ'] γε (adeo, gar) addito significatur omnium minime bellum cum Thebanis timendum esse. Cf. §. 20. — πάλιν] ut Olymp. 103, 3. — τοὺς βοηθ. ἂν-βοηθεῖν, οὐ συνεπιστρατεύσειν] i. e. ὅτι οἱ βοηθ. βοηθοίησαν ἄν, εἰ μηδὲν κωλύοι, ἀλλ' οὐ συνεπιστρατεύσουσι: nam illud dubium, num ii, quos utrique socios habent, invasione facta auxilium laturi sint, sed certum est eos non esse una in alienam terram invasuros. Ceterum, ne quis aut futurum aut βοηθήσαντας ἂν requirat, participium praesentis cum articulo coniunctum substantivi instar de futura re pariter ac de praeterita ponitur. Cf. 42, 15. πολλοὺς ποιήσετε τοὺς καταγελῶντας. Isocr. 8, 139. ὥστ' οὐκ ἀπορήσομεν, μεθ' ὧν κωλύσομεν τοὺς ἐξαμαρτάνοντας, ἀλλὰ πολλοὺς ἕξομεν τοὺς ἑτοίμως καὶ προθύμως συναγωνιζομένους ἡμῖν. — εἴ τις ἐμβ.] οὐκ αὐτῶν τῶν συμμάχων, ἀλλὰ τῶν πολεμουμένων εἴτε Θηβαίων εἴτε Ἀθηναίων. Wolf. De collocatione particulae conditionalis vid. ad 4, 29. — καὶ γάρ] 2, 15. — τοῦτον τὸν τρόπον] hoc et τοιοῦτον ad sequentia (οὐκ ἄχρι κτλ.) spectat; hinc asyndeton. V. ad 4, 14. — ὧν καὶ φροντ. ἄν τις] i. e «quarum quis etiam rationem habuerit.» Voem. Intelliguntur societates cum potentioribus civitatibus, quarum auxilia in discrimine belli momentum facere possint, initae, quarum sane est cur quis rationem habeat. — §. **17**. ἄχρι τῆς ἴσης] adaeque (eo aequitatis procedit benevolentia) i. q. ἐξ ἴσου (6, 32.) s. ἐπ' ἴσης: non ex aequo nobis (nam omittam nunc illud οὔτε Θηβαίους) quisquam benevolus est, ut et salvi simus et imperemus (per hanc aequam in utraque re benevolentiam), i. e. nemo

ἄλλων, ἀλλὰ σῶς μὲν εἶναι πάντες ἂν βούλοιντο ἕνεχ᾽ αὑτῶν, κρατήσαντας δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὑτῶν οὐδὲ εἷς. τί οὖν ἡγοῦμαι φοβερὸν καὶ τί φυλάξασθαι δεῖν ἡμᾶς; μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων πόλεμος

18 *πρὸς ἅπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ Μεσσήνιοι καὶ Μεγαλοπολῖται καί τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοι ταὐτὰ τούτοις φρονοῦσιν, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν ἐχθρῶς σχήσουσιν καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι δ᾽ ἔχουσι μέν, ὥς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, ἔτι δ᾽ ἐχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρ᾽ ἐκείνων φεύγοντας σώζομεν καὶ πάντα τρό-*

---

dorfius. — 3. ἀλλὰ σῶς] ἀλλὰσ ὡς (ita ut a v. ὡς incipiat versus) pr. Σ. — 5. αὐτῶν Σν. — 6. δεῖν Σ] φημὶ δεῖν *Bk.* — μὴ Σ] ὅπως μὴ *Bk.* — §. **18**, 3. ταὐτὰ Σ] τὰ αὐτὰ *Bk.* — 6. ἔχουσιν Σν.

---

nobis tam benevolus est, ut pariter nos et salvos esse et imperare velit, sed quam nobis benevolentiam de salute et libertate pugnantibus praestant, eam non praestant de imperio contendentibus. — σῶς μὲν εἶναι] supple τοὺς ἑαυτῶν συμμάχους ἡμᾶς ἢ Θηβαίους. — ἕνεχ᾽ αὑτῶν] suae salutis caussa, ne oppressis iis, in quorum societatem venerunt, et ipsi praeda hostium fiant. — τοὺς ἑτέρους] alteros (sive nos sive Thebanos), hoc subiectum est verbi ὑπάρχειν, non obiectum verbi κρατήσαντας. Nolunt socii alteros ab alteris subigi, quia sic verendum est, ne ipsi postea pro sociis sint dominos habituri. — οὐδὲ εἷς] v. ad §. 7. — τί οὖν] 4, 2. — μὴ — λάβῃ] «Aesch. Prom. 390. τούτου φυλάσσου μή ποτ᾽ ἀχθεσθῇ κέαρ. id. Suppl. 493. φύλαξαι, μὴ θράσος τέκῃ φόβον.» Funkh. — ὁ μέλλων π.] articuli vim expressit *Wolfius:* bellum hoc quod agitatur. Neque enim dubitavit Demosthenes, quin futurum esset ut bellum cum Philippo aliquando redintegraretur. — πρὸς ἅπαντας] non cum v. πόλεμος, sed cum v. λάβῃ iunctum i. q. ἅπασιν. — §. **18**. ἡμῖν, quod ad ἐχθρῶς σχήσ. (cf. 1, 9.) referendum est, ante v. ἐπικηρ. positum facit, ut voc. Λακεδαιμονίους gravius ad aures accidat. — ἐπικηρυκείαν dicunt esse τὸ περὶ φιλίας καὶ διαλλαγῶν κήρυκας πέμπειν. Cf. interprr. ad Isocr. 4, 157. De quanam legatione h. l. sermo sit (nam de re praesenti loquitur orator), ignoratur. — καὶ τό] i. e. καὶ διὰ τό. V. ad 1, 5. — ἐκδέχεσθαί τι τῶν ἐκείνοις π.] ἐκείνοις ad Lacedaemonios referendum est. Ut τὸν λόγον ἐκδέχεσθαι is dicitur, qui orationem alterius excipit ita, ut iam ipse verba faciat, sic Athenienses h. l. di-

πον τὴν δυσμένειαν ἐνδεικνύμεθ᾽ αὐτοῖς, Θετταλοὶ 19
δ᾽, ὅτι τοὺς Φωκέων φυγάδας σώζομεν, Φίλιππος
62 δ᾽, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυονίας,
φοβοῦμαι, μὴ πάντες περὶ τῶν ἰδίων ἕκαστος ὀρ-
γιζόμενος κοινὸν ἐφ᾽ ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον,
τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἶτ᾽
ἐπισπασθῶσιν ἕκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυ-
τοῖς ἡμῖν πολεμῆσαι, ὥσπερ καὶ περὶ Φωκέας. ἴστε 20
γὰρ δήπου τοῦθ᾽, ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος
καὶ Θετταλοὶ οὐχὶ ταὐτὰ ἕκαστοι μάλιστα ἐσπουδα-
κότες ταὐτὰ πάντες ἔπραξαν, οἷον Θηβαῖοι τὸν μὲν
Φίλιππον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ
ἐδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημέ-

§. **19**, 4. ὀργιζόμενος *BFΣΩ*] ὀργιζόμενοι *Bk.* Cf. 9, 29. 24, 157. — 6. προσστησάμενοι (sed priore σ punctis notato) Σ. — 7. πέραι Σ, περὶ *BFΩ*. — §. **20**, 6. ἐδύναντο *GΣ*] ἠδύναντο *Bk.* — αὐτοῖς Σ Vind. 3. 4.

cuntur excipere aliquid rerum a Lacedaemoniis gestarum ita, ut iam ipsi se rebus gerendis immisceant Lacedaemoniosque in opprimendis Messeniis cett. re et facto adiuvent. — τοὺς παρ᾽ ἐκείνων φευγ.] i. e. τοὺς ἐκείνων φυγάδας. 20, 55. τοῖς φεύγουσι δι᾽ ὑμᾶς Κορινθίων. Post finitum bellum sacrum Orchomenii, Coroneenses, alii, qui in Thebanorum potestatem redigi nollent aut a Thebanis expulsi essent, Athenas confugisse videntur. — §. **19**. κωλύομεν] dum legatos ad conventum Amphictyonum non mittimus. — ἀγάγωσι] πόλεμον ἄγειν i. e. bellum gerere: vereor, ne commune in nos bellum suscipiant (ἀγάγωσι, *Kr.* gr. 53, 5.). — προστησάμενοι] i. q. προφασιζόμενοι, praetexentes. — ἐπισπασθῶσιν] ἐφελκυσθῶσιν (schol.), abripiantur, inviti adducantur. — ὥσπερ καὶ π. Φ.] scil. ἐπεσπάσθησαν: id quod etiam Phocensi bello usu venit, ut nonnulli semel implicati huius belli societate ulterius, quam sua interesse intelligerent, progrederentur inviti et, quod initio noluerant, deletis Phocensibus Philippum summum rerum arbitrum constitui paterentur. V. §. 23 extr. — §. **20**. δήπου] 2, 25. — οὐχὶ-ἐσπουδ.] quum non eadem singuli maxime agerent (quum non eadem essent, quae singuli maxime cuperent), tamen eadem omnes effecerunt, i. e. omnes, dum suum quisque commodum sequitur, Philippi opes et gloriam auxerunt. — τὸν μὲν Φίλ.] opponitur quod infra (§. 21.) aliis verbis dicitur: τὸν δὲ Ὀρχομενὸν — λαβεῖν ἐπεθύμουν. — παρελθεῖν] «sc. εἴσω Πυλῶν, tum λαβεῖν τὰς ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδους i. e. castella in angustiis sita.» Voem. — οὐδέ γε] v. §. 16. Quum Thebani maximam

21 νων ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι πέπρακταί τι, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν αἴσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς ἐδόκει εἶναι. ταῦτα δ' οὐκ ἠβούλοντο, ἀλλὰ τῷ τὸν Ὀρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ
22 δύνασθαι δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέμειναν. Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δήπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐδ' ἐβούλετο Θηβαίοις Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἠναγκάσθη· ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρ-

§. **21**, 2. πέπρακταί τι Σ] κάλλιστα πέπρακται *Bk.* — 4. ἐδόκει] imo δοκεῖ. Saupp. — §. **22**, 2. οὐδ' *BFΣ*] οὐκ *Bk.* — 3. ἐβούλετο]

molem belli sustinuissent, Philippus sero tamquam ἔφεδρος (§. 15.) accedens bellum iam profligatum confecit eamque gloriam, quae Thebanis debebatur, ipse tulit. — §. **21**. πρὸς μὲν-πέπρακται] nunc Thebanis ad (i. e. quod attinet ad) terrae (eius, quam scitis Thebanis obtigisse, Orchomenum et Coroneam dicit) recuperationem aliquid actum est (res aliquem successum habuit). De verbo κομίζεσθαι vid. ad 2, 28. — οὐδὲν ἂν-εἶναι] ἂν ad infinitivum referendum est: εἰ μὴ παρῆλθεν, οὐδὲν ἂν ἦν αὐτοῖς ὧν ἐπεθύμουν λαβεῖν: nihil iis futurum fuisse videbatur i. e. nihil habituri fuisse putabantur (tum, quum illa acta sunt). — ταῦτα δ'] quae Philippus fecit. — §. **22**. Φίλιππον] cf. de hac attractione 9, 32. *B.* 151. I, 6. *M.* 296. *Kr.* 61, 6, 2. *Quis tuum patrem antea qui esset, quam cuius gener esset, audivit?* Cic. Deiot. §. 30. Non dixit autem τινὲς μὲν τολμῶσι λέγειν, ὡς Φίλιππος κτλ., quia, postquam de Thebanis dixit, par est nomen eius quem Thebanis opponit in initio enuntiationis collocari. Ceterum Demosthenes h. l., quid rex consilii secutus sit, exponens simul eos ridet, qui Philippum Thebanis male velle pertinaciter contendebant (cf. 6, 14.). — ἐβούλετο] de augmento huius verbi, quamquam apud Demosthenem ἠβουλόμην multo saepius quam ἐβουλόμην scriptum reperitur, tamen codicum auctoritati obsequendum esse arbitror, ne, dum aequabilitatem quandam scripturae sectamur, ea mutemus, quibus orator vel cur uteretur caussam habuit vel non habuit cur abstineret. Cf. 1, 13. 4, 4. 51. 7, 25. 9, 1. 19, 38. 51. 68. 96. 149. 159. 173. 264. cett. — τούτοις μὲν ἐρρ. λ.] i. q. τούτους μὲν χαίρειν κελεύω, his salutem dico (hos missos facio, nihil curo), qua formula opinionem istam ut falsam reiicit (καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; 6, 15.). Cf. 18, 153. ἐρρῶσθαι φράσας πολλὰ Κιρραίοις καὶ

ρῶσθαι λέγω, ἐκεῖνο δὲ οἶδ', ὅτι οὐ μᾶλλόν γε ταῦτ' ἔμελεν αὐτῷ ἢ τὰς παρόδους λαβεῖν ἐβούλετο καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι' αὑτὸν κρίσιν εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι' αὑτοῦ· καὶ ταῦτ' ἦν, ὧν μάλιστ' ἐγλίχετο. Θετταλοὶ δέ γε 23
οὐδέτερ' ἠβούλοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν γίγνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ' ἐφ' ἑαυτοὺς ἡγοῦντο), τῆς πυλαίας δ' ἐπεθύ-
63 *μουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτημάτων δυοῖν, κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι τάδε*

ἠβούλετο *Beckius.* — 5. οἶδα Σ$^{\nu}$. — 6. ἐβούλετο ΣΩ Vind. 3. 4.] ἠβούλετο *Bk.* — 7. αὑτὸν Σ$^{\nu}$. — 8. αὑτοῦ *G*] αὐτοῦ Σ, ἑαυτοῦ *Bk.* — §. **23**, 2. ἠβούλοντο] ita etiam Σ, ut testatur *Vöm.* — 4. ἡγοῦντο Σ] ἡγοῦν-

---

Λοκροῖς. 21, 39. ἐρρῶσθαι πολλὰ τοῖς νόμοις εἰπών. — οὐ μᾶλλόν γε — ἢ] non magis certe haec (Thebanorum commoda) ei cordi fuisse quam cett. (i. e. curae quidem fuisse Philippo, ut illas urbes Thebanis redderet, itaque non coactum postea fecisse quod primo noluisset), sed multo magis id egisse, ut aditum sibi in Graeciam pararet. — τὴν δόξαν τοῦ π.] exspectaveris τὴν δόξαν τοῦ δι' αὑτὸν κρίσιν εἰληφέναι τὸν πόλεμον, sed orator, quod breviter dicturus erat τὴν δόξαν τοῦ πολέμου i. e. gloriam belli, id ipse vel explicat vel amplificat his verbis: τοῦ δοκεῖν κτλ. Cf. 14, 1. αὐτοὶ μὲν τοῦ δοκεῖν εὖ λέγειν δόξαν ἐκφέρονται. Plat. Euthyd. p. 305. D. τούτους εἰς δόξαν καταστήσουσι μηδενὸς δοκεῖν ἀξίους εἶναι. id. legg. 2. p. 657. B. ἡ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ζήτησις τοῦ καινῇ ζητεῖν ἀεὶ μουσικῇ χρῆσθαι. — δι' αὑτόν] sua opera (cf. ad 1, 12. 8, 54. 9, 2. *me autem, propter quem ceteri liberi sunt, tibi liberum non visum demiror.* Cic. Fam. 7, 27.), infra δι' αὑτοῦ per se i. e. ipse, ut non essent alii, qui ludos Delphicos administrarent. V. ad 6, 6. — θεῖναι] i. e. ἀγωνοθέτην εἶναι. Cf. 9, 32. «Pythiorum βραβευταί erant Amphictyones, qui totam rem administrandam Philippo cum Boeotis et Thessalis dicis caussa coniuncto uni commiserunt.» Voem. — §. **23**. ἐφ' ἑαυτούς] καθ' αὑτῶν· ἐνόμιζον βλαβήσεσθαι ἐκ τούτων. Wolf. Cf. 6, 6. 33. 8, 55. — τῆς πυλαίας] «ius Amphictyonicae dignitatis.» Wolf. Πυλαία ἐκαλεῖτο ἡ εἰς τὰς Πύλας σύνοδος τῶν Ἀμφικτυόνων. Harpocr. — τῶν ἐν Δελφοῖς] i. e. τῆς τε προμαντείας καὶ τῆς ἀγωνοθεσίας, quo utroque iure Thessali olim a Phocensibus privati erant. — πλεονεκτ. δυοῖν] i. e. ἅπερ (nempe ἡ πυλαία et τὰ ἐν Δελφοῖς) ἐστὶ δύο πλεονεκτήματα. — τάδε] haec, quae nunc facta sunt, imprimis Phocen-

συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἰδίων ἕνεχ' εὑρήσετε ἕκαστον πολλὰ προηγμένον, ὧν οὐδὲν ἠβούλετο, πρᾶξαι. τοῦτο μέντοι, ὅτι τοῦτ' ἐστὶ, φυλακτέον ἡμῖν.

24 *«Τὰ κελευόμενα ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβουμένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις;» πολλοῦ γε καὶ δέω. ἀλλ' ὡς οὔτε πράξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν οὔτ' ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ' οἶμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ τοὺς θρασέως ὁτιοῦν οἰομένους ὑπομεῖναι δεῖν καὶ μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον ἐκεῖνα βούλομαι λογίσασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν Ὠρωπόν· καὶ εἴ τις ἔροιτο ἡμᾶς κελεύσας εἰπεῖν τἀληθῆ,*

το εἶναι *Bk.* Cf. ad 2, 1. — 7. συγκατετάραξαν a m. pr. mg. Σ[d]. — 8. πολλὰ] ἐς τὰ πολλὰ rec. mg. Σ. Cf. 6, 2. — 9. μέντοι *BF*Σ] μὲν τοίνυν *Bk.* νῦν addit mg. Σ a m. recentissima. — τοῦτ' Σ] τοιοῦτόν *Bk.* — ἐστὶν Σ[ν]. — §. **24**, 1. ἆρα Σ[d] Ω[ν] Vind. 3. — 6. ὑπομεῖναι *A*Σ*G*

---

sium excidium, quo et Philippi et Thebanorum opes auctae sunt. — τῶν τοίνυν ἰδ.] orator summam eorum, quae inde a §. 19. exposuit, repetit. — τοῦτο] i. e. ὅπως μὴ προαξόμεθα — πρὸς ἡμᾶς §. 14. — §. **24**. τὰ κελευόμενα κτλ.] ὑποφορά (vid. ad 3, 29.): imperata igitur facere nos oportet communis belli metu (ταῦτα φοβ.)? τὰ κελευόμενα (i. q. ἃ ἂν κελεύωσιν οἱ Ἀμφικτύονες), non τὰ κελευσθέντα i. e. quae tum iusserant Amphictyones ab Atheniensibus rata haberi, dicit, quia, haec ipsa ut facerent cives, hac oratione suasit. — ταῦτα] i. e. τὸ ποιεῖν τὰ κελευόμενα. V. ad 2, 25. — ἀλλ' ὡς] ὡς non finale est (sic enim μήτε ponendum erat), sed relativum: quo modo nihil indigne facturi simus neque tamen pacem rumpamus, id (s. eo modo) nobis faciundum esse puto. «Nihil enim indignitatis habet parere Amphictyonum decreto, neque iustum erat acta Amphictyonum rescindere et omnium in se concitare odia, bellum denique movere tam levi de caussa minime certe sapientium.» Dovn. — πρὸς δέ] i. e. adversus. — θρασέως ὑπομ.] audacter suscipere s. conari. Cf. 6, 11. — ἐκεῖνα] haec quae sequuntur. Vid. ad 2, 24. Horum summam orator ipse infra his verbis comprehendit: οὔκουν εὔηθες – πολεμῆσαι. — §. **25**. καὶ Φιλίππῳ] 3, 18. — κατὰ συνθήκας] «Verträgen gemäss, vertragsmässig, ut Plut. Them. c. 9. διὰ γραμμάτων i. e. schriftlich.» Funkh. Cf. 45, 37. ἐμαρτύρησε Νικοκλῆς ἐπιτροπεῦσαι κατὰ τὴν διαθήκην coll. §. 38. καὶ ἐπιτροπεῦσαι μὲν κατὰ διαθήκην οὐδὲν δεινὸν ἡγεῖτο μαρτυρεῖν. 43, 34. ὁπότερος τούτων δικαιότερα λέγειν δόξει καὶ κατὰ νόμους μᾶλλον. 44, 64. 67. κατὰ νόμον. Cete-

διὰ τί; ἵνα μὴ πολεμῶμεν, φαῖμεν ἄν. καὶ Φιλίππῳ 25
νυνὶ κατὰ συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδιανοὺς ἐῶμεν ἔξω Χερρονησιτῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι, καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ Κῶν καὶ Ῥόδον, καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα, δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγαθῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες ἢ τὸ προσκρούειν καὶ φιλονεικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὔηθες καὶ κομιδῇ σχέτλιον πρὸς ἑκάστους καθ᾽ ἕνα οὕτω προσενηνεγμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων πρὸς πάντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νυνὶ πολεμῆσαι.

Vind. 4.] ὑπομένειν *Bk.* — §. **25**, 2. κατὰ Σ et *Bekk.* anecdd. p. 161, 23.] κατὰ τὰς *Bk.* — 3. Χερρονησιτῶν] χερρονησιωτῶν Σ. Cf. *Buttm.* gr. gr. 2. p. 330 (§. 119.). — 5. κῶ ΥΩ.

---

rum h. l. pacis conditiones dicit, de quibus v. 7, 26. 19, 143. — τὸν Κᾶρα] Idrieum Cariae satrapam vel regem, Mausoli Ol. 106, 4. mortui fratrem, qui post Artemisiam Ol. 107, 2. regno potitus tum eas insulas, quas Demosthenes nominat, adoriebatur (καταλαμβάνει occupat i. e. occupare conatur). — κατάγειν τὰ πλοῖα] navigia nostra (τὰ σιταγωγά) deducere scil. ad oram suam s. in portum suum, ut vel vectigal exigant vel praedam faciant (Schiffe aufbringen — kapern). Cf. 8, 9. 28. *Kr.* ad Xen. Anab. 5, 1, 11. Aliter 20, 77. Χαβρίας – ἄλλας τριήρεις πλέον ἢ εἴκοσιν εἷλε, κατὰ μίαν καὶ δύο λαμβάνων, ἃς ἁπάσας εἰς τοὺς ὑμετέρους λιμένας κατήγαγεν. 50, 5. ἔτι δὲ τῶν ἐμπόρων καὶ τῶν ναυκλήρων περὶ ἔκπλουν ὄντων ἐκ τοῦ Πόντου, καὶ Βυζαντίων καὶ Χαλκηδονίων καὶ Κυζικηνῶν καταγόντων τὰ πλοῖα ἕνεκα τῆς ἰδίας χρείας τοῦ σίτου. — εὔηθες] 2, 6. — καθ᾽ ἕνα] 2, 24. — ἀναγκαιοτάτων] nam navigiis, quae Byzantii intercipiebant, frumentum e Ponto invehebatur. — περὶ τῆς ἐν Δ. σκιᾶς] sedem in Amphictyonum consessu umbram appellat orator, i. e. rem tanta contentione non dignam.

6.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. *Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθη-* 64
ναίοις ὁ ῥήτωρ πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάνυ πιστεύειν, ἀλλὰ ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι καὶ εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησι τὸν Φίλιππον, καὶ τοῦτο αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις
2 *φησίν. ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρός τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀπορούντων τῶν Ἀθηναίων, ὅ τι ποτὲ ἀποκρίνασθαι δεῖ. πόθεν δὲ οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἥκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππικῶν ἱστο-*
3 *ριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔπεμψε πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, αἰτιώμενος, ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς Ἕλληνας ὡς ἐπαγγειλάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευσάμενον δέ· οὐδὲν γὰρ ὑπεσχῆσθαί φησιν οὐδὲ ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀπαιτεῖ. ἔπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι Λακεδαιμονίοις καταδουλουμένοις τὴν Πελοπόννησον εὐ-*

---

§. **1**, 6. καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις *H. Wolf.*, καταμαρτυροῦντος πράξειν libri. — §. **2**, 2. ὅ τι ποτὲ *Schaef.*] ὁπότε vel ὅ ποτε codd.

ΥΠΟΘ. §. **2**. ἐπαγγέλλεται] §. 28. — ἱστοριῶν] rerum Philippicarum et Macedonicarum scriptores satis multi commemorantur: Theopompus Chius, Leo Byzantius, Ephorus Cumanus eiusque filius Demophilus, Anaximenes Lampsacenus, Duris Samius, Marsyas Pellaeus, Anaxis Boeotus, Aretates Cnidius, Amyntianus, alii. — §. **3**. ἐπαγγειλάμενον] et per legatos Atheniensium, qui eum Ol. 108, 2. de pace componenda adiverant (cf. §. 28.) et per literas, quas his ad populum Atheniensium perferendas dederat (cf. 7, 33. 19, 40.). — ἐλέγχους ἀπαιτεῖ] «postulat se convinci vanitatis et insidiarum,

νους τέ ἐστι καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δὲ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποροῦσιν οὖν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν 4
Φίλιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πόλεις· πρὸς μὲν τὰς πόλεις, ὅτι εὖνοι μέν εἰσι Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ μισοῦσι
65 καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους· πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον, ὅτι διημαρ- 5
τήκασι μὲν ὧν ἤλπισαν, οὐ μὴν ὑπ' ἐκείνου γε αὐτοῦ δοκοῦσιν ἐξηπατῆσθαι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν οὔτε διὰ τῶν ἰδίων πρέσβεων ἐποιήσατό τινα ὑπόσχεσιν, ἀλλὰ Ἀθηναίων τινὲς ἦσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ὡς Φίλιππος Φωκέας σώσει
καὶ τὴν Θηβαίων ὕβριν καταλύσει. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης 6
τῶν ἀποκρίσεων μνησθεὶς ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δὲ, ὅτι δίκαιον ἦν τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντας, φησὶ, τὸν δῆμον καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππῳ Πύλας. ταῦτα δὲ εἰς τὸν Αἰσχίνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὥς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἣν ὕστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

---

§. **4**, 2. πρὸς μὲν τὰς πόλεις add. anonymus *Lessingii*, om. *Bk.* cum vulg. — §. **5**, 1. ὅτι add. anonymus *Lessingii*, om. *Bk.* cum vulg.

---

si omnino tacere non possint.» Wolf. — συγκροτεῖ] i. q. συμπράττει, conspirat. — §. **5**. ταῖς ἐπιστολαῖς] certe iis literis, quas priori legationi Atheniensium dedit, multa infinite pollicitus est. Vid. ad §. 3. orationis. — §. **6**. ἐκείνους] 2, 6. — ὕστερον] Ol. 109, 2.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

Olymp. CIX, 1. a. Chr. 344.

Ὅταν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρώπους ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἅπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων οὐδ' ὧν ἕνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἄξιον·
2 *ἀλλ' εἰς τοῦτο ἤδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ* 66
πράγματα τῇ πόλει, ὥσθ', ὅσῳ τις ἂν μᾶλλον καὶ

---

§. **1**, 6. εἰπεῖν om. Σ. — 7. οὐδὲ Σ^r. — §. **2**, 1. προηγμένα] erasa ante (non post) η est litera in Σ sic: προ ηγμένα. — 6. εἶναι

---

§. **1**. βιάζεται] scil. πράττειν, ut 21, 11. ἢ καὶ ἄλλ' ὁτιοῦν τινος λαμβανόντων ἢ βιαζομένων scil. λαμβάνειν: quae facit et vim adhibet scil. ut faciat contra pacem, i. e. quae facit et quae facere conatur. — δικαίους καὶ φιλ.] ὅτι ὑμεῖς καὶ δίκαια καὶ φιλάνθρωπα (cf. 7, 31.) πράξαντες τυγχάνετε, Φίλιππος δὲ τἀναντία τούτων. Wolf. — φαινομένους — δοκοῦντας] ne haec variandae orationis caussa posita credas, alterum certum et manifestum est, quae pro Atheniensibus dicantur, iusta et aequa esse, alterum ad iudicium sive opinionem multitudinis refertur. — τὰ δέοντα] i. e. ἃ δεῖ λέγειν κατὰ Φιλίππου. — ὡς ἔπος εἰπεῖν prope, prope dixerim, additum, ne offensionem haberet οὐδέν. Cf. 9, 47. *Dissen.* ad Dem. 18, 4. — οὐδ' ὧν — ἄξιον] i. e. οὐδὲ τούτων ὧν — ἄξιον: scilicet ni aliquid saltem susciperetur adversus Philippum et gereretur, non erat operae pretium declamationes illas oratorum audire. — §. **2**. μᾶλλον καὶ φανερ.] quo magis (intentius) et clarius. Errant enim qui καὶ et quidem interpretantur. — ἐπιβουλεύοντα] ὅπως ἂν καταδουλώσηται αὐτοὺς καὶ ὑποχειρίους λάβῃ. Wolf. — χρὴ - εἶναι] ἰδού σοι Ὁμήρειον ἔπος. Wolf. Vid. ad 1, 5. De omisso obiecto verbi χρή vid. ad 1, 22. — §. **3**. πάντες] subiectum est bipartitum: πρῶτον μὲν ἡμεῖς — ἔπειθ' ὑμεῖς: omnes, tam oratores quam auditores, officio suo desunt. De vv. πρῶτον μὲν — ἔπειτα v. ad 4, 3. — πλεονεκτεῖν i. q. πλεονάζειν 9, 24: «qui per iniuriam plus aequo concupiscunt.»

φανερώτερον ἐξελέγχῃ Φίλιππον καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς
εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν ἐπι-
βουλεύοντα, τοσούτῳ τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦ-
σαι χαλεπώτερον εἶναι. αἴτιον δὲ τούτων, ὅτι πάν- 3
τες, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦν-
τας ἔργῳ κωλύειν καὶ πράξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον,
πρῶτον μὲν ἡμεῖς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέ-
σταμεν, καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς
ὑμᾶς ἀπέχθειαν ὀκνοῦντες, οἷα ποιεῖ δὲ, ὡς δεινὰ,
καὶ τοιαῦτα, διεξερχόμεθα· ἔπειθ᾽ ὑμεῖς οἱ καθή-
μενοι, ὡς μὲν ἂν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγον-
τος ἄλλου συνείητε, ἄμεινον Φιλίππου παρεσκεύ-
ασθε, ὡς δὲ κωλύσαιτ᾽ ἂν ἐκεῖνον πράττειν ταῦτα,
ἐφ᾽ ὧν ἐστι νῦν, παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει 4

---

om. pr. Σ, sed est in mg. a m. rec. additum. — §. **3**, 1. πάντες *A* et pr. Σ] πάντας rec. corr. Σ (*Bk.*). — 3. οὐχὶ λόγοις] syllabas χι λο in litura habet Σ, qui *Dübnero* a pr. m. οὐδὲ λόγοις habuisse videtur. — 4. παριόντες] literam ι in litura habet Σ^{ν}. — 5. τὴν Σ] διὰ τὴν *Bk.* — 7. καὶ τοιαῦτα pr. Σ] καὶ χαλεπὰ καὶ τοιαῦτα *A*ΥΩ Vind. 3. 4. γρ. *F*, καὶ χαλεπὰ, ταῦτα *Bk.* ex *BF*. In Σ χαλεπὰ super erasum τοι a m. rec. positum et αὖτα in ταῦτα mutatum est. — 9. συνείητε *Bekk.*] συνιῇτε pr. Σ, συνίητε corr. Σ cum ceteris plerisque.

Wolf. — ἔργῳ — καὶ πράξεσιν] 8, 73. ἔργων καὶ πράξεώς τινος. «Attende in priore membro duo substantiva posita, in altero unum. Caussa est in notionis gravitate.» Bremi. — δέον] quum oporteat. V. ad 2, 24. — οἱ παριόντες] i. e. οἱ λέγοντες §. 5. Vid. ad 4, 1. — τούτων] i. e. τῶν ἔργων καὶ πράξεων. Sequitur epexegesis: καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, quibus rebus oratorum actiones continentur (καὶ λέγειν καὶ γράφειν 18, 173. 23, 3.). De omisso articulo cf. 3, 12. — τὴν — ὀκν.] metuentes, ne in vestram incurramus invidiam. — οἷα ποιεῖ δέ] de hac collocatione vid. ad 8, 67. — ὡς δεινά] ὡς h. l. est quam. — καὶ τοιαῦτα] 8, 22. 35. — οἱ καθήμενοι] i. q. οἱ ἀκούοντες (§. 5.). Cf. 8, 30. — ὡς μὲν ἂν εἴπ.] ὡς si h. l. finalis particula esset, coniunctivi sequi debebant (cf. 7, 29.). Sed orator hoc dicit: eo modo (quasi eo genere apparatus), quo iustas orationes habere possitis, melius Philippo instructi et parati estis, i. e. ad orationes habendas — parati estis. Δίκαιοι λόγοι autem eae orationes dicuntur, quibus iura Atheniensium adversus Philippum defenduntur. — ἐφ᾽ ὧν ἐστι νῦν] «περὶ ἃ σπουδάζει (§. 4.),

δὴ πρᾶγμα ἀναγκαῖον, οἶμαι, καὶ ἴσως εἰκός· ἐν οἷς ἑκάτεροι διατρίβετε καὶ περὶ ἃ σπουδάζετε, ταῦτ᾽ ἄμεινον ἑκατέροις ἔχειν, ἐκείνῳ μὲν αἱ πράξεις, ὑμῖν δ᾽ οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν λέγειν δικαιότερα ὑμῖν ἐξαρκεῖ, ῥᾴδιον, καὶ πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δ᾽ ὅπως τὰ παρόντ᾽ ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προελθόντα ἔτι πορρωτέρω λήσει πάνθ᾽ ἡμᾶς, μηδ᾽ ἐπιστήσεται μέγεθος δυνάμεως, πρὸς ἣν οὐδ᾽ ἀντᾶραι δυνησόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βουλεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἅπασι καὶ τοῖς ἀκούουσιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν ῥᾴστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.

6 *Πρῶτον μέν, εἴ τις, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, θαρρεῖ*

---

§. **4**, 3. ταῦτα Σν. — 4. ἔχειν *AFΣΩ* Vind. 4.] ἔχει *Bk.* — 5. δὲ Σν. — δικαιότερα] ultimam literam in litura habet Ων et Σν, δικαιότερον rec. Σd. — §. **5**, 1. παρόντα Σν. — 3. πάνθ᾽ pr. Σ] πάντας rec. corr. Σ (*Bk.*). — 6. ἅπασιν Σν. — §. **6**, 1. μὲν *FΣ*] μὲν οὖν *Bk.* —

---

quibus nunc occupatur.» Wolf. — §. **4**. δή est concludentis: itaque. — ἴσως] 1, 23. — ἐν οἷς] de asyndeto vid. ad 4, 14. — ταῦτ᾽ ἄμ. ἑκ. ἔχειν] sc. συμβαίνει. Nominativus est ταῦτα, ut apparet ex seqq. Cf. Plat. Phaed. p. 67. C. κάθαρσις δὲ εἶναι ἄρα οὐ τοῦτο ξυμβαίνει, ὅπερ κτλ. ibique *Stallb.* — λέγειν δικαιότερα] i. e. λέγειν τοὺς δικαίους ἐκείνους λόγους s. orationibus declarare iustiorem vestram caussam esse, quam Philippi. — §. **5**. τὰ παρόντ᾽] hic qui nunc est status rerum. — καὶ μὴ-ἡμᾶς] neve imprudentibus nobis omnia ruant in deterius. Cf. §. 33. 23, 203. καὶ τὸ πρᾶγμα ἤδη καὶ πορρωτέρω βαδίζει. — ἐπιστήσεται] scil. ὁ Φίλιππος: ne tantas copias nobis admoveat (gegen uns aufstelle). — ἀντᾶραι] 2, 24. — οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος] scil. ἐστὶ νῦν, ne cui credas προαιρετέος supplendum esse. — §. **6**. ὁρῶν] quum tamen videat. — ἐφ᾽ ὑμᾶς] «i. q. καθ᾽ ὑμῶν, εἰς τὸ καταδουλώσασθαι ὑμᾶς.» Wolf. Cf. 5, 23. Similiter ἐφ᾽ ὑμῖν dicitur 19, 205. καὶ χρήματα οὗτοι μὲν ἔχουσιν ἐφ᾽ ὑμῖν i. e. in fraudem vestram. Cf. *Schaef.* ad 24, 123. *Weber* ad 23, 137. — πάντων ὁμοίως ὑμῶν] vos pariter (ad unum) omnes. Additum ὁμοίως attentionis movendae caussa. — τοὺς λογ. — βραχέων] «ut rationes meas paucis audiatis.» Wolf. Paullo insolentius dictum. Scilicet quia rationes suas paucis (διὰ βρα-

67 ὁρῶν, ἡλίκος ἤδη καὶ ὅσων κύριός ἐστι Φίλιππος, καὶ μηδένα οἴεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει μηδ᾽ ἐφ᾽ ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεηθῆναι πάντων ὁμοίως ὑμῶν βούλομαι τοὺς λογισμοὺς ἀκοῦσαί μου διὰ βραχέων, δι᾽ οὓς τἀναντία ἐμοὶ παρέστηκε προσδοκᾶν καὶ δι᾽ ὧν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιππον, ἵν᾽, ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ πεισθῆτε, ἂν δ᾽ οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ, τούτοις προσθήσεσθε. ἐγὼ τοί- 7
νυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λογίζομαι· τίνων ὁ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πραγμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἃ Θηβαίοις συμφέρει καὶ οὐχ ἃ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί δήποτε; ὅτι

---

8. ἵνα Σ^ν. — βέλτιον] βέλτιον τῶν ἄλλων *FΥΩ* Vind. 3. 4. et mg. Σ a m. antiq. — 9. ἂν Σ] ἐὰν *Bk.* — θαρροῦντες καὶ] θαρρούντο.. (i. e. θαρρούντως *Dind.*) pr. Σ. — 10. προσθήσεσθε Σ] πρόσθησθε *ΑΩ^ν* Vind. 3. 4., προσθῆσθε *Bk.* Cf. 43, 2. varr.

χέων sive ἐν βραχέσι 22, 3. oppos. διὰ μακροτέρων εἰπεῖν Aristot.) expositurus est, breviter audiri vult. Ceterum cf. ad 3, 23. — δι᾽ οὓς] propter quas (caussa remotior quae dicitur), δι᾽ ὧν per quas (caussa est instrumenti instar) i. e. quibus permotus — existimem. Lys. 12, 87. εἰ διὰ μὲν τοῦ ὑμετέρου πλήθους ἀδεῶς ἡγοῦνται τοὺς τριάκοντα σώσειν, διὰ δὲ Ἐρατοσθένην καὶ τοὺς συνάρχοντας αὐτοῦ δεινὸν ἦν καὶ τῶν τεθνεώτων ἐπ᾽ ἐκφορὰν ἐλθεῖν. Cf. ad 5, 22. *Weber* ad 23, 131. *Kr.* ad Thuc. 1, 83, 1. — παρέστηκε] 3, 1. — προορᾶν] scil. τὰ μέλλοντα. — οἱ θαρροῦντες] absolute i. q. οἱ οὐδὲν δεδιότες. — προσθήσεσθε] i. q. μετὰ τούτων γενήσεσθε, his vos adiicietis i. e. his assentiemini, horum partes amplectemini. Cf. §. 12. Thuc. 6, 50. προσέθετο καὶ αὐτὸς τῇ Ἀλκιβιάδου γνώμῃ. Dem. 57, 69. 48, 3. τῷ τὰ δίκαια λέγοντι τὴν ψῆφον ὑμᾶς προσθέσθαι. 52, 26. ἐκείνῳ μᾶλλον προσετίθετο τὴν γνώμην ἢ τούτῳ. Ceterum hoc v. non iam pendere ex v. ἵνα vix est quod moneam. Simile anacoluthon vid. Cic. de or. 2, 1, 4. *sed fuit hoc in utroque eorum, ut Crassus non tam existimari vellet non didicisse quam — anteferre, Antonius autem — censebat.* — §. 7. τῶν ἐν Φωκεῦσι πρ.] rerum, quae in Phocensibus gerebantur, i. e. potestate belli sacri suo arbitrio componendi potitus est (die Entscheidung der Phokeischen Händel. Iac.). — συμφέρει] non συνέφερε dixit, nam etiamnunc illa Thebanis ex-

πρὸς πλεονεξίαν, οἶμαι, καὶ τὸ πάνθ' ὑφ' αὑτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων καὶ οὐχὶ πρὸς
8 *εἰρήνην οὐδ' ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἶδε τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ὑμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ὑμετέροις οὐδὲν ἂν ἐνδείξαιτο τοιοῦτον οὐδὲ ποιήσειεν, ὑφ' οὗ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς ἰδίας ἕνεκ' ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι καὶ τὴν προσοῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες καὶ πάνθ' ἃ προσήκει προορώμενοι ὁμοίως ἐναντιώσεσθε, ἄν τι τοιοῦτον ἐπιχειρῇ πράττειν, ὥσπερ ἂν*
9 *εἰ πολεμοῦντες τύχοιτε· τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖτο,*

---

§. 7, 7. πάνϑ' pr. Σ, ut *Vömelio* visum est. — αὑτῷ Σ] ἑαυτῷ *Bk.* — 8. οὐχὶ Σ] οὐ *Bk.* — §. 8, 2. ὑμετέρᾳ] ἡμετέρᾳ libri (*Bk.*). — τοῖς ἤϑεσι τοῖς ὑμετέροις Σ] τοῖς ἤϑεσι τοῖς ἡμετέροις Υ (*Bk.*), τοῖς ἡμετέροις ἤϑεσιν vulg. — 3. ἐνδείξαι pr. Σ, το add. rec. corr. — τοσοῦτον Σ, ut §. 29. — 5. πρόοισϑε] literas οι in litura habet Σ', ut pr. Σ πρόεισϑε habuisse videatur; προεῖσϑε *Bk.* ex Ω. Vid. ad 5, 15. — 8. πάντα Σ'.

---

pediunt. — πρὸς πλεον. — τοὺς λογ. ἐξετ.] τοὺς λογισμοὺς ἀναφέρων ἐπὶ πλεονεξίαν. Wolf. i. e. rationes agendi s. consilia (Motive) ad studium quo tenebatur opes suas quovis modo augendi (πρὸς τὴν πλεονεξίαν) exigens et emolumento suo metiens. — ὑφ' αὑτῷ ποιήσ.] cf. 7, 41. 8, 60. 9, 21. Quod 23, 15. in oplt. codd. est ὑφ' αὑτὸν ποιεῖσϑαι, a Demosthenis aetate alienum habetur. Vid. *Weber* ad h. l. — §. 8. εἶδε] 4, 5. — τοῖς ἤϑεσι] moribus vestris, qui semper ita senseritis, ut ceterorum Graecorum libertati et saluti consultum velletis. 18, 114. οὕτω ταῦτα οὐ μόνον ἐν τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὑμετέροις ἤϑεσιν ὥρισται. — οὐδὲν ἂν — ποιήσειεν] se nihil eiusmodi ostentare (i. e. polliceri, quum tamen praestare nollet) vel praestare posse. Animadverte autem, cur orator infra non optativum (ἐναντιωϑείητ' ἄν, εἰ — ἐπιχειροίη), sed indicativum futuri posuerit. — πεισϑέντες] permoti. — τινάς] Phocenses dicit. De hac collocatione pronominis indefiniti, quae Ionicis scriptoribus propria dicitur esse, cf. 14, 6. τῶν ἰδίᾳ τι συμφερόντων. 20, 81. 133. 24, 2. Aesch. 3, 196. *Buttm.* 125. adn. 1. *M.* 279. adn. 4. *Kr.* 47, 9, 20. — πρόοισϑε] scil. ἄν, quod ex superiore enuntiato et huc referendum est. Cf. 4, 1. — τὴν προσ. ἀδ. τῷ πρ.] verborum collocatio apud Demosthenem imprimis frequens. Cf. 8, 21. — ἃ προσήκει] scil. προορᾶσϑαι. Etenim et iustitiae et decoris et rerum futurarum ratio

ὅπερ συνέβη, ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ
ἐάσειν ὅπως βούλεται πράττειν ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως
ἀντιπράξειν καὶ διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύ-
68 *σειν, ἂν αὐτοὺς κελεύῃ. καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους*
καὶ τοὺς Ἀργείους ταὔθ' ὑπειληφὼς εὖ ἐποίει. ὃ καὶ
μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν ἐγκώμιον, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι· κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων τῶν ἔργων μόνοι
τῶν πάντων μηδενὸς ἂν κέρδους τὰ κοινὰ δίκαια
τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξασθαι μηδε-
μιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς Ἕλληνας
εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν οὕτως
ὑπείληφεν καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς ἑτέρως,

---

§. **9**, 3. ἑαυτὸν pr. Σ, sed a m. rec. ον punctis notatum et ῷ suprascriptum est (*Vöm.*), ἑαυτῷ *F*Ω Vind. 3., αὐτὸν vulg. — 6. ταὔθ'] ταῦθ' Σ, ταῦτα *FY*, ταὐτὰ *Bk.* — ἐποίει Σ] ποιεῖ *Bk.*

(ὅτι τὰ μετὰ ταῦτα προορᾶσθε, cf. §. 19.) Athenienses impeditura erat, quominus Philippo alios Graecos proderent. Intelligebant enim futurum esse, ut et ipsi in potestatem regis concedere cogerentur. — ὥσπερ ἄν] scil. ἐναντιωθείητε. Cf. ad. 1, 21. 9, 30. «Ac si pax non constituta esset, sed eo ipso tempore bellum gereretis.» Voem. — §. **9**. ἀντὶ τῶν ἑαυτοῖς γιγν.] pro commodis sive emolumentis, quae sibi contingerent. Dixit ἑαυτοῖς, quia haec tamquam a Thebanis cogitata profert; γιγνομένων autem, non γενομένων posuit, quia, quo tempore Philippus nihil sibi a Thebanis impedimenti futurum sperabat, nondum iis illa commoda (de quibus v. 5, 22.) obtigerant. — οὐχ ὅπως] i. q. οὐ μόνον οὐχ. Cf. *B.* 150. init. *M.* 623, 1. *Kr.* 69, 46, 1. — ταὔθ' ὑπειλ.] sc. περὶ αὐτῶν, ἅπερ καὶ περὶ τῶν Θηβαίων ὑπειλήφει. — εὖ ἐποίει] cf. §. 13. 15. — καθ' ὑμῶν] in vos h. l. i. q. de vobis. Cf. 18, 215. ἔδειξαν ἐγκώμια Θηβαῖοι καθ' ὑμῶν τὰ κάλλιστα. Sic Cicero de Offic. 1, 9.: *id quod apud Platonem est in philosophos dictum* (in Betreff der Philosophen). — §. **10**. ἐκ τούτων τῶν ἔργ.] sc. Φιλίππου. Sic ille, quod quidem ex his factis appareat, de vobis iudicavit, ut vos — prodituros esse censeret. — μηδενὸς ἄν] de genitivo v. ad 3, 22., de particula ἄν 4, 13. — τὰ κοινὰ δίκ. τῶν Ἑλλ.] quaenam sint, vide ad 2, 24. — ὡς ἑτέρως] cf. 18, 85. 212. 306. ὡς ἀληθῶς 8, 10. 47. 16, 26. *Schaefero* haec formula primum exclamantis fuisse (ut aliter! wie anders!), *Schoemanno* (Is. 7, 27. p. 368.) eandem atque illud ὅσον ἀπέραντον (i. e. τόσον, ὅσον ἀπέραντον) originem habuisse (οὕτως, ὡς ἑτέρως), denique *Webero* (23, 3. p. 133.) ὡς ἀληθῶς idem atque οὕτως ἀληθῶς ὡς δυνατόν ἐστι esse

οὐ μόνον εἰς τὰ παρόντα ὁρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸ
11 τούτων λογιζόμενος. εὑρίσκει γάρ, οἶμαι, καὶ ἀκούει τοὺς μὲν ὑμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοὺς τῶν λοιπῶν ἄρχειν Ἑλλήνων, ὥστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ' ἦλθεν Ἀλέξανδρος ὁ τούτων πρόγονος περὶ τούτων κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ παθεῖν ὁτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας ταῦθ', ἃ πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς εἰπεῖν δεδύνηται, διόπερ κἀγὼ παραλείψω δικαίως (ἔστι γὰρ μείζονα

§. **11**, 2. αὐτοὺς Σ] αὐτοῖς *Bk.* — 3. ὥστε Σ^{v}. — 8. πάντες Σ] πάντες μὲν *Bk.* Cf. 8, 34. 67. 9, 2. 15. 19. 33. 66. — αἰεὶ Σ. — 10. μεί-

videtur. Ego Schaefero assentior. Cf. Cic. Attic. 7, 15, 2. *Postumius suam in senatu operam auctoritatemque quam magni aestimat.* Cf. *Ruhnk.* dict. in Ter. Andr. 1, 1, 109. — §. **11**. εὑρίσκει — ἀκούει] «comperit legens in annalibus et accipit ab hominum fama.» Reisk. Cf. ad 3, 21. — ἐξόν] 2, 24. — ὥστ'] «quum possent ceteris Graecis ita imperitare, ut ipsi dicto audientes essent regi.» Schaef. Sic enim non conditio, qua Atheniensibus imperium Graecorum offerretur (ἐφ' ᾧτε ὑπακούσεσθαι), sed consequentia s. id quod ex eo imperio consecuturum cumque eo coniunctum erat, exponitur. Cf. 21, 3. πολλὰ μὲν χρήματ' ἐξόν μοι λαβεῖν ὥστε μὴ κατηγορεῖν, οὐ λαβών. 59, 36. εἰς δὲ τὴν Κόρινθον οὐκ ἐξῆν αὐτῇ ἐπανελθεῖν διὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπηλλάχθαι, ὥστ' ἐν Κορίνθῳ μὴ ἐργάζεσθαι. Cf. 29, 57. 50, 44. 59, 31. *Maetzn.* ad Din. 1, 20. *Kr.* ad Thuc. 1, 28, 3. 2, 114, 3. Cic. fam. 9, 6, 4. *libenter omnibus omnes opes concesserim, ut mihi liceat nulla vi interpellante isto modo vivere.* — Ἀλέξανδρος] Amyntae filius cognomine Φιλέλλην a Mardonio missus ante pugnam Plataeensem, ut Atheniensibus has, quas Demosthenes dicit, pacis conditiones offerret. Vid. Herod. 8, 140. 9, 7. Isocr. 4, 94. *Weber* ad 23, 200. — τούτων] «huius universi generis, puta regum Macedonicorum, Philippi, Alexandri et reliquorum cognatorum.» Reisk. — ὑπομείναντας] fere i. q. τολμήσαντας: quidvis perferre sustinuerunt, ne παθεῖν ὑπομ. pleonasticam locutionem esse credas. Cf. 5, 24. — λέγειν — εἰπεῖν] quae omnes semper orare gestiunt, digne autem nemo dixerit. Nam illud orationes ipsas, quae haberi solebant, animo repraesentat (es stellt die Handlung des Redens in ihrer Wirklichkeit, in ihrer Dauer dar), aoristus autem, ut quo res consummata indicatur, ad summam eorum quae dicebantur refertur (giebt das Resultat des Redens oder den Inhalt der Reden an). Per-

τἀκείνων ἔργα ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἂν εἴποι), τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δ' οὐκ ἐναντιωθέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἰδίᾳ τὸ λυσιτελοῦν 12
ἀγαπήσοντας, οὐχ ὅ τι συνοίσει κοινῇ τοῖς Ἕλλησι, σκεψομένους. ἡγεῖτ' οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἕλοιτο φίλους, ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρήσεσθαι, εἰ δ' ἐκείνοις προσθεῖτο, συνεργοὺς ἕξειν τῆς ἑαυτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ' ἐκείνους ἀνθ' ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἱρεῖ-
69 *ται. οὐ γὰρ δὴ τριήρεις γε ὁρᾷ πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας, οὐδ' ἐν μὲν τῇ μεσογείᾳ τιν' ἀρχὴν*

ζονα Σ] μείζω *Bk.* — §. **12**, 4. προσθεῖτο Σ] πρόσθοιτο vulg. Vid. ad 5, 15. — 5. ἑαυτοῦ Σν] αὑτοῦ *Bk.* — 8. μὲν om. Υ et Σ^{d}. — τινὰ Σν.

---

saepe autem λέγειν et εἰπεῖν (*Kr.* gr. 65, 1, 4.) hoc modo coniunguntur, ut Isocr. 1, 41. δύο ποιοῦ καιροὺς τοῦ λέγειν, ἢ περὶ ὧν οἶσθα σαφῶς ἢ περὶ ὧν ἀναγκαῖον εἰπεῖν. — τῷ λόγῳ] additum, quo disertius factis verba opponerentur (als man mit Worten aussprechen kann. Iac.), ut 47, 26. λόγῳ εἰρημένα — ψήφῳ κεκριμένα. Nam quod dicunt τῷ λόγῳ h. l. idem esse quod τῷ ἀξίῳ λόγῳ, nimirum id in tota sententia, non in his verbis inest. Articulo autem ea oratio quam quisque habuerit significatur (oratione sua). — τοὺς – προγ. τοὺς μέν] cf. 9, 62. — τοὺς δ'] «Argivi societatem Graecorum recusantes a neutra parte steterunt. Herod. 7, 148 sqq. 9, 12.» Voem. — §. **12**. οἶδεν] hoc, non εἶδεν s. ᾔδει dixit, quia haec extra narrationem posita sunt: novit igitur (cognitos habet) et vestros mores et Thebanorum Argivorumque. Narratio iterum incipit a verbis ἡγεῖτ' οὖν. — ἰδίᾳ τὸ λυσιτ.] non dixit τὸ ἰδίᾳ λυσιτ. propter vim oppositionis. Cf. 8, 28. — ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἱρ.] ea conditione, ut iusta fierent vel a vobis exigerentur. «Nam intelligebat vos neque ministros libidinum fore neque adiutores ad iniurias.» Wolf. Cf. ad 8, 10. — διὰ ταῦτ'] i. e. διὰ τὸ ἡγεῖσθαι κτλ. Vid. ad 2, 25. — καὶ τότε] «in pace pangenda statimque post pacem.» Voem. — αἱρεῖται] formulis καὶ τότε καὶ νῦν similibusque praesens tempus addi solere *Schaeferus* ad h. l. adnotavit. Cf. 18, 31. καὶ τότε καὶ νῦν καὶ ἀεὶ ὁμολογῶ. Thuc. 1, 86, 2. ὁποῖοι καὶ τότε καὶ νῦν ἐσμεν. id. 6, 60, 2. τὸ δὲ σαφὲς οὐδεὶς οὔτε τότε οὔτε ὕστερον ἔχει εἰπεῖν. Imperfectum additur 29; 38. καὶ παραδοῦναι καὶ τότε καὶ νῦν ἤθελον. Cf. 3, 30. 9, 36. — οὐ γὰρ δὴ τρ. γε] non enim certe triremes quidem videt illos plures habere. Nam Athenienses etiamtum 300 triremes instruere poterant. Cf. 4, 40. — οὐδ' ἐν κτλ.] «neque in mediterraneis subito praeclarum sibi visus est invenire principatum,

εὕρηκεν, τῆς δ' ἐπὶ τῇ θαλάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν, οὐδ' ἀμνημονεῖ τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς τῆς εἰρήνης ἔτυχεν.

13 *Ἀλλὰ νὴ Δί', εἴποι τις ἂν ὡς πάντα ταῦτ' εἰδώς, οὐ πλεονεξίας ἕνεκεν οὐδ' ὧν ἐγὼ κατηγορῶ, τότε ταῦτ' ἔπραξεν, ἀλλὰ τῷ δικαιότερα τοὺς Θηβαίους ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν. ἀλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· ὁ γὰρ Μεσσήνην Λακεδαιμονίους ἀφιέναι κελεύων πῶς ἂν Ὀρχομενὸν καὶ Κορώνειαν τότε Θηβαίοις παραδοὺς τῷ δίκαια νομίζειν ταῦτ' εἶναι πεποιηκέναι σκήψαιτο;*

---

§. **13**, 1. δία Σ^r. — ταῦτα Σ^r. — 3. δικαιότερα τοὺς Θ. ἢ ὑμᾶς ἀξιοῦν Σ] δικαιότερ' ἀξιοῦν τοὺς Θ. ἢ ὑμᾶς *Bk.* — 5. ἔνεστιν Σ^d]

---

cuius gratia maritimum illum iam missum faceret.» Buttm. ind. Mid. p. 167. Nam primaria sententia continetur posteriore membro; priore continetur id, quod comparatum cum altero facit, ut hoc etiam incredibilius videatur: non destitit imperium maris appetere, ita ut ne haec quidem caussa esse possit, cur vestram ille classe pollentium amicitiam, quae quidem maris imperium affectanti utilissima foret, spreverit; destitisset enim fortasse, si satis amplum (τινά, cf. 2, 1.) imperium in mediterraneis invenisset. Similiter Latini: *indignum videbatur populum Romanum servientem, quum sub regibus esset, nullo bello nec ab hostibus ullis obsessum esse, liberum eundem populum ab Etruscis obsideri.* Liv. 2, 12 init. Ceterum particulam μέν, quae propter voc. ἓν facile praetermitti poterat, revocavi. Nam praeterquam quod ne certum quidem est μέν in Σ omissum esse (*Vömelius* enim nihil de ea re adnotavit), in eo genere dicendi, quod h. l. habemus, neque omitti posse videtur voc. μέν neque ab eo, qui illum codicem scripsit, praeter h. l. et 23, 143. omissum est. Cf. 2, 24. 3, 20. 8, 44. cett. — εὕρηκεν] 2, 28. — οὐδ' ἀμνημονεῖ] «mavult fidem frangere, quam nos, qui adiutores iniuriarum non sumus, habere amicos et devincire sibi beneficiis.» Wolf. — ἐφ' αἷς] ἐπί et hic conditionem indicat. Cf. §. 28. 34. — §. **13**. ἀλλὰ νὴ Δί' κτλ.] v. ad arg. 7, 4.: at mehercule dixerit aliquis, quasi haec omnia perspecta habeat. — τῷ ἀξιοῦν] cf. 5, 1. Postulaverant autem Thebani, ut Orchomenus, Coronea aliaque Boeotiae oppida in suam potestatem redigerentur. — καὶ μόνον] vel solum, nam καί h. l. est ἐπιτατικόν s. intensivum: si quam caussam, certe hanc praetexere Philippo non licet. 36, 43. μόνῳ τῶν ὄντων ἀνθρώπων σοὶ τοῦτον οὐκ ἔνεστιν εἰπεῖν τὸν λόγον. 21, 41. οὐκ ἐνέσται αὐτῷ λόγος οὐδὲ εἷς. — νῦν] «postquam

14 Ἀλλ' ἐβιάσθη νὴ Δία (τοῦτο γάρ ἐσθ' ὑπόλοιπον) καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θηβαίων ὁπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθείς, συνεχώρησε ταῦτα. καλῶς. οὐκοῦν φασι μὲν μέλλειν πρὸς τοὺς Θηβαίους αὐτὸν ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσι περιιόντες τινές, ὡς Ἐλάτειαν τειχιεῖ· ὁ δὲ 15 ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀργείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συμβάλλειν οὐ μέλλει, ἀλλὰ καὶ ξένους εἰσπέμπει καὶ χρήματ' ἀποστέλλει καὶ δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἐστι προσδόκιμος. τοὺς μὲν ὄντας

ἔνεστ' *Bk.* — §. **14**, 4. φασὶν Σ″. — §. **15**, 2. μελλήσει Σ] μελλήσει γε *Bk.* — 4. συμβάλλειν ΛΣΥ] συνεισβάλλειν vulg.

Lacedaemoniis imperavit, ut Messeniam remitterent.» Reisk. — ἀφιέναι] dimittere i. e. liberam et sui iuris esse sinere. «Messeniam aliquo iure sibi Lacedaemonii vindicabant, de quo iure agitur in Isocratis Archidamo; Orchomenum et Coroneam ne specie quidem iuris possidebant Thebani.» Voem. — σκήψαιτο] i. q. προφασίσαιτο. — §. **14**. ἐβιάσθη] 5, 22. — παρὰ γνώμην] i. e. ἄκων §. 16. Cf. 1, 23. — τῶν Θεττ. ἱππέων] nam et Thessali Philippo in bello Phocensi aderant. Ceterum hi genitivi a vv. ἐν μέσῳ pendent. — καλῶς] recte ais, audio, ironice. — φασὶ μέν] sequitur ὁ δέ, quasi dixerit οὗτοι μέν φασι. — ὑπόπτως ἔχειν] active dictum i. q. ὑποπτεύειν, suspectum habere, diffidere, ut 19, 132. δυσκόλως ἔχειν καὶ ὑπόπτως πρὸς τὸν Φίλιππον. — περιιόντες] 4, 48. — Ἐλάτειαν] claustra Boeotiae, cuius urbis moenia ex decreto Amphictyonum diruta erant. — §. **15**. μέλλει] «significat μέλλω et futurum tempus et moram. Eleganter igitur ludit amphibolia significationis.» Wolf. Quod fabulantur Philippum hostilia adversus Thebanos parare, scilicet ille haec parat et parabit (sed nunquam faciet), Messeniis autem et Argivis opem ferre non parat, sed iam fert. — τοῖς Μεσσ. δὲ καὶ τοῖς Ἀργ.] sunt dativi, qui dicuntur commodi: pro Messeniis Argivisque s. in horum commodum cum Lacedaemoniis confligere. Nam συμβάλλειν (manus conserere, congredi) quum nihil denique aliud significet quam μάχεσθαι, interdum non cum dativo, quo debebat, sed cum praep. ἐπί vel πρός construitur. De impressionibus (συνεισβάλλειν vel συνεμβάλλειν, cf. 18, 229.) h. l. sermonem non esse manifestum est. — ἀλλὰ καί] καὶ ad sequens καὶ spectat: et-et. — ἐστὶ προσδόκ.] scil. εἰς τὴν Πελοπόννησον s. ἥξων: sperant eum ipsum cum magnis copiis venturum. — ὄντας] eos, qui exsistunt, opp. οὓς δ' ἀπώλεσεν. Cf. ad 5, 5.

ἐχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἀναιρεῖ, οὓς δ' ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σώζει;
16 *καὶ τίς ἂν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐδ' ἂν ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὔτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἔπραξεν οὔτ' ἂν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκε Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἐχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὧν νῦν ποιεῖ, κἀκεῖνα ἐκ προαιρέσεως δῆλός ἐστι ποιή-* 70
σας. ἐκ πάντων δ' ἄν τις ὀρθῶς θεωρῇ, πάντα
17 *πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτ' ἐξ ἀνάγκης τρόπον τιν' αὐτῷ νῦν γε δὴ συμβαίνει. λογίζεσθε γάρ· ἄρχειν βούλεται, τούτου δ' ἀν-*

---

§. **16**, 1. οὐδ' ἂν ΣΥΩ] οὐκ ἂν *Bk.* — 3. ἀπεγίγνωσκεν Σ^ν. — 6. θεωρῇ *A*] θεωρεῖ Σ, θεωροῖ corr. Σ^d, θεωροίη ceteri. — §. **17**, 2. τινὰ

«Cum hostes Thebanorum reliquos, Lacedaemonios, tollere studeat e medio, qui consentaneum est, eum Phocenses pene ad internecionem in gratiam Thebanorum deletos velle in integrum restituere?» Wolf. — ἀναιρεῖ — σώζει] utrumque de conatu intelligendum, sed alterum consilium vires Lacedaemoniorum affligendi reapse iam exsequitur, alterum, quod est de restituendis Phocensibus (nam σώζειν idem fere atque ἀνασώζειν, vid. ad 5, 3.), moliri eum quidam fingunt. — §. **16**. ἐγὼ μέν] 3, 8. «Sententia haec est: sive coactum et invitum Philippum illud prius ais fecisse, ut scil. Thebanis Orchomenum et Coroneam condonaret, sive nunc de constantia et fide Thebanorum desperare: non potest exputari causa ulla probabilis, cur Thebanorum inimicos, Lacedaemonios atque Phocenses, odiis tam implacabilibus insectetur, id quod facit. Ergo neque olim coactus indulsit Thebanis, quae indulsit, neque nunc malevolo erga eos est animo suspectosve habet. Falsa ergo sunt ea, quae nostrates de Philippi cum Thebanis rationibus suspicantur et iactant.» Reisk. — οὐδ' ἡγ.] μὴ ὅτι δὴ πιστεύω. Cf. 38, 24. ἵνα δὲ μηδ' οἴησθε εἶναί τι ταῦτα. — βιασθεὶς ἄκων ἔπρ.] i. e., ne quid abundare credas, ἐβιάσθη καὶ ἄκων ἔπρ. sive: si, quia coactus esset, invitus fecisset. — οὔτ' ἄν] de repetito ἄν v. ad 1, 10. — ἀπεγίγνωσκε] si spem, quam in Thebanis posuit, abiiceret nolletque iam cum iis facere. Cf. ad 3, 33. — ἐκ πάντων δ' κτλ.] explica: si quis autem (rem, die Verhältnisse, die Lage der Dinge, cf. 23, 1.) omni ex parte (von allen Seiten = nach allen Seiten hin, omnino) recte consideret, omnia ille contra hanc urbem struit et molitur (h. e. inveniet s. intelliget omnia illum — moliri). 'Εκ πάντων δ' ante

ταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφεν ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἤδη χρόνον καὶ τοῦτο αὐτὸς ἄριστα σύνοιδεν αὑτῷ· οἷς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τἆλλα ἀσφαλῶς κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτίδαιαν προεῖτο, οὐδ᾽ ἂν οἴκοι μένειν βεβαίως ἡγεῖτο. ἀμφότερα 18
οὖν οἶδε, καὶ αὑτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δ᾽ ὑμᾶς ὑπολαμβάνων δικαίως ἂν αὑτὸν μισεῖν νομίζοι, καὶ παρώξυνται πείσεσθαί τι προσδοκῶν, ἂν καιρὸν λάβητε, ἂν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτ᾽ ἐγρήγορεν, ἐφέστηκεν ἐπὶ τῇ πόλει, θεραπεύει τινὰς, Θηβαίους καὶ

Σ^{ν}. — 5. αὑτῷ Σ] ἑαυτῷ *Bk.* — 6. ἔχει χρῆσθαι ΥΩ et rec. mg. Σ^{ν}. — §. 18, 2. αὑτὸν Σ] ἑαυτόν *Bk.* — 4. ἂν uncis incl. *Bk.* — νομίζοι ΣΥΩ] νομίζει *Bk.* — 6. ταῦτα Σ^{ν}. — ἐφέστηκεν ἐπὶ τ. π., θερ.] ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θερ. *Bk.* — 7. Θηβαίους Σ] Θηβαίων *Bk.*

---

partic. ἄν collocavit orator (v. ad 4, 29.), quia adhuc de iis tantum, quae rex in componendo bello sacro adversus Athenienses machinatus erat, sermo fuit. De v. θεωρεῖν conf. 1, 12. 2, 6. 8, 14. σκοπεῖν ἔκ του 8, 16. ἀπό του Thuc. 2, 48, 2. De re cf. 8, 43. 45. — συντάττων] «componens, fabre construens.» Reisk. — §. 17. τρόπον τινά] quodammodo. Cf. 8, 41. τρόπον γέ τινα Din. 1, 10. — νῦν γε δή] nunc certe quidem. — ἄρχειν βούλ.] asyndeton legitimum ac pene necessarium. V. 4, 14. — οἷς-ἔχει] iis (i. e. eorum ope), quae vestra (i. e. quum vestra sint) habet, h. e. quae vobis erepta tenet. Attractionis rationem quum non perspicerent librarii, inepte χρήσασθαι vel χρῆσθαι addiderunt. — Ποτίδαιαν] 2, 7. — οἴκοι] i. e. in domestico regno s. in patria terra. — §. 18. αὑτόν] de accusativo vid. *B.* 142. adn. 2. *M.* 536. not. coll. 548, 2. *Kr.* 56, 7, 5. coll. 55, 2, 3. Cf. 14, 40. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἕλληνας ὁρᾷ δεομένους ἤτοι τινὸς ἑκουσίου ἢ κἀκουσίου διαλλακτοῦ, τοῦτον δ᾽ αὑτὸν ἂν οἶδε φανέντ᾽ αὐτοῖς, εἰ πόλεμον κινοίη. — ὑπολαμβάνων] i. e. quum (non: si) existimet. — δικαίως ἂν — νομίζοι] iure existimet («iustam causam habet, cur putet.» Rued.) se vobis in odio esse. — παρώξυνται] 1, 6. — φθάσῃ π. πρότερος] 4, 7. i. e. nisi occupaverit facere (v. *Herzog.* ad Sallust. Cat. 13, 2.). Cf. 8, 15. — ἐφέστ. ἐπὶ τῇ πόλει] instat s. imminet urbi. — τινὰς, Θηβ. καὶ κτλ.] sic interpungendum esse, quia Philippum cunctis Thebanis favisse constat, *Funkhänel* monuit. Ceterum commentarii instar est 18, 295. οἳ ὅτ᾽ ἦν ἀσθενῆ τὰ Φιλίππου πράγματα καὶ κομιδῇ μικρά, — τῆς ἰδίας ἕνεκ᾽ αἰσχροκερδείας τὰ κοινῇ συμφέροντα προΐεντο, τοὺς ὑπάρχοντας ἕκαστοι πολίτας ἐξαπατῶντες καὶ

Πελοποννησίων τοὺς ταὐτὰ βουλομένους τούτοις,
19 *οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτ᾽ οὐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματ᾽ ἔστιν ἰδεῖν, ἃ καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ᾽ εἰπεῖν συνέβη, βέλτιον δ᾽ ἴσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστιν εἰρῆσθαι.*

20 *Πῶς γὰρ οἴεσθ᾽, ἔφην, ὦ ἄνδρες Μεσσήνιοι, δυσχερῶς ἀκούειν Ὀλυνθίους, εἴ τις τι λέγοι κατὰ Φιλίππου κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτ᾽ Ἀνθεμοῦντα μὲν αὐτοῖς ἀφίει, ἧς πάντες οἱ πρότερον*

---

§. **20**, 4. ἀφίει Σ et (suprascr. ἡ) *F*] ἠφίει *Bk.* — ἧς] οὗ Ω Vind. 3. et (suprascr. ἧς) *F*. Cf. Thuc. 2, 99. — 6. ἐκβάλλων Σ Vind. 4.

διαφθείροντες, ἕως δούλους ἐποίησαν, Θετταλοὺς Δάοχος, Κινέας, Θρασύλαος, Ἀρκάδας Κερκιδᾶς, Ἱερώνυμος, Εὐκαμπίδας, Ἀργείους Μύρτις, Τελέδαμος, Μνασέας, Ἠλείους Εὐξίθεος, Κλεότιμος, Ἀρίσταιχμος, Μεσσηνίους οἱ Φιλιάδου τοῦ θεοῖς ἐχθροῦ παῖδες Νέων καὶ Θρασύλοχος, Σικυωνίους Ἀρίστρατος, Ἐπιχάρης, Κορινθίους Δείναρχος, Δημάρατος, Μεγαρέας Πτοιόδωρος, Ἕλιξος, Περίλαος, Θηβαίους Τιμόλας, Θεογείτων, Ἀνεμοίτας, Εὐβοέας Ἵππαρχος, Κλείταρχος, Σωσίστρατος. Cf. 9, 58 sq. — τούτοις] Thebanis. Utrique idem (sc. suum commodum) spectabant, Thebani Orchomenum, Coroneam, Corsias cett. appetentes, Peloponnesii (9, 18.) auxilium adversus Lacedaemonios postulantes. — §. **19**. διὰ μὲν πλ.] quod cupiditati suae satisfieri a Philippo vident. — τρόπων] «h. l. non de moribus, sed de mente s. ingenio intelligendum.» SCHAEF. Ceterum vid. ad 5, 15. — καίτοι σωφρ. γε] γέ ad v. σωφρ. pertinet (τοῖς γε σώφροσιν 1, 27.), ut 5, 8. καίτοι τοῦτό γε. Cf. 7, 12. — παραδείγματ᾽] scil. τῶν μετὰ ταῦτα s. τῶν μελλόντων. — πρὸς Μεσσ.] Ol. 109, 1. ineunte (344 a. Chr.), quum legatus cum aliis in Peloponnesum missus esset. — συνέβη] i. e. quae res ita tulit ut dicerem. — §. **20**. πῶς γὰρ-ἀκούειν] interrogatio rhetorica, ut apud Cic. ad Famil. 8, 3.: *quomodo illum putas auguratus tuum competitorem dolere?* Cf. 1, 24. Particula γάρ h. l. non ad interrogationem (cf. 4, 10.), sed ad v. ἔφην pertinet. Ἀκούειν et προσδοκᾶν (infra et §. 22.) sunt pro infinitivis imperfecti (cf. 4, 23.): aegre ferebant Olynthii (sc. κατ᾽ ἐκείνους τοὺς χρόνους), si quis in Philippum quid diceret, id quod saepe factum esse credibile est. V. 8, 65. De εἰ cum optativo repetitae actionis in-

Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιοῦντο, Ποτίδαιαν
71 *δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ*
τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ὑμᾶς αὐτὸς ἀνῄρητο,
τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἆρα
προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα πείσεσθαι, ἢ λέγοντος
ἄν τινος πιστεῦσαι οἴεσθε; ἀλλ' ὅμως, ἔφην ἐγώ, 21
μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καρπωσάμενοι πολὺν
τῆς αὐτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόν-
τες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες
ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες· οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς
πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται λίαν ὁμι-
λίαι. τί δ' οἱ Θετταλοί; ἆρ' οἴεσθ', ἔφην, ὅτ' αὐτοῖς 22

---

et γρ. *F*] ἐκβαλὼν *Bk.* — 7. ἀνείρητο pr. Σ, in quo η super εί a m. rec. scriptum est. — §. **21**, 3. αὑτῶν Σ] ἑαυτῶν *Bk.* — §. **22**, 1. οἴεσθε Σν.

---

dice cf. 9, 11. 45. 61. οὐδὲ φωνὴν ἤκουον, εἴ τις ἄλλο τι βούλοιτο λέγειν 18, 43. — δυσχερῶς ἀκούειν] χαλεπῶς ἀκούειν Isocr. 11, 3. βαρέως ἀκούειν Xen. Anab. 2, 119. — ὅτ'] Ol. 105, 4. — ἀφίει] concessit Olynthiis de possessione huius urbis cum rege certantibus, Potidaeam autem ultro dedit (ἐδίδου). Ceterum in augmento huius verbi codicum auctoritati obsequendum est. Vid. *Krüg.* ad Thuc. 2, 49, 1. Ita ἀφίει in optt. codd. est 36, 16. 24. ἀφίετε 23, 188. ἀφίεσαν 21, 79. ἀφιέμην 37, 17., contra ἠφίει 18, 218. 25, 38. — ἀντεποιοῦντο] sibi vindicare solebant. — ἐκβάλλων] ita dixit propter imperfectum ἐδίδου: dabat, dum eiiciebat; contra ἐκβαλὼν ἔδωκεν: eiectis tyrannis dedit. — ἀνῄρ.-ἐδεδώκει] animadverte plusquamperfecta post imperfecta: Anthemuntem Olynthiis Potidaeamque dedit; sic, quod ea res molestum et periculosum habebat, inimicitiam nostram ipse susceperat, fructum rei et emolumentum illis permiserat. — λέγοντος ἄν τινος] ἄν participio, in quo conditionis significatio inest (εἴ τις ἔλεγεν), appositum ad infin. πιστεῦσαι pertinet. Cf. ad 4, 13. — §. **21**. τὴν ἀλλοτρίαν] 1, 25. — πολύν] μᾶλλον δὲ τὸν πάντα. Wolf. Enimvero Demosthenes praevidere non poterat numquam futurum esse, ut Olynthiorum civitas instauraretur. — ἐκπεσόντες] scil. ὑπὸ Φιλίππου, eiecti e patria, in exsilium expulsi. Cf. ad 3, 12. — ὑπ' ἀλλήλων] a civibus Lasthene et Euthycrate et si qui alii Olynthiorum proditores erant. Cf. 19, 265 sqq. — οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς] 1, 5. — αὗται] significanter additum: quales et vos, o Messenii, inituri estis. — §. **22**. τί δ' οἱ Θ.] sc. προσεδόκων. — ὅτ'] Ol. 105, 4. et iterum Ol. 106, 4. — αὐτοῖς] 8, 65. —

τοὺς τυράννους ἐξέβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἔσεσθαι παρ᾽ αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἰδίας αὐτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέγονε
23 ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ᾽, ἔφην ἐγώ, διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἐξηπατηκότα δ᾽ ἤδη καὶ παρακεκρουμένον ἀπεύχεσθε, εἰ σωφρονεῖτε δή, ἰδεῖν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί᾽, ἔφην ἐγώ, παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσι πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη καὶ
24 τάφροι καὶ τἆλλα ὅσα τοιαῦτα. καὶ ταῦτα μέν ἐστιν ἅπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται· ἓν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὑτῇ

---

§. **22**, 2. ἐξέβαλε Σ Vind. 3. 4. — 4. αὑτοῖς Σ[ν]. — §. **23**, 3. παρακεκρουμένον Σ, sed σ a m. rec. suprascriptum habet (*Vöm.*), παρακεκρουσμένον vulg. — 4. εἰ σωφρονεῖτε δή Σ] ἂν σωφρονῆτ᾽ *Bk.* — δία Σ[ν].

καὶ πάλιν] i. e. καὶ πάλιν ὅτε, ut 1, 9. Eodem anno (Ol. 108, 3.) et Nicaeam tradidit, quod Thermopylarum castellum exeunte Ol. 108, 2. a Phocensibus acceperat, et Magnesiam (cf. 2, 7.) reddidit. — δεκαδαρχίαν] v. 9, 26. Nempe Philippus Thessalia iterum in quattuor partes (Thessaliotidem, Phthiotidem, Pelasgiotidem et Hestiaeotidem) descripta singulis partibus singulos magistratus (tetrarchas), toti Thessaliae magistratum decemvirorum praefecisse videtur, ita ut Demosthenes etiam h. l. τετραρχίας pro δεκαδαρχίαν dicere potuerit, sed «prudenter invidioso nomine usus est in oratione apud Messenios et Argivos habita, qui Lacedaemoniorum decadarchias diu experti erant et, ne idem iugum iterum imponeretur, tum maxime timebant.» Voem. — πυλαίαν] 5, 23. — τοῦτον] 2, 6. — προσόδους] 1, 22. — οὐκ ἔστι ταῦτα] i. e. οὐκ οἴεσθε προσδοκᾶν Θηβαίους κτλ. Cf. 8, 26. 45. 9, 13. Vid. ad 2, 25. — §. **23**. ὑμεῖς κτλ.] verte: vos autem largientem quidem et pollicentem Philippum contemplamini (consideratis), sed qui iam fefellerit et deceperit, eum (Philippum) deprecamini, siquidem sapitis, ne videatis (i. e. eum nolite videre). Itaque (τοίνυν) eo vos praesidio adversus fallaciam regis munite, quod unum salutare est, diffidentia. — ἀπεύχεσθε — ἰδεῖν] 20, 157. τί μάλιστ᾽ ἂν ἀπευξαίμεθα πάντες; 24, 57. τί μάλιστ᾽ ἂν ἀπεύξαισθε; οὐχὶ ταῦτα — μὴ γενέσθαι; Cf. 8, 51. 20, 106. 25, 31. — §. **24**. χειροποίητα] *nihil est enim opere aut*

κέκτηται φυλακτήριον, ὃ πᾶσι μέν ἐστ' ἀγαθὸν καὶ
σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσι πρὸς τοὺς τυ-
ράννους. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυ-
λάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε. ἂν ταύτην σώζητε, οὐδὲν
μὴ δεινὸν πάθητε. τί ζητεῖτ'; ἔφην. ἐλευθερίαν; 25
72 *εἶτ' οὐχ ὁρᾶτε Φίλιππον ἀλλοτριωτάτας ταύτῃ καὶ*
τὰς προσηγορίας ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραν-
νος ἅπας ἐχθρὸς ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίος.
οὐ φυλάξεσθ' ὅπως, ἔφην, μὴ πολέμου ζητοῦντες
ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὕρητε;

Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι καὶ θορυβοῦντες, ὡς 26
ὀρθῶς λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ
τῶν πρέσβεων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστε-
ρον, ὡς ἔοικεν, οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς

---

§. **24**, 3. ἐν om. Σ. — αὑτῇ] αὑτῇ Σ Vind. 4., ἑαυτῇ *Bk.* — 4. ἐστ' Σ^ν] ἐστιν *Bk.* — 7. ἂν Σ Vind. 4.] ἐὰν *Bk.* — §. **25**, 1. ἐλευθερίαν; εἶτ' *Rüd.*] ἐλευθερίαν. εἶτ' *Bk.* — 5. φυλάξεσθε Σ^ν. — ὅπως ἔφην *FΣΩ*] ἔφην ὅπως *Bk.* — §. **26**, 3. ὕστερον] sic, non ὕστερον

---

manu factum, quod aliquando non conficiat et consumat vetustas. Cic. pro Marc. 4, 11. — δαπ. προσδ.] sumptus insuper (i. e. praeterquam quod hominum manu et opera fiunt) postulant. Cf. 7, 16. ad 1, 19. — ἓν δέ τι] unum autem, quicquid id est (statim enim cognoscetis). — τοῖς πλήθεσι] populis i. e. liberis civitatibus. 18, 46. εἶτ' οἶμαι συμβέβηκε τοῖς μὲν πλήθεσιν — τὴν ἐλευθερίαν ἀπολωλεκέναι. Cf. *Tayl.* ad 19, 259. *Br.* ad Aesch. 3, 134. — τί οὖν] 4, 2. — οὐδὲν μὴ δ.] i. q. οὐ μὴ δεινόν τι. Vid. ad 4, 44. — §. **25**. εἶτ'] 1, 24. — καὶ τὰς πρ.] i. e. οὐ μόνον τὰς γνώμας, ἀλλὰ καὶ τὰς πρ. Reisk. — νόμοις] ut quibus regitur respublica, non a nutu atque arbitrio unius pendens. Aesch. 1, 4. ὁμολογοῦνται γὰρ τρεῖς εἶναι πολιτεῖαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις, τυραννὶς καὶ ὀλιγαρχία καὶ δημοκρατία· διοικοῦνται δ' αἱ μὲν τυραννίδες καὶ ὀλιγαρχίαι τοῖς τρόποις τῶν ἐφεστηκότων, αἱ δὲ πόλεις αἱ δημοκρατούμεναι τοῖς νόμοις τοῖς κειμένοις. — οὐ φυλάξεσθ'] alacrius adhortatur, quam si φυλάξασθε οὖν dixisset. Cf. *Matth.* 498, c. *Kr.* 53, 7, 4. — πολέμου] sc. τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους. — §. **26**. θορυβοῦντες] praegnanter dictum: strepitu (i. e. grata admurmuratione, v. ad 5, 3.) declarantes. Ceterum haec vv. καὶ θορυβ.-λέγεται quasi ἐν μέσῳ, ut aiunt, posita sunt: nam v. ἀκούσαντες etiam ad ea quae sequuntur: καὶ πολλοὺς ἑτ. λόγ. — ὕστερον, referendum est. — παρὰ τῶν πρέσβ.] «nempe ab iis, qui una cum

Φιλίππου φιλίας οὐδ' ὧν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτ' ἐστὶν ἄτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρ' ἃ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσί τι
27 *πράξουσιν, ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβουλεύεσθε, ὡς περιστοιχίζεσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν ἤδη ποιεῖν λήσεθ', ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες. οὕτως ἡ παραυτίχ' ἡδονὴ καὶ ῥᾳστώνη μεῖζον ἰσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσειν μέλλοντος.*

28 *Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύσεσθε, ἂν σωφρονῆτε· ἃ δὲ*

ἀκούσαντες, ΥΣ. — 7. παρ' ἃ] παρὰ Σ*ν*. — §. **27**, 1. ἀλλ'] ἀλλ' εἰ *Reisk.*, ἀλλ' [εἰ] *Bk.* — ὑμεῖς] ὑμεῖς αὐτοὶ *F*, non Σ. — οἱ καὶ] οἱ ... καὶ (tribus literis erasis) Σ. — 3. περιστοιχίζεσθε] περιτειχίζεσθε *F*Ω et Σ. Sed quum in Σ syllaba ει a m. rec. in eraso posita sit (*Vöm.*), videtur etiam pr. Σ vulgatam habuisse, quam m. rec. cum γρ. in mg. posuit. — ἐκ τοῦ] ὥστε Σ, sed eraso ε m. rec. ἐκ τοῦ addidit; ὡς ἐκ τοῦ *F*Ω Vind. 3. 4. — ποιεῖν in litura habet Σ, ποιῆσαι *F*Ω et pr. Σ. — λήσεσθ' *F*Σ. — 4. πάνθ' *A*Σ] πάντα Vind. 3., πάντα ταῦθ' *Bk.*

Demosthene ad Messenios legati fuerant (cf. 7, 33.) et quos Demosthenes illic reliquit prius discedens ob caussam nobis ignotam.» Avger. «Haud dubie in alias Peloponnesi civitates festinans.» Voem. — ἐπαγγ.] 4, 15. — εἰ] 2, 24. — παρ' ἃ] cf. 1, 23.: contra quam ratione usi (τῷ λογισμῷ i. e. ὅταν λογίζωνται) intelligunt agendum esse. — §. **27**. ἀλλ'] exspectaveris ἀλλ' εἰ. Sed cf. 8, 30. — περιστοιχίζεσθε] ad 4, 9. Multo autem hoc verbum h. l. praestat, quam alterum quod est περιτειχίζεσθε. Nemo enim per insidias vel imprudens circumvallatur. Ac ne quis h. l. et insidias et manifestum impetum Philippi commemorari statuat, tota ratio huius loci et ipsa verba καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ ἀκούοντες ἡμῶν vetant. — ἐκ τοῦ κτλ.] «ex vestra desidia id eveniet, ut vos non sentientes patiamini omnia, quaecunque alii vel pessima passi sunt.» Bremi. Nam notio vocabuli πάντα (h. l. vocabulo μηδὲν oppositi) quum per se latissime pateat, ipsa sententiae ratione definitur et restringitur. Cf. 8, 53. 9, 75. τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν. De pr. ἐξ v. 7, 1. — παραυτίχ'] 3, 22. — §. **28**. καθ' ὑμᾶς αὐτούς] soli, μεταστάντων τῶν πρέσβεων. Aderant enim in contione legati, ut videtur, Peloponnesiorum et Philippi, coram quibus consentaneum erat de consiliis adversus Philippum decernendis non deliberari, deliberari autem de responso regi dando. — ἃ δὲ νῦν - ἐψ.] i. q. ἃ εἰ ἀποκρίναισθε (= ἀποκρίνασθαι ψηφίσαισθε), τὰ δέοντ' ἂν εἴητ' ἐψηφισμένοι:

νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντ᾿ ἂν εἴητ᾿ ἐψηφισμένοι, ταῦτα δὴ λέξω.

ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.

Ἦν μὲν οὖν δίκαιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ᾿ αἷς ἐπείσθητε ποιήσασθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν· οὔτε γὰρ αὐτὸς ἄν 29 *ποτε ὑπέμεινα πρεσβεύειν οὔτ᾿ ἂν ὑμεῖς οἶδ᾿ ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντ᾿ εἰρήνης Φίλιππον ᾤεσθε· ἀλλ᾿ ἦν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γ᾿ ἑτέρους καλεῖν· τίνας; τούς, ὅτ᾿ ἐγὼ γεγονυίας ἤδη*

---

§. **28**, 3. εἴητε Σ^v. — 4. ταῦτα δὴ λέξω Σ] ταῦτα δὴ λέξω; *Voem.*, ταῦτ᾿ ἤδη λέξω. *Bk.* — ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ] om. codd. et edd. — 7. τὰς om. Σ. — §. **29**, 3. τοσαῦτα Σ^γρ. Cf. §. 8. — 6. καλεῖν· τίνας;] καλεῖν τινας, *Rüd.*, καλεῖν τίνας; *Bk.* In pr. Σ est τινὰς, rec. corr. τίνας.

---

quonam responso decreto recta decreveritis, i. e. quid responsum oporteat, ut recte responderitis. Cf. 47, 33. ἀποκρίνεται ἡμῖν ἡ βουλὴ ψηφίσματι. — ταῦτα δὴ λέξω] ut 4, 29. τοῦτ᾿ ἤδη λέξω, quo loco ut subiicitur ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ, sic h. l. secundum haec verba formulam responsi a Demosthene recitatam esse probabile est, cuius notam a librariis omissam addidi. — ἦν μὲν οὖν — καλεῖν] iam aequum quidem erat (es wäre nun zwar billig) citari ad hoc negotium (ut dicerent, quid respondendum esset regi iam ea, quae ipsi olim illius nomine promiserant, ignoranti, cf. ad Lib. argum. §. 3.), at non citastis illos neque vero ego eos citari iubeo. Vides, cur ἦν, non ἦν ἄν dictum sit. Cf. ad 4, 27. — τοὺς ἐνεγκ.] τὸ μὲν γὰρ ἀπ᾿ ἀρχῆς τῆς εἰρήνης ἐπιθυμῶν — τοὺς τὰ φιλάνθρωπα λέγοντας ἐκείνους ἀπέστειλεν ὑπὲρ αὐτοῦ, τὸν Νεοπτόλεμον, τὸν Ἀριστόδημον, τὸν Κτησιφῶντα. 19, 315. τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης πρέσβεις πέμπειν ὡς Φίλιππον ἐπείσθητε ὑπ᾿ Ἀριστοδήμου καὶ Νεοπτολέμου καὶ Κτησιφῶντος καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐκεῖθεν ἀπαγγελλόντων οὐδ᾿ ὁτιοῦν ὑγιές. ib. 12. Cf. 5, 6. — ἐφ᾿ αἷς] cf. §. 12. — §. **29**. οὔτε γάρ] ne particulam γὰρ offendas, hoc dicit orator: aequum est rem difficilem ab iis, quorum culpa accidit, expediri, itaque hos, quorum fallacia decepti perniciosam pacem composuistis, vocari oportuit, ego enim illius fraudis expers fui. — οἶδ᾿ ὅτι] 5, 10. — τούτων] sc. ὧν νῦν πράττει Φίλιππος. — ἑτέρους καλεῖν] sc. δίκαιον ἦν. Dicit Philocratem et Aeschinem. — τοὺς-λέγοντας] 2, 16. De re cf. 19, 45 sq. —

τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὑστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους αἰσθόμενος φενακιζομένην τὴν πό- 73
λιν προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἴων
30 προέσθαι Πύλας οὐδὲ Φωκέας, λέγοντας, ὡς ἐγὼ μὲν ὕδωρ πίνων εἰκότως δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἄνθρωπος, Φίλιππος δ', ὅπερ εὔξαισθ' ἂν ὑμεῖς, ἐὰν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιὰς μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχιεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χερρόνησον δὲ τοῖς αὑτοῦ τέλεσι διορύξει, Εὔβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὠρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει. ταῦτα γὰρ ἅπαντα ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταυθὶ

---

§. **30**, 2. δύστρ. καὶ δύσκ. Σ] δύσκ. καὶ δύστρ. *Bk.* — 3. ὅπερ ΣΩ Vind. 3.] ἅπερ *Bk.* — 4. θεσπίας pr. Σ. — 5. πλαταίας pr. Σ. — 6. Χερρόννησον Σ cum plurimis codd. — αὑτοῦ Σ$^{\nu}$. — 8. ἐνταυθὶ *Bekk.*, ἐνταῦθα Σ, ἐνταυθοῖ ceteri.

ἥκων-αἰσθόμενος-προὔλ.] reversus, quum intellexissem, praedicebam. Προὔλεγον καὶ διεμαρτυρόμην, ut 18, 45. 199. Vid. ad 1, 12. — τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκ.] missae, ut iusiurandum Philippi reciperet. 19, 57. ἀπεδημήσαμεν δ' ἡμεῖς ἐπὶ τοὺς ὅρκους. — §. **30**. ὕδωρ πίνων] «vetustum dictum poetae: ὕδωρ δὲ πίνων οὐδὲν ἂν τέκοις καλόν, in proverbium abiit, et ὑδροπόται pro frigidis et morosis habebantur. Vid. interpp. Horat. Epist. 1, 19, 2.» Rost. — τις] additum, ut significetur non quaeri accuratius, quae huius morositatis ratio sit ac natura. Cf. 21, 71. ἰσχυρός τις ἦν, μέλας (scil. ὁ Σώφιλος). Ibid. 83. Στράτων Φαληρεὺς, ἄνθρωπος πένης μέν τις καὶ ἀπράγμων, ἄλλως δ' οὐ πονηρός. Cf. ad 1, 28. — παρέλθῃ] 5, 20. — Θεσπιάς] 5, 10. — τέλεσι] i. q. ἀναλώμασι. — διορύξει] ut Chersonesus Atheniensium possessio ab impetu Thracum tutior esset. Cf. 7, 39. — ἐνταυθί] cf. 19, 81. ὥστε μοι παραστάντας ἐνταυθὶ (Σ) βοᾶν. Quod in codd. (praeter Σ) est ἐνταυθοῖ, id de motu dicitur (huc), ut 39, 3. μή τις ἐνταυθοῖ ἀπαντήσειεν αὐτῷ. 41, 24. ὅσῳ καὶ πυκνότερον ἐνταυθοῖ παρέρχεται. 19, 311. ἄχρι τοῦ βήματος ἐνταυθοῖ (ἐνταυθὶ Σ) προσελθόντα. Aesch. 3, 201. προσελθὼν ἐνταυθοῖ. Andoc. 1, 150. ἀναβάντας ἐνταυθοῖ. Quod licet a poetis etiam sine motus significatione dictum sit (*G. Herm.* ad Aristoph. Nub. 813. Eurip. Iph. T. 984.), in prosa id non magis ferendum puto, quam ποῖ pro ποῦ, de qua re vid. ad 4, 41. Itaque mea sententia ἐνταυθὶ pro ἐνταυθοῖ scribendum est 20, 106 (γενέσθαι). 23, 66 (ἐξήλεγξεν). 27, 54 (πένητα ζητεῖ ποιεῖν). 41, 20 (ἔσται μάρτυς). Antiph. 5, 2 et 10 (οὗ-ἐνταυθί). Aesch. 2, 50 (γέγραπται). 2, 85 (ἐπιδακρύσας). Andoc. 1, 89 (ἔστιν ὅ τι ὑπολείπεται). Lys. 12, 50 (δῆλος ἔσται). — οὐ δεινοί] ὁρᾷ γὰρ ὑμᾶς μέχρι τούτου μνημονεύοντας τὰς ὑποσχέσεις, μέχρις

μνημονεύετ᾽ οἶδ᾽ ὅτι ῥηθέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ τοὺς ἀδικοῦντας μεμνῆσθαι. καὶ τὸ πάντων 31
αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἐλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπήχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τἀληθῆ μετὰ παρρησίας ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐχ ἵν᾽ εἰς λοιδορίαν ἐμπεσὼν ἐμαυτῷ μὲν ἐξ 32
ἴσου λόγον παρ᾽ ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ᾽ ἐμοὶ προσκρούσασιν ἐξ ἀρχῆς καινὴν παράσχω πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδ᾽ ἵνα

---

§. **31**, 2. ἐκγόνοις *ΑΣΥ*] ἐγγόνοις *Bk.* — §. **32**, 1. ἵνα Σ^ν. — 3. καινὴν π. πρ.] καὶ νῦν π. πρ. ΣΥ Vind. 4., κενὴν π. πρ. Vind. 3., π. πρ. κενὴν pr. Ω et corr. *F*, π. πρ. καὶ νῦν pr. *F*.

ἂν ῥηθῶσιν. Din. 1, 91. — §. **31**. καὶ τὸ π. αἴσχ.] 2, 1. — καὶ τοῖς ἐκγ.] «Philocrate auctore in contione die 16. Scirophorionis haec clausula formulae pacis addita est. Cf. 19, 48. 54 sqq.» Voem. Ceterum posteri ἔκγονοι dicuntur, ἔγγονοι nepotes. — πρὸς τὰς ἐλπ.] «ex illa spe.» Wolf. «secundum spes.» Rued. Verte: auf die Hoffnungen hin s. den Hoffnungen gemäss. Cf. *Matth.* 591. δ. Eas spes dicit, quibus inescati a perfidis legatis et consopiti pacem illam reipublicae utilem fore opinabantur. — ὑπήχθητε] 8, 63. — δεῖν] i. e. ὅτι ἔδει. Cf. §. 28. — ἐρῶ καὶ οὐκ ἀποκρ.] i. e. aperte dicam. Cf. 8, 73. 13, 10. 19, 3. ἐρῶ καὶ οὐκ ἀποτρέψομαι 24, 104. 200. ἐρῶ καὶ οὐ σιωπήσομαι 45, 83. *Maetzn.* ad Antiph. 2, 2, 5. Interpp. ad Hom. H. I, 1. — §. **32**. οὐχ ἵν᾽ κτλ.] «non ut cum conviciatoribus congressus mihi quidem eandem apud vos audientiam faciam, quam, qua estis levitate, adversariis meis praebetis.» Schaef. Satis acerbe dictum: in convicia adversariorum (qui citati, ubi res ad verborum contentionem venerit, sat scio, conviciis me obruent) illapsus (sive convicia adversariorum subeundo) mihi quidem nihil aliud, quam quod etiam adversariis meis praebetis, audientiam, non, ut par est, fidem vestram et voluntatem et gratiam aut laudem conciliabo, illis autem non odium vestrum aut supplicium quod merent contraham, sed denuo occasionem dabo pecuniae a Philippo accipiendae. Cf. 18, 49. ἐξ ὧν καὶ σαφέστατ᾽ ἄν τις ἴδοι, ὅτι ὁ μάλιστα φυλάττων τὴν ἑαυτοῦ πατρίδα καὶ πλεῖστα ἀντιλέγων τούτοις, οὗτος ὑμῖν, Αἰσχίνη, τοῖς προδιδοῦσι καὶ μισθαρνοῦσι τὸ ἔχειν ἐφ᾽ ὅτῳ δωροδοκήσετε περιποιεῖ. — λόγ. — ποιήσω] 2, 11. — ἐξ ἀρχῆς] non ad προσκρούσ. referen-

ὡς ἄλλως ἀδολεσχῶ. ἀλλ' οἴομαί ποθ' ὑμᾶς λυπή-
33 *σειν, ἃ Φίλιππος πράττει, μᾶλλον ἢ τὰ νυνί· τὸ*
γὰρ πρᾶγμ' ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλοίμην
ἂν εἰκάζειν ὀρθῶς, φοβοῦμαι δὲ, μὴ λίαν ἐγγὺς ᾖ
τοῦτ' ἤδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία
γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδ' ἀκούηθ' ὅτι
ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἐστιν ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐ-
τοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ εὖ εἰδῆτε, ὀργίλους καὶ τραχεῖς
34 *ὑμᾶς ἔσεσθαι νομίζω. φοβοῦμαι δὴ, μὴ τῶν πρέ-* 74
σβεων σεσιωπηκότων, ἐφ' οἷς αὐτοῖς συνίσασι δεδω-
ροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν
διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὀργῇ περι-
πεσεῖν συμβῇ· ὁρῶ γὰρ ὡς τὰ πολλὰ ἐνίους οὐκ εἰς

---

§. **32**, 5. ὡς ἄλλως *FΣ*] τὴν ἄλλως *Bk.* — οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — §. **33**, 2. βουλοίμην ΣΩ] βουλοίμην μὲν *Bk.* — §. **34**, 2. δεδωροδοκηκότες Σ] δεδωροδοκηκόσι *Bk.*

---

dum, sed ad παράσχω, ut 19, 151. ἐξ ἀρχῆς ἠθέλησε πολεμεῖν i. e. denuo bellum gerere voluit. — ὡς ἄλλως] temere. Vid. ad §. 10. Lys. 7, 27. — τὰ νυνί] nunc, opp. ποτέ olim: «aliquando vobis, quae Philippus agit, molestiora fore, quam nunc sunt.» Wolf. Cf. 8, 13. Nam ne τὰ νυνὶ praesentem rerum statum (i. e. ἃ νῦν ὁ Φ. πράττει) interpretere, impedit quod supra πράττει, non πράξει scriptum est. — §. **33**. τὸ γὰρ πρ.] cf. §. 5. Philippi machinationes dicit quum socordia Atheniensium et levitate, tum proditorum opera et studio sustentati et adiuti. — βουλοίμην] ne μέν addi debuisse videatur, cf. Lys. 12, 22. ἐγὼ δ' ἐβουλόμην ἂν αὐτοὺς ἀληθῆ λέγειν· νῦν δέ κτλ. — τοῦτ'] puto τὸ προβαίνειν τὸ πρᾶγμα οὕτως, ὥστε μᾶλλον ἢ τανῦν λυπεῖν ὑμᾶς. — ἀμελεῖν ἐξουσία] 7, 15. — ἐφ' ὑμᾶς] 5, 23. — ὁρᾶτε κ. εὖ εἰδ.] «videndo enim ad scientiam pervenitur. Cf. 19, 204. ὁρᾶτε καὶ καταμανθάνετε 23, 122.» Dobbr. Cf. ad 1, 12. — §. **34**. ἐφ' οἷς] ad v. δεδωροδοκηκότες (cf. 8, 76.) refer: legati reticuerunt ea, quorum caussa se corruptos esse sciunt. De praepos. ἐπί cf. §. 12. Scilicet ea conditione dona acceperant, ut de consiliis Philippi et moliminibus populum fallerent alia, quam quae ille animo agitaret, simulando. — συνίσασι] 3, 3. Cf. *B.* 144. adn. 2. *M.* 548, 2. *Kr.* 56, 7, 6. — διὰ τούτους] horum opera s. culpa. Vid. ad 5, 12. — ὡς τὰ

τοις αἰτίους, ἀλλ᾽ εἰς τοὺς ὑπὸ χεῖρα μάλιστα τὴν
ὀργὴν ἀφιέντας. ἕως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται 35
τὰ πράγματα καὶ κατακούομεν ἀλλήλων, ἕκαστον
ὑμῶν καίπερ ἀκριβῶς εἰδότα ὅμως ἐπαναμνῆσαι
βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας ὑμᾶς καὶ Πύλας
προέσθαι, ὧν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος τῆς ἐπὶ τὴν
Ἀττικὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέ-
γονεν, καὶ πεποίηχ᾽ ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων
μηδ᾽ ὑπὲρ τῶν ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλὴν,
ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττι-
κὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἕκαστον, ἐπειδὰν παρῇ,
γέγονε δ᾽ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γὰρ μὴ παρε- 36
κρούσθητε τόθ᾽ ὑμεῖς, οὐδὲν ἂν ἦν τῇ πόλει πρᾶγμα·

---

§. **35**, 3. ἐπαναμιμνήσκεσθαι Σ. — 4. πείσας ὑμ. καὶ Π. Υ et Vind. 4.] πείσας καὶ Π. ποιήσας (omisso ὑμᾶς) *Α*Σ, καὶ Π. πείσας ὑμ. Ω et Vind. 3., πείσας καὶ Π. ὑμ. *Bk.* — 8. ἔξω a m. antiqua (*Vöm.*) insertum habet Σ. — 11. γέγονεν δὲ Σ^{r}.

πολλά] ut plurimum, plerumque. — ἐνίους] omnino hominum. Athenienses intelligit infinite loquens. — τοὺς ὑπὸ χεῖρα] τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας 1, 16.: hos enim maxime sub manu i. e. in potestate sua habent, dum ii, qui ante rempublicam perdiderunt, effugiunt. — τὴν ὀργ. ἀφ.] iram effundere (auslassen), ut 22, 58. — §. **35**. συνίσταται τὰ πρ.] dum res (i. e. is rerum vestrarum status, quem futurum esse praevideo) cooritur s. conflatur (im Entstehen ist. Iac.). — ἐπαναμνῆσαι] cf. 7, 20 extr. 19, 9. βούλομαι — μνημονεύοντας ὑμῶν οἶδ᾽ ὅτι τοὺς πολλοὺς ὑπομνῆσαι κτλ. Ne ἐπαναμιμνήσκεσθαι h. l. scribi posse videatur, aliud est iubere alterum id, quod eum non oblitum esse praedices, in memoriam sibi revocare, aliud alterum de ea re, quam non oblitum esse scias, admonere velle. — ἐπὶ - εἰς] 3, 1. — περὶ τῶν δικαίων] non res ad principatum Graecorum pertinentes (περὶ τῶν Ἑλληνικῶν δικαίων), sed iura Atheniensium (cf. 7, 1.) dicit, quae h. l. explicantur quodammodo verbis ὑπὲρ τῶν ἔξω πρ. (de rebus foris gerendis i. e. de tuendis provinciis vestris). Cf. ad 2, 24. De praepp. περὶ et ὑπὲρ vid. ad 1, 5. — ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡ.] quo die pax composita est, Scirophor. 16. Olymp. 108, 2. — §. **36**. οὐδὲν ἂν ἦν (scil. νῦν, cf. ad 7, 2.) πρᾶγμα] nihil negotii i. e. molestiae, in-

οὔτε γὰρ ναυσὶ δήπου κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἦλθεν ἄν ποτε στόλῳ Φίλιππος οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλ' ἢ τὰ δίκαι' ἂν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, ἢ παραχρῆμ' ἂν ἦν ἐν ὁμοίῳ πολέμῳ, δι' ὃν τότε τῆς
37 *εἰρήνης ἐπεθύμησεν. ταῦτ' οὖν ὡς μὲν ὑπομνῆσαι νῦν ἱκανῶς εἴρηται, ὡς δ' ἂν ἐξετασθείη μάλιστ' ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ὦ πάντες θεοί· οὐδένα γὰρ βουλοίμην ἔγωγε ἄν, οὐδ' εἰ δίκαιός ἐστ' ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.*

---

§. **36**, 5. δίκαια Σ^{v}. — 7. ἐν in pr. Σ omissum m. antiqua addidit. — §. **37**, 4. ἔγωγε ἂν Σ] ἂν ἔγωγε *Bk*. Cf. 4, 39.

---

commodi. Cf. 1, 8. 8, 31. πράγματα παρέχειν ibid. 37. — δήπου] 2, 25. Haec eadem v. 19, 153.: οὔτε γὰρ κατὰ γῆν παρελθὼν οὔτε ναυσὶ κρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἥξειν ἔμελλεν, ὑμεῖς δ' ἐκείνου παραχρῆμα, εἰ μὴ τὰ δίκαια ποιοίη, κλείσειν τὰ ἐμπόρια καὶ χρημάτων τ' ἐν σπάνει καὶ τῶν ἄλλων ἐν πολιορκίᾳ πάλιν αὐτὸν καταστήσειν, ὥστ' ἐκεῖνος ὁ δουλεύων ἔμελλεν ἔσεσθαι τοῖς ἀπὸ τῆς εἰρήνης λυσιτελοῦσιν, οὐχ ὑμεῖς. — κρατήσας] i. e. ἐκράτησεν ἂν καί. — Φωκέας] i. q. τὴν Φωκίδα, ut per Phocenses i. e. per agros Phocensium (cf. *Fabri* ad Liv. 21, 5, 5.). Cf. 9, 11. — δι' ὅν] i. e. οἷος ἦν δι' ὅν. Cf. Aesch. 3, 137. οὔτε Φρυνώνδας οὔτε Εὐρύβατος — τοιοῦτος μάγος καὶ γόης ἐγένετο, ὃς κτλ. i. e. οἷος οὗτός ἐστιν, ὅς κτλ. — §. **37**. ὡς μὲν ὑπ.] *B*. 140. adn. 5. *M*. 545. *Kr*. 55, 1, 3. — ὡς δ' ἂν ἐξετ. κτλ.] utinam ne fiat, ut ea, quae dixi de proditoribus, accuratissime cognoscantur s. eventu comprobentur. Quod si fiet, peribunt quidem proditores, quibus tum certe digna poena irrogabitur, sed peribunt una cum republica. Hanc igitur cognitionem et experientiam, quae cum reipublicae interitu coniuncta erit, Demosthenes deprecatur. Ceterum habet aliquid offensionis optativus cum ἄν h. l. non ea ratione, qua post modum optandi (cf. Aristoph. Av. 1338. γενοίμαν αἰετὸς ὑψιπέτας, ὡς ἂν ποταθείην i. e. ut, si forte, volem s. ut volare possim), sed qua in oratione obliqua poni solet (v. *Herm*. de part. ἄν 3, 4.), usurpatus: exspectabas enim ὡς δ' ἂν ἐξετασθῇ sive ὡς δ' ἐξετασθείη.

7.

ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

75 ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Οὗτος ὁ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου, τάχα δὲ ὀρθότερον ἐπιγράφειν «πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου». πέπομφε γὰρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν διαλεγόμενος, ὧν ἕν ἐστι καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἁλόννησον, ἥτις ἦν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φιλίππου καιροὺς ὑπὸ λῃστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φίλιππος ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀποδίδωσιν (ἑαυτοῦ γὰρ εἶναί φησιν), αἰτοῦσι δὲ ὑπισχνεῖται δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι· δηλοῖ δὲ ἡ 2
φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἁρμονία, πολὺ τὸν Δημοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον, ἀνειμένη τε καὶ διαλελυμένη παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ῥήτορος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ τέλει ῥηθὲν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον, «εἴπερ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε». ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης εἴωθε παρρησίᾳ χρῆσθαι, τοῦτο δὲ ὕβρις ἐστὶ καὶ λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα, εὐτέλειά τε αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι κατὰ τὴν ἑρμηνείαν. πρὸς δὲ τούτοις καὶ εὔηθες τὸ νομίζειν ἐν τοῖς κροτάφοις

Tit. ἀλλονήσου ΑΣ, ἀλοννήσου F.
§. 2, 10. ἐν τοῖς κροτάφοις] ἐν ταῖς πτέρναις coni. *Reisk.*

ΥΠΟΘ. §. 1. περὶ Ἁλοννήσου] sic a Callimacho inscripta est: antea hic titulus erat: πρὸς τοὺς Φιλίππου πρέσβεις sive περὶ τὴν ἐπιστολὴν καὶ τοὺς πρέσβεις τοὺς παρὰ Φιλίππου. Halonnesus in mari Thracio inter Scopelum et Peparethum sita est. — τὸ κατὰ τὴν Ἁ.] id quod ad Halonnesum spectat. — λῃστῶν] Sostrato duce. — ἐκβαλών] «ut puto, post Potidaeam captam (Ol. 106, 1.) et ante Olynthum impugnatam (Ol. 107, 4.).» Voem. — §. 2. οὐ δοκεῖ μοι κτλ.] idem multis aliis visum est, quos vide apud *Schaef.* ad h. l. et *Voemel.* prolegg. §. 1. Nam non solum dictio, sed etiam verborum sententiarumque compositio multum a Demosthenicarum forma orationum recedit, remissa illa quidem et dissoluta contra atque Demosthenis genus dicendi (ἡ ἰδέα τῶν λόγων §. 3.) est. Nunc *Voemelii* opera factum est, ut Hegesippi hanc orationem esse paene pro certo exploratoque habeatur. — αὐτῷ referendum ad τοῦτο. Sensus: estque illud dictum perquam vile ab elocutione (quod elocutionem attinet). —

3 ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον. ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ
πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ ῥήτορος, καὶ πεφωράκασί γε
τινὲς ὄντα Ἡγησίππου καὶ ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων (τοιαύτῃ
γὰρ κέχρηται) καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων· κατὰ Καλλίππου 76
γὰρ τοῦ Παιανιέως φησὶν ὁ τὸν λόγον γεγραφὼς ἀπενηνοχέναι
γραφὴν παρανόμων, φαίνεται δὲ οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ᾽ ὁ
Ἡγήσιππος τὴν κατὰ τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος.
4 νὴ Δία, ἀλλ᾽ ὁ λόγος συμβουλεύει περὶ τῆς Ἁλοννήσου τοῖς
Ἀθηναίοις μὴ λαμβάνειν αὐτὴν, ἀλλ᾽ ἀπολαμβάνειν, καὶ δια-
φέρεται περὶ τῶν ὀνομάτων, ταῦτα δὲ Αἰσχίνης φησὶ τὸν
Δημοσθένην συμβεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις. εἶτα τί τοῦτο;
δύναται γὰρ τὴν αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθέ-
νης καὶ Ἡγήσιππος, ἐπεὶ καὶ τὰ ἄλλα τῆς αὐτῆς ἦσαν ἐν τῇ
πολιτείᾳ προαιρέσεως καὶ τοῖς φιλιππίζουσι τῶν ῥητόρων ἀν-
τέλεγον. καὶ μέμνηται καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἡγησίππου ως
καὶ πρεσβεύσαντος μεθ᾽ ἑαυτοῦ καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακε-
5 δόνι. δῆλον οὖν ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς
Ἁλοννήσου ῥηθεὶς οὐ σώζεται, ἐκείνου δὲ οὐκ ὄντος τὸν εὑρε-
θέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ περὶ Ἁλοννήσου
λόγον εἰρῆσθαι τῷ ῥήτορι, οὐκέτι δὲ ἐξετάζοντες, εἰ τοῦτον
εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

---

§. **3**. ὡς οὐ τοῦ ῥήτ.] sc. ὄντα ἢ ὅτι οὐκ ἔστι. Wolf. — τοιαύτῃ γὰρ κέχρ.] «ex hoc loco verisimile est Libanii aetate exstitisse orationes Hegesippi.» Voem. — ἀπὸ τῶν πρ.] a rebus gestis, quarum in hac oratione mentio fit. — ἀπενηνοχέναι] sive προσενηνοχέναι scil. πρὸς τὸν ἄρχοντα i. e. litem instituisse (ἐνστήσασθαι γραφήν). — φαίνεται] «unde hoc apparuerit, nos nescimus; Libanius autem auctores sequitur, quorum libri nunc deperditi sunt.» Voem. — §. **4**. νὴ Δία, ἀλλ᾽ κτλ.] ὑποφορά s. obiectio. Vid. ad 4, 10. Sunt autem variae huius obiectionis formae, de quibus *Weber* ad 23, 61. exposuit: 1) ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν ἐξελέγχονται 8, 9. — 2) ἀλλ᾽ ἐβιάσθη νὴ Δία 6, 14. — 3) νὴ Δί᾽, ἀλλ᾽ ἀδίκως ἦρξα 18, 117. — 4) νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι γάρ 8, 16. — 5) ψηφιούμεθα νὴ Δία 23, 124. 8, 17. — 6) ὅταν νὴ Δί᾽ ἀνάγκη ᾖ 4, 10. 8, 51. — 7) πλὴν εἰ μὴ τοῦτο λέγουσι, νὴ Δί᾽, ὡς κτλ. 8, 7. Cf. 6, 13. — Αἰσχίνης] 3, 83. Ἁλόννησον ἐδίδου· ὁ δ᾽ (Δημοσθένης) ἀπηγόρευε μὴ λαμβάνειν, εἰ δίδωσιν, ἀλλὰ μὴ ἀποδίδωσι, περὶ συλλαβῶν διαφερόμενος. — τῆς αὐτῆς - προαιρ.] easdem in gerenda re publica partes sequebantur. — μέμνηται] 9, 72. — §. **5**. ἀφορμήν] i. e. caussam, qua moti sunt.

[ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ]
ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.

Olymp. CIX, 2. a. Chr. $\frac{343}{342}$.

Ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν ὅπως αἱ αἰτίαι,
ἃς Φίλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς
ὑμᾶς λέγοντας, κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγ-
νεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων· δεινὸν γὰρ ἂν
77 εἴη, εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ βήματος παρρησίαν αἱ παρ' ἐκεί-
νου πεμπόμεναι ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν
Φίλιππος ἐπέσταλκεν, περὶ τούτων διεξελθεῖν· ὕστε-
ρον δέ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς
λέξομεν.

Φίλιππος γὰρ ἄρχεται μὲν περὶ Ἁλοννήσου λέγων, 2
ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν, ὑμᾶς δὲ οὔ φησι
δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν
οὔτε λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν. ἔλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς
τοιούτους λόγους, ὅτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύσαμεν,

---

§. **1**, 1. ὦ ἄνδρες Σ et Dionys. Hal. 6. p. 735, 15. 994, 3.] ἄνδρες *Bk.* — 2. αἰτιᾶται] post hoc v. incidit *Bk.* — §. **2**, 1. ἀλλονήσου Σ. — 4. ἔλεγεν Σ[ν].

---

§. **1**. ὦ ἄνδρες Ἀθ.] sic ipse Demosthenes in duabus caussis forensibus (20. et 32.) orationem exorsus est. Ceterum vid. ad 8, 35. — οὐκ ἔστιν ὅπως] fieri non potest ut. De constructione verbi αἰτιᾶσθαι cf. 8, 2. 9, 11. τίν' ἂν ἑαυτὸν αἰτίαν αἰτιασάμενος 37, 23. — ὑπὲρ τῶν δικ.] 6, 35. — καὶ ἡμεῖς λέξ.] omisit de hac re dicere satisque habuit carmen responsi ad sciscendum proponere (§. 46.). De plurali ἡμεῖς vid. ad 4, 30. — §. **2**. ἄρχεται μέν] pergit iis, quae inde a §. 9. sequuntur. — λέγων] sc. in epistola. — λαβεῖν] se cepisse, scil. φησίν. Temporis nota (τότε), quam *Reiskius* addi voluit, propter oppositum νῦν facile caremus. Cf. 6, 36. 44, 12. περὶ μὲν οὖν ταύτης τῆς ποιήσεως ὕστερον διδάξομεν, περὶ δὲ τοῦ γένους —

ὡς λῃστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο,
3 *καὶ προσήκειν αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι. ἅπαντες γὰρ οἱ λῃσταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες καὶ τούτους ἐχυροὺς ποιούμενοι ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς λῃστὰς τιμωρησάμενος καὶ κρατήσας οὐκ ἂν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἃ ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ*
4 *ἀλλότρια εἶχον, ταῦθ' ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει, καὶ εἴ τινα τῆς Ἀττικῆς λῃσταὶ τόπον καταλάβοιεν ἢ Λήμνου ἢ Ἴμβρου ἢ Σκύρου, καί τινες τούτους τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτον, οὗ ἦσαν οἱ λῃσταί, τὸν ὄντα ἡμέτερον, τῶν τιμωρησαμένων τοὺς λῃστὰς*
5 *γίγνεσθαι; Φίλιππος δ' οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ' οὐ δίκαια λέγων, ἀλλ' εἰ καί τις ἄλλος ἐπιστάμενος παρα-*

---

§. **3**, 4. ἐχυροὺς *A* et pr. Σ] ὀχυροὺς ab eadem m. corr. Σ et (suprascr. ἐ) *F* cum ceteris (*Bk.*). — 8. ταῦτα Σ$^{\nu}$. — §. **5**, 1. ταῦτα Σ$^{\nu}$. —

δεῖ μαθεῖν ὑμᾶς. Cf. *Weber* ad 23, 131. — §. **3**. ὡς οὐκ ἔστι δίκ.] cave ὡς pro caussali (quia) habeas. Est h. l. constructio non tam ad grammaticam rationem, quam ad sententiam (quia hanc rationem sive caussationem ei eripere idem denique est quam refutare) facta. «Idem est ac si dixisset: οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι τοῦτον τὸν λόγον, δεικνύντα, ὡς ἐστὶν ἄδικος.» Reisk. «Non minus recte et aliquando magis e Graecorum consuetudine poterat scribi: τοῦτον δὲ τὸν λόγον μὴ εἶναι δίκαιον οὐ χαλεπόν ἐστιν αὐτοῦ ἀφελέσθαι.» Schaef. Cf. 8, 31. — ἐχ. ποιούμενοι] i. e. dum sibi muniunt. — §. **4**. καὶ εἴ τινα] particula καὶ infra (εὐθὺς καὶ τὸν τ.) cum vi repetita. Verte: quid impedit, quominus etiam Atticae locus, si quem piratae ceperint, etiam hic in eorum ditionem cedat, qui cett. — ἐκκόψαιεν] exciderint i. e. expulerint, eiecerint. — γίγνεσθαι] cave ἄν omissum credas, quod h. l. post τί κωλύει ne recte quidem adiectum foret. Hoc dicit orator: quid impedit quominus fiat, non quominus fieri possit. — §. **5**. ταῦτ'] spectat ad vv. οὐ γὰρ ὑμετ. — ἔχειν §. 2. — λέγων] de partic. cf. 4, 51. — ἀλλ' - ἐπιστάμενος] i. e. quamquam probe scit, ne cui et hoc participium a vv. οὐκ ἀγνοεῖ pendere videatur. De formula dicendi quae est εἴ τις, εἴ τις ἄλλος, εἴπερ τις ἄλλος, εἴπερ τις καὶ ἄλλος, εἴπερ καὶ ἄλλος τις, εἰ καί τις

*κρουσθῆναι ἂν ὑμᾶς οἴεται ὑπὸ τῶν τἀνταῦθα
διοικήσειν, ὡς ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὶν
ὑπεσχημένων καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν
78 οὐδ᾽ ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτὸν, ὅτι δι᾽ ἀμφοτέρων
τῶν ὀνομάτων, ὁποτέρῳ ἂν χρῆσθε ὑμεῖς, ἕξετε τὴν
νῆσον, ἄν τε λάβητε ἄν τ᾽ ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ* 6
*διαφέρει μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀπο-
δοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ;
οὐχ ἵν᾽ εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς ὑμᾶς
(γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τοῦτο τὸ εὐεργέτημα), ἀλλ᾽ ἵν᾽
ἐνδείξηται ἅπασι τοῖς Ἕλλησιν, ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν
τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνος
λαμβάνοντες. τοῦτο δ᾽ ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστὶν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι.*

Ὅταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἐθέλει διαδικά- 7
σασθαι, οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ χλευάζει ὑμᾶς, πρῶτον μὲν

---

2. ἀλλ᾽ εἰ — πραττόντων om. Σ. — 4. διοικήσειν coni. *Reisk.*] διοικήσειν μελλόντων codd. — 7. ὁποτέρων pr. Σ. — χρῆσθε, ὑμεῖς ἕξ. Σ$^{\nu}$ et Vind. 4. — 8. τ᾽] τε Σ$^{\nu}$. — §. **6**, 5. γέλοιον pr. Σ$^{\nu}$, γελοῖον rec. corr. Σ. — τοῦτο *B*Σ] τοῦτό γε *Bk.* — §. **7**, 2. ἀλλ᾽ Σ] ἄλλο *Bk.*

ἄλλος, vid. *Weber* ad 23, 86. — τῶν τἀντ. διοικήσειν-πραττόντων] i. e. τούτων, οἳ καὶ πρὶν ὑπέσχηνται διοικήσειν καὶ νῦν δὲ πράττουσιν (scil. ὅπως διοικήσουσι, nunc id agunt, ut — administrent). De partt. καὶ — δέ v. ad 3, 15., de collocatione verborum ad 2, 16. — δι᾽ ἀμφοτ. τῶν ὀν.] «per utrumque nomen sive titulum (modum acquirendi): unter beiderlei Namen.» Voem. — §. **6**. ἀποδοῦναι — δεδωκέναι] «diversum tempus diversa in re postulatur. Se dono insulam daturum esse iam concessit rex et quodammodo dedit (δέδωκε); sed agebatur de reddenda ea ex iure. In infinitivo aoristi est notio futuri.» Voem. Immo hoc infinitivo, ubi ad tempus praeteritum non refertur, res ipsa per se spectata significatur. — οὐχ ἵν᾽— ὑμᾶς] i. e. οὐχ ἵν᾽ εὐεργεσίαν καταθῆται πρὸς ὑμᾶς (15, 11.), proprie: non ut beneficium ad vos enumeret, i. e. non ut beneficium in vobis collocatum habeat enumerare. — §. **7**. διαδικάσασθαι] «διαδικασία proprie eam caussam significat, in qua duo eandem rem, v. c. hereditatem, petentes aut idem onus, v. c. λειτουργίαν, recusantes mutuo et certatim ius persequuntur, ac quaeritur, utri magis competat.» Voem. — οὐδὲν ἀλλ᾽ ἤ] cf. 14. 18. ad 8, 73. — πρῶτον μέν] deest verbum oppositum, quod sequi debebat: ἔπειτα, non deest

ἀξιῶν Ἀθηναίους ὄντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμώ-
μενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερ᾽ ὑμέ-
τεραι ἢ ἐκείνου εἰσίν· ὁπότε γὰρ ἡ μὲν δύναμις ἡ
ὑμετέρα, ἡ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἕλληνας, μὴ δύνα-
ται ὑμῖν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σώζειν, οἱ δὲ
δικασταὶ, οἷς ἂν ἐπιτρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου,
οὗτοι ὑμῖν σώσουσιν, ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς
8 *πρίηται, πῶς ὑμεῖς οὐχ ὁμολογουμένως, ὅταν ταῦτα*
διαπράττησθε, τῶν ἐν τῇ ἠπείρῳ ἁπάντων ἀφεστή-
κατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἅπασιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ

---

§. 7, 4. πότερ᾽ Σ] πότερα Υ, πότερον *Bk.* — 5. ὁπότε γὰρ] ἔπειτα δ᾽ εἴγε ed. *Felic.* — 6. ὑμετέρα] sic, non ἡμετέρα, in Σ est. — δύναται] sic, non δύνηται, Σ. — 10. πριῆται pr. Σ[v]. — §. 8, 1. ὑμεῖς] ἡμεῖς Σ. — ὁμολογουμένως] sic etiam corr. Σ, ὁμολογοῦμεν ὡς pr. Σ. — 3. ἐπιδείκνυται *F*Σ. — 4. ἑνὸς Σ] ἑνὸς ἂν *Bk.* —

---

sententia opposita. Nam hoc dicit orator: «irridet vos, iudicio rem de Halonneso transigi iubens: primum enim de insulis ridiculum foret Athenienses, maris dominos, cum Macedone litigare; deinde terram continentem videremur sic ultro concedere.» Weisk. Cf. ad 8, 14. — τὸν ἐκ Πέλλης ὁρμ.] i. e. Pellaeum, hominem Pella oriundum. Cf. 18, 68. καὶ μὴν οὐδὲ τοῦτό γε οὐδεὶς ἂν εἰπεῖν τολμήσειεν, ὡς τῷ μὲν ἐν Πέλλῃ τραφέντι, χωρίῳ ἀδόξῳ τότε γε ὄντι καὶ μικρῷ, τοσαύτην μεγαλοψυχίαν προσῆκεν ἐγγενέσθαι κτλ. — οἷς ἂν ἐπιτρ.] cf. §. 36.: quibus caussam disceptandam permiseritis. Thuc. 1, 18. εἰ δέ τι ἀντιποιοῦνται, δίκας ἤθελον δοῦναι ἐν Πελοποννήσῳ παρὰ πόλεσιν αἷς ἂν ἀμφότεροι ξυμβῶσιν. Talis urbs πόλις ἔκκλητος vocabatur. V. *Brem.* ad Aesch. 1, 89. — πρίηται] i. e. χρήμασι διαφθείρῃ δωροδοκοῦντας καὶ πιπράσκοντας ἑαυτούς. Wolf. — §. 8. ταῦτα διαπρ.] i. e. διαδικάζησθε. — ἀφεστήκατε] cf. 6, 12. 8, 37. 54. 15, 27. — οὐδὲ περὶ ἑνός] 5, 7. — §. 9. περὶ συμβόλων] σύμβολα (a quibus differunt συμβόλαια, contractus s. pacta privata) sunt pacta publica ad iuris praebendi repetendique commercium (δίκην δοῦναι καὶ λαβεῖν) pertinentia, quibus inter civitates, maxime eas, inter quas frequens commercium erat, de formula iuris, qua singulis utriusque populi civibus in rebus repetendis utendum esset, convenit. «His conventis quum constitutum esset, ut iisdem mercaturae commodis cives utriusque civitatis fruerentur, portubus, facultate mercium importandarum vel exportandarum, liberoque commercio; deinde ne libertas neve bona peregrinantium ibi laederentur, necesse erat etiam modus describeretur, quo, qui laesi essent, ius suum peterent, regulaeque

περὶ ἑνὸς αὐτῷ διαγωνιεῖσθε, εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε, ἀλλὰ διαδικάσεσθε;

Ἔτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς 9
τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῇ, ὥσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἑαυτὸν ἐπανενεχθῇ, ἐφέσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην
79 *γνῶσιν ὡς ἑαυτὸν ποιούμενος. βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν καὶ ὁμολογούμενον ἐν τοῖς συμ-*

αὐτῶν Σ. — διαγωνιεῖσθε Σ] διαγωνίσαισθε *Bk.* — 5. οὗ] οὐ Ω et pr. Σ[d]. — 6. δικάσεσθε Σ.

---

constituerentur, secundum quas in singulis litibus cautum esset, ut ius aequum diceretur; denique legitimus ordo iudicii exponendus erat, quo foro, quibus magistratibus, iudicibus, rationibus et actionibus litigatores uti deberent.» Voem. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. I. §. 116, 6 sqq. §. 157, 6. — τοὺς ποιησομένους] scil. σύμβολα. — ταῦτα] τα σύμβολα, non τὰς δίκας τὰς ἀπὸ συμβόλων. Athenienses enim imperio maris freti hanc legem observabant, ut pacta conventa cum exteris civitatibus ineunda Athenis a Thesmothetis (i. e. in iudicio Heliastarum, cui Thesmothetae praesidebant) confirmarentur, contra quod Philippus postulavit, ut pacta non prius, quam ad ipsum relata et a se comprobata essent, rata haberentur (ex Voem.). — ἐφέσιμον — ποιούμενος] dum ita vestram cognitionem (i. e. ἃ ἂν ὑμεῖς γνῶτε s. quae vos decreveritis) ad se (tamquam arbitrum) referendam curat. Non agitur h. l. de provocatione s. appellatione quam dicunt. — ὑμῶν] genitivus pendet a v. τοῦτο (2, 20.): hanc vestram concessionem antecapere (sc. quam pacta confirmentur) vult. Non agitur de capta olim (Ol. 105, 4.) Potidaea, quam rem nihil ad iuris commercium pertinere patet, sed de bonis, quae rex privatis et singulis eripuerat. Etenim eiectis Atheniensium agripetis agrum Potidaeensem (cum fundis illorum Atheniensium) Olynthiis tradiderat (cf. 6, 20. 8, 65.); post expugnatam autem Olynthum non solum Potidaeam urbem agrumque publicum suae dominationi vindicavit, sed etiam Atheniensium, qui olim in ea urbe habitaverant, rem familiarem ac privatam tenuit, quam cives frustra postulabant. Itaque si Philippus conventis illis, priusquam confirmaret, tale quid addidisset: «si bona alicuius fuerint in possessione tertii, dominus in ius vocato eum, unde tertius accepit,» illa civium Atheniensium bona, quia ab Olynthiis repeti non poterant, ex iure retinuisset (ex Voem. p. 54. et 125.). —

βόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτίδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως αὐτὴν ἐκεῖνον καὶ
10 *λαβεῖν καὶ κεκτῆσθαι. καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτιδαίᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πολέμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρκων ὀμωμοσμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδαίᾳ ὤμοσεν, ἀφῃρέθησαν ὑπ' αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τἀδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὔτ' ἐγκαλεῖτε οὔθ' ἡγεῖσθε ἀδικεῖσθαι,*
11 *ἐπεὶ ὅτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται Μακεδόνες πρὸς Ἀθηναίους, ὁ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθω· οὔτε γὰρ Ἀμύντας ὁ πατὴρ ὁ Φιλίππου οὔθ' οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιή-*
12 *σαντο πρὸς τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοιγε πλείους*

---

§. **10**, 6. πανταχῶς] πολλάκις πανταχόσε Σ, πανταχόσε ΥΩ. — 7. ἐγκαλεῖτε Σ] ἐγκαλεῖτε αὐτῷ *Bk.*, γρ. αὐτῷ *F.* — οὐδ'] οὔτε Σ''. — §. **11**, 4. βασιλεῖς ΑΣΥ] Μακεδονίας βασιλεῖς *Bk.* — §. **12**, 1. καί-

---

τῶν περὶ Π. γεγ. ἀδ.] scil. ὑμετέροις πολίταις (der bei P. vorgekommenen Ungerechtigkeiten). — αὐτήν] «non solum urbem, sed etiam agrum urbanum.» Voem. — §. **10**. οἱ — κατοικοῦντες] i. e. qui habitabant. — τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτιδ.] laxius dictum pro τοῖς ἐν Ποτιδ. οἰκοῦσιν. Cf. ad §. 22. Ceterum neque de foedere Potidaeatarum cum Philippo facto neque de iureiurando a Philippo praestito quidquam innotuit. — πανταχῶς] utique. — βεβαιώσασθαι] efficere, ut sibi confirmetur (sich etwas bestätigen lassen), fere i. q. ὁμολογούμενον παρ' ὑμῖν καταστῆσαι. — §. **11**. ὅτι γε] i. e. τούτου γε, ὅτι, ne γέ ad συμβόλων pertinere putes. Cf. 4, 43. 9, 29. 18, 313. 23, 117. 24, 109. 27, 43. 56, 28. cett. — §. **12**. καίτοιγε] quamquam maxime, quamvis. Nam γέ sic positum ad totam enuntiationem refertur. Andoc. 1, 72. καίτοιγε τοιαύτην ἀπολογίαν ποιήσομαι. Vid. *Herm.* ad Aristoph. Nub. 875. Quod statim alterum γε subiicitur, cf. 55, 25. οὐ μέντοιγε παθεῖν γε (Σ) οὐδέν. Xenoph. Cyrop. 2, 2, 3. εἴγε ἀφ' ὑμῶν γε — ἄρξεται. Cf. supra 6, 19. — ἐφ' ἡμῖν γὰρ ἦν] penes nos i. q. ὑφ' ἡμῖν in nostra potestate. Cf. 8, 2. 55. 14, 32. βούλεται δ' ἐκεῖνος οὐκ ἀνελὼν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μή, τῶν γ' ὑπαρχόντων δούλων ἑαυτῷ νῦν ἄρχειν. 19, 250. ὅπως ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔσται (ἡ βόλος). De re vid. ad 3, 24. Quod h. l. de tota Macedonia dicitur, id ad urbes quasdam illius

γε ἦσαν αἱ ἐπιμιξίαι τότε πρὸς ἀλλήλους ἢ νῦν εἰσιν· ἐφ᾽ ἡμῖν γὰρ ἦν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἔφερον, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τοῖς ἐκεῖ κἀκεῖνοι τοῖς παρ᾽ ἡμῖν ἐχρῶντο, καὶ ἐμπορικαὶ δίκαι οὐκ ἦσαν ὥσπερ νῦν ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἀλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ᾽ ὅμως οὐδενὸς 13
τοιούτου ὄντος τότε οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένους οὔτ᾽ ἐκ Μακεδονίας πλεῖν Ἀθήναζε δίκας ληψομένους, οὔθ᾽ ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ᾽ ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ᾽ ἡμῖν τὰς
80 *δίκας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἀγνοεῖτε, ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μηδ᾽ ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἔτι Ποτιδαίας.*

Περὶ δὲ τῶν λῃστῶν δίκαιόν φησιν εἶναι κοινῇ 14

τοιγε Σ] καίτοι *Bk.* — 4. ἔφερον Σ] ἔφερε *Bk.* — §. **13**. 4. ληψομένοις Σ. — 8. εὐλόγως ὑμᾶς Σ et pr. *F*] ὑμᾶς εὐλόγως *Bk.* — Ποτιδαίας] περὶ ποτιδαίας ΥΩ Vind. 4. et rec. corr. Σ.

---

regionis pertinere *Sauppius* adnotavit. — αἱ κατὰ μῆνα] i. q. αἱ ἔμμηνοι, non quod singulis mensibus instituerentur, sed quia intra triginta dies dirimendae erant. 33, 23. αἱ δὲ λήξεις τῶν δικῶν τοῖς ἐμπόροις ἔμμηνοί εἰσιν ἀπὸ τοῦ βοηδρομιῶνος μέχρι τοῦ μουνυχιῶνος, ἵνα παραχρῆμα τῶν δικαίων τυχόντες ἀνάγωνται. — §. **13**. οὐδενὸς τοιούτου] οἷον νῦν αἱ ἐμπορικαὶ δίκαι εἰσίν. — οὐκ ἐλυσιτέλει] propter itinerum longinquorum sumptuosorumque necessitatem, quam illa pacta et actori, cui forum rei sequendum erat, et reo, si actor amissa caussa ad domesticos iudices provocasset, imponebant. Itaque illo tempore ea quisque in terra, qua litem contraxerat, in ius vocabatur. Ceterum orator, si accurate loqui voluisset, aut ἡμεῖς τε τοῖς παρ᾽ ἡμῖν νομίμοις ἐκεῖνοί τε τοῖς ἐκεῖ τὰς δ. ἐλαμβ., quia τὰς δίκας λαμβάνειν actoris est ius suum persequentis, aut ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκεῖνοί τε τοῖς παρ᾽ ἡμῖν τὰς δίκας ἐδίδοσαν scribere debuit; nunc maxime de actore cogitans, cui molestior haud dubie illa proficiscendi necessitas quam reo erat, negligentius scripsit. Nam ne vv. τὰς δίκας ἐλάμβ. interpretere poenas dabant (cf. 26, 4. τὸ δίκαιον λαβεῖν), impediunt proxime antegressa verba. — εἰς ὑποδοχήν] «i. q. εἰς ὑπόληψιν, ut inde intelligatur vel colligatur, vos nihil queri.» Reisk. De constr. ἀμφισβητεῖν τινος contendere de aliqua re v. *Matth.* 350. *Kr.* 47, 21. — εὐλόγως] probabili praetextu. — §. **14**. περὶ δέ]

φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς τε καὶ αὐτόν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ὑμῶν εἰς τὴν θάλατταν κατασταθῆναι, καὶ ὁμολογῆσαι ὑμᾶς, ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ
15 *φυλακὴν δυνατοί ἐστε φυλάττειν, ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ ταύτην τὴν ἄδειαν, περιπλέοντι καὶ ὁρμιζομένῳ εἰς τὰς νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν λῃστῶν φυλακῇ διαφθείρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἑαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς συμπλευσομένους μετὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν ὡς κοινωνήσοντας τῆς κατὰ θάλατ-*
16 *ταν φυλακῆς. καίτοι οὔ φασί τινες αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δ' οὐδὲν δεόμενος τριήρεις*

---

§. **14**, 3. αὐτὸν Σ^{ν}. — ἀλλ' Σ] ἄλλο *Bk.* — ὑφ' ὑμῶν *A*Υ Vind. 4.] ὑφ' ἡμῶν *Bk.* — §. **15**, 2. αὐτῷ ΣΩ] αὐτῷ *Bk.* — 8. τῶν ὑμετέρων στρ. Υ] τῶν ἡμετέρων στρ. Σ Vind. 4., τῶν στρ. τῶν ὑμετέρων *Bk.*

1, 19. — τοῦτ' ἀξιῶν] hoc, quod infinitivis qui sequuntur explicatur. Cf. 31. 8, 72. 9, 9. 23. ad 3, 12. *Weber* ad 23, 8. — εἰς τὴν θάλ.] «i. e. εἰς τὴν τῆς θαλάσσης ἀρχήν: induci in maris arbitrium atque velut in provinciam a legitima potestate immitti.» Reisk. — §. **15**. ἐπὶ προφ. — φυλακῇ] i. e. ἐπὶ προφάσει οὔσῃ τῇ τῶν λ. φυλ. (piratarum custodia, quam praetexit, nitens insulanos corrumpit) i. q. ἐπὶ προφάσει τοῦ φυλάττειν τοὺς λῃστάς. — διαφθείρειν] sc. ἢ λόγῳ ἢ χρήμασι, ut est in cod. Υ. Ceterum etiam sic: ταύτην τὴν ἄδειαν, τὸ διαφθείρειν (§. 24.) vel τὴν τοῦ διαφθείρειν (ἂν ἄδειαν λάβωσι τοῦ ἐξεῖναι αὐταῖς 59, 113.) dici poterat. Sed ἄδεια διαφθείρειν non minus recte dicitur quam ἀνάγκη ποιεῖν (1, 15.), ἐξουσία ἀμελεῖν (6, 33. 8, 8. 23, 67. cett.), ἡσυχία πράττειν (8, 52.), ὥρα ἀπιέναι (*Sinten.* ad Plut. Them. 16, 21.), αἴτιος συνάψαι (ib. 21, 33.), alia. Cf. Dem. 24, 9. ἄδειαν δὲ τὰ κοινὰ διαρπάζειν τῷ βουλομένῳ πεποίηκεν. 13, 17. καὶ ἄλλο ὅ τι βούλεσθε ποιεῖν ὑμῖν ἐξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάζουσι. — καὶ μὴ μόνον κτλ.] pendent a partic. ἀξιῶν. Perfectum (κεκομικέναι) de re quae facta est (ἐλεγχθέντες γάρ τινες τῶν Θασίων, ὡς μέλλουσι Φιλίππῳ προδιδόναι τὰ πράγματα, ἐφυγάδευσαν ἐκ τῶν πολιτῶν. τούτους ὁ Φίλιππος πείσας τοὺς περὶ τὸν Χάρητα κατήγαγε. Schol.), aoristum (οἰκειώσασθαι) de re, quam rex cuperet fieri, positum esse patet, neque offendit particula μή, quam infinitivus a v. ἀξιῶν aptus efflagitabat.

κατασκευάζεται καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται καὶ
ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται καὶ δαπάνας οὐ
μικρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους,
ὧν οὐδὲν προτιμᾷ. ταῦτ᾽ οἴεσθ᾽ ἄν, ὦ ἄνδρες 17
Ἀθηναῖοι, Φίλιππον ἀξιῶσαι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐ-
τῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατεφρόνει, οὓς δ᾽ ἐνθάδε
προήρηται φίλους κεκτῆσθαι, τούτοις διεπίστευεν;
οἳ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶντες καὶ οὐ τῇ αὐ-
τῶν πατρίδι, καὶ τὰς παρ᾽ ἐκείνου δωρεὰς λαμβά-
νοντες οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι πω-
λοῦντες.

81 Περὶ δὲ τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδοσαν ἡμῖν οἱ πρέ- 18
σβεις οἱ παρ᾽ ἐκείνου πεμφθέντες ἐπανορθώσασθαι,
ὅτι ἐπηνωρθωσάμεθα, ὃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις
ὁμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους ἔχειν τὰ ἑαυ-

---

§. **17**, 1. ταῦτ᾽ Σ] ταῦτ᾽ οὖν *Bk.* — 2. αὐτῷ ΣΩ Vind. 4.] αὑτῷ *Bk.* — 5. αὐτῶν Σ] ἑαυτῶν *Bk.* — §. **18**, 1. τῆς εἰρήνης Σ] [τῆς ἐπανορθώσεως] τῆς εἰρήνης *Bk.*

Non est autem cur ἀξιῶν aequum censens interpretere: vult rex non tantum exsules Thasum reduxisse, sed etiam reliquas insulas sibi vindicare, i. e. non contentus eo, quod — reduxit, maiora affectat. De attractione quae est in verbis τοὺς παρ᾽ ἑαυτοῦ vid. ad 1, 15. — §. **16**. προσδεῖσθαι] πρὸς τῇ ἀρχῇ, ἣν ἐν τῇ μεσογείᾳ εὕρηκε (6, 12.). Cf. ad 6, 24. — κατασκευάζεται] κατασκευάζει ὁ ναυπηγὸς τὴν ναῦν, κατασκευάζεται δὲ ὁ ἐπὶ τῇ κατασκευῇ ταύτης τὰ ἀναλώματα διδούς. τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ οἰκοδομεῖ καὶ τὸ οἰκοδομεῖται. Thom. Mag. Cf. *B.* 135, 8. *M.* 492. c. *Kr.* 52, 11. — ὧν οὐδὲν προτιμᾷ] quibus nihil habet antiquius. Scilicet non pericula, sed quod non sine periculis parari poterat maris imperium pluris, quam quicquam, faciebat. — §. **17**. οἴκαδε λαμβάνειν] für das Haus zu erhalten. Iac. h. e. ita sumere, ut in domum suam ferant ibique iis fruantur. Quod illi tantum abest ut consequantur, ut, ubi prodita ab ipsis patria in Philippi potestatem cesserit, simul cum iis, quae prius possederunt, etiam illa vel munera Philippi vel commoda atque emolumenta, quae regis gratiae accepta referunt, omittant. — §. **18**. ἣν] pendet a v. ἐπανορθώσασθαι: quam nobis emendandam permiserunt. — ὅτι ἐπην.] his verbis caussa, cur Philippus se haec concessisse negaverit, continetur; ἐπηνωρθ. autem praegnanter dictum est: quia cor-

τῶν, ἀμφισβητεῖ μὴ δεδωκέναι μηδὲ τοὺς πρέσβεις ταῦτ᾽ εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ πεπεισμένος ὑπὸ τούτων, οἷς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ
19 *μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον δὲ τοῦτο οὐχ οἷόν τε ὑμῖν ἐστιν ἀμνημονῆσαι· ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ καὶ οἱ πρέσβεις οἱ παρ᾽ ἐκείνου ἥκοντες ὑμῖν διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη, ὥστ᾽ οὐχ οἷόν τε παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων καὶ εὐθὺς τοῦ ψηφίσματος ἐπαναγιγνωσκομένου τὴν καταψευδομένην γνώμην τῶν πρέσβεων ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι· ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ᾽ ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ᾽ ὑμῶν ἐπέσταλκεν, ὡς ὑμεῖς περὶ ὧν οὐκ ἠκούσατε, περὶ τούτων ἀποκρινάμενοι τὴν γνώμην*
20 *ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν πρέσβεις αὐτοί, ὧν κατεψεύ-*

---

§. **18**, 6. ἀλλ᾽ Σ] ἄλλο *Bk.* — §. **19**, 2. ὑμῖν ἐστιν *Α*ΣΥ et Ω$^{\nu}$] ἡμῖν ἐστιν Vind. 4., ἐστιν ὑμῖν *Bk.* — 3. οἱ παρ᾽ ἐκ. ἥ. ὑμῖν *Α*ΣΥ] ὑμῖν οἱ παρ᾽ ἐκ. ἥ. *Bk.* — 5. οἷόν τε Σ] οἷόν τέ ἐστι *Bk.* — 6. ἐπαναγινωσκομένου Σ$^{\nu}$. — 8. ἡμᾶς Σ.

---

rigendo pacis formulam hoc posuimus, ut cett. «Olymp. 108, 2. auctore Philocrate hoc tanquam fundamentum pacis erat constitutum: ἑκατέρους ἔχειν ἃ ἔχουσιν §. 26. (beide Theile sollten in dem Besitzstand, wie er jetzt, nach dem Kriege, war, bleiben, cf. *Kr.* ad Thuc. 1, 140, 3.): unde patet, cur 5, 25. dicat Amphipolin ex pace Philippo cessisse (cf. infra §. 23. 26.), Cardiam αὐτόνομον mansisse. Nunc vero, quum Philippus promissis quibusdam non stetisset, multaque in Thracia, in Phocide, alibi novasset, Athenienses impetrata a Philippo pacis corrigendae venia, Olympiade ut videtur 109, 1. suasu oratoris nostri (cf. 19. 24.) decreverunt ἑκατέρους ἔχειν τὰ ἑαυτῶν (es sollten beide Theile in den Besitzstand vor dem Kriege zurücktreten), quam conditionem Philippus ratam esse non iussit.» Weisk. — μὴ δεδωκέναι] scil. ταῦτα. — §. **19**. παραχρῆμα] ad χειροτονῆσαι referendum: fieri non potest, ut in re praesenti, statim post habitas a legatis orationes, quum illico senatusconsultum recitaretur, illam, quae in legatos mentitur (i. e. quam Philippus in legatos suos mentiri simulat), sententiam decreveritis. — ταύτην] hanc, quam nunc vobis ille exprobrat. — τοῦτο μέν] non sequitur quod respondeat particulae μέν. Nempe intelligebant alia a Philippo contra ipsum oratorem, legis de emendanda pacis formula rogatorem, scripta esse (cf. §. 23.). — περὶ ὧν] ne pro περὶ τούτων ἃ

δετο τὸ ψήφισμα, ὅτ᾽ ἀπεκρίνεσθε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες καὶ ἐπὶ ξενίαν αὐτοὺς ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν οὐδ᾽ εἰπεῖν, ὅτι «καταψεύδεσθε ἡμῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καί φατε ἡμᾶς εἰρηκέναι, ἃ οὐκ εἰρήκαμεν,» ἀλλὰ σιωπῇ ἀπιόντες ᾤχοντο. βούλομαι δ᾽ ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, (καὶ γὰρ εὐδοκίμησεν ὁ Πύθων παρ᾽ ὑμῖν ἐν τῇ δημηγορίᾳ, ὁ τότε πρεσβεύων,) αὐτοὺς τοὺς λόγους, οὓς ἔλεγεν, ὑπομνῆσαι· οἶδα γάρ, ὅτι μέμνησθε. παραπλήσιοι 21
δ᾽ ἦσαν οἷς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φίλιππος· ἐγκαλῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι Φίλιππον, καὶ ὑμῖν
82 *ἐμέμφετο, ὅτι ὡρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς καὶ προῃρημένου μάλιστα τῶν Ἑλλήνων φίλους κεκτῆσθαι αὐτοὶ κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τῶν συκοφαντούντων*

---

§. **20**, 2. ὅτε Σ$^{\nu}$. — ἀναγινώσκοντες Σ$^{\nu}$. — 3. ξενίαι *F* et rec. Σ, ξενια Υ. — 8. ἡμῖν ΣΩ. — 10. μέμνησθε Σ] μεμνήσεσθε coni. *Schaef.*, μνησθήσεσθε *Bk.* Cf. 6, 35. — §. **21**, 3. Φίλιππον pr. *F* et pr. Σ] τὸν Φίλιππον *Bk.* — 6. ἀποδεχ. pr. Σ] ἀποδεχ. τοὺς λόγους rec. Σ, ἀποδεχ. [τοὺς λόγους] *Bk.*

---

dictum et verba περὶ τούτων gravitatis caussa repetita esse putes (cf. ad 8, 23.), verte: de quibus (legatos) non audivistis i. e. de quibus legati ad vos non dixerunt. — §. **20**. ἀναγιγνώσκοντες] «scil. τὸ ψήφισμα, i. q. ὅτε ἀνεγιγνώσκετε αὐτοῖς τὴν ὑμετέραν ἀπόκρισιν.» Reisk. — ἐπὶ ξενίαν] ad epulas in Prytaneo s. Tholo paratas. Cf. Aesch. 2, 162. ἐκλήθην μὲν γὰρ ἐπὶ τὰ ξένια μετὰ τῶν συμπρέσβεων, ἦσαν δ᾽ οἱ κλητοὶ καὶ συνδειπνοῦντες οὐκ ἐλάττους ἢ διακόσιοι. ib. §. 39. κληθέντων ἡμῶν ἐπὶ ξένια. Dicitur et καλεῖν ἐπὶ ξενίαν vel ἐπὶ ξενίᾳ i. e. ad coenam hospitalem, et καλεῖν ἐπὶ ξένια i. e. ad dona hospitalia (cf. 19, 167.), quae tamen plerumque inter coenam data esse videntur. — ὁ Πύθων] Byzantius, non mediocri eloquentia. Aesch. 2, 125. ἄνθρωπος περὶ τὸ γράφειν λόγους μέγα φρονῶν. Dem. 18, 136. ὅτε γὰρ Πύθωνα Φίλιππος ἔπεμψε τὸν Βυζάντιον — ὡς ἐν αἰσχύνῃ ποιήσων τὴν πόλιν καὶ δείξων ἀδικοῦσαν, τότε ἐγὼ μὲν τῷ Πύθωνι θρασυνομένῳ καὶ πολλῷ ῥέοντι καθ᾽ ὑμῶν οὐκ εἶξα οὐδ᾽ ὑπεχώρησα κτλ. — §. **21**. καὶ ὑμῖν] vobis quoque. — ὡρμηκότος] quum incitatus esset (einen innern Drang in sich fühlte) ad bene de vobis merendum. Cf. 23, 194. ὡρμηκότα νῦν τὸν ἄνθρωπον φίλον εἶναι καὶ βουλόμενόν τι ποιεῖν ἀγαθὸν τὴν πόλιν. — ἀποδεχόμενοι] approbantes. De constructione huius verbi cf. 56, 31. μὴ οὖν ἀποδέχεσθε τούτου φενακίζοντος ὑμᾶς. Lys. 30, 1. ἐπειδὴ τοίνυν καὶ

καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων καὶ διαβαλλόντων·
τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγγελλόντων
ἀκούῃ, ὅτι κακῶς ἤκουεν, ὑμεῖς δ' ἀπεδέχεσθε, με-
ταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἄπιστος φαί-
22 *νηται τούτοις, ὧν προῄρηται εὐεργέτης εἶναι. ἐκέ-*
λευεν οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ τῇ μὲν εἰρήνῃ
μὴ ἐπιτιμᾶν· οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν· εἰ
δέ τι μὴ καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτ' ἐπα-
νορθώσασθαι, ὡς ἅπαντα Φίλιππον ποιήσοντα,
ὅσ' ἂν ὑμεῖς ψηφίσησθε· ἂν δὲ διαβάλλωσι μὲν,
αὐτοὶ δὲ μηδὲν γράφωσι, δι' οὗ ἡ μὲν εἰρήνη ἔσται,
παύσεται δὲ ἀπιστούμενος ὁ Φίλιππος, μὴ προσέ-
23 *χειν τὸν νοῦν τοῖς τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τού-*
τους τοὺς λόγους ὑμεῖς ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ
δίκαια ἔφατε τὸν Πύθωνα λέγειν. καὶ ἦν δίκαια.
ἔλεγε δὲ τούτους τοὺς λόγους, οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ
τῆς εἰρήνης ἃ ἦν ἐκείνῳ συμφέροντα καὶ ὧν πολλὰ
χρήματα ἀνηλώκει ὥστε γενέσθαι, ἀλλ' ὑπὸ τῶν
ἐνθάδε διδασκάλων προδεδιδαγμένος, οἳ οὐκ ᾤοντο

---

§. **21**, 9. ἀπεδέχεσθε] sic, non ἀποδέχεσθε, etiam Σ. — μεταβάλλει pr. Σ″, sed corr. m. antiqua. — §. **22**, 4. ἐπανορθώσασθε pr. Σ, sed corr. m. recens (*Väm.*). — 6. ὅσα Σ^{ν}. — ἂν Σ] ἐὰν *Bk.* — 8. ὁ Φίλ. Σ] Φίλ. *Bk.* — §. **23**, 2. καὶ δίκαια] literas αὶ, ut *Vömelius* adnotavit, αὶ δίκαια, ut *Dübnerus,* in litura habet Σ. — 4. ἔλεγεν Σ^{ν}.

τῶν ἀπολογουμένων ἀποδέχεσθε. Contra infra §. 23. 22, 19. εἰ μὲν γὰρ τούτου ταῦτ' ἀποδέχεσθε. 58, 40. τὰς τοιαύτας προφάσεις ὁρῶσιν ὑμᾶς ἀποδεχομένους. — χρήματα ἐκ. αἰτ.] scil. ut taceant; volunt enim silentium suum a rege pecunia numerata emi. De activo, pro quo quis medium exspectaverit, vid. ad 4, 29. — ὅταν ἀκούῃ, μεταβάλλειν, ὅταν φαίνηται] sic saepe apodosis collocatur, quum duplicem habet protasin. Cf. 41, 1. εἰ μὲν μὴ πᾶσαν σπουδὴν καὶ προθυμίαν ἐποιησάμην, ἐμαυτὸν ἂν ᾐτιώμην, εἰ μᾶλλον ᾑρούμην κτλ. — §. **22**. τοὺς λέγ. ἐν τῷ δήμῳ] vid. §. 10. 9, 15. 72. 51, 13. τὰ συμβαίνοντα ἀπὸ τῶν τοιούτων. 53, 8. καὶ δεικνύοντα ἕλκη ἐν ταῖς κνήμαις ὑπὸ δεσμῶν. Etiam laxius dicta sunt haec: 37, 4. ἐν τοῖς ἔργοις ἐν Μαρωνείᾳ. 37, 47. ἡ δ' ὀργὴ παρὰ τῶν δικαστῶν. 37, 42. διὰ τὸν θόρυβον τότε (sic *F*Σ). 48, 44. τὸ ἥμισυ ἀπὸ τῶν χιλίων δραχμῶν (*F*Σ). Vd. *Scheib.* vindicc. Lys. p. 49. *Kr.* gr. 50, 9, 9. — οὐ γὰρ – λύειν]

εἶναι τὸν γράψοντα ἐναντία τῷ Φιλοκράτους ψηφίσματι τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν. ἐγὼ δὲ, ὦ ἄνδρες 24
Ἀθηναῖοι, παράνομον μὲν οὐδὲν ἐτόλμησα γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι οὐκ ἦν παράνομον τἀναντία γράφειν, ὡς ἐγὼ ἐπιδείξω· τὸ γὰρ ψήφισμα τὸ Φιλοκράτους, καθ᾽ ὃ ὑμεῖς ἀπώλλυτε Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ἦν τοῖς προτέροις ψηφίσμασι,
83 *καθ᾽ ἃ ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο* 25
μὲν οὖν παράνομον ἦν τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους, καὶ οὐχ οἷόν τε ἦν τὸν τὰ ἔννομα γράφοντα ταὐτὰ τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς προτέροις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν ἐννόμοις καὶ σώζουσι τὴν ὑμετέραν χώραν, ταὐτὰ γράφων ἔννομά τ᾽ ἔγραφον καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον, ὅτι ἐξηπάτα ὑμᾶς καὶ οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ ὅτι μὲν δοὺς τὴν 26
ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαντες ἴστε, φησὶ δ᾽ Ἀμφίπολιν ἑαυτοῦ εἶναι· ὑμᾶς γὰρ ψησίσασθαι

---

§. **24**, 2. Ἀθηναῖοι] δικασταὶ Σ. — 3. οὐκ — γράφειν Σ] ὃ — ἔγραψα *Bk*. — 4. τὰ ἐναντία Σ''. — 5. ἀπώλλυτε] sic etiam pr. Σ, ἀπόλλυτε *F*Ω et corr. Σ. — §. **25**, 7. τ᾽] τε Σ''. — ἔγραφον] ἔγραψα ΣΥ. — ἐξήλεγχον] ἐξήλεγξα Υ. — 8. ἡμᾶς pr. Σ. — §. **26**, 2. φησὶν Σ'.

---

est sententia communis (ne τὴν εἰρήνην dicendum fuisse putes). — ἐν τῇ εἰρήνῃ] i. e. in formula pacis. — ὡς-ποιήσοντα] 4, 13. — ἔσται] i. e. servabitur. Adverte chiasmum (ἡ μὲν εἰρ. ἔσται, παύσεται δὲ ἀπ. ὁ Φ.), quum duo paria oppositorum sunt, valde usitatum. — §. **23**. ὅπως λυθ. ἐκ τ. εἰρ.] i. e. ut e formula pacis tollerentur rataque esse desinerent ea cett. — ὧν] quorum caussa, scil. ὥστε γενέσθαι, quae verba ἐπεξηγητικῶς subiecta sunt. Cf. 23, 69. ἀλλ᾽ ἐκείνου μὲν οἱ νόμοι κύριοι κολάσαι. ib. 209. τῷ κυρίῳ τῶν φόρων τάξαι Ἀριστείδῃ. — ἀνηλώκει] 1, 11. — τὸν γράψοντα] 2, 24. — τῷ ἀπολλύντι Ἀ.] v. ad §. 18. — §. **24**. καθ᾽ ἃ ἐκτήσ.] per quae acquisivistis (pluralem ponit, quia pluries ex decreto coloni missi sunt, qui illam partem Thraciae occuparent); non per quae possidebatis (ἐκέκτησθε). — §. **25**. ἐξήλεγχον] quia rogatione sua effecit, ut Philippus, quod per legatos promiserat nihil tale roga-

ἐκείνου εἶναι, ὅτ᾽ ἐψηφίσασθε ἔχειν αὐτὸν ἃ εἶχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτ᾽ ἐψηφίσασθε, οὐ μέντοι γ᾽ ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν· ἔστι γὰρ ἔχειν καὶ τἀλλότρια, καὶ οὐχ ἅπαντες οἱ ἔχοντες τὰ αὑτῶν ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ ἀλλότρια κέκτηνται,
27 *ὥστε τοῦτό γε τὸ σοφὸν αὐτοῦ ἠλίθιόν ἐστιν. καὶ τοῦ μὲν Φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται, τῆς δ᾽ ἐπιστολῆς, ἣν πρὸς ὑμᾶς ἔπεμψεν, ὅτ᾽ Ἀμφίπολιν ἐπολιόρκει, ἐπιλέλησται, ἐν ᾗ ὡμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι· ἔφη γὰρ ἐκπολιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν ὡς οὖσαν ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἐχόντων.*
28 *κἀκεῖνοι μέν, ὡς ἔοικεν, οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες, πρὶν Φίλιππον λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων*

---

§. **26**, 5. τοῦτο Σ^{ν}. — 6. γε Σ^{ν}. — 7. τὰ ἀλλότρια Σ. — αὑτῶν Σ] αὐτῶν Vind. 4., ἑαυτῶν *Bk.* — 8. ἀλλότρια Σ] τἀλλότρια *Bk.* — 9. αὐτοῦ] αὐτῶν Σ. — §. **27**, 3. ἡμᾶς ΣΥ Vind. 4. — ὅτε Σ^{ν}. —

---

tum iri sperans, id iam per literas infitiaretur. — §. **26**. ἔχειν ἃ εἶχεν] v. ad §. 18. — τὸ ψήφ. ἐψηφίσ.] 20, 84. τὸ τῷ Χαβρίᾳ ψήφισμα ψηφισθέν. Cf. *Weber* ad 23, 172. — οὐ μέντοι γ᾽] 3, 2. — §. **27**. ἥν] de neglecta attractione cf. 8, 8. 22, 34. περὶ μὲν τῶν νόμων οὓς παρεγραψάμεθα (coll. 23, 215.). 38, 42. πιστεύει ταῖς χιλίαις δραχμαῖς ἃς δέδωκε. 42, 17. κατηγορεῖ τοῦ ὅρκου, ὃν ὤμοσα. 44, 61. τῆς ποιήσεως, ἣν ἐκεῖνος ἐποιήσατο. 54, 11. ὑπὸ τῶν πληγῶν, ἃς ἔλαβον. — ὡμολόγει] de re vid. 2, 6. — τῶν ἐχόντων] Amphipolin eo tempore, quo Philippus eam aggressus est, Olynthii tenebant. — §. **28**. ὡς ἔοικεν] scilicet, in ironia usurpatum, ut §. 35. Vid. *Weber* ad 23, 23. — Ἀπολλωνίαν] cf. 9, 26. «Hanc remotissimam Chalcidicae societatis urbem et Pallenen regionem meridionalem Philippus occupavit bello Olynthiaco Ol. 107, 4.» Voem. — ἀλλοτρίας] quum hoc dicat orator ironice, Philippum ne Olynthum quidem neque Apolloniam nec Pallenen ut alienas, sed ut suas provincias tenere (und nicht einmal an Olynth — besitzt er fremde Länder, sondern seine eignen), particulam οὐκ casu, ut videtur, in codicibus repetitam delevi. — §. **29**. πεφυλαγμένως] caute, sc. vitando ea, quae iniuriae speciem sint habitura. — ὅπως ἂν φαίνηται] ut, si forte, videatur. V. *Herm.* de part. ἄν p. 119. *B.* 139. E. adn. 3. *M.* 520. not. 2. extr. *Kr.* 54, 8, 4. — καταπεφρ.] scil. ὑμῶν. «Sic hoc verbum passim ponitur absolute. Quamquam vix repugnem, si

χώραν εἶχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιππος αὐτὴν εἴληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν, ἀλλὰ τὴν ἑαυτοῦ ἔχει, οὐδ' Ὄλυνθόν γε οὐδ' Ἀπολλωνίαν οὐδὲ Παλλήνην ἀλλοτρίας, ἀλλὰ τὰς ἑαυτοῦ χώρας κέκτηται. ἆρ' ὑμῖν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἅπαντα πρὸς ὑμᾶς 29
ἐπιστέλλειν, ὅπως ἂν φαίνηται καὶ λέγων καὶ πράτ-
84 *των, ἃ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι, ὃς τὴν χώραν, ἣν οἱ Ἕλληνες καὶ βασιλεὺς ὁ Περσῶν ἐψηφίσαντο καὶ ὡμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν ἑαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι;*

Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, ὃ ὑμεῖς ἐν 30
τῇ εἰρήνῃ ἐπανορθοῦσθε, τοὺς ἄλλους Ἕλληνας,

---

§. **28**, 1. καὶ ἐκεῖνοι Σ. — 5. οὐδὲ Ὄλ. Σ$^{\nu}$. — 6. ἀλλοτρίας] οὐκ ἀλλοτρίας codd. et edd. praeter *Dindorfii*. — §. **30**, 2. ἐπανορθοῦσθε Σ] ἐπηνωρθώσασθε *Bk*.

---

quis in talibus locis quicquam oportere subaudiri neget: καταφρονεῖν enim ita positum nihil aliud videtur significare quam εἶναι φρονηματίαν, fastu turgere, efferri.» SCHAEF. Cf. 35, 40. οὐ μέντοι μὰ Δία οἴομαί γε δεῖν ἀνθρώπους καταφρονοῦντας καὶ οἰομένους δεινοὺς εἶναι ἐφίεσθαι τῶν ἀλλοτρίων. — βασιλεὺς ὁ Π.] 23, 200. παρὰ τοῦ Περσῶν βασιλέως 18, 202. πρὸς τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα Aesch. 2, 149. Cf. ad 9, 16. *Kr.* gr. 50, 3, 7. — ὑμετέραν εἶναι] 19, 253. ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἔγνωσαν, Ἀμφίπολιν. Ol. 102, 1., quum Lacedaemone in consessu Graecorum pax Antalcidea renovaretur, ut civitates sociae (Amphipolitae autem coloni Atheniensium erant) libertate fruerentur suique iuris essent (Xen. Hell. 6, 3, 18. cf. Aesch. 2, 32.). Artaxerxes autem post Ol. 103, 2., quum Timagoram, legatum Atheniensium, proditionis reum factum et capite damnatum esse audivisset, Amphipolin Atheniensium esse concessit (Xen. Hell. 7, 1, 33—38. Dem. 19, 137.). Vid. *Boehn.* quaestt. oratt. p. 141 sq. Ceterum h. l. orator post aoristum ἐψηφίσαντο, quo decrevisse aliquando Graecos, non item adhuc ratum haberi illud decretum (ἐψηφισμένοι εἰσί) indicat, perfectum ὡμολογήκασι ponit, ut hanc confessionem Graecorum, cuius illud decretum documentum erat, adhuc durare significet. — §. **30**. περὶ δὲ τοῦ ἑτ. ἐπ.] «apodosis seu restauratio et completio sententiae hic coeptae habetur §. 32. in illis τοῦτο δὲ τὸ

ὅσοι μὴ κοινωνοῦσι τῆς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους εἶναι, καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἡγούμενοι
31 *καὶ δίκαιον τοῦτο καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους καὶ Φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήθ' ἡμετέρους ὄντας μήτε Φιλίππου συμμάχους ἐν μέσῳ κεῖσθαι καὶ ὑπὸ τῶν κρειττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ἡμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ ὄντι εἰρή-*
32 *νην ἄγειν ἡμᾶς καταθεμένους τὰ ὅπλα, τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα ὁμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὡς ἀκούετε, δίκαιόν τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φεραίων μὲν ἀφῄρηται τὴν πόλιν καὶ φρουρὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὦσιν, ἐπὶ δ' Ἀμβρα-*

---

§. **30**, 6. δίκαιον Σ] δίκαιον εἶναι *Bk.* Cf. ad 2, 1. — §. **31**, 4. μήτε Σ^ν. — 6. ἡμετέραν] ὑμετέραν plurimi (et Σ) et *Bk.* — 8. ἄγειν ἡμᾶς Σ^d] ἡμᾶς ἄγειν *Bk.* — §. **32**, 5. δὲ Ἀμβρ. Σ^ν. — 7. Βούχετα]

ἐπανόρθωμα.» Reisk. — ἐλευθέρους] 1, 23. — τοῦτο] cf. ad §. 14. — φιλάνθρωπον] 6, 1. — §. **31**. μὴ μόνον] «non iungenda, sed μή solum per se intelligendum, μόνον autem referendum ad sequentia, cum sit i. q. μόνους.» Schaef. Sed tum opinor μόνους scribi oportuit. Μὴ μόνον refertur ad vv. ἀλλὰ καὶ τούτοις — σωτηρίαν, quorum loco si omissis verbis τοὺς δὲ — ἀπόλλυσθαι scriptum esset sic: ἀλλὰ καὶ τοὺς μηδετέρων ὄντας συμμάχους (scil. εἰρήνην ἄγειν), nihil quidquam offenderet. — ἐν μέσῳ κεῖσθαι] «in medio iacere, patentes omnium iniuriis et insidiis.» Reisk. — §. **32**. τοῦτο δέ] «qua particula, sive μέν, sive δέ, periodos tales exordiuntur, eadem quoque resumunt illas longius circumductas in ordinem revocantes. Cf. 8, 3.» Reisk. Cf. ad 2, 18. — Φεραίων] Pheras expugnavit Ol. 109, 1. s. 344. a Chr. — ἵνα δή] ut scilicet. De coni. vide ad 3, 6. — Ἀμβρακ.] 9, 27. — Κασσωπίᾳ] in agro Cassopaeorum, quae pars est Thesprotiae meridionalis, ab urbe Κασσώπη dicta. — Βούχετα] Βούχετα Δημοσθένης ἐν Φιλιππικῶν ἑβδόμῳ. πόλις ἐστὶ τῆς Ἠπείρου πληθυντικῶς οὐδετέρως λεγομένη. ἣν Φιλοστέφανος ἐν τοῖς Ἠπειρωτικοῖς ὠνομάσθαι φησὶ διὰ τὸ τὴν Θέμιν ἐπὶ βοὸς ὀχουμένην ἐλθεῖν ἐκεῖσε κατὰ τὸν Δευκαλίωνος κατακλυσμόν. Harpocr. — Ἐλάτειαν] ῥητέον, ὅτι βέλτιον ἐν ἐνίοις γέγραπται διὰ τοῦ ρ Ἐλάτρεια.

κίαν στρατεύεται, τὰς δ' ἐν Κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν καὶ Βούχετα καὶ Ἐλάτειαν, Ἠλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν. σφόδρα γε βούλεται τοὺς Ἕλληνας ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους, ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα.

Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων, ὧν ὑμῖν διατελεῖ ὑπι- 33
σχνούμενος ὡς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύ-
85 *δεσθαί με φησὶν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἕλληνας· οὐδὲν γὰρ ὑμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν ὁ ἐν ἐπιστολῇ γεγραφὼς, ἥ ἐστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὅτ' ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς ἔφη τοὺς ἑαυτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ ποιήσειν, ἃ γράφειν ἂν ἤδη,*

βούχεταν libri (*Bk.*). — §. **33**, 1. ὑμῖν] sic, non ἡμῖν, Σ. — 3. με] μὲν pr. Σ, sed corr. eadem manus. — αὑτοῦ ΣΩ. — 6. ἐπιστομιεῖν] ἐπιστομεῖν pr. Σ, sed litera ι a m. antiq. inserta est (*Vöm.*).

Θεόπομπος γοῦν ἐν τεσσαρακοστῇ τρίτῃ τέσσαρας πόλεις φησὶν εἶναι τῶν Κασσωπέων, ἀλλ' οὐ τρεῖς, ὥσπερ ὁ Δημοσθένης, Ἐλάτρειάν τε καὶ Πανδοσίαν καὶ Βιτίαν καὶ Βούκεταν (sic). Harpocr. Aliter Strabo 7, 7, 5.: ἐγγὺς δὲ τῆς Κιχύρου πολίχνιον Βουχέτιον Κασσωπαίων μικρὸν ὑπὲρ τῆς θαλάσσης ὄν, καὶ Ἐλάτρια καὶ Πανδοσία καὶ Βατίαι ἐν μεσογαίᾳ. — εἰς τὰς πόλεις βιασ.] «irruptione facta in urbes, τὰς πόλεις βιασ., vi illata urbibus sive coactis urbibus.» Schaef. — κηδεστῇ] 1, 13.— σφόδρα γε] h. l. ironice, ut 9, 66. *Weber* ad 23, 161. Aliter 22, 11. ὅπου δ' αἰτεῖν οὐκ ἐᾷ, πῶς οὐ σφόδρα γε δοῦναι κωλύει; — ὡς δηλοῖ τὰ ἔργα] 2, 20. — §. **33**. πρὸς τοὺς Ἕλληνας] inprimis apud Peloponnesios, quos orator cum Demosthene aliisque legatus adiverat Ol. 109, 1. Cf. 6, 26. — ἥ ἐστι νῦν] «epistola Philippi cum reliquis literis publicis servabatur in Metroo, tunc autem ob aliquam causam, fortasse ob causam de falsa legatione, in curiam lata est. Orator eam epistolam dicit, quam rex decem legatis e priore legatione domum redeuntibus ante pacem iuramento confirmatam et ante societatem initam tradidit civibus perferendam Anthesterione fere Olymp. 108, 2.» Voem. — ἃ γράφειν ἂν ἤδη] cf. 19, 40. ὁ γὰρ εἰς τὴν προτέραν γράψας ἐπιστολὴν, ἣν ἠνέγκαμεν ἡμεῖς, ὅτι ἔγραφον δ' ἂν καὶ διαρρήδην ἡλίκα ὑμᾶς εὖ ποιήσω, εἰ εὖ ᾔδειν καὶ τὴν συμμαχίαν μοι γενησομένην,

εἰ ᾔδει τὴν εἰρήνην ἐσομένην, δῆλον ὡς προκεχειρισμένων καὶ ἑτοίμων ὄντων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἐμέλ-
34 λομεν πείσεσθαι τῆς εἰρήνης γενομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἃ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδών ἐστιν, φθορὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν, ὅσην ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ' ἐν τῇ νυνὶ ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν ἑαυτοῦ φίλοις καὶ ὑπὲρ αὑτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὑτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε,
35 ὡς μεγάλα εὐεργετήσει. τὰ μέντοι εὐεργετήματα τοιαῦτα ἔσται· οὔτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (αὑτοῦ γάρ φησιν εἶναι) οὔτ' ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρεαὶ ἔσονται, ἵνα μὴ διαβληθῇ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' ἄλλη τις χώρα καὶ ἄλλος, ὡς ἔοικε, τόπος φανήσεται, οὗ ὑμῖν αἱ δωρεαὶ δοθήσονται.

---

§. **34**, 2. μέλλομεν Σ^{v}. — 5. ἑαυτοῦ Σ] αὑτοῦ *Bk.* — 6. αὑτοῦ *Ald.*] αὐτοῦ *Bk.* — λέγουσιν Σ^{v}. — 7. αὑτὸν *Bait.* et *S.*] αὐτὸν *Bk.* — τιμωρήσεσθε pr. Σ. — 8. εὐεργετήσει *F*Σ] ὑμᾶς εὐεργ. *Bk.* — §. **35**, 3. αὑτοῦ] αὐτοῦ Σ Vind 4., ἑαυτοῦ *Bk.* — 6. οὗ] οὐχ pr. Σ, οὗχ corr. Σ.

γεγονυίας τῆς συμμαχίας οὔ φησιν εἰδέναι, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο οὐδ' ὃ αὐτὸς ὑπέσχετο. τοῦτο γὰρ ᾔδει δηλονότι, εἴπερ μὴ ἐφενάκιζεν. — οὐκοῦν πρὶν μὲν εἰρήνης τυχεῖν, εἰ καὶ συμμαχία προσγένοιτ' αὐτῷ, γράψειν ὡμολόγει, ἡλίκα τὴν πόλιν εὖ ποιήσει, ἐπειδὴ δ' ἀμφότερ' αὐτῷ γέγονεν, οὐκ εἰδέναι φησίν, τί ἂν ποιῶν χαρίσαιτο. Infinitivus est orationis obliquae. V. ad 2, 19. 36, 25. ἀκούετε τοῦ νόμου λέγοντος τά τ' ἄλλα, ὧν μὴ εἶναι δίκας, καὶ ὅσα κτλ. 45, 10. ἔστι δὴ μεμαρτυρημένον αὐτοῖς προκαλεῖσθαι Φορμίωνα ἀνοίγειν τὰς διαθήκας, ἃς παρέχειν Ἀμφίαν. Cf. *Weber* ad 23, 53. 194. — δῆλον ὡς] «nimirum quasi in promptu parataque essent bona, quae percepturi essemus, si pax convenisset.» SCHAEF. Δῆλον pro adverbio est: aperte, manifesto, scil. sic scribens in epistola, quasi cett. Cf. Theocr. 10, 13. ἐκ πίθου ἀντλεῖς δῆλον: e cado scilicet hauris. Cf. *Weber* ad 23, 118. — §. **35**. τοιαῦτα ἔσται] 4, 14. — ἐν τῇ οἰκουμένῃ i. e. in terra a Graecis habitata. — ἵνα μὴ διαβλ.] ne apud Graecos (Thessalos puta, Thebanos, Messenios, alios) in calumniam atque suspicionem veniat, quasi iam non amplius in fraudem Atheniensium acturus. — ὡς ἔοικε] v. §. 28. — §. **36**. περὶ δ' ὧν — ἐχόντων] i. e. περὶ δὲ τῶν χωρίων, ἃ — εἴληφεν ὑμέτερα ὄντα. Castella autem (cf. ad 2, 9.), quorum h. l. mentio fit, in ora Thraciae sita quum non

Περὶ δ' ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν 36
ἐχόντων, παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην,
ἐπειδὴ οὐκ ἔχει ὅ τι εἴπῃ, ἀλλ' ἀδικῶν φανερῶς
ἐξελέγχεται, ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἕτοιμος
εἶναι ἴσῳ καὶ κοινῷ δικαστηρίῳ, περὶ ὧν μόνων
οὐδὲν δεῖ ἐπιτροπῆς, ἀλλ' ἀριθμὸς ἡμερῶν ἐστιν ὁ
κρίνων. ἅπαντες γὰρ ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι
ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο. ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, 37
κἀκεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέρᾳ Σέρρειον
τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ Ἱερὸν ὄρος ἑάλω. οὐ δὴ
86 *ἀφανῆ ἐστι τὰ οὕτω πραχθέντα οὐδὲ κρίσεως δεό-*
μενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώριμα, πότερος πρότερος μήν
ἐστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν ᾧ τὰ χωρία
ἑάλω.

Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἡμῶν, ὅσοι ἐν 38

---

§. **36**, 1. δὲ Σ^{ν}. — 4. φησὶν Σ^{ν}. — 5. μόνον Σ. — 7. τίνι ἡμ. *F*Σ] ποίᾳ ἡμ. *Bk.* Cf. Aesch. 3, 24. *Web.* ad 23, 214. — §. **37**, 2. Σέρρειον *F* et (suprascr. ι) *B*] Σέρριον *Bk.* — 5. πότερος pr. Σ, πότερον ab eadem manu (*Vöm.*) corr. Σ. — ὁ μὴν Σ. — §. **38**, 1. φησὶν Σ^{ν}.

Atheniensium, sed eorum socii Cersobleptis, regis Thracum, essent, tamen Atheniensium praesidio firmata erant. Cf. 9, 15. — ἐπιτρέπειν — δικαστηρίῳ] i. e. ἐπιτρέπειν πόλει τινὶ ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ περὶ τῶν ἐγκλημάτων (Aeschin. 3, 83.) s. πόλει ἐκκλήτῳ (v. ad §. 7.). — τίνι] Elaphebolionis die 24. (25. Martii), quo pax paucis diebus ante (Elapheb. 19.) decreta ab Atheniensibus iureiurando sancita est, vel postridie eius dici Philippus Hieronoros, in quod castellum Cersobleptes confugerat, expugnavit idemque etiam cetera castella Thraciae, quae h. l. commemorantur, illo tempore Atheniensibus eripuit (tab. chronol. Ol. 108, 2.), ita ut dubitari non posset, quin in ipsa pace hostiliter egisset. — §. **37**. κἀκεῖνα] 2, 24. De plurali vid. ad 2, 25. — Σέρρειον] Σέρρειον τεῖχος et (omisso substantivo) Σέρρειον, ut est apud Harpocrationem, in optt. codd. Herod. 7, 59, in Σ 9, 15. et 10, 8., rectius scribitur (cf. Liv. 31, 16. *Serrheum*), quam Σέρριον, ut est in omnibus codd. 9, 15. et (praeter Y) 18, 27. 70. Ceterum cf. Aesch. 3, 82. οὗτός (ὁ Δημοσθένης) ἐστιν ὁ πρῶτος ἐξευρὼν Σέρρειον τεῖχος καὶ Δορίσκον καὶ Ἐργίσκην καὶ Μυρτίσκην καὶ Γάνος καὶ Γανίδα, χωρία, ὧν οὐδὲ τὰ ὀνόματα ᾔδειμεν πρότερον. — γνώριμα] animadverte concisum genus dicendi: γνώριμα, quum ad verba τὰ οὕτω πρ. pertineat, simul ad sequentia refertur (i. q. ἀλλὰ πᾶσι γνώριμον, πό-

τῷ πολέμῳ ἑάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· ὃς τὸν μὲν Καρύστιον, τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς τρεῖς πρέσβεις ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐκεῖνος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστ᾽ ἀπέκτεινε καὶ οὐδ᾽ ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ.

39 *Περὶ δὲ Χερρονήσου ἅ τ᾽ ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς, ἄξιόν ἐστιν ἐξετάσαι, ἔτι δὲ καὶ ἃ πράττει, καὶ ταῦτ᾽ εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἅπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς ὡς ἑαυτοῦ ὄντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δέδωκε καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδῃ τῷ Καρδιανῷ. καίτοι Χερρονήσου οἱ ὅροι εἰσὶν οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου, ὅς ἐστι μεταξὺ Πτελεοῦ*

40 *καὶ Λευκῆς ἀκτῆς, ᾗ ἡ διωρυχὴ ἔμελλε Χερρονήσου ἔσεσθαι, ὥς γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διὸς τοῦ ὁρίου δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί·*

---

§. **38**, 4. πρέσβεις Σ] πρεσβείας *Bk.* — §. **39**, 5. δέδωκεν Σ,. — 7. ὀρείου Σ$^{\nu}$ Vind. 4., ὀρείου $F\Omega^{d}$ et pr. Y. — §. **40**, 1. ᾗ] ἧι Σ, οὗ *Bk.* — διορυχὴ Σ. Vd. *Lob.* Phryn. p. 231. — 2. τοῦ βωμοῦ om. Σ. — 3. ὀρείου Ω$^{\nu}$ Vind. 4. — 4. In *ABF* et qui epigramma ipsum omittit Σ

τερος κτλ.). — §. **38**. τὸν μὲν Καρύστιον] particula μὲν argumento est oratorem alia eiusdem generis exempla additurum fuisse, ni oblitus esset. Ceterum in re prorsus ignota *Voemelius* suspicatur Philippum turbis eo tempore in Euboea excitatis, quum Geraesto prope Carystum urbem insidiaretur (cf. 4, 34.), Carystium quendam captum interfecisse. — τὸν πρόξενον] πρόξενός ἐστιν ὁ προστάτης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πόλει ἄλλης πόλεως. Schol. Handelsconsul. Cf. *K. F. Herm.* antiqq. I. §. 116, 4. — ἐκεῖνος] non sine vi post relativum ὅς illatum est ἀνακολούθως, ut Xen. Cyr. 1, 4, 19.: οἳ, ἣν ἐπ᾽ ἐκείνους ἡμεῖς ἐλαύνωμεν, ὑποτεμοῦνται ἡμᾶς ἐκεῖνοι. Cf. *Sinten.* ad Plutarchi Pericl. c. 15. extr. — ὑμῖν – χαρίσασθαι] condonare vobis i. e. gratia vestra ductus dimittere. — ἵνα ταφῇ] si ἵνα ταφείη scriptum esset, absurde diceretur rex eo consilio cadaver retinuisse, ut sepeliretur. Refer haec verba ad voc. ἀναίρεσιν: neque tolli mortuum ad sepeliendum permisit. (V. *Zimmerm.* Zeitschr. für Alterth. 1839. p. 1245. §. 12.) — §. **39**. ἅ τ᾽ — ἔτι δέ] «recte infertur δέ post τέ, ubi, quae ut partes disiungi coeperant, sibi opponuntur, quoniam aliquid continent quo possint sibi opponi.» Herm. ad Eur. Med. 1214. Cf. 50, 25. διεξιών

τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν,
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι,
ἐνναέται χώρης σημήιον· ἀμμορίης δὲ
αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἐστὶ μέσος Κρονίδης.

ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσαν, ὅσην οἱ 41
πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὡς ἑαυτοῦ οὖσαν τὴν μὲν αὐτὸς καρποῦται, τὴν δ' ἄλλοις δωρεὰν δέδωκεν, καὶ ἅπαντα τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' αὑτῷ ποιεῖται, καὶ οὐ μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται,
87 *ἀλλὰ καὶ πρὸς Καρδιανοὺς, οἳ οἰκοῦσιν εἴσω Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ, ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς Καρδιανοὺς τοὺς κατοικοῦντας*
ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς αὐτοὺς διαφέρεσθε. δια- 42
φέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἑαυτῶν φασι τὴν χώραν οὖσαν οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμετέραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι ἐγκτήματα ὡς ἐν ἀλλο-

---

praescriptum est ἐπιγράμματος ἀνάγνωσις. — 6. ἀμμορίης] ἀμμορίης (i. q. ὁμορίης) coni. *H. Wolf.* — §. **41**, 1. τοσαύτην οὖσαν om. Σ. — 4. αὐτῷ Σ Vind. 4.] ἑαυτῷ *Bk.* — 6. εἴσω *Dind.* ex *A*] ἔξω (sed σ a m. antiq. supra posito) Σ cum ceteris libris, ἔσω *Bk.* — 7. νῦν *ΑΣΥΩ*] νυνὶ *Bk.*, ut §. 34. — 9. διεφέρεσθε Σ. — §. **42**, 4. ἐγκλήματα pr. Σ. — ἐν] ἐπ' Σ. —

τούς τε μισθούς —, ἔτι δὲ ὃ κτλ. *Maetzn.* ad Antiph. 3, 2, 6. *Matth.* 626. *Kr.* 69, 16, 6. — ἔξω Ἀγορᾶς] i. e. ultra Agoram (urbem Chersonesi). Oppos. εἴσω Ἀγορᾶς §. 41. — Ἀπολλωνίδῃ] per quem olim (Ol. 106, 4.) Charidemus Orita Philippo Cardiam obtulerat (23, 183.). — §. **40**. διωρυχή] 6, 30. — ὥς γε — δηλοῖ] cave ad proxima οὐ — ἔσεσθαι referas. — Λευκῆς] scil. ἀκτῆς. Genitivi pendent a v. μέσσον i. q. μεταξύ §. 39. Cf. *Matth.* 354, η. — ἀμμορίης] ἀμμορίη disiunctio, discretio, i. q. limites, quibus Chersonesitae utrimque discernuntur (Grenzscheide). Genitivus autem pendet a substantivo μέσος i. q. μεσίτης, ita ut Iupiter h. l. medius limitum (v. *Göller.* ad Thuc. 4, 83.) i. e. arbiter sive sequester limitum (Mittler der Grenzflur, Iac.) dicatur. — §. **41**. ὑφ' αὑτῷ] 6, 7. — ἀλλὰ καὶ πρὸς Κ.] verba πρὸς Κ. cohaerent cum v. διαδικάζεσθαι (de quo v. ad §. 7.); quare post hoc v. *Schaefero* auctore subdistinctio posita est. «Constructio ita est expedienda: ἐν τῇ νῦν πρὸς ὑμᾶς πεμφθείσῃ ἐπιστολῇ ἐπιστέλλει ὑμῖν, ὅτι δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι πρὸς Καρδιανούς. Tum rursus veluti suspirans et indignans atque fremens iterat πρὸς

τρίᾳ, τὰ δὲ ἑαυτῶν κτήμαθ᾽ ὡς ἐν οἰκείᾳ, καὶ ταῦθ᾽ ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψηφίσματι,
43 *Κάλλιππον Παιανιέα. καὶ τοῦτό γ᾽ ἀληθῆ λέγουσιν· ἔγραψε γὰρ, καὶ ἐμοῦ γ᾽ αὐτὸν γραψαμένου παρανόμων γραφὴν ὑμεῖς ἀπεψηφίσασθε· τοιγάρτοι ἀμφισβητήσιμον ὑμῖν τὴν χώραν κατεσκεύακεν. ὁπότε δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς Καρδιανοὺς διαδικάζεσθαι, εἴθ᾽ ὑμετέρα ἐστὶν εἴτ᾽ ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ τί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ*
44 *αὐτὸ δίκαιον ἔσται; καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχρηται, ὥστε φησὶν, ἂν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοὶ, αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γ᾽ οὐκ ἂν δυναμένων οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανοὺς ὑμῖν ποιῆσαι· ἐπειδὴ δ᾽ ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι*

---

5. ἑαυτῶν Σ] αὑτῶν *Bk.* — κτήματα Σ[v]. — 6. ταῦτα Σ[v]. — §. **43**, 1. ἀληθῆ Σ] ἀληθῶς *F*, ἀληθές *Bk.* — §. **44**, 2. ἂν Σ] ἐὰν *Bk.* — 3. γε Σ[v]. — 4. οὐδὲν Σ] οὐδ᾽ *Bk.* — ὑμῖν ποιῆσαι Σ] τὰ δίκαια ὑμῖν

Καρδιανούς, cum Cardianis, me miserum!» Reisk. — §. **43**. ἀληθῆ] adverbii instar est. Cf. 50, 2. ἐξελεγξάτω, ὅ τι ἂν μὴ φῇ με ἀληθῆ λέγειν. Vid. *Krüg.* gr. 61, 8, 3. — ἀπεψηφίσασθε] scil. αὐτοῦ, absolvistis, non condemnavistis. — ὁπότε] ut nostrun sobald, pro εἰ. — τολμήσετε] «sustinebitis, de re indigna et foeda.» Schaef. Bene *Wolfius*: «vos non pudebit.» Cf. ad 3, 30. — §. **44**. μὴ θέλωσι] 2, 20. — οὐδέν] et ad ἀναγκάσαι et ad ποιῆσαι referendum: quasi vos quidem non possitis ulla in re cogere Cardianos, ut eam vestra gratia faciant. — ἐπειδή] quandoquidem. — τοῦτ᾽-ποιῆσαι] scil. διαδικάζεσθαι πρὸς ὑμᾶς. — §. **45**. ἐκεῖνος μέν γ᾽] «nimirum cum quis uno argumento vel exemplo aliquid probat, potest hoc ut sufficiens afferre: quod fit particula γάρ: potest etiam significare, plura quidem posse desiderari, sed hoc unum satis grave esse: quod fit addito γέ, certe, saltem.» Buttm. ad 21, 73. Cf. 14, 29. 40. 16, 10. 18, 93. 180. 189. 200. 19, 252. 22, 1. 23, 110. 136. cett. — προσήκει αὐτούς] quasi antea non ὅσοι δ᾽ Ἀθην. κτλ., sed εἰ δέ τινες Ἀθ. κτλ. dixisset. Sic saepe αὐτός post relativa ponitur, ubi οὗτος exspectaveris. Cf. 8, 2. *Krüg.* ad Xen. Anab. 1, 9, 29. *Maetzn.* ad Lycurg. 136. ad Antiph. 6, 10. — κακοὺς κακῶς] cf. 18, 267. καὶ κακὸν κακῶς σε μάλιστα μὲν οἱ θεοὶ, ἔπειτα οὗτοι πάν-

τοῦτ᾽ ἀναγκάσειν αὐτοὺς ποιῆσαι. ἆρ᾽ οὐ μεγάλα
φαίνεται ὑμᾶς εὐεργετῶν; καὶ ταύτην τὴν ἐπιστο-
λήν τινες εὖ ἔφασαν γεγράφθαι, οἳ πολὺ ἂν δικαιό-
τερον ὑφ᾽ ὑμῶν ἢ Φίλιππος μισοῖντο. ἐκεῖνος μέν 45
γ᾽ ἑαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλ᾽ ἀγαθὰ ἅπαντα
καθ᾽ ὑμῶν πράττει· ὅσοι δ᾽ Ἀθηναῖοι ὄντες μὴ τῇ
πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυνται, προσή-
κει αὐτοὺς ὑφ᾽ ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολωλέναι, εἴ-
88 *περ ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ*
ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε.

Ὑπόλοιπόν μοι ἐστὶν ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπι- 46
στολὴν τὴν εὖ ἔχουσαν καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέ-
σβεων γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἣν ἡγοῦμαι δικαίαν
τ᾽ εἶναι καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

ποιῆσαι *Bk.* — 5. δὲ Σ$^{\nu}$. — 6. τοῦτο Σ$^{\nu}$. — §. **45**, 1. μέν γε (sic) Σ, μὲν γὰρ vulg. — 2. μεγάλα Σ$^{\nu}$. — 3. δὲ Σ$^{\nu}$. — 7. καταπεπ.] literas κατὰ in litura quinque literarum habet Σ. — §. **46**, 4. τε Σ$^{\nu}$. — ἡμῖν Σ.

τες ἀπολέσειαν. — καταπεπατημένον] ita ut conculcatum i. e. contritum absumptumque sit. — §. **46**. γράψαι] «quum verisimile sit responsionem iam ante conscriptam et in comitiis a praecone recitatam fuisse, γράψαι τὴν ἀπόκρισιν non interpretamur scribere responsionem, sed rogare.» Voem. Ceterum vid. ad §. 1.

8.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. Ὁ λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἴρηται καὶ ὧν ἐκεῖνος παρὰ Ἀθηναίοις κατηγόρητο. ἦν μὲν γὰρ Χερρόνησος ἡ πρὸς Θρᾴκην τῶν Ἀθηναίων κτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύτην ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππου καιροὺς κληρούχους ἑαυτῶν. ἔθος δὲ ἦν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι πένητες ἦσαν αὐτῶν καὶ ἀκτήμονες οἴκοι, τούτους πέμπειν ἐποίκους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἑαυτῶν· καὶ ἐλάμβανον πεμπό-
2 μενοι ὅπλα τε ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοίνυν τοῦτο γέγονε, καὶ πεπόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς, Καρδιανοὶ δὲ οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ἰδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐπολέμει Καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι, καὶ ὃς ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανοὺς ὡς αὐτῷ προσήκοντας, ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτούς, εἴ γε φασὶν ἠδι- 89
3 κῆσθαι. ὡς δὲ οὐκ ἤκουον τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπεμψεν. ἐφ᾽ οἷς ἀγανακτήσας ὁ Διοπείθης, τοῦ Φιλίππου περὶ τὴν μεσόγειαν τὴν ἄνω Θρᾴκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὀδρυσῶν βασιλέα, τὴν παράλιον Θρᾴκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ Μακεδόνος κατέδραμε καὶ ἐπόρθησε, καὶ ἔφθη πρὶν

---

§. **2**, 9. εἴ γε Υ Vind. 4.] εἴ τι *Bk.* — §. **3**, 3. μεσόγειαν edd. Turicc.] μεσογείαν *Bk.*

ΥΠΟΘ. §. **1**. καὶ ὧν] «i. e. καὶ ὑπὲρ ἐκείνων, ὧν.» Wolf. — κατὰ τοὺς Φ. καιρ.] post pacem factam (Ol. 108, 2.) et ante orationem de Halonneso habitam (Ol. 109, 2.). — κληρούχους ἑαυτῶν] «i. e. κληρούχους, ὄντας πολίτας Ἀθηναίους.» Wolf. *Agripetas* (Cic. N. D. 1, 26.), qui agrum in peregrina terra assignatum vel ipsi vel per alios colebant. — πεμπόμενοι] i. e. quum mittebantur. — §. **2**. ἰδίαν χώραν] 7, 42. — δικάσασθαι] supra (7, 41.) διαδικάζεσθαι. — εἴ γε–ἠδικ.] si quidem iniuriam sibi factam putarent (wenn sie denn einmal behaupteten cett.). Cf. 18, 256. καὶ μὴν εἴ γε τὴν ἐμὴν ψυχὴν πάντως ἐξετάζειν, Αἰσχίνη, προαιρεῖ, πρὸς τὴν σαυτοῦ σκόπει κτλ. — §. **3**. τὴν ἄνω Θρ.] per epexegesin addita ad vv. τὴν

Φίλιππον ἐπανελθεῖν ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ γενόμενος. διόπερ ὁ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς ὅπλοις αὐτὸν ἀμύνασθαι πέπομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικρυς. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ῥητόρων κατατρέ- 4
χουσι τοῦ Διοπείθους καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὓς ὁ Δημοσθένης ἐναντιούμενος διχῇ ὑπὲρ τοῦ Διοπείθους ἵσταται. οὔτε γὰρ ἄδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι (Φιλίππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι) οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνῳ δύναμιν, ἥτις νῦν ἀποκρούεται Χερρονήσου Φίλιππον. τὸ δὲ ὅλον ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ καὶ τοῦ Φιλίππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς Ἕλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

ΠΟΙΟΥ ΕΙΔΟΥΣ Ο ΛΟΓΟΣ. Τινὲς ἐνόμισαν τὸν λόγον δικανικοῦ εἴδους, λέγοντες, ὅτι ἀπολογίαν ἔχει Διοπείθους καὶ κατηγορίαν Φιλίππου. ὁ δὲ Ἐπιφάνιος ὁ τεχνικὸς συμβουλευτικοῦ λέγει αὐτὸν εἴδους εἶναι, ἐπειδή, φησί, τῆς κατηγορίας πλείονα τὴν συμβουλὴν ἔχει. τὸ δὲ ἀληθέστερον οὕτως. εἰ γὰρ ἦν παρεστηκὼς ὅ τε κατηγορούμενος καὶ ὁ διώκων, καλῶς ἂν ὡς ἐν δικαστηρίῳ καὶ κρίσει αὐτῶν ὄντων ἐλέγομεν εἶναι τὸν λόγον εἴδους δικανικοῦ· ἀλλ' ἐπειδὴ οὔτε δι- 2
καστήριον ἦν οὔτε Διοπείθης παρῆν οὔτε Φίλιππος, ἀλλ' ὁ ῥήτωρ προσκοπῶν οὔτε τὴν ἀπολογίαν Διοπείθους οὔτε τὴν

---

§. **4**, 8. ἐκείνῳ Ω] ἐκείνου *Bk.* — ΠΟΙΟΥ. §. **2**, 3. προσκοπῶν *Wolf.*] προσκόπτων codd.

μεσόγειαν, i. q. τὴν μεσόγειαν τῆς Θρᾴκης. Superiorem Thraciam dicit eam, quae est intra Pangaeum montem et Haemum. — κατέδραμε] incursionibus vexavit. — ἔφθη] 6, 18. — §. **4**. κατατρέχουσι τοῦ Δ.] invehuntur in D. — κολάζειν ἄξ. αὐτόν] «scil. τοὺς Ἀθηναίους. Supplicium de eo sumi volunt.» Wolf. — διχῇ-ἵσταται] «duplici ratione defendit.» Wolf. Tamquam miles in acie pro Diopithe consistit eumque defendit. — τὸ δὲ ὅλον] omnino, in summa, ne pro nominativis habeas.

ΠΟΙΟΥ. §. **1**. δικανικοῦ] «nam iudiciale genus officiis constat duobus, intentionis et depulsionis.» Quintil. 3, 9. init. — ὁ τεχνικός] i. e. rhetor. — §. **2**. προσκοπῶν] «rationem habens.»

κατηγορίαν Φιλίππου, ἀλλὰ τῆς πόλεως τὸ συμφέρον συνεβούλευσε, καλῶς ἂν τὸν λόγον εἴποιμεν εἴδους εἶναι συμβουλευτικοῦ. τὸ δὲ προοίμιον ἀπὸ εὐνοίας, ἀπὸ συστάσεως τοῦ οἰκείου προσώπου. ἐπειδὴ γὰρ τοῦ μὲν κατηγορεῖ, τοῦ δὲ ὑπεραπολογεῖται, τὴν ὑποψίαν ἀποκρούεται τῆς τε ἔχθρας καὶ τῆς εὐνοίας διὰ τῆς πρὸς ἑτέρους εἰσηγήσεως.

Wolf. — ἀπὸ συστ. τοῦ οἰκ. πρ.] «a commendatione suae personae.» Reisk. — διὰ τῆς-εἰσ.] «per introductionem ad alios. Aenigmati similia sunt verba. εἰσήγησιν interpretantur συμβουλὴν, διδασκαλίαν, νουθεσίαν, παραίνεσιν, consilium, doctrinam, admonitionem. Ducitur autem hoc exordium, si rem spectes, ἀπὸ παραινέσεως. Quare Demosthenes, dum reliquos oratores vel perstringit vel admonet, hoc studet efficere, ut sibi tamquam in solius reipublicae commodum intento, nec affectibus indulgenti, fides habeatur. Turpe enim est doctori, cum culpa redarguit ipsum.» Wolf.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ ΛΟΓΟΣ.

Olymp. CIX, 3. a. Chr. 342.

---

90 *Ἔδει μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς λέγοντας*
ἅπαντας μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι λόγον μηδένα
μήτε πρὸς χάριν, ἀλλ᾽ ὃ βέλτιστον ἕκαστος ἡγεῖτο,
τοῦτ᾽ ἀποφαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν
πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων· ἐπεὶ
δ᾽ ἔνιοι τὰ μὲν φιλονεικίᾳ, τὰ δ᾽ ᾗτινι δή ποτ᾽ αἰ-
τίᾳ προάγονται λέγειν, ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι,
τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τἆλλ᾽ ἀφελόντας, ἃ τῇ πό-
λει νομίζετε συμφέρειν, ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ
πράττειν. ἡ μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρο- 2
νήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ἣν ἐν-
δέκατον μῆνα τουτονὶ Φίλιππος ἐν Θρᾴκῃ ποιεῖ-
ται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι περὶ ὧν Διοπείθης

---

§. **1**, 2. ἅπαντας Σ et Rufus *Walzii* 3. p. 451.] ἅπαντας ἐν ὑμῖν *Bk.* — 3. ἡγοῖτο coni. *Dobr.* — 5. ἐπεὶ Σ] ἐπειδὴ *Bk.* — §. **2**, 2. ἐστὶν Σν. — στρατιᾶς Υ et pr. Σν.

---

§. **1**. ἔδει] 4, 27. — πρὸς ἔχθραν] i. q. πρὸς ἔχθραν σκοποῦντας. Cf. 3, 3. — ποιεῖσθαι] 2, 11. — ᾗτινι δή ποτ᾽ αἰτίᾳ] quamvis aliam ob caussam, quam quae virum bonum patriaeque amantem decet. 40, 8. ἐπλησίασεν ὅντινα δή ποτ᾽ οὖν τρόπον. — προάγ.] 5, 14. — ὑμᾶς τοὺς πολλούς] i. e. ὑμᾶς τὸν δῆμον (v. 3, 31.): vos, multitudinem. — ἀφελόντας] cetera, quae non sunt e republica dicta, tolli s. removeri (beseitigen) i. e. negligi, praetermitti iubet. Cf. 23, 20. ὅταν μὲν λέγω περὶ τῶν νόμων, ἀφελὼν ὅτῳ τὸ ψήφισμα εἴρηται καὶ ποίῳ τινὶ, σκοπείσθω (ἕκαστος ὑμῶν) κτλ. — §. **2**. ἡ μὲν οὖν σπ.] studium quidem (deliberantium) est de Chersoneso i. e. deliberamus (agitur) quidem de Chersoneso. Cf. 20, 41. Λεύκων, ᾧ φιλοτιμίας εἵνεκα ἡ περὶ τῆς δωρεᾶς σπουδὴ γένοιτ᾽ ἄν. 23, 203. καὶ περὶ τούτων ἦν ἡ σπουδή. — ἐνδέκ. μῆνα τουτ.] i. e. τουτονὶ τὸν μῆνα ἐνδέκατον ὄντα. «Potest intelligi, si verba sola spectes, mense abhinc undecimo (cf. *Matth.* §. 425, 2, c. *Kr.* 47, 3, 1.), sed sententia cogit, ut sic accipias: Philippum iam undecimum mensem versari in

πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν εἴρηνται. ἐγὼ δ' ὅσα μέν τις
αἰτιᾶταί τινα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν
ἐστιν ὅταν βούλησθε κολάζειν, κἂν ἤδη δοκῇ κἂν
ἐπισχοῦσι περὶ αὐτῶν σκοπεῖν ἐγχωρεῖν ἡγοῦμαι,
καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ' ἐμὲ οὔτ' ἄλλον
3 οὐδένα ἰσχυρίζεσθαι· ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπάρχων τῇ
πόλει καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὢν πει-
ρᾶται προλαβεῖν, κἂν ἅπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ'
ἕξομεν σῶσαι, περὶ τούτων δ' οἴομαι τὴν ταχίστην
συμφέρειν καὶ βεβουλεῦσθαι καὶ παρεσκευάσθαι, 91
καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς
κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι.
4 Πολλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι
παρ' ὑμῖν οὐδενὸς ἧττον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τε-

---

§. **2**, 8. ἐπισχοῦσι] ἐπισχωσιν Σ, μικρὸν ἐπισχῶσι *FΩ* Vind. 4. et pr. Υ. — ἐγχωρεῖν pr. Σ] ἐκχωρεῖν rec. corr. Σ. — §. **3**, 2. πόλει Σ] πόλει Φίλιππος *Bk.* — 4. οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — 5. παρεσκ.] παρασκευάσθαι pr. Σ[d]. *Vömelius* nihil aliud nisi literam ε evanuisse adnotavit.

Thracia. Cf. §. 35.» Wolf. — πράττει-ποιεῖν] 3, 15. — αἰτιᾶται] 7, 1. — κατὰ τοὺς νόμ.] iunge cum κολάζειν. — ἐφ' ὑμῖν ἐστιν] 7, 12. — κἂν ἤδη-ἐπισχ.] «existimo licere vobis de iis deliberare, sive iam nunc placeat, sive moram interponere velitis.» Schaef. Dativus enim a v. δοκῇ (i. q. κἂν δοκῇ ὑμῖν σκοπεῖν) pendet. — περὶ αὐτῶν] 7, 45. — οὐ πάνυ] 3, 21. — ἰσχυρίζεσθαι] i. e. ἐπερείδεσθαι καὶ ὡς ἰσχυρὸν προτείνειν (schol. Thuc.): contendere, enixe urgere. — §. **3**. ὅσα δ' ἐχθρὸς ὑπ.] aut infinite loquitur, quum tamen Philippum intelligat, ut supra τινὰ τούτων οὓς κτλ. de Diopithe, cf. 9, 8., aut omittit nominare regem, quod, quem diceret h. l., nemo audientium ignoraret, ut 1, 3. — κἄν] i. e. et si. V. ad 4, 50. — σῶσαι] 5, 3. — περὶ τούτων δ'] de repetito δέ v. ad 7, 32. — βεβουλεῦσθαι] de perf. v. ad 4, 19. — περὶ τῶν ἄλλων] «de aliis (imo de ceteris) rebus minus necessariis.» Wolf. Scil. περὶ ὧν Διοπείθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν. Ceterum dativi τοῖς θορύβ. et ταῖς κατηγ. caussae indices sunt. — ἀπὸ τούτων ἀποδρ.] ἀντὶ τοῦ ταῦτα παραδραμεῖν καὶ παραλιπεῖν, καταμελεῖν τούτων. Wolf. haec (de quibus consulto opus est) subterfugere. — §. **4**. οὐδενὸς ἧττον] ἀντὶ τοῦ ἐν τοῖς μάλιστα. Wolf. Explica: οὐχ ἧττόν τινος (οὐδενός) s. non minus quam quidquam (aliud). V. ad 1, 9. — ὡς ἄρα] dass nemlich, dass ja, frequens in referendis aliorum sententiis.

θαύμακα, ὃ καὶ πρῴην τινὸς ἤκουσα εἰπόντος ἐν
τῇ βουλῇ, ὡς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα ἢ πολε-
μεῖν ἁπλῶς ἢ τὴν εἰρήνην ἄγειν συμβουλεύειν. ἔστι 5
δὲ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φίλιππος ἄγει καὶ μήτε τῶν ἡμε-
τέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδὲν μήτε συσκευά-
ζεται πάντας ἀνθρώπους ἐφ᾽ ἡμᾶς, οὐκέτι δεῖ λέγειν,
ἀλλ᾽ ἁπλῶς εἰρήνην ἀκτέον, καὶ τά γ᾽ ἀφ᾽ ὑμῶν
ἕτοιμα ὑπάρχονθ᾽ ὁρῶ· εἰ δ᾽ ἃ μὲν ὠμόσαμεν καὶ
ἐφ᾽ οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα, ἔστιν ἰδεῖν καὶ
γεγραμμένα κεῖται, φαίνεται δ᾽ ἀπ᾽ ἀρχῆς ὁ Φίλιπ- 6
πος, πρὶν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς κληρούχους,
οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλεμον, πολλὰ
μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφὼς, ὑπὲρ ὧν ψηφί-
σμαθ᾽ ὑμέτερα ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτὶ, πάντα δὲ

---

§. **4**, 4. ἆρα Σ^ν. — §. **5**, 4. ἡμᾶς] ὑμᾶς (suprascr. ἡ) *F*, ὑμᾶς Σ c. ceteris codd. — οὐκέτι Σ] οὐδὲν *Bk.* — 6. ὠμόσαμεν Σ] ὠμόσαμεν ἡμεῖς *AY*, ἡμεῖς ὠμόσαμεν ceteri, [ἡμεῖς] ὠμ. *Bk.*

Cf. 57. 73. 9, 47. Vid. *K. F. Herm.* ad Luc. de conscr. hist. p. 16 sq. *Weber* ad 23, 95. — §. **5**. ἔστι δέ] ἀνακολούθως. Demosthenes enim quum εἰρήνην ἄγειν (licet autem — pacem habere) subiecturus esset, interpositis verbis οὐκέτι δεῖ λέγειν structuram mutavit. — συσκευάζεται] quasi convasat i. e. concitat, compellit. Cf. 19, 303. τίς ὁ συσκευάζεσθαι τὴν Ἑλλάδα καὶ Πελοπόννησον Φίλιππον βοῶν, ὑμᾶς δὲ καθεύδειν; — οὐκέτι δ. λ.] non est amplius (de ea re, bellumne an pacem esse oporteat) dicendum. — τά γ᾽ ἀφ᾽ ὑμ.] quae quidem a vobis (eurerseits) praestanda sunt (ut pax servetur) cett. Cf. §. 54. — §. **6**. τοὺς κληρ.] vid. ad Liban. arg. 1. — πεποιηκέναι τὸν π.] auctores esse belli, bellum excitasse, πεποιῆσθαι bellum gessisse. Cf. ad 2, 11. Ceterum articulum τόν posuit, quasi iam certum esset bellum neque evitari amplius posset. Cf. 9, 6. 7. Contra omisso articulo πόλεμον ποιεῖν infra dicitur (§. 7. 8. 56. 59.). — ὑπὲρ ὧν — ταυτί] scil. ἐστιν. Quaenam illa plebiscita fuerint, quibus populus Atheniensium de iniuriis Philippi conquestus esse dicitur, non constat. Ταυτί autem (quod est subiectum orationis) documento est oratorem illa plebiscita secum in suggestu habuisse, ut ea, si res ita ferret, recitari iuberet. Cave enim h. l. ita interpretere: de quibus rebus nota illa plebiscita vestra eum accusant, quasi τὰ ὑμέτερα ψηφίσματα ταυτί scriptum sit. Κύρια autem, i. e. rata, populi iussu probata sancitaque, non sine caussa adiectum est. «Vult enim

τὸν χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων λαμβάνων καὶ ἐφ᾽ ἡμᾶς συσκευαζόμε-
νος, τί τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἢ ἄγειν εἰρή-
7 *νην δεῖ; οὐ γὰρ αἵρεσίς ἐστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος,*
ἀλλ᾽ ὑπολείπεται τὸ δικαιότατον τῶν ἔργων, ὃ ὑπερ-
βαίνουσιν ἑκόντες οὗτοι. τί οὖν ἐστι τοῦτο; ἀμύ-
νεσθαι τὸν πρότερον πολεμοῦνθ᾽ ἡμῖν. πλὴν εἰ τοῦτο
λέγουσι, νὴ Δί᾽, ὡς, ἂν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς καὶ
τοῦ Πειραιέως Φίλιππος, οὔτ᾽ ἀδικεῖ τὴν πόλιν
8 *οὔτε ποιεῖ πόλεμον. εἰ δ᾽ ἐκ τούτων τὰ δίκαια τί-*
θενται καὶ τὴν εἰρήνην ταύτην ὁρίζονται, ὅτι μὲν 92
δήπουθεν οὔθ᾽ ὅσια οὔτ᾽ ἀνεκτὰ λέγουσιν οὔθ᾽ ὑμῖν
ἀσφαλῆ, δῆλόν ἐστιν ἅπασιν· οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἐναντία
συμβαίνει ταῖς κατηγορίαις, ἃς Διοπείθους κατηγο-
ροῦσιν, καὶ αὐτὰ ταῦτα λέγειν αὐτούς. τί γὰρ δή-
ποτε τῷ μὲν Φιλίππῳ πάντα τἄλλα ποιεῖν ἐξουσίαν

---

§. 7, 2. τὸ δικαιότ. Σ] τὸ δικαιότ. καὶ ἀναγκαιότατον *Bk.* — 4. ἡμῖν] ὑμῖν Σ, ἡμῖν (superscr. ὑ) *F*, om. Υ. — πλὴν εἰ Σ et γρ. Υ] πλὴν εἰ μὴ *Bk.* — 5. λέγουσι νὴ Δί᾽ ὡς] λέγουσιν ιδίως pr. Σ, λέγουσι νὴ δὶ ἕως rec. Σ. — καὶ a m. rec. insertum habet Σ. — 6. πειραίεως pr. Σ] Πειραιῶς ὁ *Bk.* — §. 8, 2. ταύτην] ταύτῃ *Bk.* ex

---

Athenienses suo ipsorum gladio iugulare, quasi dicat: vos ipsi decrevistis, pacem esse a Philippo violatam: et tamen dubitatis adhuc, an pro hoste sit habendus?» Wolf. — τὰ τῶν ἄ. Ἑ.] terras opesque ceterorum Graecorum et barbarorum (Thracum opinor) vel vi vel fraude sibi iungit et conciliat. — §. 7. τοῦ πράγματος] τοῦ πράττειν ἢ ἄγειν ἡσυχίαν 4, 9. — ὑπερβ. ἑκ.] de industria transeunt i. e. tacent. Cf. 4, 38. — τί οὖν] 4, 2. — πλὴν εἰ] nisi si. Cf. 3, 38. 10, 39. 21, 158. 24, 58. 37, 36. 39, 10., quibus locis plerisque, ut h. l., in nonnullis codd. πλὴν εἰ μὴ scriptum est. πλὴν οὐκ 18, 45. — νὴ Δί᾽] ad arg. 7, 4. — Πειραιέως] sic saepe Σ, ut testatur *Bekk.* ad 19, 280., eademque forma in omnibus codd. aut in optimis habetur ap. Andoc. 1, 81. Lys. 3, 12. 12, 53. Lyc. 37. Isocr. 18, 2. 7. 38. 50. cett. Contra Πειραιῶς legitur 18, 277. 24, 134. Lys. 12, 70. cett. — §. 8. ἐκ τούτων] i. e. ἐκ τοῦ ἀπέχεσθαι τῆς Ἀ. κτλ. (v. ad 2, 25.): ex hac re aequum (repetentes) sibi ponunt, i. e. ex hac re quid aequum sit metiuntur et statuunt, tropo, ut *Bremio* visum est, a calculis ponendis petito. Cf. ad 1, 10. — δήπουθεν] paullo rarius, quam

δώσομεν, ἂν τῆς Ἀττικῆς ἀπέχηται, τῷ Διοπείθει δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θρᾳξὶν ἐξέσται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν ἐξε- 9
λέγχονται, δεινὰ ποιοῦσι δ' οἱ ξένοι περικόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ ἐπιτρέπειν αὐτῷ. ἔστω, γιγνέσθω ταῦτα· οὐδὲν ἀντιλέγω. οἶμαι μέντοι δεῖν, εἴπερ ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβουλεύουσιν,
ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι 10
ζητοῦσιν, τὸν ἐφεστηκότα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὕτω τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἂν ὑμεῖς ταῦτα πεισθῆτε. εἰ δὲ μή, σκοπεῖτε, ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον, δι' οὗ τὰ παρόντα πράγματα ἅπαντ' ἀπολώλεκεν.
ἴστε γὰρ δήπου τοῦθ', ὅτι οὐδενὶ τῶν πάντων πλέον 11

---

mg. Ω. — 9. δὲ Σ^ν. — §. **9**, 2. ποιοῦσι δ' Σ] δὲ ποιοῦσιν *Bk.* Cf. 6, 3. — 3. τὰ om. ΣΥ. — 6. δικαίοις] literas οι in rasura habet Σ. — §. **10**, 7. παρόντα ΣΥ Vind. 4.] παρελθόντα *Bk.*

δήπου. Cf. ad 2, 25. — ἀνεκτά] puta ob turpitudinem. — οὐ μὴν ἀλλ'] 1, 4. Construe: οὐ μὴν ἀλλὰ συμβαίνει αὐτοὺς λέγειν καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐναντία ταῖς κατ., ἃς Δ. κ. «Dum accusant Diopithem, excusant hoc ipso, quod Philippum atrociora designantem non accusant.» Wolf. — ἅς] ne αἷς exspectes, v. ad 7, 27. — ποιεῖν ἐξουσίαν] 7, 15. — ἢ-φήσομεν] scil. εἰ βοηθήσει. De particula ἢ vide ad 2, 8. — §. **9**. ἀλλὰ-ἐξελ.] sc. οἱ ἐκεῖνα λέγοντες: at hac quidem in re, inquit, redarguuntur, sed non ferenda sunt, quae mercenarii faciunt (ita contendit cuiuscuius haec obiectio est). — δεινὰ ποιοῦσι] unius instar verbi sunt (δεινοποιοῦσι). Cf. ad 9, 67. — περικ. τὰ ἐν Ἑ.] συλῶντες τοὺς Ἑλλησποντίους καὶ πορθοῦντες τὴν χώραν. Wolf. Cf. 9, 22. — κατάγων] 5, 25. — ὡς ἀληθῶς] 6, 10. — ἐπὶ πᾶσι δ.] 20, 88. ὅτι ὡς ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ποιούμεθα τοὺς λόγους πάντας. Aesch. 3, 170. ὁ λογισμὸς ἔστω ἐπὶ πᾶσι δικαίοις. Vd. ad 6, 12. — §. **10**. πορίζοντα] scil. διὰ τοῦ λῄζεσθαι. Cf. 4, 29. — οὐδὲν ἄλλο π.] 3, 1. — τρόπον] statum interpretantur. Enimvero et h. l. ratio sive modus dicitur, quo prius in gerendo bello civitas usa est. — τὰ παρ. πρ. ἅπ. ἀπ.] «quae nunc fiunt, rempublicam disperdiderunt.» Schaef. Scilicet hunc praesentem rerum

κεκράτηκε Φίλιππος ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοῖς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκυῖαν ἀεὶ περὶ αὑτὸν, καὶ προειδὼς ἃ βούλεται πρᾶξαι, ἐξαίφνης ἐφ᾽ οὓς ἂν αὐτῷ δόξῃ πάρεστιν· ἡμεῖς δ᾽ ἐπειδὰν πυθώμεθά τι γιγνόμενον, τηνι-
12 *καῦτα θορυβούμεθα καὶ παρασκευαζόμεθα. εἶτ᾽, οἶμαι, συμβαίνει τῷ μὲν ἐφ᾽ ἃ ἂν ἔλθῃ ταῦτ᾽ ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ᾽ ὑστερίζειν καὶ ὅσα ἂν δαπανήσωμεν, ἅπαντα μάτην ἀνηλωκέναι, καὶ* 93
τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι, ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν.

13 *Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ τὰ νῦν τἆλλα μέν ἐστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται δὲ καὶ κατασκευάζεται τοῦτο,*

---

§. **11**, 2. κεκράτηκε Σ] κεκράτηκε τῆς πόλεως *Bk.* — 4. αἰεὶ Σ. — αὐτὸν Σ^ν. — 6. δὲ Σ^ν. — §. **12**, 4. ἀναλωκέναι Σ. Vd. ad 1, 11. — 5. βουλεύεσθαι Σ. — §. **13**, 2. τὰ νῦν Σ] νῦν *Bk.* — 3. τοῦτο hoc loco **Σ**, post πράττεται δὲ *Bk.*

---

statum, quo respublica (ἅπαντα) pessumdata est, effecit modus iste agendi (δι᾽ οὗ). Cf. 19, 173. ἃ δ᾽ οὗτοι πλείους ὄντες ἐνίκων, ἅπαντ᾽ ἀπολώλεκεν. — §. **11**. κεκράτηκε] absolute: superior factus est. — τῷ-γίγνεσθαι] quod prior in rebus gerendis versabatur. De re cf. 4, 36 sq. — δύναμιν συνεστ.] perpetuum exercitum. Cf. 4, 32. — ἐφ᾽ οὓς-πάρεστιν] 1, 8. — §. **12**. ἐφ᾽ ἃ] 4, 37. — ἐνδεδεῖχθαι] medium est: ostendimus quidem inimicitiam nostram, sed nihil recte et opportune agendo insuper infamiam contraximus. — ὑστερίζοντας] accusativum posuit, quasi supra non ἡμῖν, sed ἡμᾶς dixisset. Cf. *B.* 142. adn. 2. *M.* 536. extr. *Kr.* 55, 2, 7. — προσοφλ.] i. e. πρὸς τῷ ὑστερίζειν τῶν ἔργων. Cf. 3, 31. — §. **13**. καὶ τὰ νῦν] ut prius (§. 11 sq.), sic nunc quoque. Cf. 6, 32. — ὅτι-προφ.] ὅτι τἆλλα ταῦτα (scilicet τὰ περὶ Διοπείθους λεγόμενα) ἐστὶ λόγοι, ἤγουν ψεύδη ἀνύπαρκτα, καὶ προφάσεις, τῆς προδοσίας προκαλύμματα. Wolf. Vim vocabuli τἆλλα sic senties, si ordinem sententiarum inverteris: nunc quoque hoc agitur, ut Philippo opes suas augere liceat; cetera illa (ea dicit, quae de Diopithe criminantur) fucus et offuciae sunt. — λόγοι καὶ προφάσεις] cf. 1, 6. 20, 101. εἰ δὲ ταῦτα λόγους καὶ φλυαρίας εἶναι φήσει. — πράττεται-κατασκ.] cf. §. 43. 9, 17. 61. hoc agitur et instruitur:

ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς
οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως μετὰ πλείστης ἡσυχίας
ἅπανθ᾽ ὅσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. θεω- 14
ρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν πρῶτον, ὃ γίγνεται. νυνὶ δύνα-
μιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν Θρᾴκῃ διατρίβει, καὶ
μεταπέμπεται πολλήν, ὥς φασιν οἱ παρόντες, ἀπὸ
Μακεδονίας καὶ Θετταλίας. ἐὰν οὖν περιμείνας τοὺς
ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον ἐλθὼν πολιορκῇ, πρῶτον μὲν
οἴεσθε τοὺς Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς
αὐτῆς, ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρακαλέσειν ὑμᾶς οὔτε
βοηθήσειν αὑτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν οὐκ οἴομαι, 15
ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἢ ἡμῖν, καὶ
τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον ἢ 'κείνῳ παραδώσειν
τὴν πόλιν, ἄνπερ μὴ φθάσῃ λαβὼν αὐτούς. οὐκοῦν
ἡμῶν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ᾽ ἀναπλεῦσαι, ἐκεῖ

---

§. **14**, 5. παραμείνας Σ. — 7. μένειν Σ. — 9. βοηθήσειν Σ] βοηθεῖν *Bk.* — αὐτοῖς Σ^v. — §. **15**, 1. οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — 3. κείνῳ Σ, ἐκείνῳ vulg. V. ad 4, 4. — 4. αὐτούς] αὐτός coni. *Dobr.*

---

alterum de consilio, alterum de conatu rei exsequendae dictum est. Ceterum «παρασκευάζειν proprie est σκεύη comparare, deinde omnino comparare aliquid; contra κατασκευάζειν est σκεύη (παρεσκευασμένα) deponere i. e. applicare, adhibere ad aliquid instruendum, deinde omnino instruere, exornare aliquid, etwas einrichten.» Krveg. ad Xen. Anab. 3, 2, 24. Cf. §. 43. ad 2, 6. — §. **14**. νυνί] de asyndeto v. ad 4, 14. Cf. infra §. 22. — οἱ παρόντες] i. e. οἳ παρῆσαν, qui apud Philippum vel in ea regione, qua ille versatur, fuerunt. Alii interpretantur: qui adsunt, i. e. qui (e Macedonia et Thessalia) huc venerunt. — τοὺς ἐτησίας] 4, 31. — πρῶτον μέν] non sequitur ἔπειτα, sed mutata structurae ratione, cuius mutationis caussa est in verbis interpositis, pergitur his verbis: καὶ μὴν οὐδ᾽ ἐκεῖνο κτλ. §. 16. Vid. ad 7, 7. — μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας] scil. refutantes foedus et societatem Atheniensium. Cf. ad 4, 9. — ὥσπερ] 1, 15. — βοηθήσειν] 3, 9. — §. **15**. εἰσφρήσεσθαι] τῇ πόλει ὑποδέξεσθαι ἐπὶ φρουρᾷ. Wolf. — φθάσῃ] 6, 18. Id quum Philippus anno sequenti (Ol. 109, 4.) conatus esset, Athenienses Byzantiis auxilia miserunt. — μὴ δυναμένων] propter etesias. Cf. 17. —

δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἑτοίμου βοηθείας, οὐδὲν
16 αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονοῦσι
γὰρ ἄνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. πάνυ γε,
ἀλλ' ὅμως αὐτοὺς δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ
πόλει. καὶ μὴν οὐδ' ἐκεῖνό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὡς
ἐπὶ Χερρόνησον οὐχ ἥξει· ἀλλ' εἴγ' ἐκ τῆς ἐπιστο-
λῆς δεῖ σκοπεῖν ἧς ἔπεμψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαί
17 φησι τοὺς ἐν Χερρονήσῳ. ἂν μὲν τοίνυν ᾖ τὸ συνε-
στηκὸς στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσε- 94
ται καὶ τῶν ἐκείνου τι κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ' ἅπαξ
διαλυθήσεται, τί ποιήσομεν, ἂν ἐπὶ Χερρόνησον ἴῃ;
κρινοῦμεν Διοπείθην νὴ Δία. καὶ τί τὰ πράγματ'
ἔσται βελτίω; ἀλλ' ἐνθένδ' ἂν βοηθήσαιμεν αὐτῷ.
ἂν δ' ὑπὸ τῶν πνευμάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ
μὰ Δί' οὐχ ἥξει. καὶ τίς ἐγγυητής ἐστι τούτου;
18 ἆρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὴν
ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν ἔρημόν τινες οἴον-

---

§. **16**, 2. ἅνθρωποι *Bk.*, ἄνθρωποι codd. Vid. ad 1, 3. — 3. δεῖ σῶς] δ' ἴσως pr. Σ. — §. **17**, 2. στράτευμα Σ] τοῦτο στράτευμα *Bk.* — 5. Διοπείθην pr. Σ] Διοπείθη corr. Σ (*Bk.*). — 6. ἐνθένδε Σ. — ἂν βοηθήσαιμεν Σ] βοηθήσομεν *Bk.* — αὐτῶι (suprascripto a m. rec. οἱ) Σ, αὐτοὶ *FΥΩ* Vind. 3. 4., αὐτοῖς γρ. *F*.

ἀπολωλέναι] v. de hoc usu perfecti ad 4, 19. — §. **16**. νὴ Δία] profecto, scil. οὐδὲν κωλύσει αὐτοὺς ἀπολωλέναι. Adversarius ait recte eos perituros propter amentiam suam. — κακοδαιμονοῦσι] vid. ad 2, 20. Differt aliquid κακοδαιμονᾶν i. e. malis intemperiis agi, a daemone transversum agi, de quo verbo vid. *Maetzn.* ad Din. 1, 91. — καὶ μήν] 2, 9. — §. **17**. ᾖ] i. e. ὑπάρχῃ. Cf. ad 5, 5. — τὸ συν. στρ.] is qui iam conflatus et compositus exstat (Diopithis in illa regione) exercitus (cf. §. 46.), quem συνέχειν oportere §. 76. dicit. — τῇ χώρᾳ] τῇ Χερρονήσῳ. — τῶν ἐκείνου τι κ. π.] 1, 17. 25. τὴν ἐκείνου χώραν κ. π. 4, 19. κακῶς ἐκεῖνον ποιήσει. — εἰ-διαλυθήσεται] «i. q. εἰ διαλυθὲν ἔσται, quod satis arguit oppositum ᾖ. Cf. §. 43.» Schaef. — καὶ τί] et quid i. e. quanam in re (in welcher Hinsicht) status rerum melior erit? — ὑπὸ τῶν πν.] propter ventos (vor den Winden). Cf. *M.* 592. a. *Kr.* 68, 43. 3. — §. **18**. ἆρ' ὁρ. καὶ λογ.] v. ad 1, 12. Inverso ordine λογίζου καὶ ὅρα 18, 195. — τὴν ἐπιοῦσαν ὥρ.] v. ad 4, 32. Ceterum licuit eandem sententiam

ται δεῖν τὸν Ἑλλήσποντον ὑμῶν ποιῆσαι καὶ παρα-
δοῦναι Φιλίππῳ; τί δὲ, ἂν ἀπελθὼν ἐκ Θρᾴκης καὶ
μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ μηδὲ Βυζαντίῳ (καὶ
ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα καὶ Μέγαρα ἥκῃ τὸν
αὐτὸν τρόπον, ὅνπερ ἐπ᾽ Ὠρεὸν πρῴην, πότερον
κρεῖττον ἐνθάδ᾽ αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσελθεῖν
τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἐᾶσαι, ἢ κατασκευά-
ζειν ἐκεῖ τιν᾽ ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἴομαι τοῦτο.
Ταῦτα τοίνυν ἅπαντας εἰδότας καὶ λογιζομένους 19
χρὴ μὰ Δί᾽ οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει
δύναμιν παρασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ δια-
λῦσαι πειρᾶσθαι, ἀλλ᾽ ἑτέραν αὐτοὺς προσπαρα-
σκευάζειν καὶ συνευποροῦντας ἐκείνῳ χρημάτων καὶ
τἄλλα οἰκείως συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο 20
Φίλιππον, εἰπέ μοι, πότερ᾽ ἂν βούλοιο τούτους τοὺς
στρατιώτας, οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει, τοὺς ὁποιουσ-
τινασοῦν (οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω), εὐθενεῖν καὶ παρ᾽

---

§ **18**, 5. καὶ ταῦτα pr. Σ] καὶ γὰρ ταῦτα rec. Σ (*Bk.*). — καὶ Σ] ἢ *Bk.* — 7. ὠρε.όν (erasa litera) Σ. — 10. τινα Σ^ν. — οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — §. **19**, 2. μὰ] ante μὰ in Σ erasum est οὐ. — §. **20**, 4. εὐθενεῖν *FY* et pr. Σ] εὐσθενεῖν rec. corr. Σ^ν et Vind. 3. 4.,

---

sic proferre: ἆρα — λογίζεσθε, εἰς τίνα ὥραν τοῦ ἔτους ἔρημον κτλ. i. e. reputatisne, in quamnam tempestatem quidam (ii, qui Diopithem cum exercitu domum arcessi iubent) Hellespontum vestris praesidiis destitui velint? Scil. in eam anni tempestatem, qua sociis vestris nullo modo opem ferre poteritis. — μηδὲ προσ.] si ne accedat quidem ad Chersonesum, nedum ut occupet. — Μέγαρα] v. 9, 17. — πρῴην] Ol. 109, 2. De re cf. 59. 9, 33. 59. — πρὸς τὴν Ἀ.] ad fines Atticae. — ἐγὼ μέν] 3, 8. — §. **19**. συνευποροῦντας] suppeditantes. Cf. 33, 6. τριάκοντα δὲ μνᾶς ἐδεῖτό μου οὑτοσὶ συνευπορῆσαι. 27, 49. τοὺς ταῦτα συνευπορήσαντας. Cf. *Maetzn.* ad Lyc. 139. Χρημάτων est genitivus partitivus, ut 59, 72. συνευπορήσας ἀναλωμάτων. — οἰκείως] «i. e. ὡς δεῖ, ut usus postulat.» Wolf. Verte: auf geeignete Weise, non, ut *Iacobsius*, freundschaftlich. — §. **20**. τοὺς ὁποιουστινασοῦν] cf. §. 9. — εὐθενεῖν] vel, quod Ionibus tribuitur, εὐθηνεῖν «vigorem et vitalitatem (gedeihen), εὐσθενεῖν robur declarat. Et illud quidem maxime proprie de suco sanitatis et corporis incremento deque uberi proventu et auctu, sed

Ἀθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ πλείους γίγνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι καὶ διαφθαρῆναι; ταῦτ᾽ ἂν οἶμαι φήσειεν. εἶθ᾽ ἃ Φίλιππος ἂν εὔξαιτο τοῖς θεοῖς, 95 *ταῦθ᾽ ἡμῶν τινες ἐνθάδε πράττουσιν; εἶτα ἔτι ζητεῖτε, πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἅπαντα;*

21 *Βούλομαι τοίνυν πρὸς ὑμᾶς μετὰ παρρησίας ἐξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῇ πόλει καὶ σκέψασθαι, τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν καὶ ὅπως χρώμεθ᾽ αὐτοῖς. ἡμεῖς οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα οὔτ᾽ αὐτοὶ στρατεύεσθαι τολμῶμεν οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα οὔτε τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν οὔθ᾽ ὅσ᾽ ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται*
22 *ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν, πό-*

εὐθηνεῖν vulg. — 5. γίνεσθαι Σν. — 7. ταῦτ᾽ Σ] τοῦτ᾽ *Bk.* — 9. ἡμῶν Σν Ων] ὑμῶν *Bk.* — ζητῆτε pr. Σ. — §. **21**, 1. πρὸς add. *Felicianus*, om. codd. — 3. χρώμεθα Σν. — 5. τολμῶμεν om. Σ, ut *Bekk.* et *Dübn.* testantur. — §. **22**, 1. ἀλλὰ βασκαίνομεν in mg. rec. Σ. — 2. τοι-

---

non minus apte de prospero rerum publicarum privatarumque successu, deque omni ubertate et affluentia dicitur.» Lobeck. ad Phryn. p. 466. Cf. 19, 231. τὴν πόλιν εὐθενεῖσθαι. — ταῦτ᾽] i. e. τὸ διασπ. καὶ διαφθ. V. ad 2, 25. — εἶθ᾽] 1, 24. — πόθεν] unde i. e. quanam re. — §. **21**. βούλομαι] volo coram vobis praesentem rerum statum examinare, id quod verbis sequu. ἡμεῖς οὔτε κτλ. (v. ad 4, 14.) exsequitur. Revocavi quam olim codicibus condonaveram praepositionem πρός. Nam omissa praepositione ea sententia exoritur (volo vos de praesenti rerum statu examinare), quae et per se vix tolerabilis esse et propterea, quod nihil sequitur quod eiusmodi examinis speciem aliquam habeat, ferri non posse videatur. Quod autem *Sauppius* βούλομαι τοίνυν ἡμᾶς κτλ. suspicatus est a Demosthene scriptum esse, scilicet id orator sic dicturus erat: ἐξετάσωμεν τοίνυν κτλ., neque vv. μετὰ παρρησίας opinor addidisset. — τῇ πόλει] dativus a v. παρόντα pendet. Cf. 6, 8. — τολμῶμεν] 3, 30. Id verbum si h. l. librariis, non Demostheni debetur, pro οὔτε αὐτοὶ scripserim: οὐδὲ αὐτοί, ita ut infin. στρατεύεσθαι a verbo βουλόμεθα pendeat. Sed servato illo verbo etiam concinnitatem orationis servari apparet. Cf. §. 23. — τῶν κοινῶν] scil. χρημάτων. Τὰ θεω-

θεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν καὶ πάντα τὰ τοιαυτὶ, οὔτ᾽ ἐπειδήπερ οὕτως ἔχομεν, τὰ ἡμέτερ᾽ αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ᾽ ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἄξια ἐπαινοῦμεν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις συναγωνιζόμεθα.
ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθατε ἑκάστοτε τὸν παριόντα 23
ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δ᾽ ὑμᾶς ἐρωτῆσαι βούλομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν; εἰ γὰρ μήτε εἰσοίσετε μήτε αὐτοὶ στρατεύσεσθε μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε μήτε τὰς συντάξεις δώσετε μήτε ὅσ᾽ ἂν αὐτὸς αὑτῷ πορίσηται ἐάσετε μήτε τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκ ἔχω τί λέγω. εἰ γὰρ ἤδη τοσαύτην ἐξουσίαν τοῖς αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις δίδοτε, ὥστε καὶ περὶ ὧν ἄν φασι

αυτὶ Σ] τοιαῦτα *Bk.* Cf. §. 35. — §. **23**, 1. μὲν τοίνυν] sic etiam Σ, non μέντοι, ut *Bk.* — 4. στρατεύσεσθε] στρατεύεσθε Σ[d]. Nihil de hac re *Vöm.* — 5. δώσετε Σ] Διοπείθει δώσετε *Bk.* — αὐτὸς om. Σ. — 6. ἐάσητε pr. Σ. — 7. ἐθελήσητε Σ. — εἰ - δίδοτε] οἱ - διδόντες Σ. — 9. ὧν ἂν *BF*Σ et corr. Ω[ν]] ὧν *Bk.* — φασι] φῶσι *Dind.* de coni. *Schaeferi.*

ρικὰ dicit, quae biennio post, quam haec oratio habita est, ad belli usus revocari coepta sunt. Vid. ad Liban. arg. 1, 6. — δυνάμεθα] 2, 24. — τὰς συντάξεις] «stipendia, pacta condicta.» Reisk. — §. **22**. πόθεν] scil. ποιεῖν. 23, 209. ἀλλ᾽ ἅμα δεῖ τι ποιεῖν καὶ πόθεν οὐκ ἔχετε. — τοιαυτί] 6, 3. — ἐπειδήπερ] sensus: neque, quoniam (v. ad 4, 7.) his animis sumus, ut Diopithem nostris officiis fungi aegre feramus, ipsi id quod consentaneum est facere nostrasque res agere volumus. — ἐν μὲν τοῖς λ.] in orationibus, i. e. quum orationes habentur, quum res in orationibus versatur. — τοῖς ἐναντιουμένοις τούτοις] «horum adversariis. Nota hunc concursum duorum dativorum, quorum utrique sua est σύνταξις.» Schaef. Cf. §. 27. Antiph. 4, 4, 3. τούτῳ τῷ παντὶ προέχομεν. — §. **23**. τὸν παρ.] 4, 1. — ἐάσετε] sinetis, i. e. etiamsi non laudabitis (ἐπαινοῦμεν §. 22.), at certe connivebitis, non reprehendetis eum aut criminabimini. — περὶ ὧν ἄν φ.] ἂν refer ad v. μέλλειν: περὶ τούτων, ἃ μέλλοι ἂν ποιεῖν. Sic multo acerbior reprehensio est istorum hominum, qui non quae facturus sit Diopithes (ea enim forsitan praeviderint), sed quae possit facturus esse, in crimen vocant. —

*μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγο-
ρούντων ἀκροᾶσθε, τί ἄν τις λέγοι;*

24 *Ὅ τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους μα-
θεῖν ὑμῶν δεῖ. λέξω δὲ μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ
οὐδ᾽ ἂν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι ποτ᾽ ἐκπε-
πλεύκασι παρ᾽ ὑμῶν στρατηγοί, ἢ ἐγὼ πάσχειν ὁτιοῦν* 96
*τιμῶμαι, καὶ παρὰ Χίων καὶ παρὰ Ἐρυθραίων καὶ
παρ᾽ ὧν ἂν ἕκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν*
25 *Ἀσίαν οἰκούντων λέγω, χρήματα λαμβάνουσιν. λαμ-
βάνουσι δὲ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάτ-
τονα, οἱ δὲ μείζω δύναμιν πλείονα. καὶ διδόασιν
οἱ διδόντες οὔτε τὰ μικρὰ οὔτε τὰ πολλὰ ἀντ᾽ οὐ-
δενὸς (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται), ἀλλ᾽ ὠνούμενοι μὴ
ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ᾽ αὑτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους,
μὴ συλᾶσθαι, παραπέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὑτῶν,*

---

§. **24**, 2. δὲ a m. recenti (recentissima, *Dübn.*) habet Σ. — 3. ποτ᾽ Σ] πώποτ᾽ *Bk.* — §. **25**, 6. et 7. αὑτῶν Σ$^{\nu}$ Ω$^{\nu}$.

περὶ τούτων] saepe fit, ut enuntiato relativo, in quo attractio est, praemisso demonstrativum vel gravitatis vel perspicuitatis caussa repetatur. Cf. §. 26. 9, 19. — §. **24**. ὅ τι – ποιεῖν] quidnam ista valeant, i. e. quemnam haec res habitura sit eventum. — καὶ γάρ] 2, 15. — ἢ – τιμῶμαι] aut (i. e. si mendax deprehendar, cf. ad 2, 8.) quovis me supplicio dignum fateor. Nam τιμᾶσθαι accusatoris est poenam quam reus meruisse videatur proponentis. Cf. Aesch. 2, 5. κἂν τἄλλα πάντα μηδὲν ἀδικῶν φαίνωμαι, θανάτου τιμῶμαι. — Ἐρυθραίων] cives Erythrarum s. Erythrae, urbis Ionicae, dicit. — τούτων – λέγω] addita verborum παρ᾽ ὧν κτλ. explicandorum caussa. 19, 152. περὶ τῶνδε — μειζόνων, λέγω δὲ Φωκέων καὶ Πυλῶν. 57, 24. ἐν ἅπασιν —, λέγω φράτορσι, συγγενέσι, δημόταις, γεννηταῖς. Cf. 1, 27. 9, 70. 21, 83. 23, 45. *Lobeck* ad Soph. Ai. 570. Poterat et τοὺς οἰκοῦντας λέγω dici. Cf. 24, 6. προσέκρουσ᾽ ἀνθρώπῳ — θεοῖς ἐχθρῷ, ᾧ τελευτῶσα ὅλη προσέκρουσεν ἡ πόλις, Ἀνδροτίωνα λέγω. — §. **25**. παραπέμπεσθαι] «classe armata comitante deduci, et in itinere maritimo firmari adversus insultus hostium.» Reisk. — τὰ τοιαῦτα] «cetera huiusmodi, scil. emunt commoda.» Auger. «Saepius Demosthenes, ubi res aliquot enumeravit, hoc pronomen in cumulum addit, articulo nunc praeposito, nunc omisso. Cf. 9, 49.» Schaef. Cf. 22. 35. 19, 295. τοιαῦτα. 21, 136. τὰ τοιαῦτα. 9, 39. τἄλλα πάντα. 9, 52. ἄλλα μύρια. V. ad 1, 9. — εὐνοίας]

τὰ τοιαῦτα· φασὶ δ' εὐνοίας διδόναι, καὶ τοῦτο
τοὔνομ' ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν 26
τῷ Διοπείθει στράτευμ' ἔχοντι σαφῶς ἐστι τοῦτο
δῆλον ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν
γὰρ οἴεσθε ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόντα παρ' ὑμῶν
μηδὲν μήτ' αὐτὸν ἔχοντα ὁπόθεν μισθοδοτήσει στρα-
τιώτας τρέφειν; ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα,
ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀγείρει καὶ προσαιτεῖ καὶ δανείζεται,
ἀπὸ τούτων διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κα- 27
τηγοροῦντες ἐν ὑμῖν ἢ προλέγουσιν ἅπασι μηδ' ὁτιοῦν
ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην,
μή τι ποιήσαντί γε ἢ καταπραξαμένῳ. τοῦτ' εἰσὶν
οἱ λόγοι· «μέλλει πολιορκεῖν, τοὺς Ἕλληνας ἐκδίδω-
σιν·» μέλει γάρ τινι τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούν-
των Ἑλλήνων; ἀμείνους μένταν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ

---

§. **26**, 2. στράτευμα Σ^ν. — §. **27**, 4. καταπραξαμένῳ ΣΥ] συγκαταπραξαμένῳ *Bk.* — 6. μέλει] μέλλει (priore λ puncto notato) Σ. — 7. Ἑλλήνων;] Ἑλλήνων, *Bk.* — μεντ' ἂν Σ. Cf. ad 1, 26.

---

i. e. dona gratuito data, ut documenta benevolentiae (guter Wille, Iac., Gratificationen). — §. **26**. Διοπείθει] refer ad v. δώσουσιν. — τὸν μήτε λαβ.] infinite loquitur, non unum Diopithem dicens (tum enim οὔτε ponendum erat), sed quicunque in eadem vel simili conditione atque ille versatur. — ταῦτα] 6, 22. — προσαιτεῖ] i. e. πρὸς οἷς ἀγείρει αἰτεῖ: quae colligit (εὐνοίας puta ultro oblatas) et praeterea requirit. De activo v. ad 4, 29. — διάγει] διαζῇ, scil. cum militibus suis. — §. **27**. ἐν ὑμῖν] i. e. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. Cf. §. 74.— προλέγουσιν] edicunt, iubent. Cf. Din. 1, 71. Xen. Anab. 7, 5, 3. Sic προειπεῖν 9, 14. — μελλῆσαι] sc. ποιεῖν. Cf. §. 23. περὶ ὧν ἂν φασι μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν. Si Diopithes vel ob ea, quae facturus est (facere autem nisi pecunia a Graecis collata non poterit), poenas dabit, nedum ob ea, quae fecerit vel ad effectum adduxerit, nemo ei pecuniam conferre volet. — μή τι-γε] 2, 23. — τοῦτ' εἰσίν] h. e. τοῦτο δύνανται (§. 57.): hoc (quod dixi) sibi volunt s. huc pertinent isti sermones. — πολιορκεῖν] urbes puto eorum, qui vel tributa conferre vel dona dare, unde exercitus ali posset, recusabant. — ἐκδίδωσιν] direptionibus militum. — γάρ] 9, 68. — τινι τούτων] scil. τῶν διαβαλλόντων Διοπείθην. Qui sequitur genitivus a verbo μέλει pendet. Cf. supra 22. — ἀμείνους-εἶεν] sc. εἰ μέλοι αὐτοῖς τῶν Ἑλλή-

28 τῆς πατρίδος κήδεσθαι. καὶ τό γ᾽ εἰς τὸν Ἑλλήσπον-
τον εἰσπέμπειν ἕτερον στρατηγὸν τοῦτ᾽ ἐστίν· εἰ γὰρ
δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν,
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντα
κωλῦσαι δύναιτ᾽ ἂν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα 97
τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν, οὐ μὰ Δία δαπάναις
καὶ τριήρεσι τοσαύταις ἡμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν, ἐπεὶ
29 τοῦτό γ᾽ ἐστὶν ὑπερβολὴ μανίας· ἀλλ᾽ ἐπὶ μὲν τοὺς
ἐχθροὺς, οὓς οὐκ ἔστι λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ
στρατιώτας τρέφειν καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν καὶ χρή-
ματα εἰσφέρειν δεῖ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν, ἐπὶ δ᾽ ἡμᾶς
αὐτοὺς ψήφισμα, εἰσαγγελία, πάραλος, ταῦτ᾽ ἐστίν.
ταῦτ᾽ ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόντων

---

§. **28**, 2. εἰσπέμπειν Σ] ἐκπέμπειν *Bk.* — 5. οἱ νόμοι ταῦτα τοὺς] οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς *Bk.* — §. **29**, 5. ταῦτ᾽ ἐστίν Σ] ταῦτ᾽ ἐστὶν ἱκανά *Bk.*

νων. — §. **28**. καὶ τό γ᾽ κτλ.] nam et hoc adversarii rogasse videntur, sive observandi Diopithis caussa, sive ut vi cogi posset se imperio abdicare. — τοῦτ᾽ ἐστίν] alterum imperatorem mitti in Hellespontum hoc est i. e. sic se habet, de ea re sic est iudicandum (damit verhält es sich so). — εἰ γάρ] 5, 5. — καὶ κατάγει] i. q. κατάγων §. 9. — πινάκιον] tabella, i. e. libellus accusatorius (εἰσαγγελία §. 29. *Maetzn.* ad Lyc. 5. 137.), quo Diopithes contra rempublicam fecisse declaratur et in urbem ad caussam capitis dicendam arcessitur. — ταῦτα τοὺς ἀδικ.] 14, 25. ταῦτα δὲ οἱ κεκτημένοι τοιοῦτον ἔχουσι νοῦν. 57, 65. ταῦτα τοὺς εἰδότας καλοῦμεν. Thuc. 6, 64, 5. εἶναι δὲ ταῦτα τοὺς ξυνδράσοντας πολλούς. Cf. supra 6, 12. — ἡμᾶς αὐτούς] obiectum est verbi φυλάττειν: non edicunt, ut nosmet ipsos, i. e. cives nostros (cf. §. 29. 33.), tantis sumptibus et tot triremibus custodiamus. — §. **29**. λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις] i. e. λαβεῖν ὥστε εἶναι ὑπὸ τοῖς ν., legibus coercere, ut 24, 175. τῶν δὲ ἀδικουμένων (ἐστὶν), ὅταν ποθ᾽ ὑφ᾽ αὑτοῖς λάβωσι τὸν ἠδικηκότα, τότε τιμωρήσασθαι. — δεῖ καὶ ἀναγκ. ἐστιν] δεῖ, quia aliter recte fieri nequit (opus est s. oportet), ἀναγκαῖόν ἐστι, quia omnino non potest aliter fieri (necesse est). Aristot. Pol. 4, 12. p. 145. *G.* ἐὰν οὖν ἔχωμεν λέγειν, πόσας (ἀρχὰς) ἀναγκαῖον ὑπάρχειν πάσῃ πόλει, καὶ πόσας οὐκ ἀναγκαῖον,

δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα, ἃ νῦν οὗτοι ποιοῦσιν. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους 30
δεινὸν ὂν οὐ δεινόν ἐστιν· ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἤδη διάκεισθε, ὥστε, ἂν μέν τις εἴπῃ παρελθὼν ὅτι Διοπείθης ἐστὶ τῶν κακῶν πάντων αἴτιος ἢ Χάρης ἢ Ἀριστοφῶν ἢ ὃν ἂν τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις, εὐθέως φατὲ καὶ θορυβεῖτε, ὡς ὀρθῶς λέγει· ἂν δὲ παρελθὼν λέγῃ τις τἀληθῆ, ὅτι 31
«ληρεῖτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι· πάντων τῶν κακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἐστ' αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἦγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἂν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει,» ὡς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτ' ἐστὶν, οὐχ ἕξετε ἀντιλέγειν, ἄχθεσθαι δέ μοι δοκεῖτε καὶ

---

§. **30**, 5. τῶν πολιτῶν εἴπῃ τις *ΑΣΥ* Vind. 4.] εἴπῃ τις τῶν πολιτῶν *Bk.* — §. **31**, 2. ὦ ἄνδρες om. Σ. — 5. οὐχ ἕξετε Σ et corr. *F*] οὐκ ἔχετε *Bk.*

δεῖ δ' ὑπάρχειν, ῥᾷον ἄν τις εἰδὼς ταῦτα συνάγοι κτλ. Cic. Sest. 40, 68. *qui mihi unus ex omnibus civibus videtur re docuisse, non verbis, et quid oporteret a praestantibus viris in republica fieri et quid necesse esset.* Cf. *Ellendt.* ad Cic. de or. 2, 10, 43. — πάραλος] 4, 34. — ἐπηρεαζ.] scil. Διοπείθει, insultantium malitiose et cum voluntate nocendi, quod fere sycophantarum est. Aristot. Rhet. 2, 2. ἔστι γὰρ ὁ ἐπηρεασμὸς ἐμποδισμὸς ταῖς βουλήσεσιν, οὐχ ἵνα τι αὐτῷ, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐκείνῳ. V. *Schoem.* ad Is. 4, 5. — διαφθ. τὰ πράγμ.] dum Diopithem e republica agere prohibent. — §. **30**. δεινὸν ὂν οὐ δ. ἐ.] «quamquam grave est, tamen alia graviora sunt.» Rued. 21, 72. οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐστὶ δεινὸν, καίπερ ὂν δεινὸν, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρει. Cf. 9, 55. 19, 113. 23, 163. — ἀλλ' ὑμεῖς κτλ.] minore cum offensione dictum, quam quod propter μέν exspectabatur: τὸ δὲ ὑμᾶς — οὕτως ἤδη διακεῖσθαι δεινόν ἐστιν. Cf. 6, 27. — οἱ καθήμ.] 6, 3. — ἂν μέν τις εἴπῃ (si quis dixerit), ἂν δὲ λέγῃ (si dicet) nullo ad rem discrimine. Cf. §. 32. — Ἀριστοφῶν] de Aristophonte Azeniensi vid. *A. Schaefer* in philologo *Schneidewini* I. p. 188 sqq. — θορυβεῖτε] 5, 3. — §. **31**. τῶν πραγμ.] negotiorum, molestiarum (Händel). Cf. §. 60. 1, 8. 6, 36. — ὡς μὲν — ἀντιλέγ.] cf. 13, 2. ἐγὼ δὲ τοῦτο μὲν — οὔτ' ἀντείποιμι ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν. 22, 12. οἶμαι γὰρ ἂν μηδένα ἀντειπεῖν ὡς οὐχ —

32 *ὥσπερ ἀπολλύναι τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι πρὸς θεῶν, ὅταν ἕνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία)· παρεσκευάκασιν ὑμᾶς τῶν πολιτευομένων ἔνιοι ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ χαλεποὺς, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου ῥαθύμους καὶ εὐκαταφρονήτους. ἂν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, ὃν ἴστε ὅτι λήψεσθε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε· ἂν δὲ τοιοῦτον λέγῃ τις, ὃν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις, ἄλλως* 98
δ᾽ οὐκ ἔστι κολάσαι, οὐκ ἔχετ᾽, οἶμαι, τί ποιήσετε,
33 *ἐξελεγχόμενοι δ᾽ ἄχθεσθε. ἐχρῆν γὰρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὐναντίον ἢ νῦν ἅπαντας τοὺς πολιτευομένους ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πρᾴους καὶ φιλανθρώπους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι· πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτοὺς καὶ τοὺς συμμάχους ἐν ταύταις ἐστὶ τὰ*

---

§. **32**, 3. ὑμᾶς Σ] ὑμᾶς ἐκ πολλοῦ *Bk.* — 7. ἴσθε pr. Σ. — 10. ἔστιν Σ^ν. — §. **33**, 1. ἐχρῆν γὰρ *ΑΣ*] ἐχρῆν δὲ *Bk.* — 3. πράους Σ^ν. —

γέγονεν. V. ad 7, 3. 9, 54. — ὥσπερ ἀπολλ. τι] quasi quandam iacturam facere sibi videntur, quod eum sibi tamquam e manibus elapsum sentiunt, in quem facili negotio iram suam effundant. — §. **32**. αἴτιον δέ] *Buttm.* 151. IV, 6. *M.* 432. extr. *Kr.* 57, 10, 13. — καί μοι] 5, 15. — ὃν ἴστε-αὐτοῖς] i. e. «si civis aliquis accusatur, qui vobis elabi non potest.» Wolf. — φατὲ καὶ βούλ.] φατὲ τοῦτον εἶναι τὸν αἴτιον καὶ βούλεσθε αὐτὸν λαμβάνειν, h. e. κολάζειν. Reisk. — τί ποιήσετε] 3, 6. — ἐξελεγχ.] scil. οὐκ ἔχοντες ὅ τι ποιῆτε: coargui vos (sc. huius rei) moleste fertis. — §. **33**. τοὐναντίον ἢ νῦν] scil. γίγνεται: contra atque nunc fit. Haec verba, ut fere fit, interposita sunt. Cf. 50. 66. 23, 131. ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον ἠξίου μὲν αὐτὸν κτλ. Cf. ad 9, 11. Sequitur autem ἢ post ἐναντίος eadem ratione qua post ἄλλος, διάφορος, alia. Cf. 21, 186. τὸν ἐναντίον ἢ τοῦτον τὸν τρόπον εἵλετο ζῆν. 23, 6. πολὺ τἀναντία ἢ προσῆκεν ὑπειλημμένον. — τὰ δίκαια] iuris disceptatio, opp. ὁ ἀγών: «nam in his de iure civium et sociorum agitur.» Wolf. — ἐχθρούς] 4, 47. — §. **34**. ὥστ᾽ ἐν] 9, 4. — τρυφᾶν] luxuriari, insolescere, ita ut, quidquid delicatis vestris auribus non blandiatur, fastidiatis. Qui fastus adulatione alitur. Ideo adiecta sunt vv. καὶ κολακεύεσθαι — ἀκούοντας. — ἐν δὲ-γιγν.] τὰ πράγματα sunt res publicae, administratio reipublicae (Staatsangelegenheiten,

δίκαια· ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς τοῦ πολέμου φοβε-
ροὺς καὶ χαλεποὺς ἐπιδεικνύναι· πρὸς γὰρ τοὺς
ἐχθροὺς καὶ τοὺς ἀντιπάλους ἐκεῖνός ἐσθ᾽ ὁ ἀγών.
νῦν δὲ δημαγωγοῦντες ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ᾽ 34
ὑπερβολὴν οὕτω διατεθείκασιν, ὥστ᾽ ἐν ταῖς ἐκ-
κλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς
ἡδονὴν ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς
γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν.
φέρε γὰρ πρὸς Διὸς, εἰ λόγον ὑμᾶς ἀπαιτήσειαν
οἱ Ἕλληνες ὧν νυνὶ παρείκατε καιρῶν διὰ ῥαθυ-
μίαν, καὶ ἔροινθ᾽ ὑμᾶς, «ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πέμπετε 35
ὡς ἡμᾶς ἑκάστοτε πρέσβεις καὶ λέγεθ᾽, ὡς ἐπιβου-
λεύει Φίλιππος ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Ἕλλησιν, καὶ
ὡς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἄνθρωπον καὶ πάντα τὰ
τοιαυτί;» ἀνάγκη φάσκειν καὶ ὁμολογεῖν· ποιοῦμεν

---

6. τοῦ Σ] ταῖς τοῦ *Bk.* — 7. ἀποδεικνύναι coni. *Wolf.* — 8. ἐκεῖνός Σ] ἐν ἐκείναις *Bk.* — ἐσθ᾽] ἐστὶν Vind. 4., ἔσθ᾽ *Bk.* V. ad 1, 27. — §. **34**, 2. ἐν Σ] ἐν μὲν *Bk.*, ut 9, 4. Cf. 6, 11. — 7. παρείκατε Υ et Σ'', παρήκατε vulg. — §. **35**, 5. τοιαυτί Σ] τοιαῦτα *Bk.* Cf. §. 22.

Schaef.), τὰ γιγνόμενα ea quae forte fiunt vel accidunt (Zeitereignisse, Sch.). — φέρε γάρ] ἐπιρρηματικῶς. Cf. 9, 16. 20, 38. φέρε, ἐὰν δὲ δὴ — ἐρωτᾷ, τί πρὸς θεῶν ἐροῦμεν; Cf. 23, 56. 124. 39, 10. — εἰ — ἀπαιτήσειαν] apodosis est in verbis ἀνάγκη (scil. ἂν εἴη) φάσκειν κτλ. — παρείκατε] omisistis. 18, 303. καὶ τὸν ἑκάστου καιρὸν οὐ παρεθέντα οὐδ᾽ ἀγνοηθέντα οὐδὲ προεθέντα ὑπ᾽ ἐμοῦ. — §. **35**. ἄνδρες Ἀθ.] quod ego de Aeschine observaveram (spec. novae edit. p. 20. a. 1838.), voculam ὦ in allocutione non fere omissam deprehendi, quin simul animus loquentis commotior esse videretur, idem de Demosthene observavit *Doberenzius.* Cf. 18, 62 (Σ). 208. 296. 19, 209. 20, 43. 21, 119. 148. cett. Quamquam quum omissum reperiatur illud ὦ etiam ubi nulla sit animi commotio conspicua, satius est in ea re ubique codicum auctoritati obtemperare. Vid. *Weber* ad 23, 130. Ceterum Demosthenes populum constanter aut ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι aut ἄνδρες Ἀθηναῖοι, non, ut Aeschines, ὦ Ἀθηναῖοι allocutus est. — ἑκάστοτε] «ne putes simpliciter pro ἀεὶ dici, ubicunque legitur, de re saepius facta debet cogitari.» Stallb. ad Plat. Eutyphr. p. 3. B. Nos dicimus: bei jeder Gelegenheit. — φάσκ. καὶ ὁμολ.] duo verba paene idem significantia iunxit numeri caussa, ne tam longam protasin

γὰρ ταῦτα· «εἶτ᾽, ὦ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι, δέκα μῆνας ἀπογενομένου τἀνθρώπου καὶ νόσῳ καὶ χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὥστε μὴ ἂν
36 δύνασθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὔβοιαν ἠλευθερώσατε οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε, ἀλλ᾽ ἐκεῖνος μὲν ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόντων, ὑγιαινόντων (εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας ὑγιαίνειν φήσαιεν), δύο ἐν Εὐβοίᾳ 99
κατέστησε τυράννους, τὸν μὲν ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττι-
37 κῆς ἐπιτειχίσας, τὸν δ᾽ ἐπὶ Σκίαθον, ὑμεῖς δ᾽ οὐδὲ ταῦτ᾽ ἀπελύσασθε, εἰ μηδὲν ἄλλο ἐβούλεσθε, ἀλλ᾽ εἰάκατε καὶ ἀφέστατε δῆλον ὅτι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι οὐδ᾽ ἂν δεκάκις ἀποθάνῃ οὐδὲν

---

§. **35**, 8. ἀπολειφθέντος (sed η rec. suprascr.) Σ. — §. **36**, 7. Σκίαθον Σ] Σκιάθῳ *Bk.* — §. **37**, 2. ταῦτα Σ$^{\nu}$. — 3. καὶ ἀφέστατε] καὶ a m. rec. insertum habet Σ. — 4. οὐδὲ Σ$^{\nu}$. — 5. κινήσεσθε Σ]

---

nimium brevis sequeretur apodosis. Cf. §. 37. — ἀπογενομένου] scil. τῆς Μακεδονίας. Cf. §. 2. Opponitur infra οἴκοι μενόντων. — μὴ ἂν δύνασθαι] sc. εἰ καὶ βούλοιτο. Cf. 4, 13. — §. **36**. τὴν Εὔβοιαν] in qua insula Philippus nuper (Ol. 109, 2.) duos tyrannos, alterum (Clitarchum) Eretriae, alterum (Philistidem) Orei constituerat. Cf. 9, 33.— ἐκομίσασθε] 2, 28. — ὑγιαίνειν] «acerbe deflexum verbum ad sanitatem mentis indicandam.» Schaef. — τὸν μὲν-ἐπιτ.] alterum (Eretriae) Atticae tamquam propugnaculum opposuit. Cf. §. 66. ad 4, 5. — τὸν δ᾽ ἐπὶ Σκίαθον] i. e. τὸν δ᾽ ἀπαντικρὺ Σκιάθου (cf. 18, 71.), alterum (Orei) versus Sciathum (insulam parvam Euboeensibus ad septentrionem prope a litore Thessaliae sitam), in qua insula Atheniensium praesidia fuisse videntur. Cf. 4, 32. — §. **37**. οὐδὲ ταῦτ᾽ ἀπελύσ.] ταῦτα i. e. τοὺς τυράννους sive potius τὰ ἐπιτειχίσματα: vos autem ne hinc quidem vos expedivistis. — ἀφέστατε αὐτῷ] scil. τῆς Εὐβοίας. Cf. 7, 8. — ὅτι οὐδ᾽-κινήσ.] i. e. ὅτι, καὶ ἂν δ. ἀποθάνῃ, οὐ κινήσεσθε (v. 4, 2.), sed cum vi iteratur negatio οὐδὲν μᾶλλον (nihilo magis). Cf. §. 41. — κινήσεσθε] loco non movebimini, sed domi sedebitis otiosi (ihr werdet euch nicht rühren). Cf. 9, 5. — τί ἐροῦμεν ἢ τί φήσομεν] quid dicemus (respondebimus) aut quid aiemus (affirmabimus)? Satis erat alterutrum verbum poni, sed orator duo verba posuit, «sive ut vim augeret interrogationis, sive ut numeris auribusque consuleret. Cf. 21, 202. οὐδαμοῦ πώποτε Μειδίας τῶν συνηδομένων οὐδὲ τῶν συγ-

μᾶλλον κινήσεσθε. τί οὖν πρεσβεύετε καὶ κατηγορεῖτε καὶ πράγμαθ' ἡμῖν παρέχετε;» ἂν ταῦτα λέγωσιν, τί ἐροῦμεν ἢ τί φήσομεν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ.

Εἰσὶ τοίνυν τινὲς, οἳ τότ' ἐξελέγχειν τὸν παριόντα 38
οἴονται, ἐπειδὰν ἐρωτήσωσι· «τί οὖν χρὴ ποιεῖν;» οἷς ἐγὼ μὲν τὸ δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτ' ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν, ἃ νυνὶ ποιεῖτε, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ' ἕκαστον ἀκριβῶς ἐρῶ. καὶ ὅπως, ὥσπερ ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἐθελήσουσιν· πρῶτον μὲν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦτο 39
παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκεν (καὶ

ὑμεῖς γε κινήσεσθε *Bk.* — πρεσβεύετε Σ Ω^v et (suprascr. σθ) *F*] πρεσβεύεσθε *Bk.* Cf. 16, 1. — 7. ὦ ἄνδρες om. Σ, ut §. 31., ὦ om Vind. 4. — §. **38**, 1. τότε Σ^v. — 2. ἐρωτήσωσι] ἐρωτήσηι Σ.

χαιρόντων ἐξητάσθη τῷ δήμῳ.» Schaef. Cf. §. 35. — ἐγὼ μέν] alii fortasse viderint. Vid. ad 3, 8. Cf. §. 59. 9, 15. «Triplex vero huius omissionis ratio videtur esse: nam aut prorsus omissum est membrum e sententiarum nexu supplendum, aut immutata orationis forma in iis ipsis quae sequuntur inest sententia opposita, aut denique propter enuntiata cum eo membro, in quo μέν particula infertur, coniuncta illudque amplificantia orationis principium dicentis vel scribentis animo excidit.» Maetzner ad Antiph. 2, 1, 7. — §. **38**. ἐξελέγχ. τὸν παρ.] redarguere eum, qui ad dicendum prodierit, priusquam verba fecerit, i. e. perturbare et efficere, ut obmutescat. — ἐρωτήσωσι] cave ἐρωτήσῃ (quod est in optimo cod.) a Demosthene scriptum putes. Nam si Demosthenes, ut aiunt, a plurali ad singularem transiluisset, h. e. si iam unum aliquem id facere fingeret, quod modo dixerat agitari a pluribus, non potuit ad pluralem, qui statim sequitur (ἐρωτῶσι — ἐθελήσουσιν), relabi. Neque recte cum h. l. comparatur 23, 125. ὅτι μὲν τοίνυν ὁ Χαρίδημος οὔτε τῶν ἀναμαρτήτων ἐστὶ πρὸς ὑμᾶς οὔτε τῶν ἵνα μή τι πάθῃ ταῦτα εὑρισκομένων, ἐάσω. Quo loco ita est oratoris animus in uno Charidemo defixus, cuius caussa illa omnia disputata sunt, ut facile excusari illud πάθῃ possit. — οὐ μὴν ἀλλά] 1, 4. — καθ' ἕκαστον] 1, 14. — ὅπως-ἐθελήσουσιν] hortantis est. Cf. 4, 20. 19, 5. καὶ ὅπως γε — τούτους ἐπαινέσεσθε. 41, 17. ἀκριβῶς γὰρ ὅπως τούτους διδάξεις. — §. **39**. πρῶτον μέν] v. §. 43. — γνῶναι] «infinitivus pendet a verbo χρή, quod tacite repetendum e

παύσασθε περὶ τούτου κατηγοροῦντες ἀλλήλων) καὶ κακόνους μέν ἐστι καὶ ἐχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ
40 *τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστ' οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μή, σκεψάσθωσαν Εὐθυκράτη καὶ Λασθένη τοὺς Ὀλυνθίους, οἳ δοκοῦντες οἰκειότατ' αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προὔδοσαν, πάντων κάκιστ' ἀπολώλασιν), οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ οὐδ' ἐπιβουλεύει, καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἓν τῶν πάντων ἢ πῶς ταύτην*
41 *καταλύσει. καὶ τοῦτ' εἰκότως τρόπον τινὰ πράττει· οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι οὐδ' ἂν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδέν ἐστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν,* 100
ἕως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλ' ἐάν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα, ἃ πολλὰ γένοιτ' ἂν ἀνθρώπῳ, ἥξει

---

§. **39**, 6. ἐδάφει Σ. — §. **40**, 3. σκεψάσθωσαν] σκεψεσθ' ὡς ἂν Σ. — Εὐθυκράτην - Λασθένην *Dind.* ex *ΑΩ*. Cf. 9, 66. — 8. πῶς Σ] ὅπως *Bk.* — §. **41**, 2. οἶδεν Σᵛ. — οὐδὲ Σᵛ. — 3. ἐστ'] ἔστ' Σ, ἔσται vulg. V. ad 1, 27. — 4. δημοκρατεῖσθε Σ. — 5. τι] τινι Σ.

---

verbis τί οὖν χρὴ ποιεῖν §. 38.» Wolf. — κακόνους μέν] oppos. οὐδενὶ μέντοι §. 40. Cf. ad 3, 2. — καὶ τῷ — ἐδάφει] «significatur acerrimus hostis, qui urbem adducat, si possit, εἰς κίνδυνον ὑπὲρ αὐτῶν τῶν ἐδαφῶν, quod periculum summum est. Cf. §. 60.» Schaef. — §. **40**. καὶ τοῖς μάλιστ'] etiam s. vel his, qui maxime cett. Cf. 6, 13. — εἰ δὲ μή] i. q. εἰ δὲ μὴ πιστεύουσιν ἐμοὶ ταῦτα φάσκοντι. Reisk. — Εὐθυκρ. καὶ Λασθ.] proditores Olynthiorum. 18, 48. μέχρι τούτου Λασθένης φίλος ὠνομάζετο Φιλίππου, ἕως προὔδωκεν Ὄλυνθον. Cf. 9, 56. 66. — οἳ δοκ.-διακεῖσθαι] i. e. quibus Philippus amicissimus esse videbatur. Xen. An. 2, 5, 27. Κλέαρχος πάνυ φιλικῶς οἰόμενος διακεῖσθαι τῷ Τισσαφέρνει. — ἀπολώλασιν] ni rem exaggeravit Demosthenes, sero id factum est. De Euthycrate quidem scimus aliquanto post captam Olynthum, quamvis Athenienses gravissima quaeque in proditores Olynthiorum decrevissent (19, 267.), tamen Demadem legem tulisse, ut populus eundem illum Euthycratem πρόξενον esse suum iuberet. Demadem ob eam rem accusavit Hyperides, cuius orationis memorabile fragmentum vide in rhett. *W.* 9. p. 547. Vid. fragmm. Hyperidis ed. *Kiessling* p. 179 sq. — οὐδενί] generis neutrius est. — τῇ πολιτείᾳ] 1, 5. — οὐδὲ ἕν] 5, 7. — §. **41**. εἰκότως] eo modo, quo consentaneum est (folgerecht,

πάντα τὰ νῦν συμβεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς. ἐστὲ γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι 42
καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἕτερον λαβεῖν κωλῦσαι καὶ ἔχοντ' ἀφελέσθαι δεινοὶ, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἄρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἀφελέσθαι ἕτοιμοι. οὔκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καιροῖς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ κακῶς οὐδ' ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ 43
τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσετε ὑπὲρ τῶν πραγμάτων σπουδάζειν· δεύτερον δ' εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ', ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευά-

---

§. **42**, 3. ἔχοντα Σ^ν. — §. **43**, 1. δή] ἂν Σ (duabus lineolis a m. rec. suprapositis: ἂν̈). Cf. 10, 15. 23, 17. 47, 28. al. — 2. τοῦτο Σ] διὰ τοῦτο *Bk.* — 5. δ' εἰδέναι] literas δὲ εἰδ in rasura habet rec. Σ^ν. —

Iac.). — τρόπον τινά] 6, 17. — ἃ πολλά] scil. πταίσματα, quod est e voc. πταῖσμα petendum. Cf. 18, 310. καὶ ἔδωκεν ὁ παρελθὼν χρόνος πολλὰς ἀποδείξεις ἀνδρὶ καλῷ τε κἀγαθῷ, ἐν οἷς οὐδαμοῦ σὺ φανήσει γεγονώς. Liv. 22, 57, 3.: *L. Cantilius, scriba pontificis, quos nunc minores pontifices appellant.* V. *Porson.* ad Eurip. Or. 910. — ἥξει] sc. πρὸς ὑμᾶς. — τὰ νῦν συμβ.] quaecunque nunc a Philippo coacta i. e. undecunque vi collecta et in unum (Philippi regnum) coniuncta sunt. Neutrum dum ponit (v. ad 1, 22.), minus definite loquitur, et homines et civitates et quaequae sunt, quibus ille regnum suum composuit et coagulavit, complectens. — §. **42**. τὴν παρ' ὑ. ἐλ. ἐφ.] i. e. τὴν παρ' ὑμῖν ἐλ. παρ' ὑμῶν ἐφ. (v. ad 3, 7. 5, 15.), quasi dicat: libertatem vestram hinc (von euch aus) proficisci ad insidias Philippo parandas. — οὐδὲ πολλοῦ δεῖ] auch nicht im Entferntesten. Haec locutio orta ut videtur ex ellipsi contrarii (ἀλλὰ τοῦ παντὸς δεῖ) nihil denique aliud quam οὐδαμῶς (minime gentium) significat. Cf. 9, 23. 20, 20. φανήσεται γὰρ οὐδὲ πολλοῦ δεῖ τῆς γενησομένης ἄξιον αἰσχύνης. — ἀργῶς] segniter, re non naviter perpensitata, ut solent homines inerti et tardo ingenio. — §. **43**. τοῦτο δεῖ, ὑπειληφέναι] Eur. Suppl. 594. ἓν δεῖ μόνον μοι, τοὺς θεοὺς ἔχειν. Cf. ad 7, 14. — τῶν πραγμάτων] rerum, quae gerendae sunt. Cf. ad 2, 3. — κατασκ. — παρασκ.] omnia, quae ille moliatur et in-

ζεται, καὶ ὅπου τις ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ᾽ ὑπὲρ
44 ἡμῶν ἀμύνεται. οὐ γὰρ οὕτω γ᾽ εὐήθης ἐστὶν οὐ-
δεὶς, ὅς ὑπολαμβάνει τὸν Φίλιππον τῶν μὲν ἐν
Θρᾴκῃ κακῶν (οὐ γὰρ ἄλλο τις ἂν εἴποι Δρογγίλον
καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἃ νῦν ἐξαιρεῖ καὶ
κατασκευάζεται) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν, καὶ ὑπὲρ
τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ χειμῶνας καὶ
45 τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ Ἀθη-
ναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων καὶ τῶν
ἔργων τῶν ἀργυρείων καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ
ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐάσειν ἡμᾶς ἔχειν, ὑπὲρ
δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρᾳ-
κίοις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι 101
ταῦτα, ἀλλὰ κἀκεῖνα ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι
46 κύριος καὶ τἆλλα πάντα πραγματεύεται. τί οὖν εὖ

---

8. ἀμυνεῖται *A*. — 9. ὑμῶν ΣΥΩ Vind. 4. — ἀμύνεται Σ et corr. Υ] ἀμυνεῖται *Bk*. — §. **44**, 1. οὐδεὶς Σ] ὑμῶν οὐδεὶς *Bk*. — 3. οὐ γὰρ Σ] τί γὰρ *Bk*. — ἄλλο τις ἂν] ἂν ἄλλο τις *Dind*., ut 10, 15. Cf. 36, 48. — 4. Καβύλην] καβύδην Σ hic et 10, 15. — καὶ Μάστειραν a m. rec. suprascriptum habet Σ. — §. **45**, 1. Ἀθηναίων Σ] Ἀθήνησι *Bk*. Cf. 9, 44. 10, 16. 34, 42. — 2. τριηρῶν pr. Σ. Cf. 4, 22. — 4. ἡμᾶς Σ] ὑμᾶς *Bk*. — 5. μελίνων pr. Σ, μελίνῶν *F*. — 6. σιροῖς] σειροῖς pr. *F* et (in quo ι a m. rec. suprascr.) Σ. Cf. *Valck*. diatr. p. 217.

---

struat, comparari adversus hanc civitatem. Vid. ad §. 13. — §. **44**. ὅς ὑπολ.] 1, 15. — τῶν — κακῶν] sic loca vilissima (Armseligkeiten, Iac.) dicit. Erant autem Thraciae oppidula, et Cabyle quidem eadem videtur esse, quam Strabo 7, 6, 2. Calyben dicit; de Mastira autem iam Harpocratio dubitabat: μήποτε γραπτέον Βάστειραν ἢ Ἱἱ-στειραν ἢ Ἐπίμαστον, ἐπεὶ ταύτας τὰς πόλεις εὑρίσκομεν παρ᾽ Ἀναξιμένει ἐν ἑβδόμῳ τῶν περὶ Φίλιππον, τὴν δὲ Μάστειραν οὐδαμοῦ μνήμης τυχοῦσαν. — ἐξαιρεῖ] 2, 7. — κατασκ.] sibi constituit sive consiliis suis convenienter componit (richtet sich ein — macht sich zurecht). — τούτων μέν] 2, 18. — §. **45**. τῶν ἔργων τῶν ἀργ.] argentifodinas Lauricas dicit. — μελινῶν] ὀσπρίου ἐστὶ σπέρμα καὶ ἀρσενικῶς λέγουσιν. ἔνιοι μὲν οὖν εἶδος κέγχρου λέγουσι τὴν μελίνην, ὅπερ τινὰς καλεῖν ἔλυμον. Harpocr. — σιροῖς] *quidam granaria habent sub terris, speluncas, quas vocant* σειρούς, *ut in Cappadocia et Thracia.* Varro R. R. 1, 57. coll. 1, 63. — ἐν τῷ βαράθρῳ] in jener Mordgrube. Iac. «Locus Athenis, in quem praecipitabantur malefici, ut

φρονούντων ἀνθρώπων ἐστίν; εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνήκεστον ταύτην ῥαθυμίαν ἀποθέσθαι, χρήματα δ' εἰσφέρειν καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπως τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμα ὁρᾶν καὶ πράττειν, ἵν', ὥσπερ ἐκεῖνος ἕτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἅπαντας τοὺς Ἕλληνας, οὕτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν ἅπασιν ἕτοιμον ἔχητε. οὐ γάρ ἔστι βοηθείαις χρω- 47
μένους οὐδέποτ' οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι, ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν καὶ τροφὴν ταύτῃ πορίσαντας καὶ ταμίας καὶ δημοσίους καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ

---

§ **46**, 3. ἀνείκαστον Σ. — 6. συμμένοι Σ, συμμένει *FYΩ*. Cf. ad 2, 2. — 7. ἔχῃ Σ. — 8. καταδουλωσαμένην pr. Σ (corr. m. rec.). — §. **47**, 1. ἔστι] ἔνεστι *F* et a m. antiqua corr. Σ[d].

Spartae Καιάδας, Romae Scalae Gemoniae. Sic appellat Thracici coeli inclementiam per translationem, οἷον ἐν τῷ ὀλέθρῳ, perinde ac si in peste vel interitu dixisset, ut Suidas annotat.» Wolf. — οὐκ ἔστι ταῦτα] v. §. 26. — τούτων] harum (i. e. nostrarum) rerum, τῶν λιμένων cett. — §. **46**. τί οὖν] 4, 2. — εἰδότ. τ. καὶ ἐγνωκ.] 1, 14. — ἀνήκεστον] insanabilem dixit negligentiam, quod, quae ad id tempus fuerat Atheniensium levitas, vix ac ne vix quidem sanari posse visa erat. Sane quidem, si vim huius vocabuli urgeas, absurdum fuerit insanabilem negligentiam abiici i. e. sanari velle. Sed sic ne mors quidem ab Aeschylo τῶν ἀνηκέστων κακῶν ἰατρός dici potuit: nam quae omnino sanari non possunt, ne morte quidem possunt. Voc. ἀνείκαστον autem, quod adhuc in probatis quidem scriptoribus frustra quaesitum est, si incredibilem negligentiam significaret, ferri posset; quum autem potius aut incomparabilem aut eam, quam coniectura assequi non possis, significet, habet aliquid ironici, quod ab h. l. alienissimum est. — ἀξιοῦν] scil. χρήματα εἰσφέρειν. Cf. §. 64. ὁμολογεῖ. — τὸ συνεστηκός] v. §. 17. — πράττειν] id agere, ei rei intentos esse (betreiben). Cf. 13. 20. 3, 15. — §. **47**. βοηθείαις] 4, 32. — ταμίας] 4, 33. — δημοσίους] öffentliche Diener. V. ad 2, 19. — ἔνι] 2, 4. —

τοῦ στρατηγοῦ. κἂν οὕτω ποιήσητε καὶ ταῦτ' ἐθε-
λήσητε ὡς ἀληθῶς, ἄγειν εἰρήνην δικαίαν καὶ μέ-
νειν ἐπὶ τῆς αὑτοῦ Φίλιππον ἀναγκάσετε, οὗ μεῖζον
οὐδὲν ἂν γένοιτ' ἀγαθὸν, ἢ πολεμήσετ' ἐξ ἴσου.
48 Εἰ δέ τῳ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης μεγάλης καὶ
πόνων πολλῶν καὶ πραγματείας εἶναι, καὶ μάλα
ὀρθῶς δοκεῖ· ἀλλ' ἐὰν λογίζηται τὰ τῇ πόλει μετὰ
ταῦτα γενησόμενα, ἂν ταῦτα μὴ θέλῃ, εὑρήσει λυ-
49 σιτελοῦν το ἑκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ
ἐστί τις ἐγγυητὴς θεῶν (οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐ-
δεὶς ἂν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος),
ὡς, ἐὰν ἄγηθ' ἡσυχίαν καὶ ἅπαντα προῆσθε, οὐκ
ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν 102
νὴ τὸν Δία καὶ πάντας τοὺς θεοὺς καὶ ἀνάξιον
ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμέ-
νων τοῖς προγόνοις, τῆς ἰδίας ἕνεκα ῥᾳθυμίας τοὺς
ἄλλους πάντας Ἕλληνας εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ
ἔγωγε αὐτὸς μὲν τεθνάναι μᾶλλον ἂν ἢ ταῦτ' εἰρη-

---

§. **47**, 8. ταῦτ'] τότε Σ (τοῦτο? cf. 10, 23.). — 9. καὶ om. Σ. — 10. αὑτοῦ Σν. — 11. πολεμήσετε Σν. — §. **48**, 4. θέλῃ Σν] ἐθέλῃ ποιεῖν *Bk*. Cf. §. 47. — §. **49**, 2. ἐγγυητὴς Σ] ἐγγυητὴς ὑμῖν *Bk*. — γε Σν. — 4. ἐὰν Σ Vind. 4.] ἂν *Bk*. — πρόησθε Σ (*Bk*.). — 6. τοὺς om. *Dind*.

ὡς ἀληθῶς] 6, 10. — ἐξ ἴσου] aequis viribus, quia et ille non βοηθείαις, sed συνεχεῖ δυνάμει bellum gerit. — §. **48**. εἰ δέ τῳ] 4, 4. — πραγματείας] i. e. moliminis, facile enim πολλῆς suppleveris. — καὶ μάλα] 3, 2. — θέλῃ] 2, 20. — §. **49**. προῆσθε] vid. *Göttling*. de acc. p. 81 sqq. Non constitit sibi in his formis *Bekkerus* modo προῆσθε (21, 213. 221. 36, 58. 55, 35.) modo πρόησθε (10, 24.) scribens. Sic προθῆσθε 4, 34. πρόσθησθε 25, 7. ἐπιθῆται 10, 33. ἐπιθῶνται 50, 22. διαθῆται 46, 24. ἀποδῶνται 35, 24. — οὐκ ἐπ' αὐτοὺς ὑμᾶς] οὐκ cum vi praepositum: non esse in vos impetum facturum, ne de opposito (ἀλλ' ἐπ' ἄλλους) cogites. — νὴ τὸν Δ. κ. π. τοὺς θ.] μὰ τὸν Δία τὸν ἄνακτα καὶ τοὺς θεοὺς ἅπαντας 35, 40. πάντας ὑμῖν ὄμνυμι τοὺς θεούς 32, 31. Non addito articulo μὰ τὸν Δία καὶ πάντας θεούς 10, 7 (Σ). 25. 25, 13. μὰ τὸν Δία καὶ θεοὺς πάντας 23, 188. νὴ τὸν Δία καὶ θεούς 25, 65. 32, 10. 36, 53. — τῶν ὑπαρχ. τῇ πόλει] «τοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς δυνάμεως τῆς πόλεως. Sunt enim τὰ ὑπάρχοντά τινι ea omnia ornamenta et praesidia et facultates, quibus ali-

κέναι βουλοίμην· οὐ μὴν ἀλλ᾽ εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ
ὑμᾶς πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθε, ἅπαντα πρόεσθε.
εἰ δὲ μηδενὶ τοῦτο δοκεῖ, τοὐναντίον δὲ πρόϊσμεν 50
ἅπαντες, ὅτι ὅσῳ ἂν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γε-
νέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ
χρησόμεθα ἐχθρῷ, ποῖ ἀναδυόμεθα ἢ τί μέλλομεν;
ἢ πότε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθε-
λήσομεν; ὅταν νὴ Δί᾽ ἀναγκαῖον ᾖ. ἀλλ᾽ ἣν μὲν 51
ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ
μόνον ἤδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθεν,
τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί;
ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν ἀνθρώπῳ μεγίστη ἀνάγκη
ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη, καὶ μείζω ταύτης
οὐκ οἶδ᾽ ἥντιν᾽ ἂν εἴποιμεν· δούλῳ δὲ πληγαὶ καὶ
ὁ τοῦ σώματος αἰκισμὸς, ἃ μήτε γένοιτ᾽ οὔτε λέ-
γειν ἄξιον.

Πάντα τοίνυν τἄλλ᾽ εἰπὼν ἂν ἡδέως καὶ δείξας, 52
ὃν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἄλλα

---

§. **50**, 1. δοκεῖ] μήτε δοκῇ Σ. — 6. δία Σ^{r}. — ἀναγκαῖον Σ, ut 10, 27., ἀνάγκη τις *Bk.* — §. **51**, 4. ἀπεύχεσθαι Σ] ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι *Bk.* Cf. ad 6, 23. — 7. εἴποιμεν Σ] εἴποι τις *Bk.* — 8. γένοιτο Σ^{r}. — §. **52**, 1. τἄλλ᾽ εἰπὼν] τἄλλα εἴπω μὲν Σ.

---

quis nititur.» Wolf. Explicantur haec verba iis, quae statim subiiciuntur: καὶ πεπρ. τοῖς προγ.: decora civitatis maiorum virtute parta. 18, 95. ἓν ἢ δύο βούλομαι τῶν καθ᾽ ὑμᾶς πεπραγμένων καλῶν τῇ πόλει διεξελθεῖν, καὶ ταῦτ᾽ ἐν βραχέσιν· καὶ γὰρ ἄνδρα ἰδίᾳ καὶ πόλιν κοινῇ πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ὑπαρχόντων ἀεὶ δεῖ πειρᾶσθαι τὰ λοιπὰ πράττειν. 60, 31. δεῖν οὖν ἡγήσατο ἢ ζῆν ἀξίως τῶν ὑπαρχόντων ἢ τεθνάναι καλῶς. Cf. ad 2, 2. — ταῦτ᾽ εἰρηκ.] «huius sententiae auctor factus esse.» Reisk. — §. **50**. τοὐναντίον] «hic, ut toties alias, adverbialiter dicitur: e contrario.» Schaef. V. §. 33. — ποῖ ἀναδυόμεθα] quo subterfugimus, scil. ut ne quid agere cogamur, i. e. quid tergiversamur? Cf. §. 77. De v. ποῖ v. ad 4, 24. — ὅταν – ᾖ] 4, 10. — §. **51**. μήτε γένοιτ᾽ οὔτε λ. ἄξιον] scil. ἐστιν. Cf. §. 68. 19, 149. ὑμῖν δὲ τοιοῦτο μὲν οὐδὲν οὔτ᾽ ἦν μήτε γένοιτο τοῦ λοιποῦ. 21, 209. ὃ μὴ γένοιτο οὐδ᾽ ἔσται. 25, 75. οὐκ ἔστι τοῦτο γενέσθαι μηδὲ γένοιτο. — §. **52**. εἰπὼν ἄν] 3, 8. — ὑμᾶς – καταπολιτεύονται] i. e. vos perdunt administratione reipublicae.

ἐάσω· ἀλλ' ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθὸν καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ «διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται» καὶ τοιούτους λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦσιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ τι βούλεται.
53 ἐκ δὲ τούτων περιγίγνεται ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ καὶ 103
τὸ μηδὲν ἤδη ποιεῖν, ἃ δέδοιχ' ὅπως μή ποθ' ἡγήσεσθε ἐπὶ πολλῷ γεγενῆσθαι, τούτοις δὲ αἱ χάριτες καὶ ὁ μισθὸς ὁ τούτων. ἐγὼ δ' οἴομαι τὴν μὲν εἰρήνην ἄγειν οὐχ ὑμᾶς δεῖν πείθειν, οἳ πεπεισμένοι
54 κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἂν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῇ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει· νομίζειν δ' εἶναι χαλεπὰ οὐχ ὅσ' ἂν εἰς σωτηρίαν

---

§. **53**, 2. ἤδη] εἶναι Σ. — ἡγήσεσθε Ω] ἡγήσησθε *Bk.* Cf. 1, 2. — 4. οἴομαι Σ] οἶμαι *Bk.* — §. **54**, 2. ὑπάρχει] ὑπάρχειν pr. Σ, ἕτοιμα ὑπάρχει *Bk.* Cf. §. 5. — 3. ὅσα Σ^ν. — 4. 'θέλωμεν Σ,

---

19, 315. ὃν τρόπον ὑμᾶς κατεπολιτεύσατο Φίλιππος προσλαβὼν τούτους τοὺς θεοῖς ἐχθρούς. Cf. 4, 7. — ἀλλ'] «idem est ac si dixisset: ἀλλ' ἓν τοῦτο μόνον ἐρῶ, sed hoc unum modo dicam. Tum incipit nova sententia: ἐπειδὰν —.» Reisk. 'Αλλά ad μέν refertur. Cf. §. 63. 9, 21. 26. 20, 99. ἐγὼ δὲ ὅτι μὲν — κελεύει νόμος, ἐάσω —. ἀλλ' ἐπ' ἐκεῖνο εἶμι. «Proprius usus huius coniunctionis, quando, re aliqua missa, ad aliam transitur, quam adverti magis etiam attinet.» Schaef. Cf. ad 3, 27. — ἐπειδὰν — ἐμπέσῃ] «si qua rerum ad Philippum pertinentium mentio incidat.» Reisk. — τινές] ne Diopithem cum suis intelligi credas (§. 9.), vetat iam articulus τά ante χρήματα. Intelliguntur suasores et auctores belli, quos criminantur eo consilio bellum excitare, ut occasionem diripiendi aerarii habeant. — ἐξ ὧν] 9, 14. οἷς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς. Cf. ad 3, 9. De plurali post τίς vid. ad 2, 18. — ἡσυχίαν — πράττειν] 7, 15. — §. **53**. περιγίγνεται] 3, 12. — δέδοιχ' ὅπως μή] v. *Matth.* 520. adn. *Kr.* 54, 8, 11. — ἐπὶ πολλῷ γεγ.] magni constitisse. Cf. 1, 15. — αἱ χάριτες] παρὰ Φιλίππου. — τούτων] i. e. τοῦ ἀναβάλλειν ὑμᾶς καὶ ἡσυχίαν ποιεῖν κτλ. (§. 52.). — τὴν μὲν εἰρ.] respondent vv. νομίζειν δ' εἶναι §. 54. — δεῖν] absolute positum: man müsse. V. ad 1, 22. — §. **54**. νομίζειν] sc. δεῖν οἴομαι. — καὶ τὸ διαρπ. - ἀφ.] et aerarii direptionem, quam futuram crepant (διαρπάζειν βούλονται §. 52.), caveri oportere rogando magistratum, qui

δαπανῶμεν, ἀλλ' ἃ πεισόμεθα, ἂν ταῦτα μὴ θέλω-
μεν ποιεῖν· καὶ τὸ διαρπασθήσεσθαι τὰ χρήματα
τῷ φυλακὴν εἰπεῖν, δι' ἣν σωθήσεται, κωλύειν,
οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγ' 55
ἀγανακτῶ καὶ αὐτὸ τοῦτο, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ
τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινας ὑμῶν, εἰ διαρπασθή-
σεται, ἃ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦν-
τας ἐφ' ὑμῖν ἐστι, τὴν δ' Ἑλλάδα πᾶσαν οὑτωσὶ
Φίλιππος ἐφεξῆς ἁρπάζων οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ'
ἐφ' ὑμᾶς ἁρπάζων.

Τί ποτ' οὖν ἐστι τὸ αἴτιον, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, 56
τὸ τὸν μὲν οὕτω φανερῶς στρατεύοντα, ἀδικοῦντα,
πόλεις καταλαμβάνοντα, μηδένα τούτων πώποτ' εἰ-
πεῖν ὡς πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ ἐπιτρέπειν μηδὲ

ἐθέλωμεν *Bk.* — 5. διαρπασθήσεσθαι Υ Vind. 3. 4. et corr. Ω et pr. Σ] διαρπασθήσεται *Bk.* In Σ literae σεται a m. rec. in eraso positae sunt (*Vöm.*). — 6. ἣν Σ] ἧς *Bk.* — §. 55, 1. ἔγωγε Σν. — 6. ἐφεξῆς post Φίλιππος posui cum Σ, post πᾶσαν *Bk.*, ut 21, 119. — ταῦτα Σν. — 7. ἐφ' ἡμᾶς Σ. — §. 56, 2. τὸ τὸν *F*ΣΥ] τοῦ τὸν *Bk.* — 3. τούτων πώποτ' Σ] πώποτε τούτων *Bk.*

---

pecuniae publicae curam et custodiam habeat (§. 47.), non abstinendo ab eo consilio (belli puta), quod civitati utile et salutare habetur. Ceterum qui h. l. καὶ «τὸ διαρπασθήσεται τὰ χρήματα» κτλ. scripserunt, non cogitarunt oratorem non voces illas criminantium, sed ipsum crimen impediri velle. — δι' ἥν] 5, 22. — §. 55. αὐτὸ τοῦτο] 54, 15. οὐχ ἧττον τοῦτ' ἀγανακτήσαιμ' ἄν. Cf. *Matth.* 414. *Kr.* 46, 5, 9. — ἐφ' ὑμῖν] 7, 12. — οὑτωσί] sic, ut facit. V. ad 1, 20. — οὐ λυπεῖ] ne οὐ post εἰ offendat, εἰ h. l. pro ὅτι positum rem vere factam designat. 15, 24. εἰ δὲ τὸν μὲν ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δὲ ὡς φοβερῷ πάνθ' ὑπείξομεν, πρὸς τίνας, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραταξόμεθα; V. *Kr.* 67, 4, 1. — καὶ ταῦτ'] idque. Cf. 9, 13. 27. — ἐφ' ὑμᾶς] 5, 23. — §. 56. τὸ - μηδένα - εἰπεῖν] fere i. q. ὥστε μηδένα εἰπεῖν. Cf. 9, 63. Plat. Lach. p. 190. E. ἀλλ' ἴσως ἐγὼ αἴτιος — τὸ σὲ ἀποκρίνασθαι μὴ τοῦτο κτλ. Poterat idem etiam sic dici: αἴτιος τοῦ ἀποκρίνασθαί σε vel αἴτιος ἀποκρ. σε (23, 62. ibique *Weber*) vel αἴτ. σοι τοῦ ἀποκρ. (23, 152.) vel αἴτ. σοι ἀποκρ. — μηδένα] subiectum est verbi εἰπεῖν. De constructione cf. Hom. Il. 6, 479. καί ποτέ τις εἴπῃσι «πατρὸς δ' ὅγε πολλὸν ἀμείνων» ἐκ πολέμου ἀνιόντα. — τούτων] quos

προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πό-
57 λεμον ποιήσειν αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδάξω· ὅτι τὴν ὀρ-
γὴν, ἣν εἰκός ἐστι γενέσθαι παρ' ὑμῖν, ἄν τι λυ-
πῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας
τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλονται, ἵνα τούτους κρίνητε,
μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ κατηγορῶσιν αὐτοὶ,
μὴ δίκην δῶσιν ὧν ποιοῦσι νῦν. τοῦτ' αὐτοῖς δύ-
ναται τὸ λέγειν, ὡς ἄρα βούλονται πόλεμόν τινες
ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτου ἡ διαδικασία
58 αὕτη ἐστίν. ἐγὼ δ' οἶδα ἀκριβῶς, ὅτι οὐ γράψαν- 104
τος Ἀθηναίων οὐδενός πω πόλεμον καὶ ἄλλα πολλὰ
Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως καὶ νῦν εἰς Καρδίαν
πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ
προσποιεῖσθαι πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοητότατος
πάντων ἂν εἴη τῶν ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἐξε-
59 λέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὰν ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἴῃ, τί φήσο-
μεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδ' Ὠρεί-

---

§. 56, 6. ποιήσειν Σ] ποιεῖν *Bk.* — §. 57, 1. ἐγὼ] ἐγὼ δὲ Σ. — 2. ὑμῖν Σ] ὑμῶν *Bk.* — λυπεῖσθε Σ. — §. 58, 2. οὐδενός πω Σ] οὐδενὸς *Bk.* — §. 59, 2. πολεμεῖν Σ] πολεμεῖν ἡμῖν *Bk.* Cf. 10, 61. —

---

§. 52. dixit Philippo favere. — προΐεσθαι ταῦτα] prodere haec (τὰς πόλεις ἃς καταλαμβάνει). — τούτους] 2, 6. — αἰτιᾶσθαι] sc. αὐτούς, quod ex μηδένα τούτων eliciendum est. Cf. Lycurg. 133. οὐδεμία πόλις αὐτὸν εἴασε παρ' αὐτῇ μετοικεῖν, ἀλλὰ — ἤλαυνεν (scil. πᾶσα). V. *Matth.* 634, 3. — §. 57. ἄν τι λυπ. τῷ π.] si quam e bello molestiam ceperitis. Interpretatur hunc locum 10, 59.: ἡγοῦνται γὰρ, ἂν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κἀκείνου κρατήσειν ὑμᾶς καὶ αὐτοῖς οὐκέτ' ἔσεσθαι μισθαρνεῖν, ἂν δ' ἀπὸ τῶν πρώτων θορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τράπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατηγοροῦντες ἀμφότερ' ἕξειν, καὶ παρ' ὑμῖν εὐδοκιμήσειν καὶ παρ' ἐκείνου χρήματα λήψεσθαι, ὑμᾶς δ' ὑπὲρ ὧν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκότων λήψεσθαι. — ἵνα κατηγορ.] ut ipsi (nos) accusent, non accusentur (a nobis) poenasque proditionis dent, id quod certo futurum vident, si vobis Philippum hostem esse persuaserimus. — ὡς ἄρα] v. §. 4. — διαδικασία] disceptatio. Vid. ad 7, 7. — §. 58. μὴ προσποιεῖσθαι] i. e. dissimulare. Cf. Aesch. 3, 201. ἐὰν δὲ μὴ προσποιῆται ὑμῶν ἀκούειν. — ὄντων] 5, 5. — εἰ τοῦτ' ἐξελ.] «hoc est, si nostra de

ταις τῶν στρατιωτῶν ὄντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ
Φεραίοις πρότερον πρὸς τὰ τείχη προσβάλλων αὐ-
τῶν, οὐδ' Ὀλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ
χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς
ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν;
οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐ γὰρ ἄλλο γ' οὐδέν
ἐστι μεταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι μήτ' ἄγειν ἡσυ-
χίαν ἐᾶσθαι. καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ἡμῖν καὶ 60
τοῖς ἄλλοις ἐσθ' ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ' αὑτῷ
τὴν πόλιν ποιήσασθαι βούλεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως
ἀνελεῖν. οἶδε γὰρ ἀκριβῶς, ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς
οὔτ' ἐθελήσετε οὔτ', ἂν ἐθελήσητε, ἐπιστήσεσθε
(ἄρχειν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δ' αὐτῷ παρα-
σχεῖν, ἂν καιρὸν λάβητε, πλείω τῶν ἄλλων ἁπάν-
των ἀνθρώπων δυνήσεσθε.

Ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος 61
οὕτω προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας

---

4. πρότερον — προσβάλλων Σ et rhett. *Walzi* 4. p. 749.] πρότερον πρὶν ἢ - προσβαλεῖν *Bk.* Cf. 10, 61. — §. **60**, 1. ἡμῖν Σ] ὑμῖν *Bk.* — καὶ *F*Σν] τε καὶ *Bk.* — 2. ἐσθ'] ἐστὶν Vind. 4., ἔσθ' *Bk.* Vid. ad 1, 27. — 4. οἶδεν Σν. — 5. οὔτε ἐθελ. Σν. — 6. αὐτῷ] sic etiam Σν. — 7. ἁπάντων ἀνθρ. Σ] ἀνθρ. ἁπάντων *Bk.* — §. **61**, 2. οὕτω προσήκει *AY* Vind. 4. et γρ. *F*, ut est in omnibus codd. 10, 63.; οὕτω προσῆκεν Vind. 3., προσῆκεν οὕτω *F*ΣΩ, προσήκει οὕτω *Bk.*

---

pace opinione refutata, palam profiteretur se bellum nobis intulisse.» Wolf. — §. **59**. ἐκεῖνος μέν] quae sequi debebat particula δέ latet in vv. ἢ καὶ τότε κτλ. Vid. ad §. 37. — οὐ πολ.] i. e. οὐ φήσει πολ. — ὥσπερ οὐδ' Ὠρ.] scil. ἔφη πολεμεῖν. De Oreo cf. §. 36. — πρότερον] Pheraeos enim, qui Ol. 108, 4. defecerant, prius quam Oritas, Ol. 109, 2. in potestatem suam redegit. Cf. 9, 11 sq. Πρότερον enim et ἐξ ἀρχῆς adiecta sunt, ut ordo rerum temporis notatione definiretur. Cf. 4, 17. 9, 27. 16, 14. — §. **60**. καὶ μήν] 2, 9. — ὑπὲρ τῶν ἴσων] quia nos de salute civitatis (ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων §. 63.), reliqui de libertate periclitantur. Cf. Thuc. 2, 42, 1. μὴ περὶ ἴσου ἡμῖν εἶναι τὸν ἀγῶνα καὶ οἷς τῶνδε μηδὲν ὑπάρχει ὁμοίως. — ὑφ' αὑτῷ] 6, 7. — §. **61**. ὡς οὖν - γιγν.] sic statuendum est, de salute vestra agi. Cf. 4, 16. Isocr. 2, 12. ὡς καὶ τῆς παιδεύσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας δυναμένης τὴν ἡμετέραν φύσιν εὐεργετεῖν οὕτω διάκεισο τὴν γνώμην.

αὐτοὺς ἐκείνῳ μισεῖν καὶ ἀποτυμπανίσαι· οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητ'
62 ἐχθρούς. πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς 105
(οὐδὲν γὰρ ἄλλ' ἔμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντα, εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ' ἀπειλεῖν ἤδη; οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ἐπηγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν· οὐδ' ἂν εἰπεῖν δύναιτ' οὐδείς, ὅσα τοὺς ταλαιπώρους Ὀλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτίδαιαν ἐξηπά-
63 τησε καὶ πόλλ' ἕτερα· Θηβαίους νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ, ὥστε καρπωσάμενοί τινα ἑκα-

---

§. **61**, 4. ἔστι] ἔστιν Σ$^{\nu}$. — 5. κολάσητε Σ$^{\nu}$. — 6. ἐχθρούς Σ] ἐχθροὺς ὑπηρετοῦντας ἐκείνῳ, ἀλλ' ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων rec. mg. Σ (*Bk.*). Cf. 9, 53. 10, 63. — §. **62**, 5. ἐπηγάγετο Σ] ὑπηγάγετο *Bk.* Cf. ad 5, 10. — 6. δύναιτο Σ$^{\nu}$. — 7. ἐξηπάτησεν - πολλὰ Σ$^{\nu}$. — §. **63**, 1. νῦν *A*Σ] τε νῦν *B*ΥΩ Vind. 3. 4. et rec. *F*, τὰ νῦν *Bk.* ex 10, 68. — ὑπάγει] ὑπάγεται e coni. *Reiskii*

Thuc. 7, 15. ὡς - τῶν ἡγεμόνων ὑμῖν μὴ μεμπτῶν γεγενημένων οὕτω τὴν γνώμην ἔχετε. Xen. Cyr. 1, 6, 11. ὡς οὖν ἐμοῦ μηδέποτε ἀμελήσοντος οὕτως ἔχε τὴν γνώμην. *Ut igitur in eiusmodi re, quae mendacio nixa sit, ita dicam.* Cic. or. 2, 7, 30. Cf. *Kr.* ad Xen. An. 1, 3, 6. *Matth.* 569, 5. Potest illud οὕτως omitti, sed post verbum suum collocari non potest, nisi si non ad particulam ὡς, sed aut ad ea quae sequuntur refertur aut respicit ad ea, quae ante dicta sunt, ita ut, si h. l. vel verbis καὶ τοὺς — ἀποτυμπανίσαι illud ipsum, quod statui a populo orator vellet, explicaretur vel antea de ea re explicatum esset, προσήκει οὕτω scribendum foret. — ἀποτυμπανίσαι] οὐχ ἁπλῶς τὸ ἀποκτεῖναι, ἀλλὰ τυμπάνοις ἀποκτεῖναι· τύμπανον δέ ἐστι ξύλον ὥσπερ σκύταλον. τὸ γὰρ παλαιὸν ξύλοις ἀνῄρουν τοὺς κατακρίτους, ὕστερον δ' ἔδοξε τῷ ξίφει. Anecdd. *Bekk.* Cf. 9, 61. — οὐ γάρ ἐστιν, οὐκ ἔστι] 1, 19. — ἐχθρούς] 4, 47. — §. **62**. πόθεν] «subaudias ἄλλοθεν. Nec tamen haec veri nominis ellipsis est. Dicas dialecticam.» Schaef. — ὑβρίζειν ὑμᾶς] h. l. improprie (cf. *Matth.* 411, 2.) dictum arguunt verba statim sequentia, quae excusationem huius dictionis habent: οὐδὲν γὰρ — τοῦτο. Cf. Lucian. Soloec. c. 10. ὅτι τὸ μὲν σὲ ὑβρίζειν τὸ σῶμά ἐστι τὸ σόν, ἤτοι πληγαῖς ἢ δεσμοῖς ἢ καὶ ἄλλῳ τρόπῳ· τὸ δὲ εἰς σέ, ὅταν εἴς τι τῶν σῶν γίγνηται ἡ ὕβρις. καὶ γὰρ

στοι τούτων πλεονεξίαν οἱ μὲν ἤδη πεπόνθασιν, ἃ δὴ πάντες ἴσασιν, οἱ δ᾽ ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς δὲ ὧν μὲν ἀπεστέρησθε, σιωπῶ· ἀλλ᾽ ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι πόσα ἐξηπάτησθε;
64 πόσων ἀπεστέρησθε; οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τἀπὶ Θρᾴκης, Δορίσκον, Σέρρειον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτόν, οὐ νῦν τὴν πόλιν τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὁμολογεῖ; τί ποτ᾽ οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ ἄδεια ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα χρήματ᾽ αὐτὸν ἀσφαλές ἐστι λέγειν παρ᾽ ὑμῖν, κἂν ἀφῃρημένοι τὰ ὑμέτερ᾽ αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Ὀλύν- 65

Bk. Cf. 10, 64. — 5. ὅταν Σ] ὅ τι ἂν *Bk.* Cf. 24, 175. — §. **64**, 2. τἀπὶ Σ] τὰ ἐπὶ *Bk.* — Σέρρειον] Σέρριον codd. (*Bk.*). V. ad 7, 37. — 6. ὑμετέρᾳ cod. Dresd. et 10, 66. cod. Σ, ἡμετέρᾳ vulg. Post hoc voc. in Σ a pr. m. inter versus additur πόλει. — 7. αὐτῶι pr. Σ.

ὅστις γυναῖκα ὑβρίζει τὴν σήν, εἰς σὲ ὑβρίζει κτλ. — εἰ μηδὲν ἄλλο, ἐξ.] reliquos benefaciendo si nihil aliud (quam decipit), decipit tamen, dum vobis aperte minatur. — πολλὰ δούς] cf. 2, 7. 6, 22. — πόλλ᾽ ἕτερα] sc. δούς, ut Anthemuntem (6, 20.). — §. **63**. ὑπάγει] fallit, decipit. Vd. 6, 31. *Baehr.* ad Herod. 9, 24. — τὴν Βοιωτίαν] cf. 5, 21 sq. — πολέμου] sc. τοῦ Φωκικοῦ. — καρπωσάμενοί τινα — πλ.] aliquo commodo (non illo quidem iuste aut honeste parto) fructi. — ὅταν] non dubium est, quin eos male tractaturus sit: quando autem, id est incertum. — μὲν - ἀλλ᾽] v. §. 52. — πόσα] nam dicunt ἐξαπατᾶν τινά τι. — §. **64**. οὐχὶ Φωκέας] hi accusativi a v. ἔχει pendent. — τἀπὶ Θρᾴκης] nam Doriscus, Serrheum, aliaque castella, quae Philippus paullo post pacem Ol. 108, 2. factam expugnavit (cf. 7, 37. 9, 15.), in ora maritima Thraciae sita erant. — ὑμῖν] pendet a προσφέρεται, non a vv. τὸν αὐτὸν τρόπον. — λαβόντα - αὐτόν] quum ipse (scil. is cui λέγειν δέδοται, cf. ad 2, 5.) pecuniam acceperit. Αὐτόν cum vi adiectum, ut opponerentur Athenienses τὰ σφέτερα αὐτῶν ἀφῃρημένοι. — §. **65**. οὐκ ἦν ἀσφ. κτλ.] non erat tutum caussam Philippi agere (λέγειν τὰ Φιλίππου i. q. λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου §. 66.), nisi vulgus beneficiis regis delenitum fuisset (εἰ μὴ σὺν εὖ πεπόνθεσαν). De particula ἄν rhetorice omissa cf. 9, 6. *Herm.* de p. ἄν 1, 13. *Maetzn.* ad Antiph. 3,

θῳ τὰ Φιλίππου μὴ σὺν εὖ πεπονθότων τῶν πολλῶν Ὀλυνθίων τῷ Ποτίδαιαν καρποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ τὰ Φιλίππου μηδὲν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τῶν Θετταλῶν τῷ τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν πυλαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν.
66 *ἀλλ' Ἀθήνησιν οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρ-* 106
διανῶν χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον παριόντος ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γίγνονται καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι καὶ γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ τοὐναντίον ἐκ μὲν ἐνδόξων ἄδοξοι, ἐκ δ' εὐπόρων ἄποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἡγοῦμαι συμ-

---

§. **65**, 2. σὺν εὖ πεπ.] συνευπεπ. codd. (*Bk.*). — 4. μηδὲν εὖ πεπ. *F*] μηδὲν εὔπεπ. ΣΥ, μὴ συνευπεπ. *Bk.* — 5. τῶν Θεττ. Σ Vind. 3. 4.] τοῦ Θεττ. *Bk.* — §. **66**, 1. ἀθηνησιν Σ^ν. — 5. ὑπὲρ] περὶ Σ, in quo ὑπέρ rec. suprascriptum est. — καὶ γάρ τοι ΣΥ Vind. 4., ut est in omnibus 10, 68., τοιγάρτοι *Bk.* — 6. γίγνονται Σ] γίνονται *A*, γεγόνασι *Bk.* Cf. 3, 29.

2, 4. Cf. *Zumpt.* gr. lat. §. 519. De re vid. 6, 20. — σὺν εὖ πεπ.] «si vulgus Olynthiorum nondum accepisset beneficium omnibus commune eoque exaequatum esset cum paucis seu optimatibus huius civitatis, qui dudum antea Philippo sua studia vendiderant. Illud σὺν redit ad τοὺς ὀλίγους τῶν Ὀλυνθίων, quibus οἱ πολλοὶ opponuntur.» Reisk. De scriptura huius verbi grammaticos sequutus sum, quibus συνευπάσχειν, ἀντευπάσχειν, id genus alia, barbara visa sunt. Nimirum aut σὺν εὖ πάσχειν aut συνευπαθεῖν dicendum est. Cf. Thuc. 2, 13, 2. μὴ ξὺν κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ ξυνελευθεροῦν. Apoll. Rhod. 3, 918. σὺν εὖ φράσσασθαι (sic optt. codd.). Facilius ferri potest ἀντευποιεῖν 20, 64. 124. 141., quia verbum εὐποιεῖν, quamvis sublestam fidem habeat, tamen recte est ad aliorum eiusmodi verborum similitudinem formatum. Συνευπορεῖν autem (§. 19.) omnino nihil est cur quis divisim scribendum esse arbitretur. — τὴν πυλαίαν] 5, 23. — §. **66**. ἀπεστερηκότος] scil. ὑμῶν. Cf. 21, 44. ἂν μὲν ἑκὼν παρ' ἑκόντος τις λάβῃ τάλαντον ἓν ἢ δύο καὶ ταῦτ' ἀποστερήσῃ. — ἐπιτείχισμα] v.

μάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὧν πάντων ἔσθ᾽ ὑμεῖς
ἄποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν καὶ ἐᾶν 67
ταῦτα φέρεσθαι ὁ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας καὶ
φοβερὸς πᾶσιν Ἕλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δ᾽ ἔρη-
μοι καὶ ταπεινοὶ, τῇ τῶν ὠνίων ἀφθονίᾳ λαμπροὶ,
τῇ δ᾽ ὧν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον περί θ᾽ ὑμῶν καὶ περὶ αὑτῶν
ἐνίους τῶν λεγόντων ὁρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν
γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κἄν τις ὑμᾶς ἀδικῇ,
αὐτοὶ δ᾽ οὐ δύνανται παρ᾽ ὑμῖν ἡσυχίαν ἄγειν οὐ-
δενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος.

Εἶτά φησιν ὃς ἂν τύχῃ παρελθών· «οὐ γὰρ 68
ἐθέλεις γράφειν οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ᾽ ἄτολμος εἶ
καὶ μαλακός.» ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς
καὶ ἀναιδὴς οὔτ᾽ εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρειότε-
ρον μέντοι πολλῷ πάνυ τῶν ἰταμῶς πολιτευομένων

---

§. **66**, 10. πάντων Σ] ἁπάντων *Bk.* — §. **67**, 1. ἐκ δὲ τοῦ] ἐκ δὲ pr. Υ, ἑκάστου Σ et γρ. *F.* — ἔχειν Σ et pr. *F*] ὑμᾶς ἔχειν *Bk.* — 2. ταῦτα pr. Σ cum ceteris codd., τούτων corr. Σ, et γρ. *BF.* — φέρεσθαι] στέρεσθαι Σ et γρ. *BF*, γρ. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν καὶ ἐᾶν ταῦτα στέρεσθαι rec. mg. Σ. — 4. τῇ Σ] τῇ μὲν *Bk.* — 9. δὲ Σ^ν. — §. **68**, 4. μήτε] οὔτε Σ. — 5. πολλῷ] πολλῶν *F*Σ.

---

§. 36. — παριόντος] §. 14. — καὶ γάρ τοι] v. ad 4, 6. V. *Klotz.* Devar. 2. p. 644 sq. — πλοῦτον ἡγοῦμαι συμμάχους] 2, 1. — πίστιν, εὔνοιαν] puta sociorum et aliorum populorum. — §. **67**. τούτων] haec bona, quibus modo dixit civitatis divitias effici. — ταῦτα φέρ.] ferri sinunt illa bona, non faciunt, ut consistant ac maneant, i. e. auferri, sibi eripi patiuntur. — ἔρημοι] sc. συμμάχων. Cf. 3, 27. — τῇ δ᾽ - παρασκ.] i. e. τῇ παρασκευῇ τούτων, ἃ προσῆκε παρασκευάζειν. — οὐ τὸν αὐτὸν δέ] adverte δὲ quarto loco vel potius tertio (nam τὸν αὐτὸν pro uno vocabulo est) collocatum. Cf. §. 9. 72. 6, 3. 9, 5. 13. οὐ πολλῷ χρόνῳ γάρ 59, 55. οὐκ ἂν θαυμάσαιμι δέ Aesch. 3, 207. *Weber* ad 23, 136. — §. **68**. εἶτα] tum, rebus sic se habentibus (quod quiescere nequeunt). V. ad 1, 24. — οὐ γὰρ ἐθέλεις] nimirum non vis populum rogare quod sit cum periculo tuo coniunctum. Dinarchus 1, 39. de Cephalo: οὐδὲ λογισάμενος, ὅτι τὸ κινδυνεύειν καὶ τὸ γράφειν ὑπὲρ τῆς πόλεως ἐπισφαλές ἐστιν. De partic. γάρ vid. ad 9, 68. — ἀνδρειότερον πολλῷ πάνυ] cf. 9, 40. Cic. famil. 13, 16, 4. *sed tu hoc facilius multo — iudicabis.* —

69 παρ' ὑμῖν ἐμαυτὸν ἡγοῦμαι. ὅστις μὲν γάρ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παριδὼν ἃ συνοίσει τῇ πόλει, κρίνει, δημεύει, δίδωσι, κατηγορεῖ, οὐδεμιᾷ ταῦτ' ἀνδρείᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς αὑτοῦ σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι ἀσφα- 107
λῶς θρασύς ἐστιν· ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασιν, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον ἀεί, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐν ᾗ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίγνεται ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμ-
70 φοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει, οὗτός ἐστ' ἀνδρεῖος, καὶ χρήσιμος πολίτης ὁ τοιοῦτός ἐστιν, οὐχ οἱ τῆς παρ' ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, οὓς ἐγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν ἢ νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι,

---

§. **69**, 3. δίδωσιν Σ^ν. — ἀνδρείᾳ *AFΣY* Vind. 4.] ἀνδρίᾳ *Bk.* — 8. αἰεὶ Σ. — §. **70**, 2. χρήσιμος Σ] χρήσιμός γε *Bk.* — 6. ἐροῖτο

---

§. **69**. δημεύει, δίδ., κατ.] inverso ordine §. 71. κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν. Sed h. l. post κρίνει merito offendit κατηγορεῖ ultimo loco positum, quod, nisi forte ordo verborum librariorum culpa perturbatus est (nam τὴν κατηγορίαν sequitur ἡ κρίσις), ita excusaveris, ut oratorem, quo fortius istorum hominum cupiditatem litigandi (cf. §. 57.) denuntiaret auribusque audientium imprimeret, eo opprobrio et inchoare sententiam et claudere voluisse statuas. — πρὸς χάριν] 3, 3. — πολλὰ ἐναντιοῦται] i. q. πολλὰ ἐναντιώματα ἐναντιοῦται: multum vel saepe refragatur. — καὶ τὴν τοιαύτην] hanc talem reipublicae administrandae rationem sequitur, in qua plus valet fortuna quam prudentia, quia id quod optimum est amplexus ad tuendam reipublicae salutem et dignitatem non potest quin bellum, periculosae plenum opus aleae, iubeat. — §. **70**. καὶ χρήσιμος] atque bonus civis hic talis vir est, non ii cett. Minus recte vulgo scribitur καὶ χρήσιμός γε i. e. et, si nihil aliud, certe bonus civis hic est cett. — τῆς παρ' ἡμ. χάρ.] pro diurna gratia. Vid. ad 3, 22. De praep. παρά vid. ad 2, 22. Cf. 23, 182. παρ' ἡμέραν ἔξεστιν αὐτῷ βαδίζειν ἐπὶ Χερρόνησον i. e. unius diei itinere. — τοσούτου δέω ζηλ.] tantum abest ut felices praedicem. Dicitur etiam τοσοῦτο δέω et τοσούτῳ δέω (9, 17.). — σὺ δέ] δέ additum est, ut Demosthenes iis, quos repre-

*ὥστ᾽, εἴ τις ἔροιτό με· «εἰπέ μοι, σὺ δὲ τί τὴν πό-
λιν ἡμῖν ἀγαθὸν πεποίηκας;» ἔχων, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν καὶ χορηγίας καὶ χρη-
μάτων εἰσφορὰς καὶ λύσεις αἰχμαλώτων καὶ τοιαύ-
τας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἂν τούτων εἴποιμι,
ἀλλ᾽ ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολι-* 71
*τεύομαι, ἀλλὰ δυνάμενος ἂν ἴσως, ὥσπερ καὶ ἕτεροι,
καὶ κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν καὶ
τἆλλ᾽ ἃ ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδ᾽ ἐφ᾽ ἓν τούτων
πώποτ᾽ ἐμαυτὸν ἔταξα οὐδὲ προήχθην οὔθ᾽ ὑπὸ
κέρδους οὔθ᾽ ὑπὸ φιλοτιμίας, ἀλλὰ διαμένω λέγων
ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμὶ παρ᾽ ὑμῖν, ὑμεῖς
δέ, εἰ πείθεσθέ μοι, μείζους ἂν εἴητε· οὕτω γὰρ ἂν
ἴσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδ᾽ ἔμοιγε δοκεῖ δικαίου* 72
τοῦτ᾽ εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύμαθ᾽ εὑρίσκειν

Σν. — σὺ δὲ Σ et pr. Ω] σὺ δὲ δή *Bk.* — 7. ἡμῖν Σ] ἡμῶν *Bk.* — §. **71**, 3. καὶ κατηγορεῖν *ΑΣΥ* Vind. 4.] κατηγορεῖν *Bk.* — 4. ἐφ᾽ ἓν Σ] ἐφ᾽ ἑνὶ *Bk.* — 6. διαμένω om. pr. Σ, sed supra λέγων a m. antiqua scriptum est μένω, in mg. vero a manu antiquiore vel, ut *Vömelio* videtur, ab eadem manu, qua codex scriptus est, διατελῶ positum est. — 8. πείθεσθε Σ] πείθοισθε *Bk.* — γὰρ ἂν *FΣΩ*] γὰρ *Bk.* — §. **72**, 1. οὐδ᾽ ἔμοιγε Σ] οὐδέ γ᾽ ἐμοὶ *Bk.* —

---

hendit, graviter opponatur. Cf. ad 9, 16. — ἡμῖν] v. *Buttm.* 133. adn. 2. *M.* 389. *Kr.* 48, 4. — χορηγίας] 4, 36. — φιλανθρωπίας] «humanitatis officia.» Schaef. Multa huiusmodi etiam apud Demosthenem reperiuntur. Cf. §. 25. 5, 8. δόξαι 18, 108. εὐδοξίαι 18, 322. ἀδοξίαι 57, 52. ἀφθονίαι 20, 26. ἐξουσίαι 18, 321. μετουσίαι 21, 124. ὠφέλειαι 20, 28. ἀλήθειαι 42, 8. ὀξύτητες 24, 95. ἀρεταί fortitudines 19, 312. cett. — §. **71**. ἀλλ᾽ ὅτι] i. e. ἀλλ᾽ εἴποιμι ἂν, ὅτι. — δυνάμενος ἄν] quamquam possem (ἠδυνάμην ἂν), si vellem. V. ad 3, 8. — οὐδ᾽ ἐφ᾽ ἓν τούτων ἐμ. ἔτ.] «ne ad unum quidem talium aucupiorum me contuli.» Wolf. Cf. 5, 7. Τάττειν ἑαυτὸν ἐπί τι s. ἐπί τινι est munus aliquod quasi quandam stationem (3, 36.) in republica administranda suscipere. De accus. cf. Isocr. 5, 151. τοὺς μὲν λόγους ἡμῖν ἀπένειμαν, ἐπὶ δὲ τὰς πράξεις σὲ τάττουσι. — προήχθην] sc. τάττειν ἐμαυτόν. — πολλῶν] τῶν πρὸς χάριν ὑμῖν λεγόντων. — εἰ πείθεσθε] 1, 26. — μείζους] sc. ἢ νῦν ἐστε. — οὕτω γὰρ ἄν] scil. εἴη. Cf. §. 35. 14, 27. 22, 45. ἃ οὐδ᾽ ἂν εἰ — δοίη, λαβεῖν ἄξιον. V. ad 1, 21. — §. **72**. τοῦτ᾽ — εὑρίσκειν] 7, 14. —

ἐξ ὧν ἐγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομαι εὐθέως, ὑμεῖς
δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι· ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖ τὴν
πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ
τὸ βέλτιστον ἀεὶ, μὴ τὸ ῥᾷστον ἅπαντας λέγειν·
ἐπ᾽ ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἡ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ 108
τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ προάγεσθαι διδάσκοντα τὸν
ἀγαθὸν πολίτην.

73 Ἤδη τοίνυν τινὸς ἤκουσα τοιοῦτόν τι λέγοντος, ὡς ἄρα ἐγὼ λέγω μὲν ἀεὶ τὰ βέλτιστα, ἔστι δ᾽ οὐδὲν ἀλλ᾽ ἢ λόγοι τὰ παρ᾽ ἐμοῦ, δεῖ δ᾽ ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεώς τινος. ἐγὼ δ᾽ ὡς ἔχω περὶ τούτων, λέξω πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι· οὐδ᾽ εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθ᾽ ὅτι τοῦτον ἔχει

---

6. αἰεὶ Σ. — 7. ἐκεῖνο] ἐκεῖνον Σ, sed litera ν puncto notata est (*Dübn.*). — §. **73**, 1. τοιοῦτόν Σ] καὶ τοιοῦτόν *Bk.* — 2. αἰεὶ Σ.

ἐγὼ μέν] se tamquam exemplum talis civis ponit. Quo modo vividior fit oratio quam si αὐτὸς μὲν — ἔσται dixisset. Cf. 9, 17. — τῶν ἄλλων ὕστατοι] prae ceteris ultimi. «Non simpliciter superlativus pro comparativo ponitur, sed ut vim sibi propriam, sed cum comparatione ad aliud quid, retineat.» Herm. ad Viger. p. 718. *Kr.* 47, 28, 10. — ἐπ᾽ ἐκεῖνο] «contra syntaxin solitam ἐκεῖνο refer ad propius (τὸ ῥᾷστον), τοῦτο ad remotius (τὸ βέλτιστον). Dicas relationem logicam, non grammaticam: quippe τὸ ῥᾷστον removendum, amplexandum τὸ βέλτιστον.» Schaef. — αὐτή] sua sponte. — βαδιεῖται] est aoristus futuri: ire solet s. propensa est ad eundum. 18, 205. ὁ μὲν τοῖς γονεῦσι μόνον γεγενῆσθαι νομίζων τὸν τῆς εἱμαρμένης καὶ τὸν αὐτόματον θάνατον περιμένει, ὁ δὲ καὶ τῇ πατρίδι ὑπὲρ τοῦ μὴ ταύτην ἐπιδεῖν δουλεύουσαν ἀποθνήσκειν ἐθελήσει καὶ φοβερωτέρας ἡγήσεται τὰς ὕβρεις — τοῦ θανάτου. Cf. *Maetzn.* ad Antiph. 3, 3, 4. *Matth.* 502, 4. *Kr.* 53, 7, 1. — προάγεσθαι] scil. τοὺς ἀκούοντας, ne passivum esse putes. — §. **73**. ὡς ἄρα] §. 4. — οὐδὲν ἀλλ᾽ ἤ] nihil praeterquam (lediglich). Cf. 7, 7. Quae formula dicendi quum ex οὐδὲν ἄλλο ἢ orta videatur esse (*Schaef.* ad 14, 13.), ne οὐδὲν ἄλλ᾽ ἢ scribendum esse putes, vid. 50, 7. οὐκ ἦλθον οἱ ναῦται — ἀλλ᾽ ἢ ὀλίγοι. 33, 17. τὸν δὲ Φώκριτον καὶ ἐμὲ οὐδενὸς κυρίους ἔφησεν εἶναι, ἀλλ᾽ ἢ τοῦ συνδιαλῦ-

τὸν τρόπον, ῥαδίως οἶμαι δείξειν. ἴστε γὰρ δήπου 74
τοῦθ', ὅτι Τιμόθεός ποτ' ἐκεῖνος ἐν ὑμῖν ἐδημηγό-
ρησεν, ὡς δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς Εὐβοέας σώζειν,
ὅτε Θηβαῖοι κατεδουλοῦντ' αὐτούς, καὶ λέγων εἶ-
πεν οὕτω πως· «εἰπέ μοι, βουλεύεσθε» ἔφη «Θη-
βαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε καὶ τί δεῖ
ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν, ὦ ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι, τριήρων; οὐκ ἀναστάντες ἤδη πορεύσεσθε εἰς
τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς;» οὐκοῦν εἶπε 75
μὲν ταῦτα ὁ Τιμόθεος, ἐποιήσατε δ' ὑμεῖς· ἐκ δὲ
τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράχθη. εἰ δ' ὁ μὲν
εἶπεν ὡς οἷόν τε τὰ ἄριστα, ὥσπερ εἶπεν, ὑμεῖς
δ' ἀπερραθυμήσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἆρ' ἂν
ἦν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ

---

§. **74**, 2. ποτε Σ^ν^. — 8. τριηρῶν Σ.

σαι. 34, 16. οὐδαμόθεν ἄλλοθεν σκοπῶν ἀλλ' ἢ ἐκ τῆς ἀπαγγελίας. 56, 11. ὅπως ἡ ναῦς μηδαμοῖ καταπλευσεῖται, ἀλλ' ἢ εἰς Ἀθήνας. 24, 98. ὅταν μηδὲ ταῦτα ἀλλ' ἢ περὶ λήγοντα τὸν ἐνιαυτὸν ᾖ λαβεῖν. — ἔργων - καὶ πράξεως] v. ad 6, 3. — ὡς ἔχω] i. q. ὡς ἔχω τῆς διανοίας, quid de his sentiam. Cf. 2, 17. — λέξω καὶ οὐκ ἀποκρ.] 6, 31. — οὐδ' εἶναι] ne esse quidem. De asyndeto v. ad 4, 14. — §. **74**. ποτ'] Olymp. 105, 3. Vid. 4, 17. — ἐν ὑμῖν] cf. §. 27. — βοηθεῖν] absolute: expeditionem facere. — λέγων εἶπεν] i. e. ἐν τῷ λόγῳ εἶπε. — εἰπέ μοι] 4, 10. — ἔφη] post εἶπεν ut in alacriore oratione repetitum. Cf. Aeschin. 1, 111. θαυμασάντων δ' ὑμῶν — εἶπε μικρὸν διαλιπών· ἀγνοεῖτε, ἔφη, ὅ τι λέγω; ὁ μὲν ἀνήρ ἐστιν Ἡγήσανδρος ἐκεῖνος νυνί, ἔφη, πρότερον δ' ἦν κτλ. V. *Stallb.* ad Platon. Charm. p. 164. E. *Sintenis* ad Plutarch. Themist. 16, 8. 24, 33. Cf. *Forbiger.* ad Virg. Aen. 2, 77. Cf. infra ad 9, 44. — ἐν νήσῳ] sc. τῇ Εὐβοίᾳ, sed non addidit articulum indefinite loquens: in insula enim quum essent Thebani, facile classe Atheniensium circumveniri devincique poterant. Cf. 9, 27. — τί χρήσεσθε] scil. αὐτοῖς. Vid. ad 3, 6. — §. **75**. ὡς οἷόν τε] scil. εἰπεῖν: si ille, quantum fieri poterat, optima dixisset, i. q. ὡς οἷόν τε ἄριστα (quam optima). — ὑπηκούσατε] sc. αὐτοῦ. — τῶν τότε συμβ.] ἴσθ' ὅτι πρῴην Εὐβοεῦσιν ἡμερῶν τριῶν ἐβοηθήσατε καὶ Θηβαίους ὑποσπόνδους ἀπεπέμψατε 22, 14. —

οἷόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὧν ἂν ἐγὼ λέγω,
τὰ μὲν ἔργα παρ' ὑμῶν αὐτῶν ζητεῖτε, τὰ δὲ βέλ-
τιστα ἐπιστήμῃ λέγειν παρὰ τοῦ παριόντος.
76 *Ἐν κεφαλαίῳ δ' ἃ λέγω φράσας καταβῆναι βού-*
λομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν, τὴν ὑπάρχου-
σαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἴ τι δοκεῖ 109
μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ ὅσοις ἄν τις αἰτιάσηται τὸ ὅλον
καταλύοντας· πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῖ τοὺς δι-
δάξοντας, νουθετήσοντας, πράξοντας· παρὰ πάντα
ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κο-
λάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ, ἵν' οἱ μέτριοι καὶ δι-
καίους αὑτοὺς παρέχοντες εὖ βεβουλεῦσθαι δοκῶσι
77 *καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. ἂν οὕτω τοῖς πράγμασι*
χρῆσθε καὶ παύσησθε ὀλιγωροῦντες ἁπάντων, ἴσως
ἄν, ἴσως καὶ νῦν ἔτι βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι κα-

---

§. **75**, 7. λέγω pr. Σ] λέγω νῦν καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ ΥΩ et a m. recentissima mg. Σ, λέγω νυνὶ καὶ περὶ ὧν ἂν ὁ δεῖνα εἴπῃ *Bk.* — §. **76**, 1. δ' ἃ] δὲ Σ. — καταβῆναι] γὰρ suprascripsit m. rec. in Σ. — 4. ὅσοις Σ] οἷς *Bk.* — 6. πράξοντας pr. Σ] πράξοντας ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει *Bk.* In Σ πάντα ὅσα ἂν δύνωνται τῇ πόλει a m. rec. suprascripta sunt. — 7. πράγμασιν Σ^ν. — 8. πανταχοῦ Σ] ἀεὶ καὶ πανταχοῦ *Bk.* — 9. αὑτοὺς Σ] ἑαυτοὺς *Bk.*

οὕτω τοίνυν] *Schaeferus* ἔχει supplet, ita ut post λέγω colon ponendum sit. Mihi περὶ (i. e. quod attinet ad, v. ad 1, 11.) ad v. ζητεῖτε referendum esse videtur. — τὰ δὲ β. — λέγειν] i. e. τὸ δὲ τὰ β. λέγειν. V. *Matth.* 542. adn. 1. — ἐπιστήμῃ] «i. e. ἃ sive ὡς ἐπίσταται. Vernacule: nach bestem Wissen.» Schaef. — §. **76**. δεῖν] sc. ὑμᾶς. Cf. ad 1, 22. — τὴν ὑπ. δύναμιν] τὸ συνεστηκὸς στράτευμα §. 17. — ὅσοις] ob ea, quotquot sunt, quae quis incuset. — καταλύοντας] «exspectaveris καταλύειν. Nam qui continet atque tuetur aliquid, qui potest idem ille id ipsum destruere?» Reisk. At «talia oratores non curant, omnium minime quando abrepti feruntur dicendi fervore. Advertenda h. l. sola oppositio participiorum ἐπανορθοῦντας, μὴ καταλύοντας, non syntacticus eorum cum infinitivo συνέχειν nexus.» Schaef. — πανταχοῖ] 4, 24. — παρὰ πάντα ταῦτα] praeter haec omnia. Cf. ad 1, 23. 20, 111. εἰ δὲ δεῖ παρὰ πάντα ταῦτ' εἰπεῖν ὃ δίκαιον ἡγοῦμαι, ἐκεῖν' ἂν ἔγωγ' εἴποιμι. Ibid. §. 160. παρὰ πάντα δὲ ταῦτα ἐκεῖνο ἔτι ἀκούσατέ μου. — ἐπὶ τοῖς πράγμ.]

θεδεῖσθε ἄχρι τοῦ θορυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδάζοντες, ἐὰν δέῃ τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐχ ὁρῶ λόγον, ὅστις ἄνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἃ προσήκει δυνήσεται τὴν πόλιν σῶσαι.

9.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ. *Ἁπλῆ τοῦ λόγου τούτου ἡ ὑπόθεσις· Φιλίππου γὰρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πολλὰ ἀδικοῦντος συμβουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ῥήτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς Ἕλλησιν.*

---

§. 77, 5. ἐὰν Σ] ἐὰν δὲ *Bk.*

---

v. ad 6, 34. Etenim ea conditione corrumpuntur, ut res ex voluntate eius, a quo munera accipiunt, administrent. — παντᾳχοῦ] non eos solum, qui Athenis Philippo favent. Cf. 9, 45. — ἵν' - ἑαυτοῖς] ut boni patriaeque amantes cives non solum ceteris (i. e. civitati, quam, si proditores non audiuntur, suis consiliis ad pristinam dignitatem et potentiam se restituturos sperant), sed etiam sibimet ipsis (quia cessantibus proditorum calumniis insidiisque neque periculum erit optima suadenti et honor ab omnibus habebitur) bene consuluisse videantur. — §. 77. τοῖς πρ. χρ.] si hanc in rebus gerendis rationem sequemini. Cf. 1, 3. — ἴσως ἄν, ἴσως] v. ad 1, 19. — βελτίω γένοιτο] sc. τὰ πράγματα. — καθεδεῖσθε] 2, 23. — ἄχρι τοῦ κτλ.] «usque ad applausum (v. ad 5, 3.) et laudationem rebus intenti, hoc est, si tantum laudabitis oratorem, eius vero consilium non sequemini.» Wolf. — ἀναδυόμενοι] v. §. 50.

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

Olymp. CIX, 3. a. Chr. $\frac{342}{341}$.

Πολλῶν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, λόγων γιγνομένων 110
ὀλίγου δεῖν καθ᾽ ἑκάστην ἐκκλησίαν περὶ ὧν Φίλιππος, ἀφ᾽ οὗ τὴν εἰρήνην ἐποιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖ, καὶ πάντων οἶδ᾽ ὅτι φησάντων γ᾽ ἄν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν, ὅπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὕβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ᾽ ὑπηγμένα πάντα τὰ πράγματα καὶ προειμένα ὁρῶ, ὥστε δέδοικα, μὴ βλάσφημον μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δ᾽ ᾖ· εἰ καὶ λέγειν ἅπαντες ἐβούλοντο οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς ἐξ ὧν ὡς φαυλότατ᾽ ἔμελλε τὰ πράγμαθ᾽ ἕξειν, οὐκ ἂν ἡγοῦμαι δύνασθαι χεῖρον ἢ νῦν διατεθῆναι.
2 πολλὰ μὲν οὖν ἴσως ἐστὶν αἴτια τούτων, καὶ οὐ

---

§. **1**, 2. δεῖν] literam ν in eraso habet Σ^{ν}. — 4. τους ἄλλους pr. Σ] τοὺς ἄλλους Ἕλληνας *Bk.* Cf. §. 48. — 7. τοῦτο Σ. — 8. προέμενα rec. Σ (ε m. rec. in eraso posita, *Vöm.*). — 9. δ᾽ ᾖ] δὲ pr. Σ. — 11. φαυλότατα Σ^{ν}. — ἔμελλε τὰ] ἐμέλλετε pr. Σ et pr. Vind. 2. — 12. ἢ νῦν *FΩ* Vind. 2. et pr. Σ] ἢ νῦν αὐτὰ *Bk.* — §. **2**, 1. τούτων Σ et pr. Ω^{ν}] τοῦ ταῦθ᾽ οὕτως ἔχειν *Bk.*

---

§. **1**. οἶδ᾽ ὅτι] v. ad 6, 29. Sensus: «et cum satis sciam neminem negare posse, sc. si serio rogetur et, quod sentit, verbis prae se ferat.» Wolf. — εἰ καὶ μὴ π. τ.] i. e. εἰ καὶ μὴ φάσκουσι. — δεῖν] 1, 22. — ὅπως] 2, 2. — εἰς τοῦθ᾽ ὑπ. — καὶ προειμ.] eo sensim et per socordiam vestram venisse. 23, 173. συμβαίνει τοῖς χρόνοις εἰς τοῦθ᾽ ὑπηγμένα τὰ πράγματ᾽ ἤδη — ὥστ᾽ ἐβοηθοῦμεν. — εἰ καὶ λ.] de asyndeto v. ad 4, 14. — οὐκ ἂν ἡγ. δύνασθαι] i. e. οὐκ ἂν ἠδύνατο, ὡς ἡγοῦμαι. V. 4, 13. — §. **2**. οὐ παρ᾽ ἓν οὐδὲ δύο] i. e. οὐ π. ἓν οὐδὲ παρὰ δύο (v. ad 1, 5.): ob unam duasve caussas. Vid. ad 4, 11. — διὰ τούς] culpa eorum. Cf. ad 5, 22. — χαρίζεσθαι] i. q. πρὸς χάριν λέγειν. — ἐν οἷς-φυλάττ.] δύνανται i. q.

*παρ᾽ ἓν οὐδὲ δύο εἰς τοῦτο τὰ πράγματ᾽ ἀφῖκται,
μάλιστα δ᾽, ἄνπερ ἐξετάζητε ὀρθῶς, εὑρήσετε διὰ
τοὺς χαρίζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα λέγειν προαι-
ρουμένους, ὧν τινὲς μέν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν
οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα φυλάτ-
τοντες οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν ἔχου-
σιν, ἕτεροι δὲ τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὄντας αἰ-
τιώμενοι καὶ διαβάλλοντες οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν ἢ*
111 *ὅπως ἡ πόλις παρ᾽ αὑτῆς δίκην λήψεται καὶ περὶ
τοῦτ᾽ ἔσται, Φιλίππῳ δ᾽ ἐξέσται καὶ λέγειν καὶ
πράττειν ὅ τι βούλεται. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι* 3
*συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτιαι δὲ τῶν κακῶν.
ἀξιῶ δ᾽, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἄν τι τῶν ἀληθῶν
μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ τοῦτο
παρ᾽ ὑμῶν ὀργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί·
ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὕτω
κοινὴν οἴεσθε δεῖν εἶναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει,
ὥστε καὶ τοῖς ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς με-
ταδεδώκατε, καὶ πολλοὺς ἄν τις οἰκέτας ἴδοι παρ᾽ ὑ-
μῖν μετὰ πλείονος ἐξουσίας ὅ τι βούλονται λέγοντας*

---

§. **2**, 7. ἔχουσιν pr. Σ] post h. v. οὔκουν οὐδ᾽ ὑμᾶς οἴονται δεῖν ἔχειν add. recentior mg. Σ c. ceteris codd. (*Bk.*). — 10. ἡ πόλις Σ] ἡ μὲν πόλις αὐτὴ *Bk.* Cf. 6, 11. — αὑτῆς Σ^{ν} et pr. Ω^{ν}. — §. **3**, 2. αἴτιαι δὲ τῶν κ. Σ et γρ. *F*] γρ. αἰτίαι δὲ τῶν ταραχῶν καὶ τῶν ἁμαρτημάτων recentior mg. Σ, αἴτιαι δὲ τῆς ταραχῆς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων *Bk.* — 3. ἄν Σ Vind. 2.] ἐάν *Bk.* — 9. ἡμῖν Σ.

δυνατοί εἰσι: quum eas res, in quibus auctoritas sua et potentia sita sit, tuentur (s. ut tueantur). 23, 174. ὅπως ἂν ὑμᾶς δύνασθαι νομίσῃ, οὕτω πρὸς ὑμᾶς εὐνοίας ἔχοντα. — τοὺς ἐπὶ τοῖς πρ. ὄ.] qui in republica gerenda versantur (v. ad 2, 12.) i. q. τοὺς ἐπὶ τῶν πραγμάτων ὄντας (summae rerum praefectos) s. τοὺς ἐν τοῖς πράγμασιν ὄντας §. 56. — οὐδὲν ἄ. ποιοῦσιν] 3, 1. Id agunt, ut civitas de se (de civibus suis, non de Philippo) poenas sumat. — περὶ τοῦτ᾽ ἔσται] i. e. περὶ τοῦτο σπουδάσεται. Cf. *Matth.* 583. c. — §. **3**. αἱ δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι] i. e. τὰ δὲ τοιαῦτα πολιτεύματα. — ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων] «in ceteris quidem rebus.» Schaef. Scil. extra contionem; nam peregrini quidem et servi quam liberta-

ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ
4 συμβουλεύειν παντάπασιν ἐξεληλάκατε. εἶθ᾽ ὑμῖν
συμβέβηκεν ἐκ τούτου ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυ-
φᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούου-
σιν, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ
τῶν ἐσχάτων ἤδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν καὶ νῦν
οὕτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω, τί λέγω· εἰ δ᾽ ἃ συμφέ-
ρει χωρὶς κολακείας ἐθελήσετ᾽ ἀκούειν, ἕτοιμος λέ-
γειν. καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματ᾽ ἔχει
καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, ἐὰν ὑμεῖς τὰ δέοντα
ποιεῖν βούλησθ᾽, ἔτι πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι.
5 καὶ παράδοξον μὲν ἴσως ἐστὶν ὃ μέλλω λέγειν, ἀλη-
θὲς δέ· τὸ χείριστον ἐν τοῖς παρεληλυθόσι, τοῦτο
πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἐστι
τοῦτο; ὅτι οὔτε μικρὸν οὔτε μέγα οὐδὲν τῶν δεόν-
των ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματ᾽ ἔχει, ἐπεί
τοι, εἰ πάνθ᾽ ἃ προσῆκε πραττόντων οὕτω διέκειτο, 112
οὐδ᾽ ἂν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ
τῆς ῥαθυμίας τῆς ὑμετέρας καὶ τῆς ἀμελείας κεκρά-

---

§. 4, 10. βούλησθε Σ^{v}. — §. 5, 8. τῆς ῥαθ. Σ] τῆς μὲν ῥαθ. *Bk.*

---

tem habebant de rebus publicis loquendi, eam in cauponis, in viis, in foro familiari sermone exercebant. Cf. 3, 32. — ἢ πολίτας] non dicit ἢ τοὺς πολίτας de oligarchiis cogitans, in quibus parti tantum civium libertas dicendi concessa est. — §. 4. ἐν μὲν-κινδ.] cf. 8, 34. — οὕτω διάκεισθε] sc. ὥστε τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι βούλεσθαι. — ἕτοιμος] 4, 29. — καὶ γὰρ εἰ] 3, 15. De partt. καὶ εἰ (etiam tum, si, s. etiamsi) et εἰ καὶ (quamvis) v. *Herm.* ad Vig. 832. *Engelh.* ad Platon. Apolog. p. 196 sq. — §. 5. τὸ χείριστον κτλ.] 4, 2. — τοῦτο] 2, 6. — ἀλλ᾽ οὐδὲ κεκ.] quaesita h. l. ambiguitas est. Nam quum laudare videtur Athenienses, quod ne loco quidem moti sunt, nedum ut pulsi sint ac victi, reprehendit potius, quod quieti se domi tenuerunt neque ad ulciscendas Philippi iniurias profecti sunt. Cf. 8, 37. — §. 6. οὐδὲν ἄλλο ἔδει] quum non νῦν δὲ ἄλλο λέγουσι, sed νῦν δὲ δεῖ ἄλλο λέγειν oppositum sit, grammatica ratio flagitabat, ut ἄν adderetur (cf. 4, 27.), rhetorica, ut omitteretur. Cf. 8, 65. Eadem vi latine dixeris: si omnes consentiremus,

τηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ' οὐ κεκράτηκεν· οὐδ' ἥττησθ' ὑμεῖς, ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.

[Εἰ μὲν οὖν ἅπαντες ὡμολογοῦμεν Φίλιππον τῇ 6
πόλει πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἄλλο ἔδει τὸν παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα καὶ ῥᾷστα αὐτὸν ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δ' οὕτως ἀτόπως ἔνιοι διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἐκείνου καὶ πολλὰ τῶν ὑμετέρων ἔχοντος καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος ἀνέχεσθαί τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς ἡμῶν τινές εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάττεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ
τούτων· ἔστι γὰρ δέος, μή ποθ' ὡς ἀμυνούμεθα 7
γράψας καὶ συμβουλεύσας τις εἰς τὴν αἰτίαν ἐμπέσῃ τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὲ τοῦτο πρῶτον ἁπάντων λέγω καὶ διορίζομαι, εἰ ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ βουλεύεσθαι περὶ τοῦ πότερον εἰρήνην ἄγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ.]

Εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ 8

---

§ 6, 1. [εἰ μὲν οὖν – πολεμεῖν δεῖ §. 8. init.] Haec omnia, quae non videntur Demosthenis esse, non habet pr. Σ, sed in exteriore mg. a m. recentiore addita sunt, id quod his verbis in medio margine positis: ζήτει τὸ λειπὸν (sic) ἔξωθεν, significatum est. — ὡμολογοῦμεν] ὁμολογοῦμεν ΣΩ Vind. 3. — 11. τούτων Σ] τούτου *Bk.* — §. 7, 1. ποτε Σ^ν. — 2. καὶ συμβ. τις Σ] τις καὶ συμβ. *Bk.* — 3. δὲ *F*ΣΩ] δή *Bk.* — 4. διορίζομαι] διισχυρίζομαι Σ.

---

nihil aliud suadendum erat. V. ad 8, 65. — ἔνιοι] quos dicat, quisquis haec scripsit, nescio; sed perquam tamen mirum est nonnullos h. l. eo esse dici animo, ut istas criminationes admittant, non plurimos aut multos. Scilicet Demostheni non illud, quod pauci, sed quod maior pars populi decretura erat, timendum erat. — καταλαμβ. – ἀδικ.] quamquam occupat cett. Sunt genitivi absoluti; a verbo ἀνέχεσθαι pendet genitivus τινων. — διορθοῦσθαι] i. q. διορίζεσθαι: «cautione vehementer est opus et ut hoc recte constituatur.» Wolf. — §. 7. ὡς ἀμυνούμεθα] debebat opinor ὅπως ἀμυνούμεθα dici. Cf. 2, 2. Neque enim ratio h. l. neque effectus, sed consilium indicatur. Cf. *Klotz.* Devar. 2. p. 763 sq. — ἐφ' ἡμῖν] 7, 12. — περὶ τοῦ] 3, 2. — §. 8. εἰ μὲν οὖν κτλ.] apte haec subii-

ἐφ᾽ ἡμῖν ἐστι τοῦτο, ἵν᾽ ἐντεῦθεν ἄρξωμαι, φήμ᾽
ἔγωγε ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα
γράφειν καὶ πράττειν καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· εἰ
δ᾽ ἕτερος τὰ ὅπλα ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύνα-
μιν πολλὴν περὶ αὑτὸν τοὔνομα μὲν τὸ τῆς εἰρή-
νης ὑμῖν προβάλλει, τοῖς δ᾽ ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ
πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο, πλὴν ἀμύνεσθαι;
φάσκειν δ᾽ εἰρήνην ἄγειν, εἰ βούλεσθε, ὥσπερ ἐκεῖ-
9 *νος, οὐ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρήνην ὑπο-* 113
λαμβάνει, ἐξ ἧς ἐκεῖνος πάντα τἆλλα λαβὼν ἐφ᾽ ἡ-
μᾶς ἥξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτα ἐκείνῳ παρ᾽
ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ᾽ ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει.
τοῦτο δ᾽ ἐστὶν ὃ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων
πάντων Φίλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν,
ὑφ᾽ ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι.

10 *Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν*

---

§. **8**, 2. ἄρξωμαί φημ᾽ pr. Σ[ν], sed alterum accentum erasit corr. — 6. αὑτὸν pr. Σ[ν].

---

ciuntur verbis ἀλλ᾽ οὐδὲ κεκίνησθε §. 5., in quibus verbis pacis quaedam significatio inest. — τὸν ταῦτα λέγοντα] i. e. τὸν λέγοντα, ὅτι ἐφ᾽ ἡμῖν ἐστιν εἰρήνην ἄγειν. De plurali v. ad 2, 25. — πράττειν] operam dare s. id agere, ut quod rogaverit decernatur ratumque fiat. Cf. ad 3, 15. — ἕτερος] non dixit Φίλιππος, quia in universum loquitur. — προβάλλει] proiicit s. protendit, quo vos securos consopiat, contra προβάλλεται protendit, quo se adversus vos tueatur (cf. 4, 40.). — οὐ διαφέρομαι] non repugno, non refragor. «Usu congruit, etsi significatione differt, quod vulgo dicunt οὐδέν μοι διαφέρει.» Schaef. — §. **9**. ἐξ ἧς] 1, 7. — πρῶτον μὲν – ἔπειτα] 4, 3. — ἐκείνῳ – λέγει] scil. οὖσαν, i. e. ἡ εἰρήνη, ἣν λέγει, ἐκείνῳ παρ᾽ ὑμῶν ἐστιν, οὐχ ὑμῖν παρ᾽ ἐκείνου. «Pacem vestram erga illum, non illius erga vos, commemorat.» Wolf. — τῶν ἀναλ.] de genitivo cf. 3, 22. — αὐτὸς μὲν πολ.] i. e. τὸ αὐτὸς μὲν π. (cf. ad 7, 14.), ad τοῦτο appositum, ne cui credas βούλεται supplendum esse. De nominativo αὐτὸς vid. *B.* 142, 2. *M.* 536. *Kr.* 55, 2, 1. Cf. §. 74. 18, 120. παραλείπω τὸ πολλάκις αὐτὸς ἐστεφανῶσθαι πρότερον. — §. **10**. καὶ μήν] 2, 9. — §. **11**. Ὀλυνθίοις] Olymp. 107, 4. — τετταρ. ἀπ. τῆς πόλ. στ.] i. e. οὐ πρότερον, πρὶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρεῖναι ἔχων (8, 59.). — δυοῖν θάτερον] ut τοὐναντίον

ἡμῖν ὁμολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι· οὐδὲ γὰρ ἂν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν Πειραιᾶ, τοῦτ' ἐρεῖ, εἴπερ οἷς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ 11
Ὀλυνθίοις τετταράκοντ' ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια εἶπεν, ὅτι δεῖ δυοῖν θάτερον ἢ 'κείνους ἐν Ὀλύνθῳ μὴ οἰκεῖν ἢ αὑτὸν ἐν Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμπων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας ὡς πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν, οἳ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ, καὶ παρ' ἡμῖν ἤριζον οἱ πολλοὶ Θηβαίοις οὐ λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου πάροδον. καὶ 12
μὴν καὶ Φερὰς πρῴην ὡς φίλος καὶ σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβών, καὶ τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις Ὠρείταις τουτοισὶ ἐπισκεψο-

---

§. **10**, 3. βαδίζοι pr. Σ. — §. **11**, 3. ἢ 'κείνους *Rüd.*] ἢ ἐκείνους *Bk.* V. ad 4, 4. — 4. αὑτὸν *Bk.*] αὐτὸν codd. — 9. ἤριζον] φιλονείκουν rec. suprascr. Σ''. — οἱ πολλοὶ Σ] πολλοὶ *Bk.* — §. **12**, 2. φέρας pr. Σ.

ἢ νῦν 8, 33., ἀμφότερον, ταὐτὰ ταῦτα, τοῦτ' ἐκεῖνο, aliaeque huius generis formulae, «reliquae orationi sic interseritur, ut nexu cum ceteris syntactico soluto notionem per se conficiat. Eodem modo nos dicimus: Eins von beiden, entweder — oder —, de ellipsi non cogitantes.» Schaef. Cf. ad 2, 1. 19, 176. εἶτα τῶν ἄλλων πρέσβεων ἕκαστον καλῶ καὶ δυοῖν θάτερον ἢ μαρτυρεῖν ἢ ἐξόμνυσθαι ἀναγκάσω. — εἰ-αἰτιάσαιτο] 6, 20. De constructione verbi αἰτιᾶσθαι cf. 7, 1. — εἰς Φωκέας] 6, 36. — ἤριζον οἱ πολλοί] certatim contendebat vulgus, cui proditorum turba (cf. 6, 29 sq.) verba dederat. — οὐ λυσιτελ.] i. e. nocituram esse. — τὴν πάροδον] 5, 20. — §. **12**. Φεράς] v. 8, 59. — ἔχει καταλαβών] v. *Herm.* ad Vig. p. 753. *Matth.* 559, b. *Kr.* 56, 3, 6. Cf. *Kritz.* ad Sall. Cat. 23, 4. — τοῖς ταλ. Ὠρ.] cf. §. 34. Dativus a verbo πεπομφέναι, non a verbo ἔφη pendet: dictabat Philippus satis acerbo verborum lusu, se Oritis morbo affectis ob benevolentiam milites misisse qui eos viserent iisque assiderent curandi caussa. — τουτοισὶ dixit, non quo adessent Oritae aut ipse digitum versus Euboeam intenderet, sed quia de re et novissima et notissima loquitur. Cf. *Weber* ad 23, 211. —

μένους ἔφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ' εὔ-
νοιαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτούς, ὡς νοσοῦσι καὶ
στασιάζουσιν, συμμάχων δ' εἶναι καὶ φίλων ἀλη-
13 *θινῶν ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἶτ' οἴ-*
εσθ' αὐτόν, οἳ ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἂν κακόν, μὴ
παθεῖν δ' ἐφυλάξαντ' ἂν ἴσως, τούτους μὲν ἐξα- 114
πατᾶν αἱρεῖσθαι μᾶλλον ἢ προλέγοντα βιάζεσθαι,
ὑμῖν δ' ἐκ προρρήσεως πολεμήσειν, καὶ ταῦθ' ἕως
14 *ἂν ἑκόντες ἐξαπατᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα· καὶ γὰρ*
ἂν ἀβελτερώτατος εἴη πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν
ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν ἐγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ'
ὑμῶν αὐτῶν τινας αἰτιωμένων ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν
πρὸς ἀλλήλους ἔριν ὑμῶν καὶ φιλονεικίαν ἐφ' αὐτὸν
προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν παρ' ἑαυτοῦ μισθοφο-
ρούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο, οἷς ἀναβάλλουσιν
ὑμᾶς λέγοντες ὡς ἐκεῖνός γε οὐ πολεμεῖ τῇ πόλει.

---

§ **12**, 7. στασιάζουσιν Σ] στασιάζουσιν ἐν αὐτοῖς *Bk.*, ut §. 50. — §. **13**, 1. οἴεσθε Σ^ν et corr. Ω^ν, οἴεσθαι pr. Ω. — §. **14**, 2. ἀβελτερ.] μωρότατος rec. suprascr. Σ^ν. — 4. ἐκλύσας] διαλύσας rec. suprascr. Σ^ν. — 5. αὐτὸν Σ Vind. 2. 3. 4.] ἑαυτὸν *Bk.*

πυνθ. γὰρ αὐτούς, ὡς] 5, 22. — νοσοῦσι] νόσος et νοσεῖν de turbis intestinis civitatum saepissime dicuntur. Cf. §. 39. 50. 18, 45 cett. — §. **13**. εἶτ'] 1, 24. — ἐποίησαν-ἄν] scil. εἰ προεῖπε s. εἰ ἐκ προρρήσεως ἐπολέμησεν αὐτοῖς. — καὶ ταῦθ'] 8, 55. — ἕως] dum, so lange als. «Diverso sensu (so lange bis) §. 17., ubi additum ἤδη tollit omnem sensus ambiguitatem. Nostro loco addi potuisset ἔτι.» Schaef. — §. **14**. οὐκ ἔστι ταῦτα] 6, 22. — καὶ γάρ] 2, 15. — τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν] i. e. εἰ ὑμεῖς οἱ ἀδικούμενοι κτλ. His ut Philippus graviter opponatur, sequitur repetita subiecti nota ἐκεῖνος. — ὑμῶν αὐτῶν] genitivus pendet a v. τινάς: cives quosdam vestros. — προείποι] 8, 27. — τοὺς λόγους] ea verba, quibus vos remorantur (v. 3, 9.), i. e. facultatem ea dicendi. — §. **15**. ὦ πρὸς τοῦ Διός] ὢ πρὸς τῶν θεῶν pro deum fidem 21, 98. — ἢ τῶν πρ.] i. e. ἢ ἐκ τῶν πρ. V. ad 1, 5. — ἐξ ἀρχῆς] statim ab initio, i. e. statim post factam pacem (ἄρτι τῆς εἰρήνης γεγονυίας, quibus verbis illud explicatur). Paullo accuratius 8, 63. ἐν αὐτῷ τῷ τὴν εἰρήνην ποιήσασθαι. Nam Philippus, dum de pace agebatur, in Thraciam expeditionem fecit, post subactam demum Thraciam pacem

Ἀλλ᾽ ἔστιν, ὦ πρὸς τοῦ Διός, ὅστις εὖ φρονῶν 15
ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον ἢ τῶν πραγμάτων τὸν
ἄγοντ᾽ εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ᾽ ἑαυτῷ σκέψαιτ᾽ ἄν;
οὐδεὶς δήπου. ὁ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἄρτι
τῆς εἰρήνης γεγονυίας, οὔπω Διοπείθους στρατη-
γοῦντος οὐδὲ τῶν ὄντων ἐν Χερρονήσῳ νῦν ἀπε-
σταλμένων, Σέρρειον καὶ Δορίσκον ἐλάμβανεν καὶ
τοὺς ἐκ Σερρείου τείχους καὶ Ἱεροῦ ὄρους στρα-
τιώτας ἐξέβαλλεν, οὓς ὁ ὑμέτερος στρατηγὸς κατέ-
στησεν. καὶ τοιαῦτα πράττων τί ἐποίει; εἰρήνην μὲν
γὰρ ὀμωμόκει. καὶ μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ᾽ ἐστὶν 16
ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα
ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος
οὗτος· τὸ δ᾽ εὐσεβὲς καὶ τὸ δίκαιον ἄν τ᾽ ἐπὶ μι-
κροῦ τις ἄν τ᾽ ἐπὶ μείζονος παραβαίνῃ, τὴν αὐτὴν
ἔχει δύναμιν. φέρε δὴ νῦν, ἡνίκ᾽ εἰς Χερρόνησον,

---

§. **15**, 1. ὦ] ὢ *Bk.* — 7. Σέρρειον] Σέρριον codd.(*Bk.*). Cf. ad 7, 37. — ἐλάμβανεν Σ] κατελάμβανε *Bk.* — 8. Σερρείου Σ] Σερρίου *Bk.* — 9. κατέστησεν *FΣΥΩ* Vind. 2. 4.] ἐγκατέστησεν *Bk.* — 10. καὶ τοιαῦτα ΣΥ] καίτοι ταῦτα *Bk.* — §. **16**, 2. ταῦτα Σ] ταῦτά ἐστιν *Bk.* Cf. 3, 29. 19, 196.

---

suo iureiurando confirmavit. — οὐδὲ - ἀπεστ.] «neque missis iis qui nunc in Chersoneso sunt.» Wolf. Exspectaveris τῶν νῦν ἐν Χ. ὄντων, sed cf. ad 7, 22. — τοὺς ἐκ] 1, 15. — στρατηγός] Chares. — τοιαῦτα πράττων τί ἐποίει;] v. ad 3, 15.: talia agens quid faciebat? i. e. quo nomine ista actio appellanda est? De particula γάρ quae sequitur cf. ad 3, 6. — εἰρήνην μέν] non sequitur δέ. V. ad 8, 37. — §. **16**. τί δὲ ταῦτ᾽ ἐστίν] de singulari τί v. ad 4, 10. Δέ autem sic positum est, ut adversarius respicere ad ea, quae ab oratore dicta sunt, iisque haec opponere censeatur. Aliter *Weber* ad 23, 58. — ἔμελεν] «tum, quum haec ille faciebat.» Rued. Ceterum εἰ h. l. est oblique interrogantis: num parva ista sint necne, alia caussa (quaestio) est, quae nunc non agitur. Cf. 18, 44. εἰ δὲ μὴ ᾐσθάνοντο, ἕτερος λόγος οὗτος, οὐ πρὸς ἐμέ. — μικροῦ — μείζονος] 21, 14. ἐπηρεάζων μοι συνεχῶς καὶ μικρὰ καὶ μείζω. Comparativum (maiora, scil. quam quae parva sunt) posuit, ne ea quae media s. mediocria sunt excipere videatur. Cf. §. 69. — φέρε] 8, 34. —

ἣν βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώ-
κασιν εἶναι, ξένους εἰσπέμπει καὶ βοηθεῖν ὁμολογεῖ
17 καὶ ἐπιστέλλει ταῦτα, τί ποιεῖ; φὴς μὲν γὰρ οὐ
πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ τοσούτῳ δέω ταῦτα ποιοῦντα ἐκεῖ- 115
νον ἄγειν ὁμολογεῖν τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε
καὶ Μεγάρων ἁπτόμενον καὶ ἐν Εὐβοίᾳ τυραννίδα
κατασκευάζοντα καὶ νῦν ἐπὶ Θρᾴκην παριόντα καὶ
τὰ ἐν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον καὶ πάνθ', ὅσα
πράττει μετὰ τῆς δυνάμεως, ποιοῦντα λύειν φημὶ
τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τοὺς τὰ
μηχανήματα ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἕως
ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν ἤδη προσάγωσιν. ἀλλ' οὐ
φήσετε· ὁ γὰρ, οἷς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράτ-
των καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κἂν
18 μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυ-
νεύσαιτ' ἄν, εἴ τι γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσποντον

---

§. 17, 1. φῂς Σ, φησὶ *Bk.* — 2. τοσούτῳ Σ pr. Vind. 2. et supra versum *F*] τοσούτου *Bk.* — 3. ἄγειν ὁμ. *A*Σ] ὁμ. ἄγειν *Bk.* — 6. σκευωρούμενον] κατὰ μικρὸν ὑφ' ἑαυτὸν ποιούμενον rec. mg. Σ^{ν}. — 9. μηχανήματα] πολιορκήματα rec. suprascr. Σ^{ν}. — 10. ἂν αὐτὰ - φήσετε pr. m. in mg. add. Σ^{ν}. — προσάγωσιν Σ, ut *Bk.* et *Dübn.* testantur, προσαγάγωσιν *Bk.* — §. 18, 2. 3. et 4. τῷ - τῷ - τῷ] ita in eraso habet

---

βασιλεύς] «ubi rex Persarum in universum (non certus certoque nomine appellatus) intelligitur, ita ut eodem iure regnum Persicum scribi possit, ibi βασιλεύς ubique sine articulo est scriptum.» Benseler ad Isocr. Areop. p. 124. Cf. ad 7, 29. — ἐπιστέλλει] scil. ἡμῖν. — §. 17. τοσούτῳ] 18, 111. τοσούτῳ γὰρ δέω λέγειν. Cf. ad 8, 70. — Μεγάρων - Εὐβ. - Θρᾴκ. - Πελοπ.] «quae omnia ad vos minus pertinent, quam Chersonesus.» Schaef. Megara tentabat (ἥπτετο, cf. 18, 79.) Olymp. 109, 1. De Euboea v. 8, 36., propter quem locum ne h. l. τυραννίδας scribendum esse credas, «τυραννίς in universum dicitur complectiturque duos illos tyrannos: verte dominationem tyrannorum.» Schaef. — τὰ ἐν Πελ. σκευωρ.] Peloponnesios, inprimis Argivos et Messenios (6, 15.), ad bellum contra Lacedaemonios instigando. — μετὰ τῆς δυν.] cum copiis suis. — ἐφιστάντας] i. e. ἐφ' ὑμᾶς ἱστάντας (§. 19.), qui machinas contra urbem vestram statuunt. Cf. §. 50. — οἷς ἂν ἐγώ] 8, 72. — οὗτος] 2, 6. — §. 18. τίσιν - κινδυν. ἄν] cave i. q. περὶ τίνων κινδ. ἂν (quarum rerum periculum subibitis, cf. *Kr.* ad Thuc. 2, 65, 4.) esse putes. Hoc dicit

ἀλλοτριωθῆναι, τῷ Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν
πολεμοῦνθ᾽ ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ Πελοποννη-
σίους τἀκείνου φρονῆσαι. εἶτα τὸν τοῦτο τὸ μηχά-
νημα ἐπὶ τὴν πόλιν ἱστάντα, τοῦτον εἰρήνην ἄγειν
ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ᾽ ἀφ᾽ ἧς 19
ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ᾽ αὐτὸν
πολεμεῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δέ, ἐὰν ἀμύνησθε ἤδη,
σωφρονήσειν φημί, ἐὰν δὲ ἐάσητε, οὐδὲ τοῦθ᾽ ὅταν
βούλησθε δυνήσεσθε ποιῆσαι. καὶ τοσοῦτόν γε ἀφέ-
στηκα τῶν ἄλλων, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν συμ-
βουλευόντων, ὥστε οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερρονήσου
νῦν σκοπεῖν οὐδὲ Βυζαντίου, ἀλλ᾽ ἐπαμῦναι μὲν 20
τούτοις καὶ διατηρῆσαι, μή τι πάθωσιν, βουλεύ-
εσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων, ὡς ἐν
116 *κινδύνῳ μεγάλῳ καθεστώτων. βούλομαι δ᾽ εἰπεῖν*
πρὸς ὑμᾶς ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φο-

---

a pr. manu Σ. — 3. ἀλλοτριωθῆναι Σ] ὑμῶν ἀλλοτριωθῆναι *Bk.* — §. **19**, 1. δεῖ *FΣΥΩ* Vind. 2. 3. 4.] δέω *Bk.* Cf. 8, 70. — 3. ἐὰν Σ Vind. 2] ἐὰν μὲν *Bk.* Cf. §. 2. — 4. σωφρονίσειν pr. Σ. — ἐάσητε Σ] ἀναβάλλησθε *Bk.* — §. **20**, 2. πάθωσιν Σ] πάθωσι καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις πάνθ᾽ ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι *Bk.* — 4. μεγάλῳ Σ Vind. 2.] μεγίστῳ *Bk.*

---

orator: quibusnam rebus efficietur, ut, si bellum aperte exarserit, periclitemini (in periculo versemini)? eo, quod Hellespontus abalienatus erit, eo, quod ille Megaris et Euboea potitus erit cett.; his quasi machinis vos urgebit et expugnabit. — τὸν Ἑλλήσπ.] δύο χρησιμωτέρους τόπους τῆς οἰκουμένης οὐδ᾽ ἂν εἷς ἐπιδεῖξαι τῇ πόλει, κατὰ μὲν γῆν Πυλῶν, ἐκ θαλάττης δὲ τοῦ Ἑλλησπόντου 19, 180. — εἶτα] 1, 24. — §. **19**. ἀφ᾽ ἧς ἡμ.] i. e. ἀπὸ ταύτης τῆς ἡμ., ᾗ (Olymp. 108, 2. Scirophorionis d. 23.). Cf. ad 8, 23. — ἤδη] iamiam, actutum. Sic et ii intellexerunt, qui ἀναβάλλησθε pro ἐάσητε scripserunt. — τοῦθ᾽ ὅταν κτλ.] τοῦτο sic collocatum, ut quod ad utrumque verbum (βούλησθε – ποιῆσαι) pertineret: id ne quum voletis quidem facere poteritis. — ἀφέστηκα] dissideo, dissentio. — ὥστε οὐδὲ – σκ.] ut ne videatur quidem mihi consultandum esse. Ne verbum δεῖν deesse putes, δοκεῖ per se idem est quod placet, consentaneum videtur (ἡγοῦμαι δεῖν). — §. **20**. τούτοις] i. e. τοῖς Χερρονησίταις καὶ τοῖς Βυζαντίοις. Cf. §. 26. — μέντοι] 3, 2. — ἐξ ὧν] qua de caussa. Cf. 1, 7. — ὑπὲρ τῶν πρ.] i. e. de sa-

βοῦμαι, ἵν᾽ εἰ μὲν ὀρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν καὶ πρόνοιάν τιν᾽ ὑμῶν γ᾽ αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε, ἐὰν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφῶσθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ᾽ αὖθις ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε.

21 *Ὅτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τὸ κατ᾽ ἀρχὰς Φίλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στασιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὑτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον ἦν τοσοῦτον αὐτὸν ἐξ ἐκείνου γενέσθαι ἢ νῦν, ὅθ᾽ οὕτω πολλὰ προείληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ᾽ αὑτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ᾽ ὅσα*
22 *τοιαῦτ᾽ ἂν ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ᾽ ὁρῶ συγκεχωρηκότας ἅπαντας ἀνθρώπους ἀφ᾽ ὑμῶν ἀρξαμένους αὐτῷ, ὑπὲρ οὗ τὸν ἄλλον ἅπαντα χρόνον πάντες οἱ πόλεμοι γεγόνασιν οἱ Ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν ὅ τι βούλεται καὶ καθ᾽ ἕνα*

---

§. **20**, 6. λογίζωμαι Σ Vind. 4. — 7. τινα-γε Σʳ. — 8. βούλησθε *ΑFΣΥ* Vind. 4. — 9. ἐὰν Σ] ἂν *Bk.* — §. **21**, 2. Φίλιππος Σʳ, φίλιππο Σᵈ, ὁ Φίλιππος *Bk.* — 3. αὐτοὺς pr. Σʳ, sed corr. eadem m. — §. **22**, 4. πάντες Σ] ἅπαντες *Bk.*

---

lute reipublicae. — ἵν᾽-λογισμ.] λογίζεσθαι ratiocinari h. l. de sententia ratiocinando exorta dicitur: ut, si recte sentio, vos ad hanc sententiam accedatis. — εἰ μὴ ἄρα] nisi forte. Cf. 3, 26. — αὖθις] posthac. 21, 218. πότερ᾽ οὖν τούτου γενομένου κρεῖττον ἦν αὖθις ἢ νυνὶ κολάσαι; — §. **21**. ὅτι μὲν-ἀλλ᾽ ὁρῶ] 8, 52. — μέγας ηὔξηται] 1, 28. — αὑτούς] i. e. ἀλλήλους. V. 4, 10. — ποιήσασθαι] sic, non ποιεῖσθαι scriptum, quia res ipsa per se (subiectio), non tempus, quo efficitur, spectatur. Cf. ad 1, 14. — §. **22**. ἀφ᾽ ὑμῶν ἀρξ.] initio a vobis facto i. e. inter quos primi vos estis (ihr an der Spitze). 18, 297. τῶν πολιτευομένων παρὰ τοῖς Ἕλλησι διαφθαρέντων ἁπάντων ἀρξαμένων ἀπὸ σοῦ. Cf. *B.* 150. p. 471. *M.* 557. *Kr.* 56, 8, 6. — ὑπὲρ οὗ] i. e. τοῦτο, ὑπὲρ οὗ. — τί οὖν ἐ. τ.] 4, 2. — καθ᾽ ἕνα-τῶν Ἑλλ.] singulas deinceps civitates Graecorum. V. ad 4, 20. — οὑτωσί] 1, 20. — περικόπτειν] 8, 9. — λωποδυτεῖν] 4, 47. — §. **23**. προστάται] οἱ προεστῶτες. «Hoc intelligendum est γενικῶς: εἰδικῶς altera vox de hac re frequentius usurpata, ἡγεμονία, h. e. summa imperii adversus barbaros.» Schaef. — ἑβδομ. ἔτη καὶ τρία] 27, 35. ἑβδομήκοντα μναῖ καὶ ἑπτά. 34, 24. πεντακόσιαι δραχμαὶ καὶ ἑξήκοντα. De re v.

οὑτωσὶ περικόπτειν καὶ λωποδυτεῖν τῶν Ἑλλήνων καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προ- 23
στάται μὲν ὑμεῖς ἑβδομήκοντα ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε, προστάται δὲ τριάκοντα ἑνὸς δέοντα Λακεδαιμόνιοι· ἴσχυσαν δέ τι καὶ Θηβαῖοι τουτουσὶ τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ἀλλ' ὅμως οὔθ' ὑμῖν οὔτε Θηβαίοις οὔτε Λακεδαιμονίοις οὐδεπώποτε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, συνεχωρήθη τοῦθ' ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων,
ποιεῖν ὅ τι βούλοισθε, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ τοῦτο 24
μὲν ὑμῖν, μᾶλλον δὲ τοῖς τότ' οὖσιν Ἀθηναίοις,
117 *ἐπειδή τισιν οὐ μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες ᾤοντο δεῖν, καὶ οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες αὐτοῖς, μετὰ τῶν ἠδικημένων πολεμεῖν. καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἄρξασι καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδὴ πλεονάζειν ἐπεχεί-*

---

§. **23**, 5. τουτουσὶ τοὺς τελ. *ΑΣ* Vind. 2.] τοὺς τελ. τουτουσὶ *Bk.* — §. **24**, 3. προφέρεσθαι pr. Σ, sed σ a m. antiq. suprascr.

3, 24. — τριάκ. ἑνὸς δέοντα] principatum habuerunt Lacedaemonii ab Ol. 93, 4. (405.), quo anno ad Aegos flumen pugnatum est, usque ad Ol. 101, 1. (376.), quo a Chabria ad Naxum devicti sunt. — τὴν ἐν Λ. μ.] Ol. 102, 2. s. 371. a. Chr. — τοῦθ'—ποιεῖν] 7, 14. — ὅ τι βούλοισθε] est optativus orationis obliquae: id numquam Graeci vobis permiserunt, ut, quicquid velletis, faceretis. «Secunda autem persona, quum plura subiecta adsint, rite ponitur, quum is, quem alloquimur, nobis primus et proximus sit.» Bremi. — οὐδὲ πολλοῦ δεῖ] 8, 42. — §. **24**. τοῦτο μὲν—καὶ πάλιν] cf. §. 58. πρῶτον μὲν — πάλιν 5, 5. πρῶτον μὲν — δέ infra §. 48. V. *Herm.* ad Viger. p. 702. *Matth.* 288. not. 2. — μᾶλλον δέ] §. 25. 2, 2. «Vide, quo artificio orator captet auram popularem.» Schaef. — τισιν] dativus pendet a verbo προσφέρεσθαι. Orator rem attenuans non moderate tractatos esse dicit, in quos notum est crudeliter ab Atheniensibus animadversum esse. — Λακεδαιμονίοις] dativus regitur a vv. εἰς πόλεμον κατέστησαν i. e. ἐπολέμησαν. Cf. ad 4, 45. — ἄρξασι] i. e. προστάταις γενομένοις. Herod. 1, 14. ἐπεί τε ἦρξε postquam regno est potitus. Dem. 21, 173. 24, 129. ταμιεύσας quaestor factus. 20, 91. συνηθέντες potentes facti. Cf. *Kr.* 53, 5. — πλεονάζειν] raro usu i. q. πλεονεκτεῖν (v. ad 2, 9.): «insolescere, plus sibi, quam

ρουν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθεστηκότα ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ οἱ μηδὲν
25 ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους λέγειν; ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι οὐδὲν ἂν εἰπεῖν ἔχοντες ἐξ ἀρχῆς, ὅ τι ἠδικούμεθ' ὑπ' ἀλλήλων, ὅμως ὑπὲρ ὧν τοὺς ἄλλους ἀδικουμένους ἑωρῶμεν, πολεμεῖν ᾠόμεθα δεῖν. καίτοι πάνθ' ὅσα ἐξημάρτηται καὶ Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντ' ἐκείνοις ἔτεσι καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα, ἐλάττονά ἐστιν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὧν Φίλιππος ἐν τρισὶ καὶ δέκα οὐχ ὅλοις ἔτεσιν οἷς ἐπιπολάζει ἠδίκηκε τοὺς Ἕλληνας, μᾶλλον δὲ οὐδὲ
26 πέμπτον μέρος τούτων ἐκεῖνα. Ὄλυνθον μὲν δὴ καὶ

---

§. **24**, 8. πέραι pr. Σ[d]. — §. **25**, 3. ἠδικούμεθα Σ[ν]. — 6. τριάκοντα Σ[ν]. — 11. πέμπτον Σ] om. Ω[ν], γρ. πολλοστὸν mg. Ω et rec. mg. Σ[ν], πολλοστὸν πέμπτον *FY* Vind. 4. et pr. Vind. 2., πολλοστὸν *Bk.* — ἐκεῖνα Σ] ἐκεῖνα, καὶ τοῦτο ἐκ βραχέος λόγου ῥᾴδιον δεῖξαι in mg.

---

oportebat, arrogare.» Wolf. Cf. 39, 14. καὶ τοὺς πάνυ δεινοὺς ἑκάστοτε, ὅταν πλεονάζωσιν, ἐπίστασθ' ὑμεῖς κοσμίους ποιεῖν. — τὰ καθ. ἐκίνουν] ἀναγκάζοντες τοὺς συμμάχους ἐπιτηδείως σφίσι πολιτεύεσθαι, τουτέστιν ὀλιγαρχεῖσθαι, μᾶλλον δὲ δεκαδαρχίας καθιστάντες. Wolf. — §. **25**. τί δεῖ τοὺς ἄ. λέγειν; ἀλλ'] frequens est apud Demosthenem haec formula dicendi, quum transitus fit ad graviora. Cf. §. 59. *Weber* ad 23, 114. Vid. ad 3, 27. — ἀλλ' ἡμεῖς αὐτοί] at nos ipsi, qua ratione gravius opponuntur ceteris Athenienses: οὐ μόνον ἄλλοι ἡμῖν καὶ Λακεδαιμονίοις, ἀλλ' ἡμεῖς κτλ. Cf. §. 59. — οὐδὲν ἂν — ἔχοντες] resolve: οὐδὲν ἂν εἴχομεν, scil. εἰ καὶ ἠβουλόμεθα. — ὑπὲρ ὧν] 1, 5. — ἐν τρισὶ καὶ δέκα] inde ab Ol. 106, 3., quo tempore Philippus iam apertius bello sacro se immiscere et in Graecorum libertatem grassari coepit. — οἷς] i. e. ἐν οἷς. Cf. §. 61. 18, 134. χειροτονησάντων αὐτὸν ὑμῶν — ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγνοίας ἧσπερ πολλὰ προΐεσθε τῶν κοινῶν. 21, 155. οὗτος δὲ ὅτι μὲν κατὰ ταύτην τὴν ἡλικίαν ἦν ἣν νῦν ἐγώ. — ἐπιπολάζει] «invidiose et cum contemtu dictum. Wolfius: aliquid esse coepit.» Schaef. — §. **26**. μὲν — ἀλλά] 8, 52. — Μεθώνην] h. l. non Μεθώνη τῆς Μακεδονίας (50, 46.), Mothona, Eretriensium colonia in Pieria inter Pydnam et Alorum sita, quae a Philippo Ol. 106, 4. expugnata etiam Strabonis aetate exstabat (cf. libr. 7. fragm. 20.), sed Μεθώνη ἡ Θρᾳκία (Strab. 9, 5, 16.) dicitur, in Chalcidice ad Sardonem v. Sandanum fluvium sita, in qua

Μεθώνην καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θρᾴκης ἐῶ, ἃς ἁπάσας οὕτως ὠμῶς ἀνῄρηκεν, ὥστε μηδ' εἰ πώποτ' ᾠκήθησαν, προσελθόντ' εἶναι ῥᾴδιον εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος τοσοῦτον ἀνῃρημένον σιωπῶ. ἀλλα Θετταλία πῶς ἔχει; οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρῄρηται καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις, ἀλλὰ καὶ κατ' ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ 27
δ' ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις οὐκ ἤδη τυραννοῦνται, καὶ
118 *ταῦτα ἐν νήσῳ πλησίον Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην εἰς τὰς ἐπιστολὰς γράφει «ἐμοὶ δ' ἐστὶν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ βουλομένους»; καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ' ἔργοις οὐ ποιεῖ,*

---

rc. Σ et ceteri codd. (*Bk.*). — §. **26**, 9. κατὰ ἔθνη Σ^ν. — §. **27**, 4. εἰς τὰς ἐπιστολὰς Σ] ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς *Bk.* Cf. §. 41. 19, 40. —

---

oppugnanda Philippus alterum oculum amiserat. Ea urbs, ut Apollonia, societate cum Olynthiis coniuncta erat. Vid. *Boehn.* quaestt. oratt. p. 206 sqq. — ἐπὶ Θρ.] urbes Chalcidicas dicit, Olynthiorum imperio subiectas. Cf. ad 1, 17. — ὥστε-προσελθ. εἶναι ῥάδ. εἰπ.] scil. τινά: ut ne id quidem, num umquam habitatae fuerint, facile quisquam quum in eum locum accesserit dicere possit. Appian. b. civ. 4, 102. μέχρι Φίλιππος ὁ Ἀμύντου Χαλκιδέας ἀνέστησεν, ὡς μηδὲν ἔτι πλὴν οἰκόπεδα μόνον ἱερῶν ὁρᾶσθαι. — τὰς πολιτ.] libertatem. Cf. ad 1, 5. — τὰς πόλεις] Pagasas et Magnesiam. — αὐτῶν] i. e. τῶν Θετταλῶν. Cf. *Matth.* 434, 2. — τετραρχίας] 6, 22. — κατέστησεν] ne post παρῄρηται offendat, recte aoristus cum perfecto iungitur, siquidem illas tetrarchias etiamtum manere necdum abrogatas esse inter omnes constabat. Cf. §. 71. *Maetzn.* ad Lyc. 5. *Weber* ad 23, 178. Accedit quod ea forma perfecti, quae h. l. apta foret (καθέστακε, quam e Dionysio recepit h. l. *Reiskius*), serioris demum graecitatis est. — ἵνα μὴ κτλ.] ut non solum oppidatim (singulae urbes, quibus Philippus mutata reipublicae forma clientes suos praefecerat), sed etiam regionatim (quia totam Thessaliam in quattuor regiones s. gentes descripserat) servirent. De coniunctivo δουλεύωσι cf. ad 3, 6. 7, 38. — §. **27**. καὶ ταῦτα] cf. §. 13. — ἐν νήσῳ] 8, 74. — καὶ οὐ γράφει μὲν κτλ.] i. e. οὐ μόνον γράφει ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ποιεῖ. Negatio enim quae ante verbum γράφει posita est etiam ad verba οὐ ποιεῖ pertinet. Cf. §. 57. 15, 6. 18, 179. οὐκ εἶπον μὲν ταῦτα, οὐκ ἔγραψα δὲ, οὐδ' ἔγραψα μὲν, οὐκ ἐπρέσβευσα δὲ, οὐδ' ἐπρέσβευσα

ἀλλ' ἐφ' Ἑλλήσποντον οἴχεται, πρότερον ἧκεν ἐπ'
Ἀμβρακίαν, Ἦλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν Πελο-
ποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσε πρῴην, οὔθ' ἡ
Ἑλλὰς οὔθ' ἡ βάρβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τἀν-
28 θρώπου. καὶ ταῦθ' ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες ἅπαντες καὶ
ἀκούοντες οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων πρὸς
ἀλλήλους καὶ ἀγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς δια-
κείμεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ' ἄχρι
τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων
οὔτε τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα οὐδὲ συστῆναι
οὐδὲ κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιή-
29 σασθαι, ἀλλὰ μείζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον πε-
ριορῶμεν, τὸν χρόνον κερδᾶναι τοῦτον, ὃν ἄλλος
ἀπόλλυται, ἕκαστος ἐγνωκώς, ὥς γ' ἐμοὶ δοκεῖ, οὐχ

---

9. πρώην Σν. — §. **28**, 4. διορωρύγμεθα] κατεσκάμμεθα λεληστεύμεθα rec. suprascr. Σν. — 5. σήμερον Σ. Cf. 4, 14. — §. **29**, 3. γε ἐμοί

μὲν, οὐκ ἔπεισα δὲ Θηβαίους. Auct. ad Herenn. 4, 25, 34. *Non sensi hoc et non suasi, neque suasi et non ipse statim facere coepi, neque facere coepi et non perfeci, neque perfeci et non probavi.* — πρότερον] Olymp. 109, 1. vel 2., quo anno Philippus expeditionem in Ambraciam et Leucadem parabat (cf. §. 34. 72. 7, 32.). — Ἦλιν ἔχει] auctoritate et gratia, non foedere adiunctam. — Μεγάρ.] §. 17. — ἡ βάρβαρος] sc. γῆ. «Rarior haec locutio.» Schaef. In prosa quidem. Cf. 1, 25. — χωρεῖ] avaritiam hominis capit, i. e. sufficiet ad explendam avaritiam. Cf. 21, 200. ἡ πόλις αὐτὸν οὐ χωρεῖ. — §. **28**. διορωρ. κατὰ πόλ.] oppidatim perforati i. e. (ut *Wolfius* vertit) tamquam fossis interiectis et vallis separati sumus. Cf. 18, 61 sq. παρὰ γὰρ τοῖς Ἕλλησιν, οὐ τισὶν, ἀλλὰ πᾶσιν ὁμοίως, φορὰν προδοτῶν — συνέβη γενέσθαι τοσαύτην, ὅσην οὐδείς πω πρότερον μέμνηται γεγονυῖαν· οὓς συναγωνιστὰς καὶ συνεργοὺς λαβὼν καὶ πρότερον κακῶς τοὺς Ἕλληνας ἔχοντας πρὸς ἑαυτοὺς καὶ στασιαστικῶς ἔτι χεῖρον διέθηκε, τοὺς μὲν ἐξαπατῶν, τοῖς δὲ διδοὺς, τοὺς δὲ πάντα τρόπον διαφθείρων, καὶ διέστησεν εἰς μέρη πολλὰ ἑνὸς τοῦ συμφέροντος ἅπασιν ὄντος, κωλύειν ἐκεῖνον μέγαν γίγνεσθαι. Vd. ad 6, 18. — οὐδὲ συστῆναι] scil. δυνάμεθα: neque coire i. e. societatem inire (zusammentreten, uns vereinigen). — §. **29**. τὸν χρόνον κτλ.] sensus est: unusquisque illud tempus, quo perit alius, dum ipse otio fruitur, in lucro esse deputat, non cogitans, quum proximus ardeat, incendium brevi ad se

*ὅπως σωθήσεται τὰ τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ
πράττων, ἐπεὶ ὅτι γε ὥσπερ περίοδος ἢ καταβολὴ
πυρετοῦ ἢ ἄλλου τινὸς κακοῦ καὶ τῷ πάνυ πόρρω
δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρχεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ.
καὶ μὴν κἀκεῖνό γε ἴστε, ὅτι ὅσα μὲν ὑπὸ Λακε-* 30
*δαιμονίων ἢ ὑφ᾽ ἡμῶν ἔπασχον οἱ Ἕλληνες, ἀλλ᾽ οὖν
ὑπὸ γνησίων γ᾽ ὄντων τῆς Ἑλλάδος ἠδικοῦντο, καὶ
τὸν αὐτὸν τρόπον ἄν τις ὑπέλαβε τοῦθ᾽, ὥσπερ ἂν
εἰ υἱὸς ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνήσιος διῴκει τι
μὴ καλῶς μηδ᾽ ὀρθῶς, κατ᾽ αὐτὸ μὲν τοῦτο ἄξιον
μέμψεως εἶναι καὶ κατηγορίας, ὡς δ᾽ οὐ προσήκων*
119 *ἢ ὡς οὐ κληρονόμος τούτων ὧν ταῦτα ἐποίει, οὐκ
ἐνεῖναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ἢ ὑποβολιμαῖος τὰ* 31
μὴ προσήκοντα ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις,

Σ, γέ μοι vulg. — 6. ἄλλου τινὸς Σ] τινος ἄλλου *Bk.* — 7. ἀγνοεῖ Σ] ἀγνοεῖ δήπου *Bk.* — §. **30**, 4. ὑπέλαβεν τοῦτο Σν. — ὡσπερανεὶ pr. Σ. — 6. ἄξιον cum anonymo in app. Francof. *Reiskius,* ἄξιος codd.

---

perventurum. Cf. 18, 45. αἱ δὲ πόλεις ἐνόσουν τῶν μὲν ἐν τῷ πολιτεύεσθαι καὶ πράττειν δωροδοκούντων καὶ διαφθειρομένων ἐπὶ χρήμασι, τῶν δὲ ἰδιωτῶν καὶ πολλῶν τὰ μὲν οὐ προορωμένων, τὰ δὲ τῇ καθ᾽ ἡμέραν ῥαστώνῃ καὶ σχολῇ δελεαζομένων, καὶ τοιουτονί τι πάθος πεπονθότων ἁπάντων, πλὴν οὐκ ἐφ᾽ ἑαυτοὺς ἑκάστων οἰομένων τὸ δεινὸν ἥξειν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἑτέρων κινδύνων τὰ ἑαυτῶν ἀσφαλῶς σχήσειν, ὅταν βούλωνται. — ἕκαστος] 4, 48. — ὅτι γε] 7, 11. — περίοδος ἢ καταβ. πυρ.] i. e. περιοδικὴ λῆψις (accessio) πυρετοῦ, non febris intermittens, quae statis diebus redeat (Wechselfieber), sed quae quasi in orbem vagans pedetentim in omnes grassetur. — §. **30**. κἀκεῖνο] 2, 24. — ἀλλ᾽ οὖν γε] at certe quidem. — γνησίων-τῆς Ἑλλάδος] «notanda locutio γνήσιοι τῆς Ἑλλάδος, i. e. Ἕλληνες ἰθαγενεῖς.» Schaef. Nimirum propter comparationem, quam instituturus erat, sic dixit (ächte Söhne Griechenlands). — ὥσπερ ἂν] 6, 8. De v. ὥσπερ v. ad 1, 15. — διῴκει-ὀρθῶς] leniter dictum pro: si rem familiarem dissiparet (ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο §. 31.). — ἄξιον μ. εἶναι-ἐνεῖναι] infinitivi pendent a verbis ὥσπερ ἂν ὑπέλαβε: «perinde quis hoc de negotio statuat, ac si de filio familias — statuat, eum in hoc quidem esse reprehendendum —, verumtamen ideo non licere negare cett.» Reisk. — οὐ προσήκων-τούτων] scil. ὧν τι οὐ καλῶς διῴκησεν: alienus ab his opibus, ut ad quem illae nihil pertineant. — §. **31**. ἀπώλλυε καὶ ἐλυμ.] perderet con-

ὅσῳ μᾶλλον δεινὸν καὶ ὀργῆς ἄξιον πάντες ἂν ἔφασαν εἶναι. ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὧν ἐκεῖνος πράττει νῦν, οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἕλληνος ὄντος οὐδὲ προσήκοντος οὐδὲν τοῖς Ἕλλησιν, ἀλλ' οὐδὲ βαρβάρου ἐντεῦθεν, ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἀλλ' ὀλέθρου Μακεδόνος, ὅθεν οὐδ' ἀνδράποδον σπουδαῖον οὐδὲν ἦν πρότερον.

32 *Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς τῷ πόλεις ἀνῃρηκέναι τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοινὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, κἂν αὐτὸς μὴ παρῇ,*
33 *τοὺς δούλους ἀγωνοθετήσοντας πέμπει; γράφει δὲ Θετταλοῖς, ὃν χρὴ τρόπον πολιτεύεσθαι; πέμπει δὲ ξένους τοὺς μὲν εἰς Πορθμὸν, τὸν δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δ' ἐπ' Ὠρεὸν, τύραννον*

---

§. **31**, 4. ἔφησαν Σ. — 9. πρότερον pr. Σ] πρότερον πρίασθαι *Bk.* In Σ πρίασθαι m. rec. suprascr. — §. **32**, 2. πόλεις *F*ΣΥΩ] πόλεις [Ἑλληνίδας] *Bk.* — τίθησιν Σ$^{\nu}$. — 4. πέμπει; pr. Σ] πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ τῶν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας παρόδων ἐστὶ καὶ φρουραῖς καὶ ξένοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δὲ καὶ τὴν προμαντείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριέας καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἧς οὐδὲ τοῖς Ἕλλησιν ἅπασι μέτεστιν; *Bk.* cum cett. codd. (et rc. Σ in

---

tumeliose, ut Philippus Graeciam τὴν οὐδὲν προσήκουσαν αὐτῷ. Cf. 45, 27. δούλου λελυμασμένου τὰ δεσποτῶν. — ἀλλ' οὐχ - οὐχ οὕτως ἔχ.] cum vi repetita negatio, ut 45, 56. ἀλλ' οὐχ οὑτοσὶ Στέφανος, οὐκ ὤκνησε κτλ. Aesch. 3, 194. ἀλλ' οὐχὶ ὁ Κέφαλος, ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος, ὁ δοκῶν δημοτικώτατος γεγονέναι, οὐχ οὕτως. Cf. infra §. 35. Non ita Graeci de Philippo sentiunt, quem barbarum in suas ipsorum opes contumeliose grassari aequo animo patiuntur. — τοῖς Ἕλλησιν] Xen. Anab. 3, 1, 31. τούτῳ γε οὔτε τῆς Βοιωτίας προσήκει οὐδὲν οὔτε τῆς Ἑλλάδος παντάπασιν. De re cf. ad 3, 16. — ὀλέθρου] i. e. ὀλεθρίου, perditi (cf. 18, 127. ὄλεθρος γραμματεύς. 23, 202. ἀνθρώπους οὐδ' ἐλευθέρους, ἀλλ' ὀλέθρους), qualem hominem Latini pestem s. perniciem vocant. — ὅθεν κτλ.] e Scythia, Cappadocia, Thracia, Phrygia, Aegypto mancipia sua petebant Athenienses, e Macedonia autem raro aut nunquam exportata esse videntur. — §. **32**. πόλεις] Phocensium. — τίθησι] 5, 22. — κἄν] 4, 50. — τοὺς δούλους] «intelligendi Macedonum proceres, quos orator δημοκρατικῶς lasciviens dicit δούλους.» Schaef. — §. **33**. γράφει δέ] repete οὐ (nonne). Cf. 3, 16. — πολιτεύεσθαι] v. ad §. 26. — Πορθμόν] de re

Φιλιστίδην καταστήσοντας; ἀλλ' ὅμως ταῦθ' ὁρῶν-
τες οἱ Ἕλληνες ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
ὥσπερ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσι θεωρεῖν, εὐχό-
μενοι μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἕκαστοι γενέσθαι, κωλύειν
δὲ οὐδεὶς ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δ' ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς 34
ὑβρίζεται ὑπ' αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδ'
ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἀδικεῖται· τοῦτο γὰρ ἤδη
120 *τοὔσχατόν ἐστιν. οὐ Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλή-*
λυθε καὶ Λευκάδα; οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ὀμώ-
μοκεν Αἰτωλοῖς παραδώσειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον
ἀφῄρηται; καὶ νῦν ἐπὶ Βυζαντίους πορεύεται συμ-
μάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, ἐῶ τἆλλα, ἀλλὰ Χερρο- 35
νήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρδίαν; ταῦτα τοί-
νυν πάσχοντες ἅπαντες μέλλομεν καὶ μαλακιζόμεθα

---

mg.). — §. **33**, 5. φιλιστείδην rec. mg. Σ^ν. — 7. ὥσπερ Σ] ὅνπερ *Bk.* V. ad 1, 15. — εὐχόμενοι ΣΥΩ Vind. 3.] εὐχόμενοι μὲν *Bk.* Cf. 6, 11. — §. **34**, 1. δὲ Σ^ν.

---

cf. 57 sqq. 8, 18. 36. — ἐκβαλοῦντας] i. e. καταλύσοντας, qui eiectis civibus libertatis studiosis tyrannos constituerent. — Φιλιστίδην] Strabo 10, 1, 3. μετῴκησαν δ' εἰς τὴν Ἱστίαιαν οἱ Ἐλλοπιεῖς καὶ ηὔξησαν τὴν πόλιν Φιλιστίδου τοῦ τυράννου βιασαμένου μετὰ τὰ Λευκτρικά. Δημοσθένης δ' ὑπὸ Φιλίππου κατασταθῆναι τύραννόν φησι καὶ τῶν Ὠρειτῶν τὸν Φιλιστίδην· οὕτω γὰρ ὠνομάσθησαν ὕστερον οἱ Ἱστιαεῖς καὶ ἡ πόλις ἀντὶ Ἱστιαίας Ὠρεός. Idem nomen tyranni §. 59. 60. 18, 71. 81. 82., non Φιλιστείδης, quamquam ut Φιλιστίδης e nomine Φίλιστος, sic Φιλιστείδης e v. Φιλιστεύς recte formatur. — ὅμως τ. ὁρῶντες — ἀνέχ.] i. e. quamvis haec videant, tamen sustinent. Cf. 52, 15. ὅμως καίπερ οἰκείως ἔχων τούτοις οὐκ ἐτόλμα. Aesch. 3, 88. ἀλλ' ὅμως ὑμεῖς τοιαῦτα πεπονθότες πάλιν διελύσασθε πρὸς αὐτούς. Liv. 21, 55, 10. *tamen in tot circumstantibus malis mansit aliquamdiu immota acies.* — καθ' ἑαυτούς] non est cum v. ἕκαστοι (singuli per se), sed cum v. γενέσθαι coniungendum: grandinem a suis quisque agris procul haberi optant. — §. **34**. ἐφ' οἷς] in iis contumeliis, quibus Graecia ab illo afficitur, ne de conditione dictum credas. Cf. *Weber* ad 23, 190. — συμμάχους ὄντας] scil. ἑαυτοῦ. V. 18, 87. — §. **35**. οὐχ ἡμῶν] orator quum praeter Cardiam alias urbes Atheniensibus a Philippo ereptas commemoraturus esset, subito mutata mente orationem inchoatam abrupit. Cf. 24, 107. ὃς — τὰ μὲν ἄλλα

καὶ πρὸς τοὺς πλησίον βλέπομεν, ἀπιστοῦντες ἀλλήλοις, οὐ τῷ πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι τὸν ἅπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον τί οἴεσθε, ἐπειδὰν καθ' ἕνα ἡμῶν ἑκάστου κύριος γένηται, τί ποιήσειν;

36 *Τί οὖν αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἄνευ λόγου καὶ δικαίας αἰτίας οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἑτοίμως πρὸς ἐλευθερίαν οἱ Ἕλληνες οὔτε νῦν πρὸς τὸ δουλεύειν. ἦν τι τότ', ἦν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἐν ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις, ὃ νῦν οὐκ ἔστιν, ὃ καὶ τοῦ Περσῶν ἐκράτησε πλούτου καὶ ἐλευθέραν ἦγε τὴν Ἑλλάδα καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης οὐδεμιᾶς ἡττᾶτο, νῦν δ' ἀπολωλὸς ἅπαντα λελύμανται καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε πάντα τὰ πράγματα.*
37 *τί οὖν ἦν τοῦτο; τοὺς παρὰ τῶν ἄρχειν βουλομέ-*

---

§. **36**, 3. οἱ Ἕλλ. Σ] ἅπαντες οἱ Ἕλλ. *Bk.* — 9. πάντα τὰ Σ] τὰ τῶν Ἑλλήνων *Bk.* In Σ hoc scholion m. rec. adscriptum est: τοῦτο καὶ τὰ ῥωμαίων ἐλυμήνατο πράγματα, καὶ εἰ μὴ παύσεται, οἴχοιτ' ἂν πάντη καὶ διαφθαρείη, μᾶλλον δ' ἤδη καὶ διέφθαρται. — §. **37**, 1. τοὺς Υ Vind. 4. et pr. Σ] οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφὸν, ἀλλ' ὅτι τοὺς *Bk.* In Σ ea verba m. rec. addita sunt. — βουλομένων pr. Σ] ἀεὶ βουλο-

---

έῳ, ἀλλὰ τοὺς τῷ γήρᾳ βοηθοὺς λυμαίνῃ. Cf. ad 8, 52. — βλέπομεν] non ἀποβλέπουσι, quod esset auxilium exspectantium (cf. 4, 7. 14, 15.), sed βλέπουσι, quod h. l. suspiciosorum est, timentium, ne quid alter alteri praeripiat (cf. §. 39.). — τί οἴεσθε - τί ποιήσειν] eadem vis in repetito pronomine, quae est in iterata negatione (§. 31.). Cf. 18, 240. τί ἂν οἴεσθε, εἰ τότ' — κατέστη, τί ποιεῖν ἂν ἢ τί λέγειν τοὺς ἀσεβεῖς ἀνθρώπους τουτουσί; — καθ' ἕνα] 2, 24. — §. **36**. δικαίας αἰτίας] «gravis causa (wichtige Ursache).» Schaef. — οὔτε τόθ' οὕτ. εἶχον ἑτ. - οὔτε νῦν] scil. ἔχουσι (6, 12.): parati ad defendendam libertatem, ut nunc sunt ad subeundam servitutem. Vides nihil esse cur ἑτοίμως in utroque enuntiato diversum sensum (alacres esse — aequo animo ferre) habere dicamus. — ἦν τι τότ', ἦν] 1, 19. *fuit hoc quondam, fuit proprium populi Romani.* Cic. Manil. 12, 32. — ἐλευθέραν (i. q. ἐν ἐλευθερίᾳ s. δι' ἐλευθερίας) ἦγε τὴν Ἑλλάδα: ita ducebat s. educabat (moderabatur) Graeciam, ut libera maneret. — οὔτε ναυμαχίας - ἡττᾶτο] notanda sane locutio, non quod dativum quis exspectarit, qui casus ab h. l. alienus est, sed quia rara est et quae in concitatiore tantum et elatiore oratione locum habere

νων ἢ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα χρήματα λαμβάνον-
τας ἅπαντες ἐμίσουν, καὶ χαλεπώτατον ἦν τὸ δωρο-
δοκοῦντα ἐλεγχθῆναι, καὶ τιμωρίᾳ μεγίστῃ τοῦτον
ἐκόλαζον. τὸν οὖν καιρὸν ἑκάστου τῶν πραγμάτων, 38
121 *ὃν ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσι κατὰ τῶν προσεχόν-*
των πολλάκις παρασκευάζει, οὐκ ἦν πρίασθαι παρὰ
τῶν λεγόντων οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν
πρὸς ἀλλήλους ὁμόνοιαν οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυ-
ράννους καὶ τοὺς βαρβάρους ἀπιστίαν οὐδ᾽ ὅλως
τοιοῦτον οὐδέν. νῦν δ᾽ ἅπανθ᾽ ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς 39
ἐκπέπραται ταῦτα, ἀντεισῆκται δὲ ἀντὶ τούτων,
ὑφ᾽ ὧν ἀπόλωλε καὶ νενόσηκεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα
δ᾽ ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέ τι· γέλως, ἂν ὁμο-
λογῇ· μῖσος, ἂν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ· τἆλλα πάνθ᾽

μένων rec. Σ (*Bk.*). — 4. ἐλεγχθῆναι Σ] ἐξελεγχθῆναι *Bk.* — 5. ἐκόλαζον Υ Vind. 4. et pr. Σ] ἐκόλαζον, καὶ παραίτησις οὐδεμία ἦν οὐδὲ συγγνώμη rec. mg. Σ (*Bk.*). — §. **38**, 2. προσεχόντων Υ Vind. 4. et pr. Σ] προσεχόντων καὶ τοῖς μηδὲν ἐθέλουσι ποιεῖν κατὰ τῶν πάντα ἃ προσήκει πραττόντων rec. mg. Σ (*Bk.*). — 3. πριᾶσθαι pr. Σ^{ν}. — 7. τοιοῦτον Σ] τῶν τοιούτων *Bk.* — §. **39**, 2. ἐκπέπρακται Vind. 4. et pr. Σ^{ν}. In Σ κ erasum est. — 4. ὁμολογῇ· pr. Σ] ὁμολογῇ· συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις rec. mg. Σ (*Bk.*). — 5. πάντα Σ^{ν}.

---

possit; nam hoc dicit orator: ille sensus nullo proelio (nullo periculo) effectum est ut vinceretur et exstingueretur, quasi contentione proelium inter et proditorum odium exorta. — ἄνω καὶ κάτω πεπ.] 2, 16.: «perturbavit, confudit, permiscuit, invertit omnia.» Wolf. — §. **37**. τί οὖν] 4, 2. — §. **38**. τὸν οὖν καιρὸν κτλ.] sensus est: occasionem rerum gerendarum, quam fors Atheniensibus dedisset, non licebat tum hostibus reipublicae ab oratoribus aut praetoribus nundinari; nunc cauponantur rempublicam et si quam opportunitatem rei gerendae urbs invenerit, eam hostibus vendunt, i. e. pecunia corrupti efficiunt, ut omittatur. — τῶν λεγόντων] 3, 21. Cf. ad 2, 29. — §. **39**. ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπρ.] tamquam e foro divendita sunt, ita ut iam forum (respublica) his mercibus vacuum habeatur. — ὑφ᾽ ὧν ἀπόλ. καὶ νενόσ.] «ἀπόλωλε gravius cum sit, antecedit, sed νενόσηκεν sequitur, ut significet et principium mali et exitium a corruptelis profectum.» Wolf. De v. νοσεῖν v. ad §. 12. — ταῦτα δ᾽ ἐστὶ τί] 4, 10. — τούτοις] neutrum est. — τἆλλα πάνθ᾽]

40 *ὅσα ἐκ τοῦ δωροδοκεῖν ἤρτηται. ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος καὶ χρημάτων καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθονία καὶ τἆλλα, οἷς ἄν τις ἰσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἅπασι καὶ πλείω καὶ μείζω ἐστὶ τῶν τότε πολλῷ. ἀλλὰ ταῦτα ἄχρηστα, ἄπρακτα, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων γίγνεται.*

41 *Ὅτι δ᾽ οὕτω ταῦτ᾽ ἔχει, τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε δήπου καὶ οὐδὲν ἐμοῦ προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δ᾽ ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις ὅτι τἀναντία εἶχεν, ἐγὼ δηλώσω, οὐ λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν προγόνων τῶν ὑμετέρων, ἃ κεῖνοι κατέθεντο εἰς*
42 *στήλην χαλκῆν γράψαντες εἰς ἀκρόπολιν. Ἄρθμιος,*

---

§. **40**, 2. χρημάτων pr. Σ] χρημάτων πρόσοδοι *Bk.* In Σ πρόσοδοι rec. m. suprascr. — 5. ἀλλὰ ταῦτα Σ] ἀλλὰ ταῦτα πάντα Ω[d], ἀλλὰ πάντα ταῦτα Vind. 4., ἀλλ᾽ ἅπαντα ταῦτ᾽ *Bk.* — 6. ἀνώνητα pr. Σ[ν], sed corr. eadem m. — γίνεται Σ[ν]. — §. **41**, 5. ὑμετέρων pr. Σ] ὑμετέρων δεικνύων *Bk.* In Σ δεικνύων rec. suprascr. — ἃ κεῖνοι *Dind.*] ἃ κεῖνοι Σ (*Bk.*), ἃ ἐκεῖνοι vulg. V. 4, 4. — 6. ἀκρόπολιν pr. Σ] ἀκρόπολιν, οὐχ ἵνα αὐτοῖς ᾖ χρήσιμα (καὶ γὰρ ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν (εὐφρόνουν mg. Σ)), ἀλλ᾽ ἵν᾽ ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα (παραδ. καὶ ὑπομν. mg. Σ), ὡς ὑπὲρ τῶν τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα; ceteri codd. et rec. mg. Σ (*Bk.*). — §. **42**, 1. Ἄρθμιος] ἀρίθμιος *A*Σ et corr.

8, 25. — §. **40**. ἐπεὶ κτλ.] sensus est: nam ni omnia a corruptela penderent, melius de nobis ageretur, quum quovis genere apparatus nunc multo magis quam olim polleamus. — σωμάτων] i. e. ὁπλιτῶν καὶ ἱππέων (4, 40.). — χρημάτων] sc. ἀφθονία. — κατασκευῆς] postquam bellicum apparatum (τὴν παρασκευήν), qui triremibus militibus pecunia constat, commemoravit, generaliore vocabulo ceteram suppellectilem militarem (ut κατασκευὰς ὅπλων 19, 89.) comprehendit. Cf. *Göller.* ad Thuc. 1, 10. — ἅπασι] nam de Graecis, non de solis Atheniensibus loquitur. — τῶν τότε] i. e. ἢ τοῖς τότε (tempore belli Persici). Cf. ad 3, 32. — πολλῷ] 8, 68. — §. **41**. τὰ μὲν νῦν ὁρᾶτε] sequi debebat τὰ δ᾽ ἐν τοῖς ἄνωθεν χρόνοις ἐγὼ δηλώσω, sed gravitatis caussa inceptam structuram mutavit. Ceterum observa concisum genus dicendi pro: ἵν᾽ εἰδῆτε ὅτι ταῦθ᾽ οὕτω ἔχει, τὰ μὲν νῦν κτλ. — ἄνωθεν] 2, 10. — γράμματα] literae, i. e. γράμματα δημόσια, documenta publica, quae columnis inscribi (i. e. incidi, cf. *Drakenb.* ad Liv. 4, 20.) solebant. — εἰς ἀκρόπολιν] 5, 3. «Etenim quae res semel tantum inveniuntur ideoque unum quoddam

φησὶ, Πυθώνακτος Ζελείτης ἄτιμος ἔστω καὶ πολέ-
μιος τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων,
122 *αὐτὸς καὶ γένος. εἶθ᾽ ἡ αἰτία γέγραπται, δι᾽ ἣν*
ταῦτ᾽ ἐγένετο· ὅτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς
Πελοπόννησον ἤγαγεν. ταῦτ᾽ ἐστὶ τὰ γράμματα.
λογίζεσθε δὴ πρὸς θεῶν, τίς ἦν ποθ᾽ ἡ διάνοια 43
τῶν Ἀθηναίων τῶν τότε ταῦτα ποιούντων, ἢ τί
τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελείτην τινὰ Ἄρθμιον δοῦλον
βασιλέως (ἡ γὰρ Ζέλειά ἐστι τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ
δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἤγαγεν εἰς Πελοπόννη-
σον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν καὶ
τῶν συμμάχων, αὐτὸν καὶ γένος, καὶ ἀτίμους.

Vind. 2., ut est in optt. codd. apud Din. 2, 24. — 2. φησὶ, Πυθώνακτος *Dind.*] φησὶν, ὁ Πυθώνακτος codd. — Ζελείτης Σ] ὁ Ζελείτης *Bk.* — ἔστω om. pr. Σ, rec. m. supra versum scripsit. Cf. 20, 156. 23, 34. — 5. ταῦτ᾽ Σ] τοῦτ᾽ *Bk.* Cf. ad 2, 25. — 6. ἤγαγε Σ[v]. — §. **43**, 1. πρὸς θεῶν Σ] πρὸς θεῶν καὶ θεωρεῖτε παρ᾽ ὑμῖν αὐτοῖς *Bk.* Cf. 1, 12. — 2. τῶν Ἀθ. τῶν τότε Σ] τῶν τότε Ἀθ. τῶν *Bk.* — 3. ἀρίθμιον pr. Ω[v] et corr. Vind. 2.

---

iam per se efficiunt atque nominis proprii sunt instar, eas ornesne articulo an non, ex eo pendet, utrum eas ab aliis rebus discernere velis, an per se seorsum cogitare: si discernere voles, addendus articulus: sin minus, addatur an omittatur, nihil refert.» Scheibe. Vid. *Kr.* 50, 2, 15. — §. **42.** Ἄρθμιος] de Arthmio vid. 19, 271. Aesch. 3, 258. *Maetzn.* ad Din. 2, 24. — ἄτιμος] ne de capitis deminutione, qua civi attico ius civitatis vel tota vel ex parte adimebatur (v. *K. F. Herm.* antiqq. 1. §. 124.), cogites, vide §. 44. Τοῦτο ἰδίως ἔταξε Δημοσθένης Φιλιππικοῖς. ἤγουν ὃν ἄν τις ἀποκτείνας οὐχ ὑπόκειται ἐπιτιμίῳ. Harpocr. Ἄτιμον Δημοσθένης ἐν τοῖς Φιλιππικοῖς τὸν ἀτιμώρητον λέγει. *Cramer.* anecdd. 2. p. 491. — πολέμιος] infra ἐχθρός. V. ad 4, 47. — γένος] «solennis est in hac formula articuli omissio.» Sintenis ad Plut. Pericl. p. 43. — τὸν χρυσόν] h. l. i. q. τὸ χρυσίον. «Igitur hoc loco χρυσός non de auro infecto, sed de nummis aureis intelligendum est. Non mirum autem epigrammatis orationem evehi supra vulgi sermonem. Eodem modo vernacule, quando oratio surgit, utimur voce Gold intelligentes nummos.» Schaef. — §. **43**. τίς ἦν ποθ᾽] quae tandem fuerit. — ἀξίωμα] i. q. φρόνημα. Dignitatem appellat dignam republica sentiendi agendique rationem. Cf. §. 70. 73. — ἐκεῖνοι] de asyndeto v. ad 4, 14. — τῆς Ἀσίας]

44 *τοῦτο δ' ἐστὶν οὐχ ἣν οὑτωσί τις ἂν φήσειεν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ, τῶν Ἀθηναίων κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἔμελλεν; ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ δίκας φόνου δικάσασθαι· καὶ ἄτιμος, φησὶ, τεθνάτω. τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τινὰ ἀποκτείναντα εἶναι.*
45 *οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν Ἑλλήνων σωτηρίας αὑτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἂν αὐ-*

---

§. **44**, 1. οὑτωσί τις ἂν *ΑΣ* et Harpocr.] ἄν τις οὑτωσὶ *Bk.* — 2. Ζελείτῃ Σ et Harpocr.] Ζελείτῃ τοῦτ' ἔμελεν vulg. In Σ τοῦτ' ἔμελεν εἰ rec. m. in mg. additum et εἰ post κοινῶν erasum est. — τῶν Ἀθ. κοινῶν εἰ pr. Σ et Harpocr.] εἰ τῶν Ἀθ. κοινῶν *Bk.* Cf. 4, 29. — Ἀθηναίων pr. Σ et Harpocr.] ἀθήνησι rec. corr. Σ, Ἀθήνησι *Bk.* Cf. 8, 45. — 3. ἔμελλεν; pr. Σ et Harpocr.] ἔμελλεν; ἀλλ' οὐ τοῦτο λέγει, ut rec. mg. Σ habet, *Bk.* — φοινικοῖς pr. Σ. — 4. ἂν] τις m. recentissima suprascr. Σ. — δίκας om. *A*, in mg. ponit Υ, uncis inclusit *Bk.* — 5. δικάσασθαι Υ Vind. 4.] δικᾶσθαι pr. Σ, δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγὲς ᾖ τὸ ἀποκτεῖναι rec. mg. Σ cum ceteris codd. (*Bk.*). — §. **45**, 2. αὐ-

---

in Mysia minore ad Aesepum fluvium sita. — §. **44**. τοῦτο] i. e. τὸ ἄτιμον εἶναι s. ἡ ἀτιμία. «Idem est ac si dixisset: αὕτη δὲ ἡ ἐνταῦθα λεγομένη ἀτιμία οὐκ ἔστιν ἡ ἁπλῶς καὶ κοινῶς οὑτωσὶ λεγομένη ἀτιμία.» Reisk. — οὑτωσί] sic, ut solent, plane ut nos: das ist aber nicht was man *so* Ehrlosigkeit nennt. Cf. ad 1, 20. — τί γὰρ τῷ Ζ.] quid enim hoc ad Zelitam (scil. pertinebat)? Quid Zelitae intererat? — τῶν Ἀθ. κοιν.] «sunt iura civium Atheniensium.» Schaef. — ἀλλ'-νόμοις] quid scriptum sit in legibus capitalibus, indicatur verbis: καὶ ἄτιμος τεθνάτω. Ceterum animadvertas oratorem paullo negligentius loqui. Nam hoc dicere voluit: non eam infamiam dicit, qua cives attici quum notantur, iura civilia amittunt, sed eam, quae his verbis in legibus capitalibus perscripta est cett. — ὑπὲρ ὧν ἂν μὴ διδῷ] scil. ὁ νομοθέτης, quod est e verbis τοῖς νόμοις repetendum. Ὑπὲρ ὧν autem i. q. ὑπὲρ τούτων, ὑπὲρ ὧν: super iis, pro quibus (interfectis) non permiserit capitis caussam instituere (in interfectores). 23, 41. ἐὰν δ' ἔξω τούτων κτείνῃ τις αὐτὸν ἄλλοθί που, τὴν αὐτὴν ὑπὲρ αὐτοῦ δίκην δέδωκεν, ἥν περ ἂν τὸν Ἀθηναῖον κτείνῃ. Ceterum δικάζεσθαι δίκην litigantis est, δικάζειν δίκην iudicis. — καὶ ἄτ.] «καὶ non est copula, sed pars legis cum formula legis recitata. In contexto legis, cum integram fomulam coram oculis habes, καὶ non redundat: at hic in particula legis excerpta redundat.» Reisk. — φησί] scil. ὁ νομοθέτης. Ceterum hoc verbum, ut post εἶπε (v. ad 8, 74.), sic et post γέγραπται saepe pleonastice ponitur. Cf. Aeschin. 3, 127. καὶ πάλιν ἐν τῷ αὐτῷ ψηφίσματι — γράφει· τὸν ἱερομνή-

τοῖς ἔμελεν, εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὠνεῖται καὶ διαφθείρει, μὴ τοῦθ᾽ ὑπολαμβάνουσιν· ἐκόλαζον δ᾽ οὕτω καὶ ἐτιμωροῦντο, οὓς αἴσθοιντο, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐκ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν Ἑλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβερά, οὐχ ὁ βάρβαρος τοῖς Ἕλλησιν. ἀλλ᾽ οὐ νῦν· οὐ γὰρ οὕτως 46 *ἔχεθ᾽ ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα οὔτε πρὸς τἆλλα, ἀλλὰ πῶς; εἴπω; κελεύετε καὶ οὐκ ὀργιεῖσθε;*

τοῖς Σ. — 4. μὴ] εἰ μὴ *A*. Idem a pr. manu habuit Σ, in quo εἰ, ut videtur, deletum quidem, sed postmodum denuo scriptum est: nisi forte a pr. m. ἢ fuit (*Dind.*). — 5. αἴσθοιντο Σ] αἴσθοιντο δωροδοκοῦντας *Bk*. — §. **46**, 2. ἔχετε Σ$^{\nu}$. — 3. πῶς; pr. Σ] πῶς; ἴστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν κατηγορεῖν; παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν ἅπαντες οἱ λοιποὶ Ἕλληνες. διόπερ φημὶ ἔγωγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι· τίνος *Bk*. In Σ haec vv. ab alia antiqua manu, ut testatur *Vömelius*, literis minusculis et compendiis paene evanescentibus in mg. posita sunt. — ὀργιεῖσθε] post hoc v. ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ ΑΝΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙ ex *FΣY* add. *Bk*.

μονα, φησί, τῶν Ἀθηναίων — μὴ μετέχειν. Ib. 110. γέγραπται γὰρ οὕτως ἐν τῇ ἀρᾷ· εἴ τις τάδε, φησί, παραβαίνοι — ἔθνος, ἐναγής, φησίν, ἔστω κτλ. Vid. ib. 121. Cf. Dem. 1, 19. 3, 21. *Weber* ad 23, 39. — τεθνάτω] «ipsum tempus imperativi arguit legislatorum severitatem.» Schaef. Cf. *Matth.* 500 extr. *Kr.* 53, 3, 5. — καθαρόν] culpae insontem: nam qui iure interfecit, quasi caedem non commiserit, καθαρός ἐστι τὰς χεῖρας s. ταῖς χερσίν. V. *Weber* ad 23, 43. — τούτων τινά] Arthmium vel suorum aliquem. — §. **45**. ὠνεῖται καὶ διαφθ.] i. e. pecunia corrumpit. — μὴ τοῦθ᾽ ὑπολ.] i. e. εἰ μὴ τοῦθ᾽ ὑπελάμβανον. Cf. 5, 13. Dubitatur autem an Demosthenes h. l. εἰ μὴ τ. ὑπολ. scripserit (v. varr.). Cf., quos locos *Funkh.* comparavit, Aristoph. Nub. 229. οὐ γὰρ ἄν ποτε ἐξεῦρον, εἰ μὴ κρεμάσας τὸ νόημα. Eur. Rhes. 19. τί — κινεῖς στρατιάν, εἰ μή τιν᾽ ἔχων νυκτηγορίαν; id. Med. 369. δοκεῖς γὰρ ἄν με τόνδε θωπεῦσαί ποτ᾽ ἄν, εἰ μή τι κερδαίνουσαν ἢ τεχνωμένην; — ἐκόλαζον-ἐτιμωρ.] hoc ad poenam legibus debitam, illud ad castigationem emendationemque peccantium refertur. *Heindorf.* ad Plat. Protag. §. 40. — αἴσθοιντο] scil. ὠνουμένους καὶ διαφθείροντας. De optativo v. 6, 20. — ὥστε καὶ στ. π.] ὥστε ἐγγράψαι τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐν στήλαις ὡς κακούργων καὶ καταδικασθέντων. Wolf. — §. **46**. οὐ γὰρ οὕτως ἔχεθ᾽ ὑμεῖς] scil. τὴν διάνοιαν (cf. 2, 17.), ne de statu atque conditione civitatis cogites. — εἴπω; κτλ.] nisi quid h. l. in codd. turbatum est aut omissum, id quod credibile est, Demosthenes, quum iram audientium deprecatur, ea, quae §. 54. leguntur, atque adeo acerbiora dicturus erat, sed interposuit alia,

47 *Ἔστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παρα-* 123
μυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρα οὔπω
Φίλιππός ἐστιν οἷοί ποτ᾽ ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἳ
θαλάττης μὲν ἦρχον καὶ γῆς ἁπάσης, βασιλέα δὲ
σύμμαχον εἶχον, ὑφίστατο δ᾽ οὐδὲν αὐτούς· ἀλλ᾽
ὅμως ἠμύνατο κἀκείνους ἡ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρ-
πάσθη. ἐγὼ δὲ ἁπάντων ὡς ἔπος εἰπεῖν πολλὴν
εἰληφότων ἐπίδοσιν καὶ οὐδὲν ὁμοίων ὄντων τῶν
νῦν τοῖς πρότερον οὐδὲν ἡγοῦμαι πλέον ἢ τὰ τοῦ
48 *πολέμου κεκινῆσθαι καὶ ἐπιδεδωκέναι. πρῶτον μὲν*
γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε καὶ πάντας τοὺς
ἄλλους τέτταρας μῆνας ἢ πέντε, τὴν ὡραίαν αὐτήν,
ἐμβαλόντας ἂν καὶ κακώσαντας τὴν χώραν ὁπλίταις

---

§. 47, 3. οἷοί Σ] τοιοῦτος οἷοί *Bk.* — 5. δὲ Σ^{ν}. — §. 48, 2. τοὺς ἄλλους *F*ΣΥΩ Vind. 3. 4.] γρ. τοὺς Ἕλληνας *F*Υ et supra versum rec. Σ (*Bk.*). Cf. §. 1. — 3. αὐτὴν] αὐτὴν στρατεύεσθαι καὶ τοῦτον τὸν χρόνον γρ. Υ et rc. mg. Σ. — 4. τὴν χώραν pr. Σ] τὴν τῶν ἀντιπάλων χώραν rec. Σ (*Bk.*).

---

quae nullam aut exiguam habitura essent offensionem. Quodsi ea verba, quae in adn. crit. posita sunt, pro genuinis habentur, etiam magis mirum est, et dubitasse videri Demosthenem, qua contentione quove consilio opus esse diceret, et, ne quam iram populi excitaret bene suadendo, timuisse. Certe quae hac oratione suadet (cf. imprimis §. 70 sq.), eorum nihil est, quod invidiosum fuisse videatur. Quod autem post v. ὀργιεῖσθε in codd. haec adiecta sunt: *ἐκ τοῦ γραμματείου ἀναγινώσκει*, id ipsum nescio an argumento sit nonnulla h. l. excidisse. Nam de consilio quidem (βουλῆς ἀγαθῆς), quod de scripto dederit, h. l. cogitari non potest (v. §. 70.), neque vero consilia ab oratoribus, sed decretorum formulae de scripto recitantur; praeterea autem hoc quidem loco nihil, quod scriptum attulisse videatur, inveniri potest. — §. 47. εὐήθης] 2, 6. — ὡς ἄρα] 8, 4. — ποτ᾽] ad §. 23. — γῆς ἁπάσης] puta Graecorum, quotquot socii erant Lacedaemoniorum. — ὑφίστατο δ᾽ οὐδὲν αὐτούς] pro οὓς οὐδὲν ὑφ. Vid. ad 3, 24. — ἀνηρπάσθη] «funditus perdere, pessumdare, ut si arborem radicitus humo evellas.» Reisk. Cf. Aesch. 3, 133. Θῆβαι δὲ, Θῆβαι, πόλις ἀστυγείτων, μεθ᾽ ἡμέραν μίαν ἐκ μέσης τῆς Ἑλλάδος ἀνήρπασται. — ὡς ἔπος εἰπεῖν] 6, 1. — §. 48. πρῶτον μέν] his respondent οὕτω δ᾽ ἀρχαίως. Cf. ad §. 24. — ἀκούω] 3, 21. — τὴν ὡραίαν αὐτήν] «während der schönen Jahreszeit.» Iac. Aestatem dicit (v. ad 4, 32.), qua sola tempestate olim bella gerebantur. Cf. 56, 30. ἐνταῦθα

καὶ πολιτικοῖς στρατεύμασιν ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου
πάλιν· οὕτω δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτι-
κῶς, ὥστε οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς
οὐδέν, ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν
πόλεμον. νυνὶ δ' ὁρᾶτε μὲν δήπου τὰ πλεῖστα τοὺς 49
προδότας ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως
οὐδὲ μάχης γιγνόμενον· ἀκούετε δὲ Φίλιππον οὐχὶ
τῷ φάλαγγα ὁπλιτῶν ἄγειν βαδίζονθ' ὅποι βούλε-
ται, ἀλλὰ τῷ ψιλούς, ἱππέας, τοξότας, ξένους, τοι-
οῦτον ἐξηρτῆσθαι στρατόπεδον. ἐπειδὰν δ' ἐπὶ τού- 50
124 τοις πρὸς νοσοῦντας ἐν αὑτοῖς προσπέσῃ καὶ μηδεὶς
ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπιστίαν ἐξίῃ, μηχανήματ' ἐπι-
στήσας πολιορκεῖ. καὶ σιωπῶ θέρος καὶ χειμῶνα,

---

§. **49**, 1. δὲ Σν. — 6. ἐξηρτῆσθαι] γρ. ἐξαρτύεσθαι rec. mg. Σ. — §. **50**, 1. δ' ἐπὶ] sic Σ, sed literis πὶ alia manu in rasura scriptis, δὲ ceteri codd. — τούτοις] τούτοις κρατῶν *A* et rec. ΣΥ Vind. 2. — 2. ἐν αὑτοῖς] ἐν αὑτοῖς καὶ τεταραγμένους *A*. In Σ non καὶ τεταραγμένους, sed καὶ στασιάζουσι suprascriptum testatur *Vömelius*. — 4. πολιορκῇ Σ. —

δ' ἐπιδημήσαντες παραχειμάζειν ἔδει καὶ περιμένειν τὴν ὡραίαν. — ἐμβαλόντας ἄν] ἄν ad ἀναχωρεῖν pertinet: ἀνεχώρουν ἄν. Cf. *Buttm.* 139, 3, 2. a. *M.* 599. a. *Kr.* 53, 10, 3. — ὁπλίταις] opponit ψιλούς, ἱππέας, τοξότας §. 49. «Sola pedestri militia (gravis armaturae); quae, quod gravis et lenta est, late excurrere incendiaque stragesque late circumferre nequit, ideo minus est metuenda, quam equestris. Deinde nil utebantur Lacedaemonii mercenariis militibus, sed solis civibus, quibus diu domo abesse soloque hostili continenter incumbere non liceret. Praeterea tantus numerus civium in castris agentium esse non poterat, quantum mercenariorum contrahere potest, si cui numorum satis suppetat, praesertim cum parti civium alteri domi remanendum sit ad patriam tuendam, altera in aciem exeunte.» Reisk. — ἀρχαίως] cum laude dictum i. q. ἁπλῶς, εὐήθως (§. 51.), cui explicando inserviunt sequentia: μᾶλλον δὲ (v. ad 2, 2.) πολιτικῶς s. civiliter, i. e. ut decet cives nihil facere fraudulenter. — §. **49**. ἐκ παρατάξεως] «ex acie instructa, quoniam ex ea impetus fit.» Rued. — βαδίζονθ'] iunge: ἀκούετε δὲ Φίλιππον βαδίζονθ' ὅποι βούλεται. — ἀλλὰ τῷ — ἐξηρτ.] non sine contemptu dictum: sed quod a se suspensum s. sibi adiunctum habet, quod — pone se trahit. — τοιοῦτον] 8, 25. — §. **50**. ἐπὶ τούτοις] praeterea. — νοσοῦντας] v. §. 12. — δι' ἀπιστίαν] τὴν πρὸς ἀλλήλους (§. 35.): propter factiones, quarum al-

ὡς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ᾽ ἔστ᾽ ἐξαίρετος ὥρα τις, ἣν
51 διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας εἰδότας καὶ λογίζο-
μένους οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλεμον εἰς τὴν χώραν
οὐδ᾽ εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ τότε πρὸς Λακεδαι-
μονίους πολέμου βλέποντας ἐκτραχηλισθῆναι, ἀλλ᾽
ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς πράγμασι καὶ
ταῖς παρασκευαῖς, ὅπως οἴκοθεν μὴ κινήσεται, σκο-
52 ποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι. πρὸς
μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήμαθ᾽ ἡμῖν
ὑπάρχει, ἄν περ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ποιεῖν
ἐθέλωμεν ἃ δεῖ, ἡ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἧς
ἄγειν καὶ φέρειν ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν,

---

5. ἔστ᾽ Σ^{ν}] ἐστὶν *Bk.* — §. **51**, 1. καὶ λογιζ. οὐ δεῖ *Α*Σ] δεῖ καὶ λογιζ. μὴ vulg. — 3. οὐδ᾽ *Α*Σ et (suprascr. μη) *F*] μηδ᾽ vulg. — 6. κινήσηται ΣΩ et (suprascr. ε) *F*. Cf. 1, 2. — §. **52**, 2. πλεονεκτήματα ὑμῖν Σ. — 4. ἧς] sic (non ἣ) etiam pr. Σ habuisse, sed literam σ et spiritum manus recens denuo atramento oblevisse videtur (*Vöm.*). — 5. ἔστι] εἰς τὴν pr. Σ^{d}, ἔστιν (literis ε et ν in eraso positis) Σ^{ν}. — πολ-

---

tera alteram metuit, ne sibi proditione dominationem paret. — οὐδὲν διαφέρει] scil. αὐτῷ. — §. **51**. εἰδότ. καὶ λογιζ.] 1, 12. — εὐήθειαν] «simplicitatem (alte griechische Rechtlichkeit).» Schaef. «Quia sine proditionibus et statis anni temporibus ea bella gerebantur, hoc nomine utitur.» Wolf. — ἐκτραχηλ.] 2, 9. — ὡς ἐκ πλείστου] «i. e. ὡς ἔνι μάλιστα πόρρωθεν, quam diutissime ante.» Wolf. von weitem her. Iac. Legitima haec collocatio verborum: ὡς διὰ βραχυτάτου λόγου 23, 102. ὡς εἰς ἐλάχιστον 18, 246. ὡς παρ᾽ οἰκειοτάτῳ ib. 288. Liv. 26, 24, 1. *eo in maiore futuros honore.* Cf. *Fabri* ad Liv. 21, 49, 11. — φυλάττεσθαι] scil. ὅπως μὴ προσήσεσθε τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀττικήν. Quae sequuntur vv. τοῖς πράγμασι («rebus gerendis,» Wolf. i. e. in eurer Politik) et ταῖς παρασκευαῖς (in apparatu bellico) ad v. σκοποῦντας referenda sunt. — οὐχί] scil. δεῖ, ne hanc particulam infinitivo διαγωνίζεσθαι iungas. «Cavere oportet atque hoc machinari, ut domi eum suae retineatis constrictum atque prodire impeditum, nequaquam vero cum eo acie congredi, qua salutem vestram in discrimen sitis daturi (i. e. διαγωνίζεσθαι).» Reisk. — συμπλακ.] 2, 21. — §. **52**. πρὸς μὲν - εἰς δέ] 3, 1. Ceterum cf. 14, 9. ἐγὼ δ᾽ ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω τὸν μὲν πόλεμον τὸν πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει, τὸν δ᾽ ἀγῶνα τὸν ἐκ τοῦ πολέμου ῥᾴδιον ἂν συμ-

ἄλλα μυρία· εἰς δὲ ἀγῶνα ἄμεινον ἡμῶν ἐκεῖνος ἤσκηται.

Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γιγνώσκειν οὐδὲ τοῖς 53 ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ' ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους, ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὶν ἂν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις. ὃ μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐ 54 δυνήσεσθε ὑμεῖς ποιῆσαι, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφῖχθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἔμοιγ' ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι,

---

λὴν] πόλιν pr. Σ, πολλὴν rec. corr. Σ^{v}. — §. **53**, 3. τοὺς] τῷ τοὺς *Felicianus*. — 5. τῆς πόλεως ΣΥ] ἔξω τῆς πόλεως *Bk.* — §. **54**, 1. οὐ δυνήσεσθε Σ] οὐ δύνασθε *Bk.* — 2. ποιῆσαι *A* et pr. Σ] ποιῆσαι οὐδὲ βούλεσθε *Bk.* Verba οὐδὲ βούλεσθε sunt in mg. Σ.

βάντα. διὰ τί; ὅτι τοὺς μὲν πολέμους ἅπαντας ἀναγκαίως ἡγοῦμαι τριήρων καὶ χρημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντα ἀφθονώτερα ἐκεῖνον ἔχοντα ἡμῶν εὑρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους ὡς ἀνδρῶν ἀγαθῶν, τούτους δ' ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυνεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω. — πολλά] harum commoditatum unam (τὴν φύσιν τῆς ἐκείνου χώρας) pro exemplo subiicit, reliquas omnes verbis ἄλλα μυρία complectens. De asyndeto v. ad 1, 9. — ἧς-πολλήν] 4, 16. τῆς τῶν Φωκέων χώρας ὁπόσην βούλονται 19, 141. ταύτης ὦν τῆς χώρης ἡ πολλή Herod. 2, 10. — ἄγ. καὶ φέρ.] 4, 34. — §. **53**. οὐδέ] «adverte Graecorum consuetudinem in talibus enuntiationibus adverbium μόνον soli priori membro sic tribuentium, ut etiam ad posterius pertineat.» SCHAEF. Cf. *Dissen.* ad 18, 2. — τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ] s. ratione et animo, propter verba τοῖς ἔργοις addidit: non solum belli operibus, sed etiam odio proditorum Philippum ulciscantur. Simul odium illud ratione, non temere conceptum significat; μισῆσαι enim est odium concipere, μισεῖν odisse. — ἐχθρῶν] 4, 47. Ceterum si omissa essent quae *Dobreeus* eiici iubebat verba ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις, h. l. τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν scribendum erat. Cf. 8, 61. 10, 63. Nunc hostibus civitatis eos (cives) opponit, qui in ipsa urbe Philippo inserviant. — §. **54**. εἰς τοῦτο — μωρίας] 4, 9. —

μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματ᾽ ἐλαύνῃ), ὥστε λοιδορίας, φθόνου, σκώμματος, ἧστινος ἂν τύχητε ἕνεκ᾽ αἰτίας ἀνθρώπους μισθωτούς, ὧν οὐδ᾽ ἂν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶ τοιοῦτοι, λέγειν κε-
55 *λεύετε, καὶ γελᾶτε, ἄν τισι λοιδορηθῶσιν. καὶ οὐχί* 125
πω τοῦτο δεινόν, καίπερ ὂν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσιν. καίτοι θεάσασθε, ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροᾶσθαι. λέξω δ᾽ ἔργα, ἃ πάντες εἴσεσθε.

56 *Ἦσαν ἐν Ὀλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασι τινὲς μὲν Φιλίππου καὶ πάνθ᾽ ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδα ἐξώλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἱππέας προὔδοσαν, ὧν προδοθέντων Ὄλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες καί, ὅτ᾽ ἦν ἡ πόλις, τοὺς τὰ βέλτιστα*

---

§. **54**, 6. φθόνου, σκώμματος, ἧστινος Σ] ἢ φθόνου ἢ σκώμματος, ἧς τινὸς *Bk.* Etiam in Σ φθόνου est, non φόνου (*Vöm.*). — §. **55**, 4. ἢ om. Σ. — 6. δὲ Σʳ. — §. **56**, 2. Φιλίππου] τὰ Φιλίππου φρονοῦντες *AFΩ* Vind. 2. 3. et rec. Σʳ. — 3. δὲ τοῦ β.] δ᾽ οἱ τοῦ β. Σ. — δουλεύσουσιν *FYΩ*] δουλεύσωσιν *AΣ* Vind. 2. cum ceteris.

μή τι δαιμ.] ne qui malus genius rempublicam agitet i. e. transversam agat, in perniciem det. Vetus enim opinio est deos, cuiuscumque fortunam mutare constituerint, eius consilia corrumpere atque ita efficere, ut, quod acciderit, id etiam merito accidisse videatur et casus in culpam transeat (Vellei. Pat. II, 57.). Cf. ad 2, 20. — σκώμματος] 23, 206. ὑμεῖς τοὺς τὰ μέγιστ᾽ ἀδικοῦντας καὶ φανερῶς ἐξελεγχομένους, ἂν ἓν ἢ δύο ἀστεῖα εἴπωσιν, ἀφίετε. — τύχητε] scil. κελεύοντες. V. 1, 3. — ὡς οὐκ εἰσί] i. e. μὴ εἶναι τοιοῦτοι. Cf. ad 8, 31. — §. **55**. καίπερ ὂν δ.] 8, 30. — ἀλλά] i. e. ἀλλὰ τοῦτο δεινότατόν ἐστιν, ὅτι κτλ. — §. **56**. τῶν ἐν τοῖς πρ.] v. ad §. 2. — Φιλίππου] genitivus (cf. 4, 7.) pendet a v. ἦσαν: Philippo addicti erant. Infra τοῦ βελτίστου ἦσαν i. q. saluti patriae addicti erant. Cf. 37, 53. οἳ μήτε συγγνώμης μήτ᾽ ἄλλου μηδενός εἰσιν ἀλλ᾽ ἢ τοῦ πλείονος. Liv. 23, 14. med. *plebs novarum, ut solet, rerum atque Hannibalis tota esse.* Vid. *Kr.* 47, 6, 4.

λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ' Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὀλυνθίων ἐπείσθη.

Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνον τὸ ἔθος τοῦτο 57 *πάντα κακὰ εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ, ἀλλ' ἐν Ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου καὶ τῶν ξένων ὁ δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πράγματα, οἱ δ' ἐπὶ Φίλιππον. ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλά, μᾶλλον δὲ πάντα οἱ ταλαίπωροι καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβάλλειν. καὶ γάρ τοι πέμψας Ἱππόνικον ὁ σύμ-* 58 *μαχος καὶ φίλος αὐτοῖς Φίλιππος καὶ ξένους χιλίους τὰ τείχη περιεῖλε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τρεῖς κατέστησε τυράννους, Ἵππαρχον, Αὐτομέδοντα, Κλείταρχον· καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δὶς ἤδη βουλομένους σώζεσθαι.*

---

§. **57**, 1. μόνον Σ Vind. 2.] μόνοις *Bk.* Cf. 16, 8. 18. 19, 111. 276. Heus. ad Cic. Offic. 1, 8, 5. — 7. δὲ πάντα om. pr. Σ, δὲ τὰ πάντα *A* et a m. rec. suprascr. habet Σ, in quo spatium duarum literarum erasum est. — 8. αὑτῶν *Bk.* — 9. ἐκβάλλειν Σ] ἐκβαλεῖν *Bk.* — §. **58**, 1. ὁ σύμμ. καὶ φίλος αὐτοῖς] ὁ σύμμ. αὐτοῖς *A*, σύμμ. αὐτοῖς pr. Σ. — 5. ταῦτα Σ^ν. — 6. σώζεσθαι pr. Σ] σώζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ' Εὐρυλόχου ξένους, πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμενίωνος rec. mg. Σ (*Bk.*).

Ceterum cf. §. 63. ἕνεκα τοῦ βελτίστου 8, 32. ἕνεκα τοῦ βελτίστου τῆς πόλεως Aeschin. 2, 150. ὑπὲρ πῶν τοῦ δήμου βελτίστων Din. 2, 17. — πότεροι δή] iam utri. — ὅτ' ἦν] cf. 5, 5. — ἐκβαλεῖν] eiectus e patria Athenas se contulisse civitatemque atticam nactus esse videtur. Cf. 59, 91. — §. **57**. οὐ τοίνυν] v. ad §. 27. — ἀπαλλαγέντος] postquam Euboea decessit scil. a Phocione coactus, i. e. postquam expulsus est (ἀπελαθέντος schol.) una cum mercenariis suis. De singulari v. §. 59. ad 3, 4. ad Aeschin. 1, 43, 12. — ἐφ' ὑμᾶς ἦγον τὰ πρ.] ad vos res (rempublicam) trahebant i. e. «vestris partibus studebant volebantque vobiscum consociari.» Bremi. — μᾶλλον δέ] 2, 2. — τελευτῶντες] denique. Cf. ad §. 22. — §. **58**. καὶ γάρ τοι] 4, 6. — ὁ σύμμαχος καὶ φ. αὐτ.] acerba cum ironia additum. — ἐξελήλ.] scil. Eretrienses, quum tandem servari i. e. inito Atheniensium foe-

59 *Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ἀλλ᾽ ἐν Ὠρεῷ Φιλι-* 126
στίδης μὲν ἔπραττε Φιλίππῳ καὶ Μένιππος καὶ Σω-κράτης καὶ Θόας καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν πόλιν (καὶ ταῦτ᾽ ᾔδεσαν ἅπαντες), Εὔφραῖος δέ τις, ἄνθρωπος καὶ παρ᾽ ἡμῖν ποτ᾽ ἐνθάδε οἰκήσας, ὅπως ἐλεύθεροι καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται.
60 *οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὡς ὑβρίζετο καὶ προὐπηλακίζετο ὑπὸ τοῦ δήμου, πόλλ᾽ ἂν εἴη λέγειν· ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἁλώσεως ἐνέδειξεν ὡς προδότην τὸν Φιλιστίδην καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ, αἰσθόμενος ἃ πράττουσιν. συστραφέντες δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον καὶ πρυτανευόμενοι ἀπάγουσι τὸν Εὔφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον ὡς συνταράττοντα*
61 *τὴν πόλιν. ὁρῶν δὲ ταῦθ᾽ ὁ δῆμος ὁ τῶν Ὠρειτῶν*

---

§. **59**, 1. ὠρέῳ pr. Σ$^{\nu}$. — φιλιστίδης, non φιλιστείδης, h. l. et §. 60, 4. in Σ reperit *Vömelius.* Cf. §. 33. — 4. εὔφραιος pr. Σ constanter; accentum add. m. rec. — § **60**, 1. προὐπηλακίζετο *A*] προεπηλακίζετο *Bk.* Cf. §. 62. — 2. δήμου ΣΥ Vind. 4.] δήμου τοῦ τῶν Ὠρειτῶν *Bk.* — πολλ᾽ Σ$^{\nu}$. — 6. πρυτανευόμενοι pr. Σ] πρυτανευόμενοι παρ᾽ ἐκείνου *Bk.* In Σ vv. παρ᾽ ἐκείνου m. rec. super v. ἀπάγουσι scripsit.

---

dere populare imperium restituere vellent. — §. **59**. ἀλλ᾽] cf. ad §. 25. — ἔπραττε Φιλίππῳ] «i. e. in Philippi gratiam ἐπολιτεύετο. Plenius 19, 77: ὅτι Θηβαίοις τὰ πράγματα πράττει.» Schaef. De re v. ad 6, 18. — παρ᾽ ἡμῖν-οἰκήσ.] ut Platonem audiret (Harpocr.). — ὅπως-ἔσονται] pendent a verbo ἔπραττε: id agebat, ut. Cf. ad 3, 15. — §. **60**. τὰ μὲν ἄλλα] construe: ὡς οὗτος τὰ μὲν ἄλλα ὑβρίζετο. Nam etiam quod in vincula coniectus est, ὕβρις erat. — ὑβρίζετο καὶ προὐπ.] πολλὰ γὰρ ὕβρισται καὶ προπεπηλάκισται 22, 58. (misshandelt und mit Füssen getreten. Bremi.) Priore verbo genus (iniuria), altero species (contumelia) continetur. — πρότ. τῆς ἁλ.] i. q. πρὸ τῆς ἁλώσεως. 42, 2. δυοῖν ἢ τρισὶν ἡμέραις πρότερον τῆς εἰς τὸ δικαστήριον εἰσόδου. Aesch. 1, 12. μὴ πρότερον ἡλίου ἀνιόντος. — συστραφέντες] «conspirati.» Reisk. i. q. συστάντες. Cf. 23, 170. συστραφέντων τοῦ τε Βηρισάδου καὶ τοῦ Ἀμαδόκου. Aesch. 2, 177. οὗτοι νῦν ἐπ᾽ ἐμὲ συστραφέντες ἥκουσι. — χορηγόν] 4, 36. h. l. tropice praebitorem, qui in rem qualemcunque sumptus facit. 19, 216. Φιλίππῳ χορηγῷ χρώμενος. Cf. Aeschin. 1, 54. 2, 79. — πρυτανευόμενοι] i. q. διοικούμενοι (Harpocr.). V. ad 5, 6. — §. **61**. ἀποτυμπανίσαι] 8, 61. — ἐπιτήδειον] idoneum i. e. dignum (cf. *Kritz.* ad Sall. Cat. 51, 27.). Dem. 22, 57. πολλὰ γὰρ ἄν τις ἴδοι πολ-

ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δ' ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὠργίζετο, τὸν δ' ἐπιτήδειον ταῦτα παθεῖν ἔφη καὶ ἐπέχαιρεν. μετὰ ταῦθ' οἱ μὲν ἐπ' ἐξουσίας ὁπόσης ἠβούλοντο ἔπραττον, ὅπως ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν· τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέπληκτο, τὸν Εὐφραῖον, οἷα ἔπαθεν, μεμνημένοι. οὕτω δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε οὐ πρότερον ἐτόλμησεν οὐδεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ῥῆξαι φωνήν, πρὶν διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῄεσαν οἱ πολέμιοι· τηνικαῦτα δ' οἱ μὲν ἠμύνοντο, οἱ δὲ προὐδίδοσαν.
τῆς πόλεως δ' οὕτως ἁλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς 62
127 *οἱ μὲν ἄρχουσι καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σώζοντας ἑαυτοὺς καὶ τὸν Εὐφραῖον ἑτοίμους ὁτιοῦν ποιεῖν ὄντας τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δ' ἀποκτεί-*

---

§. **61**, 2. ἀποτυπανίσαι Υ et pr. Σ. — 3. ἐπιτήδειον Σ et rhett. *Walz.* 7. p. 1015. 8. p. 565.] ἐπιτήδειον εἶναι *Bk.* — 5. εἴσπραττον Σ. — 8. μεμνημένοι *F*Σ] μεμνημένος *Bk.* — 11. προσήεσαν Σ″. — §. **62**, 1. πόλεως δ' *A* et pr. Σ, in quo δ' postmodum erasum est, πόλεως δὲ Υ, δὲ πόλεως *Bk.* — 3. ἑαυτοὺς Σ] αὑτοὺς *Bk.*

λοὺς ἐπιτηδείους ὄντας πάσχειν καὶ πεπονθέναι. Cf. Aeschin. 3, 230. — ἐπέχαιρεν] scil. αὐτῷ ὑβριζομένῳ, delectabatur eius calamitate. Cf. 21, 134. ἀλλὰ σοὶ ἐπέχαιρον. Ceterum recte *Schaeferus* ἐπιχαίρειν et ἐφήδεσθαι gaudere ob aliquid, συνήδεσθαί τινι una gaudere ob aliquid, qualecunque sit ob quod gaudeas, interpretatur (ad Eur. Med. *Porson.* p. 26.). — ἐπ' ἐξ. ὁπόσης] i. e. ἐφ' ὁπόσης (v. ad §. 25.): in tanta libertate quanta volebant (in — bei voller Freiheit). — κατεσκ. τὴν πρ.] parabant, quae ad rem quam moliebantur (τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως) opus forent. Cf. §. 17. ad 2, 6. — αἴσθοιτο] v. ad §. 45. — κατεπέπλ.] caussam silentii indicat: tacebat attonitus. — ῥῆξαι φωνήν] rumpere vocem. V. *Forbig.* ad Virg. Aen. 2, 129. «Significanter dictum: loqui, tamquam ruptis vinculis, quibus timor vocem constrinxerat.» Schaef. — διασκ.] instructa acie s. ordinibus distincti, dispositi ad impetum in muros faciendum. — §. **62**. οὕτως] cave cum αἰσχρῶς coniungas: quum urbs ita (non: tam) turpiter capta esset. — τοὺς-ὄντας τοὺς μὲν-τοὺς δ'] σχῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Cf. 6, 11. — τότε] quum ab Euphraeo proditionis accusati essent. — καὶ τὸν Εὐφρ.-ὄντας] paratos adversum Euphraeum omnia facere

νατες, ὁ δ' Εὐφραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἑαυτὸν, ἔργῳ μαρτυρήσας, ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθειστήκει Φιλίππῳ.

63 Τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἴσως, τὸ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους καὶ τοὺς Ἐρετριεῖς καὶ τοὺς Ὠρείτας ἥδιον πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν ἢ τοὺς ὑπὲρ αὑτῶν; ὅπερ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγουσιν οὐδὲ βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίοτε πρὸς χάριν οὐδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματ' ἀνάγκη σκοπεῖν ὅπως σωθήσεται· οἱ δ' ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζονται Φιλίππῳ συμπράττουσιν.
64 εἰσφέρειν ἐκέλευον, οἱ δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολε-

§. **62**, 6. ὅτι καὶ ΣΥ] ὅτι *Bk.* — §. **63**, 1. τὸ καὶ *AF*Σ Vind. 2. 3. et pr. Υ et corr. Ω] τοῦ καὶ *Bk.* — 4. αὑτῶν] αὐτῶν Σ, ἑαυτῶν *Bk.* — 6. πράγματα Σ^ν.

(cf. Terent. Phorm. 2, 3, 80.). Cf. §. 60 sq. — ἀπέσφ. ἑαυτόν] Carystius in commentariis historicis (Athen. 11. p. 508. E.) auctor est Euphraeum, quum apud Perdiccam multum et gratia et auctoritate valuisset, Philippo regnum adepto a Parmenione Orei interfectum esse. — καθαρῶς] «integre.» Wolf. i. e. non lucri studio ductus. — §. **63**. αἴτιον-τό] 8, 56. — ἥδιον] cf. 4, 51. 5, 15. — τὰ πράγμ.] «salus et libertas patriae.» Bremi. V. 3, 12. — ἐν αὐτοῖς οἷς χαρίζ.] i. q. ἐν αὐτοῖς οἷς πρὸς χάριν δημηγοροῦσιν: in iis ipsis, quae cett., ne pro masculino habeas. — §. **64**. εἰσφέρειν ἐκέλ.] cf. ad 2, 29. Omissum est οἱ μὲν (sc. οἱ ὑπὲρ τοῦ βελτίστου λέγοντες), de qua ellipsi vid. *Herm.* ad Viger. p. 699. *Matth.* 288. adn. 4. «Huiusmodi ellipses dicas dialecticas, neque in tali verborum serie de ellipsibus veri nominis cogitandum. Nullius enim linguae consuetudo ad rectam s. dialecticam normam sic exacta est, ut non saepissime dicantur in universum, quae haud quaquam universe, sed specialiter intelligenda esse docet tenor continuo sequentium.» Schaef. ad Eur. Hecub. ed. *Pors.* p. 111. Cf. 18, 121. καὶ νόμους μεταποιῶν, τῶν δ' ἀφαιρῶν μέρη. 27, 9. μαχαιροποιοὺς μὲν τριάκοντα καὶ δύο ἢ τρεῖς ἀνὰ πέντε μνᾶς καὶ ἕξ, τοὺς δ' οὐκ ἐλάττονος ἢ τριῶν μνῶν ἀξίους. De Latinis cf. Liv. 3, 37. extr.: *et iam ne tergo quidem abstinebatur: virgis caedi, alii securi subiici. Forbig.* ad Virg. Aen. 4, 592. 5, 101. — ἕως ἐγκατελ.] «donec circumventi sunt.» Wolf. Bis sie in dem Netze gefangen waren. Iac. — ἐφ' οἷς χαρ.] ea dicebant, in quibus (wobei, i. e. quae dicentes) delectarent. — πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελ.] multa et

*μεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἱ δ' ἄγειν εἰρήνην, ἕως
ἐγκατελήφθησαν. τἆλλα τὸν αὐτὸν τρόπον οἶμαι
πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγω· οἱ μέν, ἐφ' οἷς
χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον, οἱ δ', ἐξ ὧν ἔμελλον σω-
θήσεσθαι. πολλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα οὐχ οὕτως
οὔτε πρὸς χάριν οὔτε δι' ἄγνοιαν οἱ πολλοὶ προΐ-
εντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις
ἡττᾶσθαι ἐνόμιζον. ὃ νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω* 65
*δέδοικ' ἐγὼ μὴ πάθηθ' ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτ' ἐκλο-
γιζόμενοι μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτο μέν, ὦ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ· τεθνά-
ναι δὲ μυριάκις κρεῖττον ἢ κολακείᾳ τι ποιῆσαι*

---

§. **64**, 3. ἐγκατελείφθησαν Vind. 2. et rec. Σ (literis ει in eraso positis). — 4. ἐφ' οἷς Σ et pr. Υ] ἐφ' οἷς ἤδη *Bk.* — 5. ἔλεγον] ἔλεγον καὶ ἐλύπουν οὐδὲν *Bk.* ex mg. Υ, μὴ λυποῦν (apposito in mg. καὶ) Ω. — σωθήσεσθαι *F*ΣΥΩ Vind. 2. 3.] σωθήσεσθαι, προσῆσαν δ' ἀπέχθειαι rec. mg. ΣΥ (*Bk.*). In Σ quidem, ut *Vömelius* refert, m. antiq. minusculis literis margini adscripsit: προσῆσαν ἀπέχθειαι. — 7. οὔτε — οὔτε] οὐδὲ — οὐδὲ Σ. — προΐεντο] προσίεντο *F*Σ Vind. 2., προεῖντο *A.* — §. **65**, 1. ἀπολλῶ pr. Σ^{ν}. — 2. ἐγὼ *A*Σ] ἔγωγε *Bk.* — εἰδῆτ' Σ] ἴδητε Υ et γρ. *F* (*Bk.*). — ἐκλογιζόμενοι Σ] γρ. λογιζόμενοι mg. Vind. 2., ἐκ λογισμοῦ *Bk.* — 3. ὑμῖν] ἐν ὑμῖν Σ. Fort. ἔθ' ὑμῖν. — ἐνόν] ἐνόν· καὶ τοὺς εἰς ταῦθ' (τοῦθ' Σ^{ν}) ὑπάγοντας ὑμᾶς ὁρῶν οὐκ ὀρρωδῶ, ἀλλὰ δυσωποῦμαι· ἢ γὰρ ἐξεπίτηδες ἢ δι' ἄγνοιαν εἰς χαλεπὸν πρᾶγμα ὑπάγουσι τὴν πόλιν rc. mg. ΣΥ Vind. 2. 4. — γένοιτο μὲν Σ^{ν}] γένοιτο *Bk.* — ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] ὡς Σ. — 4. πράγματα Σ^{ν}. — τεθνᾶναι Σ^{ν}. — 5. δὲ Σ] γὰρ *Bk.*

---

quidem postrema (i. e. ea quae postremo prodiderunt). — οὐχ οὕτως - ἀλλ'] «pro ἀλλὰ exspectes ὡς. Sed ita saepius Graeci. Non multum differt οὐ μᾶλλον ἀλλά.» Schaef. — τοῖς ὅλοις] 1, 3.: in summa re, quod summam rempublicam perditam putabant. — §. **65**. ἐπειδὰν εἰδῆτ' ἐκλ.] ubi ratiocinantes (statum rerum exputantes) intellexeritis nihil vos proficere. Nam quod dicit μηδὲν ὑμῖν ἐνόν (dass nichts mehr für euch zu thun ist, Iac.), id e superioribus verbis explicandum est; metuit enim orator, ne Athenienses, ubi pristinam potentiam et gloriam recuperari atque in integrum restitui non posse intellexerint, succumbant penitusque se Philippi fautoribus tradant. Vulgo legitur ἐκ λογισμοῦ (ubi videritis consilio nihil vos proficere), quasi consiliis bella gerantur. — ἐν τούτῳ] neutrum est: verum absit, ut res eo redeant. — τεθνάναι δέ] i. e. εἰ δὲ γένοιτο, τεθνάναι κτλ. Ceterum cf. Cic. de offic. 1, 31, 113. *At Aiax, quo animo traditur, milies oppetere mortem*

66 *Φιλίππου. καλήν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλήφασιν* 128
Ὠρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέτρεψαν αὑτούς, τὸν δ' Εὐφραῖον ἐώθουν· καλήν γ' ὁ δῆμος ὁ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς μὲν ὑμετέρους πρέσβεις ἀπήλασεν, Κλειτάρχῳ δ' ἐνέδωκεν αὑτόν· δουλεύουσί γε μαστιγούμενοι καὶ σφαττόμενοι. καλῶς Ὀλυνθίων ἐφείσατο τῶν τὸν μὲν Λασθένη ἵππαρχον χειροτονησάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων.
67 *μωρία καὶ κακία τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν, καὶ κακῶς βουλευομένους καὶ μηδὲν ὧν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους τηλικαύτην ἡγεῖσθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδ' ἂν ὁτιοῦν ἢ δεινὸν πείσεσθαι.*
68 *καὶ μὴν κἀκεῖνό γε αἰσχρόν, ὕστερόν ποτ' εἰπεῖν·*

---

§. **65**, 6. Φιλίππου pr. Σ] Φιλίππῳ rec. corr. Σ (*Bk.*). Post hoc voc. codd. (praeter Σ) et edd. addunt: καὶ προέσθαι τῶν ὑπὲρ ὑμῶν λεγόντων τινάς. — §. **66**, 5. δὲ $Σ^{ν}$. — 6. σφαττόμενοι *A*Σ et γρ. Υ] στρεβλούμενοι suprascr. rec. Σ (*Bk.*). — §. **68**, 1. κἀκεῖνό *A* et $Σ^{d}$] ἐκεῖνό *Bk.* Cf. §. 30. — εἰπεῖν Σ] εἰπεῖν συμβάντος τινός *Bk.* —

---

potius, quam illa perpeti maluisset. — §. **66**. καλήν γ'] praeclaram vero. Recte *Bremius* γέ ironice affirmativum esse dixit, i. e. quae in ipso adiectivo καλήν inest vis ironiae, ea intenditur et augetur apposito γέ. Cf. 7, 32. *Weber* ad 23, 121. — ἐώθουν] «pellebant i. e. repudiabant, aversabantur.» Wolf. — δουλεύουσί γε] si nihil aliud, certe serviunt. Nihil in his ironiae est. — §. **67**. κακία] h. l. ignavia. — τὰ τοιαῦτα ἐλπίζειν] qualia illi, quum Philippo se tradebant, sperabant, sc. οὐδὲν δεινὸν πείσεσθαι. — βουλευομένους] sc. τινάς (v. 2, 5.). Infinite loquens Athenienses significat. Cf. §. 73. — ὥστε-δεινὸν (i. q. δεινόν τι, v. ad 5, 13.) πείσεσθαι] «adverte constructionem particulae ὥστε cum infinitivo futuri πείσεσθαι. Herodotus 1, 189.: ἐπηπείλησε, οὕτω δή μιν ἀσθενέα ποιήσειν, ὥστε τοῦ λοιποῦ καὶ γυναῖκάς μιν εὐπετέως διαβήσεσθαι.» Schaef. Cf. §. 70. ad 3, 9. Nempe quia futurum esse negant, ut quidquam mali patiantur, futurum tempus, non praesens (πάσχειν) poni debebat. — §. **68**. τίς γάρ] 4, 10. «Falluntur qui γὰρ non putant in interrogatione poni posse, nisi ubi aut e praecedentibus aut e sequentibus verbis aliqua ratio erui possit, quare γὰρ significet *igitur*. Nam quaevis interrogatio ita est comparata, ut recte in ea γὰρ adhibeatur, quemadmodum Romani etiam quisnam, ubinam vel namquis,

«τίς γὰρ ἂν ᾠήθη ταῦτα γενέσθαι; νὴ τὸν Δία, ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι καὶ τὸ μὴ ποιῆσαι.» πόλλ' ἂν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὀλύνθιοι νῦν, ἃ τότ' εἰ προείδοντο, οὐκ ἂν ἀπώλοντο· πόλλ' ἂν Ὠρεῖται, πολλὰ Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἕκαστοι.
ἀλλὰ τί τούτων ὄφελος αὐτοῖς; ἕως ἂν σώζηται τὸ 69
σκάφος, ἄν τε μεῖζον ἄν τ' ἔλαττον ᾖ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην καὶ πάντ' ἄνδρα ἑξῆς προθύμους εἶναι καὶ ὅπως μήθ' ἑκὼν μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψει, τοῦτο σκοπεῖσθαι· ἐπειδὰν δὲ ἡ
θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἡ σπουδή. καὶ ἡμεῖς τοί- 70
νυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἕως ἐσμὲν σῷοι, πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλλιστον, τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἂν ἴσως ἐρωτήσων κάθη-

---

3. καὶ τὸ μὴ] imo καὶ τὸ καὶ τὸ μή. Schaef. — 4. et 5. πολλ' Σ^{ν}. — §. 69, 3. πάντα Σ^{ν}. — 5. ἀνατρέψει *Schaefer.*] ἀνατρέψῃ codd. (*Bk.*). — 6. ὑπερσχῇ Σ^{ν}. — §. 70, 4. ποιοῦμεν *A* et rec. corr. Σ.

---

nam ubi dicunt. Nimirum in quavis interrogatione hoc potest intelligi: incertus sum vel miror vel dic mihi. Unde quum ipsa sequitur interrogatio, recte γὰρ aut nam adhibetur, ut quo caussa indicetur et ratio, quare quis incertus sit aut miretur aut dici sibi aliquid velit.» Herm. ad Aristoph. Nub. 192. — ἔδει γάρ] γὰρ ad sententiam, quae in vv. νὴ τὸν Δία latet, referendum: οὐκ ᾠήθημεν. — τὸ καὶ τό] 18, 243. εἰ τὸ καὶ τὸ ἐποίησεν ἄνθρωπος οὑτοσί, οὐκ ἂν ἀπέθανεν. Cf. 45, 45. τὰ καὶ τὰ 54, 26. — προείδοντο] «i. e. προὐσκέψαντο, quo sensu medii usus est legitimus.» Schaef. Cf. ad 5, 11. — §. 69. σώζηται] i. e. σῶν ᾖ. — ναύτην] «pro ναύτας: nec enim in nave singuli remiges sunt, ut gubernatores.» Wolf. — πάντ' ἄνδρα ἑξῆς] omnem deinceps vectorem, i. e. ad unum omnes. 24, 70. τἀναντία δ' ἑξῆς πάντα. De v. καὶ v. ad 1, 6. — ἀνατρέψει] Aesch. 3, 158. ἐπὶ μὲν τοὺς πορθμέας τοὺς εἰς Σαλαμῖνα πορθμεύοντας νόμον ἔθεσθε, ἐάν τις αὐτῶν ἄκων ἐν τῷ πόρῳ πλοῖον ἀνατρέψῃ, τούτῳ μὴ ἐξεῖναι πάλιν πορθμεῖ γενέσθαι. — ὑπέρσχῃ] sc. τοῦ σκάφους. — §. 70. καὶ ἡμεῖς] i. q. οὕτω καὶ ἡμεῖς (v. 3, 18.), sed quod dicturus erat orator, se quoque ad exemplum navigantium, ne respublica evertatur, cavere oportere, subito relinquit oratione in interrogationem conversa. — ἀξίωμα] §. 43. 4, 3. — ἡδέως ἂν ἴσ. ἐρ. κάθ.] «recte positum ἄν, quod simulatque interpungas apparet: πάλαι τις, ἡδέως ἂν ἴσως, ἐρωτήσων κάθηται. Supplendum est enim ἐρωτῶν

ται. ἐγὼ νὴ Δί' ἐρῶ καὶ γράψω δὲ, ὥστε, ἂν βού- 129
λησθε, χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι καὶ
παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χρήμασι καὶ στρα-
τιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἅπαντες δήπου δουλεύειν
συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἡμῖν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθε-
71 *ρίας ἀγωνιστέον· ταῦτα δὴ πάντ' αὐτοὶ παρεσκευ-*
ασμένοι καὶ ποιήσαντες φανερὰ τοὺς ἄλλους ἤδη
παρακαλῶμεν καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπω-
μεν πρέσβεις, ἵν', ἂν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε
καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἄν τι δέῃ·
72 *εἰ δὲ μὴ, χρόνους γ' ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν. ἐπει-*
δὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ συνεστώσης πό-
λεως ἰσχὺν ὁ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἄχρηστον, οὐδ' αἱ
πέρυσι πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ
κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος ὁ βέλτιστος

---

§. **70**, 5. ὥστ' ἐὰν *Dind.* — 6. χειροτονήσετε *F*ΣΥΩ Vind. 2. 3. 4.] χειροτονήσατε *Bk.* Cf. 4, 30. — §. **71**, 1. παρεσκευασμένοι Σ] παρασκευασάμενοι *Bk.* — 2. ποιήσαντες φαν. pr. Σ] ποιήσαντες φαν. τοῖς Ἕλλησι rec. Σ, ποιήσαντες τοῖς Ἕλλησι φαν. *Bk.* — τοὺς ἄλλους pr. Σ] τοῖς ἄλλοις rec. Σ. — 3. παραδῶμεν Σ, sed παρακαλῶμεν a m. antiqua suprascr. — 4. πρέσβεις Σ] πρέσβεις πανταχοῦ, εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ῥόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνῳ συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτον ἐᾶσαι πάντα καταστρέψασθαι) rec. mg. Σ cum ceteris codd. (*Bk.*, nisi quod πανταχοῖ ex Ω dedit). — ἵν' - Πελοπόννησον §. 72. in mg. Σ a m. antiqua vel, ut *Dübnerus* existimat, quarta repetita sunt. — ἂν Σ Vind. 4.] ἐὰν *Bk.* — §. **72**, 4. πρεσβεῖαι, αἱ *Bk.*

---

sive τοῦτο ποιῶν.» Herm. — ἐρῶ καὶ γρ. δέ] «referam et auctor ero.» Wolf. De καὶ - δέ v. 3, 15. — λέγω] 8, 24. — §. **71**. δή] v. ad 4, 21. — παρεσκ. καὶ ποιήσ. φαν.] cf. ad §. 26. Apparatum belli confectum absolutumque esse vult prius quam ceteri Graeci ad societatem belli invitentur. — ἤδη] demum, ut τότ' ἤδη. Cf. 3, 17. — διδάξοντας] i. e. οἳ ταῦτα φανερὰ ποιήσουσιν, scil. ὅτι παρεσκεύασθε. Cf. 8, 76. — ἄν τι δέῃ] 4, 16. — χρόνους γ' ἐμπ.] i. q. διατριβάς γε ἐμπ., moram inferatis s. interponatis. 36, 2. οὐχ ἵν' ἐκκρούοντες χρόνους ἐμποιῶμεν. Cf. 23, 93. Idem dicitur χρόνον ποιεῖν 19, 163., ut et χρόνου ἐγγιγνομένου (47, 30. 32.) et χρόνου γενομένου (45, 4.). — §. **72**. συνεστώσης πόλεως] coniunctae civitatis (gegen die Kräfte eines ganzen Staats. Iac.). — τοῦτ'] τὸ χρόνους ἐμποιεῖν τοῖς πράγμασιν. — αἱ πέρ. πρ.] Olymp. 109, 2. Scil. ἄχρηστοι ἐγέ-

ἐκεινοσὶ καὶ Ἡγήσιππος καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις περιήλθομεν, καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον καὶ μήτ' ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλθεῖν μήτ' εἰς Πελοπόννησον ὁρμῆσαι. οὐ μέντοι λέγω μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν 73
ἀναγκαῖον ἐθέλοντας ποιεῖν τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὔηθες τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προεμένους τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερρονήσῳ χρήματ' ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν καὶ τἄλλα ὅσα ἀξιοῦσι
130 ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι, τοὺς δ' ἄλλους Ἕλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν· ταῦτ' ἐστὶ πόλεως ἀξίωμα ἐχούσης, ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δ' οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἑλλάδα σώσειν ἢ 74
Μεγαρέας, ὑμεῖς δ' ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα,

---

de coni. *Reiskii.* — 6. Ἡγήσιππος *F*ΣΥΩ Vind. 2. 3. 4.] Ἡγήσιππος καὶ Κλειτόμαχος καὶ Λυκοῦργος *Bk.* — 8. εἰς *A*Σ] ἐς *Bk.* — §. **73**, 3. προεμένους *F*ΣΩ] προϊεμένους *Bk.* — 8. τοὺς δ' *F*ΣΥΩ Vind. 3. 4.] καὶ πρώτους ἃ χρὴ ποιοῦντας τότε καὶ τοὺς *Bk.*

νοντο. — περὶ τὴν Π.] i. e. in varias Peloponnesi civitates. Thuc. 6, 2, 6. ᾤκουν δὲ καὶ Φοίνικες περὶ πᾶσαν μὲν τὴν Σικελίαν. Cf. *Heind.* ad Hor. Sat. 1, 6, 58. De collocatione verborum vid. ad 7, 22. — καὶ κατηγορίαι] πρεσβεῖαι καὶ κατηγ. ut ἓν διὰ δυοῖν criminosas legationes interpretantur, ita ut quod sequitur ἃς — περιήλθομεν habeat quo referatur, *Krügerus* (gr. 58, 2, 9.) autem pron. ἃς ad remotiorem notionem (πρεσβ.), ut quae praevaleret, relatum esse statuit. Probabile tamen est verba καὶ κατηγορίαι (καὶ Ἀκαρνανίαν coniecit *Winiewsky* coll. Aesch. 3, 97., καὶ Ἀμβρακίαν *Droysen*, καὶ κατ' Ἤπειρον *Sauppius*) corrupta esse. — ἐκεινοσί] δεικτικῶς. «Sedebat enim homo in coetu audientium Demosthenem.» Schaef. — §. **73**. αὐτούς] cf. §. 67. — εὔηθες] cf. §. 47. — συγκαλεῖν κτλ.] «συγκαλεῖν in universum est invitare; si invitatio nihil effecerit, συνάγειν, quod fortius est, instantis et urgentis; διδάσκειν, edocere de vera rerum conditione iisque quae inde consecutura sint; νουθετεῖν, edoctos oratione et momentorum gravitate ad factum compellere.» Br. Cf. 8, 76. — §. **74**. ὑμεῖς δ' ἀποδρ.] cf. 19, 331. εἶτ' οἴεσθε ὑμεῖς μὲν οὕτω γιγνώσκειν, τὸν δὲ Φίλιππον οὐχ οὕτως. Cf. ad §. 9. — τὰ πράγματα]

οὐκ ὀρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γάρ, ἐὰν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι. ἀλλ' ὑμῖν τοῦτο πρακτέον· ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο τὸ γέρας ἐκτήσαντο καὶ
75 *κατέλιπον μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δ' ὃ βούλεται ζητῶν ἕκαστος καθεδεῖται καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσει σκοπῶν, πρῶτον μὲν οὐδὲ μή ποθ' εὕρῃ τοὺς ποιήσοντας, ἔπειτα δέδοικα, ὅπως μὴ πάνθ' ἅμα, ὅσα οὐ βουλόμεθα, ποιεῖν ἡμῖν ἀνάγκη γένηται.*

76 *Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω· καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἂν τὰ πράγματα τούτων γιγνομένων. εἰ δέ τις ἔχει τούτων βέλτιον, λεγέτω καὶ συμβουλευέτω. ὅ τι δ' ὑμῖν δόξει, τοῦτ', ὦ πάντες θεοί, συνενέγκοι.*

---

§. **74**, 3. ἐὰν Σ] ἂν *Bk.* — 6. καὶ μεγάλων] καὶ καλῶν καὶ μεγάλων *FΥΩ* Vind. 2. et rec. Σ. — §. **75**, 2. δὲ Σᵛ. — 3. ποιήσει] ποιήσῃ ΥΩ et, ut videtur, pr. Σ, in quo ει ab eadem manu (*Vöm.*) in eraso positum est. — οὐδὲ ΣΥΩ Vind. 2. 3. 4.] οὐ *Bk.* — 6. γένηται *A*ΣΩ] γενήσεται *Bk.* Post hoc v. in codd. praeter *F*ΣΩ haec adduntur: εἰ γὰρ ἦσαν, εὕρηντ' ἂν πάλαι ἕνεκά γε τοῦ μηδὲν ἡμᾶς αὐτοὺς ποιεῖν ἐθέλειν· ἀλλ' οὐκ εἰσίν· quae vv. *Bekk.* uncis inclusit, *Rüdigerus* auctore *Schaefero* post v. ποιήσοντας posuit. — §. **76**, 3. ἔχει pr. Σ, ἔχῃι ab eadem manu corr. Σ. — τούτων Σ] τι τούτων *A*, τούτων τι *Bk.* — βέλτιον] βελτίω *F*Ωᵛ Vind. 2. et pr. Υ. — 4. δὲ Σᵛ. — δόξει pr. Σ, δοξῃι ab eadem manu corr. Σ, δόξειε ceteri codd.

---

i. e. rerum gerendarum molestias. — ἀγαπητὸν γάρ] scil. ἐκείνοις, i. q. ἀγαπῶσι γάρ: satis illi habent, si ipsi serventur. Cf. 3, 30. 31. 51, 20. οἷς ἀγαπητὸν ἦν μὴ πάσχουσι κακῶς αὐτοῖς. «Tam imbecilli sunt illi, vix ut se ipsos tueri possint: Graeciam universam servatum iri illorum opibus si quis sperat, insanit.» Schaef. — §. **75**. ὃ βούλεται ζητῶν] id, quod cupit s. quod ipsi gratum est, non quod e republica faciendum est, quaerens. — οὐδὲ μή ποθ'] 4, 44. — ἀνάγκη] 7, 14.

NOMINA PROPRIA.

A.

B.

Γ.

Δ.

E.

Z.

H.

Θ.

I.

K.

Λ.

M.

N.

O.

Π.

P.

Σ.

T.

Φ.

Tabula chronologica.

Ol. 98, 4. $\frac{385}{384}$ Dexitheus archon.

Demosthenes natus est.

Ol. 99, 1. $\frac{384}{383}$ Diotrephes.

Aristoteles nascitur.

Ol. 99, 2. $\frac{383}{382}$ Phanostratus.

Philippus nascitur parentibus Amynta rege Macedoniae et Eurydice; fratres natu maiores Alexandrum et Perdiccam habet

Lacedaemonii Olynthiis bellum inferunt. Olynthii, validissima tum gens, impressione in Macedoniam facta magnum agri tractum et complures urbes simul vi simul foedere sibi adiunxerant, cum Thracibus vicinis amicitiam inierant, cum Atheniensibus et Boeotis de foedere egerant, nihilque omiserant quo opes suas augerent. Itaque factum est, ut legati Acanthiorum et Apolloniatarum, quibus et ipsis periculum ab Olynthiis immineret, Lacedaemonios adirent auxilium adversus Olynthios rogaturi. Lacedaemonii assumpto in societatem belli Amynta aestate anni

Ol. 99, 3. $\frac{382}{381}$ Evander sive Menander.

exercitum duce Phoebida miserunt, qui in itinere Cadmeam proditione captam praesidio firmavit, multos Thebanos eiecit eaque fraude totam Boeotiam Lacedaemoniis obnoxiam reddidit. Quare in Phoebidae locum Teleutias, Agesilai frater, imperator Olynthum missus est (verno tempore s. 381), qui post aliquot dubia vel fausta proelia media aestate anni

Ol. 99, 4. $\frac{381}{380}$ Demophilus.

proelio victus et caesus est. Agesipolis rex cum imperio missus est. Quo

Ol. 100, 1. $\frac{380}{379}$ Pytheas.

media aestate mortuo Polybiades imperator missus Olynthios fame adegit, ut in societatem Lacedaemoniorum concederent.

Ol. 100, 2. $\frac{379}{378}$ Nicon.

Pelopidas cum reliquis exsulibus Thebanorum Cadmeam Atheniensium auxilio adiuti recuperant hieme. Eadem hieme Cleombrotus cum exercitu in Boeotiam profectus infecta re rediit. Interim Sphodrias harmosta Thespiensium quum repentina in Atticam invasione Piraeo potiri conatus esset, Athenienses frustra apud Lacedaemonios de violata pace conquesti inita cum Thebanis aliisque civitatibus societate bellum contra Lacedaemonios suscepere. Qua re Agesilaus magna manu in Boeotiam profectus aestate (ante messem)

Ol. 100, 3. $\frac{378}{377}$ Nausinicus.

levibus aliquot proeliis varia fortuna commissis quum Spartam revertisset, Phoebidas dux a Thebanis superatus occiditur. Itaque Agesilaus nova expeditione in Boeotiam facta (vere 377) Thebanos ad Tanagram vicit. Hinc rediens morbo implicatur.

Ol. 100, 4. $\frac{377}{376}$ Callias.

Vere (376) Cleombrotus iterum cum imperio in Boeotiam missus rem male gessit.

Ol. 101, 1. $\frac{376}{375}$ Charisander.

Chabrias classem Lacedaemoniorum ad Naxum superat Boedromionis die 16. (Septembri 376).

Timotheus Cononis filius, postquam Corcyram expugnavit atque alias insulas et urbes a Lacedaemoniis abalienavit, Lacedaemoniorum classe ad Leucadem promontorium s. ad Alyziam urbem Scirophorionis die 12. (Iunio 375) devicta maris imperium Atheniensibus restituit.

Ol. 101, 2. $\frac{375}{374}$ Hippodamas s. Hippodamus.

Lacedaemoniis a Thebanis ad Tegyras (aestate 375) devictis augetur animus Thebanorum et superbia. Itaque Athenienses Thebanis rerum incrementa invidentes pace cum Lacedaemoniis composita Timotheum, qui eo tempore Thraciae aliquot civitates in fidem Atheniensium receperat, domum reverti iusserunt.

Ol. 101, 3. $\frac{374}{373}$ Socratides.

Is dum revertitur, Źacynthiorum exsules reduxit (aestate 374). Quae caussa fuit belli inter Athenienses et Lacedaemonios redintegrati. — Interea Thebani Plataeenses, qui illorum imperium detrectantes in fidem Atheniensium se handituri erant, adorti urbem diruerant civesque expulerant, qui Athenas profecti in civitatem recepti sunt (aestate 374). Paullo post propter similem caussam etiam Thespiae deletae sunt Orchomeniisque bellum illatum est.

Cleombrotus cum quattuor moris in Phocidem missus, ut Thebanos arceret.

Timotheus praetor contra Mnasippum, qui Corcyram obsidebat, creatus, quum cunctari visus esset, priusquam urbe proficisceretur, imperium abdicare iubetur (Aprili 373). In eius locum Iphicrates sufficitur cum Callistrato et Chabria. Is collectis undique navibus

Ol. 101, 4. $\frac{373}{372}$ Asteius.

in Corcyram venit (aestate 373), quo tempore Mnasippus iam caesus erat, bellumque adversus Lacedaemonios feliciter gessit.

Eodem anno (Novembri 373) Timotheus ab Iphicrate et Callistrato rerum male gestarum accusatus maxime Iasonis Pheraei et Alcetae Molossi opera absolvitur; post (Maio 372) in Asiam ad regem proficiscitur. Iphicrates autem in sinu Ionio stationem habet.

Ol. 102, 1. $\frac{372}{371}$ Alcisthenes.

Athenienses de Plataeensium et Thespiensium interitu indignati, simul quod Thebanorum crescentem potentiam metuebant, pacem cum Lacedaemoniis facere decreverunt, invitatisque ad eam rem Thebanis Spartae in communi omnium concilio pax facta est ea conditione, ut utrique dimissis exercitibus ceteras urbes Graeciae sui iuris esse sinerent (Iunio 371). Quod quum Thebani neque milites dimitterent neque Boeotos in libertatem restituerent, Cleombrotus, qui in Phocide cum exercitu erat, in Thebanos proficisci iussus

Ol. 102, 2. $\frac{371}{370}$ Phrasiclides.

viginti diebus post pacem factam Hecatombaeonis die 5. (Iunii die 7.) a Thebanis ad Leuctra superatur. Qua clade principatus Graeciae a Lacedaemoniis ad Thebanos transiit. — Paucis mensibus post Arcades reviviscente libertatis studio Megalopolin caput imperii futurum condiderunt et Mantineam adiuvantibus Thebanis instaurarunt.

Ol. 102, 3. $\frac{370}{369}$ Dysnicetus.

Agesilaus cum exercitu in Arcadiam missus hieme (370) infectis rebus rediit. Eadem hieme Thebani, dum Pelopidas Thessalis adversus Macedones opem fert, duce Epaminonda, ut Mantinensibus et Tegeatis contra Agesilaum auxilio venirent, in Arcadiam profecti sunt, ubi quum hostem nullum repperissent, suadentibus sociis in Laconicam invaserunt ibique tres menses commorati, postquam Messenen urbem instaurarunt, simul inopia omnium rerum coacti, simul quod Athenienses rogantibus Lacedaemoniis subsidia duce Iphicrate miserant, ineunte anno 369 domum reverterunt. Eo tempore Athenienses cum Lacedaemoniis societatem belli adversus Thebanos gerendi inierunt.

Ol. 102, 4. $\frac{369}{368}$ Lysistratus.

Thebani iterum in Peloponnesum ingressi, quum subsidia a Dionysio Lacedaemoniis missa essent, post paucos dies domum abierunt (aestate 360). Legatus ab Ariobarzane Persarum regis satrapa missus frustra pacem inter Lacedaemonios et Thebanos conciliabat.

Amyntas rex Macedoniae moritur relictis tribus filiis, Alexandro, Perdicca et Philippo, quorum natu maximus Alexander regnum paternum suscepit Iphicratis ope, qui illuc propter Amphipolin missus Eurydicae rogatu Pausaniam regnum Macedoniae affectantem depulit. Philippus autem, qui iam antea a patre Illyriis obses traditus fuerat, ab his redditus aut repetitus (nam moriente patre in Macedonia erat), quum Pelopidas cum Thessalis Macedones premeret obsidesque pacis flagitasset, puer quattuordecim annorum cum triginta aliis nobilibus pueris Pelopidae traditus atque Thebas delatus est ibique triennio vixit. Quae res puero altioris spiritus multum profuit. Nam non solum Epaminondae disciplina atque exemplo usus multum in re bellica profecit, sed discordiam Graecorum coram intuens facile intellexit, quantum illa ad subigendam Graeciam momenti habitura esset.

Ol. 103, 1. $\frac{368}{367}$ Nausigenes.

Archidamus de Arcadibus ingentem victoriam reportavit (367). Quo facto Pelopidas cum aliis legatis ad regem Persarum de auxilio missus est.

Ptolemaeus Alorita interfecto Alexandro regno Macedoniae potitur.

Ol. 103, 2. $\frac{367}{366}$ Polyzelus.

Legatis Thebanorum e Perside reversis quum Arcades aliique socii Thebanorum defecturi viderentur, Epaminondas expeditionem in Achaiam fecit (366).

Ol. 103, 3. $\frac{366}{365}$ Cephisodorus.

Oropus Atheniensibus per Themisonem Eretriensem et Theodorum erepta in fidem Thebanorum venit. Callistratus Callicratis filius Aphidnaeus cum Chabria proditionis accusatus orationem illam habuit, qua Demosthenem ad eloquentiae studium inflammatum esse narrant.

Athenienses et Arcades societatem ineunt. Corinthii cum Thebanis pacem faciunt.

Ol. 103, 4. $\frac{365}{364}$ Chion.

Bellum inter Arcades et Eleos geritur.

Perdiccas Ptolemaeo Aloritae Eurydicae ope e medio sublato in regno succedit. A quo Philippus Thebis in Macedoniam re-

versus intercedente, ut ferunt, Platone terram, qua manum militum aleret, impetravit.

Ol. 104, 1. $\frac{364}{363}$ Timocrates.

Demosthenes caussam in tutores agit.

Pelopidas Alexandrum Pheraeum atroci proelio superat, in quo ipse occisus est. Alexander Thebanis obnoxius fit.

Thebani Orchomenum diruunt.

Timotheus Toronen et Potidaeam expugnavit, ad quas urbes recuperandas Olynthii Macedonum auxilia arcessiverunt. Cum Perdicca de Amphipoli bellatum est indutiaeque a Callisthene, Atheniensium duce, factae sunt, quibus ea urbs in Macedonum potestate mansit.

Ol. 104, 2. $\frac{363}{362}$ Chariclides.

Quarta Epaminondae in Peloponnesum expeditio. Pugna ad Mantineam Scirophorionis die 12. (Iunio 362). Epaminondas occiditur.

Ol. 104, 3. $\frac{362}{361}$ Molo.

Atheniensium expeditiones duae, altera in Alexandrum Pheraeum, a quo Tenus insula capta tenebatur, altera in Thraciam pro Miltocythe, qui a Cotye defecerat, susceptae prosperum eventum non habuerunt.

Artaxerxes Ochus recens regnum adeptus in Tachum, Aegypti regem, qui defecerat, expeditionem facit. Tachi classi praest Chabrias.

Ol. 104, 4. $\frac{361}{360}$ Nicophemus.

Pax inter Graecos componitur, quam Lacedaemonii propter Messeniorum civitatem foedere comprehensam non accipiunt.

Ol. 105, 1. $\frac{360}{359}$ Callimedes.

Timotheus ad Amphipolin ab Olynthiis repulsus.

Perdicca Macedoniae rege ingenti proelio ab Illyriis superato caesoque Philippus anno aetatis tertio et vicesimo imperium suscipit (initio anni 359) strenueque adversus duos aemulos tuetur, Pausaniam illum, qui Thracum auxiliis aliquamdiu sustentabatur, et Argaeum, quem Athenienses, si regno potitus esset, Amphipolin sibi redditurum sperantes adiuvabant. Hunc quum Mantias Atheniensium dux, qui ad Methonen urbem stationem habebat, ad tentandas Aegas, caput Macedoniae, cum parte militum praemisisset, infectis rebus redeuntem Philippus aggressus vicit. Quo facto Atheniensibus quibusdam quos proelio ceperat dimissis literisque ad populum datis, quibus eum ad pacem componendam invitabat, Amphipolin sui iuris esse concessit eaque conditione pacem impetravit. Id factum est post mediam aestatem anni

Ol. 105, 2. $\frac{359}{358}$ Eucharistus.

Philippus autem tam gravi periculo liberatus Paeoniam subegit et magnam partem Illyriae, quae olim Macedoniae fuerat, vi armorum recepit auctoque ita et firmato imperio

Ol. 105, 3. $\frac{358}{357}$ Cephisodotus.

Amphipolin aggreditur, quo tempore Athenienses celebrata illa in Euboeam expeditione Thebanos hac insula potitos intra triginta dies victos decedere coegerunt pacemque inter Euboeenses restituerunt.

Interim Amphipolitae, priusquam a Philippo obsiderentur, legatos Athenas miserant auxilium adversus Philippum imploraturos urbemque in fidem Atheniensium tradituros. Hi ne exaudirentur, Philippus inter ipsam obsidionem urbis literis ad Athenienses missis non sibi se Amphipolin, sed Atheniensibus expugnaturum affirmavit, atque ipsi legati Atheniensium, qui iam antea ad regem de amicitia acturi missi erant, eum incitabant, ut Athenienses in recuperanda Amphipoli adiuvaret, vicissim Pydnam pollicentes. Dum ea res Philippum inter et senatum Atheniensium transacta populum incerta spe erectum tenet, ille proditorum ope Amphipolin, paullo post etiam Pydnam in suam potestatem redegit. Quo facto quia promissis stare nollet, Athenienses bellum pararunt, quod quamvis remisse et negligenter usque ad Ol. 108, 2 gestum est.

Belli Amphipolitani annus 1. Eodem anno (vere 357) nondum expugnata Amphipoli Rhodii quum a Mausolo Cariae regulo sollicitati tum propter Charetis superbiam societate cum Byzantiis, Chiis et Cois facta ab Atheniensibus defecerunt. Sic bellum sociale ortum est, quod Athenienses per tres annos infeliciter gessere.

Belli socialis annus 1.

Ol. 105, 4. $\frac{357}{356}$ Agathocles.

Belli Amph. a. 2. Olynthii autem quum ob crescentem in dies Macedonum potentiam sibi metuentes cum populo Atheniensium Philippi pollicitationibus decepto frustra de foedere egissent, Philippus statim post expugnatam Amphipolin facile illos Potidaeam pollicendo ad societatem secum ineundam permovit. Itaque Potidaeam Atheniensibus ereptam simul cum Anthemunte Macedoniae oppido Olynthiis concessit auctorque iis exstitit belli cum Atheniensibus gerendi.

Belli socialis a. 2.

Chabrias Chium oppugnans occiditur.

Ol. 106, 1. $\frac{356}{355}$ Elpines.

Belli Amph. a. 3. Menestheus, Iphicrates et Timotheus imperatores classe sexaginta navium Athenis profecti, ut cum Charete, qui parem numerum navium habebat, coniuncti socios rebelles debellarent, impedire non potuerunt, quominus Lemnus, Imbrus, Samus aliaeque Atheniensium insulae ab hostibus devastarentur. Qui quum in Hellesponto propter vim tempestatis confligere cum hostibus recusassent, per

Belli socialis a. 3.

Charetis accusationem ab imperii munere remoti sunt; Chares autem toti classi praefectus, quia stipendia militibus solvere non poterat, misso bello sociali ad Artabazum profectus cum rege Persarum bellavit. Ob eam rem indignatus rex quum sociis Atheniensium rebellantibus subsidia pollicitus esset, Athenienses auctore Eubulo pacem cum sociis fecerunt (aestate 355).

Eodem anno Philippus Thraces, Paeones et Illyrios communiter belli consilia agitantes subito adortus subegit.

Ol. 106, 2. $\frac{355}{354}$ Callistratus.

Bellum sacrum s. Phocicum decennale exortum est. Phocenses enim quum multam ab Amphictyonibus propter cultum agrum Cirrhaeum ipsis irrogatam graviter ferrent, Philomelo auctore et duce Ol. 105, 4. templo Delphico potiti erant. Ob eam rem bello initio cum Locrensibus Thebanisque gesto iam pleraeque civitates Graeciae implicabantur. Belli Amphip. a. 4. Belli sacri a. 1.

Ol. 106, 3. $\frac{354}{353}$ Diotimus. Belli Amph. a. 5.

Philomelus magna clade a Thebanis affectus sibimet ipse mortem conscivit. Quo facto frater eius Onomarchus imperium suscipit. Belli sacri a. 2.

Demosthenes ad rempublicam accessit oratione περὶ συμμοριῶν Athenienses a bello contra Persas suscipiendo dehortans.

Eodem anno (vere 353) Philippus maris imperium affectans Methonen urbem Atheniensium sociam expugnavit.

Ol. 106, 4. $\frac{353}{352}$ Theodemus s. Eudemus.

Paullo post etiam Pagasas, navale Pheraeorum, et Magnesiam cepit. Nam in Thessaliam accitus, ut Thessalis adversus Pheraeorum tyrannos eorumque socios Phocenses opem ferret, primo Phayllum Phocensium ducem vicit, tum ab Onomarcho Phaylli fratre duobus proeliis superatus in Macedoniam recedere coactus est, sed mox cum maiore exercitu in Thessaliam reversus Onomarcho victo caesoque, quum belli in Phocidem transferendi caussa Pylas peteret, a Nausicle, quem Athenienses cum classe ad obsidendas Pylas miserant, impeditus infectis rebus in Macedoniam rediit. Haec facta sunt vere anni 352 aut aestate. Belli Amph. a. 6. Belli sacri a. 3.

Ol. 107, 1. $\frac{352}{351}$ Aristodemus. Belli Amph. a. 7.

Philippus a Pylis repulsus in Thraciam se contulit, ubi castellum Iunonium oppugnavit viam sibi ad Byzantium occupandum muniturus. Belli sacri a. 4.

Phayllo, qui Onomarchum in imperio exceperat, mortuo Phalaecus summae rerum praeficitur.

Ol. 107, 2. $\frac{351}{350}$ Thessalus. Belli Amph. a. 8.

Philippus postquam in Thracia res suo arbitrio constituit, Chalcidicas urbes adoritur. Olynthii, qui iam Ol. 106, 4., quum pericu- Belli sacri a. 5.

losam sibi cum rege societatem esse intellexissent, pacem cum Atheniensibus fecerant, legatos Athenas miserunt auxilia rogatum (vere 350). Quae ut decernerentur citoque mitterentur, Demosthenes suadet (Olynth. 1. et 2.).

Ol. 107, 3. $\frac{350}{349}$ Apollodorus.

Chares cum mercenariis auxilio missus Olynthiis aliquid victoriae reportavit. Demosthenes tertiam Olynthiacam habuit.

Belli Amph. a. 9. Belli sacri a. 6.

Eodem anno (349) Phocio ad auxilium Plutarcho Eretriae tyranno adversus Clitarchum ferendum in Euboeam missus, quum ad Tamynas rem bene gessisset, a Plutarcho una cum militibus comprehensus non prius in libertatem restitutus est, quam 50 talenta solvisset. Ob eam caussam Plutarchum postea Euboea eiecit.

Ol. 107, 4. $\frac{349}{348}$ Callimachus.

Belli Amph. a. 10. Belli sacri a. 7.

Demosthenes Athenienses ad bellum acrius gerendum frustra hortatur (Philipp. 1.). Nam Philippus plerisque urbibus Chalcidicis potitus

Ol. 108, 1. $\frac{348}{347}$ Theophilus.

verno tempore (347) Olynthum proditione cepit.

Ol. 108, 2. $\frac{347}{346}$ Themistocles.

Belli Amph. a. 11. Belli sacri a. 8. Bellum Amphip. componitur. Belli sacri a. 9.

Athenienses etsi post excisam Olynthum ceteros Graecos ad communionem belli invitarant, tamen ad pacem ineundam quam ad bellum continuandum proniores, quum Philippus quoque velle se cum ipsis in gratiam redire significasset, decem legatos in Macedoniam miserunt regem rogaturos, ut legatos pacis componendae caussa Athenas mitteret (hieme 347, certe post Boedromionem). Quod ubi ille promisit, abeuntibus e Macedonia legatis Atheniensium rex cum exercitu ad debellandum Cersobleptem Thraciae regem, Atheniensium socium, profectus, dum Athenis de pace agitur, Serrheum, Doriscum aliaque castella Atheniensium expugnavit et ipsi Chersoneso imminuit. Interim Athenis

Elaphebolionis die octavo (Martii die 9. 346)*), quo die Ae-

---

*) Mensium huius anni haec ratio est:

1) Hecatombaeo	(30 dierum)	ab Iulii die	8	usque	ad Augusti d.	6.	347.
2) Metagitnio	(29)	,, Aug.	7	,,	,, Septembr.	4.	
3) Boedromio	(30)	,, Sept.	5	,,	,, Octobr.	4.	
4) Pyanepsio	(30)	,, Oct.	5	,,	,, Novembr.	3.	
5) Maemacterio	(29)	,, Nov.	4	,,	,, Decembr.	2.	
6) Posideo	(30)	,, Decbr.	3. 347.		,, Ianuar.	1. 346.	
7) Gamelio	(29)	,, Ian.	2	,,	,, Ian.	30.	
8) Anthesterio	(30)	,, Ian.	31	,,	,, Mart.	1.	
9) Elaphebolio	(29)	,, Mart.	2	,,	,, Mart.	30.	
10) Munychio	(30)	,, Mart.	31	,,	,, April.	29.	
11) Thargelio	(29)	,, April.	30	,,	,, Mai.	28.	
12) Scirophorio	(29)	,, Mai.	29	,,	,, Iunii	27.	

sculapia agebantur, de conditionibus pacis deliberatur, et postquam legati Philippi advenerunt,

Elaphebol. 18. (Martii 19.) pax decreta est additumque, ut liceret sociis quicunque vellent intra tres menses in formulam pacis recipi. Altero die

Elapheb. 19. foedus quoque decernitur.

Elapheb. 24. Athenienses et sociorum legati qui aderant (non aderant autem Phocensium et Cersobleptae legati) pacem iureiurando confirmant. Demosthenes, qui legatos Philippi domum abeuntes Thebas prosecutus erat, quum Philippum quam celerrime iureiurando obstringendum esse intellexisset, in contione populi suadet, ut legati quam citissime ad Philippum proficiscerentur, factaque senatui maturandae eius rei auctoritate

Munychionis die 3. (April. 2.) decretum pertulit, ut legati quam citissime urbe proficiscerentur eosque Proxenus, qui naves ad Oreum in ancoris tenebat, ad Philippum, ubiubi is versaretur, deduceret. Nihilominus legati quum post aliquot dies urbe egressi essent, neglecto senatus consulto itinere terrestri per ambages in Macedoniam profecti Pellae desederunt, usquedum Philippus subacta Thracia cum Cersobleptae filio obside rediit (Thargelionis die 22. s. 21. Maii). Sed ne tum quidem rex pacem iureiurando confirmavit, sed statim iter in Phocidem parat callideque, quid consilii ageret, celans legatis Atheniensium aliarumque Graeciae civitatum eum comitantibus ingressus est, denique (Scirophorionis initio) Pheris in deversorio quodam ipse cum sociis suis iusiurandum dedit ita, ut Halenses et Phocenses pace excluderet. Quo facto quum legati Atheniensium a rege discessissent, statim ille Halo urbe expugnata recta ad Thermopylas tendit, quas tum Phalaecus dux Phocensium tuebatur.

Legati Atheniensium post tres menses

Scirophorionis die 13. (Iunii d. 10.) Athenas reversi literas Philippi, quibus ille hanc moram excusaret, attulerunt, et convocata contione

Scirophorionis d. 16. Aeschines et Philocrates, dum rationes legationis suae reddunt, populum de Philippi ad Thermophylas adventu sollicitum vanis promissis decipiunt efficiuntque, ut Demosthenes ne audiretur, qui etiamtum Phocenses suis consiliis ab interitu servaturus erat. Itaque Phalaecus desperato Atheniensium auxilio

Scirophor. 23. Pylas prodidit ea conditione, ut sibi cum militibus suis discedere liceret. Quo facto rex statim Pylas transgressus Phocidem summa vi et celeritate occupavit. Cuius rei nuntium quum

Dercyllus nuperrime legatus cum aliis ad Philippum missus ex itinere redux Athenas attulisset

Scirophor. 27., Athenienses, qui iam deceptos se sentiebant, bellum redintegraturi erant, ni eos et Philippus literis missis sedasset et ipsa periculi magnitudo in tanta sociorum inopia deterruisset.

Ol. 108, 3. $\frac{346}{345}$ Archias.

Convocatum auctumno (346) a Philippo concilium Amphictyonum, ad quod Athenienses Phocensium calamitate indignati legatos non miserunt, decretum illud Phocensibus exitiosum tulit, quo urbes in Phocide omnes dirutae, ipsi armis traditis in vicis habitare iussi sunt; porro magnam partem Phocidis et plures urbes Boeotiae, ut Corsias, Coroneam, Tilphosaeum, in Thebanorum ditionem tradidit, denique Philippum inter Amphictyones receptum duobus suffragiis, quae Phocensium fuerant, ornavit. Itaque quum legati Philippi et Thessalorum Athenas missi populum ad comprobandum hoc decretum invitarent, Demosthenes temporibus cedendum esse docuit suasitque, ut legatis obtemperaretur paxque servaretur (or. de pace).

Ol. 108, 4. $\frac{345}{344}$ Eubulus.

Philippus, ubi Illyrios rebelles in ordinem coëgit, in Thessaliam propter Pheras denuo intestinis turbis agitatas (vere 344) profectus Thessaliam, quo magis sibi obnoxiam haberet, in quattuor tetrarchias descripsit singulisque civitatibus denos viros quos ipse vellet praefecit. Inde militum pecuniaeque subsidiis in Peloponnesum missis, ut Messeniis Argivisque contra Lacedaemonios auxilium ferret, ipse eodem traiecturus erat,

Ol. 109, 1. $\frac{344}{343}$ Lyciscus.

ni Athenienses his moliminibus regis excitati Demosthenem cum aliis legatis in Peloponnesum misissent, ut Argivos Messeniosque a societate Philippi avocaret. Cuius legationis etsi parum felix eventus fuit, tamen Philippus, qui Athenienses vigiles esse vidisset, nondum tempus esse ratus redintegrandi belli, Atheniensibus in praesentia cessit. Itaque missis legatis conquestus est, quod se iniuria apud ceteros Graecos criminarentur, utpote paratum pacis servandae caussa, quidquid vellent, facere. Simul Argivorum Messeniorumque legati aderant conquerentes, quod Athenienses Lacedaemoniis Peloponnesi imperium affectantibus clam opitularentur. Tum Demosthenes orationem habuit (Philipp. II.), qua et quid legatis respondendum esset doceret et populum ad renovandum bellum moveret. Athenienses autem quum ad firmandam pacem Hegesippum cum aliis legatis ad Philippum misissent, qui eum Amphipolin et quicquid Thraciae inter ipsam pacis pactionem occupasset sibi reddere ceterisque Graeciae civitatibus,

etiamsi non essent in pacem foedusque receptae, abstinere iuberent; Philippus parum comiter exceptis legatis nihil aliud nisi Halonnesum insulam, quam ille a Sostrato pirata Atheniensibus ereptam occupaverat, dono se daturum affirmavit.

Eodem anno vel ineunte

Ol. 109, 2. $\frac{343}{342}$ Pythodotus.

quum Philippus Megaris insidiaretur, Athenienses copiis ad Drymum in Phocide et Panactum eductis et Phocione cum exercitu Megara misso impediverunt, quominus consilium suum exsequeretur. Itaque rex, ut mari Ionio potitus facilius in Peloponnesum traiicere posset, in qua exspectatus regis adventus ingentes turbas excitaverat, expeditionem in Ambraciam et Leucadem paravit. Sed etiam hoc regis consilium irritum reddidit Demosthenes, quo auctore et copiae in Acarnaniam eductae et legati, in quorum numero ipse Demosthenes fuit, in Peloponnesum et in Acarnaniam, fortasse etiam Ambraciam missi sunt, qui Graecos ad repellendum Philippum incitarent.

Eodem tempore Philippus etiam Euboeam instituendis, qui suis partibus faverent, tyrannis sibi obnoxiam reddere studuit, ita ut iam summa esset Atheniensium eorum, qui patriae bene vellent, indignatio. Qua motus Demosthenes de secunda legatione Peloponnesiaca redux exeunte anno 343. Aeschinem proditionis (falsae legationis) accusavit.

Verno temporo (342) Philippus cum exercitu in Thraciam profectus, quum Diopithes Atheniensis post Ol. 108, 2. cum colonis in Chersonesum missus Cardianos vexaret ceterisque Thracibus adversus Philippum opitularetur, legatis Athenas missis postulavit, ut Cardia abstinerent aut caussam apud arbitros disceptarent; simul iis denuo per literas promisit Halonnesum se daturum. Tum Demosthenes aliique (ut auctor orationis de Halonneso) Atheniensibus, ne suam insulam quam iure repeterent sibi dono dari vellent, suaserunt.

Ol. 109, 3. $\frac{342}{341}$ Sosigenes.

Hieme (341), quum Philippus iam decimo mense in Thracia versaretur, Demosthenes de Chersoneso dixit, qua oratione moti Athenienses et legatos ad Philippum miserunt, qui Cersobleptem debellari vetarent, et Diopithi agere ut e re sua esset permiserunt. Ita etsi Cersobleptem tueri non poterant, qui superatus a Philippo regnoque expulsus Athenas se recepit, tamen Chersonesum servarunt.

Interim Philippus (v. Ol. 109, 2.) per Euboeensium discordiam Porthmo potitus Eretriae Clitarchum, Orei Philistidem summae rerum praefecerat. Quare Demosthenes vere (341) Athenienses ad

bellum suscipiendum excitabat (Philippica III.). Eodem anno cum Callia Chalcidensi, cuius summa erat apud suos auctoritas, commune Euboeensium ceterorumque Graecorum adversus Philippum foedus cogere studebat. Clitarchus et Philistides de suo uterque principatu timentes frustra cum Atheniensibus de foedere agebant. Nam Demosthene suadente

Ol. 109, 4. $\frac{341}{340}$ Nicomachus.

Phocio cum exercitu in Euboeam missus tyrannos expulit Euboeensibusque libertatem restituit. Quamobrem Demosthenes auctore Aristonico corona aurea donatus est Dionysiis magnis (Martio 340).

I N D E X.

A.

B.

Γ.

Δ.

P.

Σ.

X.

Ψ.

Ω.

Lipsiae, impressit F. A. Brockhaus.

Errata:

1) in verbis oratoris:

p. 123. v. 4. lege Ἀθηναίοις pro Ἀθηναίους.

2) in notis criticis:

p. 19. v. 1. . . . FΣ et (ετέ rec. suprascr.) B pro FΣ et B.
p. 196. v. 5. . . . πειραιέως pro πειραίεως.

3) in adnotationibus:

p. 16. v. 8. . . . foenore pro foenere.
p. 90. v. 14. . . . εἴπετέ μοι pro εἴποιτέ μοι.
p. 133. v. 23. . . . Θηβαίοις pro Θηβαίους.
p. 187. v. 5. . . . ᾗ pro οὗ.

